

GİRİŞ

Bu kitap, aşınası olmadığımız bir tema üzerinde yazılmış olan zamanımızın bir tarihidir; sevgi, mutluluk, görüş ve güç ile dolu, kazanılan zaferleri ve gelecekteki daha büyük başarıları anlatan bir tarih; içindeki kapkaranlık facialara rağmen, kitabın sonunda insanlığı zalim ve soğuk bir gelecekle karşı karşıya bırakmayan, kaçınılmaz bir mukadderatın yüksek yolundaki gölgelerden, Vaad Edilen Ebedi Barış Şehrinin açık kapılarına doğru ilerlediğini gösteriyor.

Bizim bildiğimiz şekliyle bu yüzyılın ayrıcalığı hem tarihte eş görülmemiş insani başarılar ve hayret verici olaylar, hem de eşsiz hayal kırıkları ve kayıplardır. Fakat bu tarih, aynı dönemde meydana gelen daha azametli, daha kudretli, daha hayırlı şaşılacak olayları anlatıyor: gözyaşı ve elem yerine göklerden varlık dünyasına ve ölümlü insanların yaşamına bir kere daha inen çoktandır unutulmuş sevinç ve gözden kaybolmuş Güç mesajını veriyor. İlâhi şeylerden, aramızda yeni bir Dünya Dinin doğuşundan bahsediyor; bir Din ki geçmişin bütün Dünya Dinlerine halef olmakta, hepsini kabul etmekte ve tamamlamakta, hepsinin ortak amacını kemale erdirmekte ve "İncil Ehli" Hristiyanlara, bu dinin bütün dünyada yayılmasına kalkışıp yardım etmeleri için özel bir çağırıda bulunmaktadır.

Anlatılanlar, haşmetli ve yalnız bir kişinin etrafında toplanıyor ve bu hikâyeye hayat veren güç, O'nun bütün insanlığa duyduğu sonsuz ve herşeyin üstünde sevgi ve bunun karşılığında inananların yüreklerindeki O'nun sevgisidir.

Kitabın insanî yönden teması, Sevgi, Mücadele ve Ölümdür. Bütün maddi ve manevi varlıklarını sırf sevgi uğruna feda eden bizler gibi erkekleri ve kadınları, harap olmuş yuvaları, kırılan kalpleri, matemleri, sürgünleri, acıları ve yılmaz bir azmi anlatıyor.

Uzun zamandır sanki dünya böylesine ruhani, böylesine evrensel bir Zuhuru kabul edemeyecek kadar mutsuzmuş, önemsiz şeylerin peşinde koşmaktan memnunmuş gibiydi. Zalimlerin eliyle Emrin kökünün şiddetle kazanacağı tekrar tekrar muhakkak görünmüştü. Çeşitli ülkelerde yüksek makam sahibi çok kişiler Emirden haberdardılar, taraftarlarının maruz kaldıkları zulümlerden bilgi sahibiydiler; onların protestolarını ve adalet isteyen seslerini duymuşlardı. Ama ne kulak veren vardı, ne de yardım eden.

Pek çok hakikatın keşfedildiği hevesli ve öğrenmeye arzulu bir Çağda ruhani alanın keşfedilmemesi ve en önemli gerçeğin gözden kaçması ne tuhaf ve ne yazıktır.

Hiçbir Peygamber bu dünyaya kendi hüviyeti hakkında Hz. Bahauallah'tan daha büyük delillerle gelmemiştir; ne de eski Dinlerin hiçbiri faaliyetinin birinci yüzyılında dünyada bu kadar uzak yerlere yayılmamıştır.

Bu Peygamberin en kudretli bürhanı O'nun kendinde ve Kelimesinin etkinliğindedir. Hz. Bahauallah insanların yüreklerinde iman ve mutluluk ateşini yeniden tutuşturdu. O'nun bilgisi hiçbir okulda öğrenilmemiştir, içinden ve kendiliğinden gelme idi. O'nun hikmetine hiç kimse karşı koyamaz ve direnemezdi; en büyük düşmanları bile O'nun büyüklüğünü kabul etmişlerdi. İnsanlığın bütün erdemleri O'nda toplanmıştı. Kuvveti sonsuzdu. Musibetler ve acılar azmini ve gücünü arttırıyordu. İlahi bir hekim olarak Çağın hastalığını teşhis etmiş ve devasını göstermişti. Evrensel öğretileri bütün insanlığı aydınlatıyordu. Ölümünden sonra gücü daha da bol akagelmektedir. Kehanetlerinde eşi yoktu, olaylar bunların doğruluğunu göstermiştir ve hâlâ göstermektedir.

Her Peygamberin beraberinde getirdiği bir başka delil geçmişin şahadetidir, yani Eski Nebilerin söyledikleri.

Kuran'da ve İslâm hadislerinde yer alan kehanetlerin bu günde gerçekleşmesi İslâmın Bahai Dinine zulmetmesine engel olmamıştır, bu zulümler şaşırtıcıdır ve dillere düşmüştür.

Hz. İsa'nın ve İncilin kehanetlerinin gerçekleşmesi yüz yıldan fazladır Batı' da çok iyi bilinmekte ve konuşulmaktadır. Ama bu gerçekleşmenin tam kapsamı yalnız Hz. Bahauallah'ta görülmektedir. O'nun Dinini ilan ettiği 1844 yılında Yahudilerin oniki yüzyıldanberi Müslümanlar tarafından kendi topraklarından uzak tutulmaları hükmü nihayet Tanzimat Fermanı ile gevşetildi ve "Yahudi olmayanların günleri" "gerçekleşti".¹ Uzun zaman geciken Zuhur, baskı, dinsel gerçek dışılık ve inançsızlık haksızlığı devrine, Allah ve insan sevgisinin soğuduğu,² insanların maddi işlere³ ve sefahate daldığı bir zamana rastlamaktadır. Peygamber geceleyin bir hırsız⁴ gibi aramıza geldiğinde insanlar derin bir ruhani uykudaydılar. O, ruhları sınavı ve denedi, ruhani olanı olmayandan, gerçek müminleri sahtelerinden, koyunları keçilerden⁵ ayırdı; gafil insanlar bir kapana⁶ kısılmış gibi oldular ve Allah'ın mücazâtı onları kaplayana kadar tehlikeyi görmediler. Halbuki Emrin zuhuru, büyümesinin hızı ve yönü tıpkı

---

¹ Luka İncili 21/24

² Matta İncili 24/12-48

³ Matta İncili 24/38

⁴ Matta İncili 24/43

⁵ Matta İncili 25/33

⁶ Matta İncili 21/35

Doğu'dan Batı'ya doğru çakan bir şimşek gibi oldu.⁷ Muhammed'in Zuhurunun aksine Hristiyanlık Doğu'dan Batı'ya doğru yayılmış ve daha çok bir Batı Dini olmuştur. Bahai Dini de aynı şekilde, yönünde, fakat Hristiyanlıktan daha büyük bir hız ve ivme ile Batı yönünde hareket etmiştir.

Devrin başından, Emrin Habercisi Hz. Bab'ın günlerinden beri tarih yazarları, Hristiyanların Müslüman komşularına karşı tavırlarının kesinlikle aksine olarak Yeni öğreتيye karşı bilinçli bir anlayış sahibi olduklarını belirtirler

Bunun belki en ilk örneği Tahran'da oturan bir İngiliz hekimisi olan ve gördüğü işkencenin acılarını çeken Hz. Bab'ı hapisanede tedavi eden Dr. Cormick'in O'na şefkatli bir saygı göstermesi ve Hz. Bab'ın öğretilerinin Hristiyanlığa benzediği hakkındaki yaygın fikri kayda geçirmesidir.

Hareketin ilk Batı'lı tarihçisi Fransız diplomatı Kont Gobineau, Hz. Bab'ın aziz gibi davranışlarını, ideallerinin yüceliğini, cazibesini, natıkasını ve kelimelerinin dost ve düşman üzerindeki hayret verici kudretini yazdı (1865); Ernest Renan "Les Apôtres" de (1866), Lord Curzon "Persia"da, Cambridge'den Profesör Browne birkaç eserinde, ve pek çok Hristiyan yazar daha sonraki tarihlerde bu türden yazılar yazdılar.

Bu içten gelen sempatinin birçok örnekleri arasından en çarpıcı olanı, Hz. Bab'ın 9 Temmuz 1850'de Tebriz'in çarşı meydanında idamını işaret edenidir. İdam müfrezesinin başında bir Hristiyan bulunuyordu. Hz. Bab'a yaklaşarak bundan dolayı ve içinde O'na karşı bir düşmanlık beslemediği için bu şeni suç işlemek günahından kurtarılmasını O'ndan niyaz etti; Hz. Bab cevabında, eğer bu ricasında samimi ise Allah'ın bu arzusunun yerine getirmeye kadir olduğunu bildirdi. Bu duanın kabulünde ortaya çıkan hayrete şayan mucize ve Hz. Bab'ın şehadetinin bir Müslüman subay komutasındaki bir başka tabur tarafından gerçekleşmesi tarihe mal olmuştur.

Hristiyan Batı, Peygamberin elçilik mahallinden uzak olmakla beraber, İlahi Dünya Gücünü Doğu'dan onyıllar önce hissetti ve pratik olarak cevap verdi. Büyük ve küçük şairler, Shelley, Wordsworth ve daha birçok başkaları yeni bir Şafağı terennüm ettiler. Yeni bir misyonerlik çabası ile İncil bütün dünyaya yayıldı; kadın, erkek, ruhani kişiler dinde gerçeği canlandırmağa çalıştılar; reformcular, uzun zamandır yerleşmiş kötülükleri düzeltmek için ayağa kalktılar; romancılar sanatlarını sosyal amaçlar için kullandılar. Bütün bunlar kokuşmuş, fanatik, zalim Doğu'daki eylemlerden ne kadar farklıydı!

---

⁷ Matta İncili 24/27

Hız. Bab Kendi öğretilerini ruh ve maksat bakımından onlara bir hazırlık olan Hız. İsa'nın öğretileri ile özdeşleştirdi; Hız. İsa'nın Havarilerine talimatlarından bazılarını, Kendi "Diri Harfler"e Takdis Hitabesinde kullandı.

Hız. Bahauallah'ın tâ baştanberi ilerici ve girişimci Batı'nın özel yeteneğini gördüğü anlaşılıyor. Çağın Hakikatını Batı'ya ve onun liderlerine ulaştırmak için en kuvvetli adımları attı. Mesajını Avrupa'ya şahsen ulaştırmaktan engellenince, bir Türk hapishanesinden Hristiyanlara genel bir Levih, ve dünyanın Hükümdar ve Liderlerine, fakat özellikle Hristiyanlık âleminin devlet başkanlarına bir başka Levih yazdı; ayrıca beş kişisel Levih yazarak, birer adet Çar'a, Papa'ya ve Kraliçe Victoria'ya ikisini de III. Napolyon'a gönderdi. Bunlarda, tabaasına emirler veren Krallar Kralına lâyük bir kudret ve ihtişamın çınlayan sesiyle bu çağı Allah'ın en Yüce Günü ve Kendini Rabların Rabbi, en yüce izzeti ile gelen Peder olarak ilân etti. İncil'de yazılı herşey yerine gelmişti. Hız. İsa bu İşığı haber vermiş ve O'nun alâmetleri Batı'da belirmişti, O'na inananlar artık bu Günde yüzlerini Hız. Bahauallah'a çevirebilirlerdi.

Bu mektuplar gerçekten uzak görüşlü bir Takdirin beyanlarıdır; onların yazılmasından bu yana Batı'da meydana gelen felâket, şimdi onlara trajik ve müthiş bir ilgi kazandırmaktadır. Bunlar oldukça uzun olmakla beraber, genel anlamı birkaç paragrafta anlatılabilir.

Kraliçe Victoria'ya Levhinde, Majesteyi köle ticaretine son verdiği ve "meşveret dizginlerini halk temsilcilerinin ellerine emanet ettiği" için över. Fakat meclise girenler işlerini Allah'a münacat ile ve bütün insanlığa en yüksek çıkarlarını gözetmek ruhu ile yapmalıdırlar. İnsan ırkı bir bütündür ve kusursuz yaratıldığı halde ağır dertlere duçar olan insan bedeni gibi görülmelidir. Gurur sarhoşluğu ile bu kudretli Zuhuru tanımak bir yana, kendi yararlarını bile düşünemiyen hükümdarların insafına kalmıştır. Dünyanın dertlerinin yegane gerçek davası bütün milletlerin tek bir evrensel Davada, tek bir ortak Dinde birleşmeleridir. Bu ancak İlâhi Hekim vasıtasıyla olabilir. Kraliçeye barışı sağlamasını, tebaasına karşı adil ve düşünceli olmasını, aşırı vergilerden kaçınmasını, silâhların azaltılması ve bütün milletlerin bir saldırgan güce karşı ortaklaşa karşı koymaları için bir uluslararası birlik kurulmasını önerir.

Papa'ya yazdığı Levhinde, bugünü Tanrı'nın Mev'ud Günü olarak tanımaları, onun ışığına gelip Rablarını alkışlamaları ve o'nun adına Melekûta girmeleri için Hristiyanlara heyecanlı ve sevgi dolu bir çağırıda bulunur. Onlar ışık için yaratılmışlardır, karanlıkta kalmalarını görmek istemez. Hız. İsa dünyayı, bu Günde Rahmanın ellerinden Hayata kavuşturmaları için Sevgi ve Ruh ile arındırmıştı. Bu Eşiya Peygamberin bahsettiği Pederin gelişi idi: Hız. İsa, "Sizlere söyleyecek başka şeylerim de

var, ama bunları şimdi kaldıramazsınız" dediğinde saklı tuttuğu öğretinin bu olduğunu şimdi O açıklar. Papa'yı, Hayat kâsesini alıp ondan içmeye ve "sonra, bütün Dinlerin ehilleri arasında ona dönenlere sunmaya" davet eder.

II. Alexander'a Levhi, Çar'ın Rabbına ettiği bir duanın cevabı ve Hz. Bahauallah hapishanede zincirlere vurulu iken Çar'ın sefirinin bir yardımının karşılığıydı. Çar'a bu Zuhurun üstün büyüklüğünü vurgular, Peygamberin dünyanın selâmeti için bir felâkete boyun eğdiğini ve insanlara hayat getirdiği halde onlardan Kendine ölüm tehdidi geldiğini anlatır. Onu bu adaletsizliği açığa çıkarmağa, Allah ve Allah'ın Melekûtunun aşkına kendini Allah'ın yoluna rehine etmeğe çağırır; bundan hiçbir zaman zarar görmeyecek, dünyada ve ahrette ödüllendirilecektir. Yüreğini Rabbine adayan kral ne mübarek olacaktır.

Hz. Bahauallah III. Napolyon'a yazdığı iki Levhinde insanlığın bir olduğunu, milletler kendi farklı çıkarları peşinde koştuktan vazgeçip birlikte karar vermedikçe ve Allah'ın planına hep birlikte itaat etmedikçe çeşitli hastalıklardan şifa bulamayacaklarını önemle belirtir. İnsan ırkı tek bir vücut ve tek bir ruh gibi olmalıdır. Allâh bu Çağda her insandan, dünyanın bugüne kadar ulaştığından çok daha yüksek derecede bir iman istemektedir. Herkese hakikati öğretmek ve Allah'ın Emri için çalışmak farz olunmuştur: fakat önce kendi karakterini arıtmayan ve asilleştirmeyen hiç kimse bu hizmette başarılı olamayacaktır.

Hz. Bahauallah rahiplere inzivalarını terketmeleri, insanların hayatına karışmaları ve evlenmeleri için çağırıda bulunur. Allah insanları bu Devirde kendine çağırmaktadır ve kendi tezlerini gerçeğin bir standardı olarak kabul eden ve Allah'tan yüz çeviren her akide değerden ve etkinlikten yoksundur.

O, bütün insanları yeniden canlandırmak ve onları amellerine ve hakikatte birleştirmek için gelmiştir ve onları Kendi inayetinin tek sofrasında toplayacaktır. İmparator O'nun adını çağırısın ve O'nun hakikatını halka ilân etsin.

Bütün bu Levhilerde, özellikle III. Napolyon'a hitap eden bu Levihte, krallar Zuhuru tasdik ve O'nun emirlerine itaat etmezlerse, ciddi uyarılar, açık ve kapalı tehditler yer almaktadır. Ancak, tüm krallara toplu olarak yazılan Levhi hepsinin ötesinde sert ve tehdit edicidir. Hz. Bahauallah, hükümdarları, yoksullara Allah'ın kendilerine emaneti olarak muamele etmezlerse ; adalete en sıkı şekilde riayet göstermezlerse; aralarındaki anlaşmazlıkları çözmez, soğukluk yaratan ihtilâfları gidermez, silâhlarını azaltmaz ve Peygamberin onlara verdiği diğer öğütlere uymazlarsa, "İlâhi mucizat size her yönden hamle edecek ve O'nun adaletinin hükmü sizin hakkınızda verilecek, o günde O'na karşı koyacak

iktidarınız olmayacak ve kendi güçsüzlüğünüzü göreceksiniz. Kendinize ve sizden aşağıda olanlara merhamet ediniz" kelimeleri ile uyarmaktadır.

Yüz yıllar önce Hz. İsa, evlâtları O'nun inayetini ihmal ve himayesini reddeden şehir için gözyaşı dökmüştü. Şimdi ikinci gelişinde aynı durum tekrarlandı. Ama bu sefer Allah'ın gazabını üstlerine çekenler bir şehir halkı değil, bütün dünyanın insanlarıdır.

Suudundan önce Hz. Bahauallah ilân etti ki: "En büyük sarsıntının ortaya çıkma saati yaklaşıyor", ve "Dünyanın ve insanların harabiyet zamanı geldi."

Bu Levihlerin gönderilmesinden kırk seneden uzun bir zaman geçtikten sonra, Jön Türkler tarafından nihayet hapisten azat edilen Peygamberin oğlu ve Dininin tayin edilmiş Örneği olan Hz. Abdülbaha Avrupa ve Amerika'da üç yıllık bir yolculuk yaptı. Gördüğü şeylerden hüzünlenerik ve milletlerin umursamazlığının onları hangi kadere sürüklediğini bilerek, kınama, sitem ve eleştirilerini hafif tuttu; bunun yerine yüreklendirici sözler ve ayırmsız bir sevgiyle Kendini dinleyenleri yüksek ve kahramanca eylemlere çağırdı. Allah'ın bu aydınlanmış Çağ için koyduğu ruhani ve toplumsal hedef olan "En Büyük Barış"tan çok söz etti. Sevinciyle, gönül huzuru ile herkese olan sevgisiyle, bilgeliği ile, kuvvet ve kararlılığı ile, ve Allah'a tam teslimiyeti ile o Barış Ruhunun bedenleşmesi gibiydi. Sırf varlığı ile, algılayabilen ruhları, belki duydukları fakat hiçbirinin bilmediği bir varoluş durumuna getiriyordu. Aylar süren öğretici çalışmaları ile En Büyük Barışı mümkün kılacak ahlâki ve ruhani koşulları açıkladı ve birçok konuşmasında buna yaklaştıracak pratik yolları anlattı. ABD'de Michagan Gölü kıyılarındaki Wilmette'te, etrafında sosyal, insani, öğretim ve bilim amaçlarına ayrılmış ve tamamı tek bir plan halinde Allah'a hamd ve senaya ve insana hizmete vakfedilmiş binaların toplanacağı Batı'nın ilk Bahai Mabedinin temelini attı. Gene Amerika'da Hz. Bahauallah'ın İdare Düzeninin binasının ilk başlangıcını da gördü.

Fakat halkın genel cevabı savaşa götüren dalgaları durdurmaya yeterli değildi. ABD'den ayrılamadan önce Hz. Abdülbaha iki yıla kadar savaşın başlayacağını haber verdi.

Nihayet barış yapıldığında, kurulduğu şekliyle Milletler Cemiyetinin savaşı önleyemeyeceğini beyan etti ve 1921'de vefatından önce taraftarlarına öncekinden daha şiddetli bir savaşın çıkacağını bildirdi.

İkinci Bahai yüzyılının başlangıcında pek çokları insanlığı fırtınalı ve bilinmeyen bir denizde sürüklenen dümensiz bir yelkenliye benzetiyorlar. Fakat Bahailere bir başka görüş açıklanmıştır. İnsanların ilerleme yoluna koydukları engeller yıkılmıştır. İnsan gururu aşağılanmış, insan bilgeliği saşkınlığa düşmüştür. Milliyetçiliğin anarşisi ve laikliğin yetersizliği tamamen açığa çıkmıştır.

Geleceğin üzerini örten perde yavaş yavaş sıyrılıyor. Düşünce sahipleri hangi yola bakarlarsa önlerinde Hz. Bahau'llah'un uzun zaman önce işaret ettiği ve insanların reddettiği kılavuzluk eden bir gerçek, yol gösteren bir ilke görüyorlar.

Bugün en parlak zihinlerin en yüksek ümitlerinin özü ve ruhu Hz. Abdülbaha'nın "Oniki Noktası" gibi sade bir ifadede toplanmaktadır:

1) Gerçeğin özgürce araştırılması. 2) İnsan cinsinin birliği. 3) Dinin bir sevgi ve ahenk sebebi olması. 4) Dinin bilimle elele olması. 5) Evrensel barış 6) Uluslararası bir dil. 7) Herkese eğitim. 8) Her iki cinse fırsat eşitliği. 9) Herkese adalet. 10) Herkese iş. 11) Aşırı yoksulluk ve zenginliğin kaldırılması. 12) Kutsal Ruhun hayatta birinci sevkedici güç olması.

Bütün milletleri birleştirmek gibi muazzam, karmaşık ve şaşırtıcı bir iş Hz. Abdülbaha'nın manâ yüklü yedi cümlesinde tam ve özden bir basitlikle ifade edilmiştir: 1) Siyaset alanında birlik. 2) Dünya işlerinde fikir birliği. 3) Özgürlükte birlik. 4) Dinde birlik. 5) Milletlerin birliği. 6) Irkların birliği. 7) Dille birlik.

Bahailer daha şimdiden En Büyük Barışın modeli ve çekirdeği olması mukadder aracı kurmaya fikir ve hareketleriyle başlamışlardır. İdare Düzeni derin bir fikre dayandığı kadar basittir de ve sadece hayat saikleri Allah sevgisi ve korkusu olanlarca yürütülebilir. Birlik ve evrensellik, pratik ve ruhani, kişi hakları ve toplum hakları gibi zıtları ödün vermek yoluyla değil, bir iç ahengin açıklanması ile mükemmel bir şekilde dengeleyen bir sistemdir. Düzeni çalıştırmakta tecrübeli olanlar bunun kendilerine içindeki ruhu ifade etmek için yaratılan bir insan bedeni gibi geldiğine işaret ediyorlar.

Wilmette'de göl kıyısında tamamlanmış Övgü Mabedi, En Büyük Barış Ruhunun ve insanlar arasına karışıp yaşayan Allah ihtişamının bir alâmeti olarak yükselmektedir. Mabedin yontulmuş taş gibi kesilmiş açık çizgilerden oluşan ve cam geçirilmiş duvarları şeffaftır. Akla gelebilen her türlü ışık simgesi, güneşin, ayın ve yıldız kümelerinin ışıkları, bugünün ve yarının büyük Açıklayıcılarının açtıkları ruhani semaların ziyaları, çeşitli biçimlerdeki Haç, Hilâl ve Bahai dininin sembolü olan dokuz uçlu yıldız desene işlenmiştir. Karanlık hiçbir zaman bu Mabede giremez; gündüzleri çok zarif bir şekilde oyulmuş duvarlardan her yönden giren güneş ışınları onu aydınlatır, geceleri de yapay olarak ışıklandırılır ve süslü biçimi karanlıkta zemin üzerinde ışıkla resmolunur. Hangi taraftan yaklaşılsa, Mabedin yükseklerle uzanan şekli ibadetin ruhu gibi gözükür; havadan görüntüsü ise kendine dünyada dinlenecek bir yer aramak için gökten inen bir Dokuz Uçlu Yıldız benzer.

Fakat insanları Vaad Edilen Topraklara kılavuzlamak, insanlığı ruhanileştirmek, En büyük Barışa ulaşmak için dünya, Krallar Kralının göreve çağırdıklarını - Hristiyanların ve Batı Kiliselerinin - kıyamını beklemektedir.

"Hz. İsa gerçekten dedi ki: 'Gelin ki sizleri insanları avlayan balıkçılar yapayım' ve bugün Biz diyoruz ki: 'Gelin ki sizleri dünyayı hızlandıranlar yapayım...Bak, Bugün İnanet Günüdür! Gelin ki sizleri kendi Saltanat ülkemin kralları yapayım, Eğer Bana İtaat ederseniz, size vaad ettiğimizi göreceksiniz ve Ben sizi Kendi Azamet Cemalimin Yoldaşları yapacağım."

G. Townshend, M.A.

Piskoposluk Müşaviri, St. Patrick's Katedrali, Dublin Clonfert Baş Diyakozu

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

ÖNSÖZ

Bahai dünyası bu hayırlı yılın 23 Mayıs'ında Hz. Bahau'llah'ın Dinin kuruluşunun yüzüncü yıldönümünü kutlayacak. Babi Dininin doğuşunun yüzüncü yılını, Bahai Çağının açılmasını, Bahai Devresinin başlamasını ve Hz. Abdülbaha'nın doğumunu aynı zamanda kutlayacak. Dünyanın ruhani tarihinde eşi emsali olamayan ve evrensel bir Peygamberlik döneminin zirvesini simgeleyen bu Dine bağışlanmış olan imkânların ağırlığı hayalimize sığmaz. Zamanı olgulaştığında yayacağı bin yıllık ihtişam gözlerimizi kamaştırır. Kurucusunun, Kendinden sonra yükselmeleri mukadder birbirini izleyen Peygamberlerin üzerine düşmeye devam edecek gölgesi hesaplarımızı aşar.

Bir asırdan daha kısa bir zamanda onun yaratıcı ruhunun ürettiği esrarlı süreçlerin işleyişi, insan toplumunda hiçbir düşüncenin derinliğine nüfuz edemeyeceği bir kargaşayı harekete getirmiştir. Kendi de ilkel çağında bir kuluçka dönemi geçirerek, ağır ağır kristalleşen bu sistemin doğmasıyla insanlığın genel hayatında düzeni bozulmuş bir toplum temellerini sarsacak, hayat kanını temizleyecek, kurumlarını yeniden yönlendirecek ve yapılandırarak ve nihaî kaderini şekillendirecek bir mayalanmayı başlatmıştır.

Hz. Bahau'llah'ın Dinin doğuşunu haber veren ve yükselişine eşlik eden işaret ve âlâmetleri tanıyan görür gözler ve önyargısız zihinler bu müthiş, bu küresel çalkantıyı ve onun getirdiği tahribatı, sefalet ve dehşeti, O'nun Bizzat kesin bir ifadeyle, "dünyanın düzenini altüst ettiğini ve insanlığın hayat düzeninde devrim yaptığını" beyan ettiğini henüz cenin halindeki Dünya Düzeninin doğuşundan başka neye yorabilirler? İnsanların kavrayamayacağı ve insan ırkının tarihinde emsali olmadığı kabul edilen bu olağanüstü krizin kaynakları, "bütün yaratılan şeylerin en iç gerçeklerinde titreştiği" Hz. Bab tarafından doğrulanan o dünyayı sarsan, âleme enerji veren, cihani kurtaran ruhun karşı konmaz yayılışıyla değil de başka hangi vasıta ile açıklanabilir? Çağdaş toplumun kıvranırlarında, insan düşüncesinin cinnet derecesinde ve dünya çapındaki coşup taşmasında, ırkları, inançları ve sınıfları ateşlendiren şiddetli düşmanlıklarda, milletlerin felâketlerinde, kralların devrilmelerinde, imparatorlukların parçalanmalarında, hanedanların yıkılmalarında, kilise hiyerarşilerinin çökmelerinde, yerleşik kurumların bozulmalarında, Hz. Bahau'llah'ın Dininin kurumsallaşma yıllarının başlangıcının hemen öncesindeki Birinci Dünya Savaşının patlak vermesinden bu yana gitgide artan bir ciddiyetle kendini gösteren bütün bu durumlarda, O'nun zuhurunun darbelerine maruz kalan, O'nun çağırısına kulak vermeyen ve şimdi O'nun ruhunun yaratıcı, artırıcı ve dönüştürücü etkisiyle kendine ulaşan harekete geçirici büyük gücün

doğrudan etkisiyle yükünü atmak için çabalayan bir çağın doğum sancılarının alametlerini kolayca görebiliriz.

Bu kadar derin anlam ve önem taşıyan bir yıldönümü vesilesiyle maksadım, bu Kitapta, bu Ruhun dünyaya fıskırmasına ve daha sonra insanlığın tümünü kucaklamak için planlanmış ve insanın bu dünyadaki yüksek kaderini gerçekleştirmeye muktedir bir Düzene dönüşecek bir Sistemin oluşmasının başlangıç aşamalarına tanık olan bir Yüzyılın dikkate değer olaylarını gözden geçirmektir. Hem haşmet hem musibet yönünden emsalsiz olan bir yüzyıl süresindeki olaylar gözlerimizin önüne serilirken aradan geçen nisbeten kısa zamana rağmen bu olayları doğru bir perspektif içinde ele almaya çalışacağım. Şii İslamın İsna Aşariye mezhebinin doktrinlere aykırı ve görünürde önemsiz bir dalı olan Şeyhi ekolünü, sapık, ilgisiz, veya düşman nesillerin gözleri önünde farkına varmadan ve amansızca, sayısız taraftarlarını çözülmez organik bağlarla birleştiren; ışığı Kuzey'de İzlanda'dan Güney'de Macellanlara kadar yayılan; yankıları dünyanın en az altmış ülkesine ulaşan; yazıları en az kırk dile çevirip yayınlanan; dünyanın beş kıtasında yerel, ulusal ve uluslararası düzeydeki malvarlığı şimdiden birkaç milyon doları bulan; tüzel kişiliğe sahip seçilmiş organları Doğu ve Batı'daki bazı devletlerce resmen tanınan, inananları insanlığın çeşitli ırklarına ve belli başlı dinlerine mensup bulunan; temsilcileri İran ile Amerika Birleşik Devletlerinin yüzlerce şehrinde yaşayan; gerçekleri kraliyet ailesi üyelerince resmen ve tekrar tekrar tasdik edilen; bağımsızlığı ana dininin saflarındaki ve Arap ve Müslüman dünyalarının önde gelen merkezlerindeki düşmanları tarafından ilân ve isbat edilen; fiilen kabul edilip iddiaları dünya ruhani merkezinin kurulu olduğu ve aynı zamanda Hristiyanlığın yüreği, Musevi halkının en kutsal mabedi ve İslamiyetin Mekke'den sonra en mübarek makamı olan bir ülkede ona dördüncü din olmak hakkını kazandıran bir dünya dinine dönüştüren bu önemli olayları yüzeysel de olsa anlatmağa ve aralarında ilgi kurmağa gayret edeceğim.

Bahai Dininin geçmiş yüzyılının ayrıntılı bir tarihini yazmağa ne niyetim ne de buna gerek olduğu gibi böyle heybetli bir Hareketin kökenlerini izleyecek, ya da doğuşundaki koşulları gösterecek, veya içinden fıskırdığı dinin özelliğini inceleyecek, veya insanlığın kaderi üzerindeki darbesinin etkilerini tahmine girişecek değilim. Sadece doğuşu ve yükselişindeki göze çarpan noktalarla, Alah'ın Emrinin bu günde ruhuna cisim verecek, yasalarını yürütecek ve amacına erdirecek Dünya Düzeninin çekirdeği ve habercisi sayılması gereken idari kurumlarının kuruluşundaki ilk aşamaları gözden geçirmekle yetineceğim.

Yüz yıllık bir evrimin gözlerimiz önüne serdiği panoramaya bakarken, görünüşteki hezimetlerin apaçık zaferlerle süratle birbirine

dolanmasını ve esrarına vakıf olunamaz bir ilâhi elin bu dolambaçtan tâ ilk günlerinden başlayarak Emrin kalıbını çıkarmağa karar verdiğini görmezlikten gelmeye, veya çoğu kere Emrin büyümesini hızlandıran ve geçmişteki başarılarını pekiştiren yeni zaferlere öncülük eden felaketleri önemsiz göstermeye de niyetim yok. Gerçekten, evriminin ilk yüzyılının tarihi, çeşitli şiddet derecelerinde bir dizi iç ve dış kriz etrafında devretmektedir. Bu krizlerin ilk etkileri yıkıcı olmuş, fakat herbiri esrareniz bir şekilde, kendi şiddeti derecesindeki ilâhi gücü açığa çıkararak gelişmesine taze bir kuvvet katmış; bu açılma ise daha ağır bir felâketi yaratmış, bunu izleyen daha cömertçe akan semavi inayet, taraftarlarına ileri doğru yürüyüşlerini daha hızlandırmak ve onun hizmetinde daha zorlayıcı zaferler kazanmak imkânı vermiştir.

Bahai Devrinin ilk yüzyılının ana hatlarıyla, Bahai Dininin Kahramanlık, Başlangıç ve Resulluk çağını ve aynı zamanda O'nun Zuhurunun saldıgı yaratıcı enerjilerin kristalleşmesine ve şekillenmesine tanık olacak Kurumlaşma, Geçiş ve Demir çağının ilk başlangıç aşamalarını kapsadığı söylenebilir. Bu asrın ilk seksen yılının ilk çağın aşağı yukarı tamamını içine aldığı ve son yirmi yılında da ikinci çağın başlamasına tanık olduğu denebilir. İlki, Hz. Bab'ın Beyanı ile başlayıp Hz. Bahau'llah'ın Elçiliğini kapsar ve Hz. Abdülbaha'nın vefatı ile sona erer. İkincisi ise, niteliğini belirten ve temelini koyan Hz. Abdülbaha'nın Vasiyeti ile açılır.

Dolayısıyla, incelediğimiz bu yüzyıl, süreleri farklı olan ve herbiri kendine has bir önem taşıyan muazzam ve ölçülmez bir mana yüklü dört belirgin döneme ayrılabilir. Birbirleriyle yakından ilişkili olan bu dört dönem, esrarına hiçbir zihnin vakıf olamayacağı, doruk noktasını hiçbir gözün bulanık da olsa farkedilemeyeceği, bitişini hiçbir aklın yeterince kestiremeyeceği, tek, bölünmez, hayret verici ve harikulade bir dramın birbirini izleyen perdelerini oluşturur. Bu perdelerin herbiri kendi teması etrafında cereyan eder, kendi kahramanlarıyla övünür, kendi facialarını yaşar, kendi zaferlerini kaydeder ve bir tek ortak ve değişmez maksadın icrasına kendi payıyla katkıda bulunur. Bunların birini diğerlerinden ayırmak, tek bir evrensel, herşeyi kaplayan Zuhurun daha sonraki tezahürlerini, ona en erken günlerinde hayat veren ilk maksadından farklı tutmak, üzerinde yükseldiği yapıyı parçalamakla, gerçeğini ve tarihini hazin bir şekilde saptırmakla aynı anlama gelir.

Birinci dönem (1844-1853) eşsiz alçak gönüllülüğü, vakur sükûneti, çekici beyanı, süratli ve acıklı elçiliğinin rakipsiz dramatik olayları ile yumuşak, genç ve karşı konmaz Hz. Bab'ın kişiliğinde odaklanır, O'nun Emrini açıklaması ile başlayıp şehadeti ile doruğuna ulaşır ve tiksindirici çirkinlikteki bir dinî katliam çılgınlığı ile sona erer. Özelliği, dokuz yıllık şiddetli ve amansız bir yarışma; onbinden fazla kahramanın can

verdiği, Kaçar hanedanından iki hükümdarın ve onların habis ruhlu vezirlerinin rol oynadığı, tüm Şii din hiyerarşisi, devletin askerî kaynakları ve kütlelerin yatışmaz düşmanlığının figüranlık yaptığı sahnesi İran'ın tamamıdır. İkinci dönem (1855-1892) ilhamını, kudsiyette üstün, güç ve kuvvetinin ihtişamıyla huşu verici, izzetinin herşeyi aşan şaşaaasına yaklaşılmaz Hz. Bahauallah'ın muhterem kişiliğinden alır. Hz. Bab'ın beklediği Zuhurun ilk kıpırtılarının, Tahran'ın Siyah Çal zindanındayken Hz. Bahauallah'ın ruhunda uyanışı ile başlar, bu Zuhurun dünya krallarına ve din liderlerine ilânıyla kemale erer ve Kurucusunun Akkâ hapisane şehrinde suudu ile sona erer. Otuzdokuz yıllık kesintisiz, emsalsiz ve etkili Vahyi kapsar; Emrin komşu topraklardaki Türkiye, Rusya, Irak, Suriye, Mısır ve Hindistan'da tanıtılmasıyla sürer; Doğu'nun en güçlü iki hükümdarı olan İran Şah'ı ve Türkiye Sultanının birlikte harekete geçirdikleri hücumlar ve aynı zamanda İslamiyetin çifte mezhepleri Şii ve Sünnilerin muhalefeti ile kendini gösteren düşmanlık, belirleyici vasfı olur. Üçüncü dönemi (1892-1921) özünde esrarlı, makamında tek ve eşsiz, karakterinin hem cazibesi hem kuvveti ile şaşılacak derecede kudretli Hz. Abdülbaha'nın canlı kişiliği etrafında döner. Önceki dinlerin tarihinde eşi bulunmayan bir belge olan Hz. Bahauallah'ın Misakının ilânı ile başlar; Misakın Merkezinin, Misakın Şehrinde o Belgenin eşsiz niteliğini ve geniş etkili sonuçlarını beyan etmesi ile zirveye ulaşır ve O'nun vefatı ve Kermil Dağında defnedilmesi ile son bulur. Trajedilerin ve zaferlerin, bir zamanda Misakın Küresini gölgeleyecek derecede, bir başka zaman da ışığını Avrupa kıtası üzerine, Avustralya, Uzak Doğu ve Amerika kıtası gibi uzaklara yayacak kadar içiçe geçtiği otuz yıla yakın bir süre olarak tarihe geçecektir. Dördüncü dönemi (1921-1944) harekete geçiren kuvvet, Hz. Bahauallah'ın Yeni Dünya Düzeninin Beratı ve Allahın Kanununun Kaynağı olan ile, o Kanunun taşıyıcısı ve yorumcusu Olan arasındaki mistik ilişkisinin meyvesi olan Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesinden yayılan güçlerdir. Birinci Bahai yüzyılının bu dördüncü ve son döneminin başlangıcı Hz. Bahauallah'ın Dininin İdare Düzeninin - ki bu, O'nun Dünya Düzeninin aynı zamanda hem habercisi, hem çekirdeği ve hem de kalıbıdır - kurulması ile Bahai Devrinin Kurumlaşma Çağının doğuşu ile aynı zamana rastlar. Kurumlaşma Çağının ilk yirmüç yılını kapsayan bu dönemin ayırıcı özelliği, farklı bir nitelikteki yeni husumetlerin görülmesi olmuş ve bu düşmanlıklar bir taraftan Emrin dünyanın beş kıtasında daha geniş alanlara yayılmasını hızlandırırken, bir taraftan da kendi sınırları içindeki birkaç toplumun özgürlüğü ve bağımsız statüsünün tanınması ile sonuçlanmıştır.

Bu dört dönem yalnız hayret verici bir bütünüün unsurları, ayrılmaz parçaları olarak değil, fakat kapsamlı, devamlı ve karşı konamaz tek bir evrim sürecinin birbirini izleyen aşamaları olarak düşünülmelidir. Zira, yüz

yıllık bu Dinin işleminin önümüzde açtığı sahanın tamamını gözden geçirecek olursak, bu geniş manzaraya hangi açıdan bakarsak bakalım, her dönemle ilgili olayların bize yavaş yavaş olgunlaşan bir sürecin, düzenli bir gelişmenin, iç bütünleşmenin, dış genişlemenin, dinsel kuralcılığın zincirlerinden tedricen kurtulmanın, ve buna paralel olarak mülki yetkisizlik ve kısıtlamalarda bir azalmanın şüphe götürmez delillerini sunduğu sonucuna varmaktan kaçınamayız.

Bahai tarihinin bu dönemlerine bir tek bütünün ayrılmaz parçaları olarak baktığımızda, Habercisinin yükselişini, gelişi o Haberci tarafından vaad edilen Kişinin Elçiliğini, doğrudan Mev'ud Kişinin yetkisiyle hayat bulan bir Misakın kurulmasını, ve nihayet, hem Misakın sahibinden hem de onun tayin edilmiş Merkezinden fişkıran çocuk olan bir sistemin doğuşunu başarıyla ilân eden bir olaylar zincirini görürüz. Haberci Hz.Bab'ın, Tanrı katında tasarlanan bir Düzenin doğuşunun yaklaştığını ilân edişini; Mev'ud kişi olan Hz.Bahaullah'ın bu Düzenin yasa ve hükümlerini şekillendirdiğini; tayin edilmiş Merkez Hz. Abdülbaha'nın özelliklerini belirttiğini ve bugünkü inananların onun kurumlarının çerçevesini kurmağa başladıklarını gözleriz. Bu dönemler içinde Emrin bebek ışığının, beşiğinden Doğu'da Hindistan ve Uzak Doğu'ya, Batı'da komşu Irak, Türkiye, Rusya ve Mısır'a doğru yayılıp uzaktaki Kuzey Amerika kıtasına kadar uzandığını, daha sonra Avrupa'nın büyük ülkelerini aydınlattığını ve daha ileri bir aşamada parlaklığının Antipod'ları kucakladığını, Arktik kıyılarını parlattığını ve nihayet Orta ve Güney Amerika ufuklarında ışıdığını seyrederek. Buna paralel olarak, inananlar topluluğu içindeki farklı unsurların çoğaldığını ve bunlar, tarihinin ilk döneminde başlıca Şii İran'daki kitleler arasından çıkan mütevazi bir grup iken, dünyanın önde gelen din sistemlerinin temsil edildiği ve en hakir işçi ve köylülerden kraliyet ailelerine kadar hemen hemen her sınıf ve ırkın yer aldığı bir kardeşlik olarak genişlediğine şahit oluruz. Yazılı eserlerinde benzer bir artış görürüz: başlangıçta aceleyle kopya edilen, çoğu zaman bozulan, gizlice elden ele dolaşan, saklanarak okunan, sık sık silinen ve hatta bazen yasak edilmiş bir mezhebin dehşet içindeki üyeleri tarafından yenen el yazmalarından ibaret olan bu literatür bir asırlık bir süre içinde çeşitli alfabelerde ve en az kırk dilde yazılı on binlere basılı cildi kapsayan sayısız baskılar olarak büyümüş, bazıları ince bir süslemeyle çoğaltılmış, bazıları bol resimlerle bezenmiş, hepsi uygun şekilde kurulmuş ve özel olarak düzenlenmiş dünya çapında komiteler ve Mahfiller aracılığı ile metodlu ve gayretli bir şekilde halka ulaştırılmıştır. Böyle gözle görünen bir evrimi öğretilerinin alanında da farkedebiliriz. Bu öğretiler başlangıçta kasıtlı olarak katı, karmaşık ve haşin iken müteakip devrede yeni bir şekil verilerek genişletilmiş ve liberalleştirilmiş, daha sonra tayin edilmiş bir Yorumcu tarafından şerhedilmiş, yeniden teyid ve tafsil

edilmiş, ve nihayet kurumlaştırılarak hem bireylere hem kurumlara evrensel olarak uygulanmıştır. Karşı karşıya olduğu muhalefetin niteliğinde gözlediğimiz aşama da böylesine belirgindir: önce Şii İslâmın bağrında tutuşan bir muhalefet daha sonraki dönemde Hz. Bahau'llah'ın Türk Sultanının ülkelerine sürülmesiyle ve daha güçlü Sünni hiyerarşisinin ve Hz. Muhammed'e inananların büyük çoğunluğunun başı olan Halifenin husumeti ile hız kazanmıştır; ve şimdi Hristiyan Batı'da İlahi takdirin eseri olan bir düzenin yükselmesi ile mülki ve kilise kurumları üzerindeki ilk etkileri ile destekçileri arasına, kurulu hükümetleri ve Hristiyanlığın en eski, en derinlere kök salmış kutsal hiyerarşilerini de katabilmektedir. Aynı zamanda, giderek genişleyen bir düşmanlığın sisleri içinde, sahası dahilindeki bazı toplumların acılı fakat sebatlı bir şekilde, bilinmezlik, yasaklama, özgürleşme ve tanınma aşamalarından geçtiğini de görüyoruz, ve bu aşamalar gelecek gelecek yüzyıllarda Emrin yerleşmesi ve Dünyayı kucaklayan Bahai Birleşmiş Topluluğun büyük bir güç ve yetki ile kurulmasıyla sonuçlanacaktır. İster idari merkezi, ister ibadet yerleri olsun, kurumlarının yükselişindeki ilerleme de daha az önemli değildir.

En ilk başlangıcında gizli ve yeraltında olan bu kurumlar, yavaş yavaş gün ışığına çıkarak tanınmış, yasaların korumasına girmiş, hayırsever bağışlarla zenginleşmiş, ilk Bahai İbadet Evi Aşkabad Maşrikül Ezkârının inşası ile soyluluk kazanmış ve daha yakın bir tarihte, ilâhi ve ağır ağır olgunlaşan bir medeniyetin habercisi olan Batı'nın Ana Mabedinin Kuzey Amerika kıtasının ortasında yükselmesi ile ölümsüzleşmiştir. Ve nihayet, inançlı taraftarlarının dünya merkezindeki kutsal mahallere yaptıkları hac ziyaretlerini çevreleyen koşullardaki göze çarpan iyileşmelere tanıklık edebiliriz. İlk zamanlarda meşakkatli, tehlikeli ve sıkıcı uzunlukta olan, çoğu kez yürüyerek yapılan, zaman zaman hayal kırıklığı ile sonuçlanan ve taciz edilen bir avuç Doğu'luya münhasır kalan hac ziyaretleri, güvenlik ve rahatlık koşullarının devamlı düzelmesiyle yavaş yavaş dünyanın dört köşesinden toplanıp gelen ve sayıları durmadan çoğalan yeni müminleri de kapsamıştır. Sonunda, bir Kraliçenin geniş yankılar uyandıran fakat hazin bir şekilde yarım kalan ziyareti ile taçlanmış; bu Kraliçe gönlünün hedefi olan şehrin tâ kapılarına vardığı bir anda, kendi yazılı ifadesine göre, yolunu değiştiren bu emsalsiz nimetten vazgeçmek zorunda bırakılmıştır.

Teşekkür

Bu eserin baskı ve yayına hazırlanmasında çok değerli emekleri geçen Sayın Fevziye Baki ve Sayın Yusuf Yeşiloğlu'na en derin şükranlarımı sunarım.

Çevirmen

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Giriş

Önsöz

BİRİNCİ DÖNEM. HZ. BAB'IN ELÇİLİĞİ

1844- 1853

Bölüm

I.BABİ ZUHURUNUN DOĞUŞU

Hz. Bab'ın Görevini ilân etmesi-Diri Harflerin katılışları - Hz.Bab'ın Hac ziyareti- Hz. Babın tutuklanması ve İsfahan'a gidişi - Hz.Bab'n İsfahan'da ikâmeti.

II. HZ. BAB'IN AZERBAYCAN'DA TUTUKLULUĞU

Tutukluluğunun Önemi- Maku ve Çehrik'te mahpusiyeti- Tebriz'de imtihana çekilmesi-Yazıları-Misakı- Bedeşt Konferansı.

III. MAZENDERAN, NEYRİZ VE ZENCAN'DA KARIŞIKLIKLAR

Mazenderandaki karışıklıkların önemli noktaları-Neyriz karışıklığının dikkat çeken Özellikleri-Zencan karışıklığına İlişkin vakalar-Tahran'ın Yedi Şehidi.

IV. HZ. BAB'IN İDAMI

Ölümünden önceki olaylar- Şehadeti sırasındaki koşullar - Anısına saygılar - O'nun ve Hz.İsa'nın Elçilikleri arasındaki benzerlik-Elçiliğin Önemi.

V.ŞAH'A KARŞI SUİKAST VE SONUÇLARI

Nasireddin Sah'a yapılan saldırıya eşlik eden koşullar - Tahran'da Babi katliamı - Hz.Bab'ın Görevi sırasında Hz. Bahauallah'ın oynadığı Rol-Tutuklanması ve Siyah Çal'da mahpusiyeti- Tahire'nin tutuklanması ve

şehadeti - Hz.Bab'ın İleri gelen müritlerinin idamı- Babilerin kahramanlığı hakkındaki övgüler Hz.Bab'a ve O'na inananlara eziyet edenlerin sonları.

İKİNCİ DÖNEM: HZ. BAHALLAH'IN ELÇİLİĞİ

1853-1892

VI.BAHAİ ZUHURUNUN DOĞUŞU

Hz. Bahauallah'ın Zuhurunun Önemi -Doğuşuna ilişkin koşullar.

VII. HZ. BAHALLAH'IN IRAK'A SÜRGÜN EDİLİŞİ

Siyah Çal'dan azat edilmesi ve Bağdat'a hareketi - Sürgünlüğünün Önemi- Süleymaniye'ye çekilmeden önce Bağdat'ta ikameti - Süleymaniye'de iki yıllık inzivasi.

VIII. HZ. BAHALLAH'IN IRAK SÜRGÜNLÜĞÜ (Devam)

Babi Topluluğunun itibarının artması-Topluluğun ahlâkında reform- Hz.Bahauallah'ın makamının giderek tanınması-Babi literatürünün genişlemesi - Emrin düşmanlarının bozgunu - Hz. Bahauallah'ın Bağdat'tan ayrılması.

IX. HZ. BAHALLAH'IN ELÇİLİĞİNİN İLANI VE İSTANBUL'A SEYAHATI

İlânının önemi-Rızvan Bahçesinden ayrılması-Seyahatine eşlik eden olaylar-İstanbul'da ikâmeti.

X. MİRZA YAHYA'NIN İSYANI VE HZ. BAHALLAH'IN EDİRNE'DE ELÇİLİĞİNİ İLANI

Mirza Yahya'nın Hz.Bahauallah'ın Elçiliğini inkârı -Hz. Bahauallah'ın Mesajının ilânı - Akkâ'ya sürgün edilmesi

XI.HZ. BAHAUĞLLAH'IN AKKA'DA KALEBENTLİĞİ

Kutsal Topraklara sürölmesinin önemi-Mahpusiyetinin ilk yıllarında çekilen eziyetler- Üzerindeki kısıtlamaların tedricen azalması.

XII. HZ. BAHAUĞLLAH'IN AKKA'DA KALEBENTLİĞİ (Devam)

İran'da zulümlerin yeniden başlaması - Edirne'de Emrinin ilânını izleyen olaylar - Bahai Devrinin yasa ve hükümlerinin açıklanması- Bahai Zuhurunun temel prensiplerinin ifadesi.

XIII. HZ. BAHAUĞLLAH'IN SUUDU

Suuduna eşlik eden koşullar - Elçiliği esnasında Emrin düşmanlarının kaderi

ÜÇÜNCÜ DÖNEM: HZ. ABDÜLBAHA'NIN ELÇİLİĞİ

1892-1921

XIV. HZ. BAHAUĞLLAH'IN MİSAKI

Önemi- Misak Kitabının göze çarpan özellikleri-Babasının Elçiliği esnasında Hz. Abdülbaha'nın oynadığı rol.

XV. MİRZA MUHAMMED ALİ'NİN İSYANI

Nakızların Hz. Abdülbaha aleyhinde suçlamaları-Mirza Muhammed Ali ve yandaşlarının davranışları - Hz.Bahauğllah ve Hz. Abdülbaha'nın Nakızlara atıfları.

XVI. EMRİN BATI'DA YÜKSELMESİ VE YERLEŞMESİ

Bahai kutsal yazılarında Batı'ya ve gelecekteki önemine atıflar- ilk Batı'lı hacıların Akkâ'ya varışları - Emrin Kuzey Amerika'da erken gelişmesi.

XVII. HZ. ABDÜLBAHA'NIN YENİDEN MAHPUSİYETİ

Nakızların çevirdikleri oyunlar - Sultan Abdülhamit tarafından bir Soruşturma Komisyonu kurulması - Hz. Abdülbaha'nın mahpusiyeti esnasındaki çalışmaları Tahkikat ve Komisyonun geri çekilmesi - Jön Türklerin Devrimi ve Hz. Abdülbaha'nın serbest bırakılması.

XVIII. HZ. BAB'IN NAAŞININ KERMİL DAĞINDA DEFNEDİLMESİ

Naaşın saklanması ve nihayet Kutsal Topraklara nakli - Naaşın Hz.Abdülbaha tarafından toprağa verilmesi.

XIX. HZ. ABDÜLBAHA'NIN AVRUPA VE AMERİKA SEYAHATLERİ

Mısır'ı ziyareti - Avrupa'ya yolculukları - Amerika Birleşik Devletlerinde kalışı - Seyahatlerinin önemli noktaları.

XX. EMRİN DOĞU'DA VE BATI'DA BÜYÜMESİ VE GENİŞLEMESİ

İran'da yeni zulümler - Aşkabad'da ilk Maşrikül Ezkâr inşası - Emrin Doğu'da, Batı'da ve Kuzey Amerika kıtasında sağlamlaşması - 1914 - 1918 Savaşı ve Emrin Merkezine etkileri - Bahai faaliyetlerinin genişlemesi ve Avustralya kıtasının Emre açılması.

XXI. HZ. ABDÜLBAHA'NIN VEFATI

Vefatından önceki olaylar - Cenaze töreni - Elçiliğinin önemli-Elçiliği sırasında düşmanlarının kaderi.

DÖRDÜNCÜ DÖNEM: BAHAI DİNİNİN KURUMLAŞMA ÇAĞININ BAŞLAMASI

1921 - 1944

XXIII. İDARİ DÜZENİN YÜKSELİŞİ VE KURULUŞU

Kaynaklar- Kurumlaşma Döneminin özellikleri - İdari Düzenin Niteliği - İdari Düzene saldırılar- Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesinin özellikleri - İdari Düzenin baş langıcı- Mahalli Mahfiller - Milli Mahfiller - Milli Komiteler - Bahai Tüzükleri - Bahai Mahfillerinin tüzel kişilik

kazanması - Bahai Vakıflar - Haziratul Kuds'un kurumlaşması - Yaz okulları - Gençlik ve diğer faaliyetler - İnsani kurumlar ve devlet makamları ile ilişkiler - Kutsal Topraklarda Bahai kurumlarının kuvvetlenmesi- Wilmette, Illinois'de Maşrikül Ezkâr inşası.

XXIII. BAHAI KURUMLARINA SALDIRILAR

Nakızların Hz. Bahau'llah'ın Türbesinin anahtarlarını gaspı - Hz. Bahau'llah'ın Bağdat'taki Evinin Şiiler tarafından gaspedilmesi - Rusya'da Emre baskılar ve kurumlarının yasaklanması - Almanya'da Bahai kurumlarına karşı baskı önlemleri-iran'da Bahai kurumları üzerindeki kısıtlamalar.

XXIV. EMRİN VE KURUMLARININ ÖZGÜRLÜĞÜ VE TANINMASI

Mısır'da Emrin İslâmiyetten resmen ayrılması - Emrin dünya merkezindeki bağımsızlığının tanınması - İran'daki taraftarlarınca Emrin bağımsızlığının beyanı-Amerika Birleşik Devletlerinde Bahai İdari kurumlarının resmen tanınması.

XXV. ULUSLARARASI TEBLİĞ FAALİYETLERİNİN GENİŞLEMESİ

Emrin sınırlarının genişlemesi - Bahai eserlerinin çoğalması - Martha Root'un dünya çapında tebliğ faaliyetleri - Romanya Kraliçesi Marie'nin Emri Kabulü-Amerikan Bahai Toplumu tarafından Yedi Yıllık Planın icrası.

Geriye ve İleriye Bakış

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BİRİNCİ DÖNEM
HZ. BAB'IN ELÇİLİĞİ
1844-1853

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BÖLÜM 1

BAB'I ZUHURUNUN DOĞUŞU

23 Mayıs 1844, Bahai Devrinin Kahramanlık Çağının en çalkantılı günlerinin başlangıcını temsil etmektedir. Bu çağ, bugüne kadar insanlığın manevi tarihinin tanık olduğu en büyük devrin en parlak döneminin açıldığı çağdır. Bahailiğin ilk yüzyılıının bu en şaşaalı, en hazin, en olaylı dönemi dokuz yıl gibi kısa bir süreye sığmıştır. Bu dönem, Habercisini gelecek nesillerin "Peygamberlerin ve Tanrı Elçilerinin gerçeğinin etrafında döndükleri Nokta" olarak ilan edecekleri bir Zuhurun doğuşu ile başlamış, ve Hz. Bahau'llah'ın Bizzat buyurduğu gibi, "O'nun gününü her Peygamberin ilan ettiği, O'nun için her İlahi Habercinin ruhunun susamış olduğu, ve O'nun vasıtasıyla Tanrı'nın bütün Kendi Habercilerinin ve Peygamberlerinin yüreklerini sınadığı" daha kuvvetli bir Zuhurun ilk kıpırtılarıyla sona ermiştir. Bahai zuhurunun doğuşu ve yükselişi ile ilgili olayları anlatan ölümsüz tarih yazarının dokunaklı hikayesinin yarısından çoğunu, o kadar kısa bir süre içinde taşıdığı facialar ve kahramanlıklarıyla insanlığın din tarihini bu derece zenginleştiren olayları ayırmasına şaşmamalı, Dramatik gücü, önemli olayların birbirini hızla izlemesi, doğuşunun ateş ve kanla takdir edilmesi, Kurucusunun şahadetine eşlik eden mucizeli olaylar, daha başlangıçtan beri taşıdığı büyük olanaklar, zamanla doğurduğu kuvvetler ile bu dokuz yıllık süre, insanlığın dinsel tecrübelerinin silsilesi içinde eşsiz bir yere layıktır. Bu yüce dramın ilk perdesini oluşturan olayları gözden geçirirken, Baş kahramanı olan Hz. Bab'ın bir göktaş gibi Şiraz ufkundan yükseldiğini, İran'ın karanlık semasını güneyden kuzeye doğru katederek hazin bir hızla düştüğünü ve görkemli bir alev içinde yok olduğunu görürüz. Uyduları olan Tanrı sevgisiyle mestolmuş kahramanların oluşturduğu bir galaksinin aynı ufuktan yükseldiğini, aynı akkor ışığını yansıttığını, aynı çabuklukla yanıp tükendiğini, ve Tanrı'nın yeni doğan Dininin gitgide artan hızına hız kattığını gözleriz.

Böyle muazzam bir hareketin ilk itici kuvvetini haber veren , Mev'ud Kaim ve Sahibül Zaman'dan (Çağların Sahibi) başka biri değildi; tüm Kuran devrini kapatma hakkının tek sahibi, Kendinin, "Bütün yaratılmış şeylerin kendinden çıktığı ilk Nokta...İhtişamı hiç bir zaman perdelenmeyen Tanrı siması, parlaklığı asla solmayan Tanrı ışığı" olduğunu beyan eden O'ydu. Aralarında görüldüğü millet; uygar dünyanın en bozulmuş ırkı, son derece cahil, vahşi, zalim, bağınazlığa gömülmüş, hemen hemen ilahlaştırdığı bir hiyerarşiye köle gibi boyun eğen, sürüngenliği ile Hz. Musa zamanının Mısır'daki İsrail ehlini, taassubu ile Hz. İsa gününün

Yahudisini, ve yoldan çıkmışlığı ile Hz.Muhammed devri Arabistan'ının putperestlerini anımsatan bir halktı. O'nun çağrısını reddeden, yetkisine meydan okuyan, davasına zulmeden, ışığını söndürmeyi neredeyse başaran ve sonunda O'nun Zuhurunun etkisi altında çözülen baş düşmanı, Şii din adamları idi. Azgınca yobaz, dile gelmiyecek derecede yoldan çıkmış, halk üzerinde sınırsız egemen, mevkilerine kıskançlıkla yapışmış ve her türlü özgür düşüncenin uzlaşmaz düşmanı olan bu sınıfın mensupları bin yıldır Saklı İmam'ın adını dilden düşürmemişlerdi; bağrıları O'nun zuhurunun beklentisi ile yanıyor, mimbelerleri O'nun Dünyayı kaplayacak salatanatının övgüleri ile çınıyor, sofu dudakları O'nun gelişini çabuklaştırmak için hâlâ durmadan dualar mırıldanıyordu. Düşmanın emellerinin gerçekleşmesi için yüksek makamlarını alçatmaya istekli vasıtalar ise, Kaçar Hanedanı hükümdarları idi.Önce Hz. Bab'ın başkente yapacağı ziyareti son anda iptal eden bağnaz, hastalıklı , kararsız Muhammed Şah ve sonra da tutuklunun ölüm fermanına hemen rıza gösteren genç ve tecrübesiz Nasıreddin Şah. Böylesine haince bir komployu başlatanlarla el birliği yapan baş hainler iki baş vezirdi; Muhammed Şah'ın putlaştırdığı akıl hocası adı, ikiyüzlü ve döneke Hacı Mirza Akasi ile keyfi davranışlı, kana susamış, pervasız Emir Nizam Mirza Taki Han. Birincisi Hz.Bab'ı Azerbaycan dağlarındaki kaleye sürdü, ikincisi Tebriz'de idamına ferman verdi. Bunların işledikleri iğrenç suçlardaki ortakları, bir sürü aylak, asalak, ahlaksız, yeteneksiz, haketmedikleri imtayazlarına sınıksız yapışmış, ve aşağılıklığı ile ün salan din adamlarına tam bir köle gibi boyun eğen soylular ve valilerin desteği ile ayakta durabilen bir hükümetti. Aynı zamanda hem halkın ve din adamlarının hem de hükümdar ve hükümetin içine karıştığı bu şiddetli ruhani savaşta davranışları ile parlayan kahramanlar ise, Hz. Bab'ın seçilmiş eshabı Diri harfler ve onların arkadaşları, Yeni Günün çığır açanları idi. Bunlar, o kadar entrika, cehalet, ahlaksızlık, zulüm ve boş inaçlara, sönmeyen ve huşu verici yüce bir ruh, şaşırtacak kadar derin bir bilgi, sürükleyici bir belagat, eşsiz coşkunlukta bir takva, arslanlara layık bir şiddette şecaat, azizlere yaraşır saflıkta bir nefis feragati, kaya sağlamlığında bir sebat, hayret verici bir genişlikte hayal gücü, Peygambere ve İmamlarına karşı düşmanları bozan bir saygı, hasımlarını korkutan bir ikna kuvveti, vatandaşlarına meydan okuyan ve yaşamlarını değiştiren yüksek bir iman ve ahlak seviyesi ile karşı çıktılar.

Bu büyük dramın birinci perdesinin ilk sahnesi Şiraz'lı bir tüccarın şehrin kenar semtlerinden birindeki mütevazî evinin üst kat odasına açıldı. Gün 22 Mayıs 1844, zaman gün batışından bir saat önceydi. Bu sahneye katılanlar, saf ve mübarek bir soydan gelen yirmibeş yaşında bir Seyyid olan Hz.Bab ve O'na ilk iman eden genç molla Hüseyin idiler. Bu

görüşmeden hemen önce ilk karşılaşmaları sırf rastlantı gibi görünüyordu. Konuşmaları tanyeri ağarana kadar sürdü. Ev sahibi misafiri ile o saate kadar odada kapalı kaldı. Uyuyan şehir, aralarındaki konuşmanın öneminin uzaktan bile farkında değildi. Bu eşsiz gecede olup bitenler hakkında Molla Hüseyin'in dudaklarından çıkan bölük pörçük fakat son derece aydınlatıcı hikaye dışında gelecek kuşaklara bir bilgi kalmamıştır.

Molla Hüseyin, ev sahibine sorduğu soruları ve O'ndan aldığı kesin, ve Mevud Kaim'lik iddiasının doğruluğu hakkında en ufak bir şüpheye yer bırakmayan cevapları naklettikten sonra şöyle anlatıyor: "O'nun sözleri karşısında dilim tutulmuş, zamanı ve beni bekleyenleri aklıma getirmeden oturuyordum. Birdenbire, müminleri sabah namazına çağırın müezzinin sesiyle içine düştüğüm cezbe halinden sıyrıldım. Sanki o gece, Allah'ın cennet sakinlerine bahsettiği paha biçilmez varlıklar olarak kitabında anlattığı zevkleri, bütün tarifsiz izzeti tatmış gibiydim. Sanyorum öyle bir yerde idim ki, şu kelimeler orası için söylenmişti: 'Orada hiç bir zor bize ulaşmıyacak ve hiç bir yorgunluk bize dokunmıyacak; oraya yalnız, Barış! Barış! nidası girecek, hiç bir boş laf ve yalan götürmeyecekler''; oradaki nidaları, 'Hamdolsun Sana, Ey Tanrım!' ve oradaki selamları, 'Barış!', ve seslenişlerinin sonu 'Senalar olsun sana, ey bütün yaratıkların Rabbi!'" olacak. O gece beni uyku tutmadı. Terennüm ederken alçalıp yükselen o sesteki musiki beni büyülemişti; Kayyumul Esmâ'dan ayetler indirirken yükseliyor, indirdiği duaları okurken semavi, ince ahenkler kazanıyordu. Her duanın sonuna bu ayeti terar ediyordu: 'İzzet sahibi Rabbin hakkında kullarının vasflandırmaları O'nun izzetini tariften aciz kalır! Selamet O'nun Elçilerinin üzerine olsun! Her şeyin maliki olan Tanrıya senalar olsun!'"

Molla Hüseyin ifadesine devam ediyor: "Bu kadar ani ve hızla bana açıklanan bu gizli sırlar, beni bir süre duygularımı uyuşturan bir yıldırım gibi çarptı. Bu açıklamaların göz kamaştırıcı ihtişamı ile körleştim ve ezici kuvveti altında kendimden geçtim. Ruhumun derinliklerine kadar heyecan, neşe, huşu ve hayret ile sarsıldım. Bu duygular içinde en kuvvetlisi beni adeta değiştiren bir sevinç ve kudret idi. Daha önce kendimi ne kadar zayıf ve güçsüz, ne kadar sıkıntılı ve çekingen hissediyordum! El ve ayaklarım öylesine titriyordu ki, ne yazabiliyor ne de yürüyebiliyordum. Ama şimdi O'nun Vahyine vakıf olmak, varlığını harekete geçirmişti. Kendimi öylesine yüreklemiş ve güçlenmiş hissediyordum ki, bütün dünya tüm milletleri ve hükümdarları ile bana karşı yürüse, tek başıma ve yılmadan onların hücumlarına karşı koyabilirdim. Evren elimin içinde bir avuç toz gibiydi. Sanki Cebrail Aleyhisselam bende tecessüm etmiş ve

insanlığa sesleniyordu: `Uyanın, sabah ışığı doğdu! Kalkın, O'nun Emri zahir oldu. O'nun inayet kapıları ardına kadar açıldı; girin oraya, ey dünya insanları! Çünkü size vaad edilmiş olan Zat işte geldi!`.

Hız Bab'ın Emrini açıklaması olayına ışık tutan daha önemli bir husus, Babi Zuhurundaki tüm kitapların "ilki, en büyüğü ve en güçlüsü" olan ünlü Yusuf Suresi'nin tefsiridir, bu kitabın ilk bölümünün tamamı o geceler gecesinde İlahi Açıklayıcının kaleminden nazil olmuştur. Molla Hüseyin'in bu olayı tasviri ve Kitabın başlangıç sahifeleri, o kudretli Beyanın büyüklüğüne ve güçlülüğüne şahadet etmektedir. Kendinin, geçmiş dönem Peygamberlerinin vaad ettiği Tanrı Sözcüsünden başka biri olmadığı iddiası; aynı zamanda Kendi ile kıyaslanamayacak kadar yüce bir başka Zatın Habercisi olduğunu beyan etmesi; dünya hükümdarlarına ve liderlerine çağrısı; ülkenin hükümdarı Muhammed Şah'a yaptığı dehşet verici uyarılar; Hacı Mirza Akasi'ye Tanrı'dan korkmasını öğütmesi ve Şahın baş vezirliğinden vazgeçerek "Dünyanın ve oradaki herşeyin Varisine" boyun eğmesini emretmesi; dünya hükümdarlarına meydan okuyarak kendi Emrinin yeterliliğini ilân etmesi; geçici kudretin boş olduğunu bildirmesi ve onlara, "birbiriniz ve hepiniz hükümranlılığınızı bir tarafa bırakınız" çağrısında bulunması ve Kendi Haberini, "Doğu'da ve Batı'daki ülkelere ulaştırmaya" davet etmesi; bütün bunlar insanlığın ruhani Hayatındaki en görkemli döneminin doğuşunu bildiren ve başlangıç tarihini belirleyen hakim unsurları meydana getirmektedir. Bu tarihi beyan ile, bütün çağların tamamlandığını simgeleyen bir Çağın şafağı sökmüştür. Büyük bir Vahyin ilk kuvveti, İkan Kitabının Şahadetine göre, "O olmasaydı Tanrı Kendi rahmet makamına oturmazdı ve ebedî izzet tahtına çıkmazdı," denin kimseye ulaşmıştı. Fakat Diri Harflerin diğer onyedisinin toplanmaya başlaması için aradan kırk gün geçmesi gerekiyordu. Yavaş yavaş, kendiliklerinden, bazıları uykuda, bazıları uyanırken, kimi oruç ve dua ile , kimi rüya ve hayal göyerek, aradıklarına kavuştular ve yeni doğan Emrin bayrağı altında toplandılar. Saklı Levih'te yazılacak olan bu Harflerden en son gelen, fakat rütbesi itibariyle birinci olan, İmam Hasan soyundan ve Seyit Kazım'ın en değerli müridi, yirmiiki yaşındaki bilgili Kuddus idi. Ondand hemen önce, bu yeni Devirde sahabe rütbesini kazanan bir kadın oldu; o, hemcinsleri arasında bu mevkiye gelen ilk kişiydi ve diğer eshabın aksine Hz. Bab'ın huzuru ile hiç bir zaman müşerref olmadı. Soylu bir aileden gelen, büyüleyici bir cazibeye, teshir edici bir belâğate, yılmak bilmeyen bir ruha sahip olan, çağının fikirlerine boyun eğmeyen, davranışlarında cüretli, "Baha Lisan'ının" Tahire (Pâk) adıyla ölümsüzleştirdiği ve hocası Seyit Kazım'ın Kurratul Ayn (Gözlerin Tesellisi) lâkabını verdiği bu otuzunda bile olmayan şair kadın, Hz. Bab'ı

rüyasında görerek, onu şöhretin en üst basamaklarına yükseltecek ve kendinin de cüretli kahramanlığı ile sönmeyen bir revnak katacağı bir Emirden ilk defa haberdar olmuştu.

Bu "İlk Nokta'dan doğan Birinci Harfler, bu "Tanrı'nın geldiği Günde O'nun huzurunda sıralanan melekler topluluğu", bu" O'nun sırlarının saklandığı Hazineler, " bu "O'nun İlham Kaynağından fişkırın Pınarlar," Farsça Beyan'da ifade edildiği gibi, "Tanrı'ya en yakın duran" bu ilk dostlar, bu "Semavi Tahtın önünde ezeldenberi baş eğen ve ebededek baş eğecek Yıldızlar," ve nihayet Vahiy Kitabında, "Beyazlar giyinmiş olarak" "Tanrı'nın huzurundaki makamlarında oturan" ve başlarında "altın taçlar" taşıdıkları bildirilen bu "Ulular" çevrelerine yayılmadan önce Hz. Bab'ın huzuruna çağrıldılar. Hz. Bab, onlara veda hitabında bulundu, herbirine belirli bir görev verdi ve bazılarını doğdukları illerde vazifeye gönderdi. Davranışlarında son derece dikkatli ve ılımlı olmalarını öğütledi, makamlarının yüceliğini açıkladı ve sorumluluklarının ne denli büyük olduğunu belirtti. Hz. İsa'nın Havarilerine söylediği sözleri hatırlatarak Yeni Günün herşeye üstün büyüklüğünü vurguladı. Geri dönmenin Tanrı'nın Saltanatından vazgeçmek demek olduğuna onları uyardı ve Tanrı'nın Emrini yerine getirmekle Tanrı'nın varisleri ve insanlar arasında ruhani liderler olacaklarına onları temin etti. Daha azametli bir Günün sırlarını ima etti ve yaklaştığını açıkladı, O Günün Zuhuruna kendilerini hazırlamalarını emretti. Hz. İbrahim'in Nemrud, Hz. Musa'nın Firavun, Hz. İsa'nın Yahudiler ve Hz. Muhammed'in Arap kabileleri karşısında muzaffer olduklarını hatırlattı; Kendi Vahyinin sonuçta mutlaka yükseleceğini açıkladı, Molla Hüseyin'e diğerlerinden daha belirgin ve önemli bir görev verdi. Kendi ile olan ahdinin kurulduğunu teyid ederek, karşılaşacağı din büyüklerine karşı sabırlı olmasını öğütledi ve Tahran'a doğru yola çıkmasını emretti. O Kentte bulunan henüz açıklanmamış ve hem Hicaz hem Şiraz'ın ışığından daha parlak bir aydınlıkla parlayacak bir Sır'a en övgülü kelimelerle imada bulundu.

Hz. Bab ile birlikte Beyan Devrinin ilk Vahid'ini (Birlik) oluşturan bu daha küçük yıldızlar, kendilerine verilen emirle harekete geçerek tehlikeli ve devrim yaratacak görevlerine başladılar. Anavatanlarının uzak illerine yayılarak kendilerine cephe alan güçlerin vahşi ve toplu hücumlarına eşi görülmedik bir yiğitlikle karşı koydular, kendilerinin ve dindaşlarının eylemleri ile imanlarını ölümsüzleştirdiler ve böylece ülkelerini şidetle sarsıp yankılarını Batı Avrupa başkentlerine kadar duyuran bir heyecan yarattılar.

Ancak Hz. Bab, güvenli ve sevgili yardımcısı Molla Hüseyin'den merakla beklediği mektubu alana ve Hz. Bahau'llah ile yaptığı görüşmenin sevinçli haberini öğrenene kadar atalarının Kabirlerine yapacağı uzun ve meşakkatli Hac ziyaretine karar vermedi. 1260 Şaban (Eylül 1844) ayında hem ana hem baba tarafından şanlı Fatıma'nın soyundan gelen, ve İslam Peygamberinin meşru halefleri içinde en seçkini İmam Hüseyin'in torunlarından olan Hz. Bab, İslam geleneğine göre Kâbe'yi ziyaret için yola çıktı. İleride bir görev için titizlikle hazırladığı Kuddus ile birlikte Ramazanın 19 uncu günü (Ekim 1844) Buşir'den bir yelkenli gemiye bindi. Bir aydan fazla süren fırtınalı bir yolculuktan sonra Cidde'de karaya çıktı, Hac kıyafetine bütündü ve deve sırtında Zilhicce'nin ilk günü (Aralık 12) Mekke'ye ulaştı. Yuları elinde tutan Kuddus, o kutsal Makam yolunda yürüyerek Efendisine yoldaşlık etti. Tarihinin naklettiğine göre, Şirazlı Hacı Peygamber Hacı arife gününü dua ve namazla geçirdi. Bayram günü Muna'ya çıkarak âdetlere göre 19 kurban kesti: dokuzu Kendi, yedisi Kuddus ve üçü yanında gelen Habeşi hizmetkârı adına. Sonra, diğer hacılarla birlikte Kâbe'yi tavaf ederek Hac farizesini tamamladı.

Hicaz'ı ziyaretinde iki önemli olay oldu. Birincisi, Emrini açıklaması ve kibirli Mirza Muhit Kirmani'ye açıkca meydan okumasıdır. Bu zat, Şeyhî Mektebinin en ileri gelen temsilcilerinden biriydi ve zaman zaman, Seyit Kazım'ın vefatından sonra bu mektebin başına geçen ve Babi Dininin korkunç bir düşmanı olan Hacı Muhammed Kerim Han'ın liderliğini tanımayacak kadar ileri giderdi. İkinci önemli olay, Kuddus tarafından Mekke Şerifine götürülen bir mektupla, Tanrı Evi bekçisinin yeni Zuhurun gerçeğini kabule evet edilmesidir. Fakat kendi işleri ile meşgul bulunan Şerif bu mektuba cevap vermedi. Yedi yıl sonra Hacı Niyazi Bağdadı altında biri ile görüşürken aynı Şerife Şiraz' lı Peygamberin elçiliği ve şehadetine ilişkin olaylar anlatıldığında, bunları dikkatle dinledi ve O'nun acıklı kederine karşı duyduğu öfkeyi belirtti.

Hz.Bab'ın Medine'yi ziyareti ile Hac yolculuğu sona erdi. Cidde'ye, oradan Buşir'e döndü. Buşir'de ilk olarak yol arkadaşı ve sehabesine veda etti ve günlünün Sevgilisi ile karşılaşacağına dair ona güven verdi. Ayrıca başına şehadet tacı giyeceğini ve bir süre sonra Kendinin de ortak düşmanları eliyle aynı akibeti paylaşacağını açıkladı.

Hz.Bab'ın Sefer 1261 (Şubat-Mart 1845) de doğduğu Şehre dönmesiyle bütün memleketi ayağa kaldıran bir velvele koptu. Emrini açıklayarak yaktığı ateşi, eshabı çevreye yayılıp çalışarak alev alev tutuşturmuşlardı. Daha iki yıl geçmeden hem dostlarının hem düşmanlarının

duyguları alevlenmişti. Yangının başlaması için onu ateşleyen Kişinin Kendi şehrine dönmesi bile beklenmedi. Böylesine yozlaşmış, böylesine alev almaya hazır tabiatta bir topluma böylesine göz alıcı bir şekilde açıklanan bir Zuhurdaki gizli anlamlar elbette insanların yüreğindeki en şiddetli korku, nefret, öfke ve kin duygularını tutuşturmaktan başka bir sonuç veremezdi. Bir Din ki, Kurucusu Saklı İmam'a açılan Kapı olmak iddiasıyla yetinmiyor, Sahibüz Zaman'dan daha yüksek bir makam iddiasında bulunuyor; Kendini, Kendi ile ölçülemeyecek derecede yüce Birinin Habercisi olarak görüyor, yalnız Şah'ın halkına değil, bizzat hükümdara ve hatta bütün dünyanın krallarına ve soylularına, her şeyden vazgeçip kendi ardından gelmeleri için kesin buyruklar veriyor, dünyanın ve oradaki herşeyin sahibi olduğunu iddia ediyor; bir Din ki, doktrini, ahlak değerleri, sosyal ilkeleri ve şeriati, içinde doğduğu toplumun tüm yapısına meydan okuyor. İşte o Din kısa bir sürede halk kitlelerinin şaşılacak bir birlikle kendi imamlarının, bakanları ve hükûmeti ile birlikte kendi devlet başkanlarının arkasında yer almalarına, imansız ve haddini bilmez sahtekâr saydıkları Birinin başlattığı bir hareketi kökünden söküp yok etmeğe and içmiş bir muhalefet halinde kaynaşmalarına sebep oldu.

Uzlaşmaz güçler arasındaki ilk çatışmanın Hz. Bab'ın Şiraz'a dönüşü ile başladığı söylenebilir. Daha o zamandan, Diri Harflerden "Tanrı'nın Evini (Şiraz) ilk terkeden ve O'nun hatırı için ilk acı çeken", Şii Mezhebinin ileri gelen temsilcilerinden olan ünlü Seyh Muhammed Hasan'ın karşısında, yeni kavuştuğu Mevlâsının Kaleminden kırksekiz saat içinde, yirmüç yılda indirilmiş olan kuran'daki âyetlerin sayısı kadar âyet indiğini çekinmeden söyleyen hareketli ve gözüpek Molla Ali Bestami afaroz edilmiş, zincire vurulmuş, hakaret görmüş, hapsedilmiş ve belki de öldürülmüştü. Hz. Bab'ın Hasâil-i Sab'ih yazısında Kutsallar Kutsalı ezanın metninin değiştirilmesi emrine uyan Molla Sadık Horasani, ezanı Şiraz'da dehşete düşmüş bir cemaat önünde yeni şekliyle okuyunca derhal tutuklanmış, aşığalanmış, elbiseleri soyularak bin kırbaç atılmıştı. Kayyumul Esma'daki meydan okuyuşu gören Fars Valisi kara kalpli Hüseyin Han, Nizamül Devle, Molla Sadık'ın, Kuddus'un ve başka bir Babi'nin hemen halk önünde cezalandırılmaları için emir vererek, sakallarını yaktırmış, burunlarını deldirmiş, boyunlarına yular taktırıp bu utanç verici halde sokaklarda dolaştırmış ve sonra şehirden kovdurmuştu.

Şiraz halkı artık heyacandan çılgın gibiydi. Mescit, medrese, pazar ve diğer halka açık yerleri şiddetli bir kavga sardı. Barış ve güvenlik ciddi derecede tehlikeye düştü. Korku,haset,öfke içindeki mollalar durumlarının ciddiyetini anlamaya başlıyorlardı. Büyük bir korkuya kapılan Vali

Hız.Bab'ın tutuklanmasını emretti. Hız. Bab Şiraz'a tutuklu olarak getirildi ve Hüseyin Han'ın huzurunda ağır şekilde azarlandı, yüzüne vurulan tokatın şiddetinden sarığı yere düştü. Cuma imamının müdahalesi ile şartlı olarak serbest bırakıldı ve dayısı Hacı Mirza Seyyid Ali'nin gözetimine emanet edildi. Kısa süreli bir barış döneminde tutsak Genç, o ve ertesini yılın Nevruz bayramlarını annesi, eşi ve dayısı ile nisbeten sakin bir hava içinde kutladı. Bu arada, taraflarını kavuran ateş, hoca ve tüccar sınıfına yayılıyor ve toplumun üst katlarına da sıçırıyordu. Gerçekten, ateşli bir merak dalgası bütün ülkeyi kaplamıştı ve sayısız topluluklar Hız. Bab'ın gezginci elçilerinin akıcı bir dille ve korkusuzca anlattıklarını hayret içinde dinlemekteydiler.

Kargaşa öyle boyutlara vardı ki, artık durumu görmezlikten gelemeyen Şah, vatandaşları içinde güvendiği en bilgili, güzel konuşan ve nüfuzlu birini -bu şahıs en azından otuzbin hadisi ezbere bilirdi-Vahit lâkabi ile bilinen Seyit Yahya Darabi'yi, gerçeği araştırıp kendine rapor vermesi için görevlendirdi. Geniş fikirli, hayal gücü büyük, hamiyetli ve sarayla yakından ilişkili Vahit, Hız.Bab ile yaptığı üç görüşme sırasında O'nun fikirlerine ve kişiliğine kendini tamamen kaptırdı. İlk görüşme İslamiyetin metafizik öğretileri, Kuran'ın en karmaşık bölümleri, İmamların hadisleri ve kehanetleri üzerinde geçti. İkinci görüşmede Vahit, açıklamasını istemek niyetinde olduğu meselelerin kendi güçlü belleğinden tamamen çıktığını, fakat Hız. Bab'ın tüm unuttuğu sorulara cevap verdiğini anlayınca hayretler içinde kaldı. Üçüncü görüşme sırasında Hız.Bab'ın Kevser Suresi üzerine yaptığı ikibin âyetlik yorumun açıklanmasına ilişkin koşullar Şah'ın temsilcisini öylesine sarstı ki, Saray Nazırına bir rapor yazmakla yetinerek, bütün hayatını ve varlığını daha sonra Neyriz ayaklanmasında kendisini şahadet tacı ile ödüllendirecek bir Dinin hizmetine vakfetmek için harekete geçti. Şiraz'lı tanınmamış bir Seyidin iddialarını çürütmek, fikirlerinden vazgeçirmek ve kendini O'nun karşısındaki üstünlüğünün delili olarak O'nu Tahran'a götürmek hususunda kesin karar vermiş olan bu zat, sonradan kabul ettiği gibi kendini "Onun ayağının altındaki toz" kadar zelif hissetmişti. Şiraz'da kaldığı sürece Vahid'i evinde konuk eden Hüseyin Han bile, Şah'a mektup yazarak, Şah hazretlerinin şanlı temsilcisinin Babi olduğunu bildirmek zorunda kaldı.

Hız. Bab'ın Dininin bir başka ünlü taraftarı da, Vahid'den bile daha büyük hamiyet sahibi ve mevkice hemen hemen ona eşit olan, Hüccet lâkaplı Molla Muhammed Ali Zencani'dir. Bir Ahbari, ateşli bir tartışmacı, cesur ve bağımsız fikirli, kayıt tanımayan tabiatlı, Ebvab-ı Erbaa'dan en küçük Mollaya kadar tüm dinsel makamlar piramidini suçlayacak kadar

cüretli olan bu kişi, üstün yetenekleri ve ateşli konuşmaları ile kendine karşı olan sofı Şiileri birçok kereler açıkca küçük düşürmüştü. Böyle bir kimse, vatandaşları arasında ciddi bir ayrılığa sebep olan Dine karşı ilgisiz kalamazdı. Meseleyi araştırması için Siraz'a gönderdiği müridi derhal Hz. Bab'ın cazibesine kapıldı. Bu müridin getirdiği Kayyumul Esmâ'nın tek bir sahifesini okumak Hücet'te öylesine bir değişiklik yarattı ki, Şehrin ulemasını toplayarak onlara, bunun Yazarının gündüzün gece ve güneşin gölge olduğunu iddia ederse, hiç duraksamadan kabul edeceğini söyledi.

Emrin giderek sayısı kabaran ordusuna katılan bir başkası da, Horasan uleması arasında en bilgili, en hikmetli ve en seçkini olan meşhur âlim Mirza Ahmet Azgandı idi; mev'ud Kaim' n zuhuruna hazırlık olarak, beklenen Zuhurun zamanına ve mahiyetine dair onikibin hadis ve kehanet derlemiş ve bunları diğer müritlere vererek, her toplantıda bütün topluluklara bunlardan geniş olarak bahsetmelerini teşvik etmişti.

İllerdeki durum gitgide kötüleşirken, Şiraz halkının düşmanlığı hızla bir dönüm noktasına doğru tırmanıyordu. Kinci ve acımasız Hüseyin Han, gece gündüz Mahbusunu gözleyen casuslarından aldığı raporlarda, O'nun güç ve ününün her saat biraz daha büyüdüğünü öğrenince çileden çıktı ve hemen harekete geçmeye karar verdi. Hatta yandaşı Hacı Mirza Akası'nın bu muhtemel devlet bozguncusu ve kurulu din düzeninin yıkıcısını gizlice öldürmesi için ona emir verdiği söylenir. Valinin emriyle Emniyet Müdür Abdülhamit Han gece karanlığında Hz. Bab'ın tutuklu bulunduğu Hacı Mirza Seyit Ali'nin evinin duvarına tırmanarak Hz. Bab'ı yakaladı, bütün kitaplarına ve yazılarına el koydu. Ama o gece entrikacıların planlarını bozmak ve onların nefret Hedefinin görevini uzatmak ve Vahyini tamamlamak için şüphe götürmez bir şekilde Tanrı katından düzenlenmiş ani ve dramatik bir olay meydana geldi. Şiddetli bir kolera salgını gece yarısından sonra yüzden fazla kişiyi yatağa düşürdü. Afetin dehşeti bütün yüreklere sindi, şehir halkı acı ve keder feryatlarıyla, karmakarışık kaçıyorlardı. Valinin hizmetçilerinden üçü ölmüştü bile. O da çaresizlik içinde, ölüleri gömmeden şehir dışındaki bir bahçeye kaçtı. Bu beklenmedik durum karşısında Abdülhamit Han Hz. Bab'ı kendi evine götürmeye karar verdi. Eve vardıklarında oğlunun hastalığın pençesinde ölüm eşiğinde olduğunu görerek dehşete kapıldı. Çaresizlik içinde Hz. Bab'ın ayaklarına kapandı, babasının günahından dolayı için oğlunu cezalandırmaması için yalvardı, görevinden ayrılacağına ve bir daha böyle bir işi kabul etmeyeceğine yemin etti. Niyazının kabul edildiğini görünce Valiye yalvararak Mahbusu serbest bırakmasını ve böylece bu büyük

musibetten kurtulmalarını rica etti. Hüseyin Han bu ricayı kabul ederek, şehirden ayrılması şartıyla Mahbusu serbest bıraktırdı.

Herşeye kadir ve gözeten Tanrı'nın mucizesiyle kurtulan Hz. Bab, Seyit Kâzım Zencani ile birlikte Eylül 1846 da İsfahan'a doğru yola çıktı. Yeniden sükûn devri başladı. Bu kısa ve nisbeten rahat dönemde, daha önce başlamış bulunan ilahi gidiş hız kazandı ve bir dizi olaylar meydana gelerek Hz. Bab'ın Makû ve Çehrik Kalelerinde hapsedilmesi ve nihayet Tebriz'de kışla meydanında şehit edilmesiyle sonuçlandı. Yakında başına gelecek musibetlerin farkında olan Hz. Bab, ailesinden son defa ayrılmadan önce bütün mallarını annesine ve eşine vasiyet etti, Kendini bekleyen akibeti bir sır olarak eşine anlattı ve ona özel bir dua açıklayarak, bunu okuduğu zaman sıkıntılarının geçeceğini ve kederinin hafifleyeceğini bildirdi. İsfahan'daki ikametinin ilk kırk gününü, daha önce Hz. Bab'ın bir mektup yazarak Kendine oturacak bir yer tayin etmesini rica ettiği Vali Manuçehr Han Mutemeddüd Devle'nin talimatı üzerine, ülkenin önde gelen din adamlarından Cuma İmamı Mirza Seyit Muhammed Sultanül Ulema'nın evinde misafir olarak geçirdi. O'nu izzet ve ikbal ile karşıladılar. Şehir halkını öylesine büyüledi ki, bir keresinde hamam dönüşü, coşkulu bir kalabalık abdest aldığı suyu istedi. O'nun cazibesinin sihirine kapılan ev sahibi, makamının kendine verdiği vakarı unutarak, O'na bizzat hizmet ediyordu. Bu büyük hocanın ricası üzerine Hz. Bab bir gece yemekten sonra, Vel Asr Suresi üzerinde meşhur tefsirini indirdi. Şaşılacak bir hızla birkaç saat boyunca o surenin sadece ilk harfi üzerine (bu harfin önemini Şeyh Ahmet Ahsai vurgulamıştı, Hz. Bahau'llah'ta Akdes Kitabında ondan bahseder) yazdığı ayetlerin sayısı Kuran'ın üçte biri kadardı; bu marifet karşısında orada bulunanlar saygı dolu bir hayretle kalkıp kaftanının eteğini öptüler.

Bu arada İsfahan halkının heyecan ve coşkunluğu hissedilir derecede artmaktaydı. Kalabalık guruplar, kimi merakından, kimi gerçeği bulmak isteğiyle, kimi de hastalıklarından kurtulmak arzusuyla şehrin dört bir köşesinden Cuma İmamının evine doluşmaktaydı. Akıllı ve insafılı Manuçehr Han böyle tuhaf ve akıl çelici bir Zatı ziyaret etmek arzusuna karşı koyamadı. En bilgili kişilerden oluşan parlak bir topluluk önünde Gürcü asıllı bir Hristiyan olan Manuçehr Han, Hz. Bab'tan Hz. Muhammed'in bu dünyaya hangi görevle gönderildiğini açıklamasını rica etti. Orada bulunanların reddetmek zorunluğu duydukları bu isteği Hz. Bab derhal kabul etti, iki saatten kısa bir zamanda yazdığı elli sahifelik bir yazı ile, hem bu yüce konuda ayrıntılı, kuvvetli ve orijinal bir tez açıklamış, hem de bu konuyu gerek Kaim'in gelişi, gerekse İmam Hüseyin'in dönüşü ile

bağlamış oldu. Bu yorum üzerine Manuçeher Han hemen orada bulunanların önünde İslam Peygamberine iman ettiğini ve böylesine inandırıcı bir tezin Yazarının doğa üstü yeteneklerini kabul ettiğini ifade etti.

Şiiliğin kalelerinden biri sayılan bir şehrin Valisi ve halkı üzerinde eğitimsiz bir Gencin giderek hakim olduğunu gösteren bu deliller, din yetkilileri korkutuyordu. Kendi amaçlarına zarar vereceğini bildikleri için açıkca düşmanlık göstermekten sakınarak, en olmayacak söylentileri yaymak suretiyle Şah'ın Baş Vezirini, her saat daha tehlikeli ve acil bir hal alan bu durumu önlemeye sevk etmek istediler. Hz. Bab'ın halk arasında tutulması, kişisel itibarı ve vatandaşlarının O'na verdikleri şeref artık haddini aşmıştı. Yaklaşan bir kaderin gölgesi O'nu hızla kaplıyordu. Bundan sonra O'nun ölümü ve görünürde Emrinin etkisinin yok olması ile sonuçlanacak bir dizi facia süratle birbirini izledi.

Hükümdarının da Hz. Bab'ın etki çerçevesine girmesinden ve böylece kendi sonunun gelmesinden korkan müteahhkim ve kurnaz Hacı Mirza Akasi büyük bir telâşa kapıldı. Mutemed'in Hz. Bab'a gizli den gizli sempati duymasından kuşkulanan ve Şah'ın da ona güvendiğini bilen baş Vezir, mukaddes görevini ihmal ettiği için Cuma imamını şiddetle azarladı. Aynı zamanda şimdiye kadar ilgisiz kaldığı İsfahan ulemasına birkaç mektup yazarak iltifatlarla bulundu. Tahrik edilen din adamları, o şehrin mimberlerinden, menfur ve korkulu bir şekilde dinden sapma saydıkları bir akımın Kurucusuna karşı küfür ve iftiralar yağdırmaya koyuldular. Şah, Hz. Bab'ı Başkente çağırarak zorunda kaldı. Yolculuk için hazırlık yapması emredilen Manuçeher Han, O'nu geçici olarak kendi evinde misafir etmeye karar verdi. Bu derece kuvvetli bir nüfuz karşısında canları sıkılan müctehitler ve ulema bir toplantı yaparak şehrin din liderleri tarafından imzalanıp mühürlenmiş ve Hz. Bab'ın İslâmiyete karşı geldiğini belirten ve idama mahkum eden bir belge hazırladılar. Cuma İmamı bile Sanığın akıl ve mantıktan yoksun olduğuna dair yazılı tanıklık etmek zorunda bırakıldı. Büyük mahcubiyet içinde kalan Mutemed, bu kargaşayı önlemek maksadıyla bir plan kurdu ve Hz. Bab'ın, İsfahan'daki Vali konağı İmarat-ı Hurşit'te gizlice dört ay kalarak bu kısa sürede rahat etmesini sağlarken gitgide huzuru kaçan halkı, O'nun Tahran'a gittiğine inandırdı. İşte o günlerde ev sahibi, çağdaşları tarafından en az kırk milyon frank olarak değerlendirilen tüm servetini yeni Emrin gelişmesine adanmış arzusunun belirttiği ve Muhammed Şah'a yeni dini kabul ettirmek amaçlı ve sefil baş Vezirini azletmeye ikna etmek ve Hz. Bab'ı kendi kızkardeşlerinden biriyle evlendirmek için Şah'ın iznini almak niyetinde olduğunu söyledi. Ancak Hz. Bab'ın kehanet ettiği şekilde Mutemed'in ani ölümü yaklaşan krizi

hızlandırdı, Vali yardımcısı, merhametsiz ve tamahkar Gurgen Han Şah'ı, tutsak Gencin kıyafet değiştirerek atlı muhafızların eşliğinde Tahran'a gönderilmesi için emir vermeye razı etti. Daha önce amcası Mutemed'in vasiyetnamesini bulup yok eden ve bütün mallarına el koyan Gurgen Han, hükümdarın yazılı emrine derhal uydu. Fakat Başkent'in otuz mil kadar yakınındaki Kenargerd kalesinden bir ulak, muhafızların başı Muhammed Bey'e, Hacı Mirza Akasi'den, Kuleyn'e gidip orada yeni talimat beklemesi yolunda yazılı emir getirdi. Bunun hemen arkasından Şah'ın Hz.Bab'a yazdığı Rebiülsani 1263 (Mart 19-Nisan 17, 1847) tarihli mektup geldi. Bu mektup nazik bir ifadeyle yazılmış olmakla beraber, Baş Vezirin hükümdar üzerindeki kötü etkisi açıkca anlaşılıyordu. Manuçehr Han'ın özenle yaptığı planlar tamamen bozulmuştu. Hain Vezirinin önerisi üzerine Muhammed Şah'ın Hz.Bab'ı hapsedireceği yer, Azerbeycan'ın en uzak kuzeybatı ucunda Makü köyünün yakınında aynı adı taşıyan bir kaleydi ve bu köyün insanları uzun zamandır Baş Vezire bağlıydılar. Bu ıssız ve düşman çevrede O'nun yanında yalnız tek bir dost ve tek bir hizmetkar kalmasına izin verildi. Kudretli ve hilekâr Vezir, Efendisinin Horasan ve Kerman'daki isyanlarla meşgul olması gerektiği bahanesiyle, eğer gerçekleşmiş olsaydı, gerek kendi bahtı, gerekse devletin, hükümdarın ve halkın kaderi üzerinde çok ciddi yankılar uyandıracak planı böylece bozmayı başarmıştı.

BÖLÜM II

HZ. BAB'IN AZERBEYCAN'DA TUTUKLUĞU

Hz.Bab'ın Azerbeycan dağlarında en az üç yıl süren sürgünlük dönemi O'nun altı yıllık Elçiliğinin en hazin, en dramatik ve bir bakıma gelecek en önemli olaylara gebe devresini teşkil eder. Bu süre içinde Makü kalesinde dokuz ay devamlı mahpus kaldı ve daha sonra Cehrik kalesindeki mahpusluğu ancak Tebriz' e yaptığı kısa fakat unutulmaz bir seyahatle kesintiye uğradı. Bu dönem baştan sona kadar Emrin iki kudretli düşmanı olan Muhammed Şah'ın Baş Veziri Hacı Mirza Akasi ile Emir Nizam'ın amansız ve giderek artan düşmanlığı ile gölgelendi. Yine bu dönem, Hz.Bahaullah'ın Emrinin en kritik devresine, yani müstebit Sultan Abdülaziz ile Vezirleri Ali Paşa ve Fuat Paşa'nın emirleriyle Edirne'ye sürgün gönderildiği zamana ve zalim Abdülhamit ile onun kadar zalim Cemal Paşa'nın zulmü altında Hz. Abdülbaha'nın Arz-ı Akdes'teki (Kutsal Topraklar) görevinin en karanlık günlerine rastlar. Şiraz Hz. Bab'ın tarihî Beyanına unutulmaz bir sahne olmuş; İsfahan kısa da olsa O'na nisbeten bir barış ve sükun cenneti sağlamıştı; Azerbaycan'ın kaderi ise O'nun ıstırap ve şehadetinin makamı olmaktı,O'nun dünyadaki hayatının son yılları, yeni

Dinin tüm boyutlarına vardığı, Kurucusunun iddiasını tamamen ve alenen ortaya koyduğu, yasalarının şekillendiği, Yaratıcısının Ahdi'nin sınıksız kurulduğu, bağımsızlığının ilân edildiği ve taraftarlarının kahramanlığının sonsuz bir görkemle alevlendiği bir devir olarak tarihe geçecektir. Bu son derece etkileyici ve kader dolu yıllardadır ki, Hz.Bab'ın makamının gerçek anlamı müritlerine açıklanmış ve Azerbaycan'ın başkentinde Veliâhın huzurunda resmen Kendi tarafından ilan edilmiş; Hz.Bab'ın koyduğu yasaların içinde saklandığı Farsça Beyan Kitabı nazil olmuş; "Tanrı'nın zahir edeceği Kimse'nin" Devrinin zamanı ve mahiyeti kesinlikle tayin edilmiş; Bedeşt Konferansında eski düzenin hükümsüz kaldığı açıklanmış ve büyük Mazendaran, Neyriz ve Zencan yangınları ateşlenmiştir.

Buna rağmen, akılsız ve kısa görüşlü Hacı Mirza Akasi, Hz.Bab'ın Başkentte Şah'la yüz yüze gelme planını bozmak ve O'nu ülkenin en ücra köşesine sürmekle, bu Hareketi daha doğusunda bastıracağını ve yakında Kurucusuna karşı kesin bir zafer kazanacağını düşünerek seviniyordu. Mahbusu mahkum ettiği yalnızlığın, O'nun Kendi Dininin ruhuna cisim verecek Sistemi oluşturmaya olanak sağlayacağı, çözümlerden ve bölünmelerden koruyacağı ve Kendi Dinini resmen ve çekinmeden açıklamak fırsatı vereceği aklına bile gelmemişti. Bu mahpusluğun, Mahpusun çileden çıkan eshap ve dostlarının, eskimiş bir şeriâtın zincirlerini koparmalarına ve kendilerinden ülkenin tarihinde eşi görülmedik bir şecaat, cesaret ve feragat isteyecek olayları hızlandırmalarına neden olacağını hiç düşünmemişti. Sırf bu hareketi ile Azerbaycan'da olacakların kaçınılmazlığı hakkında İslam Peygamberinden nakledilen gerçek hadisin doğru çıkmasına vasıta olacağını hayal bile etmemişti. Tanrı'nın intikamcı öfkesinin ilk işaretiyle korku ve ürpeti içinde alçakça kaçan ve Mahpus üzerindeki baskısını gevşeten Şiraz Valisi örneğinden de ders almayan Muhammed Şah'ın Baş Veziri, verdiği emirlere kendi için şiddetli ve önlenemez bir hüsrân hazırlıyor ve sonuçta kendi düşüşünün kapısını açıyordu.

Makû Kalesi kumandanı Ali Han'a verdiği emirler kısa ve açıktı.Hz.Bab kaleye dönerken Tebriz'de birkaç gün geçirdi. Bu günler halk arasında öylesine derin heyecan yarattı ki, birkaç kişinin dışında ne halkın ne de taraftarlarının O'nunla görüşmesine izin verilmedi. Şehrin sokaklarından geçirilirken, dört bir yandan "Allahu Ekber" sesleri çınılıyordu. Coşkunluk artınca bir tellal çıkarılarak halka, Hz. Bab ile görüşmeye teşebbüs edenlerin bütün mallarına el konacağı ve hapse atılacakları ilan edildi. Hz.Bab, Cebeli Basit (Açık Dağ) adını verdiği Makû'ya vardığında, ilk iki hafta vahiy kâtibi Seyit Hüseyin ile kardeşinden

başka bir kimseyle görüşmesine izin verilmedi. O kalede çok acı dolu eziyetli günler geçirildi. Farsça Beyan'da geceleri yanan bir lâmba dahi olmadığını, güneşte pişmiş tuğladan yapılan hücresinde kapı bile bulunmadığını Bizzat nakleder. Muhammed Şah'a hitaben yazdığı Levihte ise kalede yaşayanların iki nöbetçi ve dört köpekten ibaret bulunduğundan şikayet eder.

Osmanlı ve Rus sınırlarını birleştiği ücra ve tehlikeli bir mevkideki dağın tepelerinde tecrit edilmiş; dört kuleli bir kalenin kalın duvarları arasına hapsolmuş; ailesinden, akrabalarından ve eshabından uzaklaştırılmış; ırk, gelenek, dil ve inanç yönlerinden İran halkının büyük çoğunluğundan farklı bağnaz ve çalkantılı bir toplum yakınında yaşayan; Baş Vezirin doğum yeri olarak onun yönetiminde özel imtiyazlara sahip bir bölgenin halkı tarafından bekcilik edilen Makû Mahpusu, düşmanın aklınca burada gençliğinin baharını soldurmaya mahkûm ve yakın bir gelecekte ümitlerinin tamamen yıkıldığına tanık olacaktı. Fakat o düşman hem Mahkûmunu hem de lutuflar yağdırdığı insanları ne kadar yanlış değerlendirdiğini çok geçmeden anlayacaktı! İtaatsiz, mağrur ve mantıksız bir halk yavaş yavaş Hz. Bab'ın yumuşaklığına boyun eğmiş, O'nun alçak gönüllülüğü ile islâh olmuş, öğütleri ile yükselmiş ve hikmeti ile öğrenmişlerdi. O'na duydukları sevginin büyüklüğü ile, mütehakkim Ali Han'ın uyarılarına ve Tahran'dan tekrar tekrar gelen cezalandırma tehditlerine rağmen, her sabah yaptıkları ilk iş, O'nun yüzünü görebilecekleri bir yere çıkmak ve günlük çalışmalarını takdis etmesini rica etmek oluyordu. Aralarında anlaşmazlık çıktığında, kalenin eteğinde gider, gözlerini O'nun oturduğu yere dikip Adını anarlar ve birbirlerine doğruyu söyleyeceklerine dair yemin ettirirlerdi. Bizzat Ali Han, gördüğü tuhaf bir rüyanın etkisiyle pişmanlık duydu ve daha önceki davranışlarının kefareti olarak sıkı disiplinini gevşetti. Yumuşak tutumu o dereceye vardı ki, şevkli ve inançlı bir ziyaretçiler seli kalenin kapılarından içeri akın etmeye başladı. Aralarında, Doğu İrandaki Meşhed'den ülkenin en batı ucundaki Makû'ya kadar yürüyerek gelen ve böyle zorunlu bir yolculuktan sonra 1848 Nevruz Bayramını Mahbubu ile birlikte kutlamaya muvaffak olan yılmak ve yorulmak bilmez Molla Hüseyin de vardı.

Fakat, Ali Han'ı gözlemekle görevli gizli ajanlar işlerin gidişatından Hacı Mirza Akasi'yi haberdar edince derhal Hz. Bab'ı, O'nun Cebeli Şedid (Elemli Dağ) adını verdiği Çehrik kalesine naklettirmeye karar verdi. (Yaklaşık 10 Nisan 1848). Hz. Bab orada Muhammed Şah'ın kayınbiraderi Yahya Han'ın gözetimine emanet edildi. Yahya Han başlangıçta çok sert davrandığı halde zamanla o da

”

Mahpusun cazibesine boyun eğdi. Çehrik Köyünde yaşayan ve Şiilere karşı nefretleri Makû halkından bile daha şiddetli olan Kürtler de Mahpusun etkisinin yaygın gücüne karşı duramadılar. Onlar da her sabah işlerine başlamadan önce Kaleye yaklaşıp Mübarek Mahpusun karşısında secdeye kapanıyorlardı. Anılarında Hz.Bab'tan bahseden Avrupalı bir gözlemci şöyle yazar: "Öyle bir kalabalık toplanıyordu ki, O'nu işitmek isteyenlerin hepsi avluya sığmadıklarından çoğunluk sokakta kalıyor ve yeni Kuran'ın ayetlerini vecd içinde dinliyorlardı."

Gerçekten, Çehrik'te çıkan kargaşa Makû'da olanları gölgede bıraktı. Seçkin ve değerli Seyyidler, ünlü ulema, hatta devlet yetkilileri Mahbusun Emrini cesaret ve süratle benimsiyorlardı. Yüksek edebi şöhrete sahip bir devlet memuru olan ve Hz.Bab'ın, "gizli ve saklı bilgi" sıfatını bahsettiği ve "gerçek Tanrının güvenilen mahfazası" olarak övdüğü Deyyan lâkaplı hamiyetli ve şanlı Mirza Asadullah'n hidayeti; ve Hz.Bab'ın bir rüyasında servet ve mevkiinden feragate davet ettiği eski bir Hint soylusu olan bir Dervişin, O'nunla Azerbaycan'da buluşmak için yaya olarak aceleyle koşması ile işler yeni bir noktaya vardı. Bu şaşırtıcı olayların haberi Tebriz'e, oradan Tahran'a ulaşınca Hacı Mirza Akasi tekrar girişimde bulunmaya mecbur kaldı. Vezirin yakın dostu olan Deyyan'ın babası, devletin ehliyetli memurlarının yeni Dini kabul etmeleri karşısında duyduğu endişeyi zaten Vezir'e açıklamıştı. Heyecan dalgasını bastırmak için Hz.Bab Tebriz'e çağrıldı. O'nun gözetiminden sorumlu olanlar Azerbaycan halkının gösterebileceği tepkiden çekinerek yol değiştirmeye ve Hoy Köyüne uğramadan Urmiye üzerinden gitmeye karar verdiler. Urmiye'ye vardıklarında Prens Melik Kasım Mirza O'nu törenle karşıladı. Hatta bir Cuma günü, Misafiri at sırtında hamama giderken, yaya olarak O'na refakat ettiği görüldü; bu sırada Prensın uşakları, böyle olağanüstü bir Mahpusu görmek için coşup taşarak bastıran kalabalığı dağıtmaya çalışıyorlardı. Tebriz ise O'nun gelişini çılgınca bir heyecan ve sevinçle karşıladı. Halkın ateşli duyguları yüzünden Hz.Bab'a şehir dışında bir yer ayırdılar. Ama bu da coşkun duyguları sakinleştirmeye yetmedi. Önlemler, uyarılar ve yasaklar zaten kritik olan durumu büsbütün körükledi. İşte bu sırada Baş Vezir tarihi emrini vererek, Tebriz din büyüklerinin derhal toplanıp böyle yakıp kül edici bir yangının alevlerini söndürmek için en etkili önlemleri düşünmelerini emretti.

Böylesine acele bir davranışın sonucu olarak Hz.Bab'ın sınavdan geçirilmesi sırasında olup bitenler, O'nun dramatik görevinde bir dönüm noktası teşkil eder. Bu toplantının beyan edilen maksadı, Mahpusu suçlamak ve O'nun kendilerince dine karşı küfür olan iddiasının kökünü kazıyacak çareleri bulmaktı. Halbuki toplantı O'na, Zuhurunda mevcut iddiaları açıkça, resmen ve kayıtsız şartsız açıklamak için Elçiliğinin en büyük fırsatını verdi. Azerbaycan Valisi Velihaht Nasıreddin Mirza'nın resmi konutunda ve huzurunda, Prens'in hocası Hacı Molla Mahmud Nizamül Ulemanın başkanlığında ve hazır bulunan Tebriz din ulularının, Şeyhi Mezhebi liderlerinin, Şeyhülislam'ın ve Cuma imamının önünde Hz.Bab Velihaht için hazırlanan baş köşeye oturdu ve toplantı başkanının sorduğu soruya çınlayan bir sesle meşhur cevabını verdi: "Vaad edilmiş Kişi Benim, Benim, Benim! Benim, Adını bin yıldır andığınız, zikriyle kıyam ettiğiniz, gelışine şahit olma hasretini çektiğiniz ve Tanrıdan Zuhur saatini çabuklaştırmasını niyaz ettiğiniz Kişi! Gerçek söylüyorum, Doğu ve Batı milletlerinin Benim sözüme itaat etmeleri ve Zatıma sadakat yemininde bulunmaları farzdır."

Korku ve huşu ile dilleri tutulan dinleyiciler sessiz bir şaşkınlık içinde bir an başlarını eğdiler. Tek gözlü, ak sakallı dönme Molla Muhammed Mamakânî, cesaretini toplayıp kendine has küstahlığı ile O'nu Şeytanın sapık ve alçak bir müridi olarak azarladı; gözüpek Genç daha önceki iddiasını tekrarladığını söyledi. Daha sonra Nizamül Ulemanın sorusuna karşılık Hz. Bab, sözlerinin Elçiliğinin en çürütülmez kanıt olduğunu teyit etti, Kuran'dan iddiasını doğrulayacak âyetler okudu ve iki gün iki gece içinde o Kitabın tamamına eşit âyetler indirebileceğini beyan etti. Gramer kurallarını çiğnediğini belirten bir eleştiriye cevaben, Kendini doğrulayan deliller olarak Kuran'ın bazı bölümlerini zikretti. Hazır bulunanlardan birinin manasız ve konu dışı sorusuna karşı kesin ve vekarlı bir tavırla başını çevirdi ve ayağa kalkıp odadan dışarı çıkarak toplantıya Bizzat son verdi. Bunun üzerine toplantı dağıldı; üyeleri şaşkın, aralarında bölünmüş, amaçlarına erememekten kızgın ve küçük düşmüş olarak kaldılar. Mahpusun gözünü yıldırma, O'nun görevinden dönmeye ve vazgeçmeye razı etmek şöyle dursun, toplantının uzun tartışmalardan sonra varabildiği tek sonuç, O'na şehrin kalpsiz ve tamahkâr Şeyhülislam'ı Mirza Ali Asgar'ın camiinde ve onun eliyle falakaya yatırmak kararı oldu. Planları suya düşen Hacı Mirza Akasi Hz. Bab'ın tekrar Çehrik'e götürülmesi için emir verdi.

Hz.Bab'ın Peygamberlik görevini böylesine etkili, kayıtsız şartız ve resmen ilânı, bu Büyük Zuhurun sahibini Azerbaycan dağlarında üç yıl

hepse mahkum eden akılsız davranışın tek sonucu olmadı. Şiraz, İsfahan ve Tahran'ın fırtınalı merkezlerinden uzakta ülkenin ücra bir köşesindeki tutukluluk dönemi, O'na en büyük ve anıtsal eserine başlamak ve bunun yanısıra kısa ömürlü fakat çok önemli Dinini tam olarak açıklayıp, tüm gücünü ortaya koymaya yönelik diğer ikinci derecedeki yazılarını yazmak için gerekli zamanı ve fırsatı verdi. Kaleminden çıkan yazıların azameti ve bu yazılarda ele aldığı konuların çeşitliliği bakımından, O'nun Zuhurunun bir eşine daha önceki dinlerin tarihinde rastlanmaz. Makû'daki tutukluluğundan önce son derece çeşitli konularda yazdıklarının beşyüzbin âyetten fazla tuttuğunu Kendi teyit etmiştir. Hz. Bahau'llah da İkan Kitabında şöyle buyuruyor: "Bu İlahî Rahmet Bulutundan yağın âyetler öyle bereketlidir ki, sayısını henüz hiç kimse tahmin edememiştir. Şimdi elde yirmi cilt kadar mevcuttur. Ne kadar elimize varamadı! Akibetini kimsenin bilmediği ne kadar yağmalanıp düşmanın elinde kaldı!" Bir başka ilginç husus da, ciltler dolusu yazıların çeşitliliğidir: münâacatlar, vaazlar, hitabeler, ziyaretnameler, bilimsel tezler, akideler üzerine mübaheseler, öğütler, Kuran ve çeşitli hadisler üzerine yorumlar, ülkenin en yüksek hocaları ve din yetkililerine mektuplar, Emrinin sağlamaşması ve faaliyetlerinin yönlendirilmesi için koyduğu yasa ve hükümler.

Daha Şiraz'da Elçiliğinin başlangıç aşamasında iken, Hz. Bahau'llah tarafından Babi Dönemindeki "bütün kitapların ilki, en büyüğü ve en azametlisi" sıfatı verilen Yusuf Suresinin tefsirini indirmişti; Kayyumul Esmâ adını taşıyan bu tefsirin esas maksadı, gelecek bir devirde gerçek Yusufun (Hz. Bahau'llah) hem baş düşmanı hem kardeşi olan birinin elinden neler çekeceğini bildirmektir. Dokuzbin üçyüzden fazla âyetten oluşan ve her birinde adı geçen surenin bir âyetinin yorumu yapılan yüz onbir bölüme ayrılmış olan bu eser, Hz. Bab'ın "hükümdarlar ve hükümdar evlâtları topluluğuna" hitap eden berrak ve dehşet verici uyarısı ile başlar; Muhammed Şah'ın akibetini haber verir; Baş Vezir Hacı Mirza Akasi'ye makamından vazgeçmesini emreder; tüm İslam hocalar düzenine öğüt verir; Şah'ın çevresindekileri daha belirgin konularda uyarır; "Tanrı'nın Bakiyesi" ve "En Ulu Efendi" olan Hz. Bahau'llah'ın erdemlerini över ve geleceğini bildirir; ve kesin bir dille Babi Zuhurunun bağımsızlığını ve evrenselliğini ilan eder, önemini açıklar ve Kurucusunun mutlak zaferini teyid eder. Ayrıca, "Batı halkına" talimat verir: "Şehirlerinizden çıkınız ve Allah'ın Emrine yardım ediniz"; dünya insanlarını, "Allah'ın dehşet verici ve en acı intikamı" hakkında uyarır; Bütün İslam dünyasını yeni açıklanan yasadaki yüz çevirdikleri takdirde "En büyük Ateş" ile tehdit eder; Yazarının şahadetini önceden haber verir; "Kızıl renkli yakut Gemideki dostlar" olan Baha ehline nasip kılınan yüksek makamı över; Babi Dininin şemasında

parlayan en ışıklı yıldızlardan bazılarının solacağı ve tamamen unutulacağı kehanetinde bulunur; ve hatta hem "Dönüş Günümüzde" hem "gelecek dünyada" İmamlığı gaspedenler ve "Fırat Topraklarında İmam'a (İmam Hüseyin) karşı savaşımlar" için "musibet ve eza mukadder olduğunu haber verir.

Hız.Bab'ın Elçilik döneminin tamamında bütün Babiler bu Kitabı Beyan ehlinin kuran'ı saymışlardır; ilk ve en iddialı bölümü, Yazarının Kendini ilan ettiği gece Molla Hüseyin'in yanında indirilmiş ve bazı sahifelerini bu aynı sahabe Hz.Bahau'llah'a götürünce, bu Zuhurun ilk meyvaları derhal O'nun tarafından coşkun bir bağlılığa mazhar olmuştur; eserin tamamı parlak ve marifetli Tahire tarafından Farsça'ya tercüme edilmiş; bölümleri Hüseyin Han'ın düşmanlığını celbetmiş ve Şiraz'da ilk baskıların başlamasına sebep olmuştur; tek bir sahifesi Hücet'in zihnini çelmeye ve ruhunu büyülmeye yetmiş; içeriği Şeyh Tabersi Kalesinin yiğit savunucuları ile Neyriz ve Zencan kahramanlarını alevlendirmiştir.

Yüce bir değer taşıyan ve etkileri çok uzaklara ulaşan bu eserden sonra Hz. Bab'ın Muhammed Şah'a ilk Levhi; Sultan Abdulmecit ve Bağdat Valisi Necip Paşa'ya Levihleri; Mirza Muhit Kirmani'nin sorduğu sorulara cevaben Mekke ile Medine arasında indirilen Sahife-i Beynül Haremeyn; Mekke Şerifine hitaben Mektup; yediyüz sureden oluşan Kitabür Ruh; ezan metninin değiştirilmesi hükmünü getiren Hasail-i Sabih; Molla Muhammed Taki Herati tarafından Farsça'ya çevrilen Risale-i Furu-i Adliye; Vahid'in ruhunda büyük bir değişiklik yaratan Kevser suresi tefsiri; İsfahan Cuma İmamının evinde yazılan Vel Asr suresi tefsiri; Menuçehr Han'ın ricası üzerine yazılan Hz. Muhammed'in Elçiliği üzerine tez; Muhammed Şah'a hitaben yazılan ve yeni Zuhur'un gerçeklerini ortaya koyup Şah'ın kuşklarını gidermek için bir mülakat rica ettiği ikinci Levhi; Siyah Dehan köyünden Kazvin ulemasına ve Hacı Mirza Akasi'ye yazılıp, kararının ani olarak değiştirilmesinin sebebini soran levih vahyolundu.

Ancak, Hz.Bab'ın verimli zihninden doğan yazıların büyük kısmı Makû ve Çehrik'teki hapislik günlerine rastlar. Hz.Bahau'llah gibi bir yetkilinin doğruladığı gibi, İran'daki her kentin, ayrıca Nefes ve Kerbelâ'nın din büyüklerine yazdığı her birinin işlediği hataları ayrıntılı olarak bildirdiği sayısız Mektup da herhalde bu dönemde yazılmıştır. Makû'da bulunduğu dokuz ay boyunca Hz.Bab'ın Vahiy Kâtibine dikte ettiği âyetlerin suretlerini çıkaran Şeyh Hasan Zunuzi'nin anlattığına göre, bu kaledeki hapisliği sırasında Hz.Bab'ın Kuran'ın tamamı üzerine açıkladığı yorumların sayısı dokuzdan az değildir. Yazık ki bu yorumların ne olduğu bilinmiyor.

Bunların biri, Yazarının bizzat ifade ettiğine göre, bazı bakımlardan, haklı bir üne sahip Kayyumul Esmâ'dan bile üstündür.

Aynı kalenin duvarları arasında, yeni dinin yasa ve kavramlarının toplandığı anıtsal bir mahfaza ve Hz.Bab'ın "Tanrı'nın Zahir edeceği Kimse" hakkında atıf ve takdirleri ile uyarılarının ihtiramla saklandığı bir hazine olan Beyan Kitabı da vahyolunmuştur. Babi Dinin Kurucusunun doktriner eserleri arasında emsalsiz olan on bölümlük son Vahid (Birlik) dışında herbiri ondokuz bölümlük dokuz Vahid'den ibaret bulunan ve aynı dönemde indirilen daha küçük ve hafif Arapça Beyan ile karıştırılmaması gereken, "Beni Haşim sülalesinden bir Genç...Yeni bir Kitap getirecek ve yeni bir Kanun koyacak" şeklindeki İslam kehanetini gerçekleştiren Hz.Bab'ın daha küçük eserlerinden bir çoğunun uğradığı tahrifat ve saptırılma akıbetinden tamamen korunmuş olan ve Babi eserlerinin eksenini teşkil eden sekizbin âyetlik bu Kitap, gelecek nesiller için devamlı bir kılavuz olacak yasalar ve emirler topluluğu şeklinde değil, herşeyden önce Mev'ud 'un bir övgüsü olarak kabul edilmelidir. Bu Kitap, Kuran'daki namaz,oruç, evlenme, boşanma ve mirasla ilgili hüküm ve merasimleri kaldırırken aynı zamanda tam bir doğruluk ve istikamet ile Hz.Muhammed'in Peygamberlik makamına olan inancı desteklemiştir; tıpkı Kendinden önce İslam Peygamberinin İncil'in hükümlerini iptal etmekle beraber Hz. İsa'nın Dininin İlahi bir kaynaktan doğduğunu kabul etmesi gibi. Ayrıca, daha önceki dinlerde sık sık kullanılan Cennet, Cehennem, Ölüm, Kıyamet, Dönüş, Denge, Saat, Son Hüküm ve benzerleri gibi bazı terimlerin anlamlarını da ustalıkla yorumlamıştır. Kasten ağır kanun ve hükümler koyan, devrim yaratıcı ilkeler getiren, din adamlarını çağlar boyu süren uyusukluktan uyandırmayı, çağdışı ve bozulmuş kurumlara ani ve kahredici bir darbe indirmeyi hedef tutan bu Kitap, koyduğu şiddetli hükümlerle beklenen Gün'ün , "Çağırın'ın çetin bir işe çağıracağı" , "tıpkı Tanrı Elçisi'nin kendinden öncekilerin usullerini yıktığı gibi önündeki herşeyi yıkacağı" Gün'ün doğacağını haber vermiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus var: Bu Kitabın üçüncü Vahid'indeki bir parça, gerek Mev'ud Kişinin adına açıkca atıfta bulunması ve gerekse daha sonraki bir zamanda O'nun Zuhuru ile benimsenecek düzeni haber vermesi bakımından Hz.Bab'ın tüm yazılarında kaydedilen en önemli ifadelerden biri olmaya lâyıktır. Bu kehanet şöyledir: "Ne mutlu o kimseye ki gözünü Hz.Bahau'llah'ın Düzenine çevirir ve Rabbına şükürler eder. Çünkü O, elbette zahir olacaktır. Tanrı bunu Beyan'da geri dönülmez şekilde hükmetti." İşte bu aynı Düzendir ki, yirmi yıl sonra Mev'ud Zuhur Sahibi-bu tabiri Kendi Akdes Kitabında kullanarak- o Kitapta öngörülen

Sistemle tanımladı ve "bu en büyük Düzen" in dünyanın dengesini altüst ettiğini ve insanlığın yaşam sistemini devrime uğrattığını teyid etti. İşte bu aynı Düzenin özellikleridir ki, Emrin daha sonraki bir evrim aşamasında Hz. Bahau'llah'ın Misakının Merkezi ve O'nun öğretilerinin tayin edilmiş Yorumcusu, Kendi Vasiyet ve Ahdi'nin hükümlerinde tarif etmiştir. Bu Düzenin yapısal temelidir ki, aynı Emrin Kurumlaşma Çağında, adı geçen Ahdin koruyucuları, dünya çapındaki Bahai Topluluğunun seçilmiş temsilcileri tarafından şimdi emekle ve birlikle kurulmaktadır. Bu aynı Düzenin üst yapısıdır ki, Bahailiğin Altın Çağının, zamanı geldiğinde mutlaka tanık olacağı Bahai Dünya Devleti-Tanrı'nın dünya yüzündeki Saltanatı-devrinde en yüksek zirvesine ulaşacaktır.

Hz. Bab, Muhammed Şah'a en ayrıntılı ve aydınlatıcı Levhini yazdığına hâlâ Makû'da idi. Allahın birliğini, O'nun Resullerini ve oniki İmanı sena edici bir önsözle başlayan; Yazarının ilahi vasfını ve Kendi Zuhuruna bahşedilen doğaüstü yetenekleri kesinlikle ileri süren; böylesine cüretli bir iddiayı destekleyen âyet ve hadisleri açık açık zikreden; Şah yönetiminin bazı memur ve temsilcilerini, özellikle "hain ve lâin" Hüseyin Han'ı şiddetle suçlayan; Yazarının maruz kaldığı hakaret ve eziyetleri dokunaklı bir dille tasvir eden bu tarihî belge, birçok yönleriyle aynı koşullar altında Akkâ Kalesi hapisanesinden Hz. Bahau'llah'ın Nasıreddin Şah'a gönderdiği ve tek bir hükümdara hitaben en uzun yazısı olan Sultan Levhi'ne benzemektedir.

Hz. Bab'ın tartışmalara sebep olan eserleri arasında en önemlisi Delail-i Sabih (Yedi Delil) aynı dönemde yazıldı. Berraklığı ile dikkate değer, açıklığı ile hayranlık uyandıran,; düşüncesi ile orijinal, iddiaları ile cevap verilemez olan bu eser, Kendi görevi hakkında ortaya koyduğu çok ve çeşitli delillerin yanısıra, gerek O'nun gününde "dünyaya hükmeden yedi kudretli hükümdar" a, yönelttiği suçlamalar ve gerekse, şayet Hz. Muhammed'in Elçiliğinin hakikatını kabul etmiş olsalardı, dindaşlarının kütle halinde onları izleyeceklerini iddia ettiği geçmiş bir devrin Hristiyan din büyüklerinin sorumluluklarını vurgulaması ve davranışlarını kınaması bakımından da ilgi çekicidir.

Hz. Bab'ın hayatının geri kalan iki yılının hemen hemen tamamını geçirdiği Çehrik Kalesindeki tutukluluğu sırasında, Deyyan'ın onuruna Levh-i Hurufat (Harfler Levhi) indirildi. Bu Levhi her ne kadar başlangıçta yanlış olarak ilâhiyat bilimi üzerine bir tez şeklinde yorumlanmışsa da, sonradan bir yandan Mustafâs'ın sırrını çözümlediği, öte yandan da Hz. Bab ile Hz. Bahau'llah'ın Zuhurları arasında geçmesi icab eden ondokuz yıla üstü

kapalı bir şekilde değindiği kabul edilmiştir. Başından sonuna kadar Hz.Bab'ın mahpuslukta çektiği sıkıntılar, O'na reva görölen ağır hakaretler, Mazenderan ve Neyriz kahramanlarının başına gelen felaketlerin haberleri ile kararan bu yıllarda, Hz.Bab Tebriz'den dönüşünden hemen sonra Hacı Mirza Akasi'yi itham eden Levhini açıkladı. Cesur ve duygulandırıcı bir dille yazılan ve esirgmeden suçlayan bir risale, Hz.Bahau'llah'ın da doğruladığı gibi, yiğit Hücçet tarafından hain Vezire teslim edildi.

Hz.Bab'ın, en büyük belâ saatinin yaklaşmasını beklerken, yakında gelecek Kendininkinden üstün bir Zuhurun Sahibi hakkında gerekli gördüğü bütün yazılı atıfları; ister uyarı, ister yalvarı veya öğüt şeklinde olsun, eşsiz bir verimlilik, fakat aynı zamanda acı bir zillet ve gitgide derinleşen kederler devri olan Makû ve Çehrik kalebentliği döneminde yazıldı. Tâ başından beri Kendi çifte görevinin - bir taraftan tamamen bağımsız bir Zuhurun Sahibi, bir taraftan da Kendininkinden daha büyük bir Zuhurun Müjdecisi olmanın-bilinciyle kaleminden durmadan akan çok sayıdaki tefsirler, dualar, kanun ve hükümler, tezler, risaleler, vaazlar ve hitabelerle yetinemezdi. Yazılarında teyit ettiği gibi Tanrı'nın başı olmayan bir zamandan beri her çağdaki peygamberler aracılığı ile yeni doğan Zuhur hakkında bütün insanlıkla yapmış olduğu Büyük Misak artık gerçekteymişti. şimdi, gelişini Kendi Dininin meyvesi ve son amacı olarak nitelendirdiği Kimse hakkında bütün taraftarları ile bir Küçük Misak yaparak Büyük Misakı desteklemek mecburiyetinde idi. Böyle bir Misak, önceki dinlerin herbirinin değişmez bir unsuru idi. Böyle bir Misak, çeşitli şekillerde ve çeşitli vurgulama derecelerinde daima üstü örtölü bir dille var olmuştu; gizli kehanetlerle, muğlak remizlerle, doğruluğu kanıtlanmamış hadislerle ve kutsal kitapların parça parça ve zor anlaşılan bölümlerinde ima yoluyla zikredilmişti. Fakat Babi Dininde, ayrı bir belge halinde olmamakla beraber, berrak ve kesin bir dille ortaya konması mukadderdi. Misakları esrar perdesi ardına gizlenmiş önceki Peygamberlerin tersine, ve açıkça belirlenmiş Misakını özel olarak yazılan bir Ahit içinde toplayan ve "Misakımın Kitabı" diye vasıflandıran Hz. Bahau'llah'ın aksine, Hz.Bab, Ahkâm Kitabı Farsça Beyan'ın içine bazısı kasten karmaşık, çoğu kuşkuya yer bırakmayacak kadar açık ve seçik, numarasız bölümler serpiştirerek, bu bölümlerde Vaad Edilen Zuhur' un tarihini belirtmeyi, erdemlerini övmeyi, seçkin niteliğini ortaya koymayı, O'na sınırsız güçler ve yetkiler atfetmeyi ve O'nun tanınmasını önleyecek her türlü engeli yıkmayı tercih etti. Hz.Bahau'llah Bedi kitabında Hz. Bab hakkında buyuruyor: "O gerçekten Beyan ehline öğütte bulunmak ve onlara Haberi iletme görevinden geri kalmadı, hiçbir çağda ve dinde hiçbir Zuhur, Kendinden sonra mukadder kılınan Zuhuru bu kadar ayrıntı ile ve bu kadar açık bir dille zikretmemiştir."

Hz. Bab, eshabından bazılarını yakındaki Zuhuru beklemeleri için itina ile hazırladı. Bazılarını, yaşayıp o günü göreceklerine sözleriyle temin etti. Diri Harflerden Molla Bakır'a hitaben yazdığı bir Levihte, Mev'ud ile yüzyüze geleceği hakkında açıkça kehanette bulundu. Bir başka sahabesi olan Seyyah'a ağızdan aynı teminatı verdi. Molla Hüseyin'e, Tahran'a gitmesini, orada ışığı ile ne Hicaz'ın ne de Şiraz'ın rekabet edemeyeceği bir Sır'ın saklandığını söyledi. Kuddus'a, O'ndan son ayrılışının arifesinde, ibadet ve sevgilerinin tek hedefi olan Kimse'nin huzuru ile şerefleneceğini vaad etti. Makû'da bulunurken Şeyh Hasan Zunuzi'ye, Karbelâ'da vaad edilen Hüseyin'in yüzünü göreceğini ifade etti. Deyyan'a "Tanrı Mazharı'na iman edecek üçüncü Harf" ünvanını bahşetti. Azim'e ise Peñç Şan Kitabında Kendi Zuhurunu ikmal edecek Olan'ın adını ve yakında geleceğini açıkladı.

Hz.Bab Kendine bir halef veya vekil seçmedi, öğretilerini yorumlayacak birini tayin etmekten kaçındı. Vaad edilen Kişiyi atıfları öylesine saydam ve berraktı ve Kendi Devrinin süresi o kadar kısa olacaktı ki, bunlara lüzum görmedi. Hz. Abdülbaha'nın "Bir Yolcunun Hikayesi"inde anlattığı gibi, bütün yaptığı Hz.Bahaullah'ın ve bir sahabesinin tavsiyesi üzerine Mirza Yahya'yı seçmek oldu. Bu zat, Vaad Edilenin Zuhuruna kadar şeklen lider olarak görünecek ve böylece Hz.Bahaullah'ın nisbeten güven içinde Kendi için o kadar aziz olan Emrini geliştirmesine imkan verecekti.

Hz.Bab; Beyan Kitabında Mev'ud'a atfen şöyle buyurmaktadır: "Beyan, başından sonuna kadar O'nun bütün vasıflarının mahfazası, O'nun ateşinin ve ışığının hazinesidir." Bir başka yerde de şu ifadeyi kullanıyor: "Eğer O Zuhura nail olur ve O'na itaat edersen, Beyan'ın meyvesini göstermiş olursun, yoksa Tanrı katında zikredilmeğe lâyık olmazsın." Aynı Kitapta taraftarlarının tümünü uyarıyor: "Ey Beyan Ehli! Kuran ehlinin işledikleni işlemeyiniz, eğer onlar gibi yaparsanız gecenizin meyvesi heder olur." Kesin bir emir veriyor: "Beyan'ın ve O'nda açıklanan şeylerin sizi Varlık Özü'nden ve görünen ve görünmeyen şeylerin Sultanı'ndan geri tutmasına izin vermeyin." Vahid'e hitaben şu önemli uyarıda bulunuyor: "Sakin, sakın ki O'nun Zuhur günlerinde Beyan Vahid'i (Onsekiz diri Harf ve Hz.Bab) seni O'ndan perdelemesin, zira bu Vahid O'nun gözünde sadece bir bendedir." Yine buyuruyor: "Ey Beyan Topluluğu ve onun içindeki herşey! Size konmuş olan sınırlara riayet ediniz, çünkü Beyan Noktası Kendi bile, herşey yaratılmadan önce Tanrının Zahir Edeceği Kimseye inanmıştır. Bununla, gerçekten, gök ve yer melekûtunda bulunan herkesin önünde övünüyorum."

Vaad edilen Zuhur'un ortaya çıkacağı tarihe atıfta bulunarak açık bir şekilde şunları yazıyor: "Dokuz yılında iyi olan herşeye ereceksiniz." Ve, "Hin (68) den sonra size tanıyacağımız bir Emir verilecek." Daha da kesin olarak bildiriyor; "Bu Emrin başlangıcından itibaren dokuz geçmedikçe yaratılan şeylerin gerçekleri açıklanmayacak. Şimdiye kadar gördüklerin nemli tohum safhasından onu etle giydirmemize kadar olanıdır. Sabret ki yeni bir yaradılışı göresin. Söyle: 'Yaradanların en mükemmeli olan Tanrı mukaddestir!'" Azim'e hitaben "Beyan zamanından dokuz geçene kadar bekle. Sonra nida et: 'Yaradanların en mükemmeli olan Tanrı mukaddestir'" diyor. Ondokuz yılından bahsettiği dikkate değer bir bölümde uyarıyor: "Zuhurun başlangıcından Vahid (19) sayısına kadar dikkatli ol." Daha da açık bir ifadesinde buyuruyor: "Hesap Gününün Maliki, Vahid'in (19) sonunda ve seksenin (1280 Hicri) başında görünecektir." Vaad edilen Zuhurun yakınlığının insanları Vaad Edilen Kişi'den (Mev'ud) uzak tutmamasını temin etme hevesiyle açıklıyor: "Eğer şu anda zahir olsaydı, O'na ilk tapan O'nun önünde, ilk secde eden Ben olurum."

Beklenen Zuhur Sahibini şu sözlerle övüyor: "O'na ait zikirlerimde şu cevherli kelimeleri yazdım: 'Ne Benim bir zikrim O'nu zikredebilir, ne de Beyan'a sözü geçen birşey.' 'Ben Kendim, O'na ve O'nun alâmetlerine inanan ilk kuluyum.'" Yine önemle teyid ediyor: "Gelecek Zuhurun zenginliklerini içinde saklayan bu bir yıllık tohuma, Beyan'ın tümünde toplanmış güçlere üstün bir iktidar bahşedilmiştir." "Beyan'ın tamamı O'nun cennetinin yaprakları arasında tek bir yapaktır." "Senin, Allah'ın Zahir edeceği Kimse'nin âyetlerinden bir tekini okuman, Beyan'ın tamamını ezberlemenden daha makbuldür, çünkü o Günde o tek âyet seni kurtarabilir, ama Beyan'ın tamamı kurtaramaz." "Bugün için Beyan bir tohumdur; Allah'ın Zahir edeceği Kimse'nin Zuhurunun başlangıcında O' nun nihai kemalâtı görünecektir." "Beyan'ın bütün izzeti Allahın Zahir edeceği Kimse'den gelmektedir." "Beyan'da açıklanan herşey ancak Benim elimde bir yüzüktür ve Ben Kendim, gerçekten ancak Allahın Zahir edeceği Kimse'nin elindeki bir yüzüğüm ...O, onu nasıl isterse, ne için isterse, hangi vasıta ile isterse öylece çevirir. O, gerçekten, tehlikede İmdat, en Yüce Olan'dır." Mev'ud hakkında Vahid'in ve bir başka diri Harfin sorularına cevap veriyor: "Yakin kendisi O'nun gerçeğini doğrulamaya çağrılmaktan utanır... ve Beyyine O'na şahadet etmekten arlanır." Yine Vahid'e hitaben buyuruyor: Eğer O'nun Zuhur gününde senin O'nu inkâr edeceğini bilsem hiç duraklamadan seni reddederdim...Öte yandan eğer Benim Emrime karşı hiçbir taahhüdü olmayan bir Hristiyanın O'na inanacağı Bana söylense, onu gözümün bebeği sayardım."

Ve nihayet Tanrıya şu etkili yakarıda bulunuyor: "Şahidim ol ki, bu Kitap vasıtasıyla, Zahir edeceğin Kimse'nin elçiliği hakkında bütün yaratık âlemi ile, daha Kendi Elçiliğimin misakı kurulmadan önce, ahd ve misak ettim. Sen ve Senin âlâmetlerine inananların şahitliği yeter." Kaleminden çıkan bir başka şahadet de şöyle:"Ben gerçekten insanları uyarmak görevinden geri kalmadım...Eğer O'nun Zuhur gününde dünyada olan herşey O'na bağlılık yemini etse Benim varlığımın özü sevinecek, çünkü onlar hepsi kendi varlıklarının zirvesine çıkacaklar...Yoksa ruhum kederlenecek. Ben gerçekten herşeyi bu maksat için hazırladım. Öyleyse nasıl olur da insan O'ndan perdelenebilir?"

Hız.Bab'ın Elçiliğinin son ve en olaylı üç yılında, daha önce de değindiğimiz gibi hem O'nun Elçiliği resmen ve alenen ilân edildi, hem de O'na vahyolunan yazılar misli görülmemiş bir bollukla aktı; bu yazılar arasında O'nun Devrinin temel yasaları ve ayrıca taraftarlarının birliğini koruyacak ve kıyas edilemeyecek derecede daha büyük bir Zuhura yol hazırlayacak Küçük Misak'ın kurulması yer almaktadır. Çehrik Kalesindeki mahpusluğunun ilk yıllarına rastlayan aynı dönemde, yeni Doğan Dinin bağımsızlığı O'nun eshabı tarafından açıkca kabul ve ilân edildi. Yeni Dinin temelindeki hükümler, Yazarı Azerbaycan dağlarındaki bir kalede mahpusken indirilmişti, şimdi ise Dinin Kendisi Mazenderen sınırında bir ovada, taraftarlarının toplandığı bir konferansta resmen başlatılacaktı.

Devamlı mektuplaşmak suretiyle Hız.Bab ile yakın ilişkisini sürdüren ve durmadan çalışan sahabe arkadaşlarının çok yönlü faaliyetlerinin arkasındaki yönetici güç olan Hız.Bahauallah, bu konferansa göze batmadan fakat etkili bir şekilde başkanlık etti, çalışmalarını yönetti ve yönlendirdi. Buradaki muhafazakâr unsurların temsilcisi sayılan Kuddus, böyle bir konferansın mutlaka yaratacağı korku ve endişeyi hafifletmek için önceden hazırlanan bir plana göre, gözüpek Tahire'nin savunduğu görünürdeki aşırı fikirlerle karşı çıkar gibi davrandı. Bu toplantının başlıca amacı Beyan'ın açıklanmasını, geçmişin düzeninden, din örgütünden, gelenek ve törelerin tam, etkileyici ve ani bir kopuşla desteklemektir. Konferansın ikinci amacı da, Hız. Bab'ı Çehrik'teki zalim mahpusluktan kurtarmaktır. Birinci amaç parlak bir başarıya ulaştı; ikincisinin ise gerçekleşmemesi başından beri mukadderdi.

Bu meydan okuyan ve etkileri uzaklara kadar yayılan bildiriye sahne olan yer Bedeşt köyü idi; Hız.Bahauallah burada hoş bir çevre içinde üç bahçe kiralamış; birini Kuddus'a, birini Tahire'ye, birini de Kendine

ayırmıştı. Çeşitli illerden gelen seksenbir sahabe, oraya varışlarından itibaren dağılına kadar O'nun konuğu oldular.O köyde yirmiiki günlük ikameti sırasında her gün bir Levih indirdi, bunlar toplanan müminlerin huzurunda ahenkle okundu,Müminlerin her birine yeni bir ad verdi, fakat bu adı bahşedenin kimliğini açıklamadı. Kendisi bundan böyle Baha adıyla anılacaktı. Diri Harflerin sonuncusuna Kuddus lâkabını verirken, Kurretulayn'a da Tahire lâkabını taktı. Daha sonra Hz. Bab her biri için yazdığı Levihlerde kendilerine bu isimlerle hitap etti.

O unutulmaz olayın akışını devamlı, yanılmadan ama kimse anlamadan yöneten Hz.Bahauallah'dı, toplantıyı son ve etkileyici zirvesine ulaştıran yine Hz.Bahauallah'dı. Bir gün hastalanmış, yatakta yatıyordu. Güzel ve lekesiz iffet timsali ve kutsal Fatıma'nın canlı sureti sayılan Tahire, süslenmiş, fakat peçesiz olarak aniden O'nun huzurunda toplanmış olan arkadaşlarının yanına girdi; dehşet ve öfke içinde kalan Kuddus'un sağına oturdu ve ateşli kelimelerle İslam emirlerinin kudsiyetini örten peçeleri yırtan boruyu çalarak, yeni bir Devrin başladığını ilân etti. Yaptığı etki elektrikli ve ani oldu. Bu lekesiz safiyetteki, bu gölgesine bakmak bile saygısızlık addedilecek kadar hürmet gören kadın, kendine ayıplayarak bakan gözlere bir an için, şerefini yitirmiş, benimsediği Dine utanç getirmiş ve timsali olduğu ölümsüz Sima'yı kirletmiş gibi göründü. İçlerini korku, öfke, şaşkınlık kapladı ve duygularını köreltti.Bu manzara karşısında şaşkınlanan ve çılgına dönen Abdulhalik İsfahani boğazını kendi elleriyle kesti. Kanları fişkırarak ve heyecandan delirmiş halde onun yüzünü görmemek için kaçtı. Birkaç kişi arkadaşlarını terkederek Dinlerini inkâr ettiler. Bazıları onun önünde dilleri ve bedenleri tutulmuş kalakaldılar. Bazıları ise, yürekleri çarparak, Hüküm Gününde Hz.Fatıma'nın Sırat Köprüsünü peçesiz geçeceğine dair İslam hadisini hatırlamış olmalılar. Öfkeden dili tutulan Kuddus ise, o sırada tesadüfen elinde bulunan kılıçla ona vuracağı anı bekliyor gibiydi.

Tahire korkmadan, kılı kıpırdamadan ve sevinç içinde yerinden kalktı, hiç düşünmeden ve hayret verici şekilde Kuran'ın lisanına benzeyen bir ifade ile orada kalanlara ateşli ve cerbezeli bir çağırıda bulundu ve sözlerini şu cesur iddia ile bitirdi: "Kaim'in söyleyeceği Kelime benim, o Kelime ki dünyanın reislerini ve asillerini kaçtıracaktır!"Bundan sonra arkadaşlarına birbirleri ile kucaklaşmalarını ve bu büyük olayı kutlamalarını söyledi.

O unutulmaz günde, Kuran'da zikredilen "Sur" üflendi, "şaşırtıcı boru sesi" yükseldi ve "felâket" geldi çattı. İslamiyetin yerleşmiş

geleneklerinin böyle şaşırtıcı bir şekilde terkedilişini hemen izleyen günlerde, o güne kadar Muhammed Şeriatına hamiyet ve samimiyetle bağlı olan bu kimselerin fikirlerinde, âdetlerinde, törenlerinde ve ibadetlerinde gerçek bir devrim meydana geldi. Konferans baştan sona çalkantılı da olsa, İslam Dininin temel yasalarının kaldırılmasına katlanamayan birkaç kişinin ayrılışı esef verici de olsa, konferans amacına tam ve görkemli bir şekilde ulaştı. Daha dört yıl önce Babi Zuhurunun Sahibi, Şiraz'da Kendi evinin mahremiyeti içinde görevini Molla Hüseyin'e açıklamıştı. Bu Beyandan üç yıl sonra Makû Kalesinin duvarları arasında Kendi Devrinin temel ve ayırıcı kavramlarını vahiy katibine yazdırıyordu. Bir yıl sonra taraftarları, sahabe arkadaşları, Hz. Bahaullah'ın fiili önderliğinde Bedeşt köyünde Kuran şeriatını kaldırıyor, Muhammed Dininin hem Tanrıdan gelen, hem insan eseri ilkelerini reddediyor ve bu çağı geçmiş sistemin zincirlerini kırıyorlardı. Bundan hemen sonra, hâlâ hapiste bulunan Hz. Bab, Azerbaycan'ın merkezinde toplanan veliahtın, Şeyhi tarikatı ileri gelenlerinin ve en ünlü ulemalar huzurunda, Kendi'nin Mev'ud Kaim olduğunu resmen kayıtsız şartsız iddia ederek, sahabelerinin hareketinin haklılığını doğruluyordu.

Hz. Bab'ın Zuhurunun doğuşundan ve eski Devrin son bulduğu ve yeni bir Devrin başladığı boru sesiyle ilân edildiğinden beri dört yıldan biraz fazla zaman geçmişti. Dünyanın din tarihinde böylesine büyük bir dönüm noktasına damgasını vuran böyle bir tantana, bir debdebe olmamıştı. Mütevazi başlangıcı, bağnazlığın, rühbanlık mesleğinin, dinsel sofuluğun ve bâtil itikatların karanlık ve savaştı güçlerinden böyle ani, şaşırtıcı ve tam bir kurtuluşa uymuyordu. Toplanan ordu tek bir kadınla bir avuç erkekten ibaretti ve çoğu hücum ettikleri safların içinden gelmiş kişilerdi; birkaç istisna dışında servet, itibar ve kudret sahibi değillerdi. Bu ordunun Komutanı aralarında bulunmuyordu, düşmanlarının pençesinde esirdi. Savaş alanları, Mazenderan sınırında Bedeşt ovasının küçük bir köyü idi. Boruyu üfleyen, bu Devirde kendi cinsinin en soylusu olan tek başına bir kadındı ve kendi dindaşları arasında bile onu kâfir sayanlar olmuştu. Çaldığı hava, bin ikiyüz yıllık İslam şeriatının cenaze marşı idi.

İlâhi kaynaklı olmakla beraber, çağı geçmiş bir şeriatın bahtının gerilediğini gösteren bu çözülme işlemi, yirmi sene sonra, bir başka Devrin şeriatının konduğunu ilân eden yeni bir boru sesiyle hızlandı; daha sonra Türkiye'de şeriat kanunlarının kaldırılmasıyla daha süratlenerek Şii İran'da da bu hükümlerin fiilen terkedilmesine yol açtı ve biraz daha sonra, Akdes Kitabında öngörülen Sistemin, Mısır'daki Sünni şeriatından ayrılmasına ve bu sistemin bizzat Kutsal Topraklarda tanınmasına neden oldu; bundan

sonra da İslam devletlerinin lâikleşmesi Hz.Bahau'llah'ın Şeriatının bütün uluslar tarafından evrensel olarak tanınması ve bütün milletlerin, bütün İslam dünyasının kalplerinde taht kurması mukadderdir.

BÖLÜM III

MAZENDARAN, NEYRİZ VE ZENCAN'DA KARIŞIKLIKLAR

Hz. Bab'ın Azerbaycan'ın ücra bir köşesinde geçen mahpusluğu, Bedeşt Konferansında olup bitenlerle ölümsüzleşip, Dininin alenen açıklanması, Devrinin hükümlerinin konması ve Misakının kurulması gibi önemli gelişmelerin meydana gelmesiyle, gerek hasımlarının, gerekse eshabının davranışlarından doğan uğursuz fesatlarla daha büyük bir önem kazanacaktı. Mahpusiyet yılları sona ererken çıkan ve şehadeti ile sonuçlanan karışıklıklar, O'nun Elçiliğinin ilk üç yılında müminleri arasında görülmemiş derecede bir kahramanlığı ve düşmanları içinde şiddetli bir husumeti ortaya çıkardı. Bu kısa, fakat son derece çalkantılı dönem, gerçekten Bahai Devrinin Kahramanlık Çağının en kanlı ve en dramatik bölümü sayılabilir.

Hz.Bab'ın Makû ve Çehrik'teki mahpusiyeti sırasında meydana gelen önemli olaylar, O'nun Zuhurunun en yüksek noktasını teşkil etmekle beraber, sonucu, ancak sevenlerinin hararetini ve düşmanlarının öfkelerini körükleyerek daha kavurucu bir alev tutuşturmak olabildi. Hüseyin Han'ın, hatta Hacı Mirza Akasi'nin yaptıklarından daha ağır, daha menfur ve daha kurnazca tasarlanmış bir zulüm çok yakında zincirinden boşanacak, buna karşılık O'nun taraftarları, Emrin Şiraz veya İsfahan'da doğuşunu selâmlayan ilk coşku gösterilerinde eşi görülmedik bir yiğitlik göstereceklerdi. Bu durup dinmeyen ve emsalsiz kargaşada birbirini kovalayan olaylar Dini başlıca öncülerinden mahrum edecek, Kurucusunun hayatının sönmesiyle zirvesine ulaşacak ve sonra daha şiddetlenerek, tek bir Kişi dışında bütün ünlü taraftarlarını hemen hemen toptan yokedecekti; o tek Kişi ki, O'na emrin en karanlık anlarında Semavi inayetle , ağır darbe yemiş bir Dini yokolmaktan kurtarmak ve onun yerini alacak yeni Dini getirmek gibi çifte bir görev verilmişti.

Hz.Bab'ın, kudretli ve haset, korku ve düşmanlık dolu seçkin bir Şii uleması topluluğu önünde mev'ud Kaimlik makamını böyle dramatik bir şekilde ve meydan okurcasına iddia etmesi, Emrin ve arasında doğduğu insanların üzerine belâların bir çığ gibi inmesine neden olan patlayıcı gücü oluşturdu. Liderlerinin zalimce hapsedilmesinden zaten öfke dolu olan ve

Hız Bab'ın hapsedildiği yerden onlara devamlı ulaşan Kaleminden çıkan yazılarla şevkleri büsbütün artan şuraya buraya dağılmış eshabının ruhlarındaki hamiyet, alev alev yanan bir ateş halini aldı. Memleketin bir ucundan öbür ucuna pazarlarda, mescidlerde, medreselerde ve diğer halka açık yerlerde başlayan harareti uzun tartışmalar, halkın arasındaki bölünmeyi daha da derinleştirdi. Bu tehlikeli günlerde Muhammed Şah bedensel hastalığının etkisiyle gitgide çökmekteydi. Devlet işlerinin eksenine haline gelen dar görüşlü Hacı Mirza Akasi, ağır sorumlulukları büyüdükçe büsbütün artan bir kararsızlık ve yeteneksizlik içinde bocalıyordu. Bazen ulemanın fetvasını destekler gibi oluyor, bazen de onların saldırganlığını kınıyor ve iddialarına güvenmiyordu; mistik bir havaya girip, kendi düşüncelerine dalmış olarak karşıdaki âcil durumun ciddiyetinden bihaber kaldığı zamanlar da oluyordu.

Devlet işlerinde böyle göze çarpmak kadar kötü yönetim, din adamları sınıfını cesaretlendirdi; bunlar artık haince bir gayretle mimbelerden lânetler yağdırıyor ve bağnaz halkı, nefret ettikleri bu inancı taşıyanlara karşı silahlanmaları, kadınlarının namusuna leke düşürmeleri, mallarını yağmalamaları ve çocuklarına eziyet ve zarar vermeleri için açık tahrik ediyorlardı. Sayısız topluluklar önünde haykırıyorlardı: "Hani Kaim'in gelişinde görülecek alâmetler ve mucizeler? Hani Güneşin ve Ayın kararması? Ne oldu Cabulka ve Cabülşa şehirlerine? Hüseyin İbn-i Ruh'un sözlerini nasıl açıklayalım, ya da İbn-i Mihriyar'a atfedilen doğru hadisleri nasıl yorumlayalım? Nerede bütün yeryüzünü bir haftada dolaşacak Görünmeyenin Adamları? Hani Kaim göründüğünde Doğu'yu ve Batı'yı fethedecekti? Hani tek gözlü Deccal ve bindiği eşek? Ne oldu Sufyan'a ve onun ülkesine? Ve bağıra çağıra soruyorlardı: "Kutsal imamlarımızın kuşku götürmez ve sayısız hadislerini ölü bir harf mi sayacağız, yoksa memleketimizde baş kaldırmağa cüret gösteren bu rezil küfrü ateş ve kılıçla mı bastıracağız?"

Bu iftira, tehdit ve itirazlar karşısında, yanlış anlaşılmalı bir Dinin bilgili ve kararlı inananları, Liderlerinin izinde yürüyerek, hiç duraksamadan çeşitli tezler, açıklamalar ve yalanlamalarla cevap verdiler; özenle yazılmış, iddiaları inandırıcı, delilleri zengin, berrak, fasih ve ikna edici bu yazılarda Hz. Muhammed'in Peygamberliğine, İmamların meşruiyetine ve Sahibül Zaman'ın ruhani hükümdarlığına inançlarını teyit ettiler, İslamiyetin kutsal eserlerindeki üstü örtülü, anlaşılması güç ve kasten kinayeli yazılmış hadis, âyet ve kehanetleri ustaca yorumladılar ve yenik düşmesine, bozguna uğramasına ve alçakça şehit edilmesine rağmen, Tanrı'nın her şeye hâkim sultanlık ve kudretinin canlı örneği ve eşsiz

sembolü olarak selâmlanan İmam Hüseyin'in mazlumiyetini ve görünürdeki aczini kendi iddilarına bürhan olarak gösterdiler.

Memleketi saran bu şiddetli kavga, endişe verici boyutlara vardığı bir sıra-

da, Muhammed Şah nihayet hastalığına yenik düştü. Onun ölümü, gözdesi olan kudretli veziri Hacı Mirza Akasi'nin düşüşünü hızlandırdı. Biriktirdiği hazinelere el konan, gözden düşen ve başkentten kovulan vezir Kerbelâ'ya sığındı. Onyediy yaşında tahta çıkan Nasıreddin Mirza, devlet işlerini merhametsiz ve taş yürekli Emir Nizam Mirza Taki Han'ın eline bıraktı. O da, diğer vezirlere danışmadan, bahtsız Babilerin derhal haksettikleri şekilde cezalandırılmalarına karar verdi. Bütün illerde, din adamlarının acımasızca karalamaları ile tahrik edilen ve umdukları ödüllerin hırısıyla teşvik bulan valiler, yargıçlar ve devlet memurları kendi çevrelerinde gayrimeşru sayılan bir Dinin taraftarlarını kovalamak ve küçük düşürmek için birbirleri ile yarışa girdiler. Emrin tarihinde ilk defa olarak , O'na karşı devlet ve din güçlerinin elele verdiği sistemli bir kampanya başlatıldı; bu kampanya Hz. Bahauallah'ın Tahrandaki Siyahçal, zindanında dehşet verici hapisliği ve daha sonra Irak'a sürgün edilmesi ile sonuçlanacaktı. Devlet, din adamları ve halk, ortak düşmanlarına saldırmak ve yoketmek için tek vücut halinde ayaklandı. Uzak ve ıssız köşelerde, bu mazlum topluluğun dağılmış üyeleri düşmanlarının kılıçları ile acımasızca devrilirken, sayılarının çok olduğu merkezlerde kendilerini korumak için aldıkları önlemler kurnaz ve düzenbaz hasımlarınca yanlış yorumlandığı için yetkililerin hıncını büsbütün körükledi ve zalimlerin zulmünü daha çoğalttı. Doğu'daki Şeyh Tabersi'de, güneydeki Neyriz' de, batıdaki Zencan'da ve başkentte birbiri ardına işlenen toplu cinayetler, ayaklanmalar, gösteriler, kavgalar, kuşatmalar ve ihanetler, kopan fırtınanın şiddetini gösteriyor ve gururlu fakat yozlaşmış bir milletin iflâsını ilân ediyor, tarihini karartıyordu.

Hz. Bab'ın emri üzerine, Efendisinin kendine gönderdiği yeşil sarığı başına dolayan ve Muhammed Peygamberden rivayet edildiğine göre, açılması Allah'ın dünyadaki vekilinin geldiğine alâmet olan Siyah Sancağı çeken eshab arkadaşlarından ikiyüz ikisinin başında atlı olarak Çezire-i Hadra (Yeşil Ada) da Kuddus'e yardıma koşan Molla Hüseyin'in pervasızlığı, yankıları ülkenin bir ucundan bir ucuna çınlayacak bir çatışmanın işareti oldu. Onbir ay süren bu çatışma çoğunlukla Mazenderan ormanlarında geçti. Kahramanları, Hz. Bab'ın müminleri içinde en seçme kişilerdi. Şehitleri arasında Diri Harflerin yarısı bulunuyordu, bu Harflerin sonu ve ilki olan Kuddus ve Molla Hüseyin'le beraber... Ama Kendini belli

etmeden bu hareketi ayakta tutan yönetici güç Hz. Bahauallah'ın fikrinden akan kuvvetten başka birşey değildi. Sebebi, yeni bir Çağın şafağını söktürenlerin, O'nun gelişini korkusuzca ve lâyikiyle ilân etmek azimleri, ve hain ve mantıksız hasımlarının hücumlarına karşı ikna yolu sökmezse, karşı koymak ve kendilerini savunmak yolundaki sarsılmaz kararları idi. Çoğu medrese ve tekkelerin durgunluğunda yetmişmiş üçü on üç eğitimsiz, donanımsız, fakat Tanrı sarhoşu öğrenci, eğitilmiş, iyi donatılmış, halk yığınları tarafından desteklenen, din adamlarının takdis ettiği, başlarında hanedandan bir prens, arkalarında devletin kaynakları bulunan, hükümdarın coşkulu onayı ile hareket eden, kararlı ve kudretli bir başvezirin devamlı öğütlerinden kuvvet alan bir ordu karşısında, kendini savunma durumuna düştüğü zaman yılmaz bir ruhla neler başarabileceğini en ufak bir kuşkuya yer bırakmadan ortaya koydu. Sonucu, fâillerine sonsuza kadar silinmez bir alçaklık lekesi süren, kurbanlarını bozulmaz bir onur hâlesiyle süsleyen, ve daha sonraki bir çağda evrensel idari kurumlarla çiçek açan ve ileride dünyayı kurtaran, arzı kuşatan bir Düzen şeklinde altın meyvasını verecek tohumları eken bir katliam çılgınlığı ile biten iğrenç bir ihanet oldu.

Bu acıklı olayın anlamı ne kadar ağır, hasım tarihçilerin yazdıkları ne kadar yanlış da olsa, kısaca bile anlatmaya girişmek gereksizdir. Bu sahifelerin yalnız en göze çarpan noktalarına bir göz atmak yeter. Bu büyük faciannın olaylarını göz önünde canlandırırken, kahramanlarının metaneti, cesareti, disiplini ve becerikliliği ile tam bir tezat halinde bulunan düşmanlarının alçaklığını, korkaklığını, düzensizliğini ve kararsızlığını görüyoruz. En iğrenç küfürleri haykıran silahlı ve kızgın topluluk Barfuruş'a bir fersah uzaklıkta yollarını kesip, masum ve sadık arkadaşlarından yedisini öldürene kadar kılıcını kınından çekmeyi ısrarla red eden baş oyuncuların arslan yürekli Molla Hüseyin'in yüce sabrını ve kendine hakimiyetinin soyluluğunu seyrediyoruz. Aynı Molla Hüseyin'in Sebzi Meydan kervansarayında kuşatılmış durumdayken, kutsal ezanı okumak için birbiri ardına dama çıkan üç arkadaşı düşman kurşunları ile öldürüldüğü halde, ezan okumadaki ısrarı ile gösterdiği iman sebatına hayran oluyoruz. Bu büyük baskı altındaki muzdaripleri, kaçak düşmanlarının geride bıraktıkları malları küçümseyerek görmezlikten gelmeye sevkeden; ve hatta kendi eşyalarını terkedip yalnız atları ve kılıçları ile yetinmeğe iten; bu civanmert grubun mensuplarından Bedi'yi kendi babasının Nişapur'daki madeninden getirdiği bir çanta dolusu firuzeyi tereddütsüz yolun kenarına fırlatmaya teşvik eden; Mirza Muhammed Taki'nin aynı değerinde altın ve gümüşü fırlatıp atmasına yol açan; ve aynı arkadaşların, morali bozulan ve utançla dolan Mazenderan ordusu komutanı ve Muhammed Şah'ın kardeşi Prens Mehdi Kuli Mirza'nın savaş yerinden

arkasına bakmadan kaçarken geride bıraktığı kıymetli eşyaları ve sandıklar dolusu altın ve gümüşü hor görmelerine ve hatta el sürmeyi bile reddetmelerine neden olan feragat ruhu karşısında hayretlere düşüyoruz. Molla Hüseyin'in Prense ateşli bir samimiyetle ricada bulunmasını ve kendinin ve arkadaşlarının Şah'ın yetkisini gassetmek veya devletin temellerini sarsmak niyetinde olmadıklarına dair kesin bir dille resmen teminat vermesini saygıyla karşılıyoruz. Bu aynı arkadaşların yaklaşması karşısında paniğe kapılarak kalabalık bir kadın ve erkek grubu önünde bir heyecan nöbeti içinde sarıgını yere fırlatan, gömleğinin yakasını yırtan ve İslamiyetin ne acı bir duruma düştüğünden yakınarak kalabalığın silaha sarılmasını ve yaklaşan grubu parçalamasını yalvaran baş hain, isterik, zalim ve küstah Saidul Ulema'ya bakarken onun zilletine tanık oluyoruz. Narin bedenine ve titreyen ellerine rağmen, bir ağacın arkasını siper alan hain bir düşmanı kılıcının tek bir darbesi ile ağacı, adamı ve elindeki tüfeği ikiye biçerek öldüren Molla Hüseyin'in insanüstü gücünü düşünerek şaşırıyoruz. Ayrıca, Hz. Bahau'llah'ın kaleye geliş sahnesi, bu gelişin Molla Hüseyin'e verdiği tarifsiz sevinç, mümin arkadaşlarının O'na gösterdikleri ihtiram, kendilerini korumak için aceleyle yaptıkları korunakları denetlemesi, verdiği öğütler sonucunda Kuddus'un bir mucize eseri kurtulması, daha sonra o kalenin savunucuları ile yakın ilişkileri, kalenin kuşatılması, ve neticede yıkılmasına yol açan faaliyetlere etkili şekilde katkısı bizi duygulandırıyor. Aynı Kuddus'un sukûnet ve hikmetine, gelişle arkadaşlarına verdiği güvene, gösterdiği becerikliliğe, Sari'deyken hakkında Kuran'dan üç misli uzun bir eser yazdığı ünlü Samad Şad tefsirini okuyan sesini kuşatma altındaki arkadaşlarının her sabah ve akşam heyecan ve sevinçle dinlemelerine, şimdi düşmanın şiddetli hücumları ve kendilerinin çektikleri mahrumiyetlere rağmen evvelce yazdığının bir katını daha yazarak bu tefsiri daha geniş şekilde açıklamasına hayretler içinde kalıyoruz.

"Atlarınıza binin, ey Tanrı'nın yiğitleri!" nidasıyla Molla Hüseyin ve ikiyüz oniki kuşatılmış ve sıkıntı içindeki arkadaşlarının, önlerinde Kuddus olduğu halde gün ağarmadan önce kaleden çıkarak, "Ya Sahibüz Zaman" nidasıyla Prens'in müstahkem konağına hücum edip özel dairesine kadar girdikleri, fakat onun korkudan arka pencereden atlayarak ordusunun şaşkın ve başsız bırakıp yalın ayak kaçtığını gördükleri o unutulmaz karşılaşmayı heyecandan çırpınan yüreklerimizle hatırlıyoruz. Molla Hüseyin'in bu dünyadaki hayatının son gününde, gece yarısından hemen sonra abdest alarak yeni elbiseler giyip, başına Hz. Bab'ın sarıgını sarısını, atına atlayıp kale kapılarının açılmasını emredişini, üçyüz onüç arkadaşının başında, "Ya Sahibüz Zaman" nidasıyla atını sürüşünü, düşmanın kurduğu yedi barikata birbiri ardından hücum ederek, üzerine yağın kurşunlara

aldırmadan hepsini zaptedişini, başlarındaki adamları hızla ortadan kaldırıp güçlerini dağıtışını ve bu kargaşa içinde atının ayağının bir çadır ipine takılmasıyla, kendini attan atmasına fırsat kalmadan, oradaki bir ağacın dalları arasında pusuda bekleyen korkak Abbas Kuli Han Laricani'nin attığı bir kurşunla göğsünden vuruluşunu elem dolu anılarla yeniden yaşıyoruz. Daha sonraki çatışmada o yürekli arkadaşlarından ondokuzuna en azından iki ay piyade ve süvariden oluşan düşman kuvvetleri içine dosdoğru dalmayı ilham edip, yarattıkları şaşkınlık ve korku içinde askerlerin komutanlarından aynı Abbas Kuli Han'ın attan düşerek çizmelerinden birini üzengide bırakmasına ve yarım papuçla Prens'in huzuruna koşup şerefsiz bir hezime uğradığını itiraf etmesine sebep olan o muhteşem şecaati övüyoruz. Bu yiğit canların şiddetli eziyetlere nasıl olağanüstü bir sabırla katlandıklarını bilmemezlik edemeyiz; onlar ki, yiyecekleri, önceleri terk edilmiş hasım kampından getirilen atların etiydi; sonradan düşman kuşatmasından nefes alabildikleri zaman çayırlardan topladıkları otlarla yetinmişlerdi; biraz daha geçince, ağaç kabuklarını, eğerlerinin, kemerlerinin, kılıç kınlarının ve papuçlarının derisini kemirmişlerdi; onsekiz gün boyunca ağızlarına her sabah içtikleri bir avuç sudan başka birşey girmemişti; top ateşi karşısında kale içinde yeraltı tünelleri kazmak zorunda kaldıklarında, nemden çürüyen elbiseleriyle çamur ve su içinde yaşarken dövülmüş kemik yiyerek yaşamışlardı; ve sonunda, çağdaş bir tarihçinin naklettiğine göre, içlerini kemiren açlığın zoruyla, muhterem liderleri Molla Hüseyin'in atını gömülü olduğu yerden çıkarmış, kemiklerini toz haline getirmiş, çürüyen etle karıştırıp yaptıkları çorbayı iştahla yutmuşlardı İktidarsız ve şerefsiz Prens'in sonunda baş vurduğu aşağılık ihaneti de zikretmeden geçemeyiz. Bu Prens Kuran'ın ilk suresinin kenarına kendi eliyle yazıp mühürlediği sözde bozulmaz yeminle, kaleyi savunanların tümünü serbest bırakacağına and içmiş, ordusundaki veya çevredeki hiç kimsenin onlara sataşmayacağını şerefiyle temin etmiş ve bütün masraflarını kendi ödeyerek onları güven içinde evlerine göndermeye söz vermişti. Ve nihayet, Prens'in kutsal yemininden dönmesi sonucunda, Kuddus'un ihanete uğramış arkadaşlarından bazılarının düşman kampında toplandıkları zaman bütün mallarına el konup kendilerinin köle olarak satıldığı, diğerlerinin subayların mızrak ve kılıçlarıyla öldürüldüğü, parça parça edildiği, ağaçlara bağlanıp kurşunlandığı, topların ağızlarına konup alevlere fırlatıldığı, karınlarının deşilip kafalarının mızraklara geçirildiği o son sahnedeki karanlık faciayı hatırlıyoruz. Korku içindeki Prens'in utanç verici bir başka davranışıyla, sevgili önderleri Kuddus da şeytan ruhlu Saidül Ulema'ya teslim edildi. Düşmanlığı dinmek bilmeyen bu adam, ihtiraslarını tahrik ettiği güruhun da yardımı ile kurbanın elbiselerini soydu, zincirlere bağlayıp Barfuruş sokaklarında dolaştırdı. Kentin ayak

takımından kadınları onun teşvikiyle Kuddus'a lânetler ve tükürükler yağdırarak bıçak ve baltalarla parça parça ettiler ve vücudunun parçalarını ateşe attılar.

Emir için o kadar görkemli, düşmanlarının ününe böyle bir kara leke süren vemodern çağların tarihinde ender rastlanan bu heyecan verici olayın ardından, buna çok benzeyen bir başka kargaşa daha çıktı. Bu seferki acı musibetlerin yeri güneyde, Emir şafağının söktüğü kentten uzak olmayan Fars iliydi. Bu yeni belâ bütün şiddeti ile Neyriz ve çevresine yağdı. Bu heyecanla çalkalanan şehrin Çınar Suhte (Yanık Çınar) mahallesi yakınındaki (Khajih) kalesi yeni yangının merkez noktası oldu. Yoldaşlarının tepesinde yükselen, yiğitçe savaştıktan sonra kül edici alevlere kurban düşen kahraman ise "devrinin eşsiz ve emsalsiz kişisi", Vahid lâkabıyla tanınan seyit Yahya Darabi idi. Bu yangını ateşleyen ve körükleyen hain düşmanları arasında önde gelenler, aşâğılık ve fanatik Neyriz Valisi Zeynül Abidin Han, taraftarları Şücaül Mülk Abdullah Han ile Şiraz Valisi Prens Firuz Mirza idi. Onbir ay devam eden Mazenderan çatışmasından çok daha kısa sürmekle beraber, sonlarına doğru işlenen gaddarlıklar sonuçları bakımından daha az yıkıcı olmadı. Bir kez daha, bir kısmı eğitimsiz delikanlılar ve yaşlılar olmak üzere masum, yasalara saygılı, barışsever fakat boyun eğmez ve yılmaz bir avuç kişiye, zalim ve düzenbaz bir düşmanın üstün gücü baskın yaptı, meydan okudu, kuşattı ve saldırdı; güçlü kuvvetli adamlardan oluşan bu sayısız düşman kuvveti iyi eğitilmiş, donatılmış ve devamlı desteklenmekte olduğu halde hasımlarının ruhlarına boyun eğdirmekten ve sindirmekten aciz kaldılar.

Bu yeni kargaşa da, Mazendaran olayları gibi aynı korkusuz ve hararetili iman ikrarından, aynı ateşli ve çarpıcı dinsel coşku gösterilerinden kaynaklandı. Din adamlarının aynı uzlaşmaz düşmanlığının devamı ve şiddetli patlamaları ile başladı. Körü körüne dinsel bağnazlık gösterileri ile karşılık gördü. Din adamları ve halkın aynı açıkca saldırganlıklarıyla tahrik edildi. Aynı amacı yeniden ortaya koydu, baştanbaca aynı ruhla harekete geçti ve hemen hemen aynı insanüstü şecaat, metanet, cesaret ve feragat zirvelerine yükseldi. Ortak bir düşmanı yenmeğe yönelik, aynı derecede kurnazlıkla hesaplanan plan ve eylemlerin din ve devlet yetkilileri tarafından elbirliğiyle hazırlandığını gösterdi. Başlangıcından önce Babiler ne ülkenin sivil yönetimine karışmak ne de hükümdarın yasal yetkilerini zayıflatmak niyetinde olmadıklarını aynı kesinlikle beyan ettiler. Zalimin acımasız ve sebepsiz zulmü karşısında mazlumların sabır ve metanetine aynı derecede inandırıcı bir delil teşkil etti. Doruk noktasına doğru tirmanırken, maneviyatı iflas etmiş bir düşmanın korkaklığını,

disiplinsizliğini ve düşkünlüğünü aynı çarpıcılıkta gözler önün serdi. Sonlarına doğru aynı iğrenç ve utanç hiyanetle belirlendi. Daha da isyan ettirici bir dehşet ve eleme yol açan bir katliamla son buldu. Başından mübarek soyunun alâmeti yeşil sarığıyla bir atın üzerine bağlanıp sokaklarda zillet içinde dolaştırılan, kafası kesildikten sonra içine saman doldurulup, bayram eden Şiraz Prensine bir zafer hatırası gibi sunulan, gövdesi ise muzaffer düşmanın sevinç naralarının uyandırdığı vahşi keyifle sarhoş olan ve bu gövdenin etrafında davul ve deflerin eşliğinde danseden kudurmuş Neyriz kadınlarının insafına terkedilen Vahid'in kaderini mühürledi. Ve nihayet ardından, bu iş için özel olarak görevlendirilen beşyüz kişinin yardımıyla savunmasız Babilere karşı genel ve şiddetli bir saldırı getirdi: malları zaptedildi, evleri yıkıldı, barınakları temelinde kadar yakıldı, kadın ve çocukları yakalanarak, bazıları hemen hemen çıplak vaziyette eşeklere, katırlara, develere bindirilip, öldürülmeden önce ya da dağlanmış, ya tırnakları sökülmüş, ya ölene kadar kırbaçlanmış, ya ellerine ve ayaklarına çiviler mıhlanmış, ya da burunlarına açılan deliklere geçirilmiş iplerle güdülerek öfke ve hakaret dolu bir kalabalığın içinden sokaklarda gezdirilmiş babalarının, kardeşlerinin, oğullarının ve kocalarının cansız bedenlerinden koparılmış sıra sıra kafaların arasında dolaştırıldılar.

Böylesine yıkıcı, böylesine üzücü bu dağdağa daha yeni yatışmıştı ki, önceki iki kargaşadan daha kahredecı bir yangın Zencan ve çevresinde alevlendi. Gerek uzunluğu gerekse şiddetiyle silip süpürdüklerinin sayısı bakımından eşi görülmeven ve İran'ın batısında kopan bu fırtınada Emrin en güçlü ve en heybetli müminlerinden Hüccet lâkaplı Ali Zencani, bin sekizyüz arkadaşı ile birlikte şehadet kâsesinden içerek yeni doğan Dinin meşale taşıyıcılarını, ciddi bir şekilde bozulmuş bir Düzenin sivil halk ve din adamları arasındaki taraftarlarından ayıran aşilamaz uçurumu en keskin bir şekilde ortaya koydu. Bu dehşetli facianın başlıca sorumlusu ve en yakından ilgili kişileri, Nasıreddin Şah'ın dayısı olan kıskanç ve iki yüzlü Emir Arslan Han Mecdüd Devle ile arkadaşları Sadrüt Devle-i İsfahani ve Muhammed Han Emir Tümen idi. Bunlar bir yandan Emir Nizam'ın gönderdiği çok sayıdaki askerî kuvvetten, öte yandan Zencan'daki tüm din adamlarının şevk dolu manevi desteğinden yardım görmekteydiler. Bir keresinde, bütün bir asrın tarihinde eşi görülmedik acılar çeken erkek, kadın ve çocuk, en az üçbin Babiye sığınak olan Ali Mardin Han Kalesi, yiğitçe gayretlerin, derin ızdırapların sahnesi ve çılgınca tekrarlanan saldırıların hedefi oldu.

Yeni doğan Emre gelecek için ölçülemez derecede kuvvet kazandıran bu acıklı olayın bazı önemli noktalarına kısaca değinmek onun

ayırıcı niteliğini açıklamaya yetecektir. Bir münadinin haykırarak ilan ettiği Valinin emri üzerine Zencan halkının, dünya menfaat ve muhabbetlerinden daha yüce bir sadakat uğruna vazgeçerek iki ayrı gruba bölünmesini izleyen acı sahneler; Hüccet'in, kuşatılanları tecavüz ve şiddet hareketlerine başvurmamaları yolunda tekrar tekrar uyarması; Mazenderan faciasını hatırlayarak, zaferlerinin sırf herşeylerini Sahibüz Zaman'ın mihrabı eşliğinde feda etmekten ibaret olduğunu teyit ve arkadaşlarının hükümdara sadakat ve halka karşı iyi niyetle dolu olduklarını beyan etmesi; aynı arkadaşlarının, sonradan alçakca yenildiğini itiraf etmek zorunda kalıp Şah tarafından azarlanan ve rütbesi geri alınan Sadrüd Devle'nin başlattığı vahşi hücumu şaşılacak bir yiğitlikle püskürtmeleri; Kalede bulunanların, çileden çıkan düşman adına, onları Dinlerini inkâr için ayartmaya ve hükümdarın cömertçe teklif ve vaadleri ile aldatmaya uğraşan münadinin çağrılarını küçümsemeleri; kendi kaderini Kaleyi savunanları ile birleştirmek için duyduğu dayanılmaz özlemle erkek giysileri giyinip saçlarını kesen, beline kılıç kuşanıp, "Ya Sahibüz Zaman" feryadı ile saldırganları kovalayan, yemek ve uyku düşünmeden beş ay süreyle kargaşanın tam ortasında erkek arkadaşlarını gayrete getirip imdatlarına koşan köylü kızı Zeyneb'in inanılmaz marifeti ve pervasızlığı; Hz.Bab'ın talimatının kendilerine ulaştığı gece O'nun tavsiye ettiği beş duayı haykırarak okuyan,barikatlardaki nöbetçilerin yarattığı ve düşman cephesinde birkaç kişinin ölümüne yol açan, sarhoş subayların şarap bardaklarını ellerinden fırlatıp kumar masalarını devirmelerine, yalın ayak oraya buraya koşuşup başkalarının da yarı giyinik kırlara kaçmalarına, yahut korku içinde ulemanın evlerine sığınmalarına sebep olan hengâme; bütün bunlar bu kanlı savaşın göze çarpan noktaları olarak beliriyor. Bir yandan düşman cephesindeki düzensizliği, küfürleri, yırtık kahkahaları, sefahat ve rezilliği, öte yandan sevinç dolu dua ve ilâhilerin devamlı yükseldiği Kaledeki ihtiramlı ibadet havasını hatırlıyoruz. Hüccet ve başlıca taraftarlarının Şah'a başvurarak düşmanlarının habis iddialarını yalanladıklarını, ona ve hükümete sadık bulduklarını ve huzurunda Emrin gerçekleştiğini kanıtlamaya hazır olduklarını temin ettiklerini; bu mesajların Vali tarafından ele geçirilerek onların yerine hakaretlerle dolu sahte mektupların Tahran'a gönderildiğini; Kalede bulunan kadınların şevk dolu desteğini, sevinç haykırışlarını, bazılarının erkek kılığı giyerek hevesle Kalenin savunmasına koşmalarını ve vurulan erkek kardeşlerinin yerini alırken, bazılarının hastalara baktıklarını, yaralılara omuzlarında tulumlarla su taşıdıklarını; bir kısmının da eski Kartaca'lı kadınlar gibi uzun saçlarını kesip kalın halkalar şeklinde topların etrafına sararak takviye ettiklerini; hazırladıkları barış önerisini ahitlerinin delili olarak mühürlü bir Kuran ile birlikte Hüccet'e yolladıkları aynı gün, onun barış yapmak için gönderdiği, aralarında çocuklar da bulunan

temsilcilerini zindana atmaktan, bu temsilcilerin muhterem başkanının sakallarını yolmaktan ve bir başka arkadaşını vahşice yaralamaktan çekinmeyen kuşatıcıların iğrenç ihanetini de unutmuyoruz.

Ayrıca, ani olarak ölen karısının ve çocuğunun acılarına rağmen, kendi de düşmandan aldığı yaralarla yıkılana kadar sükûnet içinde arkadaşlarına sabırlı olmalarını ve kendilerini Tanrı'nın iradesine bırakmalarını öğütleyen Hücet'in civanmertliğini; sayı ve donanım bakımından kıyaslanamayacak kadar üstün bir düşmanın kurbanlarına karşı barbarca intikamını, onları zorba ordunun, açgözlü halkın ve yatışmayan din adamlarının çekinmeden katıldığı eşi görülmemiş çapta ve vahşette bir katliama ve yağmaya terketmelerini; erkek olsun, kadın olsun, tutsakların aç ve yarı çıplak onbeş gün ve gece olağanüstü şiddetle geçen kışın acı soğuşunda açıkta bırakılıp, etraflarında kadın kalabalıklarının dansettiğini, yüzlerine tükürdüğünü ve en adi küfürlerle hakaret ettiğini; içlerinden bazılarının topların namlularından ateşlenmeye, buz gibi suya batırıldıktan sonra kırbaçlanmaya, kafalarının kaynar yağa sokulmasına, vücutları pekmeze bulanıp karda ölüme bırakılmaya mahkûm eden vahşi zulmü; ve nihayet, düzenbaz Valiyi Hücet'in yedi yaşındaki oğlunu babasının gömüldüğü yeri göstermesi için kandırmaya, mezarın kudsiyetine tecavüz ederek cesedi topraktan çıkartmaya, davul ve borazan sesleriyle Zencan sokaklarında sürüklemeye, üç gün üç gece açıkta koydurup, sözü edilemez hakaretlere maruz bıraktırmaya sevkeden dinmek bilmez nefreti de aklımızda tutacağız. Zencan kargaşasının kahramanlık destanına ait, Lord Curzon'un "müthiş bir kuşatma ve boğazlama" diye anlattığı bu ve benzeri olaylar, bu destana Hz.Bahau'lluh'ın Dininin Kahramanlık Çağında aynı nitelikteki olayların hiçbirinden geri kalmayan kasvetli bir haşmet kazandırmıştır.

Hz. Bab'ın Elçiliğinin son yıllarında İran'ın dört bir yanını çılginca kaplayan belâ dalgasından Ülkenin kalbi ve merkezi de nasibini almaktan geri kalmadı. Hz. Bab'ın şehadetinden dört ay önce, daha hafif derecede ve daha az dramatik koşullarda, memleket yüzeyine bulaşan cinayetlerden Tahran da payını aldı. O şehirde oynanmakta olan facia, Hz.Bab'ın idamından sonra orada yaşayanları fesada sürükleyen ve uzak illere kadar kedere düşüren bir katliam çılginlığının başlangıcı oldu. Bu facia kızgın ve cani ruhlu Emir Nizam'ın emriyle başlayıp gözleri önünde sürdürüldü, Mahmut Han Kalantar tarafından desteklendi ve Keşan ulemasından Hüseyin adlı birinden yardım gördü. Faciannın baş oyuncularını, vatandaşları arasından daha yüksek sınıfları temsil eden Tahran'ın yedi şehidi idi. Bunlar, Şii mezhebinin "takiyye" adı altında, tehlike anında haklı ve hatta makbul bir hile olarak yüzyıllardan beri kabul ettiği gibi, inançlarını dille

inkâr etmek suretiyle de olsa hayatlarını kurtarmayı reddettiler. Ne bu şehitlerin mensubu oldukları mesleklerin yüksek mevkilerdeki kişilerinin ısrarlı ve heyecanlı aracılıkları, ne Şiraz ve Tahran'ın varlıklı tüccarlarının, onlardan birini - Hz.Bab'ın dayısı soylu ve vakur Hacı Mirza Seyit Ali'yi-kurtarmak için seve seve teklif ettikleri fide, ne devlet yetkililerinin bir başkası - sofû ve saygın dervîş Mirza Kurban Ali -için ateşli yalvarmaları, hatta ne de bu iki yiğit adamı inançlarından dönmeye ikna etmek için uğraşan Emir Nizam'ın kişisel girişimi, bu yedi kişiden hiçbirini arzuladıkları şehadet şerefinden vazgeçmeye razı edemedi. Kendilerine eziyet edenlere verdikleri meydan okuyan cevaplar; idam yerine yaklaşırken kendilerinden geçecek derecedeki sevinçleri; cellâdın karşısında neşeyle seslenmeleri; bazılarının son anlarında okudukları âyetlerin dokunaklılığı; kendilerini şaşkınlıkla seyreden kalabalığa karşı çağırılı ve kafa tutmaları; son üç kurbanın kaderlerini kanla mühürlemek için birbirinin önüne geçmek uğruna çırpınmaları; ve nihayet, üç gün üç gece Sebzi Meydan'da gömülmeden bırakılan naaşlara karşı işlenen ve kana susamış düşmanı küçülten iğrenç davranışlar; bu üç günde sözde mümin binlerce Şiinin naaşları tekmelemesi, yüzlerine tükürmesi, taşlaması, lânet ve alay etmesi, üstlerine pislik atması; işte bunlar da Hz.Bahau'llah'ın Dininin açıklanmasının ilk yıllarındaki en karanlık görüntülerinden biri olan Tahran'ın Yedi Şehitleri faciasının başlıca özellikleri oldu. Çehrik Kalesinde biriken hüznün ağırlığı altında eğilen Hz.Bab'ın, onların Kendi Emrine sadakatini ölümsüzleştirdiği uzun bir övgünün sahifelerinde, bir İslam hadisine göre Hüküm Gününde Mev'ud Kaim'in "önünde yürüyecek" ve ölümleri, gerçek Çobanlarının Şehadetinden önce vukua gelecek "Yedi Keçi" olarak ilân etmesine ve yüceltmesine şaşılır mı?

BÖLÜM IV

HZ. BAB'IN İDAMI

Emre şiddetle saldıran ve sonunda Hz. Bab'ın en yetenekli, en aziz ve en güvenilir eshabını birbiri ardına deviren dehşet verici belâ dalgaları, daha önce de görüldüğü gibi O'nu anlatılmaz bir kedere boğdu. Tarihçisinin anlattığına göre Çehrik Mahkûmu altı aydan beri ne yazabiliyor ne de yazdırabiliyordu. Hızla ulaşan kötü haberler; en yetenekli yardımcılarının başına gelen bitip tükenmeyen dertler; kuşatılan ahbabların çektiği acılar ve kuşatmadan sağ çıkanların uğradığı alçakça ihanet; esir düşenlerin katlandığı acı felâketler; erkek, kadın ve çocukların hunharca katledilmeleri ve naaşlarına karşı işlenen iğrenç fiiler altında ezilmişti. Vahiy Kâtibinin ifadesine göre, dokuz gün boyunca dostlarından hiçbiri ile görüşmeyi arzu

etmemiş, Kendine verilen ete ve suya elini sürmek istememişti. Hapishanede beş ay yalnız ve tesellisiz, keder içinde bitap yaşarken gözlerinden devamlı yaş akmakta ve yaralı yüreğiden ızdırap ifadeleri fişkırmaktaydı.

Yeni Doğan Dininin direklerinin büyük kısmı, üstlerine esen fırtınanın ilk hamlesinde devrilmişlerdi. İsmulâh-ı Ahir (Tanrı'nın Son İsmi) adıyla ölümsüzleştirdiği, sonradan Hz. Bahau'llah'ın Kullu-t Taam Levhi ile Nuktay-i Uhra (Son Nokta) yüce ünvanını bahşettiği; bir başka levhinde, rütbece yalnız Kendi Zuhurunun Habercisinin altında olduğunu beyan ettiği ve yine bir başka Levhinde, Kuran'da bahsi geçen "Sahtecilikle suçlanan Habercilerden" biri olarak tarif ettiği; Farsça Beyan'da çevresinde sekiz Vahid sayısındaki aynanın döndüğü kutsal yol arkadaşı olarak övülen; "özgeden ayrılığı ve Tanrı iradesine bağlılığının samimiyeti ile Tanrı'nın Melekût-u Ebha sakinleri arasında öveceği Hz. Abdülbaha'nın "Yol Gösteren Mehtap" olarak sıfatlandığı ve Aziz Yuhanna'nın Kitabı Mukaddesin son cüzünde; "İkinci vay bitmeden Tanrı'nın hayat verici ruhunun gireceği" iki şahitten biri olarak görüneceğini haber verdiği bir kimse olan Kuddus, gençliğinin en parlak çağında Barfuruş' un Sebzi Meydan'ında, Hz. İsa'nın bile en büyük ızdırap anında katlanmadığına Hz. Bahau'llah'ın şahadet ettiği bir ölümle ölmüştü. Diri Harflerin ilki, Bab-ül Bab (Kapının Kapısı) namı, "İlk Ayna" sanlı; hakkında Hz. Bab'ın kaleminden üç Kuran hacminde övgü, dua ve ziyaretname indirilen; bu övgülerde "Kalbimin Sevgilisi" diye anılan; aynı Kalemle, kabrinin toprağının dertilere deva, hastalara şifa olacağı beyan edilen; Babi Dininin "başlangıcında ve sonunda yükselen varlıkların" gıpta edeceği ve "Hüküm Gününe" kadar gıpta etmeğe devam edeceği; İkan Kitabında hakkında, "O olmasaydı Tanrı Kendi rahmetinin makamına yerleşmezdi ve ebedi baha tahtına çıkmazdı" buyurulan; Seyit Kazım'ın ona gösterdiği saygıdan dolayı, müritlerinin Vaad Edilen'in o olduğunu sandıkları Molla Hüseyin de erkekliğinin olgunluk çağında Şeyh Tabersi' de bir şehit olarak ölmüştü. İkan Kitabının, "Çağının tek ve eşsiz kişisi" olarak tarif ettiği, derin bilgi sahibi ve Yeni Dinin sancağı altına giren en seçkin kimse olan, "marifet ve azizliğine", "bilim ve felsefe alanındaki yüksek ilmine" Hz. Bab'ın Delail-i Sabih'de (Yedi Delil) şahadet ettiği Vahid de benzer koşullar altında bir başka kargaşanın girdabına sürüklenmişti ve çok yakında o da Mazenderan'ın yiğit şehitlerinin içtiği kâseden şehadet şerbetini içecekti Çarpıcı bir ataklığa, boyun eğmez bir iradeye, şaşılacak bir yaratıcılığa ve ateşli bir hamiyete sahip Hücçet ise, alevleri Zencan ve çevresini kavurmakta olan yangına doğru hızla ve kaçınılmaz şekilde sürükleniyordu. Hz. Bab'ın çocukluğundan beri O'na babalık etmiş, annesinin ve eşinin

siperi, desteği ve güvenilir koruyucusu olan dayısı, O'ndan Tahran'daki cellâdın baltası ile koparılmıştı. Seçtiği eshabının, Diri Harflerin yarısı, O'ndan önce şehadet alanına koşmuşlardı. Tahire henüz hayatta idi, ama kaçınılmaz akibetine götüreceği bir yolda cesaretle ilerliyordu.

Facialarla dolu bir görevin birbiri ardına gelen endişeleri, hayal kırıklıkları, ihanetleri ve kederlerinin gitgide tükettiği bir hayat artık süratle doruk noktasına yaklaşıyordu. Yeni Devrin Kahramanlık Çağının en çalkantılı dönemi hızla sonucuna ulaşıyordu. Bu Dinin Habercisinin içtiği acı hüznün kâsesi dolmuş taşmaktaydı. Gerçekten, O Kendi yaklaşan ölümünü Bizzat haber vermişti. Son eserlerinden biri olan Penç Şan Kitabında, Emrini açıkladıktan sonraki altıncı Nevruz'un bu dünyada kutlaması mukadder son Nevruz olacağını ima etmişti. Ha harfinin yorumunda, şehadet özlemini dile getirmiş, Kayyumul Esmâ'da ise ihtişamlı Elçiliğinin bu şekilde tamamlanmasının kaçınılmazlığını bildirmişti. Hatta, Çehrik'ten son olarak ayrılışından kırk gün önce, elindeki bütün belgeleri toplayarak, kalem kılıfı, mühürleri ve yüzükleri ile birlikte, Diri Harflerden molla Bakır'ın eline teslim etmiş ve bunları, Tahran' da Hz. Bahauallah'a ulaştırmak üzere, Mirza Ahmet lâkaplı Molla Abdulkerim Kazvini'ye emanet etmesini tembihlemişti. Mazenderan ve Neyriz'deki kanlı çatışmalar devam ederken, bu acı olayların anlamı üzerinde endişeyle düşünen ve millet, hükûmet ve hükümdar üzerindeki yankılarından çekinen Nasıreddin Şahın Baş Veziri, ülkesinin kaderinde silinmez izler bırakması mukadder olmakla kalmayıp, tüm insanlığın mukadderatı için hesaplanamayacak sonuçlarla yüklü olan o meşum kararı zihninde evirip-çevirmekle meşguldü. Hz. Bab'ın taraftarlarına karşı alınan baskı önlemlerinin sadece onların gayretini körüklemeye, kararlılığını pekiştirmeye ve mazlum Emre karşı sadakatlerini perçinlemeye yaradığına artık iyice inanmıştı. Hz. Bab'ın tecridi ve hapsi, Emir Nizam' ın güvenle beklediği sonuçların tam tersini vermişti. Ağır bir sıkıntı içindeki Baş Vezir, işleri bu duruma getiren selefi Hacı Mirza Akasi'nin bu felâkete yol açan yumuşak davranışını acı acı lanetliyordu. Ülkenin dinî ve din dışı kurumlarını murdar eden menfur bir sapıklık saydığı şeye karşı daha köklü ve örnek teşkil edecek bir ceza uygulanması gerektiği düşüncesindeydi. Böylesine iğrenç bir doktrinin kaynağı ve böylesine dinamik bir hareketin itici gücü olan Kimse'nin hayatını söndürmek dışında hiçbir şeyin ülkeyi böylesine birbirine katan bir dalgayı durduramayacağına inanıyordu.

Zencan kuşatması henüz devam ederken, Şah'tan sarih bir emir almaya gerek duymadan, müşavirlerine ve diğer vezirlere danışmadan, Azerbaycan Valisi Prens Hamza Mirza Haşmet-üd Devle'ye, Hz. Bab'ı idam

etmesi için buyruk verdi. Bu hakkedilmiş cezanın ülkenin başkentinde uygulanmasının, kendi egemen olamayacağı güçleri harekete getirmesinden çekindiği için, Mahpusun Tebriz'e götürülerek işinin orada bitirilmesini emretti. Prens'in, seni bir cürüm saydığı bu işi yapmayı hiddet ve kesinlikle reddetmesi üzerine, Emir Nizam buyruğunun yerine getirilmesi için kardeşi Mirza Hasan Han'ı görevlendirdi. Tebriz'in ileri gelen müçtehdilerinden gerekli fetvaların alınması için yapılacak işlemler hızla ve kolayca tamamlandı. Ancak, ne Hz. Bab'ın Tebriz'de imtihana çekildiği gün O'nun ölüm fermanını yazmış olan Molla Muhammed Mamakâni, ne de Baş Vezirin emriyle polis müdürü tarafından utanç verici bir şekilde evlerine götürüldüğü Hacı Mirza Bakır ve Molla Murtaza Kuli, korktukları düşmanları ile yüzyüze gelmeye tenezzül ettiler.

Hz.Bab'a yapılan bu alçaltıcı muameleden hemen önce ve biraz sonra son derece önemli iki olay oldu. Bunlar, O'nun şehadetinin başlangıç aşamasını çevreleyen esrarlı koşullara ışık tutan olaylardır. Hz.Bab kışlanın bir odasında vahiy kâtibi Seyyid Hüseyin ile mahrem olarak son defa konuştuğu sırada polis müdürü birdenbire konuşmalarını kesti, Seyyid Hüseyin'i bir tarafa çekip şiddetle azarladı. Mahpus ona şu sözlerle hitap etti: "Ona söylemek istediklerimin hepsini tamamlamadıkça dünyadaki hiçbir kuvvet Beni susturamaz. Bana karşı bütün dünya silâha sarılsa bile, sözlerimi son kelimesine kadar bitirmedikçe, Beni durduraktan âciz kalacaktır." İdamı yerine getirmek görevi verilen Ermeni alayının komutanı Hristiyan Albay Sam Han, Tanrı'nın gazabını üzerine çekmekten korkarak, kendine verilen görevden azad edilmesi için yalvardığında, Hz.Bab ona şöyle güvence verdi: "Verilen emirleri yerine getir, eğer niyetinde samimi isen Kudretli Tanrı seni elbet bu sıkıntıdan kurtaracaktır."

Bunun üzerine Sam Han görevini yerine getirmeye hazırlandı. Kışlanın alana bakan yüzünde iki odayı ayıran sütun üzerine bir kazık çakıldı. Kazığa bağlanan iki ipten birine Hz.Bab, diğerine, daha önce Mevlâsının ayaklarına kapanarak ne olursa olsun O'ndan ayrılmamak için yalvaran genç ve inançlı müridi, Enis lâkaplı Mirza Muhammed Ali Zunuzi ayrı ayrı, havada asılı duracak şekilde bağlandılar. İdam müfrezesi, herbiri ikiyüzlü kişilik üç saf halinde sıralandı. Sırayla her saf bütün tüfeklerini boşaltana kadar ateş etti. Yediyüzlü tüfekten çıkan dumandan gökyüzü kararı. Duman dağıldığında, kışlanın damına ve civardaki evlerin çatılarına tırmanmış olan onbin seyirci, hayretler içinde inanılmaz bir görüntüye tanık oldular.

Hız. Bab gözden kaybolmuştu! Arkadaşı, canlı ve yarasız olarak, asıdıkları duvarın yanında ayaktaıdı. Yalnız kendilerini bağlayan ipler kopmuştu. Şaşkın seyirciler, "Seyyid Bab gözümüzden kayboldu" diye haykırıyordu. Telâşlı bir arama başladı. O'nu, bir akşam önce kaldığı odada sapaşğılam ve sakin, kâtibi ile yarım kalan konuşmasını tamamlarken buldular. Takdiri İlahinin koruduğı Mahpus, polis müdürünü, "Seyyid Hüseyin ile konuşmam bitti," sözleriyle karşıladı, "artık niyetinizi yerine getirebilirsiniz."Mahpusun daha önceki cüretli ifadesini hatırlayan ve bu şaşırtıcı durum karşısında sarsılan polis müdürü derhal oradan ayrıldı ve görevinden istifa etti.

Hız. Bab'ın güvence veren sözlerini huşu ve hayret içinde hatırlayan Sam Han da adamlarına hemen kışlayı terketmelerini emretti ve avludan ayrılırken, hayatı pahasına bile olsa bu işi asla tekrarlamayacağına yemin etti. Muhafız alayının Albayı Aga Can Hamsih gönüllü olarak onun yerini aldı. Hız.Bab ve arkadaşı aynı duvara yine ayakları yerden kesilecek şekilde bağlandılar ve yeni alay saf durup üzerlerine ateş etti. Bu sefer göğüsleri kurşunla doldu ve bedenleri parça parça oldu, yalnız yüzleri pek az yara almıştı. Alay ateşe hazırlanırken seyreden kalabalığa Hız.Bab son olarak şöyle hitap etti: "Ey yoldan çıkmış nesil! Eğer bana inanmış olaydınız, her biriniz, makamı çoğunuzunkinden yüksek olan bu genci örnek alır ve kendinizi Benim yolumda seve seve feda ederdiniz. Beni tanyacağınız gün gelecek, fakat o gün Ben artık aranızda olmayacağım."

Herşey bu kadarla da kalmadı. Tüfeklerin ateşlendiği anda görülmedik şiddette bir fırtına koıtu ve şehrin üzerine esti. Öğleden akşama kadar bir toz bulutu güneş kararttı ve insanlar birşey göremez oldular. Şiraz'da Hicri 1268'de Aziz Yuhanna'nın İncil'de haber verdiği bir deprem, şehri altüst etti ve halka büyük zarar verdi. Ardından gelen kolera salgını, kıtlık ve diğer âfetler depremin tahribatını arttırdı. Aynı yıl içinde, Sam Han'ın alayının yerine geçen idam müfrezasinden ikiyüzelli kişi subayları ile birlikte dehşetli bir depremde hayatlarını kaybettiler. Kalan beşyüz kişi, üç yıl sonra, isyan ettikleri için, kendi elleriyle Hız.Bab'ın başına getirdikleri aynı cezaya uğradılar. Hiçbirinin sağ kalmaması için, ikinci defa kurşunlandıktan sonra, cesetleri kılıç ve mızraklarla delik deşik edilerek Tebriz halkının seyretmesi için açıkta bırakıldı. Hız.Bab'ın ölümünün baş sorumlusu amansız Emir Nizam, bu vahşi hareketten iki yıl sonra en büyük suç ortağı olan kardeşi ile birlikte öldü.

Hız.Bab'ın hayatının otuzbirinci ve Elçiliğinin yedinci yılında şehit edildiği 9 Temmuz 1850 (28 Şaban 1266) gününün akşamında, parçalanmış naaşlar kışanının avlusundan şehir kapısının dışındaki hendeğin kenarına nakledildi. Herbiri on kişiden oluşan dört manga sırayla nöbet tutuyordu. Ertesi sabah Tebriz'deki Rus Konsolosu bu noktayı ziyaret etti ve yanında getirdiği ressama, hendek kenarında yatan naaşların resmini çizdirtti. O gece yarısı, Hız.Bab'a inanlardan Hacı Süleyman Han, Hacı Allah-Yar adına birinin yardımıyla naaşları Milan'lı bir müminin ipek fabrikasına taşımaya başardı ve ertesi gün özel yapılmış bir tahta tabuta yerleştirerek, sonradan güvenli bir yere götürdü. Bu arada mollalar, mimeterlerden atıp tutarak, kusursuz İmam'ın mübarek naaşının her türlü vahşi hayvan ve sürüngen yaratıktan korunacağını, bu adamın cesedini ise vahşi hayvanların yediğini ilân etmeye koyuldular. Hız.Bahauallah, Hız.Bab'ın ve şehit arkadaşlarının naaşlarının nakledildiği haberini alınca hemen aynı Süleyman Han'a onları Tahran'a getirmesini emretti. Naaşlar önce İmam Zade Hasan'a götürüldü, oradan çeşitli yerlere taşındı. Sonunda Hız.Abdulbaha'nın talimatı ile Arz-ı Akdes'e götürüldüler ve O'nun tarafından Kermil Dağı yamaçlarında özel olarak yaptırılan bir türbede törenle ebedi istirahatete tevdi edildiler.

Gelecek kuşakların, iki evrensel peygamberlik devrinin, yani dünyanın kayıtlara geçen din tarihinin ilk şafağına kadar geriye doğru giden Adem devri ile, en az beşyüzbin yıl devam edecek bir sürenin henüz görünmeyen ufuklarına kadar ulaşması mukadder olan Bahai Devrinin birbirine kavuştuğu yerde yükseldiğini anlayacakları bir hayat işte böyle sona erdi. Böyle bir hayatın kemale ererek yücelmesi, Bahai Dininin Kahramanlık Çağının en kahraman döneminin doruk noktasını teşkil eder. Ayrıca bunun ilk Bahai yüzyılının en dramatik ve en açıklısı olduğu kuşkusuzdur. Gerçekten, dünyadaki mevcut din sistemlerinin Kurucularının hayat hikâyeleri arasında bir eşi daha olmadığını söylemek isabetli olur.

Böyle önemli bir olayın, meydana geldiği ülkenin sınırlarından taşan geniş ve büyük bir ilgi uyandırması doğaldı. İran'da yaşayan ve Hız. Bab'ın hayatını ve öğretilerin yakından izleyen Hristiyan bir devlet memuru ve bilgin şöyle yazıyor: "Bu, insanlığın şahit olabileceği en muhteşem cesaret örneklerinden biri olmakla kalmayıp, aynı zamanda kahramanımızın yurttaşlarına karşı beslediği sevginin harikulâde bir delilidir. O, Kendini insanlık için feda etti, beşeriyet uğruna bedenini ve ruhunu verdi, mahrumiyetlere, hakaretlere, küfürlere, işkencelere ve şehadete uğradı. Kanıyla evrensel kardeşlik ahdini mühürledi ve aynen Hız. İsa gibi barış,

adalet ve insanlık sevgisi devrinin haberciliğini hayatıyla ödedi. Beşeriyet tarihinde garip ve emsalsiz bir olay!"

Tanınmış bir Fransız Şarkiyatçısına göre bu, "Gerçek bir mucize" idi. Ünlü bir İngiliz gezgini ve yazarı, "O, hakiki bir Tanrı-insandı" hükmünü veriyor. Şöhretli bir Fransız yayıncısı, "ülkesinin yetiştirdiği en büyük Kişi" sözleriyle duyduğu saygıyı belirtiyor, Seçkin bir İngiliz İlahiyatçısının hükmü şöyle: "Çağın İsa'sı...bir peygamber,peygamberlerden de üstün ." Büyük ün sahibi Oxford âlimi müteveffa Mr.Balliol'un, Hz. Bab'ın kurduğu dinin taşıdığı imkânlar hakkındaki görüşü: "Hristiyanlığın kuruluşundan bu yana en önemli din hareketi."

Hz. Abdülbaha yazılarında buyuruyor: "Dünyanın her köşesinden birçok insan İran'a gidip meseleyi ciddiyle araştırmaya koyuldular." O devrin bir tarihçisinin anlattığına göre, Rus Çar'ı, Hz. Bab'ın şahadetinden kısa bir süre önce Tebriz'deki Rus Konsolosuna, bu şaşkıncu hareketin iyice araştırılması için emir verdi. Hz. Bab'ı idamı nedeniyle bu emrin yerine getirilmesi mümkün olmadı. Batı Avrupa gibi uzak ülkelerde bile uyanan derin ilgi büyük bir hızla edebiyat, sanat, diplomasi ve aydınlar çevrelerine yayıldı. Yukarıda sözü edilen Fransız yayıncı tanıklık ediyor: "Bütün Avrupa acıma ve öfke duyguları içindeydi...1890'ların Paris'inde, benim kuşağımın aydınları arasına Bab'ın şehadeti, ölümünün ilk duyulduğu andaki kadar taze bir konu teşkil ediyordu. Onun hakkında şiirler yazdık. Sarah Bernhardth, Catulle Mendes'ten bu tarihi facia üzerine bir tiyatro oyunu yazmasını istedi." St. Petesburg'daki Felsefe, Şarkiyat ve Bibliyoloji derneklerine üye bir kadın şairin 1903'de yayınladığı "Bab" adlı bir tiyatro eseri bir yıl sonra o kentin büyük tiyatrolarının birinde oynandı, sonradan Londra'da hakkında geniş yayın yapıldı. Paris'te Fransızca'ya, Şair Fiedler tarafından Almanca'ya çevrildi, Rus ihtilâinden az sonra Leningrad Halk Tiyatrosunda yeniden sahneye kondu, ünlü Tolstoy'un derin merhamet ve ilgisini çekti ve bu eser üzerine yazdığı bir övgü Rus gazetelerinde yayımlandı.

İncil dışında dünya edebiyatının hiçbir yerinde, geçmişteki herhangi bir din kurucusunun ölümü hakkında Şiraz'lı Peygamberin Şehadeti ile kıyaslanabilecek bir kayıt bulunmadığını söylemek mübalağa olamaz. Gözleriyle görenlerin tanıklık ettiği, güvenilir kişilerin doğruladığı, gerek hükümetin gerekse Babi Dinine karşı ebedi düşmanlık andı içmiş kimseler arasındaki gayriresmi tarihçilerin kabul ettiği bu acayip ve izah edilemeyen olay, geçmişteki bütün Dinlerin Zuhurunu vaad ettikleri bir Dinin sahip olduğu kendine özgü güçlerin hayret verici bir tezahürü

sayılabilir. Hz. Bab'ın risaletine ve ölümüne ancak Hz. İsa'nın azabında, daha doğrusu O'nun halk arasındaki Elçiliğinin tümünde bir benzerlik bulabiliriz; dinler arasında mukayeseli bir inceleme yapan hiçbir bilim adamı, bu benzerliği ne anlamazlıktan, ne de görmezlikten gelebilir. Babi Dininin Kurucusunun gençliği ve mazlumiyeti; Elçiliğinin son derece kısa ve çalkantılı sürmesi; bu Elçiliğin hızla doruk noktasına ulaşmasındaki çarpıcılık; kurduğu sahabilik düzeni ve içlerinden birine öncelik tanınması; Kendini de doğuştan mensubu bulunduğu bir dinin dokusuna işlenmiş olan gelenekler, dinsel törenler, ve yasalar düzenine karşı çıkmasındaki cüretkârlık; resmen tanınan ve sağlam yerleşmiş bir din hiyerarşisinin O'na reva görülen zulümlerde baş rolü oynaması; üzerine yağdırılan hakaretler; ani olarak tutuklanması; bir sınavdan geçirilmesi; alay edilmesi; ve dayak cezasına çarptırılması; alenen tahkir edilmesi; ve nihayet düşman bir kalabalığın gözleri önünde aşağılatıcı bir şekilde duvara asılması; bütün bunlarda Hz.İsa'nın hayatının ayırıcı özellikleriyle dikkate değer bir benzerlik bulmamazlık edemeyiz.

Ancak şunu da hatırlamak gerekir: Hz.Bab'ın idamında görülen mucizenin dışında O, Hristiyan Dininin Kurucusunun aksine, yalnız Tanrı tarafından vahyedilmiş bağımsız bir Dinin Kurucusu olarak değil, aynı zamanda yeni bir Devrin Habercisi ve yüce bir Evrensel Peygamberlik döneminin Başlatıcısı olarak da görülmelidir. Keza, önemli bir nokta olarak, Hz.İsa'nın hayatı sırasındaki baş düşmanları Yahudi hahamları ve onların işbirlikçileri olduğu halde, Hz.Bab'a karşı çıkan güçlerin, İran'ın tüm din ve devlet kuvvetleri olduğu ve bunların, O'nun Emrini açıkladığı andan ölüm saatine kadar, hep birlikte ve ellerindeki her türlü imkânla O'na inananlara düşmanlık göstermekten ve Vahyinin prensiplerini kötölemekten geri kalmadıkları da unutulmamalıdır.

Hz. Bahau'llah'ın, "Özlerin Özü", "Denizlerin Denizi", "Peygamberlerin ve Resullerin, gerçeği etrafında tavaf ettikleri Nokta", "Olmuş ve olacak bütün bilgileri Tanrı'nın Kendisinden hasıl ettiği", "Rütbesi bütün Peygamberlerden üstün Olan", "Vahyi, bütün seçilmişlerin izan ve anlayışını aşan", sözleriyle övdüğü Hz.Bab, Haberini iletmiş ve görevini tamamlamıştı, Hz.Abdülbaha'nın kelimeleriyle, "Hakikatın Sabahı", "En büyük Işığın Habercisi", gelişi aynı zamanda hem "Nebilik Devri'nin kapanışının, hem "Vaadlerin Gerçekleşmesi Devri" nin başlangıcının simgesi olan O, zuhuru ile bir yandan ülkesinin üzerine çöken karanlığı aydınlatırken, bir yandan da, parlaklığı bütün insanlığa ışık saçacak olan Eşsiz Yıldız'ın yakında yükseleceğini haber vermişti.

Kendi sözleriyle doğruladığı gibi, "Yaratılmış her şeyin kaynaklandığı ilk Nokta", "Tanrının ilk Kelimesini ayakta tutan direklerden biri", "Mistik Mâbed". "Büyük Haber", "Sina üzerine parlayan Semavi Nurun Alevi" "Tanrı'nın Anısı", "Hakkında herbir Peygamberle ayrı ayrı Ahit Kurulan Kişi" olan O'nun gelişi ile, hem bütün çağların vaadi yerine gelmiş, hem de bütün Zuhurlar tamamlanmıştı. Şiilere vaad edilen Kaim (ayağa kalkan), Sünnilerin beklediği Mehdi (Kılavuzlanan), Hristiyanların yolunu gözlediği "Vaftizci Yahya'nın Dönüşü", Zerdüş kitaplarında yazılı "Uşidar-Mah", Yahudilerin beklediği "İliya'nın geri gelişi", Zuhuru, "bütün Peygamberlerin işaret ve âlâmetlerini taşıyacak", "Musa'nın kemalini, İsa'nın şaşasını ve Eyyubu'nun Sabrını zahir edecek" olan O, görünmüş, Emrini açıklamış, gaddarca zulüm görmüş ve izzetle ölmüştü. Aziz Yuhanna'nın Apokalips'inde sözü edilen "İkinci Vay" en sonunda belirmiş ve geleceği Kuran'da bildirilen iki "Haberci"den ilki gönderilmişti. Kuran'ın haber verdiği, yeryüzünü yok edecek ilk "Boru Sesi" en sonunda duyulmuştu. Aynı Kitapta yazılı, "Kaçınılmaz", "Kıyamet", "Diriliş", "Son Saatin Depremi", hep gerçekleşmişti. "Açık âlâmetle gönderilmiş", "Ruh uflemiş", "Canlar uyanmış," "Gök yarılmış," "Melekler saf durmuş," "Yıldızlar sönmüş," "Dünya doğurmuş," "Cennet yakına gelmiş," "Cehennemin alevi parlamış", "Kitap yerleşmiş", "Köprü yapılmış", "Denge kurulmuş," "Dağlar toz olup dağıtılmıştı". Danyal'ın haber verdiği ve Hz. İsa'nın "harap edici mekruh şey" sözleriyle pekiştirdiği Kutsal Yerin arındırılması" gerçekleşmişti. Tanrı Elçisinin Kitabında haber verdiği "süresi bin yıl olan gün" tamamlanmıştı. Aziz Yuhanna'ya göre, "Kutsal Şehrin" ayaklar altında çigneneceği "Kırk iki ay" geçmişti. "Ahir zaman" gelmiş "üç ve yarım gün sonra Tanrı'dan gelen Hayat Ruhunun" gireceği iki Şahit'ten İlki görünmüş ve "bir bulut üzerinde semaya yükselmişti". İslam hadislerine göre, Bilgiyi teşkil eden "yirmi yedi harften", zahir olacak kalan yirmi beş harf" açıklanmıştı. İncilin son babında bahsi geçen ve "bütün milletlere demir asâ ile hükmetmesi" mukadder olan "Erkek Çocuğun" gelişi ile, yakında görülecek çok daha büyük bir Zuhurdan yayılacak güçlerle kuvvetlenerek, bütün insan ırkına organik birleşmeyi başarma, olgusuna erişme ve böylece çağlar boyu süren evriminin son aşamasına ulaşma yeteneğini kazandıracak yaratıcı enerji serbest kalmıştı. Kayyumul Esma'da, "Krallara ve kralların oğullarına" hitap eden çan sesi, sonradan Hz. Bahau'llah'ın Doğu'nun ve Batı'nın bütün hükümdarlarına karşı uyarıları ile hız kazanan ve hükümdar ailelerinin hayatlarında geniş değişikliklere neden olan bir sürecin başlangıcı olmuştu. Mev'udun Akdes Kitabında temellerini koyduğu, Misakın Merkezi'nin O'nun Vasiyetnamesine uygun olarak şeklini çizdiği, bugün tüm müminleri tarafından idari çerçevesi kurulmakta olan "Düzen", Farsça Beyan'da açık bir şekilde açıklanmıştı. Bir

yandan devri tamamlanmış bir Dinin ayrıcalık ve törenlerini, hüküm ve kurumlarını tek bir darbeyle ortadan kaldırmağa, öte yandan çağdışı bir sistem ile, onun yerini alacak evrensel bir Düzenin kurumları arasındaki boşluğu doldurmağa yönelik yasalar açıkça belirlenmiş ve açıklanmıştı.

Kendisine karşı kararlı saldırılara rağmen, önceki bütün Dinlerin aksine, Kurucusunun inancının bütünlüğünü korumayı, Merkezi ve Muradı olan Kişinin gelişine yol açmayı başaran Ahit, sağlam ve geri dönülemez şekilde yerleşmişti. Birbirini izleyen dönemlerde, Beşiğinden, Batı'da Vancouver ve Doğu'da Çin Denizine kadar yavaş yavaş tanınan, Kuzey'de İzlanda'dan Güney'de Tasmanya Denizine kadar aydınlığını yayan ışık parlamıştı. Başlangıçta Şii İran'ın din ve devlet güçlerinin ortak düşmanlığı ile sınırlı kalan, daha sonraki bir aşamada İslam Halifesinin ve Türkiye'deki Sünni hiyerarşinin ısrarlı muhalefeti ile hız kazanan ve başka ve daha güçlü din sistemlerindeki ruhban sınıflarının şiddetli husumeti ile zirvesine varan karanlık güçler, ilk saldırılara başlamıştı. Bebeklik gücü ortodoks Şii zincirleriyle parçalanan, mensuplarının sayısının her artışında, geleceğin dünya dini olmak yolundaki iddiasını gitgide daha çok kabul ettiren, İlahi kaynaklı ve evrensel Topluluğun nüvesi meydana çıkmıştı ve yavaş yavaş şekillenmekteydi. Ve nihayet, Herşeye Kadir Olanın Eliyle büyük imkânlar bahşedilmiş olan tohum, kaba ayaklar altında çiğnenmiş ve görünürde dünya yüzünden silinmiş olmakla beraber, aslında sırf bu gidiş sayesinde filizlenme ve daha kudretli bir Zuhur şeklinde yeniden ortaya çıkma fırsatı bağışlanmıştır. Bu büyük Zuhurun daha sonraki bir dönemde dünya çapında bir idare düzeninin gelişen kurumları olarak çiçek açması ve henüz doğmamış olan Altın Çağ'da, dünyayı birleştiren ve kurtaran bir Düzenin ilkelerine uygun olarak işleyen kudretli kurumları şeklinde olgunlaşması mukadderdir.

BÖLÜM V

ŞAH'A KARŞI SUIKAST VE SONUÇLARI

Bütün bir milleti derin bir heyecana salan, uğruna binlerce değerli ve yiğit canın kurban verildiği ve eşliğinde Kurucusunun canını feda ettiği Emir, şimdi son derece şiddetli ve yansımaları çok geniş bir başka bunalımın baskısı ve gerginliği altındaydı. Bu, bütün bir yüzyıl boyunca zaman zaman başgösterip, Emrin izzetini bir an için gölgede bırakmayı ve onun organik kurumlarını neredeyse sarsmayı başaran krizlerden biriydi. Hayat dolu, iddialarıyla meydan okuyan, ilkeleri devrim yaratan, ezici güçlere karşı mücadele eden bir Dünya Dinin esrarlı evrimindeki her zaman ani, çok kere beklenmedik, görünürde o Dinin hem ruhu hem hayatı için öldürücü olan bu kaçınılmaz tezahürler, ya dışardan onun bilinen düşmanlarının garezı ile

meydana gelmiş, veya içerden dostlarının akılsızlığı, taraftarlarının dönekliği yahut kurucularının hısum akrabası arasında en yüksek makamlara sahip olanlardan bazılarının kusuru ile ortaya çıkmıştı. Emre tekrar tekrar elim bir şekilde musallat olan bu duraklama ve gerilemeler, büyük çoğunluğu teşkil eden dostları için ne kadar üzücü olursa olsun ve hasımları, gerilemesinin ve yakın bir zamanda çözülmesinin alâmeti olarak ne kadar alkış tutarlarsa tutsunlar, geriye baktığımızda görüyoruz ki, onun ilerlemesini durdurmamayı ve birliğini parçalamayı başaramamıştır. Gerçekten, bunların bedeli çok pahalı ödenmiş, dile gelmez acılara neden olmuş, yarattığı şaşkınlık ve keder bir zaman için yaygın ve felce uğraticı olmuştur. Fakat bunlara doğru bir açıdan bakıldığında, her birinin kahır yüzünden lutuf olduğunu, semavi kudretin yeniden saçılması için ilâhi bir vasıta, yakın ve daha da dehşetli belâlardan mucize eseri bir kurtuluş, kadim kehanetlerin gerçekleşmesi için bir araç, toplumun hayatının arındırılması ve yeniden canlandırılması için bir teşvik, tutarlı kuvvetinin yıkılmazlığına sağlam bir delil teşkil ettiği güvenle söylenebilir. Bazan bunalımın en kritik anında, çoğunlukla da kriz atlatıldıktan sonra, bu çilelerin önemi kendini gözler önüne sermiş ve bu tecrübelerin gerekliliği, hiçbir şüpheye yer vermiyecek şekilde, dost ve düşmana ispat edilmiştir. Bu mânâ dolu, Tanrı eseri çalkantıların ardındaki esrarın gizli kaldığı veya oluşlarındaki derin maksat ve mânânın insanlardan saklı tutulduğu gerçekten enderdir.

Henüz bebekliğinin ilk aşamalarında bulunan Hz. Bab'ın Dini şimdi böyle şiddetli bir sınavdan geçiyordu. Doğduğu andan itibaren kötülener ve kovalanan, ilk gününden beri taraftarlarının çoğunun koruyucu desteğinden yoksun bırakılan, Kurucusunun elim ve ani bir şekilde yokedilmesiyle şaşkına dönen; Mazenderan, Tahran, Neyriz ve Zencan'da arka arkaya indirilen gaddar darbelerle sendeleyener, büyük gadre uğrayan bu Din, fanatik ve sorumsuz bir Babinin utanç verici bir hareketi yüzünden, o güne kadar görülmemiş derecede aşağılanacaktı. Şimdiye kadar geçirdiği sınavlara, bir de görülmemiş ağırlıkta, yüz karası nitelikte ve yıkıcı sonuçlar doğuran yeni bir felâketin boğucu ağırlığı eklenecekti.

Sevgili Mevlâsının feci şehadeti zihnini kemiren, bu iğrenç işin öcünü almak için çılgın bir umutsuzluğa tutulan ve bu suçun Şah'ın telkin ve teşviki ile işlendiğine inanan Tebriz'li Sadık adında Tahran'da bulunan bir şekerci çırağı, suç ortağı olan, kendi gibi ne olduğu belirsiz Kum'lu Fethullah adlı bir gençle birlikte 15 Ağustos 1852 günü, Şah ordusunun kamp kurduğu ve Şah'ın da bulunduğu Niyaveran'a hareket etti. Yol kenarında masum bir seyirci gibi bekledi ve Şah, sabah gezintisi için at sırtında saray bahçesinden çıktıktan kısa bir süre sonra, elindeki tabancayla

Şah'a bir el ateş etti. Saldırganın kullandığı silâh, kuşku götürmez şekilde, bu yarı çılgın gencin akılsızlığını gösteriyor ve akli başında bir adamın bu kadar saçma bir eyleme girişmeyeceğini açıkça ortaya koyuyordu.

Saray halkının ve askerlerin toplanmış olduğu Niyaveran'ın tümü, bu saldırı karşısında akla hayale sığmayacak bir kargaşaya düştü. Emir Nizam'dan sonra Baş Vezir olan İtimadü-d Devle Mirza Ağa Han Nuri başta, bütün vezirler dehşet içinde vurulan hükümdarın yanına koşular. Borazanların sesi, davulların gümbürtüsü ve düdüklerin tiz ıslığı İmparator Hazretlerinin ordularını çağırdı. Şah'ın maiyeti, kimi atlı kimi yaya, saray bahçesinde doluştular. O karışıklıkta herkes emirler veriyor ama kimse ne duyuyor, ne aldırıyor, ne de birşey anlıyordu. O arada, askerlerine başkentten terkedilmiş sokaklarında devriye gezme komutunu veren Tahrân Valisi Erdeşir Mirza, hem kalenin hem şehrin kapılarını kapattırdı, topları doldurttu ve halk arasında dolaşan çeşitli söylentilerin doğruluğunu araştırmak ve emir almak için aceleyle özel bir ulak yolladı.

Bu fiilin işlenmesiyle, tüm Babi toplumun gölgelenmesi bir oldu. Yaygın bir dehşet, nefret ve hiddet fırtınası, genç hükümdarın annesinin yatışmaz hıncı ile körüklenerek, bütün milleti kapladı ve bu teşebbüsün sebepleri ve failleri hakkında en basit bir soruşturma ihtimalini bile ortadan kaldırdı. Bir işaret, bir fısıltı, masumları suçlamak ve başlarına en büyük belâları getirmek için yeterli oldu. Amansız bir nefret bağının birleştirdiği, korkulan bir haşmın itibarını sarsmak ve yoketmek için fırsat arayan din adamları, devlet memurları ve halktan oluşan bir düşman ordusu, nihayet çoktandır aradığı bahaneyi bulmuştu. Artık hain emelini gerçekleştirebilirdi. Emir, doğuşundan beri devletin hak ve yetkilerini gaspetmek niyetinde olmadığını ilân etmiş; taraftarları ve eshabı bir din savaşına girmek arzusu hakkında en ufak bir kuşku uyandıracak veya saldırgan bir davranışa işaret edecek her türlü hareketten dikkatle kaçınmış oldukları halde, mazlum bir dine inananların nefislerine hakimiyetinin sayısız delillerini bile görmezlikten gelen düşmanları, kanlı Mazenderan, Neyriz ve Zencan olayları ile daima anılacak olan mezalim ve vahşetten geri kalmayacaklarını gösterdiler. Şimdi bu kadar haince ve küstahca bir suç işlendiğine göre, bu düşmanın inmeyeceği şenat ve zulüm çukuru kalacak mıydı? Kişiliğinde ülkenin en yüksek makam ile Saklı İmam'ın vekilliğini birleştiren zata karşı işlenen bu iğrenç işle, haksız yere de olsa, arasında bir bağlantı kurulabilecek kimselere karşı ne ithamlarda bulunmayacak, ne muameleleri reva görmiyecekti!

Hiçbir tarife sığmayacak kadar tiksindirici bir dehşet dalgası kol geziyordu. Bu dehşeti yaratanların ruhlarındaki kin ve intikam duyguları dinmek bilmiyordu. Yankıları, Avrupa basınına kadar ulaşmış, kana susamış faillerinin rezaletini duyurdu. Kan davası ihtimalini azaltmak isteyen Baş Vezir, ölüme mahkûm edilenlerin idamı işini prensler ve asiller, diğer vezirler, generaller ve Saray görevlileri, ulema ve tüccar sınıfları, topçu ve piyade subayları arasında paylaştırdı. Şah'a bile bir kurban tahsis edilmişti, fakat o, tahtın haysiyetini korumak için, öldürücü silâhı ateşlemek görevini, kendine vekâleten Saray Nazırına verdi. Erdeşir Mirza ise, başkent kapılarına nöbetçiler dikip, dışarı çıkmak isteyen herkesin yüzlerinin dikkatle incelenmesi için emir verdi. Belediye Başkanını, muhtarları ve kethüdaları huzuruna çağırıp, etrafi aramalarını ve Babi olduğundan şüphelendikleri herkesi tutuklamalarını buyurdu. Emrin tanınmış müminlerinden birinin eskiden uşağı olan Abbas adında bir genç, canavarca işken tehdi altında Tahran sokaklarında dolaşarak tanıdığı Babileri göstermeğe mecbur edildi. Hatta, özgürlüğüne karşılık büyük bir rüşvet ödeyebilecek herhangi bir kimseyi de Babilikle suçlamaya zorlandı.

O felâketli günün ilk kurbanı, teşebbüs ettiği suç yerinde derhal öldürülen kara bantlı Sadık oldu. Bir katırın kuyruğuna bağlanıp Tahran'a kadar sürüklenen cesedi orada ikiye bölündü, herbir parçası asılarak halka teşhir edildi. Şehir yöneticileri Tahran'lıları surlara çıkıp parçalanmış cesedi seyretmeye çağırdılar. Suç ortağını kızgın kerpeten ve kollarını, bacıklarını koparan burju işkencesinden geçirdikten sonra, boğazına erimiş kurşun akıttılar. Hacı Kasım adındaki bir arkadaşının elbiselerini soydular, etinde açtıkları deliklere yanar mumlar dikteler, haykıran ve lânetler savuran bir kalabalık arasından geçirdiler. Başkalarının gözleri oyuldu, testere ile biçildi, boğazlandı, topların namlusundan fırlatıldı, parça parça edildi, balta ve topuzlarla doğrandı, at nalı çakıldı, süngülendi ve taşlandı. İşkence mucitleri vahşette birbirleri ile yarışırken, bahtsız kurbanların eline teslim edildiği halk da, avlarının üzerine çöküp, tanınmaz ve şekilsiz bir hale gelene kadar parçalamakla meşguldu. Kendi kanlı işlerine alışıksız olan cellâtlar bile halkın şeytanî gaddarlığı karşısında şaşırıyorlardı. Şerit halinde doğranmış etleri, yaralarına sokulmuş yanar mumlarla cellâtların sokaklarda dolaştırdığı kadın ve çocukların, sessiz seyircilerin önünde çınlayan sesleriyle, "Tanrı'dan geldik, Tanrı'ya dönüyoruz!" diye ilâhiler söyledikleri duyuluyordu. İşkenceciler, yolda ölen çocukları babalarının ve ablalarının ayakları altına fırlatıyor, onlarsa arkalarına dönüp bir kere daha bakmaya tenezzül etmeden, gururla çiğneyip geçiyorlardı. Seçkin bir Fransız yazarının tanıklığına göre, bir baba, dinini inkâr etmektense, zaten kanlar içindeki iki küçük oğlunun, kendi yerde yatarken göğsü üzerinde

boğazlarının kesilmesine razı olmuş ve ondört yaşındaki büyük oğlu, kendi daha büyük olduğu için önce öldürülmekte ısrar etmişti!

O sırada Şah'ın emrinde görevli bulunan bir Avusturya'lı subay, Yüzbaşı Von Goumoens, güvenilir kaynakların ifadesine göre, zorla şahit olduğu zulümlerden duyduğu dehşetin etkisi ile istifasını verdi. Bu girişiminden iki hafta sonra, "Soldatenfreund" da yayınlanan bir mektubundaki kendi ifadesi şöyledir: "Beni izle dostum, kalbin varsa eğer ve Avrupa ahlâk kurullarına bağlıysan, izle beni: Oyulmuş gözleriyle bu işin işlendiği yerde kendi kesik kulaklarını salçasız olarak yemek zorunda bırakılanlara; insanlık dışı bir şiddetle dişleri cellât tarafından sökülenlere; çıplak başları balyoz darbeleri ile ezilenlere; halkın göğüs ve omuzlarına derin delikler açıp yanar fitiller yerleştirdiği bahtsız kurbanların aydınlattığı pazar yerlerine Önlere askerî bandonun yürüdüğü, zincirlerle sürüklenen bazılarında bu fitiller öyle derine işlemiştir ki, fitilin yağı yeni söndürülmüş bir lâmba gibi titreyerek parlıyordu. Doğu'lunun yorulmaz zekâsının yeni işkenceler icad etmesi nadir değildir. Babilerinin ayak tabanlarının derisini yüzüyor, yarayı kaynar yağa bastırıyor, ayağı at gibi nallıyor ve kurbanı koşmaya zorluyorlar. Kurbanın bağrından hiçbir feryat yükselmiyor, eziyete bir fanatiğin uyuşmuş duyguları ile katlanıyor; şimdi koşmak zorunda, ruhun katlandığını beden kaldıramıyor ve düşüyor. Kurtarıcı son darbeyi indirin! Acısından kurtarın! Hayır! Cellât kırbacımı saklatıyor ve -ben bunu seyretmeğe mecbur ediliyorum-yüz katlı işkencenin kurbanı koşuyor! Bu, sonun başlangıcı oluyor. Sona gelince, kavrulmuş ve delik deşik vucutları el ve ayaklarından başaşağı bir ağaca asıyorlar, artık her İran'lı, çok yakın olmayan bir mesafeden bu soylu hedefe karşı nişancılığını gönlünün dilediği gibi deneyebilir. Yüzelliye yakın kurşunla delinmiş cesetler gördüm. Yazdıklarımı tekrar okuduğumda, sevgili Avusturya'mızda yaşayan sizlerin, gördüklerimin tam doğruluğundan kuşku duyacakları ve abarttığımı sanacakları fikrine kendimi kapıyorum. Tanrım, keşke bunları görecek kadar yaşamasaydım! Fakat görevim dolayısıyla bu mekruh işlere çok, pek çok kez tanık oldum. Şimdi yeni dehşet sahneleriyle karşılaşmamak için evimden hiç çıkmıyorum...Bütün ruhum bu alçaklığa isyan ediyor...Artık bu cinayetlerin işlendiği yerle ilişkimi sürdürmeyeceğim." Renan gibi şöhretli birinin "Les Apôtres" kitabında, büyük Tahran katliamında tek bir günde cereyan eden iğrenç kasaplığı, "Dünya tarihinde belki de eşi görülmemiş bir gün" olarak nitelendirmesine şaşılır mı?

Büyük acılara maruz bir Dinin inananlarına böylesine elim bir darbe indirmek için uzanan bu el, Hz.Bab'ın mazlum taraftarları arasındaki sıradan kişilerle yetinmedi. Emri destekleyenlerden pek çoğunu yere seren

savurucu musibet rüzgarlarından arta kalan birkaç ileri gelen kişiye de, aynı gazap ve azimle kalktı ve vurdu. Hem kendi cinsini hem de inandığı Dini sönmeyen bir revnakla aydınlatan ölümsüz kadın kahraman Tahire, kudurmuş fırtınanın önünde önce sürüklendi, sonra da devrildi. Hz.Bab'ın vahiy kâtibi, sürgünlük günlerinin can yoldaşı, son arzularını emanet ettiği güvenilir hazinesi ve O'nun şehadetine eşlik eden mucizelerin şahidi Seyyid Hüseyin de bu çılgınlığın kurbanı oldu. O el, hatta Hz.Bahaullah'ın ulu kişiliğine karşı çıkmak küstahlığında bulundu. Ama, O'nu yakaladığı halde devirmeyi başaramadı. Hayatını tehlikeye düşürdü, bedeninde acımasız bir gaddarlığın silinmez izlerini bıraktı, fakat yalnız Hz.Bab'ın yaktığı ateşi devam ettirmesi değil, aynı zamanda Ama O'nun Zuhurunu hem tamamlaması hem de O'ndan daha yüce bir ihtişamlı parlaması mukadder olan bir hayatı söndürmekten âciz kaldı.

Artık Hz.Bab'ın olmadığı, O'nun Dininin semasında parlayan yıldızların bir bir söndürüldüğü, O'nun adayı olan "derviş kılığında şaşkın bir mültecinin elinde keşkül" Reşt dolaylarında dağ bayır gezdiği bu karanlık ve acılı günlerde, Hz.Bahaullah, işlediği işler nedeniyle, uyanık düşmanın gözüne en heybetli hasmın ve henüz kökü kazanamayan bir sapık fikrin tek umudu olarak görüldü. Artık yakalanıp öldürülmesi farz olmuştu. Daha Emrin doğuşundan ancak üç ay sonra Hz.Bab'ın temsilcisi Molla Hüseyin'in eliyle yeni ilân edilen Zuhurun haberini taşıyan kâğıt tomarını alan, gerçekliğini derhal beyan eden ve onun davasını savunmaya kıyam eden O'ydu. "Ne Hicaz'ın ne de Şiraz'ın boy ölçüşemeyeceği üstünlükte mukaddes bir Esrarı" bağrında saklayan mahal olarak, o elçinin adımlarının ilk yöneldiği yer O'nun doğup yaşadığı şehirdi. Hz.Bab' ı büyük bir sevinçle neşelendiren ve Mekke ile Medine'ye yapmayı düşündüğü yolculuğa nihayet çıkma kararını verdirecek kadar gönlünü ferahlatan, Molla Hüseyin'in bu görüşme hakkında yazdığı rapor oldu. Tanrı'nın yanında O'na bahşedeceği izzet ve celâlin ilk ve son yazılı şahadetini teşkil eden Kayyumul Esmâ ve Beyan Kitaplarındaki remizli imaların, parlak övgülerin ve dehşetengiz uyarıların maksudu ve merkezi yalnız Hz. Bahaullah idi. Yeni kurulan Dinin Kurucusu ile yazışmaları ve Vahid, Hüccet, Kuddus, Molla Hüseyin ve Tahire gibi en mümtaz eshabı ile yakın ilişkileri vasıtasıyla o Dinin gelişmesini sağlayan, ilkelerini açıklayan, ahlâki temellerini sağlamlaştıran, âcil ihtiyaçlarını karşılayan, onu tehdit eden yakın tehlikelerden bazılarını gideren, yükselmesi ve kuvvetlenmesine fiilen katılan O idi. Peygamber-Hacının Buşir'e dönüşünde Kuddus'u huzurundan gönderirken ona, bu Sevgilinin cemali ile müşerref olacağı ve şahadet şerbetini içeceği çifte müjdesini verirken, "tapınma ve sevgimizin tek

Hedefi" kelimeleri ile andığı O idi. Hayatının en debdebeli anında, dünya şanı, serveti ve mevkii ile ilgili her türlü düşünceden feragat edip, tehlikeye aldırılmadan ve mensup olduğu sınıftan gelecek kötölemelere kulak asmadan, önce Tahran'da, sonra doğduğu Mazenderan ilinde meçhul ve mahkûm bir hizbin davasını benimsemeğe kıyam eden; kendi dost ve akrabaları da dahil, Nur şehrinin erkân ve eşrafi arasında çok sayıda taraftar kazanan; o Dininin gerçeklerini ünlü müçtehit Molla Muhammet'in müritlerine korkusuzca ve ikna ederek açıklayan; müçtehidin seçilmiş temsilcilerini bayrağı altında toplayan; bu hareketin sonucu olarak çok sayıda ulemanın, devlet memurlarının, köylülerin ve tüccarların kayıtsız şartsız sadakatini kazanan ve müçtehitle unutulmaz bir konuşmasında ona meydan okumayı başaran O oldu. O'nun Molla Muhammed Mehdi Kandi vasıtasıyla, Kuleyn köyü civarındayken Hz.Bab'a teslim edilen yazılı mesajının kudreti sayesinde ki, gönlü mahzun Mahpus, meçhuller ve şüphelerle çevrili bulunduğu bir zamanda, Şiraz'da tutuklandığından beri yüreğine çöken kasvetten kurtuldu. Tahire'nin ve mahpus arkadaşlarının hatırı için, Tahran kethüdalarından birinin evinde-ilk mahpusluğu olarak -birkaç gün süren küçük düşürücü bir tutukluluğa Kendi isteğiyle razı olan O idi. Tahire'nin Kazvin'den kaçabilmesi, düşmanlarından kurtulması, O'nun evine salimen varması ve sonra başkent yakınında güvenli bir yerde saklanarak oradan Horasan'a hareket etmesi, O'nun ihtiyatı, uzak görüşü ve becerikliliği sayesinde gerçekleşti. Molla Hüseyin Tahran'a varışında gizlice O'nun huzuruna getirildi ve bu görüşmeden sonra, Makü kalesinde mahpus bulunan Hz.Bab'ı ziyaret için Azerbaycan'a yolculuk etti. Bedeşt Konferansını Kendini hissettirmeden ve yanılmadan yöneten; orada toplanmış olan Kuddus, Tahire ve seksenbir sahabeyi misafir eden;her gün yeni bir levih indiren ve katılanların herbirine yeni bir ad bağışlayan; Niyala'da beşyüz kişiden fazla bir köylü kalabalığının saldırısına tek başına karşı koyan; Kuddus'u saldırganların öfkesinden koruyan; düşmanın yağma ettiği malların bir kısmını geri almayı başaran; devamlı taciz ve hakaret edilen Tahire'nin korunmasını ve güvenliğini sağlayan O idi. Fitnecilerin ısrarları karşısında nihayet O'nun tutuklanması ve başkente getirilmesi emrini veren-hükümdarın ani ölümü ile bu celp emri yerine getirilememiştir- Muhammed Şah'ın öfkesi O'na yönelikti. Şeyh Tabersi kalesini ziyaretinde O'nu büyük bir saygı ve sevgi ile karşılayan Kale savunucularına hitaben konuşmaları ve nasihatleri sayesinde, o kahramanlardan zahir olan ruh; ve Onun açık talimatına borçludurlar Kuddus'un mucize eseri serbest bırakılmasını ve sonradan Mazenderan kargaşasını ölümsüzleştiren heyecan verici eylemlerde yeniden arkadaşlarına katılmasını. Kendi katılmak niyetinde olduğu o aynı savunucuların hatırı içindi, dörtbin seyircinin naraları arasında götürüldüğü Amul Mescidindeki ikinci mahpusluğu; onlar içindi, o

şehrin müçtehidinin namazhanesinde ayakları kanayana kadar falakaya vurulması ve sonradan Valinin evinde hapis tutulması; onların uğrunaydı, mollaların başı tarafından lânetlenmesi ve Valinin evini kuşatan bir güruh tarafından hakaretlerle taşla tutulması ve yüzüne karşı en iğrenç küfürlerin haykırılması. Şeyh Tabersi kalesine varışında atından iner inmez sırtını türbeye dayayıp, "Eğer inananlardan iseniz sizin için en iyisi Bakiyetullah'dır" (Tanrının Bakiyesi) kutsal âyetini okuyan Kuddus'un murad ettiği yalnız O idi. Aynı genç kahramanın, bir kısmını Kalede en sıkıntılı koşullar altında yazdığı ve uzunluğu altı kuran hacmine eşit olan Samadır Sad'ı tefsirinin, O olağanüstü övgünün Maksudu yalnız O idi. Hz.Bab'ın Çehrik'te Deyyan'ın şerefine nazil ettiği ve "Müsteğas"ın sırrını açıkladığı Levh'ı Hurufat'ta üstü kapalı olarak kastedilen O' nun yakındaki Zuhur Günü idi. O idi, Hz.Bab'ın bir başka sahabeti, Diri Harflerden Molla Bakir'a huzuruyla müşerref olacağını bizzat haber verdiği kişi. O idi, Hz.Bab'ın evrakını, kalem takımını, mühürlerini, akik yüzüklerini ve Baha kelimesinin üçyüz altmış türevini muhammmes (beş dizeli kıta) tarzında yazdığı bir tomarı, Çehrik'ten ayrılmadan önce verdiği talimata göre emanet ettiği Kimse. Sırf O'nun girişimi ve emirlerinin tam olarak uygulanması sayesinde, Hz.Bab'ın değerli naaşı güvenle Tebriz'den başkente nakledilerek, şahadetini izleyen yıllardaki çalkantılar sırasında büyük bir gizlilik ve dikkat ile saklandı ve korundu. Ve nihayet, Şah'ın hayatına kastedilmesinden önceki günlerde, Kerbelâ 'da ikamet buyurduğu sırada, daha önce Mazenderan'daki gayretlerinin seçkin vasfını teşkil eden aynı şevk ve iktidarla, artık hayatta olmayan Liderinin öğretilerinin yayılmasında, Emrin menfaatlerinin korunmasında, meyus müminlerin yeniden şevke getirilmesinde, dağılmış ve şaşkın taraftarlarının güçlerinin bir araya toplanmasında vasıta olan yine O idi.

Bu kadar büyük başarılar sağlayan böyle bir kimse uyanık ve tetikteki bir düşmanın dikkat ve gazabından kaçınmazdı ve gerçekten kaçmadı. Tâ başından beri benimsediği bir Din için sınırsız bir şevkle tutuşan; ezilenlerin haklarını göze çarpan bir korkusuzlukla savunan; gençliğinin en parlak çağında bulunan; sonsuz yaratıcılıkla dolu; eşsiz bir belagat sahibi; tükenmez bir enerji ve derine işleyen bir yargı kuvveti ile donanmış; varlıklı ve gıpta edilecek derecede yüksek ve soylu bir makamın getirdiği tüm saygı, kudret ve itibara sahip olduğu halde dünyaya ilişkin her türlü gösteriş, nimet, gurur ve servete arka çevirmiş; bir yandan davasını bemimsediği Dinin Kurucusu ile düzenli mektuplaşma yoluyla yakın ilişkilerini sürdürürken, öte yandan o Dinin ileri gelen taraftarlarının ümit ve korkularına, plan ve eylemlerine yakından vakıf bulunan; kâh açıkca ortaya çıkıp o Dinin özgürlüğü için mücadele eden kuvvetlerin başında,

hepsinin kabul ettiği bir önderlik mevkiine geçen, ve kâh sıkıntılı veya tehlikeli bir durumu daha büyük bir etkinlikle selâmete çıkarmak için kusursuz bir ihtiyatla bilhassa geri çekilen; Emrin bütünlüğünü korumak, sorunlarını çözmek, davasını savunmak, taraftarlarını canlandırmak, hasımlarını şaşkırtmak için gayret göstermede her zaman uyanık, her zaman hazır ve her zaman yorulmaz olan Hz.Bahauallah, kaderinin bu son derece kritik anında nihayet Hz.Bab'ın acıklı bir şekilde terkettiği sahnenin merkezine çıkıyordu; o sahnede kırk yıl boyunca güç, duygu ve görkem bakımından dünyanın geçmiş dinlerinin büyük kurucularından hiçbirinin yaklaşmadığı azamette bir rol alması mukadderdi.

Bu göze çarpıcı ve yüksek Kişi, Kendisine yöneltilen suçlamalar sonucunda daha şimdiden Muhammed Şah'ın gazabını çekmişti. Bedeşt'te olup bitenleri öğrenen Şah, Mazederan Hanlarına yazdığı fermanlarla O'nun tutuklanmasını emretmiş ve O'nu öldürtmek niyetinde olduğunu belirtmişti. Daha önce Vezir ile (Hz. Bahauallah'ın babası) bozuşan ve Hz.Bahauallah'a ait bir mülkü hile ile ele geçiremediği için çılgına dönen Hacı Mirza Akasi, kendi kötü emellerine parlak bir şekilde engel olan Birine karşı ebedî düşmanlık andı içmişti. Üstelik, böyle enerjik bir hasmın yaygın etkisinin farkında olan Emir Nizam, seçkin bir topluluğun huzurunda O'nu, faaliyetlerinin sonucu olarak Devleti beş kuruş zarara sokmakla suçlamış ve Emrin kaderi için kritik olan bir zamanda, geçici olarak gidip Kerbelâ'da oturmasını açıkca istemişti. Emir Nizam'ın yerine geçen Mirza Aga Han Nuri, görevinin daha başında, Hz.Bab'ın eshabı içinde en yeteneklisi saydığı kişi ile hükûmet arasında bir uzlaşma sağlamaya çalışmıştı. Sonradan böyle ağır ve çılgınca bir iş işlendiğinde, Şah'ın, hükûmetin, sarayın ve halkın zihninde hemen Hz.Bahauallah'a karşı, yersiz olduğu kadar uğursuz bir şüphe yerleşmesine elbette şaşılmaz. Bu şüpheye kapılanların başında, kızgınlığından O'nu oğlunu öldürmeye teşebbüs etmekle açıkca suçlayan genç Şah'ın annesi bulunuyordu.

Hükümdara karşı suikast girişimi yapıldığı zaman Hz.Bahauallah Levasan'da Baş Vezirin konduğu idi ve bu önemli haber Kedine ulaştığında Afşi köyünde bulunuyordu. Ev sahipliği görevini yapan Baş vezirin kardeşi Cafer Kuli Han'ın, bir süre oralarda gizlenmesi önerisine kulak asmadan ve sırf O'nun güvenliğini sağlamak için gönderilen habercinin yardımını kabul etmiyerek, ertesi sabah soğukkanlılıkla ve cesaretle atına binip, o sırada Niyavaren'in Şimran bölgesinde bulunan Şah ordusunun karargâhına gitti. Zerkande Köyünde O'nu karşılayıp, Rus Sefiri Prens Dolgorouki'nin sekreterliğini yapan ve âmirinininkine bitişik bir evde oturan kayınbiraderi Mirza Mecid'in evine götürdüler. Hacibüd Devle Hacı Ali Han'ın adamları

O'nun geldiğini haber alınca hemen koşup efendilerine bildirdiler, o da meseleyi hükümdara arzetti. Buna son derece şaşırان Şah güvendiği memurları Sefarete göndererek Sanığın derhal kendine teslimini talep etti. Şah'ın elçilerinin isteğini yerine getirmeyi reddeden Rus Sefiri, Hz.Bahaullah'tan Baş Vezirin evine gitmesini rica etti ve Vezire, Rus hükümetinin ona emanet ettiği Vedia'nın güvenliğini sağlamasını resmen bildirdi. Fakat Baş Vezir, kendinden istendiği şekilde Sanığı koruyacak olursa mevkiini kaybedeceğinden korktuğu için bu maksat gerçekleşmedi.

Devamlı ezilen bir Dinin bu çok çekinilen, ağır şekilde suçlanan ünlü Temsilcisi düşmanlarının eline teslim edilince, o Dinin tanınan önderlerinin dibine kadar içmiş oldukları kâseden tattı. Yaz ortasının yakıcı sıcağında" yalın ayak, başı açık, zincirlere vurulu ve yayan olarak" Niyaveran'dan Tahran'daki Siyah Çal'a götürüldü. Yolda birkaç kere dış elbiselerini soydular, alaylar yağdırdılar ve taşladılar. Bir zamanlar başkent'in hamamlarından birinin su deposu olan atıldığı yeraltı zindanına gelince, bu kokuşmuş çukurda katlandığı eziyetlere "Kurdun oğlu Risalesi"sinde Kendi kalemi şahadet ediyor: "Dört ay boyunca bu eşi görülmedik iğrenç yerde tutuklandık...Varışımızda bizi önce zifiri karanlık bir koridordan geçirdiler, oradan üç kat dik merdivenden bize ayrılan yere indik. Zindan kopkuyu bir karanlığa gömülmüştü. İçerde hırsız, katil ve eşkiya olarak yüzelliye yakın mahpus bulunuyordu.Kalabalığı rağmen, geldiğimiz koridordan başka dışarıya açılan bir yolu yoktu. Bu yeri ne kalem tasvir edebilir ne de iğrenç kokusuna dil tarif edebilir. Mahpusların çoğu giyecek elbise ve yatacak yataktan yoksundu.Bu pis kokulu ve karanlık yerde çektiklerimizi ancak Allah bilir."Hz.Bahaullah'ın ayakları tomruğa vuruldu ve boynuna Kara Güher zincirleri bağlandı. Boynuna asılan ağır zincirlerin sürütmesinden açılan yaraların izlerini bütün ömrü boyunca taşıdı. Hz.Abdulbaha anlatıyor: "Boynuna asılan ağır bukağı ile beş başka Babiye bağlanmıştı; bu zincirler birbirine kuvvetli ve çok ağır sürgü ve vidalarla tutturulmuştu. Elbiseleri ve külâhı parça parçaydı. Dört ay bu dehşet verici durumda kaldı."Üç gün üç gece ne bir lokma yemek verdiler ne de bir yudum su.Uyuması olanaksızdı. Zindan soğuk, rutubetli, pis hastalık yuvası, haşaratın kaynaştığı ve kokusu mide bulandıran bir yerdi. Amansız bir nefret saikiyle düşmanları, en acımasız düşman olan Valide Sultana yaranmak için yiyeceklerine zehir koyacak kadar ileri gittiler, ama bu girişim O'nun sağlığına uzun yıllar zarar vermekle beraber, maksadına ulaşamadı. Dr, J.E.Esslemont kitabında şöyle yazıyor: "Abdülbaha, sevgili Babasının hergün hava almak için çıkarıldığı hapisane avlusunda bir gün O'nu ziyaret için izin aldığını anlattı. Hz.Bahaullah korkunç bir şekilde değişmişti. O kadar hastaydı ki zor yürüyebiliyordu,

saçı ve sakalı karmakarışıktı. Boynu ağır bir lâlelin sürtünmesinden şişmiş ve yara olmuştu, bedeni zincirlerin ağırlığı altında bükülmüştü."

Hız.Bahau'llah'ın, o karışık günlerin ayrılmaz unsuru olan eziyet ve belâların menfur gadrine uğradığı sıralarda, Emrin bir başka yıldızı, yürekli Tahire de, yıkıcı güçlerin altında hızla sönmekteydi. Kerbelâ'da başlayıp Bedest'te doruğa varan kuyruklu yıldız benzeyen ömrü,Bahai tarihinin en çalkantılı döneminin insanı en etkileyici olayları arasında yer alan bir şehadetle sonuna yaklaşıyordu.

İran din uleması arasında mümtaz kişiler yetiştirmiş olan büyük ün sahibi Hacı Molla Salih Barakahi ailesinin bir evladı; şanlı Hz.Fatima'nın adaşı; ailesi ve akrabaları tarafından Zerrintaç (Altın Taç) ve Zekiyye (Faziletli) adlarıyla anılan; Hz.Bahau'llah ile aynı yılda dünyaya gelen; çocukluğundan beri zekâsı ve güzelliği ile hemşerileri arasında bir harika sayılan; Emri kabulünden önce, ileri sürdüğü parlak ve taze fikirlerle memleketinin uleması arasında en kibirli ve âlimlerden bile bazılarının derin saygısını kazanan; ona hayranlık duyan Hocası Seyit Kâzım tarafından Kurratul Ayn (Gözlerimin Tesellisi) olarak adlandırılan; "Kudret ve Baha Dili'nin Tahire (pâk) adını verdiği; ve Hz.Bab'ın Diri Harfler arasına aldığı tek kadın olan o, daha önceki bölümlerde anlatılan bir rüyası sonucunda Emir'le ilk temasını kurdu, son nefesine kadar ve o Emrin en büyük tehlikelere maruz kaldığı bir zamanda, yenilmek bilmeyen ruhunun bütün coşkusuyla onu savunmaktan geri kalmadı. Babasının şiddetli itirazları onu durdurmadı; amcasının lânetlerini küçümsiyerek, kocasının ve kardeşlerinin içten ricaları onu duygulandırmadan, önce Kerbelâ' da, sonra Bağdat ve Kazvin'de hükûmet ve din yetkililerinin onun faaliyetlerini önlemek için aldıkları önlemlerden yılmadan, coşku ve enerji ile Babi Davasını Teşvik etti. Natıklı savunmaları, korkusuz uyarıları, risaleleri, şiirleri ve tercümeleriyle, yorumları ve yazışmalarıyla Arapların ve İranlıların zihinlerini tutuşturmakta ve yeni Zuhara bağlılıklarını sağlamakta, kendi neslinin yoldan sapmışlığını lânetlemekte ve milletin alışkanlık ve davranışlarında devrimsel bir değişiklik önermekte ısrar etti.

Şii İslâmın en kuvvetli kalesi olan Kerbelâ'da bulunduğu sırada, kadınların mevkiini hayvanlardan pek az üstün tutan ve onların ruh sahibi olduklarını dahi kabul etmeyen o şehrin ulemasının her birine yazdığı uzun mektuplarla kendi yüksek maksadını iktidarla savunan ve onların kötü niyetlerini açığa çıkaran o oldu. Aynı şehrin bağınaz halkının geleneklerine açıkça baş kaldırarak, Muharrem ayının ilk günlerinde büyük törenlerle anılan İmam Hüseyin'in şehadetinin yıldönümünü pervasızca umursamadan

o ayın ilk gününe rastlayan Hz.Bab'ın doğum yıldönümünü kutlayan oydu. O'nu yeni Haberin müjdesini yaymak niyetinden vazgeçirmeye uğraşan Bağdat'ın Şii, Sünni, Hristiyan ve Musevi ileri gelenlerinin temsilcilerini harika belâgati ve inanılmaz derecede güçlü iddiaları ile şaşırtan oydu. Bağdat Müftüsü, ünlü hukukçu Şeyh Alusi'nin evinde ve huzurunda büyük bir ustalıkla dinini savunan ve davranışlarının haklılığını ispat eden, daha sonra Kirmanşah'da oturan prensler, ulema ve devlet yetkilileri ile, Hz.Bab'ın Kevser suresi yorumunun alenen okunup tercüme edildiği ve Vali ile ailesinin Emri kabulü ile sonuçlanan tarihi mülâkatları yapan o oldu. İranlı dindaşlarının yararlanması için Hz.Bab'ın uzun Yusuf Suresi yorumunun (Kayyumul Esmâ) tercümesine girişen ve o ulu Kitaptaki bilgilerin öğretilmesi ve içindekilerin açıklanması için büyük gayretler gösteren, yine bu olağanüstü yetenekli kadındı. Sınırları içinde İslâmiyetin en yüksek ulemasından en az yüz kişiyi barındırmakla övünen Kazvin gibi muhalif bir şehirde, yeni kazandığı zaferlerini pekiştiren, onun korkusuzluğu, ustalığı, örgütleme yeteneği ve sönmez coşkusu idi. Tahran'da Hz.Bahau'llah'ın evinde ünlü Vahid'le unutulmaz görüşmesi esnasında, onun yeni Zuhurun alâmetleri hakkındaki bilgili sözlerini birdenbire kesen ve kucağında çocuk Abdülbaha'yı tutarken, Vahid'e imanının derinliğini ve içtenliğini göstermek için kahramanlık ve fedâkarlık hareketlerine kalkışmasını hararetle öğütleyen oydu. Tahran'da şöhret ve itibarın doruğunda bulunurken, başkentteki kadınların en seçkinleri, Dininin emsalsiz inançları hakkındaki parlak beyanlarını dinlemek için onun kapısına koşarlardı. Evinde tutuklu bulunduğu Polis Müdürü Mahmud Han'ın oğlunun düğününe gelen misafirlere şenlikleri terk ettirip her kelimesini dikkatle dinlemek için etrafında toplayan, onun sözlerindeki sihirdi. Ve sonunda onun ölüm fermanına sebep olan, aynı evde tutukluluğu sırasında, Baş Vezirin onu sorguya çekmek için görevlendirdiği kimselerle yaptığı yedi adet mülâkatta, yeni Zuhurun iddialarını ve ayırıcı özelliklerini büyük bir heyecanla ve kayıtsız şartsız teyidi idi. Kaleminden çıkan kasideler, gerek Hz.Bab'ın Zuhuruna ve gerek Hz.Bahau'llah'ın yüce fakat henüz açıklanmamış makamına olan inancına şüphe götürmez bir dille şahadet ediyordu. Son ve önemli olarak, Bedeşt Konferansında onun girişimi sayesinde, devrim yaratan fakat iyi kavranmamış bir Dinin getireceği en ididali sonuçlar arkadaşlarının gözleri önüne serilmiş ve yeni Din islâm yasalarından ve kurumlarından artık kesinlikle soyutlanmıştı. Bu hayret verici başarılar şimdi başkenti kasıp kavuran fırtınanın içinde onun şehit edilmesiyle taçlanacak ve kemale erecekti.

Bir gece, ölüm saatinin yaklaştığını bilerek, gelin elbeseleri giyindi, güzel kokular süründü. Polis müdürünün hanımını çağırdı,

şehadetinin yakın olduğunu sır olarak söyledi ve son arzularını bildirdi. Sonra odasına kapanarak Mahbubuna kavuşacağı saati dua ve tefekkür ile beklemeye başladı. Odasında gezinerek, hem keder hem zafer ifade eden bir münacaatı okumakta iken, kumandan Aziz Han'ın polisleri gecenin zifiri karanlığında onu şehadet yeri olan şehir kapıları dışındaki İlhani bahçesine götürmek için geldiler. Oraya vardığında, yardımcıları ile bir içki âlemi yapmakta olan Kumandan gürültülü kahkalarla gülüyordu. Hiç düşünmeden, boğazının sıkılarak bir çukura atılmasını emretti. Bu ölümsüz kahraman kadın, bu maksat için ayırıp, yanında bulunan Polis Müdürünün oğluna emanet ettiği ipek eşarpla öldürüldü. Cesedi bir kuyuya atılarak, kendi arzusuna göre üstü taş ve toprakla dolduruldu.

Bu büyük Babi dişi kahramanın, kadın haklarının ilk şehidinin hayatı böyle sona erdi. Ölürlen, kendini tutuklayanlara dönerek şu korkusuz sözleri söyledi: "Beni dilediğiniz zaman öldürebilirsiniz ama kadınların özgürlüğüne mani olamayacaksınız". Hayatı kısa fakat göz kamaştırıcı, olaylarla dolu fakat acıklı oldu. Yaptıkları genellikle meçhul kalan ve dış memleketlerdeki çağdaşlarınca övülmeyen diğer eshabın aksine bu ölümsüz kadının ünü yabancı ülkelerde duyuldu ve şaşılacak bir hızla Avrupa başkentlerine kadar ulaşarak çeşitli millet, meslek ve kültürlere mensup erkek ve kadınlar arasında coşkun bir hayranlık ve heyecanlı övgülere sebep oldu. Hz.Abdülbaha'nın, onun adını geçmiş dinlerde, yaradılıştan sahip oldukları meziyetler ve eşsiz mertebeleri dolayısıyla sıradan hemcinslerinin üstüne yükselen Sara, Asiye, Meryem Ana ve Hz.Fatma gibi kadınlarınki ile bir tutmasına şaşılır mı? Hz.Abdülbaha şöyle yazıyor: "O, belâgette Çağının felâketi ve muhakemede dünyanın başının derdi olmuştur." Ayrıca onu, "Tanrı aşkı ile yanan bir kor" ve "Allah'ın inayeti ile parlayan bir lâmba" diye niteliyor.

Gerçekten, onun yaşamının olağanüstü öyküsü, ilham Kaynağı olan Hz.Bab'inki kadar hızla ve uzaklara yayıldı. Hz.Bab'ın ve eshabının hayatlarının ünlü bir yorumcusu ona saygısını, "Hem bilgi hem güzellik harikası" sözleriyle ifade etti. Sarah Bernhardt'ın onun yaşamı üzerine bir dram yazmasını rica ettiği tanınmış bir oyun yazarı onu şöyle övdü: "İran'ın Jan Dark'ı, Şarkta kadın özgürlüğünün öncüsü...hem Orta Çağların Heloise'i, hem yeni Platonik dönemin Hypatia'sı." Kedleston'lu Lord Curzon'un ifadesi, "Kazvin'in güzel fakat bahtsız şairesi Zerrin-Taç'ın kahramanlığı... modern tarihin en etkileyici olaylarından biridir."Tanınmış İngiliz Şarkiyatçısı Prof.E.G.Browne onun için şunları yazdı: "Kurratul Ayn gibi bir kadının herhangi bir ülkede ve çağda ortaya çıkması nadir bir olaydır, fakat İran gibi bir memlekette bu olay bir acibe, hayır, nerdeyse bir

mucizedir...Babi dininin büyüklüğünü isbata...Kurratul Ayn gibi bir kahraman yetiştirmiş olması bile yeter." Ünlü İngiliz İlahiyatçısı Dr.T.K. Cheyne kitaplarından birinde önemli bir ifade kullandı: "Kurratul Ayn'ın İslâm ülkelerinde ektiği tohum şimdi yeşermeye başladı...İran'da sosyal reformaların yolunu açmak şerefi...bu soylu kadına aittir..."Tanınmış Fransız diplomatı ve parlak bir yazar olan Kont Gobineau onu şöyle anlattı: "Muhakkak ki bu dinin en göz alıcı ve ilgi çeken tezahürlerinden biri...O Kazvin'de haklı olarak bir harika sayılırdı. Onu tanıyan ve çeşitli zamanlarda konuşmalarını dinleyen birçok kişinin hemfikir olarak bana söylediklerine göre... konuştuğu zaman insan, ruhunun derinliklerine kadar sarsılır, hayranlıkla dolar ve gözyaşlarını tutamazmış." Sir Valentine Chirol'un yazdıkları: "Hiç kimsenin hatırası onunki kadar derin bir ihtiramla anılmamış ve ondan büyük bir şevk uyandırmamıştır, hayattayken sahip olduğu nüfuz hemcinslerini hâlâ etkilemektedir." Büyük Türk yazar ve şairi Süleyman Nazif Bey ise Babiler üzerine yazdığı kitabında feryat ediyordu: "Ey Tahire! Sen bin Nasıreddin Şah'a bedeldin." Avusturya Cumhurbaşkanılarından birinin annesi, Mrs. Marianna Hainisch ona saygısını şöyle dile getirdi: "...Tahire'nin İran kadınlarına kazandırmak uğruna hayatını verdiği şeyi ben Avusturyalı kadınlar için yapmaya çalışacağım."

Beş kıtada onun hakkında daha çok şey öğrenmek isteyen pek çok ateşli hayranı vardır. Ondandır ilhamla çok kişinin davranışları asalet kazanmış, onun eşsiz münacatlarını ezberlemişler, şiirlerini bestelemişler, onun yılmak bilmeyen ruhu gözlerini aydınlatmış, kalplerinde zamanın asla söndüremeyeceği bir muhabbet ve hayranlık yer etmiş, ruhları aynı korkusuzlukla, aynı sadakatle, onun kendi için seçtiği ve iman edişinden ölümüne kadar bir an bile ayrılmadığı yolda yürümek azmiyle yanmıştır.

Hızlıca Bahau'llah'ı bir yeraltı zindanına savuran ve Tahire'nin hayat ışığını söndüren zulüm kasırgası, Hz.Bab'ın Makû ve Çehrik'teki hapis arkadaşı ve seçkin Vahiy Kâtibi, Aziz lakaplı Seyyid Hüseyin Yezdi'nin de kaderini mühürledi. Zengin tecrübe ve yüksek meziyet sahibi, Efendisinin öğretilerine yakından vakıf ve O'nun kayıtsız şartsız güvenini kazanmış olan bu zat, Tahran'ın ileri gelen memurlarının her türlü kurtarma teklifini reddederek, Hz. Bab'ın Tebriz kışla meydanında hayatını verdiği gün kendine nasip olmayan şehadetin özlemini çekiyordu. Tahran'daki Siyah Çal Zindanında Hz.Bahau'llah'ın hapisane arkadaşı idi ve Azerbeycan'da Efendisiyle geçirdiği kıymetli günleri anarken, O'nun tarafından ilham ve teselliye nail olmuştu. Sonunda, Tahire'ye son darbeyi indirmiş olan Kumandan Aziz Han'ın eliyle ve utanç verici bir gaddarlıkla devrildi.

Aman vermez bir düşmanın korkunç işkencelerinin bir başka kurbanı da âlicenap, nüfuzlu ve cesur Hacı Süleyman Han idi. O kadar yüksek bir itibara sahipti ki, daha önceki bir vesileyle Emir Nizam, onun benimsediği Dinle ilişkisini bilmezlikten gelerek hayatını bağışlamak zorunda kalmıştı. Fakat hükümdara karşı suikastın sonucunda Tahran'ı kaplayan kargaşa onun da tutuklanarak şehit edilmesine neden oldu. Hacibud Devle aracılığı ile onu inancından dönmeye ikna edemiyen Şah, kendinin seçeceği bir tarzda öldürülmesini ferman etti. Onun açık isteği üzerine vücuduna dokuz delik açılarak herbirinin içine yanar bir mum yerleştirildi. Cellâdın bu kanlı işi yapmaktan çekinmesi karşısında, kendi vücuduna saplamak için bıçağı onun elinden kapmaya çalıştı. Fakat cellât onun kendine saldıracağından korkarak bunu kabul etmedi ve yardımcılarına kurbanın ellerini arkasına bağlamalarını emretti. Bunun üzerine o korkusuz mazlum, adamlara iki yara göğsüne, iki tane omuzlarına bir ensesine ve dört de sırtına açmaları için yalvardı. Bu isteğini yerine getirdiler. O, bir ok gibi dimdik, gözleri çektiği acıyı umursamıyan bir metanetle parlayarak, yaralarından akan kanın karşısında uluyan kalabalığa aldırmadan, ve önünde yürüyen şarkıcı ve davulcular olduğu halde etrafını sıkıştıran insan yığınına son şahadet yerine kılavuzladı. Birkaç adımda bir durup hayretler içindeki seyircilere Hz.Bab'ı öven ve kendi ölümünün önemini belirten sözlerle hitap ediyordu. Kanlı çukurları içindeki mum alevlerinin titrediğini gördükçe, sınırsız bir keyifle sesleniyordu. Mumlardan biri yere düştüğünde kendi elleri ile kaldırıyor, öbür mumlardan tekrar yakarak yerine yerleştiriyordu. Cellât alayla sordu, "Madem ölüm bu kadar hoş geliyor, neden raksetmiyorsun?" "Raksetmek mi?" diye haykırdı kurban, "Bir elde şarap kâsesi, öbür elde Cananın zülfü. Pazar yerinde işte böyle raksetmektir muradım!" Henüz pazar yerinden ayrılmamışken, esen bir yel artık etine iyice gömülmüş olan mumların alevini titretip cızırdatmaya başlayınca alevlere haykırdı, "Yakıcılığınızı çoktan yitirdiniz ey alevler! Artık bana acı verecek gücünüz kalmadı. Acele edin, çünkü ateşten diliniz beni Sevgilime çağırmaq için sesleniyor." Alevler içinde, bir fatihin zafer yerine girişi gibi yürüdü. Darağacının dibinde seyircilere son bir çağrıda bulanana sesi bir kere daha yükseldi. Sonra İmamzâde Hasan Türbesi önünde secdeye kapanarak Arapça bir şeyler söyledi ve cellâda bağırды, "Benim işim artık tamamlandı, şimdi gel kendi işini bitir." Bedeni testere ile ikiye biçilirken, hayatın henüz tamamen uçmadığı dudaklarından Sevgilisine övgüler, titreyerek dökülüyordu. Kavruk ve kanlı cesedinin parçaları, Hz.Bab'ın eshabının yüreklerinde tutuşturduğu sönmez ateşe sessizce tanıklık etmek üzere kendi arzu ettiği gibi Yeni Kapının iki tarafına asıldı.

Hükümdarın hayatına kastedilmesinin sonucu olarak çıkan bu şiddetli yangın başkente mahsus kalamazdı. Komşu illere sıçrayıp, Hz.Bahaullah'ın doğduğu Mazenderan şehrini tahrip etti ve arkasından O'nun bütün mallarına el konulması, yağmalanması ve harabiyeti geldi. Nur mintikasındaki Takur köyünde babasından miras kalan muhteşem döşeli evi, Baş Vezirin yeğeni Mirza Ebu Talip Han'ın emriyle tamamen yağmalandı, taşınıp götürülemeyen eşyalar parçalandı ve Tahran sarayındakilerden daha şahane olan odaları tamir edilemeyecek derecede tahrip edildi. Başkalarının evleri de yerle bir edildi ve sonra tüm köy ateşe verildi.

Tahran'ı pençesine alan ve Mazenderan'daki yakıp yıkmaya hareketine yol açan karışıklıklar Yezd, Neyriz ve Şiraz'a da sıçrayarak en ücra köyleri bile sarstı ve zulüm ateşini yeniden körükledi. Bir kere daha , açgözlü valiler ve hain memurlar; masumları soymak, suçsuzları katletmek ve hemcinslerinin en soylularının şerefini lekelemek için birbirleri ile yarışa girdiler. Neyriz ve Zencan'daki mezalimin tekrarı olan bir katliam meydana geldi. Dinimizin doğuşu ve yükselişine ilişkin olayları kaydeden Tarihçi, "O cesur erkek ve kadınların başlarına gelenleri yazmak isterken kalemim dehşetinden yazamaz oluyor" demektedir, "...Zencan kuşatmasındaki dehşeti anlatmak için yazmaya çalıştıklarım...birkaç yıl sonra Neyriz ve Şiraz'daki gaddarlıkların vahşeti yanında hiç kalır." Bu yırtıcı fanatizm patlamasında en az ikiyüz kurbanın kellesi süngülere geçirilerek zafer geçidi halinde Şiraz'dan Abadi'ye götürüldü.İçinde petrole bulanmış bir odun yığı bulunan bir mağaraya kapatılıp tutuşturulan kırk kadın ve çocuk kömür haline geldiler. Üçyüz kadın tâ Şiraz' a kadar ikişer ikişer eyersiz atlara bindirilip götürüldüler. Hemen hemen çıplak bir vaziyette, kocalarının, oğullarının, babalarının ve kardeşlerinin cansız gövdelerinden koparılmış başlarından oluşan kümbetlerin arasında dolaştırıldılar. Dile gelmez hakaretlere uğradılar. Çektikleri sıkıntılar yüzünden bir çoğu yok oldu.

Böylece birinci Bahai yüzyılının en kanlı, en acıklı, en kahraman dönemini kaydeden bir bölüm sona erdi.O olaylı ve felâketli yıllarda sel gibi akan kanlar, hızla yaklaşan daha büyük bir Zuhurun açıklayacağı ve kuracağı Dünya Düzeninin verimli tohumları olarak görülebilir. Emrin doğuşundan bugüne dek, Bizat Hz.Bahaullah'tan uzak ülkelerin en tarafsız gözlemcilerine kadar, gerek dost gerekse düşmanların, o ilk Çağların soylu kahramanlar ordusuna, azizlerine ve şehitlerine gösterdikleri saygı, o Çağ ölumsuzleştiren eylemlerin görkemine sonsuza kadar tanıklık edecektir.

Hz.Bahauallah, İkan kitabındaki emsalsiz şahadetinde buyuruyor: "Onların kendilerini feda ediş şekline bütün dünya hayret etti...Akıl, onların işlediklerinden şaşkın; ruh, gösterdikleri metanet ve bedenî tahammül karşısında hayran...Hiçbir devirde böyle önemli olaylar görülmüş müdür?" Yine buyuruyor: "Adem zamanından beri dünya böyle bir kargaşa, böyle şiddetli bir sarsıntı geçirdi mi? Şahadet ederim ki sabır onların metaneti yüzü suyu hürmetine zahir oldu ve sadakat onların işlediklerinden doğdu." Emrin şehitlerine atıfta bulunduğu bir münacatında önemle teyid ediyor: "Onların akan kanlarıyla dünya Senin kudretinin hayret verici tezahürleriyle ve Senin izzetli sultanlığının mücevher gibi alâmetleriyle doldu. Zamanı geldiğinde, çok geçmeden, yeryüzü müjdesini verecektir."

Kuddus'un Şeyh Tebersi kalesindeki dostlarına hitap ederken,Allah'ın Resulü Muhammed'den aldığı şu mânâ dolu sözler, kanlarıyla Vaad Edilen Günü getiren o Tanrı yiğitleri için değilse kim için söylenmiştir: "Dünyanın sonunda görünecek kardeşlerimin yüzlerine bakmaya nasıl hasretim! Biz mukaddesiz, onlar mukaddestir, onların kudsiyeti bizimkinden büyüktür."? Kâfi'de yazılan, Hz.Bahauallah'ın İkan Kitabında doğruladığı ve kuşku götürmez bir ifadeyle Kaimi Mev'udun zuhurundaki alâmetleri sayan Hadis-i Cabir'in başka ne anlamı olabilir: "O'nun azizleri O'nun zamanında alçaltılacaklar,onların başları hediye gibi elden ele dolaşacak, nasıl ki Türk'ün ve Daylamit'in başları hediye olarak elden ele geçiyor; onlar öldürülecek ve yakılacak, korkuya, dehşete ve kedere düşecekler; dünya onların kanıyla boyanacak, kadınları feryat ve fığan edecekler; onlar gerçekten benim azizlerimdir."

Kedleston'lu Lord Curzon yazılarında şöyle ifade ediyor: "Babi tarihinin kanlı sahifeleri muhteşem kahramanlık hikâyeleri ile aydınlanmaktadır.Smithfield ateşleri, Tahran'ın daha önce işkence tüccarları ile karşılaşan ve onlara meydan okuyanlarından daha soylu bir cesareti alevlendirmemiştir.O halde, inananları arasında bu kadar nadir ve güzel bir feragat ruhu uyandıran bir inancın akideleri küçümsenemez.O'nun (Bab) taraftarlarının şecaat ve şahadetleri, İslamiyetin çağdaş tarihinde benzer bir olaya rastlamayan birçok kişiye çekici gelecektir." Prof.J. Darmesteter'in yazılarından: "Beş yıldan kısa bir sürede İran'ın bir ucundan öteki ucuna kadar yayılan ve 1852'de şehitlerinin kanlarıyla sulanan Babilik, sessizce ilerlemekte ve kendini duyurmaktadır.İran'ın yeniden dirilişi bu Din sayesinde olacaktır." ." Renan, "Les Apôtres" kitabında şöyle diyor: "Binlerce şehit O'nun (Bab) uğruna coşkuyla ölüme koştu.Tahran'da cereyan eden bu büyük Babi katliamı belki de dünya tarihinde bir daha eş

görülmemiş bir gündür." Tanınmış Şarkiyatçı Prof.E.G. Browne'in beyanı: "Coşku, İnanç, ateşli bağlılık ve yenilmez kahramanlığın hayret verici tezahürlerinden biri...Dünyanın büyük dinleri arasında yer alabilecek bir Dininin Doğuşu." Aynı yazarın bir başka sözü: "Babilere öyle bir ruh hakim ki, etkisine maruz kalanlara en kuvvetli bir şekilde tesir etmemesi mümkün değil...Gözleriyle görmeyenler isterlerse bana inanmasınlar, ama o ruh bir kere onlara ayan olunca, unutamıyacakları bir duyguyu yaşayacaklardır." Kont de Gobineau kitabında şöyle diyor: "Şunu itiraf etmeliyim ki, Avrupa'da Babilîğe benzer bir mezhebin çıktığını görsem ve bu mezhepte Babilîğin iyi taraflarını bulsam - samimi inanç, muazzam coşku, isbatlanmış cesaret ve fedakarlık, kayıtsızlarda bile saygı uyandırabilme, düşmanları yıldırma, ve ayrıca ifade ettiğim gibi, durmak bilmeyen ve toplumun her kademesinde daima başarılı bir hidayet-evet diyorum, bütün bunların Avrupa'da mevcudiyetini görsem, bir gün kudret ve saltanatın mutlaka bu büyük avantajlara sahip kişiye ait olacağına taredütsüz hükmederim."

Attığı kurşunla Molla Hüseyin'in ölümüne sebep olan Abbas Kuli Han Larinjani' nin, Prens Ahmed Mirza'nın birkaç tanık huzurunda kendine sorduğu soruyu şöyle cevaplandırdığı bildiriliyor:"İşin doğrusu şu ki, Kerbelâ'yı görmiyen bir kimse Tabersi'yi görmüşse, yalnız Kerbelâ'da olanları anlamakla kalmaz, aynı zamanda orayı artık düşünemez bile; eğer Bîşruye'li Molla Hüseyin'i görmüşse, Şehitlerin Büyüğünün (İmam Hüseyin) dünyaya geri geldiğine inanır; ve eğer benim yaptıklarımı görmüşse, 'İşte Şimr, kılıcı ve mızrağı ile geri geldi' der...Gerçekten bu insanlara ne görünmüştü yahut ne görmüşlerdi bilmem ki, bu kadar heves ve keyifle savaşa girdiler...Onaların cesaret ve şecaati insan hayaline sığmaz."

Sonuç olarak, biz de kendi kendimize sorabiliriz; gazez, tamah veya taasubun tahriki ile Hz.Bab'ın ve müminlerinin memleket ve halkına yaydıkları ışığı söndürmeğe kalkan bu habîs güruhun sonu ne oldu? Süratle ve aman vermez bir şiddetle inen ilâhi mücazat belâsından ne ülkenin Baş Veziri kendi kurtuldu, ne vezirleri ve danışmanları, ne hükûmetin kopmaz bağlarla bağlı olduğu din uleması, ne onun adına hareket eden valiler, ne de bebeklik çağındaki bir Dinin hakketmeden duçar olduğu belâlara bilerek veya korku, yahut ihmal yüzünden katkıda bulunan ordu komutanları! Hem baĝnaz hem kararsız bir hükümdar olan ve Hz.Bab'ın kendini başkente çağırıp Dininin hakikatını isbat etme fırsatını vermesi ricasını reddederek kötü niyetli bir vezirin ısrarlarına boyun eğen Muhammed Şah, bahtının birdenbire dönmesinin ardından, daha kırk yaşındayken çeşitli hastalıkların doğurduğu sonuçlara yenik düştü ve Kayyumul Esmâ Yazarının "Kıyamet Gününde" onu mutlaka yutacağına yemin etmiş olduğu "cehennem ateşi" ne

mahkûm oldu.Habis akıl hocası; herşeye kadir, tahtın gerisindeki gerçek kuvvet ve Azerbaycan dağlarındaki mahbusiyeti de dahil, Hz.Bab'a reva görülen her türlü şenaatin baş sorumlusu olan Hacı Mirza Akasi, Şah'la Mahkûm arasına girmesinden daha bir buçuk yıl geçmemişti ki, makamından azl edildi, gayrimeşru yollardan topladığı servetine el konuldu, hükümdarının gözünden düştü ve vatandaşlarının gitgide kabaran öfkesinden kaçmak için Şah Abdül Azim Türbesine sığındı; daha sonra zillet içinde sürüldüğü Kerbelâ'da, hastalığın, sefaletin ve içini kemiren kederin pençesine düştü. Böylece Mahbusunun onun geleceğini haber veren ve ayıbını kınayan suçlayıcı Levhinde yazılanlar hazin bir şekilde doğru çıktı.Kısa süreli vezirliğinin ilk yılı Şeyh Tabersi Kalesi savunucularına karşı vahşiyane saldırıyla lekelenen, Tahran'ın Yedi Şehidinin katlini emir ve teşvik eden, Vahid ve arkadaşlarına karşı yapılan saldırıyı başlatan, Hz.Bab'ın ölüm fermanının doğrudan sorumlusu olan ve Zencan'daki büyük kargaşayı meydana getiren, aşağı tabakadan ve haysiyetsiz Emir Nizam Mirza Taki Han'a gelince, hükümdarının dinmeyen kıskançlığı ve saray entrikalarının kini yüzünden, kazandığı bütün itibarı kaybetti ve Şah' ın emri ile ihanete uğrayarak, Kaşan yakınındaki Fin Sarayının hamamında damarları kesilmek suretiyle öldürüldü. Nebil, Hz.Bahauallah'tan neklede: "Eğer Emir Nizam Benim gerçek makamımı bilseydi, Beni mutlaka yakalardı.Hakikati anlamak için büyük gayret serfetti, ama başaramadı.Allah onun bilmesini istemedi." Hükümdara yapılan suikastın sonucunda işlenen başıboş mezalimdeki faal rolü büyük olan Mirza Ağa Han, görevinden uzaklaştırılarak Yezd'de sıkı bir gözaltına alındı, hayatını orada utanç ve ümitsizlik içinde tamamladı.

"Ayyaş" ve "müstebit" olarak damgalanan, Hz.Bab'a kötü muamelede bulunmaya ilk girişen, O'nu alenen tekdir eden ve adamlarına O'nu şiddetle tokatlatan Şiraz Valisi Hüseyin Han, önce kendi, ailesi, şehri ve eyaletinin başına gelen müthiş bir felâkete duçar oldu, sonradan bütün emeklerinin boşa gittiğini göyerek, dostu, ve düşmanı tarafından terkedilmiş şekilde mezara girene kadar hayatının geri kalan kısmını bir köşede unutulmuş olarak geçirdi.Pek çok suçsuz ve savunmasız Babiyi bir av köpeği gibi hırsıyla kovalayan kana susamış iblis Hacibüd Devle ise, asi Luri'lerin hışmına kurban düştü; mallarını yağmaladıktan sonra sakalını kesip ona zorla yedirdiler, bir at gibi eyer ve yular vurup halkın gözü önünde sırtına bindiler ve gözlerinin önünde ailesinin kadın ve çocuklarına utanç verici eziyetler ettiler. Dinmek bilmeyen düşmanlığı ile Tabersi kahramanlarına büyük hakaret ve eziyetlerde bulunan fanatik, yırtıcı ve edepsiz Barfuruş müçtehidü Saidül Ulema, işlediği iğrenç işlerden kısa bir süre sonra acaip bir hastalığa yakalandı; kanmak bilmeyen bir susuzlukla

kavrulurken buz kesilen vücudunu ne sarındığı kürkler, ne de odasında devamlı yanan ateş ısıtabiliyordu. Bir zamanlar ihtişam içindeki evi ölümünden sonra şehir halkının çöplüğü haline geldi; bu harebe Mazenderan sakinlerini öylesine etkilemişti ki, birbirlerine beddua edecekleri zaman, karşılardaki için o lânetli evin akibetini dilerlerdi. Tahire'nin şehadetinden önce eline teslim edildiği polis müdürü Mahmut Han, dokuz yıl sonra hükümdarın hışımına uğrayarak ayaklarına bağlanan ipe çarşı içinden geçirilip şehir kapıları dışında ber yere götürüldü ve darağacına çekildi. Ağabeyi Emir Nizam' ın emriyle Hz. Bab'ı idam eden Mirza Hasan Han, bu bağışlanmaz fiilinden iki yıl sonra, ölümü ile sonuçlanan korkunç bir cezaya uğradı. Tebriz Şeyhül İslamı, küstah, tamahkâr ve gaddar Mirza Ali Asgar, o şehrin valisinin muhafızları Hz. Bab'ı falakaya yatırmayı reddettikleri zaman, Mahpusun ayaklarına kendi eliyle onbir sopa atmıştı; o da aynı yıl içinde felç oldu ve büyük acılar içinde sefil bir ölümle öldü; onun ölümünden az sonra o şehirde Şeyhül İslamlık makamı iptal edildi. Baş Vezir Mirza Aga Han'ın ılımlı davranması yolundaki öğütlerine kulak asmayarak Takur köyünün yağmalanması ve yakılmasını, keza Hz. Bahauallah'ın evinin yıkılmasını emreden kibirli ve hain Mirza Ebu Talip Han, bir yıl sonra vebaya yakalanarak perişan bir halde öldü, en yakın akrabaları bile ondan kaçtılar. Şah'a yapılan suikastten sonra Neyriz'deki Babi toplumundan geri kalanlara vahşice eziyet eden Şücaül Mülk Mehr Ali Han, kendi torununun anlattığına göre, hastalanıp dili tutuldu ve ölene kadar bir daha konuşmadı. Yardakçısı Mirza Naim gözden düştü, iki defa büyük para cezasına çarptırıldı, işinden azledildi ve işkenceler gördü. Sam Han ve adamlarını, Hz. Bab'ın hayatını yok edecek yeni bir girişimden alıkoyan mucizeye kulak asmadan onların yerini gönüllü olarak alan ve O'nun bedenini kurşunlarıyla dolduran alaydan ikiyüz elli er ve subay aynı yıl içinde Erdebil ile Tebriz arasında vukua gelen müthiş depremde hayatlarını kaybettiler, geri kalan beşyüz kişi ise iki yıl sonra isyan ettikleri için Tebriz'de acımasızca kurşuna dizildiler. Açıkta bırakılan parça parça cesetlerini seyreden halk, onların vaktiyle işlediği vahşi fiili hatırlayıp öylesine lânet ve hayret gösterileri yaptı ki, ileri gelen müçtehitler halkı azarlamak ve susturmak zorunda kaldılar. Alayın komutanı Ağa Can Bey, Hz. Bab'ın şehadetinden altı yıl sonra İngiliz donanmasının Muhammerik'i bombardımanı sırasında can verdi.

Hz. Bab'a ve müminlerine karşı işlenen suçlarda öncü ve faal rol oynayanların başına ilâhi Adaletin yağdırdığı şiddetli ve esirgemez belâ ve kahrılardan, Hz. İsa devrindeki Yahudilerden daha fanatik olan, devrin cehaleti, yırtıcı bağınazlığı, inatçı sapıklığı ve vahşi gaddarlığı ile şöret bulan çıkar düşkünü, açgözlü, bencil ve korkak halk kitleleri de aynı şiddetle payını aldı. Burada yazılabilecek en isabetli şey, Hz. Bab'ın

hayatının son günlerinde yazdığı Delail-i Sabih (Yedi Delil) deki sözlerdir."Zuhurun ilk günlerini hatırla. Ne çok insan koleradan öldü! Bu gerçekten Zuhurun mucizelerinden biriydi, ama hiç kimse onu anlamadı! Dört yıl boyunca bu âfet Şii Müslümanları kasıp kavurdu, fakat manasını anlamadılar." Nebil, ölmez tarihinde anlatıyor: "Gözleri önünde oynanan faciayı somurtkan bir kayıtsızlıkla seyreden, bu iğrenç gaddarlıkları protesto için parmağını bile kıpırdatmayan büyük halk yığınları ise, memleketin tüm kaynaklarının ve devlet adamlarının çabalarının hafifletmekten aciz kaldığı bir sıkıntıya düştüler...Düşmanın elinin Hz.Bab'a uzandığı ilk günden başlayarak, belâ üstüne belâ o nankör halkı ezdi ve onları millî iflâsın eşiğine getirdi. O zamana kadar pek azının okumak zahmetini gösterdiği tozlu kitaplarda şöylesine bir bahsi geçen ve o güne kadar adını bile duymadıkları illetler, hiç birinin kaçamadığı bir hışımla başlarına musallat oldu. Bu musibet yayıldığı her yerde harabiyete neden oldu. Prens olsun, köylü olsun, onun zehirli iğnesinden kaçınamadı ve boyunduruğuna baş eğdi. Halkı pençesine geçirip yakasını bırakmadı. Gilan eyaletinin halkını kıran veba kadar kötü olan bu ani illet, ülkeyi ikiye bölmeye devam etti. Bu âfetler üzücü olmakla beraber, Tanrı'nın gazap ve intikamı, sapık ve inançsız bir milletin başına gelenlerle durmadı. O felâkete uğrayan ülkede yaşayan her canlı varlığa kendini hissettirdi. Bitki ve hayvan hayatını etkiledi ve halka çektikleri musibetin büyüklüğünü duyurdu. Halkı inanılmaz ağırlığı ile ezen belâlara bir de kıtlık ve açlığın dehşeti eklendi. Açlığın kuru kemikli heyulası aralarında dolaşıyor, yavaş ve acılı bir ölümün korkusu gözlerini bürüyordu...Halk olsun, hükümet olsun, hiçbir yerden gelmeyen yardıma hasretti. Elem kâsesini, onu dudaklarına uzatan Eli tanımadan ve Kimin uğruna ıstırap çektiklerini anlamadan, dibine kadar içtiler."

İKİNCİ DÖNEM

HZ. BAHAULLAH'IN ELÇİLİĞİ

1853 - 1892

BÖLÜM VI

BAHAİ ZUHURUNUN DOĞUŞU

Nasıreddin Şah'a karşı vahim suikast girişiminden sonra hızla birbirini izleyen uğursuz olaylar dizisi, daha önce de belirtildiği gibi, Babi Dininin kapanışını ve Bahailiğin birinci yüzyılının ilk, en karanlık ve en

kanlı bölümünü işaretler. Bu olayların getirdiği ölçsüz musibetler sırasında, Hz. Bab'ın ilân etmiş olduğu Dinin ikbali en düşük noktasına indi. Başlangıcından beri giderek hız kazanan sıkıntı ve üzüntüler, terslikler ve hayal kırıklıkları, lânetlemeler, katliamlar ve ihanetler, müminleri kırıp geçirmiş, en yürekli taraftarlarının sadakati için ağır bir sınav olmuş ve neredeyse temelinden yıkacak bir dereceye ulaşmıştı.

Doğuşundan itibaren devlet, din adamları ve halk tek vücut olarak ona karşı koymuş ve ebedi düşmanlık andı içmişti. Fikri ve iradesi zayıf Muhammed Şah, baskı altında kalarak, Hz. Bab'ın Bizzat uzattığı eli reddetmiş, O'nunla yüzyüze gelmeye yanaşmamış, hatta başkente gelmesine bile izin vermemişti.

Zalim ve mağrur yaradılışlı genç Nasireddin Şah ise, gerek veliahtlığı gerekse hükümdarlığı sırasında, saltanatının daha ileride ki bir döneminde tüm karanlık ve amansız vehşeti ile ortaya çıkacak husumetini hep göstermişti. O'nun son derece ihtiyacı olan yardım ve himayeyi sağlayabilecek tek kişi olan kudretli ve hikmetli Mutemed, ani bir ölümle ondan koparılmıştı. Hz. Bab'ın Mekke'yi ziyareti sırasında Kuddus vasıtaıyla yeni Zuhurdan haberdar edilen Mekke Şerifi, İlâhi Habere kulağını tıkamış ve O'nun gönderdiği haberciyi ters bir ilgisizlikle dinlemişti. Hz. Bab'ın Hicaz'dan dönerken mübarek Kerbelâ şehrinde yapılması kararlaştırılan toplantıdan kesinlikle vazgeçilmek mecburiyetde kalınması, O'nun gelişini şevkle bekleyen taraftarlarını hayal kırıklığına uğratmıştı. Emrin yeni doğan gücünü destekleyen başlıca kaleler olan onsekiz Diri Harfin çoğu düşmüştü. Babi hiyerarşisini oluşturan "Aynalar", "Kılavuzlar", "Şahitler", ya kılıçtan geçirilmiş, ya uzaklara sürülmüş, ya da zorla susturulmuştu. Aralarından ileri gelenlere temelleri açıklanmış olan programın büyük kısmı, onların aşırı gayreti yüzünden gerçekleşmemişti. Bu eshaptan ikisinin Emri Türkiye ve Hindistan'a yerleştirme çabaları daha başından itibaren boşa gitmişti. Mazendaran, Neyriz ve Zencan'ı kasıp kavuran fırtına, muhterem Kuddus'un, arslan yürekli Molla Hüseyin'in, bilgin Vahid'in ve yılmaz Hüccet'in parlak mesleklerini kökünden yıktıktan başka, sahabe arkadaşlarından en dirayetli ve yüreklilerinin pek çoğunun canlarını da almıştı. Tahran'ın Yedi Şehidinin ölümlerine ilişkin iğrenç cinayetler, Emrin canlı sembollerinden birine daha kıymıştı; halbuki o bir taraftan Hz. Bab'ın yakın akrabası olması, bir taraftan da yaradılışından sahip olduğu erdemler sayesinde, eğer hayatı esirgenmiş olsaydı, emekleyen bir Dinin korunmasına ve ilerlemesine büyük katkıları olabilecekti.

Üstelik, zaten dizüstü çökertilmiş bir toplumun tepesinde görülmedik bir şiddetle patlayan daha sonraki bir fırtına, onu henüz zaferlerinin doruğunda bulunan en büyük kadın kahramanı, Emsalsiz Tahire'den yoksun bırakmış, Hz.Bab'ın güvendiği vahiy kâtabi ve son arzularını emanet ettiği Seyyid Hüseyin'in akıbetini hazırlamış, Emrin kaynakları hakkında derin bilgi sahibi birkaç kişiden biri olan Molla Abdülkerim Kazvin'yi çökertmiş ve yeni Dinin yüce kişilerinden tek sağ kalan Hz.Bahau'llah'ı bir zindana atmıştı. Yeni doğan bir zuhurun cana can katan enerjisinin fişkırdığı Pınarbaşı olan Hz.Bab'ın Kendisi ise, o kasırganın kopmasından önce, elim şartlar altında bir idam müfrezesinin kurşunlarına yenilmişti. Kendi yerine bıraktığı, neredeyse tamamen çökmüş bir toplumun yalnız lâfta lideri, yetkisiz bir ünvanın sahibi, aşırı derecede çekingen, iyi niyetli olmakla beraber en küçük şeyden etkilenen, her türlü seçkin nitelikten yoksun olan kimse şimdi, gerçek lider olan Hz.Bahau'llah'ın kontrolü üzerinden kalkınca, bir derviş kıyafetinde, öldürücü düşmanın tehlikesinden kaçmak için doğduğu Mazenderan'ın dağlarında saklanıyordu. Emrin kurucusunun, elyazması şeklinde dağınık, tasnif edilmemiş, iyi çoğaltılmamış ve korunmamış ciltler dolusu yazılarının bir kısmı, zamanın karışıklığı nedeniyle ya bile bile imha edilmiş ve el konmuş, ya da nazil oldukları ülkenin sınırları dışındaki güvenli yerlere alelacele gönderilmişti. Şah'ın özel isteği üzerine yazdığı bir risalede Emre ve doktrinlerine hınzırca saldıran sınırsız derecede haris ve iki yüzlü Hacı Mirza Kerim Han'ın da aralarında bulunduğu güçlü düşmanlar, şimdi başlarını kaldırmış ve Emrin karşılaştığı tersliklerden cesaret bularak hakaret ve iftiralar yağıdırıyorlardı. Ayrıca dayanılmaz koşulların baskısı altında, birkaç Babi inançlarından dönmek mecburiyetinde kalmış, bazıları da tam inkâra giderek düşmanların safına katılmışlardı. Şimdi ise bir avuç sorumsuz heveslinin yaptığı menfur tecavüz, bütün bu üzücü talihsizliklere bir de korkunç bir iftira eklemiş kutsal ve masum bir Din, temellerini sarsabilecek silinmez bir lekeyle damgalanmıştı.

Ama herşeye rağmen Kadiri Mutlak Elin yaktığı Ateş, üzerine yağın belâ sağanakları ile küllenmişse de sönmemişti. Dokuz yıldan beri parlak bir ışıkla yanan bu alev, gerçekten o an için kararıştı, fakat büyük yangından geriye kalan korlar halâ canlıydı ve yakın bir zamanda, çok daha büyük bir Zuhurun hayat verici nefesiyle yeniden alazlanacak ve aydınlığı çevresindeki karanlığı dağıtacağı gibi, ışığını Doğu ve Batı yarı kürelerinin en uzak noktalarına kadar ulaştıracaktı. Hz. Bab'ın mecburi tutukluluğu, yalnızlığı nasıl O'na bir yandan doktrinini sarahatle ifade etmek, Zuhurunu tam manasıyla açıklamak, makamını resmen ve alenen ilân etmek ve Misakını kurmak fırsatını vermiş, bir yandan da Bedest'de toplanan

eshabının ağzından Dininin yasalarının duyurulmasına vesile olmuşsa, aynı şekilde, Hz. Bab'ın idamı ve Hz. Bahau'llah'ın mahpusiyeti ile sonuçlanan bu emsalsiz derecedeki büyük kriz de, daha kudretli bir Zuhurun hızla büyüyen gücüyle, Şiraz'lı Peygamberin ilk mesajını, O'nun anavatanının sınırlarının çok ötesinde ölümsüzleştirecek ve daha güçlü bir temele oturtacak bir yenileşmenin başlangıcı oldu.

Hz. Bab'ın Dinin, yokolmanın eşiğine gelmiş ve tüm insanların gözünde ona hayat veren ümit ve arzular boş çıkmış gibi görüldüğü zamanda, onun sayısız âşıklarının büyük fedakârlıklarının boşa gittiği sanılırken, onun içinde saklı İlâhi Vaad birdenbire gerçekleşecek ve nihai kemali esrarengiz bir şekilde aşikâr olacaktı. Babi Dini - zamansız olarak değil, önceden tayin edilmiş vaktinde - sona eriyor, mukadder meyvesi ve en büyük maksadı olan Hz. Bahau'llah'ın Elçiliğinin doğuşunu getiriyordu. Bu en karanlık ve dehşetli anda, İran'ın kasvetli ufkunda bir Yeni Işık bütün haşmetiyle belirerek üzereydi. Aslında bir oluşma ve olgunlaşma süreci olan olayların sonucunda, Emrin Kahramanlık Çağının, en gözalıcı olmasa bile en önemli safhası artık başlamak üzereydi. Hz. Bab'ın haber verdiği gibi, vücuda getirdiği cenin halindeki Din dokuz yılından beri hızlı, esrarlı ve karşı konmaz bir şekilde gelişmekteydi; tâ ki, vaad edilen Allah'ın Emri tayin edilen saate Tahran'daki Siyah Çal zindanının karanlığı ve ıstıرابı içinde dünyaya gelene kadar...Yıllarca sonra Hz. Bahau'llah, Hz. Bab'inkini o kadar yakından takip eden Kendi Elçiliğinin meşruiyetini kabul etmeyenlerin iddialarını tekzip için buyurmuştu: "Bak, bu hayret verici, bu en mübarek ve rahim Dinin dokuzuncu yılı tamamlandığında, nasıl emredilen sayıda saf, mübarek ve mukaddes ruhlar en gizli şekilde tamam olmuştur." Ayrıca buyuruyor: " Bu en kudretli ve fevkalâde Zuhurun Benim daha önceki Zuhurumdan bu kadar kısa zaman sonra görünmesi, hiçbir insanın çözemeyeceği bir giz, hiçbir aklın alamıyacağı bir sırdır. Onun süresi önceden tayin edilmiştir."

Aziz Yuhanna'nın birbirini izleyen bu iki Zuhur hakkında açık bir kehaneti vardır: "İkinci vay geçti, bak üçüncü vay çabuk geliyor." Bu âyeti Hz. Abdülbaha şöyle yorumlamıştır: "Bu üçüncü vay Hz. Bahau'llah'ın zuhuru günü, Allah'ın günüdür ve Hz. Bab'ın zahir olduğu güne yakındır." Yine diyor ki: "Dünyanın bütün milletleri, aynı zamanda gelecek iki Zuhur bekliyorlar; hepsi bu vaadin gerçekleşmesine muntazır. "Altmış yılından önce Hz. Bahau'llah'ın yaklaşmakta olan izzetini açıkca sezmiş ve "hızla birbiri ardına gelecek çifte Zuhur" üzerinde ısrarla durmuş olan Tanrı rehberliğinin parlak yıldızı Şeyh Ahmed Ahsai de Seyit Kâzım'a kendi eliyle yazdığı bir mektupta en yüce Zuhurun yakın olduğu hakkında

manidar bir ifade kullanmıştı: "Bu Emrin esrarının zahir olması lâzım, ve bu Haberin sırrının açıklanması gerek. Ben fazlasını söylemem. Zaman belirtemem. Onun Emri Hin (68) den sonra bilinecek."

Hız Bab'ı süratle takip eden bu yeni Zuhurun Taşıyıcısının, Kendi yüce görevine ilk defa vakıf olmasındaki koşullar, Hz. Musa'nın Sina Çölünde Yanar Çalı ile karşılaştığında; Zerdüş peygambere birbiri ardına yedi hayal ile elçiliği tebliğ edildiğinde; Hz. İsa Ürdün Nehri sularından çıkarken göklerin yarıldığını, Ruhul-Kuds'un bir güvercin gibi inerek üstüne konduğunu gördüğünde; Hz. Muhammed'in mukaddes Mekke şehri dışındaki Hira mağarasında, Cebrail'in, "Rabbının adına sesini yükselt," diye nida ettiğini duyduğunda; Hz. Bab'ın rüyasında İmam Hüseyin'in kanlı başına yaklaşıp, kesik boğazından damlayan kanı dindirdiğini gördüğünü ve uyandıktan sonra, Tanrı'dan yağın inayetin kendine yönelik olduğunu anladığında; ruhlarının sarsılıştığı dokunaklılığı hatırlatmakta, hatta onları geçmektedir.

Şimdi burada, Hz. Bab'ın Dinini ilânından o kadar kısa bir zaman sonra kendini açıklayan ve o Dinin daha yeni beyan ettiği düzeni bir darbeye ortadan kaldırdığı halde, Kurcusunun ilâhi yetkisini büyük bir şiddet ve kuvvetle savunan bu Zuhurun mahiyeti ve gizlediği manalar neydi, diye sorabiliriz. Durup düşünecek olursak, Hz. Bab'ın bir müridi olduğu halde, Kendini sevgili Mevlâsının benimsediği Yasayı o kadar çabuk iptal etmeye yetkili gören Kişinin iddiaları nelerdi? Biraz daha düşünersek, Kendinden önce kurulmuş dinî sistemlerle Kendi Zuhuru arasındaki ilişki neydi? O zuhur ki, o son derece tehlikeli vakitte O'nun sancılı ruhundan fişkıracak, o kokuşmuş çukura çöken karanlığı delmiş, duvarlarından dışarı taşıp dünyanın bir ucundan öbür ucuna kadar yayılarak, tüm insanlığa sınırsız olanaklar getirmişti ve bugün de gözlerimizin önünde insan toplumunun yolunu çizmektedir.

Bu dramatik şartlar içinde böylesine muhteşem bir Elçiliğin ezici yükü Kendisine yüklenen Kimse, gelecek kuşakların kabul edeceği ve daha şimdiden sayısız taraftarlarının anladığı gibi, tüm insanlığın Yargıcı, Yasa Koyucusu ve Kurtarıcısı, bütün Dünyanın Düzenleyicisi, insan evlâtlarının Birleştiricisi, çoktandır beklenen bin yıllık sulh ve selâmetin Getirticisi, yeni bir "Evrensel Dönem"in Başlatıcısı, En Büyük Barışın Kurucusu, en Yüce Adaletin Kaynağı, tüm insanîyetin rüşte ermesinin İlân Edicisi, yeni bir Dünya Düzeninin Yaratıcısı, ve bir dünya medenîyetinin İlham Vericisi ve Kurucusu Olandı.

O, Beni İsrail için "Ebedi Peder" in tecessümü, "on binlerce aziz ile beraber gelen Ordular Padişahı"ndan başka bir kimse değildi. Hristiyanlık için "Pederin izzetiyle" İsa'nın dönüşü, Şii İslâmlar için İmam Hüseyin'in geri gelişi, Sünni Müslümanlar için "Tanrı Ruhunun" (İsa) gökten inişi; Zerdüştiler için vaad edilen Şah Behram; Hindular için Krişna'nın yeniden doğuşu; Budistler için Beşinci Buda idi.

Taşdığı isim, Allah'ın Resulünün haleflerinden en şanlısı olan İmam Hüseyin' in - Aziz Yuhanna'nın Kitabında bahsi geçen "taç"ın en parlak "yıldızı" ile Emir-ül Müminin ve aynı Kitapta övülen iki "şehit"ten ikincisi olan İmam Ali' nin adlarından meydana gelmişti. O'na resmen verilen, Farsça Beyan'da açıkca kaydedilmiş olan Bahauallah namı, Tanrı'nın hem bahasını, hem nurunu, hem izzetini simgeliyordu; O, "Rabların Rabbi" "İsm-i Azam", "Kıdem Cemali", "Kalem-i Alâ" "Saklı Ad", "Gizli Hazine", "Tanrı Zuhuru", "En Ulu Işık", "En Yüce Ufuk", "En büyük Okyanus", "Yüce Sema", "Herşeyden önce Var Olan Kök", "Kendi Kendine Yeten", "Evrenin Güneşi", "Büyük Haber", "Sina'nın Hatibi", "İnsanları Eleyen", "Dünyanın Mazlumunu", "Milletlerin Arzusu", "Misakın Sahibi", "Sidretul Munteha" sıfatlarıyla sıfatlanmıştı. O'nun soyu, bir yandan, İbrahim Peygamberin (Müminlerin Babası) zevcesi Katura vasıtasıyla İbrahim'e, öte yandan Zerdüş ve Sasaniyan sülâlesinin son hükümdarı Yezdigird'e kadar uzanıyordu. Ayrıca Yesse'nin torunlarından idi ve Feth Ali Şah'ın sarayındaki vezirlerle yakından ilişkili bir asilzade olan, Mirza Buzurg lâkabıyla tanınan babası Mirza Abbas tarafından Mazenderan'ın en eski ve ünlü ailelerinden birine mensuptu.

Yahudi nebilerinin en büyüğü Eş'ya O'na şu sıfatla atıfta bulunmuştu: "Allah'ın Bahası", "Ebedi Peder", "Barış Prensi", "Harikulâde Olan", "Öğütçü", "Yesse'nin neslinden yetişen kudret Asâsı", ve "O'nun kökünden büyüyen Dal", "Davud'un tahtına oturacak olan", "kuvvet eli ile gelecek Olan", "Milletler arasında hüküm verecek Olan", "ağzının asâsıyla yeryüzüne vuracak ve dudaklarından çıkan nefesle kötülerini devirecek Olan", "İsrail'in sürgünlerini toplayacak Yuda'nın dağılmışlarını dünyanın dörtbir köşesinden bir araya getirecek Olan". Davud, Mezamirinde O'nun hakkında şarkılar söylemiş ve O'nu "Ordular Rabbi", "Baha Sultanı" diye övmüştü. Haggai O'nun için, "bütün milletlerin Arzusu", Zekeriye ise "O'nun yerinden yetişip Tanrı'nın Mabedini bina edecek Dal" demişti. Hızkiyal O'na, "bütün dünyaya hükmedecek Rab" diye sena etmişti. Joel ve Zefeniya Peygamberlerin her ikisi O'na "Yahova'nın Günü" olarak atıfta bulunmuşlar ve Zefeniya o günü, "bir gazap günü, bir sıkıntı ve üzüntü

günü, bir viranlık ve harabiyet günü, bir karanlık ve kasvet günü, bir bulut ve koyu karanlık günü, surlarla çevrili şehirlere ve yüksek kulelere karşı bir boru sesi ve tehlike işareti günü" olarak tarif etmişti. Ayrıca O'nun gününü hem Hızkiyal hem de Davud, "Rabbın Günü" diye övmüşler; Malaki, "İstikamet Güneşinin kanatlarında esenlik getireceği, Rabbın büyük ve dehşetli günü" şeklinde tarif etmiş, Danyal ise O'nun gelişini, "harabiyete sebep olan mekruh şeyin" sonunun alâmeti olarak bildirmişti.

Zerdüştlüğün kutsal kitapları O'nun Dinine atfen, güneşin en az bir ay boyunca hareketsiz kalacağı bir Din yazıyordu. Rivayetlere göre, Zerdüş, Ehrimen'e galip gelecek bir kudsiyet ve barış devri getirecek ve Dünya Kurtarıcısı Şah Bahram'ın gelişinden önce, üçbin yıllık bir kavga ve niza dönemi geçeceğini haber verirken, mutlaka O'nu kastetmişti.

Gautama Buda'nın kendine atfedilen, "Maitreye adında bir Buda'nın, evrensel kardeşlik Budasının" zamanı gelince kıyam edip, "sınırsız izzeti içinde" zahir olacağı, kehanetinin maksudu yalnız O idi. Hinduların Bhagavad-Gida'sının, "En Yüce Ruh", "Onuncu Avatar", "Krisna'nın mükemmel Zuhuru" diye haber verdiği o idi.

Hız. İsa O'ndan şöyle söz etmişti: "Bu dünyanın Sultanı", "günah, istikamet ve hüküm dünyasına serzeniş edecek Tesilli Edici", "sizleri tüm gerçeklere kılavuzlayacak Doğruluk Ruhunu", "kendiliğinden konuşmayacak, fakat işittiği her bir şeyi söyleyecek Olan", "Üzüm bağının Rabbi", "etrafında bütün mukaddes meleklerle, semanın bulutlarından kudret ve haşmetle " ve "Pederinin izzeti ile gelecek Olan", "bütün milletlerin" tahtı önünde toplanacağı "İnsan Oğlu". Apocalypse'in yazarı O'nu, "Tanrı'nın Bahası", "Alfa ve Omega", "Başlangıç ve Bitiş, "ilk ve Son", sözleriyle anlatmıştı. Ayrıca onun Zuhurunu "Üçüncü Vay" olarak tarif etmiş ve O'nun Kanununu şöyle övmüştü: "yeni bir gök ve yeni bir yer", "Tanrı'nın çadırı", "Mukaddes Şehir," "Kocası için süslenen bir gelin gibi hazırlanmış olarak Tanrı yönünden gökten gelen Yeni Orşelim" (Kudüs). Hız. İsa O'nun Gününe, "İnsan Oğlunun Baha tahtında oturacağı diriliş" kelimeleriyle atıfta bulunmuştu. Aziz Paul, o'nun geliş saatini ima ederek, "son boru", "Allah'ın borazanı", saati demiş, Aziz Petros ise o Günü "Tutuşan göklerin dağılacağı ve ateşin hararetinden unsurların eriyeceği Tanrı'nın Günü" olarak anlatmıştı. Ayrıca O'nun Günü hakkında, "tazelenme zamanı" "dünyanın başlangıcından beri Allah'ın, bütün mukaddes Peygamberlerinin ağzından Vaad ettiği herşeyin hakkının verilmesi zamanı" demişti.

Tanrı Resulü Muhammed, Kitabında O'na "Büyük Haber" diye atıfta bulunmuş ve O'nun Gününün, "Allah'ın bulutların gölgesinde geleceği" Gün, "Senin Rabbinin geleceği ve meleklerin saf bağliyacağı" Gün, "Ruhun kıyam edeceği ve meleklerin sırayla dizileceği" Gün olduğunu beyan etmişti. O Kitabın, Kendi tarafından "Kuran'ın kalbi" diye vasıflandırıldığı söylenen bir suresinde O'nun gelişini, Kendinden önce gelen ikiyi kuvvetlendirmek için gönderilen "Üçüncü" Haberci olarak bildirmişti. Aynı kitabın sahifelerinde O'nun Gününe parlak övgülerde bulunmuş, "Büyük Gün", "Son Gün", "Allah'ın Günü", "Hüküm Günü", "Hesaplaşma Günü", "Birbirini Aldatma Günü", "Ayrılma Günü", "İç çekme Günü", "Buluşma Günü", "Hükümün yerini bulacağı Gün", "İkinci boru sesinin duyulacağı Gün", "insanlığın dünyanın Rabbi önünde duracağı" ve "herşeyin O'nun önüne yoksul bir kılıktaki çıkacağı" Gün, "o kadar sabit sandığın dağların, bir bulutun geçişle yokoldüğünü göreceksin" dediği Gün, "hesabın sorulacağı" Gün, "insanların yüreklerinin ağızlarına gelip boğazlarını tıkayacağı yaklaşmakta olan" Gün, "Tanrı'nın kurtarmak istediğinden başka gökte ve yerde olan herşeyin dehşete düşeceği" Gün, "her emzikli ananın memedeki çocuğunu terkedeceği ve her gebe kadının yükünü atacağı" Gün, "dünyanın, Rabbinin nuru ile parlayacağı, Kitabın kurulacağı, Peygamberlerin ve şahitlerin getirileceği, aralarında insaf ile hüküm verileceği ve hiç kimsenin hakkının yenmiyeceği" Gün kelimeleri ile yüceltmışti.

Bundan başka, Allah'ın Resulü, O'nun izzetinin bereketini, Hz. Bahauallah'ın Bizzat şahadet ettiği gibi, "ayın öndördündeki dolunay" a benzetmişti. Aynı şahadete göre, Emir-ul Muminin İmam Ali, O'nun mertebesini, "Sina Dağında Yanar Çalı'dan Musa ile konuşanın" mertebesiyle bir göstermişti. Yine Hz. Bahauallah'ın buyurduğuna göre, O'nun, Elçiliğinin üstün vasfına İmam Hüseyin, şu sözlerle şahadet etmiştir: "Allah'ın Resulünü izhar eden Kişi bu Zuhurun izhar edicisi olacaktır".

Babi Dinini Müjdecisi Şeyh Ahmet Ahsai ki, "altmış ile altmışedi yılları arasında" vukua gelecek "acayip işleri" önceden haber vermiş ve O'nun Zuhurunun mutlaka olacağını kesin olarak teyit etmişti, yukarıda da belirtildiği gibi şöyle yazmışti: "Bu Emrin Esrarı mutlaka zahir olacak ve bu Haberin Sırrı muhakkak ifşâ edilecektir. Daha fazlasını söyleyemem, zamanını tayin edemem. O' nun Emri Hin'den (68) sonra açıklanacaktır." (yani : bir süre sonra).

Şeyh Ahmed'in müridi ve halefi Seyit Kâzım Reşti de, keza şunları yazmışti: "Kaim'in öldürüleceği mutlakdır. O katledildikten sonra dünya

onsekiz yaşına varacaktır."Hattâ, Lamiye Kasidesi Şerhinde "Baha" ismine imada bile bulunmuştu. Ayrıca, kendi günleri sonuna yaklaşırken, müritlerine önemli bir beyanı olmuştu: "Gerçek söylüyorum, Kaim'den sonra Kayyum zahir olacak. Çünkü Kaim'in güneşi battığında, Hüseyin'in cemali yükselecek ve bütün dünyayı aydınlatacak. Bunun üzerine, Şeyh Ahmed'in sözünü ettiği "Esrar" ve "Sır" bütün haşmetiyle açılacak...O Günlerin Gününe ermek, geçmiş kuşakların en büyük görkemine ermdir ve o çağda işlenecek tek bir iyi iş, sayısız yüzyıllar boyunca takva içinde yapılan ibadetlere eşittir".

Hız. Bab'da O'dan büyük övgüyle bahsetmişti: "Varlığın özü", "Tanrı'nın Bakiyesi", "herşeye Kadir Mevlâ", "herşeyi kuşatan Kızıl Işık", "Görünen ve Görünmeyen Rabbi", "Kaim'in Kendi Zuhuru da dahil, bütün geçmiş Zuhurların tek Maksudu", O'nu resmen, "Tanrı'nın Zahir edeceği Kimse" olarak vasıflandırmış, O'na Kendinin de içinde bulunduğu ve yaşadığı "Ebha Ufuk" diye atıfta bulunmuş, en maruf eseri olan Farsça Beyan'da, O'nun ünvanını açıkça belirtmiş ve O'nun "Düzenini" övmüş, "Ali'nin Oğlu, insanların gerçek ve kuşku götürmez Lideri" kinayesiyle O'nun adını açıklamış, sözlü ve yazılı olarak tekrar tekrar ve şüpheye yer bırakmayan bir şekilde O'nun Zuhur tarihini tesbit etmiş ve müminlerini, "Sakin ki Beyan ve O'nda açıklanan hiçbir şeyin onları O'ndan perdelememesi" için uyarıyordu. Bundan başka Kendinin "O'na inanan ilk Kul" olduğunu, "herşey yaratılmadan önce" O'na sadakatle tâbi olduğunu, Kendinin "hiçbir atfının O'nu ima edemeyeceğini", gelecek Zuhurun imkânlarını içinde taşıyan bin yıllık tohuma, Beyan'ın tümünde toplu olan güçlerin hepsine üstün bir kudret bahşedildiğini" ifade etmişti. Ayrıca Kendi Elçiliği ile ilgili ahit kurulmazdan önce Kendinin, Tanrı'nın Zahir edeceği Kimse hakkında "bütün yaratılmış şeylerle ahit kurduğunu" açıkça söylemişti. Kendinin O "En kudretli Kitap" tan ancak" bir harf", O "Uçsuz Bucaksız Okyanus"tan sadece bir "şebnem tanesi" olduğunu, Kendi Zuhurunun "O'nun cennet yaprakları içinde tek bir yaprak" olduğunu,"Beyan'da yüceltilen herşeyin" Kendi elinde yalnız bir "Yüzük", Kendisinin ise, "Tanrı'nın Göndereceği Kimse'nin elinde bir yüzük" olduğunu, O'nun bu yüzüğü "nasıl isterse, ne için isterse, ne vasıta ile isterse çevireceğini"ikrar etmişti.Kendini O'nun için"tamamen feda ettiğini",O'nun hatırına "lânetlenmeye razı olduğunu", O'nun sevgisi uğrunda "Şehadetten başka bir özlemi olmadığını" beyan etmişti. Ve nihayet kesin ve açık olarak haber vermişti: "Beyan bugün için bir tohumdur; Tanrı'nın Zahir edeceği Kimse'nin Zuhurunun başlangıcında tam kemale erecektir." "Bu Emrin doğuşu üzerinden dokuz yıl geçmedikçe, yaratılan şeylerin hakikati açıklanmayacaktır. Şimdiye kadar gördüğün her şey ıslak tohum safhasından

Bizim onu etle kaplamamıza kadar olandır. Yeni bir yaradılışı görene kadar sabret. Söyle: Mukaddestir, Yaradanların En Mükemmmeli Olan Allah!"

Hız. Bahauallah'ın Kendi Zuhurunun akıl almaz azameti ve üstün vasfını teyit eden şahadeti şöyledir: "Beyan Noktasının (Bab) etrafını tavaf ettiği O geldi." Ayrıca teyid ediyor: "Gökte ve yerde bulunan herkes eğer bu günde, mertebeleri Kuran Dininin Harflerinden onbin kere daha izzetli olan Beyan Harflerine mukadder kılınan iktidar ve vasıflarla süslenmiş olsalar, ve onların hepsi göz kırpması kadar çabuk geçen bir süre Benim Zuhurumu tanımakta tereddüt etseler, Tanrı'nın nazarında yoldan çıkmışlardan ve 'İnkâr Harflerinden' sayılacaklar." İkan Kitabında Kendine kinayede bulunarak buyuruyor: "İlahi Kudret Sultanı, kendi harikulâde kelimelerinin bir harfi ile, Beyanın ve Beyan Ehlinin tamamındaki hayat nefesini söndürmeye ve bir harfi ile onlara yeni ve sermedi bir hayat bahşetmeye ve onları ayağa kaldırıp kendi boş ve bencil arzularının mezarından kaçtırmaya muktedirdir." Yine buyuruyor: "Bu, günlerin Sultanıdır", "Bizzat Tanrı'nın Günü", "ardından asla gecenin gelmiyeceği Gün", "güzün hiçbir zaman yetişemeyeceği Bahar", "geçmiş çağlara ve asırlara Göz" "her Tanrı Peygamberinin, her İlâhi Habercinin susadığı" "dünyanın çeşitli kavimlerinin özlemini çektiği", vasıtasıyla "Tanrı'nın Kendi Haberci ve Peygamberleri zümresinin, ve onlardan öte, O'nun kutsal ve el değmez Mabedinin bekçilerinin, semavi sarayın mukimlerinin ve Baha Çadırının sakinlerinin kalplerini denediği" Gündür. Başka bir yerde buyuruyor: "Bu en kudretli Zuhurda geçmişin bütün Dinleri zirveye ve tam kemale eriştiler." Yine buyuruyor: "Eski Zuhurların hiçbiri, takdir edilen bir derecenin dışında, bu Zuhurun mahiyetini tam olarak hiçbir zaman idrak etmedi. "Kendi makamı hakkında şöyle diyor: "O olmasaydı hiçbir İlâhi Haberci Peygamberlik Hilâtı ile süslenmez ve kutsal Kitapların hiçbiri Hilâtı ile süslenmez ve kutsal Kitapların hiçbiri indirilemezdi."

Nihayet, ve ötekiler kadar önemli olan, Hız. Abdülbaha'nın Babasının şahsında görülen Zuhurun herşeye üstün niteliği hakkındaki övgüleri: "Hakikat Güneşinin yaz ortası ihtişamıyla tekrar parlaması veya baharın şaşaalı parlaklığıyla yeniden görünmesi için asırlar, hayır, çağlar geçecek." "Cemali Mübarek'in başlattığı Din düzenini düşünmek bile, bu yüce izzetten bir an için pay almak özleminde olan eski çağların azizlerini yere sermaye yeterdi." Bir başka önemli ifadesi şöyle: "ileride 'bulutların gölgesinde' gelecek olan Zuhurlar hakkında bil ki, kendi vahiy kaynaklarına olan ilişkileri bakımından onlar Kıdem Cemali'nin gölgesindedir. Fakat zahir olacakları çağ ile ilişkileri yönünden herbiri 'dilediğini yapabilen'dir. " Ve nihayet, aydınlatıcı açıklaması ile Hız.Bahauallah ve Hız. Bab'ın Zuhurları

arasındaki gerçek ilişkiyi kesin bir şekilde ortaya koyuyor: "Bab'ın Zuhuru güneş gibidir, makamı güneşin ilkbahar gündönümünde girdiği, Zodyaktaki ilk burç olan Hamel (Koç) burcuna benzer. Öte yandan, Bahauullah'ın Zuhurunun timsali, güneşin yaz ortasında ve en yüksek mevki olan Arslan burcudur. Yani, bu mübarek Din, en yüksek noktadan, şaşaasının, hararetinin ve izzetinin kemali ile parlayan Hakikat Güneşinin nuru ile ışık saçmaktadır.

Hız. Bahauullah'ın Zuhuruna ilişkin kehanetleri geniş olarak araştırmaya girişmek gerçekten imkânsız bir iş olurdu. Buna Hız. Bahauullah'ın Kendi Kalemi tanıktır: "Bütün İlahi Kitaplar ve Yazılar En Büyük Zuhurun gelişini insanlara duyurmuş ve bildirmiştir. Bu en yüce İnayeti, bu en güçlü ihsanı haber veren geçmiş günlerin Kitaplarındaki âyetleri hiçkimse lâıykıyla anlatamaz.

Bu konuya son verirken şunu da belirtmek gerekir, ki Hız. Bahauullah'ın Şahsında gerçekleşen Zuhur, Kendinden önceki bütün Dinleri kayıtsız şartsız geçersiz kılmakta, o Dinlerin kutsal bildiği ebedi hakikatları taviz vermeden korumakta, onların gerçek Kitaplarının kudsiyetini olduğu gibi kabul etmekte, Kurucularının makamlarını aşağılatmak yahut öğrettikleri ruhani idealleri hükümsüzleştirmek gibi bir niyeti reddetmekte, onların görevlerini açıklamakta ve birbirleri ile münâsebetlerini ortaya koymakta, onların ortak, değişmez ve temel maksadını yeniden teyid etmekte, görünürde farklı olan iddia ve doktrinlerini uzlaştırmakta, bu İlahi Zuhurun yavaş yavaş açılmasına herbirinin katkısını içtenlikle ve şükranla kabul etmekte, kendinin de devamlı olarak ilerleyen bir Zuhurlar zincirinin sadece bir halkası olduğunu tereddütsüz itiraf etmekte, onların öğretilerini hızla gelişen ve devamlı değişen bir toplum mübrem ihtiyaçlarına uygun ve artan hassasiyetinin gerektirdiği kanun ve hükümlerle tamamlamakta, onların içine düştüğü mezhep ve grup çatışmalarını, kaynağı İlahi olan, dünyayı birleştirici ve kurtarıcı bir Düzenin çerçevesi içinde işleyen ve onun prensiplerine uygun bir evrensel Kardeşlik' te birleştirmeye hazır ve ehil olduğunu ilân etmektedir.

Geçmişin çağların ve asırların mev'udu ve en yüksek izzeti, ve bütün Adem devri dinlerinin kemali olarak selâmlanan, en az bin yıl sürecek bir dönemi ve beşbin asırlık bir kaderi olan bir devri açan, Kehanet (Nebilik) Devrinin tamamlanıp Gerçekleşme Devrinin başladığını simgeleyen, Kurucusunun gerek elçilik süresi, gerekse görevinin verimlilik ve görkemi bakımından eşi olmayan böyle bir Zuhur, daha önce de

belirtildiği gibi, Tahran'da bir yeraltı zindanının karanlığında, bir zamanlar şehir hamamlarından birinin su deposu olarak kullanılan bir çukurda doğdu. Bu cehennem karanlığı içerisinde kokuşmuş havayı koklar, nemli ve buz gibi soğuktan uyuşmuş, ayakları bukağıya vurulmuş, boynu kalın bir zincirin ağırlığıyla bükülmüş, en aşağılık suçlu ve canilerle çevrili, sevgili Emrinin temiz ismine sürülen müthiş lekenin ağırlığıyla ezilmiş, taraftarlarının, başına gelen dehşet verici belâların ve geride kalanları bekleyen büyük tehlikelerin acısıyla dolu bir halde iken; böyle kritik bir anda ve korkunç şartlar altında, Zerdüştî, Musevi, Hristiyan ve İslâm Dinlerinde sırasıyla Kutsal Ateş, Yanar Çalı, Kumru ve Cebraîl timsalleri ile bilinen, Kendi ifadesiyle, "En Yüce Ruh", bir genç kız şeklinde tecessüm ederek Hz. Bahau'llah'ın elem dolu ruhuna indi ve vahyini açıkladı.

Hayatının sonlarında, Tanrı vahyinin ruhundaki ilk kıpırdanışlarını anarak şunları yazdı: "Bir gece rüyada şu yüce kelimeler her yandan duyuldu: "Gerçekten, Seni Seninle ve Kalemle muzaffer kılacağız. Başına gelenlerden dolayı üzülme ve korkma, çünkü güvendesin. Çok geçmeden Tanrı dünyanın hazinelerini-Sana Senin ve Kalemle vasıtasıyla yardım edecek kimseleri-yükseltecektir; Allah Kendini tanıyanların yüreklerini onlarla sevindirmiştir." Bir başka yerde de, İlâhî Davetin Kendi bütün varlığını kaplayan etkisini kısa ve resim çizercesine anlatıyor: "Bu öyle bir tecrübedir ki, Musa'nın bayılıp yere düşmesine sebep olan Tanrı'nın likasını ve Muhammed'i telâşla evine koşturup zevcesi Hatice'den Kendini cüppesi ile örtmesini isteten Cebraîl'in sesini canlı bir şekilde hatırlatmaktadır." Bunu şu unutulmaz kelimelerle anlatıyor: "Gündüzleri Tahran hapishanesinde zincirlerin ağırlığı altında yatarken, kokuşmuş hava Beni uyutmuyordu, uyukladığım nadir anlarda başımdan göğsüme doğru, tıpkı yüksek bir dağın doruğundan aşağı çağlayan kudretli bir sele benzer bir şeyin aktığını hissediyordum. Bundan sonra vücudumun bütün organları ateş gibi yanıyordu. Bu anlarda, dilimden hiçbir insanın duymaya dayanamayacağı sözler akıyordu."

Heykel Suresinde, "En Yüce Ruhun" timsali olan Genç kızın, Emrini bütün varlık âlemine ilân ettiği o nefes kesici anları tarif ediyor: "Üzüntülerle çevrili bulunurken, başımın üzerinden fevkalâde ve son derece tatlı bir sesin çağırıldığını duydum. Yüzümü döndürünce bir Genç Kız gördüm ki, Rabbimin isminin hatırası onda şekillenmişti ve önümde havada duruyordu. Ruhü öyle bir sevinçle doluydu ki siması Tanrı hoşnutluğu süsü ile aydınlanıyor, yanakları Rahmanın parlaklığı ile parlıyordu. Yer ile gök arasında insanların yüreklerini ve akıllarını çelen bir nida ile sesleniyordu. İç ve dış varlığıma Benim ruhumu ve Tanrı'nın şerefli kullarının ruhlarını

sevindiren haberler veriyordu. Parmağı ile başımı işaret ederek gökte ve yerde bulunan herkese hitap etti: 'Tanrı'ya yemin olsun! Bu, Alemlerin Sevgilisidir, ama anlamıyorsunuz. Bu, aranızda Tanrı'nın Cemali ve Tanrı'nın aranızdaki Sultanlığının kudretidir, eğer bileydiniz. Bu, Tanrı'nın Sırrı ve Hazinesi, Tanrı'nın Emri ve Zuhur ve varlık beldelerinde bulunanlara Tanrı'nın Bahasıdır, eğer idrak edenlerden olaydınız.'"

Haberini ilan edişinin zirvesinde, saltanat sahibi hasmı Nasıreddin Şah'a yazdığı mektupta, Elçiliğinin ilâhî kaynağına biraz daha ışık tutan bölümler yer almaktadır: "Ey Şah! Ben de başkaları gibi bir insandım ve yatağımda uyuyordum ki, birden Ebhanın meltemleri üzerime esti ve Bana var olan herşeyin bilgisini öğretti. Bu şey Benden değil, Herşeye Muktedir ve Herşeyi Bilici'dendir. O Bana sesimi yer ile gök arasında yükseltmemi emretti, bu yüzden izan sahibi herkesin gözünden yaşlar akıtan şeyler başıma geldi...Bu sadece senin Herşeye Kadir ve övülen Rabbinin irade yellerinin kıpırdattığı bir yapraktır...O'nun herşeyi zorlayan çağırısı Bana ulaştı ve insanlar arasında O' nu övmeme sebep oldu. O'nun emri dile geldiğinde Ben gerçekten ölü gibiydim, Senin Rahman ve Rahim Rabbi'nin irade eli Beni değiştirdi. "Bir başka Levihte buyuruyor: "Hayatıma yemin olsun! Ben Kendimi Kendi isteğimle zahir etmedim, Beni Allah Kendi isteğiyle zahir etti." Bir başka yerde de şöyle yazıyor: "Ne zaman sessiz ve sakin kalmak istesem, birden Yüce Ruh Bana göründü, Cebrail' in gölgesi üzerime düştü, Baha Ruhu göğsümde kıpırdadı ve Beni kıyam edip sessizliğimi bozmağa çağırdı."

İşte Hakikat Güneşi Tahran'da bu şartlar altında doğdu, Bu ender imtiyaza nail olan Tahran şehrini Hz. Bab, "Mübarek Toprak" diye yüceltmiş, Hz. Bahau'llah ona, "dünyanın Anası", "Işığın Fecri", "Rabbın alâmetinin Tanyeri", "insanlığın bütün neşesinin Kaynağı" sıfatlarını vermiştir. Bu emsalsiz şaşaalı Nurun ilk fecri, daha evvel anlatıldığı gibi, Şiraz kentinde doğmuştu. O Güneşin kenarı şimdi Tahran'ın Siyah Çal zindanının ufkundan görünmeye başlamıştı. On yıl sonra ışınları Bağdat'ta parlayacak, ve kasvetli bir çevrede doğuşundan hemen sonra aydınlığını gölgeleyen bulutları delecekti. En yüksek noktasına uzaktaki Edirne kentinde ulaşması ve Akkâ kalesine yakın bir yerde batması mukadderdi.

Böyle göz kamaştırıcı bir Zuhurun şaşaaasının insanların gözüönüne serilmesi mecburen yavaş ve kademe kademe olacaktı. Taşıyıcısının aldığı ilk işaretin mahiyeti hakkında o anda veya hemen arkasından, Kendi arkadaşlarına ve ailesine bir açıklama yapılmadı. Onun uzak etkili sonuçlarının Kendine en mahrem olan kişilere bile doğrudan doğruya

açıklanması için on yıl geçmesi gerekti. Büyük bir ruhani mayalanmayla geçen bu sürede bu kadar yüklü bir Haberin Muhatabı, Tanrı'nın yeni Zuhurunun saldığı kuvvetli enerji ile dopdolu ruhundaki ağır yükü boşaltabileceği anı sabırsızlıkla bekliyordu. Bu ezelden takdir olunmuş sürede bütün yapabildiği, mektuplarında, şerhlerinde, münacat ve risalelerinde üstü örtülü ve rümezlu bir dille, Hz. Bab'ın vaadinin gerçekleşmiş olduğunu ve bunu yerine getirmek için Seçilenin Kendi olduğunu ima etmek oldu. Hikmetleri ve O'na karşı bağlılık ve merbutiyetleri ile tanınan sahabe arkadaşlarından birkaçı, O'nun ruhundan akan henüz açıklanmamış baharın revnakını sezmişlerdi ve eğer O'nun önleyici etkisi olmasaydı sırrını açıklayıp tâ uzaklara kadar duyurmaya hazırdılar.

BÖLÜM VII

HZ. BAHAUİLLAH'IN İRAK'A SÜRGÜN EDİLİŞİ

Önceki bir bölümde anlatıldığı üzere Nasireddin Şah'a suikast 28 Şevval 1268 Hicri tarihine rastlayan 15 Ağustos 1852 günü yapıldı. Suikasttan hemen sonra, Hz. Bahaullah Niyaveran'da tutuklandı, son derece haysiyet kırıcı bir şekilde Tahran'a götürölüp Siyah Çal'a atıldı. Dört ay süren mahpusluğunun ortalarında, Hz. Bab'ın coşkun sözlerle haber verdiği ve Şeyh Ahmed Ahsai'nin "Hin'den sonra" şeklinde değindiği "dokuz yılı" (1269), bütün dünya için hayale sığmayacak imkânlarla dolu olarak başladı. O yılın doğuşundan iki ay sonra, mahbusiyetinin amacına artık erişmiş olan Hz. Bahaullah serbest bırakıldı ve bir ay sonra da Bağdad'a hareket etti; bu, O'nu zamanla Türkiye'nin Avrupa kısmındaki Edirne şehrine kadar götürecekt ve Akkâ'da yirmidört yıllık kalebentliğiyle sona erecek olan unutulmaz ve hayat boyu sürgünlüğünün ilk merhalesi idi.

O güçlü rüyanın sonucu olarak, İlâhi Elçiliği ile ilgili kudret ve yetki artık O'na yeni bahşedilmiş olan görevlerin yerine getirilmesini tamamen engelliyecek olan bu mahpusluktan kurtulması yalnız kaçınılmaz değil, fakat şart ve âcil olmuştu. O'nu bağlayan zincirleri koparacak olan imkân ve vasıtalar da eksik değildi. Hz. Bahaullah'ın suçsuzluğunu kanıtlamak için her yola baş vuran Rus sefiri Prens Dolgorouki'nin ısrarlı ve kararlı müdahalesi; Siyah Çal'da Hacibüd Devle'nin, Rus Sefirinin tercümanı ve hükümet temsilcilerinin huzurlarında O'nu kuvvetle aklayan ve kendi suçluluğunu kabul eden Azim lakaplı Molla Şeyh Ali Türşizi'nin aleni itirafı; yetkili mahkemelerin itiraz edilmez ilâmları; O'nun erkek ve kız kardeşleri ile akrabalarının usanmaz gayretleri; bütün bunların bir araya

gelmesi O'nun zorba düşmanlarının elinden kurtulması ile sonuçlandı. Özgür bırakılmasında payı olduğu kabul edilen, belki daha az göze çarpıcı fakat kuvvetli bir başka etken de, O'nunla aynı zindanda çürüyen çok sayıdaki fedâkar arkadaşlarının kaderi idi. Nebil'in ifadesiyle, "Tahran'da o kader dolu yıl içinde Hz.Bahaullah ile birlikte hapsedilen kahramanların dökülen kanları, Tanrı'nın Kendine nasip kıldığı maksadı gerçekleşmekten menetmek isteyen düşmanın elinden kurtuluşu için ödenen fidyeyi teşkil eder."

Hz. Bahaullah'ın suçsuzluğunu en ufak bir şüpheye yer vermeyecek şekilde ortaya koyan bu kuvvetli şahadetler karşısında Başvezir, Mahkûmu salıvermek için hükümdarın isteksizce verdiği onayını aldıktan sonra, artık güvendiği temsilcisi Hacı Ali'yi azatlık fermanını Hz. Bahaullah'a ulaştırması için Siyah Çal'a gönderdi. Temsilcinin oraya varışında karşılaştığı manzara onu öylesine öfkeye düşürdü ki, böyle yüksek mevki ve lekesiz ün sahibi birine reva gördüğü rezilane muamele için efendisine lânetler yağdırdı. Omuzlarından çıkardığı cübbesini Hz. Bahaullah'a sunarak, vezirin ve müşavirlerinin yanında bunu giyinmesini rica etti; Şah hükûmetinin üyelerinin karşısına mahpus kıyafeti ile çıkmayı tercih eden Hz.Bahaullah bu ricayı kesinlikle kaddetti.

Karşılıklarına çıkar çıkmaz Baş Vezir hemen O'na hitaben dedi ki: "Eğer öğütlerime kulak verip Seyyid Bab'ın Dininden uzak dursaydınız, çektiğiniz bunca acılara ve haysiyet kırıcı muamelelere maruz kalmazdınız." Hz. Bahaullah cevap verdi: "Ya siz, Benim sözlerimi dinleseydiniz devlet işleri bu tehlikeli duruma düşmezdi." Bu sözler Mirza Ağa Han'a, O'nunla Hz. Bab'ın şehadeti sırasında yaptığı bir konuşmayı ve O'nun kendini şöyle uyarımlı olduğunu hatırlattı: "Yakılan ateş her zamankinden daha şiddetle alevlenecek." Hz. Bahaullah'a, "Şimdi ne yapmamı önerirsiniz"? diye sorunca derhal cevap aldı: "Ülkenin valilerine masum kanlarının dökülmesinden vazgeçilmesi, mallarının yağmalanmasının durdurulması, artık kadınların iffetine dokunulmaması ve çocuklarına zarar verilmemesi için emir verin" Baş Vezir aynı gün bu öğüde uydu, fakat bu davranışının etkileri, sonraki olayların gösterdiği gibi, kısa ömürlü ve önemsiz kaldı.

Hz. Bahaullah'ın elim ve zalim mahpusiyetinden sonra O'na tanınan nisbi huzur ve sükûn da, yanılmaz Hikmetin hükmüne göre, son derece kısa sürdü. Daha ailesi ve akrabalarına henüz katılmıştı ki, Nasireddin Şah'ın bir fermanı geldi; fermana en geç bir ay içinde İran topraklarını terk ederek istediği yere gitmesi emrediliyordu.

Rus Sefiri İmparatorluk fermanından haberdar olunca derhal Hz.Bahaullah'ı kendi devletinin himayesine almak arzusunu izhar etti ve O'nun Rusya'ya gitmesi için her türlü kolaylığı sağlamak teklifinde bulundu. Hz. Bahaullah bu içten teklifi reddederek, yanılmaz bir içgüdü ile, Türk idaresinde bulunan Bağdat kentine yerleşmeyi tercih etti. Yıllarca sonra Rus Çarı Nicolaevitch Alexander II'ye hitaben yazdığı Mektubunda şöyle buyurmuştu: "Hapishanede zincirlere vurulmuşken, senin Sefirlerin'den biri Bana yardımda bulundu. Bu yüzden Tanrı senin için, Onun Kendi bilgisinden başka hiç kimsenin idrak edemeyeceği bir makam nasip kıldı. Sakın ki bu yüce makamı elden kaçırmayasın." Kaleminden inen bir başka aydınlatıcı ifade de şöyle: "Bu Mazlumun hapiste acı çektiği sırada itibarlı bir devletin (Rusya) sefiri - Ebha ve Yüce Tanrı ona yardımcı olsun! - Beni kurtarmak için elinden gelen her gayreti gösterdi. Birkaç defa serbest bırakılmam için izin çıktı, fakat şehrin ulemasından bazıları engel oldular. Sonunda Sefir Hazretlerinin rica ve gayretleri ile özgürlüğe kavuştum. Zati Şahaneleri, En Büyük İmparator Hazretleri - Yüce ve Ebha Tanrı ona yardım etsin! - Tanrı aşkına Beni himaye etti, bu himaye dünyadaki akılsızların haset ve düşmanlığını çekti."

Şah'ın Hz. Bahaullah'ın İran topraklarından derhal çıkarılması anlamına gelen fermanı, birinci Bahai yüzyılının tarihinde yeni ve görkemli bir bölümü açmaktadır. Hattâ, doğru bir görüş açısından bakıldığında, dünya din tarihinin en olaylı ve önemli bir dönemini başlattığı kabul edilir. Bu ferman kırk yıla yakın süresi olan bir Elçiliğin başlangıcına rastlar; bu öyle bir Elçiliktir ki, yaratıcı kuvveti, temizleyici gücü, iyi edici etkileri ve yaydığı dünyayı yöneten, dünyayı şekillendiren güçlerin karşı konmaz işleyişi sayesinde, tüm insanlığın din tarihinde eşsiz bir yere sahiptir. Bu, kırk yıldan fazla süren ve ancak o zalim fermanın Hedefi Olanın suudu ile sona eren bir sürgünler dizisinin ilk aşamasını belirtir. O'nun harekete getirdiği süreç, yavaş yavaş gelişip açılarak, O'nun Emrinin, Şii İslâmiyetin kiskançlıkla korunan kalesinin tam ortasında, bir süre için yerleşmesiyle başladı ve O'nu Şiiliğin en yüksek ve ünlü temsilcileri ile kişisel temasa geçirdi, daha sonraki bir aşamada, Halifelüğün merkezinde İslâm dünyasının en kudretli hükümdarı olan Türk Sultanının ülkesinde memleketin mülki ve dini yetkilileri ve Sultanın temsilcileri ile karşı karşıya getirdi; ve nihayet O'nu Arz-ı Mübarek'in kıyılarına kadar götürdü ve bu suretle Tevrat ve İncil'de yer alan kehanetler gerçekleşti; Tanrı Resulünün ve O'na halef olan imamların çeşitli hadislerinde saygı ile korunan vaadler yerine geldi; ve çoktandır beklenen İsrail'in kendi Dininin eski Beşiğine geri dönmesine yol açtı. İlk yirmiyedi yılı, soylu, ve varlıklı bir aileden gelmenin sağladığı yararların tasasızca zevkini sürmek, yoksul, hasta ve ezilmişlerin devamlı

yardımına koşmakla geçen; bunu Hz.Bab'ın dokuz yıllık faal ve örnek bir müritlik dönemi izleyen; ve nihayet baştan sona hayati tehlikelerle gölgelenen, büyük acılarla kederlenen ve sonuna doğru, karşı konulmaz, ruhları değiştiren bir Vahyin açığa çıkardığı güçlerin ani patlaması ile ölümsüzleşen dört aylık bir mahpusiyetten sonra, bir hayatın dört aşamasından sonuncusu ve en verimliyi böylece başladı denebilir.

Hız. Bahauallah'ın akrabalarından bazıları ile birlikte vatanından bu zoraki ve acele uzaklaşması, bazı yönleriyle, Mübarek Ailenin telâşla Mısır'a kaçışını; Hız. Muhammed'e peygamberlik vahyi geldikten az sonra anî olarak Mekke'den Medine'ye hicretini; Hız. Musa, kardeşi ve müminlerinin, İlähi davete uyarak yurtlarından çıkışını; ve en çok, Hız. İbrahim'in Kaldelilerin Urfa'sından Arzı Mev'uda sürülmesini hatıra getirmektedir; ki bu sürgün çeşitli ırk, din ve milletlere getirdiği sonsuz faydalar bakımından; Emri bütün geçmiş Zuhurların çiçeği ve yemişi Olan'ın sürgünlüğünün doğrudan sonucu olarak, bu günde ve gelecekte bütün insanlığa bahşedilmesi mukadder olan hesapsız nimetlerin tarihteki en yakın benzeridir.

Hız. Abdülbaha, Mufavezat Kitabında, Hız. İbrahim'in sürgünlüğünün derin etkilerini sıraladıktan sonra, önemle şöyle teyid ediyor: "İbrahim'in Urfa'dan Suriye'deki Halep şehrine sürgün edilmesi bu sonuçları vermişse, bir düşünelim, Hız. Bahauallah'ın Tahran'dan Bağdat'a, oradan İstanbul'a, sonra Rumeli'ye ve oradan Arz-ı Akdes'e sürülmesinin etkileri neler olacaktır."

1269 Hicri Rebiül Sani ayının ilk günü (12 Ocak 1853), Kerbelâ'dan dönüşünden dokuz ay sonra, bazı aile fertleri ile birlikte ve İmparatorluk muhafızlarından bir subay ile Rus Sefaretinin bir temsilcisi refakatinde, Hız. Bahauallah Bağdat'a üç ay sürecek yolculuğuna başladı. O'nunla sürgünlüğü paylaşanlar arasında, O'nun tarafından "Varaka-i Ülya" (En Yüce Yaprak) olarak sıfatlandırılan zevcesi, melek huylu Nevvab bulunuyordu; o, hemen hemen kırk yıl boyunca gösterdiği sabır, takva, vefa ve ruh asaleti ile, suudundun sonra Efendisinin kaleminden emsalsiz kelimelerle, "Tanrı'nın bütün âlemlerinde O'nun daimi zevcesi" olarak yüceltilmiştir. Sonradan "En Büyük Dal" lâkabı verilen ve O'nun Misakinin Merkezi ve öğretilerinin yetkili Yorumcusu olacak dokuz yaşındaki oğlu, ve sonraki yıllarda şanlı validesi ile aynı ünvanı taşıyan ve gerek seksenaltı yaşına kadar yaptığı hizmetler, gerekse ulu kökü sayesinde Bahai Dininin en büyük kadın kahramanı olmak imtiyazına lâyık bulunan yedi yaşındaki kızkardeşi de vatanları ile son kez vedalaşan sürgünlerin arasında idiler. Bu

yolculukta O'na yoldaşlık eden iki kardeşinden biri, Ağa Kelim olarak bilinen Mirza Musa, Onun sadık ve kıymetli yardımcısı, bütün erkek ve kız kardeşleri arasında en muktedir ve mümtaz olanı ve Hz.Bahaullah'ın ifadesiyle, Kendi Dininin "kaynakları hakkında yeterli bilgi sahibi olan sadece iki kişiden" biriydi. Öbürü, üvey kardeşi Mirza Muhammed Kuli, akrabalarından bazılarının dönmelerine rağmen, inandığı Dine sonuna kadar sadık kaldı.

Olağanüstü şiddetli geçen bir kara kışta, yeterli donanımına sahip bulunmayan küçük sürgün grubunun, karlı Batı İran dağları üzerinden yaptığı bu yolculuk uzun ve tehlikeli olmakla beraber, Karand'daki kısa mola sırasında, Aliyullahi Mezhbine mensup Vali Hayat Kuli Han'ın yolculara karşı sıcak ve coşku dolu ilgisi dışında, olaysız geçti. Buna karşılık Hz.Bahaullah'ın Valiye gösterdiği şevkat ve muhabbet tüm köy halkını etkiledi ve çok uzun yıllar boyunca O' nun Bağdat'a yolculuk eden taraftarlarına karşı konukseverlikleri sebebiyle Babi olarak tanındılar.

O sıralarda vahyolunan bir münacatta, Siyah Çal'da katlandığı acı ve eziyetleri anlatan Hz. Bahaullah, bu "müthiş yolculuk" sırasındaki zorlukları dile getirmiştir: "Tanrım! Efendim! Maksudum!...Sen bu toz zerresini Kendi kudretinin sonsuz gücü ile yarattın ve O'nu, kimsenin zincir vuramayacağı Kendi ellerinde büyüttün...O'na hiçbir dilin tasvir edemeyeceği ve Senin Levihlerinden hiçbirinin anlatamayacağı dert ve belâları nasip kıldın. İpeğin yumuşaklığına alıştırdığım boynuna sonunda ağır zincirler taktın, kadife ve dibalarda yatırdığın bedenini sonunda zindanların zilletine serdin. Hükümün Beni sayısız halkalarla bağladı ve boynuma hiçbir kimsenin çözemeyeceği zincirler taktı. Belâların üzerime rahmet yağmurları gibi indiği yıllar geçti...Zincirlerin ve halkaların ağırlığı altında kaç gecem rahatsız geçti, kaç günler insanların elinin ve dilinin başıma getirdikleri yüzünden huzur ve sükûndan uzak kaldım! Senin herşeyi kaplayan rahmetinle yaban hayvanlarını bile rızıklandırdığın ekmek ve su bir müddet bu kuluna yasak edildi, senin Emrinden kopanlara reva görmediklerini Bana reva gördüler, tâ ki Senin geri alınmaz hükmün kuruldu ve senin emrin bu kulunu, soğuşun insanı konuşmaktan alıkoyacak kadar şiddetli, kar ve buzun hareket ettirmeyecek kadar çok olduğu bu zamanda, birkaç zayıf bedenli kimse ve küçük yaştaki çocuklarla birlikte İran'ı terketmeğe çağırıldı."

Nihayet Hicri 28 Cemaziyel Sani 1269 (8 Nisan 1853) de Hz.Bahaullah, o zamanlar bir Türk eyaleti olan Irak'ın başkenti Bağdat'a vardı. Birkaç gün sonra Kâzımiye'ye geçti; burası Bağdat'ın üç mil

kuzeyinde, çoğunlukla İran'luların oturduğu ve yedinci ve dokuzuncu İmamlar olan iki Kâzımların gömülü bulunduğu yerd. Gelişinden az sonra, Şah hükümetinin Bağdat'taki temsilcisi O'na ziyarette bulunarak, bu hac makamını dolduran ziyaretçilerin çokluğu nedeniyle, Eski Bağdat'ta ikamet etmesinin daha uygun olacağını bildirdi ve bu öneri hemen kabul edildi. Bir ay sonra, Recep ayının sonlarına doğru, kentin eski bir mahallesinde Hacı Ali Meded'in evini kiralarak ailesiyle oraya taşındı.

İslâm hadislerinde, "Zahrul Kufe" olarak adı geçen, asırlardır "Barış Yeri" diye anılan ve Hz.Bahau'llah'ın "Allah'ın Şehri" adıyla ölümsüzleştirdiği bu şehirde O, Süleymaniye dağlarında çekildiği iki yıllık inziva ve arada bir Necef, Kerbelâ ve Kâzimiyye'ye yaptığı yolculuklar dışında, İstanbul'a sürülünceye kadar kaldı. Kuran, bu şehirden "Allah'ın çağırıldığı Barış Yeri" diye söz eder. Yine Kuran'da, "Allah onların hepsini bir araya topladığında...onlar için Rabları ile beraber bir Barış Yeri olacak" âyeti ile bu şehir kastedilir. Oradan, ağır yaralı, üzerine bulutlar çökmüş, unutulmak üzere olan, takatsız kalmış bir Dini farkına varmadan canlandıran bir kuvvet, haşmet ve izzet dalga dalga yayıldı. Oradan, gece ve gündüz hep artan bir güçle, genişliği, bereketi, itici kuvveti, yazılarının hacmi ve çeşitliliği bakımından Hz.Bab'inkinden daha üstün bir Vahyin ilk tecellileri doğdu. Yükselen bahası on uzun yıldır yakıcı bir nefret, silinmez bir haset ve amansız bir habasetin bulutları ile gölgelenen Hakikat Güneşinin ışınları onun ufkundan parladı. Mev'ud "Ordular Rabbi"nın Çadırı ilk orada kuruldu ve çoktandır beklenen "Peder'in ülkesinin" temelleri yıkılmaz şekilde orada atıldı. Danyal Peygamberin kehanetine göre " bin ikiyüz ve doksan gün" (1290 Hicri) geçtikten sonra "harap edici mekruh şey" in sonu geldiğinin işareti olan Gufran Haberi'nin ilk sesleri oradan duyuldu. "Tanrı'nın En Yüce Evi", O'nun "Bastığı Yer" ve "İzzet Tahtı", "Bütün dünyanın hayran olduğu Kutup Yıldızı", "Yer ile gök arasındaki Necat Lâbası", "gökte ve yerde bulunan herkese O'nun hatırasının Alâmeti", "Şaşaası bütün varlığı aydınlatan Mücevherin" saklandığı yer, O'nun ülkesinin "Sancağı", "İnanmışların etrafını tavaf ettikleri Mihrap" onun duvarları içinde geri dönülmezcesine kuruldu ve ebediyen kutsandı. Hz.Bahau'llah'ın "En Mübarek Meskeni", "Onun ülkesinin "Sancağı", "İnanışların etrafını tavaf ettikleri Mihrap" onun duvarları içinde geri dönülmezcesine kuruldu ve ebediyen kutsandı. Hz.Bahau'llah'ın "En Mübarek Meskeni", "Onun herşeye üstün izzetinin Makarrı" olarak kazandığı kudsiyet dolayısıyla, hemen yakınında Bahai dünyasının Kibleşi, O'nun mübarek Medfeninin yükseldiği, O'nun "Sic-i Azamı" (En Büyük Hapishane) olan Akkâ şehirden sonra ikinci büyük hac mahalli olmak şerefi ona ihsan edildi. O'nun tam ortasına kurulan semavi

Sofrada, uzaktan veya yakından gelen, gitgide daha çok sayıdaki din adamları ve siviller, Sünniler, Şiiler, Kürtler, Araplar ve İran'lılar, prensler ve soylular, köylüler ve dervişler toplanarak, ileride o cömert Bağışçının ününü yaymalarına, O'nun hayranlarının sayısını çoğaltmalarına, O'nun yazılarını uzaklara kadar götürmelerine , ve O'nun Dininin kurumlarının ilerde kurulması için sağlam bir temel kurmalarına imkân verecek ilâhi Sofradan herbiri kendi ihtiyaç ve kabiliyetine göre rızıklandı. Ve nihayet, kapılarının içinde yaşayan çeşitli toplulukların gözleri önünde, yeni doğmuş bir Zuhurun yavaş yavaş gelişmesinin ilk aşaması başladı, Kurucusunun vahiy kaleminden ilk inenler kaydolundu, O'nun ağır ağır billurlaşan doktrininin ilk prensipleri belirlendi, O'nun muhteşem makamının ilk manaları anlaşıldı, O'nun Dinini içerden yıkmaya yönelik ilk saldırılar başladı, iç düşmanlarına karşı ilk zaferler kazanıldı ve O'nun Huzurunun Eşiğine ilk Hac ziyaretleri yapıldı.

Böyle değerli bir Haberin Taşıyıcısına Takdiri İlahinin mukadder kıldığı bu ömür boyu sürgünlük, Onun içinde gizli imkânları anî ve hızlı olarak açığa çıkarmadı ve zaten çıkaramazdı. Onun akla gelmeyen yararlarını insanların gözleri önüne serilmesi, acı verecek derecede yavaş cereyan edecek ve tâ başlangıcından bugüne kadar O'nun Dininin tarihinde hep olageldiği gibi, zaman zaman gelişmesini durdurmak ve ilerleyişinin yarattığı bütün ümitleri kırmak tehdidinde bulunan birçok krizlere karşılaşmak özelliğini taşıyacaktır.

İşte böyle bir kriz şimdi gitgide büyüyerek O'nun yeni doğan Dinini tehlikeye atmak ve ilk temellerin yıkmakla tehdit ediyor, O'nun ömür boyu sürgünlüğünün başlangıcı olan Irak'taki ikametinin ilk yıllarını gölgeliyor ve bu yıllara özel bir önem kazandırıyor. Daha öncekilerin tersine, bu bunalım tamamen içerden gelme ve O'nun kabul edilmiş sahabe arkadaşlarından bazılarının davranışları, hırsları ve akılsızlıklarından doğmaktaydı.

Bugüne kadar Emrin maruz kaldığı aksilikler ve hakaretlere neden olan, ister dinî, ister sivil kesimden olsun, düşmanların sesleri şimdi nisbeten kesilmişti. Halkın dinmek bilmez gibi görünen kini, akan kan sellerinden sonra artık bir dereceye kadar hafiflemişti. Ayrıca, O'na indirdikleri darbeler altında ezilmesine rağmen, Emrin yapısının esasta sağlam ve ruhunun canlı kaldığını anlayacak kadar ızan sahibi amansız düşmanlarından bir kısmı bitkinlik ve ümitsizliğe düşmüşlerdi. Üstelik, Baş Vezirin eyalet valilerine gönderdiği emirler, mahalli yetkililerin akıllarını başlarına getirerek, nefret ettikleri bir düşmana karşı kudurmuşçasına

sadırmaktan ve sadistçe eziyetler yapmaktan artık vazgeçmelerine sebep olmuştı.

Bunun sonucu olarak başlayan sükûn, bir süre sonra Osmanlı Sultanı ve vezirleri ile Sünni din adamlarının, Emrin ve onun temsil ettiği şeylerin kökünü kazımak için Şah'la ve İran ve Irak'ın Şii uleması ile elele verip yeni baskı önlemleri almaları ile bozulacaktı. Henüz sükûnet devam ederken, yukarıda sözü edilen iç bunalımın ilk belirtileri kendini göstermeye başladı; bu kriz halkın dikkatini daha az çekmekle beraber, doruğuna yaklaşıırken, o güne kadar eşi görülmemiş bir ciddiyete büründü ve daha çocukluk devresindeki bir toplumun sayısının azalmasına, birliğinin tehlikeye düşmesine, itibarının son derece zedelenmesine ve uzun bir zaman için izzetine gölge düşmesine sebep oldu.

Hız.Bab'ın idamını hemen izleyen günlerde, içten içe kaynamaya başlamış olan bu fitne, Hz.Bahaullah'ın Tahran'da Siyah Çal mahbusiyetinin sonucu olarak O'nun durdurucu elinin birdenbire çekilmesiyle şiddetlendi, İran'dan alelacele sürgün edilmesiyle daha yoğunlaştı ve Bağdat'ta ikametinin ilk yıllarında rahatsız edici yüzünü göstermeğe başladı. Hz.Bahaullah'ın Irak dağlarındaki iki yıllık inzivasında bu yıkıcı güç hız kazandı ve Süleymaniye'ye dönüşüden sonra O'nun Kendi Elçiliğinin ilânına kadar hazırlık olarak ortaya çıkan üstün etkiler altında bir süre durduysa da, sonradan daha büyük bir şiddetle yeniden baş gösterdi ve Edirne'de doruk noktasına vardı; nihayet o Elçiliğin bütün insanlığa ilânının serbest bıraktığı karşı konmaz güçlerin altında ezilip yok oldu.

Bu bunalımın odak noktası, Bizzat Hz. Bab'ın adayı olan, karakterinin bazı yönlerine daha önce değindiğimiz, çabuk kanan ve korkak tabiatlı Mirza Yahya idi. Bu kendini beğenmiş ve gevşek adamı mükemmel bir ustalık ve sebatla aldatan ve elinde oynatan kara yürekli habis ise, ölçsüz hırsı, körükörüne inadı ve hâkim olamadığı kıskançlığı ile bilinen İsfahan'lı Seyyid Muhammed adında biriydi. Hz.Bahaullah sonradan Akdes Kitabında onun Mirza Yahya'yı "yoldan çıkardığını" ifade etmiş ve Levihlerinden birinde "haset kaynağı ve kötülük özü" olarak damgalanmıştır. Hz.Abdülbaha bu ikisinin arasındaki ilişkiyi, "süt çocuğunun "anasının kıymetli göğsüne" bağlılığı olarak tarif etmiştir. İsfahan'daki Sadr medresesinden kovulan bu Seyyid, utanç ve pişmanlık içinde Kerbelâ'ya gitti ve orada Hz.Bab'a inananların safına katıldı. O'nun şehadetinden sonra gösterdiği kararsızlık, imanının yüzeysel ve inancının temelden zayıf olduğunu ortaya koydu. Hz.Bahaullah'ın Kerbelâ'yı ilk ziyareti ve Seyyid Kâzım'ın en seçkin eski müridleri ve arkadaşlarından

bazılarının O' na açıkca gösterdikleri ihtiram, muhabbet ve hayranlık bu düzenbaz ve dalaverecinin bağrında, Hz.Bahaullah'ın ona gösterdiği sabır ve tahammülle büsbütün körüklenen bir haset ve düşmanlık uyandırdı. Onun şeytanî düzenlerine isteyerek âlet olan aldatılmış yardımcıları, şaşkın, gönlü kırık ve lidersiz kaldıkları için onun tarafından, artık aralarında bulunmayan bir Liderin ilkelerinin ve öğütlerinin tam tersi bir yola girmek için iğfal edilmeye çoktan hazır, sayıları kalabalık bir Babi grubu idi.

Hz.Bab'ın artık Kendine inananların arasında olmadığı; adayının ya Mazerderan dağlarında güvenilir bir sığınak aradığı, ya da Arap dervişi kılığında şehirden şehire gezindiği; Hz.Bahaullah'ın önce hapsedilip sonra da vatanının sınırları dışına sürüldüğü; Emrin çiçeğinin bitmez tükenmez görünen katliamlarla biçilip yere serildiği bu zamanda, o mağdur toplumdaki kalanlar, bedenlerini sindirip felce uğratan, ruhlarını boğan, zihinlerini karıştıran ve sadakatlerinin ipini gerip incelten bir sıkıntıya duçar olmuşlardı. Bu aşırı düşkünlük halinde, korkularını dindirecek, sorunları çözecek, görev ve yükümlülüklerini belirtecek, güvenebilecekleri yetkili bir sestenden yoksundular.

O sıralarda, vaktiyle yeni yükselmekte olan bir Dinin titrek ilk zaferlerine sahne olan Horasan'da seyahat eden Nebil, zamanın koşullarının kendinde bıraktığı izlenimleri yazdı. Tarihinde bunları anlatıyor: "Tanrı Emrinin ateşi hemen her tarafta sönmüştü. Hiçbir yerde sıcaklığından bir iz bulamadım." Yine onun anlattığına göre, Kazvin'de topluluktan geri kalanlar, birbirine can düşmanı kesilen, en saçma sapan doktrin ve sanılara açık dört guruba ayrılmışlardı. Hz. Bahaullah, Tahire'nin yorulmak bilmeyen gayretinin parlak delillerine tanık olan Bağdat'a varışında, o şehirde oturan vatandaşları arasında tek bir Babi bulabildi, daha çok İran'luların ikamet ettiği Kâzimiye'de ise ancak bir avuç vatandaş hâlâ Hz.Bab'a inandıklarını korku ve belirsizlik içinde ikrar edebildiler.

Bu topluluğun, sayısı kadar maneviyatı da büyük kayba uğramıştı. Hz.Bahaullah'ın Kendi kelimeleriyle, onların "yoldan çıkmışlığı ve budalalığı" o dereceye varmıştı ki, hapisten çıkınca ilk kararı, "kıyam edip... büyük bir gayretle bu insanları yeniden canlandırmaya girişmek" oldu.

Hz.Bab'a bağlılık iddiasında bulunanların karakterleri zayıflayıp, içine düştükleri derin şaşkınlığın delilleri çoğaldıkça, pusuda bekleyen ve tek amaçları gitgide bozulmakta olan bu durumu kendi çıkarları için sömürmek olan nifakçılar büsbütün küstahlaştılar. Hz. Bab'ın halefi olmak iddiasını güden, Mir'atül Ezeliyye (Ezeliyet Aynası), Subhi Ezel (Ezeliyet

Sabahı) ve İşmul Ezel (Ezeli isim) gibi yüksek sıfatlarıyla övünen Mirza Yahya'nın davranışları ve özellikle, onun Beyan "Şahitleri" arasında birinci ünvanı ile yücelttiği Seyyid Muhammed'in dalavereleri öyle bir hal aldı ki, doğrudan doğruya Emrin itibarı söz konusu oldu ve gelecekteki güvenliği ciddi bir tehlikeye düştü.

Mirza Yahya, Hz.Bab'ın idamını takiben geçirdiği şiddetli sarsıntı yüzünden inancını neredeyse yitirmişti. Derviş kılığında Mazenderan dağlarında dolaştığı sıradaki davranışlarıyla, Hz.Bahaullah'ın yorulmaz gayreti sayesinde iman etmiş bulunan Nur şehri müminlerinin sadakatini öylesine zedelemişti ki, bir kısmının inancı sarsıldı ve bazıları düşmanla işbirliği yapacak kadar ileri gittiler. Bundan sonra Reşt'e geçerek, Kermaşah'a gidene kadar Gilan ilinde gizlendi. Kermaşah'ta daha iyi saklanabilmek maksadıyla Abdullah Kazvini adlı bir kefecinin yanına girdi ve mallarının satıcısı oldu. Hz. Bahaullah, Bağdat yolculuğunda o şehirden geçerken o da orada idi. Hz. Bahaullah'ın yakınında fakat takma bir isimle ticaretle meşgul olabileceği ayrı bir evde oturmak arzusunu gösterince, O'ndan bir miktar para almayı becerdi. Bu para ile birkaç balya pamuk satın alarak, Arap kıyafetinde, Mendelic yoluyla Bağdat'a gitti. Orada, şehrin harap bir mahallesindeki Kömürcüler sokağına yerleşti, başına sarık sarıp, Hacı Ali Lasfuruş adını takınarak yeni işine başladı. Bu arada Seyyid Muhammed de Kerbelâ'ya yerleşmişti, ve Mirza Yahya' yı âlet ederek sürgünlerin ve onların etrafında toplanmış olanların arasına nifak sokmak ve yaşayışlarını bozmak için harıl harıl çalışıyordu.

Henüz sinesinde kıpırdayan sırrı açıklamaya izinli olmayan Hz.Bahaullah'ın kaleminden, çevresindeki gölgelerin koyulaştığı bu zamanda şu uyarı, öğüt ve güvence kelimelerinin çıkmış olmasına şaşılmaz: "İmtihan günleri geldi çattı. Nifak ve belâ okyanusları kabarıyor, şüphe bayrakları her kenar ve köşede fitne çıkarmakla ve insanları harabiyete götürmekle meşgul...İnkâr askerlerini içinize şüphe sokmaya bırakmayın ve kendinizi hakikat olan O'ndan bigâne tutmayın,zira her Dinde ihtilaflar çıkmıştır. Fakat Tanrı Kendi Emrini yerleştirecek ve Işığını âsiler onu hor görseler de zahir edecektir...Hergün Allah'ın Emrini gözleyin...Herşey O'nun elinde tutsaktır.Hiç kimse için kaçacak bir yer yoktur. Alah'ın Emrini hafife alabileceğinizi, onun içinde kendi keyfinize göre yaşayacağınızı sanmayın. Şimdi çeşitli yönlerden birkaç kimse aynı iddia ile ortaya çıktı. Zaman geliyor...onların herbiri yokolup gidecek, hayır, onlardan hiçbir şey kalmıyacak,hatırlanmıyacaklar, tıpkı toz olacaklar."

Bu kritik noktada, Hz.Bahaullah Kendi makamının henüz açıklanmamış olan izzetinden kısa bir görüntüyü herkesten çok Mirza Ağa Can'a göstermek istedi.O'na "ilk iman eden" ve sonradan Hadimullah (Tanrı'nın Hizmetkârı) sıfatı verilen bu Babi genç, sevgi ateşiyle tutuşarak, Hz.Bab'ın kendine görüldüğü birrüyanın etkisiyle ve Hz.Bahaullah'ın bazı yazılarını okumanın sonucu olarak, O'nun huzuruna varmak için alelacele Kaşan daki evini terkedip Irak'a geldi ve o andan itibaren kırk yıl boyunca vahiy kâtibi, arkadaş ve hizmetkar olarak O'na canla başla hizmet etti. Mirza Ağa Can, Kerbelâ'da o sırada Hacı Mirza Hasan Hekimbaşı'nın konuğu bulunan, yeni kavuştuğu Sevgilisinin huzurundaki ilk ve unutulmaz gece hissettiklerini Nebil'e şöyle anlatmıştır: "Mevsim yaz olduğu için Hz. Bahaullah akşamları Emrin damında geçirir ve orada uyurdu...O gece uyuduktan sonra O'nun emriyle ben de kısa bir istirahat için O' nun biraz ötesine uzandım. Yeni kalkmıştım...ve namaza durmuştum ki, damın duvara bitişik bir köşesinden O'nun mübarek Zatının kalkıp bana doğru yürüdüğünü gördüm. Yanıma gelince, `Sen de uyanıksın` dedi. Bunun üzerine terennüm ederek bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. O sesi ve okuduğu âyetleri, önümde yürürken adım atışı nasıl anlatayım! Sanki attığı her adımla ve söylediği her kelimeyle gözümün önünde binlerce ışık okyanusu kabarıyordu, eşsiz bir ihtişamla binlerce dünya önümde açılıyordu, ve binlerce güneşin ışığı üstüme parlıyordu. Üzerine vuran ay ışığının altında böylece yürümeye ve terenmüme devam etti. Bana her yaklaşmasında duruyor ve hiçbir dilin tarif edemeyeceği kadar olağanüstü bir sesle şöyle diyordu, `Dinle Beni Oğlum. Gerçek Tanrı'ya yemin olsun! Bu Emir elbette zahir olacaktır. Her kelimenin manasını bozan Beyan ehlinin boş sözlerin kulak verme.` Bu şekilde şafağın ilk belirtileri görünene kadar yürüyüp söyledi ve bana hitap etti...Sonradan yatağını odasına taşıdım, çayını hazırladıktan sonra beni yanından gönderdi."

Yeni bir Vahyin ruhu ve yönetici dehası ile bu beklenmedik ve âni temasın Mirza Ağa Can'a verdiği güven, onun ruhunun ta derinliklerine kadar işledi; o ruh, yeni kavuştuğu Efendisinin şimdiden Irak ve İran'daki diğer sahabilere karşı üstünlüğünü kabul etmesinden doğan yakıcı bir ateşle zaten tutuşmuştu. Bütün varlığını kaplayan ve ne bastırılıp ne de gizlenemiyen bu derin muhabbeti Mirza Yahya ve fesat ortağı Seyyid Muhammed hemen farkettiler. O sıralarda, şerefli bir mevki ve yüksek kültür sahibi bir Babi olan Hacı Mirza Kemaleddin Naraki'nin ricası üzerine Kullut Taam Levhinin indirilmesine yol açan koşullar zaten ciddi ve tehlikeli olan bir durumu daha beter hale getirdi. Kuran'daki, "İsrail'in evlatlarına her türlü taam verildi" âyetinin manası hakkında Mirza Yahya tarafından aydınlatılmak arzusuya Hacı Mirza Kemaleddin ondan bu âyetin

tefsirini rica etti. Bu rica kabul edildi, ama öylesine isteksizce ve öyle beceriksiz ve yüzeysel bir şekilde ki, Hacı Mirza Kemaleddin hayal kırıklığına uğradı ve yazara karşı güvenini yitirdi. Hz.Bahaullah'a yönelerek ricasını tekrarladi ve ona bir Levih bahşedildi. Bu Levihte, İsrail ve çocuklarının, Hz.Bab ve taraftarları demek olduğu anlatılıyordu. İçindeki remizler, dilinin güzelliği ve bürhanlarının inandırıcılığı ile Levhin muhatabının ruhu vecde geldi; öyle ki, eğer Hz. Bahaullah'ın eli onu durdurmasaydı,bu Levhi indirmiş Olanın Zatında Tanrı'nın gizli sırrını keşfettiğini derhal ilân edecekti.

Hz.Bahaullah'a karşı bu gitgide artan ihtiram ve O'nun Şahsına iştiyakla bağlılık delillerine, O'nun yükselen itibarına karşı kötü niyetlilerin ve hasımlarının içlerinde uyandırdığı birikmiş kıskançlıkların patlaması için yeni sebepler ekleniyordu. O'nun aşına ve hayranlar çevresinin gitgide genişlemesi; şehrin Valisi de dahil, devlet yetkilileri ile dostça ilişkileri; bir zamanlar Seyyid Kâzım'ın seçkin dostları olan kimselerin birçok vesile ile ve içlerinden gelerek O'na gösterdikleri samimi saygı; Mirza Yahya'nın ısrarla gizlenmesinin ve karakteri ile yetenekleri hakkında yayılan olumsuz haberlerin yarattığı hayal kırıklığı; Hz.Bahaullah'ta şüphe götürmez şekilde görülen gitgide artmaktaki bağımsızlık, yaratılıştan hikmet, tabiatındaki üstünlük ve önderlik yeteneği; bütün bunlar bir araya gelince, rezil ve hilekâr Seyyid Muhammed'in açmayı becerdiği gediği genişletti.

Şaşkınlığa düşmüş bir topluluğu islâh etmek için Hz.Bahaullah'ın harcadığı her çabayı boşa çıkarmak ve yaptığı her planı acze düşürmek amacını güden gizli bir muhalefetin varlığı, artık açıkca görülüyordu. Maksudı şüphe ve kuşku tohumları atmak,O'nu sahtekâr, Hz.Bab'ın koyduğu yasaların yıkıcısı ve Emrin yokedicisi olarak göstermek olan üstü kapalı sözler devamlı olarak kulaktan kulağa dolaşıyordu. Mektupları, şerhleri, öğütleri ve yorumları alttan alta ve dolaylı şekilde eleştiriliyor, karşı çıkılıyor ve yanlış yorumlanıyordu. Hattâ O'nun şahsına zarar vermek için başarısız bir girişim yapıldı.

Hz.Bahaullah'ın elem kâsesi artık dolup taşıyordu. Bütün öğütleri, hızla bozulan durumu düzeltmek için bütün çabaları boşa çıktı. Çeşitli üzüntülerinin hızı saatten saate gözle görünür şekilde artıyordu. O karanlık dönemde indirilen yazıları, ruhunu kaplayan kedere ve karşılaştığı ağır duruma ışık tutmaktadır. Münacatlarının bazılarında dokunaklı bir ifadeyle, "belâ ardından belânın" üstüne çöktüğünü, "söz birliği etmiş düşmanların" O'na çullandığını,"elim bir perişanlığın" O'nu sardığını ve "kapkara kederlerin" O'nu bürüdüğünü itiraf etmektedir. "Ah ve figanlarına"

"güçsüzlük, yoksulluk ve muhtaçlığına", aldığı "yaralara" ve "hakaretlere" Tanrı'yı şahit göstermektedir. Münacatlarından birinde ikrar eder: "Öylesine acıklı ağlıyordum ki, Seni anmaktan ve Senin senanı tennüm etmekten geri kaldım." Bir başka yerde beyan eder: "Sesim feryat ve figanla öyle yükseldi ki, çocuğu için ağlayan her ana buna şaşar, ağıtı ve kederi kesilirdi. " Meryem Levhinde feryat eder: "Çektiğim haksızlıklar İlk İsmimin (Bab) katlandığı haksızlıkları yaradılış Levhinden sildi süpürdü." Ve devam eder: "Ey Meryem, İran Despotunun emriyle, sayısız belâlardan sonra Ta diyarından (Tahran) Irak'a vardık, orada düşmanların zincirlerinden sonra, dostlarımızın ihanetine uğradık. Ondan sonra Bana olanları Tanrı bilir." Bir başka yerde şöyle der: Geçmişte hiç kimsenin katlanmadığına ve gelecekte hiç kimsenin çekmeyeceğine katlandım." Kullut Taam Levhinde şahadet eder: "Hiç kimsenin tek damlasını içmeye dayanamayacağı kadar elem okyanusları üzerime hamle etti. Kederim öyle derin ki, canım neredeyse bedenimden ayrılacak." Aynı Levhte ıstırabını anlatarak nida eder: "Ey Kemal! Kendini yuvasına saklamış olan ve insanların ellerinin işlediklerinden dolayı aranızdan ayrılmayı ve gözünüzden kaybolmayı arzu eden bu hakir, bu terkedilmiş karıncanın sesine kulak ver. Tanrı, gerçekten Benimle kullar arasında tanıktır." Yine buyurur: "Vay Bana, Vay Bana!...Anamın memesinden ilk pâk sütü emdiğim günden bugüne kadar gördüğüm herşey, insanların ellerinin işledikleri yüzünden aklımdan silindi." Irak dağlarındaki inzivası sırasında vahyolunan ve yakın bir zaman önce Kendine nazil olan Tanrı Ruhunun timsali Genç kıza bir övgü olan Verkaiye Kasidesinde, elem dolu kalbinin açılarını şöyle döker: "Nuh' un tufanı, Benim akıttığım gözyaşlarının ölçüsü, ve İbrahim'in ateşi benim ruhumun coşkunluğu; Yakub'un kederinde Benim acılarım yansıyor ve Eyyub'un dertleri Benim felâketimin bir parçası." Bir münacatında niyaz eder: "Bana sabır ver, ey Tanrım! ve Beni günahkârlara muzaffer kıl." İkan Kitabında, o sıralarda zehirli dişlerini göstermeye başlayan kıskançlığın şiddetini tarif eder: "O günlerde öyle haset kokuları yayıldı ki...dünya kurulduğundan...bugüne böyle şer, haset ve nefret görülmedi ve bundan sonra da görülmeyecek." Bir başka Levhte buyurur: "İki yıla yakın Tanrı'dan başka herkesten kaçındım, O'ndan başka herşeye gözümü kapadım, belki nefret ateşi söner ve kıskançlık harreti hafifler diye."

Mirza Ağa Can diyorki: "Cemali Mübarek'in gösterdiği keder karşısında ellerim ayaklarım titredi." Yine ondan naklen Nebil Tarihinde anlatıldığına göre, Hz.Bahau'llah inzivaya çekilmeden kısa bir süre önce şafakla gönöğuşu arası bir zamanda, gecelik takkesi hâlâ başında olarak evinden çıkmış. Öylesine heyecanlıymış ki, Mirza Ağa Can O'nun yüzüne bakamamış, yürürken bir yandan da öfkeyle konuşuyormuş: "Bu yaratıklar,

üçbin yıldan beri putlara tapan ve Altın Buzağı'nın önünde eğilen yaratıklar. Şimdi de daha iyisine lââyık değiller. Bu insanlarla Bahanın Cemali Olan arasında ne münasebet olabilir? Onlar sevelecek herşeyin yüce timsali Olana hangi bağlarla bağlanabilir?" Mirza Ağa Can anlatıyor: "Orada donup kaldım, tıpkı O'nun kelimelerinin etkisi ile devrilmeye hazır kuru ve ölü bir ağaç gibi. Nihayet o konuştu: `Söylesinler: Var mıdır Tanrı'dan başka sorunları çözen? Söyle: Suphandır Tanrı! O'dur Tanrı! Herkes O'nun kuludur ve herkes O'nun buyruğıyla ayakta durur. Söyle onlara, bunu gece gündüz, günde beşyüz kere, hayır bin kere, tekrarlasınlar ki, belki Ebha Cemali'nin perdeleri onlara açılır ve üzerlerine kat kat nur yağar.` Sonradan öğrendim ki Kendi, simasından büyük bir keder belirerek bu âyeti okumuş... O günlerde birkaç kere şöyle söylediği duyuldu: `Bir süre bu insanlar arasında eyleştik ve onlardan en küçük bir icabet gelmedi'. Aramızdan ayrılacağını sık sık ima ederdi, ama bunun manasını hiç birimiz anlıyamadık."

Sonunda, İkan Kitabında Bizzat buyurduğu gibi, "yakında olacak olayların alâmetlerini" görerek, önce inzivaya çekilmeye karar verdi. Kendisi, aynı Kitapta teyid ediyor: "İnzivamızın tek amacı, inananlar arasında ahenksizlik nedeni, arkadaşlarımız için bir sıkıntı kaynağı, herhangi bir cana acı vesilesi ve herhangi bir kalbe elem sebebi olmaktan kaçınmaktır." Aynı yerde kuvvetle belirtiyor: "Bizim çekilmemiz dönüşü düşünmüyor ve ayrılığımızı kavuşmayı ümit etmiyordu."

Hicri 12 Recep 1270 (10 Nisan 1854) günü birdenbire, ailesinden bile hiç kimseye haber vermeden, Ebul Kasım Hamedani adlı Müslüman bir hizmetkârla birlikte gitti. Bu şahsa bir miktar para vererek tüccarmış gibi davranmasını ve parayı kendi için harcamasını söyledi. Bir süre sonra adamı eşkiya hücumuna uğrayıp öldürüldü. Hz. Bahauallah, dayanıklı ve savaşıcı halkı, İslâm Dininden ayrılmış saydıkları İranlılara eskiden beri düşman olan, görünüş, ırk ve dil bakımından onlardan farklı bulunan Süleymaniye dağlarının yabanında dolaşırken tamamen yalnız kaldı. Arkasında kaba saba bir yol kıyafeti, elinde sadece keşkülü ve bir kat yedek giyeceği bulunan ve Derviş Muhammed adını takıman Hz. Bahauallah ıssızlığa çekildi ve bir süre Sar Galu dağında yaşadı; burası öyle insan eli değmeyen bir yerdi ki, bölgenin köylüleri oraya ancak yılda iki defa, ekim ve hasat mevsimlerinde gelirlerdi. İnzivasının büyük bir kısmını, dağın tepesinde, köylülerin kötü havada sığındıkları bir taş kulübede yalnız ve rahatsız edilmeden geçirdi. Zaman zaman, meşhur Şeyh Abdurrahman'a ve akrabalarına Meryem' e hitaben yazdığı Levihlerinde sözünü ettiği bir mağarada yaşadı. Meryem Levhinde bu haşin yalnızlığın zorluklarını şöyle anlatır: "Tevekkül

çölllerinde dolaşırken her göz Benim sürgünlüğüme ağlamaktan kızardı ve bütün varlıklar Benim ıstırabıma kanlı yaşlar döktü. Arkadaşlarım havadaki kuşlar ve tanışlarım yerdeki hayvanlar oldu." İkan Kitabında da o günlerden bahseder: "Gözlerimden keder yaşları yağmur gibi akardı, kanayan yüreğinde bir ıstırap denizi coşardı. Çok geceler yiyeceğim olmadı, çok günler bedenim istirahat bilmedi...Dünyayı ve dünyadakileri unutarak, yalnız başıma Kendi ruhumla söyleştim."

O mutlak yalnızlık günlerinde ibadete dalmışken indirdiği kasidelerinde, elem dolu yüreğinden akan ve çoğunu seher vaktinde veya geceyi seyrederken söyleme alışkanlığı edindiği nazım ve nesir şeklindeki Arapça ve Farsça münacat ve Kendi Kendine hasbihallerinde, Yaradanın isim ve sıfatlarını temcid eder, Kendi Vahyinin yüceliklerini ve esrarını methü sena eyler, içinde Tanrı Ruhunu tecessüm ettiren Genç Kıza övgüler okur, yalnızlığını, geçmiş ve gelecekteki musibetlerini anlatır, Kendi neslinin körlüğünü, dostlarının ihanetini ve düşmanlarının sapmışlığını dile getirir, Emrinin hakkını ispat etmek için kıyama ve gerekirse hayatını fedaya azimli olduğunu teyid eder, Hakikatı arayan herkeste bulunması lâzım şartları belirtir, ve gelecekteki kederine hazırlık olarak İmam Hüseyin'in Kerbelâ'daki dramını, Hz.Muhammed'in Mekke'de çektiklerini, Hz.İsa'nın Yahudilerin elindeki ıstırabını, Firavunun ve halkının Hz.Musa'ya ettiklerini ve kardeşlerinin hiyaneti sonucu Yusuf'un bir çukurun dibinde bitkin yatarken çektiği eziyetleri anardı. Kendi seçtiği bu sürgünlükte yükünü boşaltmak için çırpınan Ruhundan fıskıran bu ilk ve ateşli sözler (yazık ki bunların çoğu gelecek nesiller için kaybolmuştur) Kullut Taam ve Tahran'da vahyolunan Rahşi Ama adlı şiirle birlikte, O'nun ilâhi kaleminin ilk meyvelerini teşkil eder. Bunlar, O'nun Bağdat'ta Emrini açıklamasından önce, gittikçe çoğalan yazılarını büyük ölçüde zenginleştiren ve ileride dünya hükümdarlarına ve liderlerine yazacağı kudretli Mektuplarşeklindeki dünyada çığır açan ilânında peygamberlik dehasının daha da çiçeklenmesine, ve nihayet Akka'da Sicn-i Azam'da mahpusluğu sırasında koyduğu Dinin Kanun ve Hükümleri ile Elçiliğinin son meyvesini vermesine yol açan o ölümsüz eserlerin - İkan, Saklı Sözler ve Yedi Vadi - öncüleridir.

Hz.Bahaullah henüz dağdaki yalnız yaşantısını sürdürmekte iken, Süleymaniye' de oturan ve o civarda bir mülkü olan bir Şeyh, rüyasında Muhammed Peygamberi görmesi üzerine O'nu aradı. Bu görüşmeden kısa bir müddet sonra, yine Süleymaniye'de oturan, Halidiye Tarikatının piri Şeyh İsmail O'nu ziyaret etti ve tekrar tekrar rica ederek, ikâmetgâhını adı geçen şehre nakletmesi için rızasını almayı başardı. Bu arada Bağdat'taki

dostları da bulunduğu yeri öğrenerek Ağa'yı Kelim'in kayınpederi Şeyh Sultan'ı geri dönmeye için O'na ricacı olarak gönderdiler; böylece Süleymaniye'de Mevlana Halid Tekkesindeki bir odada yaşarken haberciler varıp geldiler.

Şeyh Sultan gördüklerini Nebil'e şöyle nakletmiştir: "Orada O'nunla birlikte yaşayanlar, Şeyh'ten en acemi çömeze kadar Hz.Bahauallah'a öyle bağlanmışlardı, O'na olan sevgilerine kendilerini öyle kaptırmışlardı ve O'nun ayrılabilceği düşüncesinden o kadar uzaktılar ki, onlara ziyaretimin sebebini söylesem, canıma kıymakta bir an tereddüt etmiyeceklerine emin oldum".

Şeyh Sultan'ın anlattığına göre, Hz.Bahauallah'ın Irak'a gelişinin üzerinde çok geçmeden Nakşibendi, Kadiri ve Halidi tarikatlarının sayılan ve rakipsiz başları Şeyh Osman, Şeyh Abdurrahman ve Şeyh İsmail ile şahsi temaslari sonucunda onların kalplerini tamamen kazanmış ve onlara üstünlüğünü kabul ettirmişti. Bunlardan Şeyh Osman'ın müritleri arasında bizzat Sultan ve maiyeti bulunuyordu. İkinci Şeyh ki, sonradan bir sorusuna cevaben "Dört Vadi" nazil olmuştu, en az yüzbin sadık müridi vardı, üçüncüsü ise taraftarlarınca, Mezhebin kurucusu Halid ile bir tutulacak kadar büyük saygı görüyordu.

Hz.Bahauallah Süleymaniye'ye geldiğinde, tam bir sessizlik ve saklılık içinde bulunduğundan, önceleri hiç kimse O'nun bilgi veya hikmet sahibi olduğundan şüphelenmedi. Ancak, O'na hizmet eden çömezlerden biri O'nun nefis elyazısından bir örneği kendilerine gösterdikten sonradır ki, tekkenin âlim hocaları ve mollalarının merakı uyandı ve O'na yaklaşip bilgisinin derinliğini ve aralarında geçerli bulunan sanat ve bilimlere aşinalığının derecesini sınamak mecburiyetini hissettiler.O ilim ocağı, zengin vakıfları, çok sayıda tekkeleri ve Selâhaddin Eyyubî sülâlesiyle ilişkileri ile marufu; Sünnî Mezhebinin ünlü yorumcularından bazıları oradan yetişmiş ve inançlarını öğretmek için yayılmışlardı, şimdi de Şeyh İsmail'in başkanlığında en büyük âlimler ve en seçkin mollalardan oluşan bir heyet Hz.Bahauallah'ı ziyaret ettiler ve sormak istedikleri sorulara cevap vermeyi kabul edince, birkaç mülâkatta, meşhur Şeyh Muhiddini Arabi'nin namlı eseri Fütuhât-ı Mekkiye'nin muğlak bölümlerini tefsir etmesi ricasında bulundular. Hz.Bahauallah bu âlimler heyetine derhal cevap verdi: "Tanrı şahidimdir ki, bu kitabı bugüne kadar görmedim. Fakat, Allah'ın kudreti ile...Benden istediğiniz şeyin kolay olduğuna inanıyorum." İçlerinden birine hergün o kitaptan bir sahifeyi yüksek sesle okutarak,

anlıyamadıkları hususları öyle bir şaşkıncu şekilde açıkladı ki, hayranlık içinde kaldılar. Bu metnin zor anlaşılır bölümlerini sadece açıklamakla yetinmeyip, yazarının zihninden geçenleri yorumladı, doktrinini şerhetti ve maksadını ortaya koydu. Zaman zaman kitapta ileri sürülen bazı iddiaların doğruluğu hakkında kuşkusunu belirterek, yanlış anlaşılan hususun doğru takdimini yaptı ve dinleyicilerini tamamiyle ikna eden delil ve bürhanlar getirdi.

O'nun kavrayışının derinliği ve anlayışının genişliği karşısında hayretlere düşerek, artık O'nun sahip olduğunu gördükleri eşsiz kudret ve bilginin kesin ve son delili addettikleri bir şey istediler. Bu dileklerini şöyle belirttiler: "Bu güne kadar tasavvuf, hikmet ve ilim ehli arasında hiç kimse, İbn-i Ferid' in yazdığı Kasidei Taiye adlı iki kasidenin uzun olanıyla aynı vezin ve kafiyede bir şiir yazamadı. Bize bu vezin ve kafiyede bir şiir yazmanızı rica ediyoruz." Bu ricaları kabul edildi, onlara dikte ettiği aynen istedikleri tarzda ikibin beyitten yüz yirmiyedisini seçerek bunları saklamalarına izin verdi ve zamanın diğerlerinin konusu için erken ve elverişsiz olduğunu bildirdi. O'nun Arapça konuşan taraftarları arasında çok iyi bilinen ve dilden dile dolaşan Kasidei Verkaiye işte bu yüz yirmiyedi beyitten meydana gelmişti.

Hız.Bahau'llah'ın hikmet ve dehasının bu olağanüstü şekilde ortaya konuşu karşısında dinleyenler büyük bir tepki göstererek, bu şiirin her beytinin, adı geçen ünlü şairin büyük ve küçük kasidelerinin içeriğinden daha büyük bir güç, güzellik ve kudret taşıdığını ittifakla kabul ettiler.

Hız.Bahau'llah'ın Bağdat'tan uzak kaldığı iki yılda olup bitenler arasında en önemlisi olan bu olay, artık O'nun günlük çalışmalarını izlemekte olan Süleymaniye ve Kerkük'te toplanmış bulunan ve sayıları günden güne çoğalan ulema, âlim, şeyh, hoca, mübarek zatlar ve soyluların büyük ilgisini çekti. Sayısız konuşmaları ve mektupları gözlerinin önünde yeni ufuklar açtı, zihinlerini bulandıran karışıkları çözdü, çeşitli yorumcu şair ve ilâhiyatçıların yazılarındaki bugüne kadar farketmemiş oldukları müphem bölümlerin iç manalarını açıkladı, bu yazı, şiir ve risalelerde çok rastlanan görünüşteki çelişkileri uzlaştırdı. Uyandırdığı saygı ve itibar karşısında bazıları O'nu "Görünmezlik Kişi"lerinden biri saydılar, bazıları O'nu simya ve fal ustası sandılar, kimi O'na "evrenin eksenini" derken hiç de küçümsenmeyecek sayıdaki bazı hayranları O'nun mevkiinin peygamberlik olduğuna inandılar. Kürt, Arap ve İranlılar, ister bilgin ister cahil, ister yüksek ister düşük, ister genç ister yaşlı olsunlar, hattâ halk karşısında Kendi mevki hakkında yaptığı, ve Kendi ırkıdan bir başkasının ağzından

çıkılmış olsa hayatını tehlikeye düşürecek kadar büyük bir öfke uyandırabilecek bazı iddia ve imalara rağmen, O'na aynı ihtiramı gösterdiler ve bir kısmı gerçek ve derin bir muhabbet beslediler. Hz. Bahau'llah'ın Meryem Levhinde inziva günlerinden Kendi Zuhurunun "en kuvvetli delili" ve en mükemmel ve kat'i burhan diye bahsetmesine şaşılır mı? Hz. Abdülbaha'nın ifadesiyle, "Süleymaniye kısa bir zamanda O'unun sevgisinin mıknaısına kapıldı. Bu dönemde Hz. Bahau'llah yoksulluk içinde yaşıyordu. Fakir ve muhtaçların kıyafetini giyinirdi. Yoksul ve mahrumların yediğini yerdı. Öğle güneşi gibi şaşaalı bir hava O'nu çevrelerdi. Her yerde büyük saygı ve sevgi görürdü."

Hz. Bahau'llah'ın gelecekteki azametinin temelleri yabancı bir ilde ve yabancı insanlar arasında atılırken, Babi topluluğunun durumu gitgide kötüleşiyordu. Çektiği eziyetlere sahne olan yerde beklenmedik ve uzun süreli ayrılışından sevinen ve yüreklenen fesatçılar, yolunu şaşırılmış ayakdaşları ile birlikte harıl harıl aşağılık işleriyle meşguldüler. Zamanının çoğunu evine kapanarak geçiren Mirza Yahya, tam bir güven duyduğu bazı Babilerle yazışmaları vasıtasıyla, Hz. Bahau'llah'ı küçük düşürmeye yönelik bir faaliyeti gizlice yönetmekteydi. Karşısına muhtemel bir hasım çıkmasından çekindiği için, taraftarlarından Mirza Muhammed Mazenderani'yi, "Kötülüklerin Babası" adını verdiği ve "Tağut" sıfatıyla damgaladığı, Hz. Bab'ın, "Tanrı'nın Zahir Edeceği Kişiy'e inanan üçüncü Harf" olarak övdüğü, "Tanrı bilgisinin hazinesi" Deyyan' ı katletmek maksadıyla Azerbeycan'a gönderdi. Ayrıca, yine akılsızlık eseri olarak Mirza Ağa Can'ı Nur şehrine gidip hükümdara karşı başarılı bir suikast yapmak için uygun bir zaman kollamaya teşvik etti. Utanmazlığı ve küstahlığı o dereceye vardı ki, Hz. Bahau'llah'ın, "bütün memleketleri kederle kaplayacak ağır bir ihanet" diye nitelendirdiği bir biçimde Hz. Bab' a şerefsizlik getirecek iğrenç bir iş işledi ve Seyyid Muhammed'in de aynı şeyi yapmasına izin verdi. Hattâ işlediği suçların büyüklüğünün bir başka delili olarak, Hz. Bab'ın yeğeni ve Deyyan'ın ateşli bir hayranı olan Mirza Ali Ekber'in gizlice katledilmesi için emir verdi ve bu emir menfur bir şekilde yerine ile getirildi. Efendisi Mirza Yahya tarafından kendine tam bir hareket serbestliği tanınan Seyyid Muhammed ise o sıralarda Kerbelâ'da onunla birlikte bulunan Nebil'in kesin ifadesine göre, etrafına birtakım serseriler toplamıştı ve bunların geceleri, Kerbelâ'da toplanan varlıklı hacıların başlarından sarıklarını kapmalarına, papuçlarını aşımalarına, İmam Hüseyin'in türbesindeki sedir ve mumları çalmalarına, umumi çeşmedeki su taslarını alıp götürmelerine göz yumuyor, hattâ teşvik ediyordu. Bu, sözde Hz. Bab'ın Emrine sadık kimselerin böylesine alçalmaları karşısında Nebil, önderlerinin teklifi üzerine ellerindeki altın,

gümüş ve firuzeleri küçümsiyerek yolun kenarına fırlatıp atan Molla Hüseyin'in arkadaşlarının, veya Yezd'deki zengin döşeli evi bir grup tarafından talan edilmeden önce değerli eşyalarından en küçüğünün bile saklanmasına izin vermiyen Vahid'in, yahut açlıktan ölmenin eşiğinde bulunan arkadaşlarına, hayatlarını kurtarmak için bile olsa başkalarının malına el sürme izni vermeyen Hücce't'in davranışlarındaki asil feragati hatırlamamazlık edemezdi.

Bu ahlâkı bozulmuş ve yoldan çıkmış Babilerin yüzüzlük ve utanmazlığı öyle bir hal aldı ki, Hz. Abdülbaha'nın ifadesine göre içlerinden en az yirmibeş kişi kendilerinin Hz.Bab'ın müjdelediği Mev'ud Kişi olduklarını ilân etmek cüretini gösterdiler! Halk içine çıkmaya cesaret edemeyecek kadar bahtları söndü. Sokakta onlarla karşılaşan Kürtler ve İranlılar başlarına lânetler yağdırmak ve inandıklarını iddia ettikleri Dini açıkca aşağılamak için birbirleri ile yarış eder oldular. Hz. Bahau'llah'ın Bağdat'a döndüğünde o sıralardaki durumu şu sözlerle anlatmasına şaşılır mı? "Yüreksiz ve isteksiz, hayır, tamamiyle kayıp ve ölü bir avuç insan bulduk. Allah'ın Emri dudaklarını terketmiş, O'nun haberine açık bir kalp kalmamıştı." Oraya gelişinde Kendini saran derin hüznün yüzünden, bir süre Kâzımeyn ziyaretleri ve o kasabada veya Bağdat'ta yaşanan birkaç ahabî ile arasına buluşmak dışında, evinden çıkmayı reddetti.

İki yılı bulan uzaklığı sonucunda ortaya çıkan acıklı durum artık O'nun geri dönmesini şart kılmıştı. İkan Kitabında Bizzat açıklıyor: "Mistik Kaynaktan, geldiğimiz yere dönmemiz emrini aldık. İrademizi O'nun iradesine tâbi kılarak Emrine itaat ettik." Nebil tarihinde anlatıldığına göre, Şeyh Sultan'a kesinlikle şöyle ifade buyurmuştu: "İlk Noktanın mukaddes Emrinin tamamen silinip gitmekte olduğunu ve Allah'ın yolunda dökülen mübarek kanların boşa gideceğini anlamamış olsaydım, Beyan ehline geri dönmeye asla razı olmaz ve onları kendi hayallerinin yarattığı putlara tapmaya terkederdim."

Üstelik, Emirdeki sınırsız liderliğinin kendini ne hallere düşürdüğünün pekâlâ farkında olan Mirza Yahya da, O'na mektuplar yazarak geri dönmesi için ısrarla yalvarıyordu. Kendi akraba ve dostları da, gelmesi için ricalarda bulunuyorlardı. Özellikle oniki yaşındaki oğlu Abdülbaha'nın yüreği keder ve yalnızlıktan öyle yanıyordu ki, Nebil tarihinde kaydedilen bir konuşma sırasında, Hz.Bahau'llah'ın aralarından ayrılmasından sonra daha çocukluk yaşındayken kocadığına yemin etmişti.

Hz.Bahau'llah inzivasından çıkmaya karar vererek artık O'nun en şevkli, ve sonraki olaylarla isbat edileceği gibi, en sebatlı hayranları arasına giren Süleymaniyeli şeyhlerle vedalaştı. Şeyh Sultan refakatinde,Kendi ifadesiyle, "Belâlar Nehri sahili" boyunca, geldiği yoldan Bağdat'a ağır ağır geri dönerken yol arkadaşına söylediği gibi, inzivasının bu son günlerinin, "artık Bana bir daha nasip olmayacak son rahat ve huzur dolu günler" olduğunu biliyordu.

Süleymaniye'ye gidişinden tam iki kamer yılı sonra, Hicri 12 Recep 1272 (19 Mart 1856) da Bağdat'a vardı.

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.

BÖLÜM VIII

HZ. BAHAUULLAH'IN IRAK SÜRGÜNLÜĞÜ (Devam)

Hız.Bahauullah'ın Süleymaniye'den Irak'a dönüşü, birinci Bahai yüzyılının tarihinde son derece anlamlı bir dönüm noktası teşkil eder. En dip noktaya kadar inmiş olan Emrin bahtı artık yeniden yükselmeye başlamıştı ve bu kez, O' nun İstanbul'a sürgünlüğünün arifesinde, Tanrı Elçiliğini ilân etmesiyle yeni bir yüksek noktaya doğru devamlı ve güçlü bir şekilde kabarcaktı. O'nun Bağdat'a dönmesiyle, o güne kadar Emrin tarihinde görülmemiş, emin bir liman kuruluyordu. Emrin ilk üç yılı dışında hiçbir zaman, Emre bağlananlara kılavuzluk edecek, devamlı ve engelsiz ilham verecek, sabit ve ulaşılır bir merkezi olmamıştı. Hız.Bab'ın kısa ömürlü elçiliğinin yarısı vatanının en ücra köşesinde geçmiş, orada eshabının büyük çoğunluğundan gizli ve uzak tutulmuştu. Şehadetinden hemen sonraki dönemde ise O'nun tutsaklığının sebep olduğu uzaklıkta daha müessif karışıklıklar çıkmıştı. Öte yandan, O'nun haber verdiği Zuhur görüldüğünde, hemen arkasından, dağılmış bir topluluğu beklenen Kurtarıcı'nın kişiliği etrafında bir araya getirecek bir açıklama yapılmamıştı. Mev'udun zuhuruna kadar geçici merkez tayin edilen Mirza Yahya'nın uzun süre saklanması; Hız.Bahauullah'ın Kerbelâ'yı ziyareti dolayısıyla dokuz ay vatanından uzak kalması ve hemen ardından Siyah Çal'da hapsedilmesi, Irak'a sürülmesi, sonra Süleymaniye'de inzivaya çekilmesi; bütün bunlar Babi toplumunun geçirmek zorunda kaldığı istikrarsızlık ve şüphe devresini uzatmıştır.

Şimdi artık, Hız.Bahauullah'ın Kendi makamını saran sırrı çözmekteki isteksizliğine rağmen, Babiler gerek ümitlerini, gerek hareketlerini (makamı hakkındaki düşünceleri ne olursa olsun) Emrin istikrarını ve birliğini korumaya muktedir olduğuna inandıkları bir Kimse'nin çevresinde yoğunlaştırabileceklerini görüyorlardı. Böylece Emrin yönlendirilmesi ve onu cezbeden sabit bir merkez bulunması, şu veya bu şekilde, onun seçkin bir özelliği haline geliyordu ve artık hiçbir zaman bundan yoksun kalmıyacaktı.

Daha önce de belirtildiği gibi, Hız.Bab'ın Dini, arka arkaya yediği kuvvetli darbelerin sonucunda, yok olmanın eşiğine gelmişti. Hız.Bahauullah'a Siyah Çal' da ihsan edilen önemli Vahiy de , neredeyse çökmüş bir topluma istikrar getirecek cinsten elle tutulur sonuçları hemen veremezdi. Hız.Bahauullah'ın beklenmedik sürgünlüğü ile, O'na güvenen taraftarlar yeni bir darbe yemişlerdi. Mirza Yahya'nın gizlenmesi ve

hareketsizliği de başlayan çözülmeyi büsbütün hızlandırmıştı. Hz.Bahauallah'ın uzun inzivası sanki Emrin tam erimesi hükmünü vermişti.

Fakat bu derecede korkutucu bir derinliğe çekilen sular artık kabarıyor ve bir sel halini alırken, Hz.Bahauallah'ın gizlice ifşa etmiş olduğu Zuhurun ilânının habercisi olan paha biçilmez faydaları da beraberinde taşıyordu.

O'nun yeniden faaliyete geçmesiyle Kendi peygamberlik görevini açıklaması arasında geçen ve şimdi üzerinde duracağımız yedi yıl içinde Bahai toplumunun, Yaraticısı hâlâ Hz. Bab'ın ileri gelen eshabından birinin kisvesine bürünmekle ve o sıfatla çalışmalarını devam ettirmekle beraber, yeniden kıyam eden bir Babi topluluğu adıyla ve şekliyle doğduğunu ve şekillenmeye başladığını söylemek mübalağalı olmaz.Bu, topluluğun sözde liderinin itibarının gitgide silindiği ve gerçek Lider ve Kurtarıcı Olan'ın yükselen şaşaaşı karşısında silinip kaldığı bir dönemdir. Bu, hesaba sığmaz imkânlar taşıyan bir sürgünlüğün ilk meyvalarının olgunlaştığı ve derlendiği bir dönemdir.Bu dönem, yeniden yaratılan bir toplumun itibarının son derece yükseldiği, ahlâki değerlerinin tamamen yenilendiği, bahtını düzeltten Kişi'nin coşkunlukla kabul edildiği, yazılı eserlerinin büyük ölçüde zenginleştiği, yeni hasımlarına karşı kazanılan zaferlerin bütündünyada tanındığı bir devir olarak tarihe geçecektir.

Toplumun ve özellikle Hz.Bahauallah'ın itibarı, Süleymaniye'deki ilk başlangıcından beri gitgide kuvvetlenerek yükseliyordu. Hz.Bahauallah daha önce bıraktığı yetki dizginlerini yeniden eline alınca, Süleymaniye'de kalan içten hayranları, dudaklarında "Derviş Muhammed" adı ve gönüllerinde "Babi Mirza Musa'nın Evi" hedefi olarak Bağdat'a doluştular. Kadiriye ve Halidiye tarikatlarına mensup çok sayıda Kürt asıllı ulema ve sufilerin Hz.Bahauallah'ın evine dolduğunu görerek hayrete düşen ünlü Bağdat müftüsü İbn-i Alusi, Şeyh Abdüsselam, Şeyh Abdülkadir ve Seyyid Davudi gibi kentin dinî liderleri, biraz da ırk ve mezhep rekabetinin tahriki ile O'nun huzuruna gelmeye başladılar ve çeşitli sorularına tamamen doyurucu cevaplar alınca O'nun ilk hayranlarının safına katıldılar. Bu seçkin liderlerin, Hz.Bahauallah'ın karakter ve hareketlerinde beliren özellikleri kayıtsız şartsız kabul etmeleri, aralarında ya o şehrin sâkini veya ziyaretçisi olan şairler, mutasavvıflar ve ünlüler de bulanana daha aşağı mevkilerdeki pekçok kimsenin önce merakını sonra da samimi hayranlığını celbetti. Yüksek devlet memurları, başta Abdullah Paşa, muavini Mahmut Ağa ve o çevrelerde çok namlı bir kişi olan Molla Ali Merdan olmak üzere, yavaş yavaş O'nunla temasa geldiler ve O'nun hızla yayılan ününü

duyurmakta pay aldılar. Bağdat ve civarında yaşayan, yahut kutsal yerleri ziyarete gelen seçkin İranlılar da O'nun cazibesine karşı ilgisiz kalamadılar. Keza, aralarında Naibül İyale, Şucaüd Devle, Seyfud Devle, Zeynül Abidin Han, Fahrüd Devle gibi isimlerin bulunduğu hanedana mensup prensler kendilerini O'nun gittikçe genişleyen dost ve ahbab çevresinde buldular.

Hız.Bahaullah'ın iki yıl süren Bağdat'tan uzaklaşması sırasında O'nun dost ve akrabalarına ısrarla küfreden ve açıkca alay edenlerin sesleri artık çoğunlukla kesilmişti. Hatta içlerinden büyükçe bir kısmı şimdi O'na karşı saygı ve itibar gösterisinde bulunuyor, birkaçı O'nun savunucusu ve destekçisi olduklarını iddia ediyor, bazıları da O'nun inançlarını paylaştıklarını söylüyor ve fiilen O'nun mensup bulunduğu toplumun saflarına katılıyorlardı. Doğan tepki öyle kuvvetli olmuştu ki, bu kimselerden biri, daha Hicri 1250 yılında, yani Hız.Bab'ın Beyanından on sene önce Emrin hakikatini sezmiş ve kabul etmiş olmakla övünüyordu!

Hız.Bahaullah'ın Süleymaniye'den dönüşünden birkaç yıl sonra durum tersine döndü. Sonradan Beyt-i Azam sıfatı bahşedilen ve o sıralarda Babi Mirza Musa'nın evi diye bilenen Süleyman Gannam'ın evi, nehrin batı yakasında Kark mahallesinde son derece mütevazı bir bina idi. Hız.Bahaullah'ın ailesi buraya O'nun Süleymaniye'den dönüşünden önce taşınmıştı. Bu ev, Kürt, İranlı, Arap ve Türklerden, İslam, Yahudi ve Hristiyan dinleri mensuplarından oluşan çok sayıda arayıcı, ziyaretçi ve hacının odak noktası oldu. Ayrıca, İran devletinin resmi temsilcilerinin adaletsizliğinin kurbanlarının da haklarını aramak ümidiyle sığındıkları bir melce haline geldi.

Tek amaçları Hız.Bahaullah'ın huzuruna ulaşmak olan İranlı Babilerin akın akın gelişi, O'nun konuklara açık kapılarından taşan ziyaretçiler ırmağının sularını kabarttı. Vatanlarına dönüşlerinde, O'nun devamlı yükselen kudret ve izzetine dair sözlü ve yazılı sayısız tanıklıkları, yeni doğmuş Emrin gelişmesine ve ilerlemesine büyük katkılarda bulundu. Hız.Bab'ın dört yeğeni ve dayısı Hacı Mirza Seyyid Muhammed; Fetih Ali Şah'ın torunlarından ve Tahire'nin ateşli bir hayranı olan Varakatur Rızvan lâkaplı bir hanım; Nebili Ekber lâkaplı bilgin Molla Muhammed kâini, Kuddus ile birlikte Şiraz'da rezilce zulme uğramış olan İsmullahul Asdak lâkaplı meşhur Molla Sadık Horasani; Diri Harflerden Molla Bakır; Deyyan lâkaplı Seyit Asadullah; muhterem Seyyid Cevad Kerbelâi; sonradan Şehitlerin Sultanı ve Şehitlerin Mahbubu adlarıyla ölümsüzleşecek olan Mirza Muhammed Hasan ve Mirza Muhammed Hüseyin; kızı ileride Hız.Abdülbaha'nın zevcesi olan Mirza Muhammed Ali Nehri; ölümsüz

Seyyid İsmail Zavarî; Hz.Bab'ın Nebil adını verdiği Hacı Şeyh Muhammed; İsmüllahul Münib lakâbını taşıyan ilim ve marifet sahibi Mirza Ağa Münir; Eyyub adı verilen cefakâr Hacı Muhammed Taki; namlı bir müçtehit olan Zeynül Mukarrabin lâkaplı Molla Zeynül Abidin, O'nun eşiğine adım atan, O'nun izzet ve ihtişamını gören, ve O'nun ruhundan kendi içlerine süzülen yaratıcı etkileri uzaklara kadar taşıyan ziyaretçiler ve eshap arasında idiler. O'nun Şair-i Azamı, tarihçisi ve yorulmaz müridi sayılabilecek Nebil-i Azam lâkaplı Molla Muhammed Zerendi, daha o zamandan sürgünlere katıldı ve Mahbubunun Emrini iletirmek yolunda İran'a yaptığı bir dizi uzun meşakkatli seyahatlere başladı.

Budalıkları veya cüretkârlıkları yüzünden Bağdat'ta, Kerbelâ'da, Kum'da, Kaşan'da, Tebriz'de ve Tahran'da "Tanrı'nın Zahir edeceği Kimse" ünvanını kendilerine yakıştıran ve hak iddia edenler bile çoğunlukla içgüdüleri ile O'nun huzuruna varıp hatalarını itiraf etmeye ve affını yalvarmaya yöneldiler. Zaman geçtikçe, hiç dinmeyen zulüm korkusunun etkisiyle mülteciler, aileleri ile birlikte, acılarıyla dolu bir toplumun üyeleri için toplanma yeri haline gelen Kimse'nin yakınında bulunmanın sağladığı nisbî güvene koşar oldular. Sürgünde yaşayan yüksek mevki sahibi İranlılar, Hz.Bahau'llah'ın gitgide yükselen itibarı karşısında itidal ve ihtiyatı bir tarafa bırakıp gururlarını unutarak O'nun dizleri dibine çöktüler ve herbiri kendi kabiliyetine göre, O' nun ruhundan ve hikmetinden pay aldılar. Aralarında, Muhammed Şah'ın oğullarından Abbas Mirza, Vezir Nizam, Mirza Malkam Han ve yabancı devletlerin memurları gibi hırs sahibi olan bazıları ileriye göremediklerinden, O'un desteğini ve yardımlarını kendi kişisel emelleri için kazanmak istediler, fakat o hiç tereddütsüz bu emelleri şiddetle kınadı. O sıralarda İngiliz hükümetinin Bağdat'taki temsilcisi Baş Konsolos Albay Sir Arnold Burrows Kemball da Hz.Bahau'llah'ın makamının farkındaydı. O'nunla dostça yazışmalara girdi ve Hz.Bahau'llah'ın Bizzat ifade ettiği gibi, İngiltere vatandaşlığını ve himayesini teklif etti, ziyaretinde bulundu ve arzu ettiği herhangi bir haberi Kraliçe Victoria'ya iletmeyi üstlendi. Hatta O'nun ikâmetgahını Hindistan'a veya istediği başka bir yere nakletmeye hazır bulunduğunu da arz etti. Türk Sultanının ülkesinde kalmayı tercih eden Hz.Bahau'llah bu teklifi reddetti. Nihayet, Bağdat'taki ikametinin son yıllarında, O'na gösterilen saygı ve ihtiramın etkisinde kalan Vali Namık Paşa, Kendi ile görüşen kimselerin kalpleri ve ruhları üzerinde bu derece göze çarpıcı bir zafer kazanmış olan Zat'a saygılarını sunmak için ziyaretinde bulundu. Vali, Devrin Yıldızlarından biri saydığı O'na karşı öyle derin bir saygı besliyordu ki, Ali Paşa' dan üstüste beş defa emir geldiği halde, Hz.Bahau'llah'a Türk Hükümetinin O' nun başkente gitmesini istediğini ancak üç ay sonra haber

verebildi. Bir keresinde Hz.Abdülbaha ve Ağa Kelim, Hz.Bahauallah adına ziyaretine geldiklerinde onları büyük bir izzet ve ikbal ile ağırladı; bunun üzerine Vali Yardımcısı, kendi bildiği kadarıyla o güne kadar hiçbir valinin şehrin ileri gelenlerinde hiç kimseye karşı böyle sıcak ve nazik bir hüsnü kabul göstermediğini ifade etti. Gerçekten, Vali Yardımcısının Hz.Bahauallah'a bizzat anlattığı gibi, Bağdat valilerinin Hz. Bahauallah hakkındaki olumlu raporlarından etkilenen Sultan Abdülmecit, İran Devletinin O'nun ya kendi temsilcisine teslim edilmesi veya Türk topraklarının dışına çıkarılması yolundaki taleplerini daima reddetmişti.

Emrin doğuşundan o güne kadar, hattâ Hz.Bab'ın İsfahan, Tebriz ve Çehrik'te halkın coşkun tezahüratıyla karşılandığı günlerde bile, temsilcilerinden hiçbiri kamu oyunda bu derece büyük saygınlık kazanmamış ve bu kadar değişik çevrelerden gelen hayranlarını böylesine geniş ve güçlü bir şekilde etkilememişti. Emrin o ilk günlerinde Bağdat'taki ikameti sırasında Hz.Bahauallah o güne kadar görülmemiş bir nüfuza sahip olmakla beraber, aynı devrin sonunda ve Misakinin Merkezinin ilhamı ile Emrin Avrupa ve Amerika kıtalarında kazandığı ünün azametiyle kıyas edilirse yine de mütevazi bir çapta kaldığı görülür.

Hz.Bahauallah'ın kazandığı üstünlük kendini en iyi şekilde, O'nun ait olduğu toplumun görünüşünü genişletmesindeki ve niteliğini değiştirmesindeki başarısında belli ediyordu. İsmen Babi olduğu ve Beyan'ın hükümleri hâlâ bağlayıcı ve bozulmaz addedildiği halde, Babi Dininin inançları ile çelişkili olmamakla beraber, ahlakî bakımdan onun en yüce ilkelerinden daha üstün olan prensipleri telkin edebiliyordu. Ayrıca Hz.Bab'ın öğrettiği övgüye değer ve temel gerçeklerden unutulmuş, ihmal edilmiş veya yanlış yorumlanmış olanlar Hz.Bahauallah tarafından açıklanıyor,teyid ediliyor, gerek bütün olarak topluma, gerekse ayrı ayrı kişilerin ruhlarına yeniden aşılanıyordu. Babi Dininin her türlü politik eylemlerden, gizli dernek ve partilerden soyutlanması; şiddetten kaçınma ilkesinin önemle vurgulanması; hükûmete mutlak itaatin gerekliliği; her türlü fitne,fesat, misilleme ve çatışmanın yasaklanması; Allah'a bağlılık, merhamet, tevazu, takva, dürüstlük, doğru sözlülük, iffet, sadakat, insaf, hoşgörü, ünsiyet, dostluk, birlik, sanat ve bilim öğrenilmesi, nefis fedâkarlığı ve feragat, sabır, istikamet ve Allah'a tevekkül prensipleri, o yıllarda Hz.Bahauallah'ın yorulmaz kaleminden nazil olan kitap, risale ve mektupların kuşku götürmez şekilde tanıklık ettikleri bir ahlâk yasasının belirgin özelliklerini teşkil etmektedir.

O dönemde Kendi gayretlerinin niteliği ve sonuçları hakkında buyuruyor: "Allah'ın yardımı ve O'nun ilâhi lutuf ve rahmetiyle, âyetlerimizi bereketli bir yağmur gibi indirdik ve dünyanın çeşitli yerlerine gönderdik. Hikmetli öğütlerimiz ve sevgi dolu uyarılarımızla bütün insanlara ve bilhassa bu millete nasihatte bulunarak, fitneye, kavgaya, nizaya ve ihtilâfa karışmalarını yasakladık. Bunun sonucu olarak ve Allah'ın inayetiyle, yoldan çıkmışlık ve akılsızlık takva ve anlayışa döndü, savaş silâhları barış araçlarına çevrildi."Hz.Abdülbaha anlatıyor: Hz.Bahaullah (Süleymaniye'den) dönüşünden sonra bu toplumu eğitip öğretmek, davranışlarını iyileştirmek, işlerini düzenlemek ve bahtını yükseltmek için öyle büyük bir gayret gösterdi ki, kısa zamanda bütün sıkıntılar ve kötülükler bastırıldı ve tam bir barış ve sükûn insanların kalplerinde yer etti.Ve yine buyuruyor: "Bu esaslar bu insanların kalplerine yerleşince, her bir yerdeki davranışlarıyla yetki sahiplerinin gözünde dürüst ahlâkları, istikametli yürekleri, temiz maksatları, övülecek işleri ve mükemmel hareketleri ile tanınır oldular."

Hz.Bahaullah'ın bu dönemde ortaya koyduğu öğretilerinin yüksek niteliğini en iyi gösteren şey O'nun o günlerde bir suçluya, O'na bağlılığını ikrar ettiği için hakettiği cezayı vermekten çekindiğini anlatan bir görevliye verdiği cevap olabilir: "Ona söyleyin, bu dünyada bütün hareketleri ve davranışlarıyla Beni örnek alan ve böylece bütün dünya milletlerinin onları işlemeyi ve söylemeyi uygun ve lâıyk gördükleri şeylerden menetmekte âciz kalacakları kimselerin dışında hiçbir kimse Bana mensubiyet iddia edemez." Aynı görevliye şöyle buyurmuştur:"Eğer Benimle aynı ana babanın evlâdı olan ve ilk günlerinden beri Bana yoldaşlık eden kardeşim Mirza Musa, devletin veya dinin çıkarlarına aykırı bir harekette bulunsa ve sizin nazarınızda suçu sabit olsa, onun ellerini bağlayıp nehre atacak ve hiç kimsenin ona şefaet etmesini kabul etmiyecek olursanız memnun olurum ve davranışınızı takdirle karşılıyorum." Bir başka vesile ile, her türlü şiddet hareketlerini kuvvetle kınamak için şöyle yazmıştı: "Bir kimsenin başka birine zarar vermesinden önce Benim Kendi oğullarımdan veya akrabalarımıdan birini incitmesi Bence daha makbuldür."

Bağdat'taki islâh olmuş Babi toplumunu harekete getiren ruhu Nebil şu sözlerle anlatır: "Hz.Bahaullah'ın çevresindekilerin çoğunluğu kendi ruhlarını arındırmaya ve kutsallaştırmaya öyle itina gösterirdi ki ne Tanrı'nın iradesine uymayacak tek bir kelime dudaklarından çıkar, ne de O'nun hoşnutluğuna aykırı tek bir adım atarlardı. Her biri diğer müritlerden biriyle bir anlaşma yapmıştı; buna göre birbirlerini kınamayı ve eğer gerekiyorsa birbirlerinin ayak tabanlarına vurmak suretiyle cezalandırmayı

kabul etmişlerdi. Bu darbelerin sayısı, riayet etmeye ant içtikleri yüksek ahlâk değerlerine karşı işledikleri kabahatin ağırlığına göre hesaplanırdı." Onların ateşli gayretlerini tasvir etmeye devamla der ki: "Kabahatli, arkadaşından rica ettiği cezayı çekene kadar elini yemek ve içmekten çekerdi."

Hız.Bahaullah'ın yazılı ve sözlü kelimesinin arkadaşlarının davranışları ve karakterlerinde yarattığı topyekûn değişikliğe paralel olarak, O'nun sevgisi bu kişilerin gönüllerinde bir bağlılık ateşi tutuşturmuştu. Hz. Bab'ın eshabının yüreklerinde, en derin vecd anlarında kuvvetle tutuşan coşkuya rakip şiddette bir gayret ve hamiyet şimdi Bağdat sürgünlerinin kalplerini kaplayarak tüm varlıklarını titretiyordu. Bu son derece dinamik ruhi uyanışın bereketini Nebil şöyle tasvir eder: "İlâhî Zuhur Sabahının hoş lezzetiyle herkes öylesine mest, öylesine kendinden geçmişti ki, sanki herbir dikenden kucak dolusu goncalar fişkırtıyor ve her tohumdan sayısız hasatlar çıkıyordu. Beyti Azam'da (En Büyük Ev)' Hz.Bahaullah'ın ziyaretçilerine ayrılan oda, harap ve çöktandır işe yaramaz olduğu halde, Sevgili'nin Kutsal ayakları ona bastığı için, En Yüce Cennetle yarışabilirdi. Tavanı alçaktı,ama yıldızlara ulaşır gibiydi; İsimler Padişahının üzerinde oturduğu hurma dallarından yapılma tek bir sediri vardı, ama prenslerin kalplerini bir mıknatıs gibi kendine çekerdi."

Yoksul görünüşüne rağmen Şucaüd Devle'yi büyüleyen ve diğer prenslere, Kâzımeyn'deki evinde aynısını yaptıracağını söyleten oda, işte bu misafir odasıydı.Bu niyetten haberi olan Hz.Bahaullah'ın şöyle cevap verdiği rivayet edilir: "Bu alçak tavanlı ve minik bahçeli kerpiç odanın dış görünüşü ile aynısını yaptırabilir. Ama, Tanrı'nın gizli dünyalarına geçilen ruhani kapıları oraya açtırmayı becerebilir mi? " Bir başka prens, Zeynul Abidin Han Fahrud Devle de misafir odasını kaplayan havayı teyid eder: "Nasil izah edeceğimi bilemiyorum;dünyanın tüm üzüntüleri yüreğime dolmuş olsa, Bahaullah'ın huzurunda hepsinin yokoldüğünü hissederdim. Sanki Cennete girmiş gibi olurum."

Bu arkadaşların son derece mütevazı gelirlerine rağmen Mahbublarının onuruna devamlı sundukları neşeli ziyafetler; gecenin geç saatlerine kadar süren ve yüksek sesle Bab'ı, Kuddus'u ve Bahaullah'ı öven dua, şiir ve şarkılar söylenen toplantılar; tuttukları oruçlar; bekledikleri nöbetler; ruhlarını tutuşturan rüya ve görüşler ve bunları birbirine sınırsız bir coşku duygusuyla anlatmaları; Hz.Bahaullah'a hizmet edenlerin O'nun işlerini yaparken, hizmetine koşarken, abdest alması ve diğer ev işleri için ağır kırbalarla su taşırken gösterdikleri şevk; vecd anlarında zaman zaman

ihtiyatsız davranışları; kelime ve hareketlerinin o güne kadar böyle bir dinî heyecan ve kişisel bağlılık gösterileri ile pek seyrek olarak karşılaşmış halkta yarattığı hayret ve hayranlık; bunlar ve birçok benzer davranışlar, Hz.Bahaullah'ın Zuhurunun doğuşu ile, Irak' tan ayrılmasının arifesinde ilânı arasındaki o ölümsüz dönemin tarihinde sonsuza kadar hatırlanacaktır.

Bu dokunaklı yıllarda, görev, rastlantı veya kendi istekleri nedeniyle Hz.Bahaullah'la doğrudan ilişkisi bulunmuş kimselerden naklen pekçok çarpıcı hikâye vardır. Şehrin cadde ve sokaklarında yürürken, nehir kıyısında dolaşırken, O'nun yüzüne bakmak, yürüyüşünü görmek veya sözlerini işitmek bahtiyarlığına erenlerin; O'nu camide namaz kılariken gören ibadet edenlerin; O'nun sadaka verdiği, iyileştirdiği, yardım ve teselli ettiği dilencilerin, hasta, yaşlı ve bahtsızların; en azametli prensten en zelil dilenciye kadar O'nun eşiğini geçip dizleri dibine oturan misafirlerin; O'na hizmet edip günlük ihtiyaçlarını sağlayan tüccar, sanatkâr ve esnafın; O'nda gizli celâlin alâmetlerini sezen O'na bağlı kişilerin; O'nun sözlerindeki kudret ve sevgisindeki sıcaklıktan dilleri ve elleri bağlanan düşmanlarının; ya O'nun yetkisine meydan okumak, bilgisini sınamak, iddialarını araştırmak, kendi noksanlıklarını itiraf etmek veya O'nun getirdiği Dine girdiklerini açıklamak için O'nu arayan ulemeden ve halktan, soyludan ve bilginden kişilerin anlattığı pekçok etkileyici öykü vardır.

Bu kadar değerli anıların hazinesinden bir tekini anlatmak yeter. O'nun ateşli âşıklarından ve eskiden namlı bir ilâhiyatçı olan Zavarih'li Seyyid İsmail Zebih (Kurban) az konuşan, çok düşünen ve her türlü dünya bağından kopmuş bir kimseydi. Hz.Bahaullah'ın oturduğu evin önünü süpürmeyi kendine iş edinmişti ve bundan gurur duyardı. Mübarek soyunun alâmeti olan yeşil sarığını başından çözer ve şafak vaktinde büyük bir sabırla Sevgilisinin ayaklarının bastığı yerden taş parçalarını kaldırır, evin kapısına bitişik duvarın çatlaklarındaki tozları üfler, süprüntüleri cübbesinin kıvrımları içinde toplar ve yükünü başkalarının ayakları altına bırakmaya tenezzül etmiyerek nehir kıyısına kadar taşır ve oradan suya atardı. Nihayet, gönlünden coşup taşan aşk denizine hâkim olamıyarak kırk gün uykudan ve yiyecekten kesildi ve Sevgilisinin hizmetini son defa gördükten sonra Kâzımeyn yolu üzerinde nehir kıyısına gitti, abdest aldı, yüzünü Bağdat'a çevirerek sırtüstü yattı, boğazını ustura ile kesti, usturayı göğsünün üzerine koydu ve son nefesini verdi. (Hicri 1275).

Böyle bir işi düşünüp sonuna kadar götürmeye azmeden yalnız o değildi. Eğer Hz. Bahaullah derhal müdahalede bulunup Bağdat'ta yaşayan mültecilerin vatanlarına dönmelerini emretmeseydi, aynı şeyi yapmaya

hazır başkaları da vardı. Zebih'in kendini öldürdüğü kesinlikle anlaşıldıktan sonra, resmî yetkililer de Önderi âşıklarının kalplerine böyle ender bir bağlılık ilham eden ve onlar üzerinde böyle mutlak bir etkisi olan bir inanca karşı kayıtsız kalamadılar. Bu olayın Bağdat'ın bazı çevrelerinde endişe yarattığını öğrenen Hz. Bahauallah, söylediğine göre şöyle buyurmuştu: "Seyyid İsmail öyle bir kuvvet ve kudrete sahipti ki eğer dünyanın tüm milletleri onun karşısına çıksa, kuşkusuz onlara üstün gelirdi." Yine, "Şehitlerin Sultanı ve Sevgilisi" diye övdüğü aynı Zebih hakkında, "Bugüne kadar toprağa onunki kadar temiz bir kan dökülmedi" buyurduğu rivayet edilir.

Bu duygulandırıcı olayların çoğuna kendi gözleriyle tanık olan Nebil'in kaleminden şunlar ifade edilmiştir: "Hz. Bahauallah'ın huzuru ile sarhoş olanların gözünde padişah saraylarının örümcek ağından farkı yoktu...Onlara nasip olan törenleri ve bayramları dünya kralları hayal bile edemezlerdi. Ben iki kişiyle birlikte eşyasız bir odada yaşıyordum. Bir gün Hz. Bahauallah oraya girdi ve etrafına bakarak dedi ki: "Buranın boşluğu Beni memnun ediyor. Benim gözümde burası bir çok geniş ve ferah saraydan daha iyidir, zira burada Tanrı'nın sevdikleri bu dünyanın kirinden tamamen arınmış yüreklerle Eşsiz Dost'u anmakla meşguldürler.` O'nun Kendi hayatı da sevgili arkadaşlarınıninki gibi aynı sadelikte, aynı basitlikte idi. Levihlerinden birinde buyuruyor: "Irak'ta Kıdem Cemali'nin...değiştirecek çamaşırı bulunmadığı bir zaman oldu. Tek gömleği yıkanır, kurutulur ve tekrar giyilirdi."

Nebil, o kendilerini unutmüş arkadaşlarının hayatlarını tasvire devam ediyor: "On kişinin bir kuruşluk hurmayla karınlarını doyurduğu çok geceler oldu. Hiç kimse evlerinde bulunan papuçların, cübbelerin ve kaftanların gerçek sahibinin kim olduğunu bilmezdi. Pazara kim giderse ayağındaki papuçların kendine ait olduğunu iddia eder ve Hz. Bahauallah'ın huzuruna kim çıkarsa sırtındaki cübbe ve kaftanın kendi malı olduğunu teyid edebilirdi. Kendi adlarını bile unutmuşlar, yüreklerini Sevgililerine tapmanın dışında herşeyden arındırılmışlardı...Ah, o günlerin zevki, o saatlerin keyfi ve güzelliği!"

O dönemin ayırıcı özelliklerinden biri de, Hz. Bahauallah'ın Süleymaniye'den döndükten sonra yazdıklarının çapı ve hacmindeki muazzam büyümedir. O yıllarda O'nun kaleminden akan ve Kendinin, "berekatli bir yağmur" olarak tarif ettiği âyetler, ister mektup, öğüt, yorum, savunma, risale, kehanet, münacat, kaside, isterse belirli Levihler olsun, Babi toplumunun islâhına ve devamlı gelişmesine, görünümünün

yayılmasına, faaliyetlerinin genişlemesine ve üyelerinin fikirlerinin aydınlanmasına büyük katkılarda bulundu. Bu öyle bir bereketli dönem oldu ki, o sıralarda Bağdat'ta yaşayan Nebil'in anlattığına göre, inzivadan dönüşünden sonra iki yılda, O'nun dudaklarından bir gün ve gece boyunca çıkan ve kayda geçmemiş âyetlerin sayısı Kuran'daki kadardı! Yazdığı ve Bizzat yazdığı âyetlere gelince, bunların zengin içeriği ve temas ettiği konuların çeşitliliği kadar sayıları da şayanı hayretti. Maalesef, bu yazıların büyük çoğunluğu bir daha ele geçmeyecek şekilde kaybolmuştur. Bu konuda yetki sahibi bir kimse, Hz. Bahau'llah'ın kâtibi Mirza Ağa Can, Nebil'in naklettiğine göre, Hz. Bahau'llah'ın açık emriyle çoğu Kendi eliyle yazılmış olan yüz binlerce âyetin imha edilerek nehre atıldığını doğrulamıştır. Mirza Ağa Can, Nebil'e şunları anlatmıştır: "Hz. Bahau'llah, emirlerini yerine getirmek istemediğimi görünce beni temin eder ve derdi ki, 'Bu zamanda bu nağmeleri dinlemeye lâyık kimse bulunamaz...' Bu işi yapmak için bir, iki değil, sayısız kere emir aldım." Hz. Bab'ın Kendine vahyolunan âyetleri nasıl hızla ve ne şekilde kaleme aldığına şahit olan Şiraz'lı Muhammed Kerim adlı biri, o günlerde Hz. Bahau'llah'ın huzuru ile müşerref olduktan ve kendi fikrince Mev'ud Kişi'nin elçiliğinin tek delili saydığı şeyi gözleriyle gördükten sonra, gelecek kuşaklar için şu şahadette bulunmuştur: "Hz. Bahau'llah'ın âyetlerinin, yazılışındaki sürat, akışındaki rahatlık, berraklık, derinlik ve tatlılık bakımından, Hz. Bab'ın huzurunda bulunurken O'nun kaleminden aktığını gördüğüm âyetlerden üstün olduklarına şahadet ederim. Hz. Bahau'llah'ın azameti hakkında bundan başka bürhan olmasaydı, dünyanın ve dünya milletlerinin nazarında, bugün O'nun kaleminden inen âyetler gibisini yazmış olması yeterli delildir."

Hz. Bahau'llah'ın kabaran vahiylerinin okyanusundan doğan paha biçilmez hazineler arasında, o dönemin son yıllarında (H. 1278 - M. 1862) iki gün ve iki gece içinde vahyolunan İkan Kitabı ilk sırayı alır. Onun yazılmasıyla, Vaad Edilen'in bitmemiş Farsça Beyan metnini tamamlayacağını açıkca bildirmiş olan Hz. Bab'ın kehaneti gerçekleşmiş; Hz. Bab'ın henüz iman etmemiş olan dayısı Hacı Mirza Seyyid Muhammed'in, kardeşi Hacı Mirza Hasan Ali ile birlikte Kerbelâ'yı ziyareti sırasında Hz. Bahau'llah'a sorduğu sorular cevaplandırılmıştır. Farsî nesrinin bir örneği, orijinal, temiz ve enerjik uslupta, hayret verici bir berraklıkta, iddaları inandırıcı ve karşı konmaz belâgati emsalsiz olan ve Tanrı'nın Ulu Kurtarıcı Planını özet halinde açıklayan bu Kitap, tüm Bahai kitapları arasında, Hz. Bahau'llah'ın En Kutsal Kitabı olan Akdes Kitabı haricinde, eşi emsali bulunmayan bir yere sahiptir. Emrinin açıklanmasının arifesinde indirilmiş olan İkan, insanlığa, mühürü "misk"den olan "Seçme Mühürlü Şarabı" uzatmakta, Danyal Peygamberin atıfta bulunduğu "Kitabın" ın

"mühürlerini" söküp atmakta ve "âhır zamana" kadar "kapalı" kalması mukadder kılınmış "kelimelerin" in manasını açıklamaktadır.

Bu kitap, ikiyüz sahifelik bir sınır içinde bilinmez, ulaşılmaz, bütün Vahiilerin kaynağı olan, sonsuz , âlim, mekândan münezzehtir ve kadiri mutlak kişisel bir Tanrı'nın varlığını ve birliğini kesinkes îlân; dinî hakikatın nisbîliğini ve ilâhî Vahyin devamlılığını beyan; Peygamberlerin teklîğini ve getirdikleri Haberin evrenselliğini, onların temel öğretilerinin mahiyetini, yazılarının kutsallığını ve makamlarının ikili hüviyetini teyid etmekte; her sağdaki ruhban ve ilâhiyatçıların körlüğünü ve sapıklığını kınamakta; asırlar boyunca yarattıkları ihtilaf, şüphe ve husûmet ile dünyanın en büyük dinlerinin mensuplarını bölen ve ayıran İncil'deki rumuzlu bölümleri, Kuran'ın muğlak âyetlerini ve üstü kapalı İslâm hadislerini şerh ve tefsir eylemekte; her gerçek arayıcının maksuduna ulaşabilmesi için gerekli şartları saymakta; Hz. Bab'ın Vahyinin doğruluğunu, yüceliğini ve anlamını ispat etmekte; O'nun eshabının şecaatini ve feragatini övmekte; Beyan ehline vaad edilen Zuhurun dünya çapındaki zaferini haber vermekte; Bakire Meryem'in safiyetini ve masumiyetini doğrulamakta; İslam Dininin İmamlarını yüceltmekte; İmam Hüseyinin şehadetini medh ve ruhanî saltanatına sena etmekte; "Geri dönüş", "Kıyamet Günü", "Nebilerin Hatemi", "Hüküm Günü" gibi sembolik sözlerin manasını açıklamakta; İlâhî Vahyin üç safhasını kinaye ve tefrik etmekte; ve Takdiri İlâhî ile tüm insanlığın kılavuzlanması, yararı ve kurtuluşu için belirli zamanlarda yenilenen "Allah'ın Şehri" nin izzet ve kerametini hararetle sözlerle etraflıca anlatmaktadır. Bahai Zuhurunun Kurucusunun indirdiği bütün kitaplar arasında sırf bu Kitabın, dünyanın büyük dinlerini asırlar boyu aşılmaz bir şekilde birbirinden ayıran engelleri silip süpürmek suretiyle, bu dinler mensuplarının tam ve sürekli uzlaşmaları için geniş ve yıkılmaz bir temel kurduğu iddia edilebilir.

Paha biçilemez hazinelerin bu emsalsiz mahfazasından sonra, Hz. Bahau'llah Dicle kıyılarında derin düşünceye dalmış gezinirken, Kendisine vahyolunan o harika cevher dolu kelimeler koleksiyonu olan "Saklı Sözler" gelir. Hicri 1274'de kısmen Farsça, kısmen Arapça olarak vahyolunan bu kitaba aslında "Fatıma'nın Gizli Kitabı" adı verilmiş ve Yazarı tarafından, Şiilerin Mev'ud Kaim'in elinde bulunduğu ve şanlı Babasının suudundan sonra Fatıma'nın acısını pafifletmek için Allah'ın emriyle Cebrail'in

ağzından çıkıp İmam Ali'ye yazdırdığı teselli sözlerinden meydana geldiğine inandıkları aynı isimli Kitapla bir tutulmuştur. İnsanların düşüncelerine yeni bir yön vermek, ruhlarını yüceltmek ve davranışlarını düzeltmek için dünya yaşamına katılan bu dinamik ruhanî maya, en iyi şekilde Yazarının ilk bölümde bu kitabın niteliğini anlatan sözleriyle değerlendirilebilir: "Bu, izzet ülkesinden kudret ve kuvvet diliyle Nebilere indirilendi. Biz, doğrulara bir lutuf olarak onun özünü alıp ihtisar libasına büründürdük ki, Tanrı'nın Misakına sadık kalsınlar. O'nun emaneti olan bu öğütleri hayatlarında tatbik etsinler ve ruh âleminde takva cevherine kavuşsunlar."

Bahai Dininin Kurucusunun eserleri arasında, birincisi doktrin ve ikincisi ahlâk kuralları bakımından emsalsiz yükseklikte yeri olan ve dünya din edebiyatına seçkin katkısı bulunan bu iki kitaba ilâveten, aynı dönemde O'nun Hanıkayn Kadısı Seyh Muhiddin'in sorularına cevaben yazdığı ve O'nun büyük tasavvufi eseri sayılabilecek "Yedi Vadi" adlı bir tez bulunmaktadır; bu kitapta arayıcının, ruhunun, varlığının maksuduna erebilmesi için aşması gerekli yedi merhale anlatılmaktadır.

Bilgili Şeyh Abdurrahman Kerkuti'ye hitaben bir mektup olan "Dört Vadi", Hz. Bahaullah'ın Kendi başına gelecek şiddetli musibetleri tasvir ettiği "Mübarek Denizci Levhi", daha uzak bir geleceğin olaylarından haber veren "Huriye Levhi", Rızvan'ın ilk günü indirilen ve Vahid ile Neyriz'deki diğer mazlumları öven "Sabır Suresi", Kuran surelerinin başlangıcında yer alan Harfler üzerine şerhi, Şeyh Ahmed Ahsai'nin yazılarında geçen V harfi ve Seyyid Kâzım Reşdi'nin eserlerindeki diğer muğlak kısımlar hakkında yorumu, Medinetut Tevhid (Birlik Şehri) Levhi, Sahifesi Şattiye, Musibatı Hurufatı Aliyat, Tefsiri Hû, Cevahirül Esrar ve mektup, övgü, mecaz, belirli konulardaki Levhler, yorumlar ve münacatlar şeklindeki daha pekçok yazı, herbiri kendi bakımından, "Barış Hanesi"nden akan" ebedî hayat ırmakları"nın beslemiş ve gerek İran, gerekse Irak'ta Hz. Bab'ın Dininin yayılmasına güçlü bir katkı sağlayarak O'nun taraftarlarının ruhlarını canlandırmış ve karakterlerini değiştirmiştir.

Hz. Bahaullah'ın yükselen kudretinin azamet ve izzetinin inkâr edilemez delilleri; hızla artan itibarı; Bağdat'tan İran'ın en uzak kent ve köylerine kadar arkadaşlarının görünüş ve karakterlerinde, uyarılarıyla ve Kendi örneğiyle meydana getirdiği mucize gibi değişme; bu kişilerin O'na karşı gönüllerinde besledikleri yakıcı sevgi; gece gündüz kaleminden akan inanılmaz hacimdeki yazılar, O'nun Şii ve Sünni düşmanlarının içlerinde tüten husumet ateşini elbette körükleyip alevlendirecekti. Artık Şii

Müslümanların kalesi olan bir yerde oturduğuna ve Necef, Kerbelâ ve Kâzımeyn'deki mukaddes makamları dolduran baġnaz hacılarla hemen hemen hergün doğrudan teması olduğuna göre, O'nun izzetinin gitgide parlayan şaşaaı ile dinsel baġnazlığın karanlık ve kavgacı güçleri arasında bir kuvvet çatışması daha fazla gecikmezdi. Babilerin tekrar hareketlenmesinin yeniden yarattığı bütün birikmiş nefret, korku ve kıskançlıkların tutuşmaya hazır malzemesini ateşlemek için tek bir kıvılcım yeterliydi. Bu kıvılcım, Hz.Bahaullah'a karşı duyduğu yakıp kavurucu hasetten de öte, Kâzımeyn, Kerbelâ ve Bağdat sokak ve çarşılarını dolduran Arap ve İranlıların en üst kademelerinden aşağılığın aşağısı tabakalarına kadar her sınıfı arasında fitne ve fesat yaratabilecek kabiliyete hilekâr ve inatçı bir imam olan Şeyh Abdül Hüseyin'in eliyle ateşlendi. Hz. Bahaullah'ın Levihlerinde, "habis", "düzenbaz", "şerir", "Tanrı'nın yüzüne karşı nefsinin kılıcını çeken", "imansızlık, zulüm ve cürmün başı ve sonu", sözleriyle lânet ettiği bu kişidir. Bu fesatçı müçtehit, daha ziyade onu başından savmak isteyen Baş Vezirin gayreti sonucunda, Şah tarafından Kerbelâ'ya, oradaki mukaddes makamların onarımı için gönderilmişti. Bu fırsattan yararlanarak, yeni tayin edilmiş olan İran başkonsolosu Mirza Buzurg Han ile güç birliği kurdu; kendi kadar insafsız bir tabiata sahip, kıt zekâlı, iki yüzlü, ileri görüş ve şereften mahrum bu adam, çabucak habis entrikacının etkisi altına girdi ve onun planlarının istekli bir aracı oldu.

Bu ikisinin, ilk işleri, gerçeği ağır bir şekilde çarpıtarak, Bağdat Valisi Mustafa Paşa'dan Hz.Bahaullah'ın ve arkadaşlarının sürgün edilmeleri için bir ferman almaya çalışmak oldu, fakat başaramadılar. Yerel yetkililer aracılığıyla maksadına ulaşmaya çalışmanın beyhude olacağını anlayan Şeyh Abdül Hüseyin bu sefer, önce uydurup sonra tabir ettiği rüyalarını fitne yaratacak şekilde orada burada anlatarak, bâtil itikatlı ve patlamaya son derece elverişli halkın heyecanını tahrik etmeye başladı. Halk arasında bir tepki yaratamamanın doğurduğu öfkesi, kendi ile Hz.Bahaullah arasında kararlaştırılmış bir görüşmeden onursuzca kaçması yüzünden büsbütün arttı. Öte yandan, Mirza Buzurg Han ortak düşmana karşı halkın aşağı tabakalarının husumetini tahrik etmek maksadıyla kendi nüfuzunu kullandı ve Hz.Bahaullah'ın aceleyle bir misillemeye bulunması ve böylece sürgün edilmesi için gerekli emrin çıkmasına yol açacak yalan suçlamalara zemin hazırlaması ümidiyle, halkı O'na alenen hakarete teşvik etti. Bu girişim de boşa çıktı, zira dostlarının uyarı ve ricalarına rağmen gündüz olsun gece olsun şehrin sokaklarında yalnız dolaşmaya devam eden Hz.Bahaullah'ın varlığı, O'na sözde saldıracak kişileri korku ve utanca düşürmeye yetiyordu. O, onların maksadını farkederek yaklaşır, niyetleri hakkında takılır, onlarla şakalaşır ve yanlarından ayrılırken arkasında şaşkın

ve tasarladıkları işlerden vazgeçmeye kesin kararlı insanlar bırakırdı. Başkonsolos, Rıza adlı serseri bir Türk'ü, yüz tümen para karşılığında tutup, ona at ve iki tabanca verecek ve Hz.Bahauallah'ı bulup öldürmesini emredecek kadar ileri gitmiş ve onu korumayı vaad etmişti.

Bir gün müstakbel kurbanının hamama gittiğini öğrenen Rıza, nöbetteki Babileri atlatarak koynuna sakladığı tabanca ile hamama girdi ve halvette Hz.Bahauallah'ın karşısına çıktı, fakat birden gördü ki işini tamamlayacak cesareti uçup gitmiş. Yıllar sonra kendi anlattığına göre, bir başka sefer elinde tabancası, pusuda Hz. Bahaulah'ı beklerken, O yaklaştığında korkuya kapılıp tabancayı elinden düşürmüştü; bunun üzerine Hz. Bahauallah, yanında bulunan Ağa Kelim'e tabancayı alıp adama vermesini ve evine götürmesini söylemiş.

Kötü amacına erişmek için arka arkaya yaptığı girişimler boşa çıkan Şeyh Abdül Hüseyin, bu sefer çabalarına başka bir yön verdi. Suç ortağına, şayet hükümeti Hz.Bahauallah'ı İran'a çağırıp yeniden hapse atmaya ikna edebilirse onu vezirliğe yükselteceğini vaad etti. Şah'ın yakın çevresine hemen hergün uzun raporlar gönderiyordu. Hz. Bahauallah'ın Irak'taki göçebe kabilelerin bağlılığını kazandığını iddia ederek, O'nun kuvvetine dair hayalî tablolar çiziyordu. Sözde O, isterse bir gün içinde emrine amâde yüzbin silâhlı adam toplayabilirdi. O'nu İran'daki bazı liderlerle birlikte Şah'a karşı bir ayaklanma planlamakla suçluyordu. Bu yalanlarıyla, Tahran'daki yetkililer üzerinde yaptığı baskıyla, Şah'ı kendisine bir ferman yazarak tam yetkili kılmaya ve İranlı ulema ile memurların her türlü yardımı göstermelerini emretmeye ikna etmelerini sağladı...Şeyh bu fermanı derhal Necef ve Kerbelâ'daki din adamlarına göndererek kendi ikamet ettiği Kâzimeyn'de bir toplantı düzenlemelerini istedi. Hükümdarın gözüne girmek isteyen kalabalık bir şeyh, molla ve müçtehit grubu hemen olumlu cevap verdiler. Ne maksatla çağrıldıkları kendilerine anlatılınca, sürgünlere karşı bir cihad açmaya ve Emri kalbinden vurmak için ânî ve genel bir hücumda bulunmaya karar verdiler. Ama şaşkınlık ve hayal kırıklığı içinde gördüler ki, aralarında en büyük müçtehit, hoşgörüsü, hikmeti, şaşmaz insafı, takvası ve asil karakteriyle tanınan ünlü Şeyh Murtazayı Ensari, niyetlerinden haberdar olduğunda, Babiler aleyhine fetva vermeyi reddediyor. Sonradan Hz. Bahauallah'ın "Sultan Levhi"inde övdüğü, "feragat kâsesinden içmiş müçtehitler" den saydığı ve "Kendisine asla dokunmadığımı" buyurduğu, Hz. Abdülbaha'nın, "meşhur ve bilgili müçtehit, soylu ve namlı bilgin, hakikati arayanların yüzük taşı" dediği işte bu kişiydi. Bu topluluğun akideleri hakkında yeterli bilgisi olmadığını ve üyelerinin Kuran'a aykırı bir davranışını görmediğini ileri sürerek,

meslektaşlarının sitemlerine kulak asmadan alelâcele toplantıyı terketti ve bir haberci vasıtasıyla Hz. Bahauallah'a olup bitenlerden dolayı üzüntülerini ve O'nun siyaneti için içten dileklerini bildirerek Necef'e döndü.

Emelleri suya düştüğü halde amansız bir husumet içindeki ulema kurulu, namus ve hikmeti ile bilinen ilim ve zühd sahibi Hacı Molla Hasanı Ammû'yu, Hz. Bahauallah'a açıklaması için çeşitli sorular yöneltmekle görevlendirdiler. Bu sorular arz edilip, haberciye tamamiyle tatmin edici cevaplar verilince, Molla Hasan, Ulema tarafından Hz. Bahauallah'ın bilgisinin derinliğinin kabul edildiğini teyid etti ve Elçiliğinin hakikatine bir hüccet olarak, bütün ilgili kişileri tam tatmin edecek bir mucize göstermesini istedi. Hz. Bahauallah cevap verdi: "Her ne kadar böyle birşey talep etmeye hakkınız yok ise de, zira Allah Kendi yaratıklarını sınamalıdır, yaratıklar Allah'ı değil, yine de bu isteğe izin veriyor ve kabul ediyoruz... Ulema toplanarak tek fikir halinde bir mucize seçsinler ve bu mucize gösterildikten sonra artık Benim hakkımda şüphe beslemeyeceklerini ve hepsinin Benim Dinimin hakikatini ikrar ve itiraf edeceklerini yazılı olarak beyan etsinler. Bu kâğıdı mühürleyip Bana getirsinler. Kabul edilecek ölçü şu olsun: Eğer mucize gösterilirse onlar için hiçbir şüphe kalmasın, eğer gösterilmezse Bizi sahtekarlıktan mahkûm etsinler." Hiçbir Dinin tarihinde benzeri bulunmayan ve Şii ulemasına asırlardır onlara kale olan bir yerde tevcih edilen bu açık, iddialı ve cesur cevaptan tatmin olan haberci, darhal kalkarak Hz. Bahauallah'ın dizini öptü ve O'nun haberini ulaştırmaya gitti. Üç gün sonra, o haşmetli kurulun bir karara varamayıp bu işten vazgeçtiklerine dair haber gönderdi. Kendisi daha sonra İran'a gittiğinde bu kararı umuma yaydı ve hattâ, o zamanki Dış İşleri Bakanı Mirza Said Han'a şahsen bildirdi. Hz. Bahauallah'ın, Kendi meydan okumasına karşı ulemanın tepkisini öğrenince şunları söylediği nakledilir: "Gönderdiğimiz bu herkesi tatmin eden, herşeyi kuşatan cevapla, bütün Peygamberlerin mucizelerini gösterdik ve hakkını teslim ettik, zira seçimi ulemanın kendilerine bırakarak, neye karar verilirse göstermeyi kabul ettik." Hz. Bahauallah'ın daha sonra Sultan Levhinde yer alan benzer bir iddiası konusunda Hz. Abdülbaha şöyle yazmıştır: "Kitabı Mukaddes'i dikkatle incelediğimizde görürüz ki İlâhi Zuhur O'nu inkâr edenlere hiçbir zaman, 'istediğiniz mucizeyi göstermeye hazırım, hangi imtihanı seçerseniz kabul edeceğim' buyurmamıştır. Fakat Bahauallah, Şah'a Mektubunda açık çâk, 'Ulemayı topla ve Beni çağır ki, delil ve bürhanlar zahir olsun' buyurdu."

Kesintisiz yedi yıl süren sabırlı ve son derece başarılı bu kuvvetlenme döneminin artık sonu yaklaşıyordu. Çobansız bırakılan, içerden ve dışardan uzun ve büyük gerginlik içinde bulunan ve silinip

yokolma tehlikesiyle karşılaşan bir topluluk, yeniden hayata kavuşmuş ve yirmi yıllık tarihinde eşi olmayan bir üstünlüğe ulaşmıştı. Temelleri sağlamlaşmış, ruhu yücelmiş, görünüşü değişmiş, liderliği kuvvetlenmiş, temel ilkeleri yeniden konmuş, itibarı artmış, düşmanları bozguna uğramıştı. Kaderin Eli onun bir alçalıp bir yükselen hayatında yeni bir safha açmaya yavaş yavaş hazırlanıyordu ve bu safhada sevinç ve keder onu elbirliği ile evriminin bir başka aşamasına ulaştırıyordu. Bu topluluğun Kurtarıcısı, tek ümidi, fiilen tanınmış Lideri, Kendini katletmeye yönelik birçok komplonun hazırlayıcısını korkutup vazgeçiren, tehlikeli yerden kaçması yolundaki çekingen önerileri küçümseyerek reddeden, dost ve taraftarlarının O'nun kişisel güvenliğini sağlamak için tekrar tekrar yaptıkları cömert tekliflerin hiçbirini kabul etmeyen, hasımlarına karşı açık bir zafer kazanan Kişi, bu hayırlı zamanda, perdeleri açılan Elçiliğinin karşı konmaz seyrinin zoruyla, ikametgâhının daha da önemli bir şehre, Hilâfetin makarını , Sünni Müslümanların idare merkezi, İslâm dünyasının en kudretli hükümdarının saltanat mahalli olan Osmanlı İmparatorluğunun başkentine naklediliyordu.

Necef, Kerbelâ ve Kâzimeyn'de yaşayan seçkin ulemanın temsil ettiği ilmiye sınıfına karşı evvelce cüretle meydan okumuştur. Şimdi de tacidar düşmanının sarayının yakınında bulunurken, Sünni Müslümanların reisi ile birlikte, Gizli İmamın emanetçisi İran hükümdarına aynı şekilde meydan okuyacaktı. Üstelik dünya yüzündeki tüm krallar ve özellikle Sultana ve vezirlerine hitap edecek, rica ve uyarıda bulunacak, öte yandan Hristiyan kralları ile Sünni hiyerarşisini şiddetle azarlayacaktı. Yeni açıklanmış bir Vahyin sürgündeki Taşıyıcısının, Dininin Işığının gelecekteki şaşaasını şimdiden görerek, Irak'tan ayrıldıktan sonra şu kehanet dolu kelimeleri söylemesine şaşmamalı: "Herşeye Kadir Olanın, Zaman Kadiminin yazdığı gibi, o başka bir şişede revnak ile parlayacak...Ruh'un Irak bedeninden ayrılması gökte ve yerde bulunanlar için cidden şaşılacak bir alâmet. Çok geçmeden bu İlâhi Gencin zafer atına bindiğini göreceksiniz. O zaman hasetçilerin yürekleri titreyecek."

Hız. Bahauallah için yazılmış olan Irak'tan ayrılma saati gelmiş ve bu ayrılışın seyri başlamıştı. Düşmanlarının, özellikle Şeyh Abdül Hüseyin ile yandaşı Mirza Buzurg Han'ın dokuz aydır durup dinlenmeden ettikleri artık meyve vermek üzereydi. Bir yandan Nasıreddin Şah ve vezirlerine, öte yandan İstanbul'daki İran Sefirine, Hız. Bahauallah'ın derhal Bağdat'tan çıkarılması için durmadan ısrarda bulunuluyordu. Gerçek durumun ağır bir şekilde çarpıtılması ve korku verici haberlerin yayılması suretiyle habisin ve gayretli düşman nihayet Şah' ı, Hariciye Naziri Mirza Said Han vasıtasıyla,

Sultanın Sadrazamı Ali Paşa ile Hariciye Nazırı Fuat Paşa'nın yakın dostu olan İstanbul'daki İran Sefiri Mirza Hüseyin Han'a, Sultan Abdülaziz'e tesir ederek, Hz. Bahauallah'ın İran toprağına bitişik ve Şiiiler için önemli bir Hac yeri olan Bağdat'ta kalmasının İran ve İran hükümeti için doğrudan bir tehlike teşkil etmesi nedeniyle Bağdat'tan uzak bir yere nakledilmesine ferman çıkarttırması hususunda emir vermeye ikna ederek başarı kazandı.

Mirza Said Han, Sefire yazdığı yazıda Emri, "yoldan çıkmış ve menfur bir mezhep" olarak kötiledi, Hz. Bahauallah'ın Siyah Çal'dan salıverilmesine esef ettiğini belirtti ve O'nu, "akılsız ve cahil kişileri gizlice ayartmaktan ve yoldan çıkarmaktan" geri durmayan biri olarak gösterdi. "Şah'ın fermanı ile sadık dostunuz olan bana...vakit geçirmeden Sadrazam ve Hariciye Nazırı hazretlerinden randevu alarak... bu fesat kaynağının, Bağdat gibi çeşitli milletlerden insanların toplanma merkezi olan ve İran sınırlarına yakın bulunan bir şehirden çıkarılmasını...rica etmeniz...emri verilmiştir", diye yazdı. Aynı mektupta meşhur bir âyet zikrederek, "Küllerin altında ateşin pırılısını görüyorum, çabucak alev alabilir" demekle korktuğu ve bu korkusunu muhatabına da aşlamak istediği belli oluyordu.

Yetkilerinin çoğunu vezirlerine devretmiş olan bir hükümdarın tahtta oturmasından cesaret bulan ve İstanbul'daki bazı yabancı sefirlerden ve temsilcilerden yardım gören Mirza Hüseyin Han, bu vezirler üzerindeki ikna kabiliyeti ve dostça baskıları sayesinde, o sırada vatandaşlıklarını değiştirmeye mecbur edilmiş olan Hz. Bahauallah'ın arkadaşlarının İstanbul'a nakledilmeleri için Sultandan izin almayı başardı. Hattâ rivayete göre yeni Sultanın tahta çıkışından sonra İran makamlarının bu dost hükümdardan ilk dilediği bu konuda derhal faal bir teşebbüste bulunması olmuş.

1863 Nevruzunun beşinci günü, Hz. Bahauallah Bağdat'ın dışındaki Vaşşaş Mezrasında bayramı kutluyordu ve içindeki kasvetli kehanetler dostları arasında ciddi endişeler yaratan "Mübarek denizci Levhini" yeni nazil buyurmuştu ki, Namık Paşa tarafından gelen bir ulak, Valinin O'ndan bir görüşme rica eden mektubunu eline teslim etti.

Nebil tarihinde bahsedildiği üzere Hz. Bahauallah, Bağdat'taki ikametinin son yıllarında yaptığı konuşmalarda, amansız bir şekilde yaklaşmakta olan bir musibet ve sıkıntı dönemine imada bulunmuş, çevresindekileri son derece üzen bir hüüzün ve yürek sıkıntısı içinde olduğu görülmüştü. O sıralarda gördüğü kuşkusuz şekilde uğursuz bir rüya, arkadaşlarını saran korku ve endişeyi arttırmıştı. Bir Levihte buyuruyor:

"Peygamber ve Tanrı Elçilerinin toplanıp çevremde oturduklarını, ağlayıp bağışarak yüksek sesle inlediklerini gördüm ve hayrete düştüm. Sebebini sorunca feryat ve figanları çoğaldı ve Bana dediler: `Senin için ağlıyoruz, Ey En Büyük Sır, Ey Ölümsüzlük Çadırı!` Öyle bir ağlamayla ağladılar ki, Ben de onlarla birlikte ağladım. Bunun üzerine Yüceler Topluluğu Bana hitap etti ve dedi: `...Çok geçmeden Sen Kendi gözlerinle hiçbir Peygamberin görmediğini göreceksin...Sabırlı ol, Sabırlı ol...Bütün gece boyunca şafak vaktine kadar Bana hitap ettiler." Nebil de teyid ediyor: "Mübarek Denizci Levhini dinleyenlerin göğüslerini keder okyanusları kapladı...Bağdat sahifesinin kapandığını ve yerine yenisinin açıldığını herkes anladı. Levhin terennümü biter bitmez Hz. Bahauallah çadırların sökülmesini ve bütün arkadaşlarının şehre dönmelerini emretti. Çadırlar toplanırken buyurdu: `Bu çadırlar dünya süsleri gibidir: kurulmaları bitince hemen toplanma zamanı gelir.` O'nun bu sözlerini duyanlar, bu çadırların artık o yerde bir daha hiç kurulmayacağını anladılar. Henüz çadırlar oradan taşınmamıştı ki, Bağdat'tan haberci gelip yukarıda sözü edilen haberi getirdi."

Ertesi gün Vali Muavini, Vali konağının yakınındaki bir camide Ali Paşanın Namık Paşaya yazdığı mektubu Hz. Bahauallah'a sundu. Nazik bir dille yazılmış bu mektupta, Hz. Bahauallah Osmanlı hükümetinin misafiri olarak İstanbul'a davet ediliyor, emrine bir miktar para tahsis edildiği ve Kendisini korumak için atlı refakatçi verildiği bildiriliyordu. Hz. Bahauallah bu ricayı derhal olur demekle beraber teklif edilen parayı kabul etmedi. Vali Muavininin böyle bir reddin yetkilileri gücendireceğini ısrarla belirtmesi üzerine Kendisine ayrılan tahsisatı almaya istemeyerek razı oldu ve bu parayı hemen o gün yoksullara dağıttı.

Bu beklenmedik haber sürgünler grubu üzerinde âni bir şok etkisi yaptı. Topluluğun Hz. Bahauallah'ın yakında ayrılacağı haberine tepkisini kendi gözleriyle gören bir tanık anlatıyor: "O gün, Kıyamet Gününün çalkantısı gibi bir kargaşa görüldü. Bana öyle geldi ki, şehrin kapıları ve surları bile yakında Ebha Sevgili'den ayrılacakları için ağlayıp feryat ettiler. Gidişinden söz edilen ilk gece, O'nun sevdikleri hepsi birden yemekten ve uykudan el çektiler... Hiçbiri teskin olmuyordu. Pek çokları, O'na refakat etme lutfundan mahrum olurlarsa,tereddütsüz kendilerini öldürmeye kararlıydılar...Fakat yavaş yavaş, O'nun konuşmaları, nasihatları, şefkat ve muhabbetiyle sükün bularak, O'nun isteğine boyun eğdiler." Arap veya İranlı, kadın veya erkek, çocuk veya büyük, bu kimselerden Bağdat'ta oturan herbiri için o günlerde Kendi eliyle ayrı bir Levih indirdi. Bu Levihlerin çoğunda, "Buzağı" ve "Gece Kuşları" nın görüneceğini haber verdi; bu

kelimeler, Mübarek Denizci Levhinde bildirildiği ve yukarıda sözü edilen rüyadan anlaşıldığı üzere, isyan bayrağını kaldıracak ve Emrin tarihindeki en ağır bunalıma yol açacak kimselere kinayedir.

Hız. Bahauallah'ın o gamlı Levhi beklenmedik olarak indirilmesinden ve İstanbul'a hareket edeceğini bildiren o uğursuz haberin Eline teslim edilmesinden yirmiyedi gün sonra bir Çarşamba öğle sonrasında (22 Nisan 1863), Nevruzdan otuzbir gün geçmiş olarak Hicri 3 Zilhicce 1279 gününde, Osmanlı İmparatorluğunun merkezine doğru dört ay sürecek yolculuğunun ilk merhalesine başladı. O günden itibaren sonsuza kadar Rızvan Bayramının Biri adı verilen o tarih günde, her sınıf ve mezhepten dost ve tanıdıklarının sayısız veda ziyaretleri, o zamana kadar Bağdat halkının eşini ender gördüğü bir zirve noktasına ulaştı. Kadın, erkek, her yaştan, dost ve yabancıardan, Arap, Kürt ve İranlılardan, eşraf, din adamı, memur ve tüccardan, aşağı sınıflardan, yoksul, yetim ve kimsesizlerden, kimi şaşkın, kimi yüreği yaralı, çoğu ağlamaklı ve endişeli, birkaçı merakına kapılmış veya gizli gizli sevenin insanlardan meydana gelen bir kalabalık, on yıldanberi öğütleri ve misalleriyle şehrin farklı toplumlarından oluşan halkının bu kadar büyük bir bölümü üzerinde böylesine kuvvetli bir nüfuzu olan Kimseyi son bir defa daha görebilmek için O'nun evine giden yolları doldurdu.

"Ebha'nın nefesinin yayıldığı" ve "Rahmanın nağmesinin ardı arkası olmayan ezgiler halinde çıktığı" En kutsal Evinden" (Beyti Mübarek) feryat ve figanlar içinde son defa ayrıldı; sadakatle şefkat gösterdiği fukaraya cömert elleriyle son bir sadaka vererek ve her yandan O'na koşan üzgünlere teselli sözleri söyleyerek nihayet nehir kıyısına vardı, oğulları ve vahiy kâtibi yanında olduğu halde kayıkla karşı sahildeki Necibiyye Bahçesine geçti. Kayığa binmeden önce kendisini çevreleyen müminlere hitap etti: "Ey Benim Arkadaşlarım, bu Bağdat şehrinin, şimdi gördüğünüz halde, çatıları, sokakları ve çarşıları dolduran dost olsun, yabancı olsun, kalabalığın gözlerinden bahar yağmurları gibi yaşlar akarak, sizlere emanet edip gidiyorum. Şimdi işlediğiniz işlerin ve davranışlarınızın halkın bağrında parıldayan aşk alevini söndürmemesi için dikkat etmek sizlere düşüyor."

Müezzin ikinci ezanını okurken Hız. Bahauallah Necibiyye Bahçesine girdi ve şehirden kesin ayrılışına kadar oniki gün burada eyleşti. Birbirini izleyen dalgalar halinde buraya gelen dost ve arkadaşları, O'nun huzuru ile müşerref oldular ve derin bir keder içinde son defa vedalaştılar. İçerindeki seçkinlerden olan Bağdat Müftüsü namı Alusi, ağlamaktan ferî

kaçmış gözlerle, bu haksız sürgünlüğün baş sorumlusu saydığı Nasireddin Şah'ın adını lânetledi ve açıkça dedi ki: "Artık onu Nasireddin (Dinin Yardımcısı) değil yıkıcı sayıyorum." Bir başka seçkin ziyaretçi de Valinin kendisi oldu. Son derece saygılı bir dille Hz. Bahauallah'ın ayrılmasına sebep olan gelişmelerden dolayı teessüflerini beyan eden ve O'na elinden gelen her türlü yardımda bulunmaya hazır olduğuna teminat veren Vali Namık Paşa, O'nun refakatine memur edilen subaya, yol üzerindeki illerin valilerine, sürgünlerine büyük saygı göstermelerini emreden yazılı bir emirname verdi. Tekrar tekrar af dileyerek Hz. Bahauallah' a, "Ne arzu ederseniz emretmeniz yeter, Yerine getirmeye hazırız" dedi. Onun ısrarlı ve mükerrer teklifine Hz. Bahauallah şu cevabı verdi: "Sevdiklerimizi koruyunuz ve onlara şefkatle muamele ediniz." Vali, bu isteği samimiyetle ve tereddütsüz kabul etti.

Hız. Bahauallah'ın yolcu olduğunu haber verişinden Necibiyye Bahçesinden ayrıldığı güne kadar, yüksek veya düşük her sınıftan insanın çarpıcı bir şekilde ortaya koyduğu derin bir bağlılık, duygudaşlık ve saygının pek çok delili karşısında, bıkip usanmadan O'nun sürülmesi için emir çıkarttırmaya çalışanların ve bu gayretlerinin başarısı ile sevinenlerin şimdi acı bir pişmanlığa düşmelerine hiç şaşılır mı? Hız. Abdülbaha, o bahçeden yazdığı bir mektubunda bu düşmanlar hakkında şöyle demiştir: "Allah'ın yardımıyla, onların gösterdiği sevinç, hüçün ve kedere döndü, o derece ki Bağdat'taki, İnan Başkonsolosu düzenbazların yaptıkları plan ve komplolardan son derece pişmandır. Namık Paşa, Hız. Bahauallah'ı ziyaretinde O'na, "Evvelce sizin gitmenizde ısrar ediyorlardı. Ama şimdi kalmanız için daha çok ısrar ediyorlar." dedi.

BÖLÜM IX

Hız. BAHAUALLAH'IN ELÇİLİĞİNİ AÇIKLAMASI VE İSTANBUL'A YOLCULUĞU

Hız. Bahauallah'ın sonradan müminleri tarafından Rızvan Bahçesi adı verilen Necibiyye Bahçesine gelişi, Bahai bayramlarından en kutsal ve manalı olarak bilinen, O'nun dostlarına Kendi Elçiliğini beyan ettiği Günün bayramının başlangıcı oldu. Böylesine önemli bir Beyan, hem O'nun Süleymaniye dönüşünde başlattığı devrim sürecinin mantıklı bir sonucu, hem de aynı Elçiliğin Edirne' den dünyaya ve dünya liderlerine kesin ilânının başlangıcı sayılabilir.

Bu heybetli olayla, Hz. Bahauallah'ın vahyinin Siyah Çal'da doğuşu ile, Hz. Bab'ın müridlerine açıklaması arasında ilâhi emrin koymuş olduğu on yıllık "gecikme" nihayet sona erdi. Kendinin de ifade buyurduğu gibi, "Tanrı katından bir vahiy alâmet ve işaretlerinin" O'nun üzerine yağdırıldığı "takdir edilmiş gizlilik zamanı" tamamlandı. O'nun bahasını örten "onbinlerce ışık peçesi" bu tarihî anda kısmen sıyrılarak insanlığa O'nun "eşsiz, en mukaddes ve yüce Simasının" şaşaasından "bir pırıltı zerresi" ihsan etti. Danyal Peygamberin Kitabının son bölümünde "harap edici mekruh şeyin" süresi olarak tesbit edilmiş olan "bin ikiyüz doksan gün" geçti. Aynı bölümde Danyal'ın haber verdiği, o mutlu tamamlanıştan hemen önceki "yüz kamer senesi" (1335 gün) başladı. Farsça Beyan'da Hz. Bab'ın kaleminden takdir edilen ondokuz yıllık ilk "Vahid" tamam oldu. Pederinin izzeti ile geri gelen Padişahlığın Efendisi İsa Hristos tahtına çıkıp, bütün dünyayı kucaklayan yıkılmaz bir hükümdarlık asâsını eline almak üzereydi. Kayyumul Esmâ'da parlak kelimelerle övülen ism-i Azam'ın cemaati, "Kızıl Geminin Dostları" ortaya çıktı. Hz. Bahauallah'ın ulu izzetinin sır perdelerinin açılmasına sahne olan "Rızvan" hakkındaki Hz. Bab'ın kehaneti fiilen gerçekleşti.

Kendisinin haber verdiği ve yakında O'na yetişecek olan müthiş musibetlerin beklentisi ile yılmadan, pek çok tehlikelerle yüklü, vatanından ve Emrinin beşiğinden çok daha uzaklara, ırk, dil ve kültür bakımından yabancı bir ülkeye ikinci kez sürgünlüğünün arifesinde; çok yakında aralarına Nasîreddin Şah'tan daha zalim bir hükümdarın, düşmanlıkları Hacı Mirza Akasi veya Emir Nizam'ınki kadar sarsılmaz olan vezirlerin de katılacağı hasım çevresinin gittikçe genişlediğini hassasiyetle farkederek, çadırını dolduran misafirler akınının devamlı kesintileriyle engellenmeden, Hz. Bahauallah, meydan okuyan iddiasını ortaya koymak, Kendi Kişiliğini saran esrarı açmak ve geleceğini Hz. Bab'ın müjdelediği Kimseye mahsus imtiyazlar olan kudret ve yetkiyi, bütün kemâlâtı ile eline almak için o kritik ve görünürde elverişsiz zamanı seçti.

O yaklaşmakta olan büyük olayın gölgesi, onun vukuunu bekleyen sürgünler topluluğunun üzerine daha o zamandan düşmüştü, "Seksen" yılı gitgide ve önlenemez şekilde yaklaşırken, o topluluğun gerçek önderi haline gelen Kimse, o canlandırıcı kuvvetin ileri koşan etkilerini daha çok hissediyor ve gelecekteki müminlerine duyuruyordu. Hemen hergün indirdiği neşeli ve ruhu çelen kasideleri; kaleminden akan imalarla dolu Levihler; mahrem konuşmalarında ve cümleye hitabında yaklaşmakta olan saate dair kinayeler; hem sevinç hem hüznün anlarında gönlünü dolduran vecd; O'nun yükselmekteki izzet ve azametinin birçok delili ile büyülenmiş âşıklarının

çoşkun sevinci; hareketlerindeki gözle görülür değişiklik; En Kutsal Ev'den ayrılırken başına keçe külâh giyinmesi; bütün bunlar O'nun yakın bir zamanda peygamberlik görevini ve Hz. Bab'ın müminleri topluluğunun açıkça liderliğini üstleneceğini kuşkusuz şekilde haber veriyordu.

Hız. Bahau'llah'ın Elçiliğinin açıklamasından önceki günlerde arkadaşlarının yüreklerini bürüyen heyecanı Nebil anlatıyor: "Birçok geceler Mirza Ağa Can onları bu odada toplar, kapıyı kapatır, kâfurdan mumlar yakar ve onlara elindeki yeni indirilen kaside ve Levihleri yüksek sesle ve makamla okurdu. Bu geçici dünyaya tamamiyle bigâne, tümünden ruh âlemine dalmış, yemek, içmek, uyumak ihtiyacını unutmış olarak, birdenbire gecenin gündüze döndüğünü ve güneşin tepeye yaklaştığını farkederdi."

O çığır açan Açıklamaya ilişik koşulların tam ayrıntıları hakkında yazık ki çok az bilgimiz var. O sırada Hız. Bahau'llah'ın ağızdan çıkan kelimeler, Beyanın şekli, yarattığı tepki, Mirza Yahya üzerindeki etkisi, O'nu dinlemek imtiyazına erenlerin kişiliği, hep gelecekteki tarih yazarlarının kolay kolay nüfuz edemeyecekleri bir belirsizlik perdesine sarılıdır. O'nun tarihçisi Nebil'in gelecek kuşakları bıraktığı kısa tasvir, O'nun o bahçede geçirdiği unutulmaz günlere ait elimizde mevcut çok az gerçek belgelerden biridir. Nebil anlatıyor: "Hergün şafaktan önce bahçıvanlar, bahçedeki dört yolun kenarında sıralanan gülleri toplayıp O'nun mübarek çadırının ortasına yığarlardı. Arkadaşları O'nun huzurunda sabah çayını içerlerken gül yığınının büyüklüğünden karşılındakileri göremezlerdi. Hız. Bahau'llah her sabah huzurundan ayrılanlara, O'nun adına şehirdeki Arap ve İranlı dostlarına götürmeleri için Kendi elleriyle bu güllerden verirdi. Dolunay haline yaklaşan ayın dokuzuncu gecesi ben de O'nun mübarek çadırının yakınında nöbet tutanlar arasında idim. Gece yarısına doğru, O'nun çadırından çıkıp arkadaşlarından bazılarının uyudukları yerden geçtiğini ve ay ışığıyla aydınlanan bahçenin kenarları çiçekli yollarında bir aşağı bir yukarı gezindiğini gördüm. Bülbüllerin şakımasından, ancak yakınında bulunanlar O'nun sesini iyi duyabiliyorlardı. Yürümeye devam etti, sonra yollardan birinin ortasında durdu ve dedi: 'Şu bülbüllere bakın, Güle öyle âşıklar ki akşamdan fecre kadar uyumadan şarkılar terennüm ediyor ve yakıcı bir ihtirasla mâşuklarına hitap ediyorlar. Öyleyse, nasıl olur da Mahbubun gül cemaliyle yanıp tutuştuklarını iddia edenler uyuyabiliyorlar? Üç gece üstüste O'nun mübarek çadırının çevresini dolanıp gözledim. Yatağının yanından her geçişimde uyanık olduğunu ve her gün sabahtan akşama kadar durmadan, Bağdat'tan akına devam eden

misafirlerle konuştuğunu gördüm. Konuştuğu kelimelerde bir defa bile gizlilik izine rastlamadım."

İlânın anlam ve önemini Hz. Bahau'llah'ın Kendi sözlerinden öğrenelim. Bu tarihî olayı, "En Büyük Bayram", "Bayramların Sultanı", "Tanrı'nın Bayramı" kelimelerle övmekte, Akdes Kitabında, "bütün yaratıkların pâklık denizine daldığı" Gün, ve bir Levhinde, "bağışlama meltemlerinin bütün varlık dünyası üzerine estiği" Gün olarak nitelendirir. Bir başka Levhinde buyurur: "Ey Ehli Baha! En büyük saadet Gününü, Kıdem Lisanının evinden çıkıp bütün varlık dünyası üzerine Kendi Rahman Adının bahasını indirdiği Yere doğru yürüdüğü Günü hatırladıkça sevinçlerin en büyüğü ile sevin...Eğer o Günün gizli sırlarını açıklayacak olsaydık, Kudretli, Bilici ve Hikmetli Tanrı'nın korudukları dışında yerde ve göklerde bulunan herşey düşüp ölürdü...Tanrı kelimelerinin, O' nun şüphe edilmez hüccetlerini Açıklayan üzerindeki mest edici etkisi öyle ki, kalemi artık kılmıdayamıyor." Yine buyuruyor: "İlahî Bahar erişti, Ey En Yüce Kalem, çünkü Rahmanın Bayramı hızla yaklaşmakta... Saadet Güneşi Bizim Saadetli Adımızın ufkunda parladı, çünkü Tanrı İsminin Ülkesi, Senin Rabbin olan göklerin Yaradanının Adı ile süslendi...Sakin ki hiç bir şey seni bu Günün azametini övmekten alıkoymasın: bu Gün, Haşmet ve Kudret Parmağının Visal Şarabının mührünü açtığı ve göklerde ve yerde olan herkesi çağırdığı Gündür...Bu Gündedir ki, görünmeyen âlem haykırdı: `Ne mutlu sana, ey toprak ki Rabbinin ayağı senin üstüne bastı ve sen O'nun kudret tahtının kurulacağı yer oldun. Söyle...Eğer arayanlardan isen, senin önüne gizli ve mahfuz cevheri açığa çıkararak O'dur. O'dur geçmişteki ve gelecekteki her şeyin Biricik Sevgilisi.'" Yine buyuruyor: "Kalk ve bütün varlık âlemine, Rahmanın adımlarını Rızvana yönelttiğini ve oraya girdiğini ilân et. İnsanları, Allah'ın Kendi Cennetine Taht kıldığı Zevk Bahçesine kılavuzla...Gök Kızları bu Cennetin en yüksek odalarından sesleniyor: `Sevinin, ey yüceler ili sâkinleri, zira Kadimin parmakları göklerin tâ bağrında, Ebha'nın adına En Ulu Çanı çalıyor. İnayet elleri ebedî hayat kâselerini taşıyor. Yaklaş ve dolu dolu iç.'" Nihayet yine buyuruyor: "Ey Kalem, varlık âlemine unut ve bütün isimlerin Rabbi olan Rabbi'nin yüzüne dön. Ebediyet Sultanı olan Rabbi'nin inayet süsleriyle dünyayı beze. Zira bütün milletlerin Maksudu olan Zatın görünmezlik ve görünürlük ülkelerinde Kendi en mükemmel isimlerinin ışığından izzet saçtığı ve onları bütün varlığın Herşeye Kadir Koruyucusu Olandan başka hiç kimsenin kavrayamayacağı en latif bağış yıldızlarının aydınlığı ile kapladığı Günün güzel kokularını duyuyoruz."

Hicri 14 Zilkade 279 (1 Mayıs 1863) günü öğle vakti Hz. Bahau'llah'ın Rızvan Bahçesinden ayrılması sırasında, Bağdat'taki Beyti Azam'dan (En Kutsal Ev) çıkışında karşılaştığı kadar olağanüstü ve hattâ daha duygulandırıcı olan heyecanlı ve coşkun sahneler meydana geldi. Bunlara tanık olan biri şöyle anlatıyor: "Bizlerin zihninde Toplanma Günü, yahut Hüküm Gününe has olan heyecanı o zaman gördük. İnananlar kadar inanmıyanlar da ağlaşıp bağışıyorlardı. Toplanan eşraf ve ünlü kişiler hayretler içinde kaldılar. Duygular, dilin anlatamıyacağı ve orada bulunan hiç kimsenin dışında kalamıyacağı bir coşkunluktaydı.

Dostlarının O'na aldığı en iyi cinsten benekli kızıl bir atın sırtında, ardında yerlere eğilen ateşli hayranlarından bir kalabalık, O'nu İstanbul'a götürerek bir yolculuğun ilk merhalesine doğru atını sürdü. O unutulmaz sahneye şahit olan Nebil şöyle anlatır: "Her yönden pek çok başlar O'nun atının ayakları dibindeki toza doğru eğilerek atın ayaklarını öptü, sayısız kimseler O' nun üzengisini kucaklamak için birbirini sıkıştırdı." Bir yol arkadaşının anlattıkları da şöyle: "Kendilerini atın önüne fırlatan, ölümü Sevgilinin ayrılığına tercih eden sadakat timsallerinin sayısı ne çoktu! Bana, o mübarek hayvan, o temiz yürekli ruhların gövdeleri üzerinde yürüyormuş gibi geldi." Hz. Bahau'llah şöyle buyuruyor: "Beni, inkâr edici ve kötü niyetlilerden başka hiç kimsenin kabul etmezlik edemeyeceği bir ihtişama büründürerek şehirden (Bağdat) çıkmamı sağlayan O'ydu (Allah)." Bu saygı ve bağlılık nişaneleri İstanbul'da yerleşene kadar O'nu sarmaya devam etti. Kendi isteğiyle Hz. Bahau'llah'ın arabasının ardında yayan yürüyen Mirza Yahya'nın İstanbul'a varışta Seyyid Muhammed'e şunları söylediğini Nebil işitti: "Eğer ben kendimi gizlemek istemeseydim ve eğer hüviyetimi açıklamış olsaydım, bugün O'na (Bahau'llah) verilen şeref benim de olurdu."

Hz. Bahau'llah gerek Evinden, gerek daha sonra Rızvan Bahçesinden ayrılırken gösterilen bağlılık nişaneleri, Zilkadenin 20. günü (9 Mayıs 1863) aile fertleri ve eshabından yirmialtı kişi ile birlikte, yolculuğunun ilk durak yeri olan Fireycet'ten çıkarken aynen tekrarlandı. Elli katır, bir subayın komutasında on süvariden oluşan bir muhafız müfrezesi ve her biri dört şemsiye ile korunan yedi çift tahtrevandan ibaret bir kervan kuruldu. Bu kervan sık sık mola vererek Doğu Anadolu manzarasını çizen dağlardan, dar geçitlerden, orman ve vadilerden aşarak Karadeniz kıyısındaki Samsun Limanına ulaştı. Hz. Bahau'llah bu yolculuğu kâh at sırtında, kâh Kendine ayrılan tahtrevanda dinlenerek yaptı. Çoğu yaya olan yoldaşları genellikle O'un etrafını çevirirlerdi. Bahar aylarında kuzeye doğru ilerlerken, Namık Paşa'nın yazılı emri gereğince, geçtiği yerlerde valiler, mutasarrıflar, kaymakamlar, müdürler, şeyhler, müftüler ve

kadılar, idarî ve dinî erkân ve eşraf O'nu izzet ve ikbal ile karşıladılar. Kerkük'te, Erbil'de, üç gün kaldığı Musul'da olsun, Nusaybin, Mardin ve iki gün geçirdiği Diyarbakır'da olsun, veya Harput ve Sivas'ta, yahut diğer kasaba ve köylerde olsun, bir yere varışında hemen bir heyet tarafından karşılanıyor ve oradan ayrılırken yine bir heyet O'na bir süre yoldaşlık ediyordu. Bazı yerlerde şerefine düzenlenen ziyafetler, köylülerin hazırlayıp O'na sundukları yiyecekler, O'nu rahat ettirmek için istekle koşuşup didinmeleri, Bağdat halkının birçok vesile ile O'na gösterdiği ihtiramı hatırlatıyordu.

Aynı yol arkadaşı anlatıyor: "Bir sabah Mardin'den geçerken Süvari askerleri sancak taşıyarak ve davul çalarak bize yol açtılar. Mutasarrıf, hükûmet erkânı ve eşraf bize refakat ederken, damları ve sokakları dolduran halk gelişimizi bekliyordu. Şehrin içinden vakar ve debdebe ile geçerek yolumuza devam ettik. Mutasarrıf ile yanındakiler uzunca bir mesafede bize refakat ettiler." Nebil de şöyle yazar; "Bu yolculuk boyunca karşılaştığımız kimselerin hepsi, vali ve müşirlerin İstanbul ile Bağdat arasında devamlı gidip geldikleri bu güzergâhta bugüne kadar hiç kimsenin bu derece ihtişamla geçmediğini, çevresine böyle bir konukseverlik göstermediğini ve herkese inayetine böylesine saçmadığını ifade ettiler." Samsun'a yaklaşırken tahtirevanından Karadenizi gören Hz. Bahaullah, Mirza Ağa Can'ın ricası üzerine, Tahtirevan Levhini (Levhi Hawdaj) nazil buyurdu. Bu Levihte geçen "İlâhî Denektaş", "üzücü ve eza verici Fitne" gibi ifadeler, kısa bir süre önce nazil olan Müberak Denizci Levhindeki elemli kehanetleri tekrarlamakta ve tamamlamaktadır.

Bağdat'tan İstanbul'a kadar uzanan Samsun eyaletinin Baş Müfettişi birkaç paşa ile birlikte Hz. Bahaullah'a ziyarette bulundu, derin saygı gösterdi ve öğle yemeğinde O'nun misafiri oldu. Fakat, Mübarek Denizci Levhinde haber verdiği gibi, yedi gün sonra bir Türk vapuruna bindirildi ve üç gün sonra 1280 Rebiülevvel'in birinci günü (16 Ağustos 1863) öğle vakti sürgün arkadaşları ile beraber İstanbul limanına indiler. İskelede bekleyen iki araba O'nu ve ailesini, hükûmet tarafından misafirleri ağırlamaya memur edilen Şemsi Bey'in Hırkai Şerif Camii yakınındaki evine götürdü. Daha sonra Veysi Paşa'nın Sultan Mehmet Camii civarındaki konağına nakledildiler.

Hız. Bahaullah'ın, Osmanlı İmparatorluğunun başkenti ve Hilâfet Merkezi olan (Müslümanların İslamın Kubbesi) adıyla övdüğü, O'nun ise "İstibdat tahtının" kurulduğu yer adını verdiği İstanbul'a gelişi ile Bahailiğin ilk yüz yılının en karanlık ve en felâketli, ama bir yandan da en ihtişamlı

bölümü açılmıştı. Anlatılmaz mahrumiyetler ve çekilmez çilelerin en ruhanî zaferlerle bir arada yaşandığı bir devir başlıyordu. O'nun Devrinin Kahramanlık Çağının en önemli yılları gelip çatmıştı. Habercisinin daha altmış yılında Kuyyumul Esmâ'da bildirdiği felâket süreci harekete geçiyordu.

Babi Zuhuru tam yirmi yıl önce İran'ın koyu karanlığında, Şiraz şehrinde doğmuştu. Kurucusu zalimler tarafından hapsedildiği halde, Azerbaycan'ın merkezi Tebriz'de seçkin bir topluluk huzurunda şaşkıncı iddialarını ilân etmişti. Dininin müminleri O'nun Dininin açtığı Devri Bedeşt köyünde korkusuzca başlatmışlardı. O Zuhur, dokuz yıl sonra Tahran'daki Siyah Çal zindanının ümitsizliği ve azabı içinde birdenbire ve esrarlı bir şekilde meyesini vermişti. O Dinde yavaştan başlayıp hızla ilerleyen ve Hz. Bahau'llah'ın Irak dağlarına çekilmesi sırasında endişe verici boyutlara varan bozulup çözülme, O'nun Süleymaniye'den dönüşünden sonra ustalikle durdurulmuştu. Daha sonra, O'nun Bağdat'ta ikameti sırasında yeni doğan bir topluluğun ahlâkî, manevî ve akidevî temelleri sarsılmaz bir kuvvetle kurulmuş; ve nihayet, hikmetinden sual olunmaz Allah'ın takdiri olan on yıllık gecikme, İstanbul'a sürgün gidişinin arifesinde, Rızvan Bahçesinde Elçiliğini açıklaması ve dünyayı kapsayan bir kardeşliğin nüvesinin gözle görünür biçimde ortaya çıkmasıyla sona ermişti. Şimdi artık Edirne'de aynı İlahî Görevin dünyanın din ve devlet büyüklüklerine duyurulması kalıyordu. İleriki yıllarda da birbiri ardına Akkâ kalesinden o Dinin temelini teşkil eden prensip ve hükümler çıkacak, bütünlüğünü koruyacak kanunlar ve emirler konacak, Hz. Bahau'llah'ın suudundan hemen sonra Dinin birliğini sağlayacak ve nüfuzunu yürütecek Ahdi Misak kurulacak, Misakın Merkezi Hz. Abdülbaha'nın kılavuzluğu ile faaliyetleri olağanüstü bir şekilde bütün dünyaya yayılacak, ve nihayet, Emrin Kurumlaşma Çağında, gelecekteki ihtişam dolu Altın Çağ'ın müjdecisi olan idarî Düzen kurulacaktı.

Emrin son derece ağır bir krizin pençesinde bulunduğu bir zamana rastlayan bu tarihî ilân'ın başlıca muhatapları, sahip oldukları büyük itibar, üstünlük ve yetkiler nedeniyle kendi tâbileri ve müminlerinin mukadderatı üzerinde korkunç ve kaçınılmaz bir sorumluluk sahibi olan dünya hükümdarları ile Müslüman ve Hristiyan din liderleri idi.

İlânın ilk döneminin, Hz. Bahau'llah'ın İstanbul'da, kendini İslâm Peygamberinin vekili sayan ve büyük bir imparatorluğun mutlak hükümdarı olan Sultan Abdülaziz'e yazdığı ve maalesef elimizde metni bulunmayan mektubu ile başladığı kabul edilebilir. Bu kudretli ve haşmetli padişah,

dünya hükümdarları arasında İlâhi Daveti alanların birincisi ve Doğulu Sultanlar içinde Tanrı adaletinin mücazatına uğrayanların ilki oldu. Bu mektup, Padişahın, sürgünlerin başkentine gelişlerinden dört ay geçmeden çıkardığı onursuz bir ferman vesilesiyle yazıldı. Fermanda, anî ve sebepsiz olarak, karakış ortasında, son derece küçük düşürücü koşullar içinde, imparatorluğun öbür ucundaki Edirne' ye sürülmeleri emrolunuyordu.

Sultan ile vezirleri Ali Paşa ve Fuat Paşa'nın bu kader dolu ve kötü kararı almalarında, Hz. Bahauallah ve O'nun artık lideri olduğu kabul ve tasdik edilen Emre darbe vurmak için fırsat kollayan, Hz. Bahauallah'ın "müfteri" adını taktığı, İstanbul nezdindeki İran Sefiri Müşirüd Devle Mirza Hüseyin Han'ın ısrarlı entrikalarının payı hiç de küçümsenemez. Kendi hükümeti bu sefiri mütemadiyen Türk makamlarını Hz. Bahauallah'a karşı kıskırtmaya zorluyordu. Hz. Bahauallah'ın, makamları ne kadar yüksek olursa olsun, resmi konukların başkente varışlarında Şeyhülislamı, Sadrazamı ve Hariciye Nazırını şahsen ziyarette bulunmaları şeklindeki alışılmış başkent protokoluna uymaktan imtina etmesi ve hattâ birkaç vezirin, Kâmil Paşa'nın ve Türkiye'nin sabık bir İran sefirinin ziyaretlerini iade etmemesi bu adamın ekmeğine yağ sürmüştü. Hz. Bahauallah'ın, İstanbul'a gelişlerinde "her kapıya baş vurarak mümkün olduğu kadar âtîfet ve inayet koparma" âdetindeki açgözlü İran prenslerinin tam tersine dürüst ve bağımsız davranışı onu engellemiyordu. Hz. Bahauallah'ın İran Sefaretine gitmemesine ve sefaret temsilcisinin ziyaretini iade etmemesine öfkeleniyordu. Yardakçısı Hacı Mirza Hasan Safa'ya O'nun hakkında yalan haberler yayması için emir vermişti. Böylece, gerek nüfuzlu mevkii, gerekse din adamları, hükümet erkânı ve yetkilileri ile kişisel ilişkileri sonucunda Hz. Bahauallah'ı onların gözünde kanun tanımaz, yerleşik düzen aleyhine emeller besleyen ve cüretkârlığı nedeniyle Kendi ile İran hükümeti arasında ciddi anlaşmazlıklar çıkaran, kendini beğenmiş ve kibirli bir kimse olarak tasvir etmeyi başardı. Bu çeşit aşağılık yollara başvuran yalnız o değildi. Hz. Abdülbaha'nın buyurduğu gibi, sürgünleri "bütün dünya için bir fitne, ahid ve misakları bozucu, tüm memleketler için zararlı, her türlü eziyet ve cezaya müstahak kimseler" olarak suçlayan ve kötileyen başkaları da vardı.

Tutsağa, Kendi hakkında çıkarılan fermanı tebliğ etmeye önemli bir kişi olan, Sadrazamın büyük itibar sahibi kayınbiraderi seçildi. Bu ferman Türk ve İran hükümetleri arasında ortak bir düşmana karşı bir ittifak niteliğinde idi ve ileride Sultanlık, Hilâfet ve Kaçar hanedanı için çok acı sonuçlar doğurdu. Hz. Bahauallah'ın huzuruna kabul etmediği aracı zırva dolu fikirlerini ve saçma sapan iddialarını kendisiyle görüşmeye memur edilen Hz. Abdülbaha ve Ağa Kelim'e nakletmek ve tebliğe görevli olduğu

emirnamenin cevabını almak için üç gün sonra tekrar geleceğini söylemekle yetinmek zorunda kaldı.

Aynı gün Hz. Bahaullah, ağır bir şekilde itham edici bir Levih indirdi ve ertesi sabah mühürlü bir zarf içinde Şemsi Bey'e vererek, Ali Paşa'nın eline teslim etmesini ve bu Levhin Tanrı tarafından gönderildiğini bildirmesini söyledi. Sonradan Şemsi Bey, Ağa Kelim'e şöyle anlatmıştır: "Mektubun içinde ne olduğunu bilmiyordum. Sadrazam mektubu okumasıyla çehresi ölü benzine döndü ve dedi ki, 'Sanki bir Sultanlar Sultanı kendi tâbileri arasındaki en küçük bir krala emir veriyor ve ona ne yapacağını ferman ediyor.' Hali öyle acıklıydı ki, hemen huzurundan çekildim." Denildiğine göre bu Levhin yarattığı etki hakkında Hz. Bahaullah şöyle buyurmuştur: "Sultanın vezirleri bu mektubu okuduktan sonra Bize karşı ne yaptılarsa haklı idiler. Ama önceki davranışları haksızdı."

Nebil'e göre, oldukça uzun olan bu Levih, Padişah'a hitap eden sözlerle başlıyor, vezirlerini şiddetle kınıyor, onların acemilik ve beceriksizliğini ortaya koyuyordu. Vezirlere hitap eden daha sonraki bölümleri ise onlara meydan okumakta, dünya mallarıyla övünmemelerini, zamanla mutlaka kaybedecekleri bir debebenin peşinden aptalca koşmamalarını öğütlemekteydi.

Hz. Bahaullah'ın sürgünlük fermanının çıkarılmasından hemen sonra, yola çıkmasının arifesinde, yukarıda adı geçen Hacı Mirza Hasan Safa ile son ve unutulmaz bir konuşmasında, İran Sefirine şu mesajı gönderdi. "Yıllar yılı mazlumların kanını dökmekten ve onlara onca eziyet etmekten senin ve senin gibilerin yanına ne kaldı? Onlar yüz kat arttı, ama sizler tam bir karışıklığa uğrayacak ve zihninizdeki bu ezici düşünceden nasıl kurtulacağınızı bilemeyeceksiniz...O'nun Emri sizlerin kuracağınız her türlü planın üstündedir. Şunu bil ki, bütün dünya devletleri bir araya gelip Benim canımı ve bu adı taşıyanların tümünün canlarını alsalar, yine de İlâhi Ateş asla sönmez. O'nun Emri bütün dünya hükümdarlarını, hayır, su ve topraktan yaratılmış her bir şeyi kuşatır...Başımıza her ne gelirse, bizim kazancımız büyük ve onların uğrayacağı kayıp aşîkârdır."

Daha önce zaten iki kere sürülmüş olan sürgünlerin hemen yola çıkarılması hakkındaki kesin emir gereğince, Hz. Bahaullah, ailesi ve arkadaşları, bazıları arabalara, bazıları yük hayvanlarına bindirilip, eşyaları öküz arabalarına doldurularak, soğuk bir Aralık sabahı, geride bıraktıkları göz yaşları arasında ve Türk askerlerinin refakatinde yola çıktılar. Oniki gün boyunca ıssız ve rüzgârın kasıp kavurduğu bir araziden geçerek, Hz.

Bahaullah'ın, "Sultanın iradesine karşı gelenlerden başka bir kimsenin girmedığı yer" olarak sıfatlandığı bir şehre vardılar. Sureyi Mülk'te Kendi şöyle anlatır: "Bizi, dünyada hiçbir zillet ile kıyaslanamayacak bir zilletle Şehirden (İstanbul) sürdüler... Ne ailemin, ne arkadaşlarımla o dondurucu soğuktan korunacak giyimleri yoktu...Halimize düşmanlarımız bile ağladı ve her görür gözü olan yaş döktü."Nebil de şöyle yazar: "Bu sürgünlüğe öyle bir tevekle katlanıldı ki, kalem yazarken gözyaşları döküyor ve sahife yazılanlardan utanıyor...O yıl, yaşlıların emsalini hatırlamadıkları bir soğuk vardı. Türkiye'nin ve İran'ın bazı yerlerinde hayvanlar soğuğun şiddetine dayanamayıp karların içinde telef oldular. Fırat'ın yukarı tarafları Maden-i Nukra'da görülmemiş bir şekilde bir kaç gün buz tuttu; Diyarbakır'da ise nehrin buzları kırk gün çözülmedi." Edirne sürgünlerinden biri o günleri anlatıyor: "Pınarlardan su alabilmek için yakınında büyük bir ateş yakılıyor, buzlar ancak bir iki saatte çözülüyordu."

Yağmur ve fırtınada yol alan, bazen geceleri de yola devam eden yorgun yolcular, Küçük Çekmece, Büyük Çekmece, Silivri, Çorlu ve Babaeski'de kısa molalar vererek, 1280 Recep ayının birinci günü (12 Aralık 1863) hedeflerine vardılar ve İzzet Ağa'nın evinin civarındaki iki katlı bir kervansaray olan Arap Hanına yerleştirildiler. Üç gün sonra Hz. Bahaullah ve ailesi, Mevlevi Tekkesine yakın Muradiye mahallesinde bir yazlık eve, bir hafta sonra aynı mahallede bir cami yakınındaki bir başka eve nakledildiler. Altı ay kadar sonra Selimiye Camiinin kuzeyinde Emrullah Evi olarak bilinen daha geniş bir binaya geçtiler.

Böylece, Hz. Bahaullah'ın Elçiliğinin en dramatik olaylarından birinin ilk perdesi kapanmış oldu. Şimdi perde, birinci Bahai yüzyılının en çalkantılı ve kritik döneminde açılıyor; bu dönem o elçiliğin en muhteşem bölümünü, O'nun Mesajını dünyaya ve dünya hükümdarlarına ilânının öncesini oluşturacaktır.

BÖLÜM X

MİRZA YAHYA'NIN İSYANI VE HZ. BAHAUĞLAH'IN EDİRNE'DE ELÇİLİĞİNİ İLANI

Yirmi yaşındaki Emir, birbirini izleyen bir seri darbenin etkisinden yeni yeni sıyrılmaya başlamıştı ki, son derecede önemli bir olayla tâ temeline kadar sarsıldı. Ne Hz. Bab'ın hazin şehadeti, ne hükümdara yapılan adı suikast ve kanlı sonuçları, ne Hz. Bahaullah'ın vatanından zillet içinde kovulması, hattâ ne de iki yıl Süleymaniye dağlarında inzivaya çekilmesi,

yıkıcı sonuçlar doğurmakla beraber, daha yeni kendini toparlamakta olan bir topluluğu sarsan ve üyelerinin safları arasında tamir edilmez bir gedik açabilecek bu ilk büyük iç sarsıntı kadar vahim olaylar değildi. Hz. Bahauallah'ın üvey kardeşlerinden biri, Hz. Bab'ın gösterdiği aday ve Babi topluluğunun kabul edilmiş lideri olan Mirza Yahya'nın, Hz. Muhammed'in amcası Ebu Cehl'in amansız düşmanlığından daha menfur, Hz. İsa'ya kendi havarisi Yuda'nın ihanetinden daha ayıp, Yakup'un oğullarının kardeşleri Yusuf'a davranışlarından daha hain, Nuh'un oğullarından birinin işlediğinden daha iğrenç, hattâ Kabil'in Habil'i öldürmesinden daha şerefsiz olan müthiş hareketi, Emrin kaderi üzerinde en az elli yıllık bir iz bırakan sıkıntılara sebep oldu. Hz. Bahauallah'ın Eyyam-ı Şidad (Şiddet Günleri) olarak vasıflandırdığı bu büyük kriz sırasında "en elem verici peçe" yırtıldı ve "en büyük ayrılık" bir daha düzelmemesine vaki oldu. Emrin mülki ve ulema sınıfından dış düşmanlarını sevindirip cesaretlendirdi, ellerine önemli bir koz verdi ve açık açık alaylarına sebep oldu. Hz. Bahauallah'ın dostlarını ve taraftarlarını şaşkınlık ve zihin karışıklığına düşürdü ve Batılı hayranlarının gözünde Emrin itibarını ciddi surette zedeledi. Hz. Bahauallah'ın Bağdat'ta ikamet ettiği ilk günlerden beri için için kaynamakta olan ve O'nun henüz açıklanmamış liderliğinde, çökmekte olan bir topluluğa yeniden hayat veren yaratıcı güçler tarafından geçici olarak bastırılan bu fitne, nihayet O'nun Mesajını ilân etmesinden önceki yıllarda bütün şiddeti ile ortaya çıktı. Hz. Bahauallah'a tarifsiz kederler getirdi. O'nu görünür şekilde yaşlandırdı ve yarattığı yankılar nedeniyle hayatı boyunca karşılaştığı en büyük darbe oldu. Baş sebebi, Hz. Bahauallah'ın arzusu hilâfına O'nunla birlikte İstanbul ve Edirne'ye gitmekte ısrar eden ve şimdi var gücüyle emeline ulaşmak için çalışan o iğrenç kışkırtıcı Seyyid Muhammed'in dolambaçlı entrikaları ve durup dinmeyen manevraları oldu.

Hz. Bahauallah'ın Süleymaniye'den dönüşünden beri Mirza Yahya, ya kendi evinde onursuz bir inzivaya çekilmiş veya tehlike anlarında Hille yahut Basra gibi güvenli yerlere sığınmıştı. Basra'ya Bağdat'lı bir Yuhudi kıyafetinde kaçmış ve orada ayakkabı tüccarı olmuştu. Öyle büyük bir dehşet içindeydi ki, bir vesile ile şöyle dediği söylenir: "Herkim beni gördüğünü veya sesimi duyduğunu iddia ederse, kâfirdir derim." Hz. Bahauallah'ın İstanbul'a gideceğini öğrendiğinde, önce Bağdat civarındaki Hüveydar Bahçesinde gizlenerek, Habeşistan'a mı, Hindistan'a mı, yoksa başka bir yere mi kaçmanın daha uygun olacağını düşündü. Hz. Bahauallah'ın, İran'a giderek orada Hz. Bab'ın yazılarını yayması öğüdünü dinlemiyerek, kendine benzeyen Hacı Muhammed Kâzım adlı birini vilâyete gönderip Mirza Ali Kirmanşahi adına pasaport çıkattırdı, yazılarını

Bağdat'ta bırakıp başka bir kılıkta, Zahir adlı bir Arap Babi ile beraber Musul'a gitti ve orada İstanbul'a gitmekte olan sürgünlere katıldı.

Sürgünlerin Hz. Bahauallah'a gittikçe derinleşen bir bağlılık ve hayret verici bir ihtiram duyduklarına devamlı şahit olan; Ağabeyinin Bağdat'tan İstanbul'a yolculuğu sırasında ve daha sonra Edirne'de eşraf ve hükümet erkânı ile ilişkileri sonucunda itibarının ne derece yükseldiğini çok iyi gören; bu Ağabeyin başkentteki yetkililerle temaslarında gösterdiği cesaret, vekar ve bağımsızlığa kızan; yeni bir dinin Kurucusunun devamlı indirdiği çeşitli Levihlerden rahatsız olan; tıpkı Muhammed Şah'ı yanlış yola sevkeden Babi Zuhurunun Deccalı Hacı Mirza Akasi gibi, Bahai Zuhurunun Deccalı olan Seyyid Muhammed'in önüne serdiği sınırsız bir liderliğin yalancı ümitlerine aldanan; topluluğun ileri gelen üyelerinin hikmet ve ihtiyatla hareket etmesi yolundaki yazılı öğütlerinden ders almayan; kendinden onüç yaş büyük olan ve ilk gençlik ve erginliğinde onu gözetmiş bulunan Hz. Bahauallah'ın şefkat ve nasihatlerine kulak tıkayan; birçok vesilelerle onun çeşitli kabahat ve akılsızlıklarını örtmüş olan Ağabeyinin bağışlayıcılığından cüret bulan bu Hz. Bab'ın Misakinin Baş Nakızı, gitgide artan bir kıskançlık ve hırslı bir liderlik arzusunun pençesinde, ne gizlemeye ne de hoşgörüyü yer bırakmayan davranışlara sürüklendi.

Kötülüğün, açgözlülüğün ve yalanın canlı timsali olan Seyyid Muhammed'le devamlı ilişkisi sonucunda islâh olmaz derecede bozulan Mirza Yahya, daha Hz. Bahauallah Bağdat'tan uzaklaştığı sırada ve hattâ Süleymaniye'den dönüşünden sonra bile, Emrin tarihini silinmez rezilliklerle lekelemişti. Hz. Bab'ın yazılarının metinlerini tekrar tekrar tahrif etmesi; kendine ulûhiyet atfeden bir bölümü ezana ilâve ederek küfürde bulunması; Hz. Bab'ın yazılarına, kendini ve soyunu Hz. Bab'ın halefi gibi gösteren atıflar eklemesi; Efendisinin hazin ölümünü haber aldığı anda gösterdiği kararsızlık ve miskinlik; kendi de o Aynalardan biri olduğu halde Babi Devrinin bütün Aynalarını ölüme mahkûm etmesi; korktuğu ve kıskandığı Deyyan'ın katledilmesine sebep olan namertliği; Hz. Bahauallah Bağdat'tan uzakta iken, Hz. Bab'ın kuzeni Mirza Ali Ekber'in öldürülmesine yol açan menfur hareketi; ve hepsinden en iğrenci olarak, aynı dönemde Hz. Bab'ın şerefini açıkça ihlâli; Ağa Kelim'in şahadet ettiği ve Nebil'in tarihinde kaydettiği bütün bu hareketler sonunda onun kaderini bozulmaz şekilde tayin edecek yeni davranışlarla büsbütün açığa çıkacaktı.

Edirne'ye geldikten yaklaşık bir yıl sonra, Hz. Bahauallah'ı ve arkadaşlarını zehirlemek, böylece yeniden liderliğe kavuşmak gibi çılginca

hayaller zihnini karıştırmaya başladı. Üvey kardeşi Ağa Kelim'in tıbbî meselelerde derin bilgisi olduğunu bildiğinden, çeşitli bahanelerle bazı otların ve zehirlerin etkisi hakkında ondan bilgi edinmeye çalıştı. Sonra da âdeti olmadığı halde Hz. Bahauallah'ı evine davet etmeye başladı. Ve birgün kendi hazırladığı bir maddeyle O'nu bir ay ciddi şekilde hasta ederek, şiddetli sancılar ve yüksek ateşle kıvrandıracak derecede zehirlenmeyi becerdi. Bu teşebbüs, Hz. Bahauallah'ın elinde ömrünün sonuna kadar süren bir titreme bıraktı. Durumu çok ağır olduğundan, Şişman adlı bir yabancı hekim çağrıldı. Cildinin kurşunu renginden endişelenen doktor, hastalığın ümitsiz olduğunu bildirerek O'nun ayaklarına kapandı ve ilâç vermeden huzurundan çekildi. Birkaç gün sonra doktor hastalanıp öldü. Ölümünden önce Hz. Bahauallah , doktorun hayatını O'nun için feda ettiğini ima etmişti. Doktor, Hz. Bahauallah tarafından ziyaretine gönderilen Mirza Ağa Can'a, Tanrının dualarını kabul ettiğini ve ölümünden sonra, lüzumu halinde, emin bir kimse olan Doktor Çupan'ın çağrılmasını söyledi.

Mirza Yahya'yı geçici olarak terkeden ve yukarıdaki olayın ayrıntılarını açıklayan hanımlarından birinin anlattığına göre, bir keresinde de Hz. Bahauallah'ın ailesi ve arkadaşlarının su aldığı kuyuyu zehirlenmiş, dolayısıyla sürgünlerde tuhaf hastalık belirtileri görülmüştü. Hattâ bu arkadaşlardan olan ve büyük lutuflar gösterdiği berber Muhammed Ali Selmanî Üstad'a yavaş yavaş ve büyük bir ihtiyatla açılarak, uygun bir zamanda hamamda Hz. Bahauallah'a hizmet ederken O'nu katletmesini istedi. Ağa Kelim bu olayı Edirne'de Nebil'e şöyle anlatmıştır: "Muhammed Ali Üstad bu teklif karşısında öyle öfkelenmişti ki, içinden Mirza Yahya'yı hemen oracıkta öldürmek geldi ve eğer Hz. Bahauallah'ı kızdırmaktan çekinmeseydi yapacaktı. Ağlıyarak hamamdan çıkarken ilk rastladığı kişi olan ben oldum...Uzun ısrarlardan sonra hamama dönüp işini tamamlamaya razı edebildim." Sonradan, Hz. Bahauallah bu olayı hiç kimseye açıklamamasını emrettiği halde, berber dilini tutamayıp bu sırrı açığa çıkardı ve topluluğu büyük endişeye düşürdü Hz. Bahauallah buyuruyor: "Tanrı onun (Mirza Yahya) bağrındaki sırrı faşettiğinden bu niyetini inkâr etti ve o hizmetkârı (Muhammed Ali Üstad) böyle bir niyetle suçladı."

Kısa bir süre önce gerek sözlü olarak, gerek çeşitli Levihlerde, ileri sürdüğü iddiaların manasını açıklamış olan Kişi için artık Kendi Elçiliğinin mahiyetinden Hz. Bab'ın adayı olan kimseyi resmen haberdar etmek zamanı gelmişti. Dolayısıyla, Mirza Ağa Can, yeni nazil olan ve bu iddiaları katıyetle teyid eden Emir Suresini Mirza Yahya'ya iletmeye, ona yüksek sesle okumaya ve onun açık ve kesin cevabını istemeye memur edildi. Mirza Yahya düşünmek için bir gün mühlet isteyince kabul edildi. Ancak, gelen

cevap bir karşı beyan şeklinde oldu. Bu beyanda, kendine bağımsız bir Vahiy geldiği saat ve dakikayı belirterek, Doğu ve Batı milletlerinin kayıtsız şartsız kendine itaat etmeleri gerektiği ifade ediliyordu.

Büyük bir Vahyin Taşıyıcının gönderdiği elçiye sadakatsiz bir hasım tarafından ileri sürülen bu küstah iddia, Hz. Bahauallah ile Mirza Yahya arasında, Bahai tarihinin en acı günlerinden biri olan açık ve kesin kopmaya işaret ediyordu. Hz. Bahauallah, düşmanlarının bağrında tutuşan şiddetli adavet ateşini hafifletmek ve sürgünlere, Kendisi ile onlar arasında serbest bir seçim yapma fırsatını vermek maksadıyla 22 şevval 1282 günü ailesiyle beraber, emri üzerine kiralanan Rıza Bey'in evine kapandı ve iki ay boyunca Kendi arkadaşları da dahil, dost veya yabancı, hiç kimse ile görüşmedi. Ağa Kelim'e, evindeki mobilya, yatak, giyim ve mutfak eşyalarını ayırıp yarısını Mirza Yahya'nın evine göndermesini, onun ötedenberi göz koyduğu mühür, yüzük, el yazmaları gibi Hz. Bab'ın bazı hatıralarını ona teslim etmesini, sürgünlerin ve ailelerinin geçimi için hükûmetin verdiği ödenekten payına düşenin ona ödenmesini sağlamasını emretti. Ağa Kelim'e ayrıca, arkadaşları arasında seçeceği birinin günde birkaç saat Mirza Yahya'nın alışverişini yapmasını ve bundan böyle İran'dan adına birşey gelirse kendi eline teslim edileceğine dair teminat verilmesini de istedi.

Ağa Kelim'in Nebil'e şunları anlattığı söylenir: " O gün büyük bir velvele koptu. Bütün arkadaşları Cemali Mübarek'ten ayrı kalmanın matemi içindeydi." Bu arkadaşlardan biri de şöyle yazmıştır: "O günler kargaşa ve şaşkınlık günleriydi. Ne yapacağımızı bilmez haldeydik. O'nun huzurundan büsbütün mahrum kalmaktan korkuyorduk.

Bu şaşkınlık ve keder çok sürmedi. Mirza Yahya ve Seyyid Muhammed'in İran ve Irak'a yaydıkları iftira dolu mektuplar ve Mirza Yahya'nın Edirne Valisi Hurşit Paşa ile Vali Yardımcısı Aziz Paşa'ya dalkavuk bir dille yazdığı dilekçeler karşısında, Hz. Bahauallah inzivadan çıkmaya mecbur kaldı. Kısa bir süre sonra, Mirza Yahya'nın, hanımlarından birini, kocasının haklarının gaspedildiğinden ve çocuklarının açıklıktan ölme haline geldiğinden şikâyet etmek için vilayete gönderdiğini öğrendi. Bu şikâyetin yankılarının tâ İstanbul'a ulaşması ve Hz. Bahauallah'ın asil ve vakur davranışlarının etkisinde kalmış olar çevrelerde heyecanlı tartışmalara ve zararlı yorumlara neden olması, O'nu çok üzdü. Seyyid Muhammed başkente giderek İran Sefiri Müşirüd Devle ile görüştü, Mirza Yahya ile kendine bir harçlık bağlanması için yalvardı, Hz. Bahauallah'ı Nasireddin Şah'ı katletmesi için bir ajan göndermekle itham etti ve uzun zamandan beri

işlediği ağır suçlara rağmen ona sabırla katlanmış olan O Zata küfür ve iftiralar yağdırmak için elinden geleni ardına koymadı.

Hız. Bahauallah, Rıza Bey'in evinde bir yıl kadar kaldıktan sonra, arkadaşlarından ayrılmadan önce oturmakta olduğu eve döndü. Üç ay sonra taşındığı İzzet Ağa'nın evinde Edirne'den ayrılışına kadar ikamet etti. Bu evde 1284 Cemaziyülevvel ayında (Eylül 1867) meydana gelen son derece önemli bir olay, Mirza Yahya ile yarıdakçılarını bozguna uğrattı, dosta ve düşmana, Hız. Bahauallah'ın onlara karşı zaferini ilân etti. Mirza Yahya'nın iddialarına ve kendini korkakça saklamasına kızan Mir Muhammed adına Şiraz'lı bir Babi, gerçek ile yalan arasında açıkca bir ayırım yapılabilmesi maksadıyla, Seyyid Muhammed'i, Mirza Yahya'yı Hız. Bahauallah ile karşılaşmaya razı etmesi için zorladı. Ünlü Ağabeyinin bu karşılaşmayı asla kabul etmeyeceği gibi aptalca birvehme kapılan Mirza Yahya, görüşme yeri olarak Selimiye Camiini seçti. Hız. Bahauallah bunu duyunca derhal adı geçen Mir Muhammed'i yanına alıp öğle sıcağında şehrin uzak bir yerinde olan camiye gitmek üzere yaya olarak yola çıktı. Sokak ve çarşılardan geçerken, O'nu gören ve duyanları hayrete düşüren bir ses ve tavır ile âyetler okuyordu.

Bir Levhinde Bizzat buyurduğu gibi, o unutulmaz günde ağzından çıkan bazı sözler şunlardı: "Ey Muhammed! Ruh olan Zat işte gerçekten evinden çıktı, Allah'ın seçkinleri ve O'nun Habercilerinin hakikatlerini teşkil eden canlar O'nunla birlikte gidiyor. İşte bak, yücelik illeri sâkinleri başımın üzerinde ve peygamberlerin bütün şahadetleri avucumun içinde. Söyle: Dünyanın tüm uleması, tüm hikmet sahipleri, tüm padişah ve hükümdarları bir araya toplansalar, Ben, doğru söylüyorum, onların karşısına çıkar ve Sultan, Kadir ve Hikmetli Tanrı'nın âyetlerini ilân ederdim. Ben kimseden korkmayanım, gökte ve yerde olan herkes Bana karşı kıyam etse de...İşte bu bütün dünyaların görmesi için Allah'ın aklıştırdığı elim. İşte bu asâm; eğer onu yere atsaydık; gerçekten tüm yaratılmış şeyleri yutardı." Hız. Bahauallah'ın gelişini haber vermek için önden giden Mir Muhammed az sonra geri dönerek, O'nun yetkisine meydan okuyan kişinin, beklenmiyen nedenlerden dolayı bu görüşmeyi bir iki gün sonraya bırakmak istediğini bildirdi. Hız. Bahauallah evine döndüğünde indirdiği bir Levihte olan biteni izah ve ertelenen toplantı için bir tarih tesbit etti, Levhi kendi mührü ile mühürleyerek Nebil'e verdi ve yeni müminlerden Molla Muhammed Tebrizi'ye teslim etmesini, onun da sık sık dükkânına gelen Seyyid Muhammed'e iletmesini söyledi. Levhin tesliminden önce Seyyid Muhammed'den, Mirza Yahya buluşma yerine gelmediği takdirde iddialarının yalan olduğunu yazılı olarak kabul

edeceğine dair mühürlü bir taahhütname istenmesine karar verildi. Seyyid Muhammed istenen taahhütnameyi ertesi gün getireceğine söz verdi. Fakat Nebil üç gün arka arkaya dükkânda beklediği halde ne Seyyid Muhammed göründü, ne de istenen yazıyı gönderdi. Nebil, yirmioç yıl sonra tarihinde bu olayı kaydederken, Hz. Bahauallah'ın mağlup bir hasma karşı üstünlüğünün elle tutulur ve tekzip edilemez delili olan bu teslim edilmemiş Levhin, "Gusnu Azam'ın (En Yüce Dal) kaleme aldığı ve Kıdem Cemali'nin mührüyle süslendiği ilk günlük tazeliği ile" hâlâ kendi elinde olduğunu belirtmiştir.

Hz. Bahauallah, Elçiliği sırasındaki bu çok üzücü olaydan büyük bir ıstırap duydu. Elemini şöyle dile getirir: "Aylarca, yıllarca sevgi ve şefkat elleriyle büyüttüğüm biri hayatıma kastetti." Hain düşmanlarına atıfta bulunur: "Bana eziyet edenlerin zulmü belimi büktü ve saçlarımı ağarttı. Tahtımın önüne gelip dursaydın, Kıdem Cemali'ni tanıyamazdın, zira münkirlerin eziyeti ile simasının teraveti bozuldu ve pırlıtsı soldu." Şöyle haykırır: "Tanrım! Vücudumda senin fesat oklarının yaralamadığı bir nokta kalmadı." "Sen Ağabeyine karşı hiçbir insanın bir başkasına yapmadığı işleri işledin." "Senin kaleminden çıkanlar, Ebha Cemal'i yüzüstü toprağa düşürdü, Cenneti Alâ'daki Azamet Peçesini yırttı ve izzet makamlarında oturan mukarriblerin yüreklerini parçaladı." Fakat Akdes Kitabında, bağışlayıcı bir Rab, bu "sapıklık kaynağı olan", "ruhundan çıkan ihtiras fırtınalarının kendi üzerine estiği" kardeşe "kendi işlediklerinden dolayı korkmamasını" bildiriyor, "alçak gönüllülük, boyun eğme ve kendini aşağılama içinde Tanrı'ya geri dönmeye" çağırıyor ve " O senin günahlarını silecek" ve "Senin Rabbin Bağışlayıcı, Kudretli ve Acıyıcıdır" teminatını veriyor.

En Büyük Adaletin Pınarbaşı Olan'ın talebi ve kudretiyle İsm-i Azam topluluğundan kovulmuş olan "En Büyük Put" (Sanem-i Azam) mahçup, menfur ve perişan kaldı. Bu kirden temizlenmiş, bu müthiş varlıktan kurtulmuş olan Tanrı'nın nevzad Emri artık ileri hamle edebilir ve kendini kıvrandıran kargaşaya rağmen yeni mücadelelere girmeye, daha yükseklerle ulaşmaya ve daha büyük zaferler kazanmaya iktidarı olduğunu gösterebiliyordu.

Taraftarları arasında geçici olarak bir gedik açılmış, izzetine gölge düşmüş ve tarihi ebediyen lekelenmişti. Fakat adı silinmeyecek, ruhu bozulmayacak ve bu sözde hizipleşme bünyesini bölmiyecekti. Yukarıda bahsi geçen Hz. Bab'ın Misakının bozulmaz gerçeği, tartışılmaz kehanetleri

ve çeşitli uyarıları,bütünlüğününün teminatı, bozulmazlığının isbatı ve nüfuzunun güveni olarak o Emre bekçilik ediyordu.

Hüzünlerle yıpranan, canına kastetme girişiminin etkilerinin hâlâ acısını çeken, yakında belki yeniden sürüleceğini bilen, ama Emrine indirilen darbeden ve onu kuşatan tehlikelerden yılmayan Hz. Bahauallah, daha bu şiddetli imtihanı arkada bırakmadan önce, emsalsiz bir kudretle, Kendine tevdi edilmiş olan Elçiliği Doğu'da ve Batı'da en yüksek dünyasal yönetim makamlarını elde tutanlara ilâna kıyam etti. O'nun bu İlânı sonucunda Zuhurunun güneşi en yüksek noktasından ihtişamla parlayacak ve Emrin İlâhî kudretininin bereketini zahir edecekti.

Başlayan bu olağanüstü faaliyet döneminin yankılanmaları, Hz. Bahauallah'ın Elçiliğinin ilk yıllarından daha parlak oldu. O günleri yaşayan biri şöyle anlatır; "İlâhî âyetler, gece gündüz demeden, yazmaya yetişemeyecek sayıda, yağmur gibi iniyordu. Mirza Ağa Can kendine dikte edildiği şekilde yazar, En Büyük Dal (Gusn-u Azam) ise devamlı olarak suretlerini çıkarırdı. Kaybedecek bir an bile yoktu." Nebil de buna şahadet eder: "Birkaç kâtip gece gündüz çalıştıkları halde işe yetişemiyorlardı. Aralarında bulunan Mirza Bakir Şirazi...tek başına günde en az ikibin âyeti temize çekiyordu. Böyle altı yedi ay çalıştı. Her ay, birkaç cilt dolusu yazıyı temize çekip İran'a gönderiyordu. Güzel yazısı ile yazılmış yirmi cilt kadar yazıyı arkasından hatıra olarak Mirza Ağa Can' a bıraktı." Hz. Bahauallah, nazil ettiği bu âyetler hakkında buyurmuştur: "İlâhî inayet bulutlarından yağanlar öyleydi ki, bir saat içinde bin âyete eşit yazı nazil olmuştur." "Bu günde ihsan olunan inayetin büyüklüğü ile, eğer bunları yazmaya yetişebilecek bir vahiy kâtibî bulunsaydı, tek bir gün ve gece içinde Semavatı İlahîyeden Farsça Beyan'a eşit miktarda vahiy inerdi. " Bir başka vesile ile şöyle buyurmuştur: "Tanrıya yemin olsun! Bugüne kadar Peygamberlere vahyedilmiş olanlara eşit miktar bu günlerde inmiştir." Yazılarının bolluğu hakkında der ki: "Bu şehirde (Edirne) şimdiye kadar nazil olanları kâtipler temize çekmekten âciz kalıyorlar. Bunun için, büyük kısmı temize çekilmemiştir."

O ağır krizin tam ortasında, hattâ daha önce bile, Hz. Bahauallah'ın kaleminden inen sayısız Levihlerde, O'nun yeni beyan edilen iddialarının manası tam olarak açıklanmıştır. Emir Suresi, Nokta Levhi, Ahmet Levhi, Eshap Suresi, Seyyah Levhi, Dem (Kan) Suresi, Hac Suresi, Ruh Levhi, Rızvan Levhi, Tuka Levhi, ikametgâhını İzzet Ağa'nın evine nakletmeden önce kaleminden inen Levihler arasındadır. "En Büyük Ayrılık" vaki

olduktan hemen sonra, Edirne'deki ikametine ilişkin en kuvvetli Levihleri nazil oldu.

İlk defa olarak kelimelerini Doğu ve Batı'nın tüm hükümdarlarına topluca yönelttiği ve Türk Sultanı ile vezirlerine, Hristiyanlık âleminin krallarına, Sultan nezdindeki Fransız ve İran Sefirlerine, İstanbul'un Müslüman din liderleri, bilginleri ve ahalisine, İran halkına ve dünya filozoflarına ayrı ayrı hitap ettiği en önemli Levhi olan Mülûk (Padişahlar) Suresi; Mirza Mehdi Reştî'nin suçlamalarını tekzip eden ve Babi Zuhurunu savunduğu İkan Kitabının karşılığı olan Bedi Kitabı; Hükümler Kitabının bir öncüsü olan Siyam (Oruç) münacaatları; Fransız İmparatoruna hitap eden ve onun iddialarının samimiyetini sınanan III. Napolyon'a ilk Levhi; Nasîreddin Şah'a yazdığı ayrıntılı bir mektup olan ve Dinin amaçları, maksatları ve ilkelerini açıklayan ve Elçiliğinin meşruiyetini isbat eden Sultan Levhi; Gelibolu yolu üzerindeki Keşan ilçesinde başlanıp Gâvurköy'de tamamlanmış olan Reis Suresi, yalnız Edirne'de nazil olan sayısız Levihlerin en seçkinleri olmakla kalmayıp, Bahai Dininin Kurucusunun bütün yazıları arasında önemli bir yer tutarlar.

Hz. Bahau'llah Mülûk Suresi ile dünya hükümdarlarına hitabında Elçiliğinin mahiyetini açıklamış, Kendi Haberini kabul etmelerini öğütlemiş; Babi Zuhurunun doğruluğunu teyid etmiş; Emrine karşı kayıtsızlıklarını kınamış; âdil ve uyanık olmalarını, aralarındaki anlaşmazlıkları çözüp silâhlarını azaltmalarını emretmiş, yoksulları onlara emanet kılmış, öğütlerini yerine getirmediikleri takdirde "İlâhî mücazâtın her yönden onları kaplıyacağını" uyarılmış ve hiçbir hükümdar O'na yönelmese dahi Kendisinin "yeryüzünde muzaffer" olacağını haber vermiştir.

Hz. Bahau'llah bu Levihte özellikle Hristiyanlık âleminin krallarını "Hakikat Ruhü" olan O'nu istikbal edip yaklaştımadıkları, "avuntu ve hayalleri ile oyalamayı" sürdürdükleri için kınamış ve işlediklerinden dolayı, "bütün varlık dünyasını bir araya toplayacak Olanın huzurunda hesap vermeye çağrılacakları nı" onlara beyan etmiştir.

Sultan Abdülaziz'i, "Şaşmadan Doğru Yolda Yürüyenin... sözlerine kulak vermeye" çağırılmış; halkının işlerini bizzat yürütmesini, değersiz vezirlere itimat etmemesini öğütlemiş; hazinelerine güvenmemesini, "İtidal sınırlarını aşmadan" halkına karşı "dosdoğru adaletle" davranmasını önermiş; ve onu Kendi başına gelen belâların çökertici ağırlığından haberdar etmiştir. Aynı Levihte Kendinin suçsuzluğunu ve Sultan ile Vezirlerine karşı sadakatini ifade etmiş, başkentten hangi koşullar altında

sürüldüğünü anlatmış ve Sultani, onun için Tanrı'ya dua ettiğine temin etmiştir.

Ayrıca, Reis Suresinde buyurulduğu gibi, Gelibolu'da bulunduğu sırada Ömer adlı bir Türk subayı aracılığı ile Sultana sözlü haber göndererek, hükümdarın Kendine on dakikalık bir görüşme hakkı tanınmasını rica etmiştir ki, "Padişah, Hakikat Olan O'nun hakikatinin inandırıcı delil ve bürhanı saydığı herşeyi talep etsin ve Kendi Allah'ın izni ile bu delil ve bürhanı gösterebilirse, mazlumları serbest bırakıp kendi hallerine koyversin."

Hz. Bahau'llah'ın özel olarak III. Napolyon'a yazdığı ve İmparatorun Fransız sefirlerinden birinin eliyle gönderdiği Levihte, Kendinin ve taraftarlarının çektikleri eziyetleri tasvir ve suçsuzluklarına yemin etmiş; mazlumlar ve çaresizler hakkındaki iki beyanını hatırlatmış; ve sözlerinde samimi olup olmadığı sınamak için, "haksızlığa uğramışların durumlarını soruşturmasını", "güçsüzlere yardım elini uzatmasını" ve Kendisi ile sürgün arkadalarına "sevgi ve şefkat gözü ile bakmasını" talep etmiştir.

Hz. Bahau'llah'ın yazdığı mektuplar içinde en uzununu olan Nasıreddin Şah'a hitap eden Levih'te, duçar olduğu sıkıntıların emsalsiz şiddetine şahadet etmiş; Irak'a hareketinden önce Şah'a O'nun masumiyetini kabul ettiğini hatırlatmış; adaletle saltanat sürmesini tembih etmiş; Allah'ın kıyam ve Haberini ilân etmesi için Kendisini celbettiğini tasvir etmiş; verdiği öğütlerle çıkar gözetmediğini teyid etmiş; Tanrı'nın birliğine ve Peygamberlerine imanını ilân etmiş; Şah için birkaç münacatta bulunmuş; Irak'taki hareketlerinin haklı sebeplerini açıklamış; öğretilerinin yararlı etkilerini vurgulamış; her türlü şiddet ve kötülüğün karşısında olduğunu önemle belirtmiştir. Yine aynı Levihte, Elçiliğinin meşruiyetini ispat etmiş; "devrin uleması ile karşı karşıya gelip, Şah Hazretlerinin huzurunda delil ve bürhanlarını göstererek" Emrinin hakikatını ortaya koymak arzusunu izhar etmiş; Hz. İsa ve Hz. Muhammed devirlerinde olduğu gibi, Kendi günündeki din liderlerinin sapıklığını açıklamış; Kendi ıstıraplarını, "büyük bir rahmet yağmuru" ve "refah taşkını" nın izleyeceğini haber vermiş; Kendi akrabaları ile Muhammed Resul'ünkülerin musibetleri arasındaki benzeyişe işaret etmiş; beşeri işlerin istikrarsızlığını tafsil etmiş; yakında sürgün edileceği şehri resmetmiş; ulemanın ileride düşeceği zilleti kehanet etmiş; bir kere daha "Kendi Emrine yardımcı olması ve kendi adaletine yönelmesi" için Allah'ın inayetine mazhar olması temennisi ile sözlerini bitirmiştir.

Hız. Bahauallah, Sadrazam Ali Paşa'ya hitaben Reis Suresini yazmıştır. Bu Levihte onu, "Tanrı'nın sesini işitmeğe" çağırır; ne onun "homurdanmasının", ne etrafındakilerin "havlamalarının", ne de "dünya ordularının" Kadir-i Mutlak'ı Kendi maksadına ulaşmaktan alıkoyamayacağını ifade eder; O'nu "Tanrı elçisini Cennet-i Alâ'da ağlatacak" işler işlemekle ve O'na zarar vermek için İran Sefiri ile elbirliği yapmakla suçlar; yakında açık bir kayba uğrayacağını haber verir; Kendi Zuhurunun Gününü sena eder; bu Zuhurun "Çok geçmeden dünyayı ve orada bulunan herşeyi kuşatacağını", " Sır Ülkesi" (Edirne) ve onun yanında olan yerin...Sultanın elinden çıkacağını, kargaşa başgöstereceğini, ağıtların yükseleceğini ve her taraftan fitne alâmetlerinin görüneceğini kehanet eder"; bu Zuhuru Hz. Musa'nın ve Hz. İsa'nın Zuhurlarıyla birtutar; Hz. Muhammed'in gününde İran İmparatorunun "Kibir ve azametini", Hz. Musa'nın gününde Firavunun "Haddini bilmezliğini" ve Hz. İbrahim'in gününde Nemrud'un imansızlığını hatırlatır; Kendi maksadının "dünyayı canlandırmak ve bütün milletleri birleştirmek" olduğunu ilan eder.

Mülûk Suresinde, Sultanın vezirlerini davranışlarından dolayı takdir eder; bazı bölümlerde onların dayandığı prensiplere meydan okur ve yaptıkları için cezalandırılacaklarını bildirir; kibir ve zulümlerini kınar; Kendi bütünlüğünü ve dünya düşüncelerinden uzaklığını beyan ve suçsuzluğunu ilân eder.

Aynı Surede, Türk Sultanı nezdindeki Fransız Sefirini Kendine karşı İran Sefiri ile birleştiği için azarlar; Hz. İsa'nın Yuhanna İncilinde yer alan nasihatlarını hatırlatır; elleri ile işlediği işlerin hesabının sorulacağına uyarır; ona ve onun gibilere, hiç kimseye Kendisine yaptığı muameleyi yapmamasını öğütler.

Yine aynı Levihte, uzun bölümlerde İstanbul'daki İran Sefirine hitap ederek onun boş hülyalarını ve iftiralarını ifşa eder, onun ve vatandaşlarının insafsızlığını kınar; ona karşı kötü niyet beslemediğine temin eder; eğer yaptığı kötülükleri idrak etseydi bütün ömrünce yas tutacağını temin, fakat ölene kadar düşüncesizliğinde ısrarlı kalacağını teyid eder; Tahran ve Irak'ta Kendi hareketlerinin haklı sebeplerini anlatır ve Bağdat'taki İran Sefirinin ahlâksızlığına ve bu Sefir ile ittifak ettiğine şahadet eder.

İstanbul'daki Sünni İslâm din liderlerinin topuna birden yine aynı Mülûk Suresinde belirli bir mesaj göndererek, onları düşüncesiz ve ruhen ölü olmakla itham eder; gururlarından ve O'nun huzuruna ermekten geri

kalmalarından dolayı serzenişte bulunur; Kendi Elçiliğinin tüm izzet ve ehemmiyetini gözleri önüne serer; eğer liderler hayatta olsalardı "Benim etrafımda tavaf ederlerdi" buyurur; onları "isimlere taptıkları" ve liderlik sevdasında oldukları için suçlar; ve O'nun nazarında "yeniden yaratılmadıkları" takdirde Allah'ın onlardan gelen hiçbir şeyi kabul etmeyeceğine ant içer.

Mülûk Suresinin son bölümü İstanbul şehrinin bilge kişilerine ve dünya filozoflarına ayrılmıştır. Onları, Tanrı önünde kibirlenmemeleri hakkında uyarır; gerçek hikmetin özünü açıklar; iman ve istikametini önemini vurgular; Kendi ışığından aydınlanmadıkları için onları azarlar; onlara "Tanrı'nın koyduğu sınırlara riayet göstermelerini" ve gözlerini "insanların davranış ve alışkanlıklarına çevirmemelerini" öğütler.

Aynı Levihte İstanbul halkına, Kendinin "Tanrı'dan başka hiç kimseden korkmadığını", "Allah'ın emrettiğinden başka bir söz" söylemediğini, Allah'ın hakikatı dışında hiçbir şeyin ardından gitmediğini, şehrin yöneticileri ve ileri gelenlerini "çamurda oynayan çocuklara" benzettiğini ve Tanrı'nın kendine öğrettiği gerçekleri anlayacak olgunlukta bir kimse göremediğini beyan eder. Onları Allah'ın emirlerine sınırsız yapılmaya çağırır, Tanrı'nın ve Onun sevdiklerinin karşısında kibirlenmemelerini söyler; İmam Hüseyin'in belâlarını hatırlatır ve erdemlerini över, Kendinin de aynı belâlara duçar olmasını Tanrı'dan niyaz eder; yakında Allah'ın yükselteceği bir milletin Kendi musibetlerinin hesabını soracağını ve zalimlerden hakkını arayacağını bildirir; sözlerine kulak vererek Allah'a dönüp tövbe etmeleri için çağrıda bulunur.

Ve nihayet, yine aynı Levihte İran halkına hitapla, eğer O'nu öldürmüş olsalardı, Tanrı'nın yerine bir başkasını yükselteceğini teyit, ve onlar yüreklerinin derinliğinde nefret etseler de, Kadir-i Mutlak'ın "Kendi nurunu kemale erdireceğini" ifade eder.

Böyle kritik bir zamanda Müslüman ve Hristiyan dünya hükümdarlarına, vezir ve sefirlere, Sünni İslâm din liderlerine, hem Saltanat hem Hilâfat merkezi olan İstanbul'un bilginlerine ve halkına, dünya filozoflarına ve İran halkına hitaben, bu kadar yüce bir Haberin Elçisi tarafından böylesine ağırlık taşıyan bir beyan, sadece Hz. Bahau'llah'ın Edirne'deki ikametinin sonucu olan önemli bir olay şeklinde düşünülmemelidir. Hz. Bahau'llah'ın Elçiliğinin bu çalkantılı ve son derece önemli safhasının ehemmiyetini hakkıyla anlayabilmek için, bu sahilelerde,

diğerlerinden daha az olmakla beraber, büyük anlam taşıyan başka gelişmelere ve olaylara dikkat etmek gerekir.

Bu dönemde ki, Mirza Yahya'nın isyanı ve müthiş düşüşünün doğrudan bir sonucu olarak, Hz. Bahau'llah'ın eshabından bazıları (ki bunlar, Tahran'da Siyah Çal zindanında zincirlere vurulu iken Tanrı'nın O'na vaad ettiği "hazinelere"den sayılabilirler) nehzad Emrin savunmasına koyuldular; Mevlâlarının Bedi Kitabında yaptığı gibi, çeşitli ve ayrıntılı savunmalarla O'nun hasımlarının iddialarını yalanlamaya ve işledikleri iğrenç işleri ortaya çıkarmaya giriştiler. Bu eshap arasında Diri Harflerden biri, Tabersi kalesi gazilerinden bazıları ve bilgin Mirza Ahmed Azgandi de bulunuyordu. Bu dönemde ki, Molla Ebu Talip ve Nebil'in tebliğ ettiği başka müminlerin eliyle Emir sancağının Kafkaslarda ebediyen dikilmesi, Seyyid Hüseyin Kaşani ve Hacı Bakir Kaşani'nin Mısır'a yerleşmeleri ile bu memleket, ilk noktanın kurulması, Tanrı Zuhurunun ilk ışıklarıyla ısınan ve aydınlanan Irak, Türkiye ve İran'a Suriye'nin de katılması sonucunda, Emrin sınırları genişledi. Bu dönemde ki, selâmlaşmada eski "Allahu Ekber"ini yerini "Allahu Ebha" aldı ve aynı zamanda hem İran hem Edirne'de kullanılmaya başlandı. İlk kullanan, İran'da Nebil'in önerisi üzerine, Şeyh Tabersi kalesi savunucularından Molla Muhammed Furugi oldu. Bu dönemdedir ki, artık Mirza Yahya taraftarlarına sıfat olan "Beyan Ehli" kelimesi terkedilerek yerini "Baha Ehli" sözü aldı. Bu dönemdedir ki, kısa bir süre önce kendi için özel olarak indirilmiş olan bir Levihte Nebili Azam (En Büyük Nebil) ünvanı ile taltif edilen ve Rabbi'nin "Haberini Doğu'ya ve Batı'ya ulaştırması" emredilen Nebil, zaman zaman uğradığı eziyetlere rağmen, "en elemli peçeyi" yırtmak, taptığı Mevlâsının sevgisini vatandaşlarının kalplerine yerleştirmek ve sevgilisinin acıklı koşullar altında ilân etmiş olduğu Emrini savunmak için kıyam etti. Yine bu günlerdedir ki, Hz. Bahau'llah Nebil'e, Şiraz'da Hz. Bab'ın Evini ve Bağdat'taki En Büyük Evi ziyareti sırasında Kendini temsilen, yeni nazil olan iki Hac Levhini okuması için talimat verdi. Böylece, daha sonra Akdes Kitabında resmen tesis edilmiş olan en kutsal bir töre doğdu. Bu dönemdedir ki, aynı Kitabın yakında ilân edeceği bir Hükmün öncüsü olarak "Oruç duaları" Hz. Bahau'llah tarafından indirildi. Yine Hz. Bahau'llah'ın Edirne'de sürgünlük günlerindedir ki, Tahran'daki ünlü taraftarlarından Molla Ali Ekber Şahmirzadi ve Cemali Burucerdî'ye hitaben indirdiği bir Levihte, Hz. Bab'ın naaşını saklı bulunduğu İmamzade Masum'dan başka bir güvenli yere tam bir gizlilik içinde nakletmeleri için emir verdi. Sonradan bir Tanrı lutfu olduğu anlaşılan bu iş, naaşın ilerde Hz. Bahau'llah'ın Hz. Abdülbaha'ya vereceği talimatla tayin edeceği Kermil Dağının merkezindeki bir yere uzun ve zahmetli bir şekilde nakledilmesinin bir başka safhasını teşkil eder. Bu

dönemdedir ki, Gusn (Dal) Suresi nazil oldu. Hz. Abdülbaha'nın gelecekteki makamını haber veren ve O'nu "Kudsiyet Dalı" , "Allahın Kanununun Dalı", "Tanrı'nın emaneti", "insan abidesi suretinde gönderilmiş" kelimeleri ile sena eden bu Levih, O'na Akdes Kitabı ile bahşedilecek ve daha sonra O'nun Ahdinin Kitabında daha açıklanacak ve pekiştirilecek olan makamının müjdecisi sayılabilir. Ve nihayet bu dönemdedir ki, yeni kurulmuş bir dinin artık görülür Merkezi Olan'ın evine Hac ziyaretleri başladı. Bu ziyaretlerin çokluğu ve anlamı dolayısıyla korkuya kapılan İran hükûmeti, önce kısıtlamaya, sonra da yasaklamaya çalıştı; fakat bu ziyaretler, ilk zamanlar tehlikeli ve zahmetli koşullar altında, Doğu'dan ve Batı'dan Akkâ kalesine doğru akan Hacılar Selinin müjdecisi oldu; bu ziyaretler, Kermil Dağının eteklerine kadar vardığı halde, çoktandır özlediği ve büyük yankılar uyandıran ziyaretinin tâ eşiğinde, maksuduna ermesi zalimce önlenen bir mümin kraliçenin gelişi ile doruğuna ulaştı.

Bir kısmı Hz. Bahaullah'ın Emrinin ilanı ve Emrin geçirdiği iç çalkantılarla aynı zamana rastlayan, bir kısmı da bunların sonucu olan bu önemli olaylar, Emrin dostlarının akılsız davranışlarının veya Ondan dönenlerin ihanetinin neden olacağı her krizi sonuna kadar istismara niyetli dış düşmanların dikkatinden kaçmadı. Artık en yüksek noktastan parlayan bir Güneşin birden doğan ışınları, kalın bulutları yeniden dağıtmıştı ki, Emrin Kurucusunun son olarak katlanması mukadder yeni bir felâketle kara bulutlar tekrar Emir semasını kapladı ve Onun liderini bugüne kadar baş gösteren en çetin imtilanlardan birine maruz bıraktı.

Son zamanlarda Hz. Bahaullah'a zalimce musallat olan belâlardan cesaret alan ve bir süre için sesleri kesilmiş olan bu düşmanlar, yüreklerinde sakladıkları gizli düşmanlığı yeniden çeşitli şekillerde göstermeye koyuldular. Birçok memleketle, çeşitli ağırlıkta baskılar tekrar başladı. Azerbaycan, Zencan, Nişabur ve Tahran'da Emre inananlar hapsediliyor, hakaret görüyor, cezalandırılıyor, işkence ediliyor ve öldürülüyordu. Bu zulüm görenler arasında bulunan ve "Kurdun Oğlu" risalesinde ölümsüzlüğe kavuşan Zencan gazisi Necef Ali Zencani, elindeki bütün altınları cellâdına vasiyet ederek, başı kesilmeden önce, "Ya Rabbiyel Ebha" diye haykırdı. Mısır'da açgözlü ve hain bir başkonsolos, Hacı Abdül Kasım Şirazi adlı zengin bir İranlı müminden yüzbin tümen haraç aldı; Hacı Mirza Haydar Ali ile altı arkadaşını tutuklattı ve dokuz yıl Hartum'a sürülmelerine sebep oldu, ellerindeki bütün yazılı belgelere el koydu ve Hz. Bahaullah'ın bu kişiler adına Hıdiv'e ricada bulunmak için gönderdiği Nebil'i hapse attı. Bağdat ve Kâzimeyn'de fırsat gözleyen yorulmak bilmez düşmanlar, Hz.

Bahau'llah'ın sadık müminlerine haşin ve rezil muameleler yaptılar; şafak vaktinde nehirden Beyt-i Azam'a kırba ile su taşımakta olan Abdül Resul Kumi'nin barsaklarını deştiler, halkın hakaretleri arasında, aralarında kadın ve çocuklar da bulunan yetmiş kişiyi Musul'a sürdüler.

Hız. Bahau'llah'ın başına gelen musibetlerden yararlanmak isteyen Müşirüd Devle Mirza Hüseyin Han ve yandaşları da boş durmayıp, O'nu mahvetmeye giriştiler. Eski Sadrazamlardan Vali Kıbrıslı Mehmet Paşa'nın, onun halefi olan Kadiriye Tarikatından Süleyman Paşa'nın, ve özellikle, her vesile ile ve alenen Hız. Bahau'llah'ın evini ziyarette bulunan, Ramazan günlerinde O'nu misafir eden, Hız. Abdülbaha'ya karşı ateşli bir hayranlık besleyen Hurşit Paşa'nın Hız. Bahau'llah'a gösterdikleri itibar başkent erkânını öfkelen-diriyordu. Hız. Bahau'llah'ın yeni indirdiği bazı Levihlerdeki meydan okuyan edasını anlıyorlar ve kendi memleketlerinde hüküm süren istikrarsızlığı fark ediyorlardı. Hacıların devamlı olarak Edirne'ye gidiş gelişlerinden ve bir teftiş gezisine çıkmış olan Fuat Paşa'nın, abartılı raporlarından tedirgin oluyorlardı. Mirza Yahya'nın, adamı Seyyid Muhammed'in eliyle gönderdiği dilekçeler onları, tahrik ediyordu. Bu aynı Seyyid ve yardakçılarında Türk topçusu Ağa Can'ın yazdıkları, Hız. Bahau'llah'ın yazılarını saptıran imzasız mektuplar onlara korku veriyordu. Bu mektuplarda, Hız. Bahau'llah, taraftarlarından binlercesinin yardımı ile İstanbul'u zaptetmek hususunda Bulgar liderleri ve bazı Avrupa ülkelerinin bakanları ile bir komplo hazırlamakla suçlanıyordu. Şimdi de Emri sarsan iç ihtilâflardan cesaret bulan ve Edirne'de görevli yabancı konsolosların Hız. Bahau'llah'a karşı aşikâr saygılarından tedirginlik duyan bu kimseler, Emrin kökünü kazıyacak, kurucusunu yalnız bırakacak ve acze düşürecek şiddetli ve anî tedbiler almaya karar verdiler. Şüphesiz ki, İstanbul'a gelen aşırı hamiyetli bazı müminlerin ihtiyatsız davranışları, zaten hâd safhaya varmış olan durumu büsbütün kötüleşiyordu.

Nihayet Hız. Bahau'llah'ı ceza sömürgesi Akkâ'ya ve Mirza Yahya'nın Kıbrıs'ta Magosa şehrine sürülmelerine karar verildi. Bu karar Sultan Abdülaziz'in sert dille yazılmış bir Fermanında yer aldı. Hız. Bahau'llah'ın başkentte bulunan arkadaşları, sonradan onlara katılan birkaç kişi ve ünlü nifakçı Ağa Can tutuklandılar, sorguya çekildiler, belgeleri ellerinden alındı ve hapse atıldılar. Edirne'deki toplumun üyeleri de sayılarının belirlenmesi için birkaç kere vilâyete çağrıldılar; bu arada dağıtılacakları, ayrı ayrı yerlere gönderilecekleri veya gizlice öldürülecekleri hakkında söylentiler çıktı.

Bir sabah birdenbire askerler Hz. Bahauallah'ın evini kuşattılar, kapıya nöbetçiler dikildi, taraftarları yine çağrılıp sorguya çekildiler ve hareket için hazırlık yapmaları emredildi. Hz. Bahauallah Reis Levhinde şöyle anlatır: "Allah'ın sevdikleri ve akrabaları ilk gece yiyeceksiz kaldılar...Halk evi çevreledi, Müslümanlar ve Hristiyanlar halimize ağladı...Oğul ehlini (Hristiyanlar) başkalarından daha çok ağlar gördük. Bunda düşündürücü alâmetler vardır." Hz. Bahauallah'ın en sadık taraftarlarından olan ve O'nunla birlikte tâ Bağdat'tan başlayarak Akkâ'ya kadar sürgüne giden Ağa Rıza şöyle yazar: "Herkes şaşkın ve kederliydi...Bazıları üzüntülerini dile getiriyor, bazıları bizi teselli ediyor ve bizim için ağlıyordu. ..Mallarımızdan çoğu mezat edilip yarı pahasına gitti." Yabancı konsoloslardan bazıları Hz. Bahauallah'a gelip, O'nun adına kendi hükümetleri nezdinde girişimde bulunmayı teklif ettiler. O, bu önerileri teşekürle karşılamakla beraber, kesinlikle reddetti. Bizzat buyurmuştur: "Edirne'deki konsoloslar bu Gencin ayrılık saatinde O'nun etrafında toplandılar ve O'na yardım etmek arzusunu izhar ettiler. Onlar, gerçekten, Bize karşı muhabbet gösterdiler."

İran Sefiri derhal Irak ve Mısır'daki İran konsolosluklarına, Türk hükûmetinin Babililer üzerindeki himayesini kaldırmış olduğunu ve onlara istediklerini yapmakta serbest olduklarını bildirdi. Bu arada, aralarında Reis Levhi ile Enis lâkabı verilmiş olan Hacı, Muhammed İsmail kaşani'nin de bulunduğu birkaç Hacı, Edirne'ye geldilerse de, Mevlâlarının yüzünü bile göremeden Gelibolu'ya gitmek zorunda bırakıldılar. Topluluktaki iki hanımın akrabaları onların sürgüne gitmelerine razı olmadıkları için, kocaları bu hanımları boşamaya mecbur edildiler. Daha önce, İstanbul'daki yetkililerin kendisine gönderdiği yazılı ithamları birkaç defa kesinlikle reddeden ve Hz. Bahauallah için şefaatte bulunan Hurşit Paşa, hükûmetin kararından duyduğu mahçubiyetle, O'nun şehirden derhal uzaklaştırılması emrini alınca ortadan kaybolmaya karar verdi ve Sicil Kâtibine, Sultanın fermanından O'nu haberdar etmesi için emir verdi. Hz. Bahauallah'a rafakat edecek kimseler arasında kendi adının bulunmadığını gören müminlerden Hacı Cafer Tebrizi boğazını ustura ile kesti, fakat zamanında yetişenler onu ölümden kurtardılar. Hz. Bahauallah bu olayı Reis Levhinde "geçmiş asırlarda eşi duyulmamış" ve Allah'ın, Kendi kudretinin büyüklüğünü izhar etmek için bu Zuhura'a tahsis ettiği" kelimeleri ile anlatır.

Hicri Rebiülsani 1285 (12 Ağustos 1868) günü Hz. Bahauallah ve ailesi, vilâyet idaresinin tayin ettiği Hasan Efendi adında bir Türk yüzbaşının ve diğer askerlerin refakatinde arabalarla Gelibolu'ya doğru yola çıktılar. Dört gün süren bu yolculuk sırasında Uzunköprü'de ve Reis

Levhinin nazil olduğu Keşan' da mola verildi. Bir tanığın ifadesi şöyledir: "Hz. Bahauallah'ın ikamet ettiği mahallenin sakinleri ve komşuları O'nunla veda etmek için toplanmışlardı. Derin bir hüznün ve keder içinde birbirlerinin peşinden O'nun ellerini ve eteğini öpmeye gelerek gidişinden duydukları üzüntüyü ifade ettiler. O gün acayip bir gündü. Sanki şehir, surlar va kapılar O'ndan ayrılanın acısıyla inliyordu." Bir başkası da şöyle yazar: "O gün Efendimizin kapısında hayret verecek bir Müslüman ve Hristiyan kalabalığı toplandı. Ayrılış zamanı unutulmaz bir andı. Oradakilerin çoğu, hele Hristiyanlar ağlıyor ve feryat ediyorlardı." Hz. Bahauallah Reis Levhinde buyuruyor: "Söyle: bu Genç bu diyardan ayrıldı ve her taşın altına bir emanet bıraktı. Allah yakında bu emanetleri Hakkın kudreti ile meydana çıkaracaktır."

İstanbul'dan getirilmiş olan dostlardan bazıları onları Gelibolu'da beklemekte idiler. Hz. Bahauallah Gelibolu'ya varışında, görevini bitirip veda eden Hasan Efendi'ye şu beyanda bulundu: "Padişaha söyle ki toprakları elinden çıkacak ve işleri karmakarışık olacaktır." O sahneyi kaydeden Ağa Rıza yazıyor: "Hz. Bahauallah sözlerine devamla, 'Bu kelimeler Benden değil, onları söyleyen Allah'tır' buyurdu. O anda aşağıda bulunan bizlerin işittiğimiz âyetleri söylemekteydi. Bu âyetleri öyle bir kuvvet ve şiddetle söylüyordu ki, sanki evin temelleri sarsılıyordu."

Gelibolu'da üç gece kaldıkları halde hâlâ Hz. Bahauallah'ın nereye gönderileceğinden hiç kimsenin haberi yoktu. Bazıları O'nunla kardeşlerinin aynı yere, diğerlerinin de dağıtılarak başka yerlere sürüleceklerine inanıyorlardı. Bazılarının fikrine göre arkadaşları İran'a geri gönderileceklerdi. Aceleyle öldürüleceklerine inananlar da vardı. Hükümetin ilk fermarı, Hz. Bahauallah'ın Ağa Kelim, Mirza Muhammed Kuli ve bir uşakla beraber Akkâ'ya sürülmesi, diğerlerinin ise İstanbul'a gitmeleri şeklindeydi. Fakat, tarif edilemeyecek derecede üzüntülü sahnelere sebep olan bu emir, Hz. Bahauallah'ın ısrarı ve sürgünlerin refakatine memur edilen binbaşı Ömer Efendi'nin aracılığı ile geri alındı. Nihayet, sayıları yetmiş civarında olan sürgünlerin topluca Akkâ'ya gönderilmelerine karar verildi. Ayrıca aralarında Seyyid Muhammed ve Ağa Can'ın da bulunduğu Mirza Yahya taraftarlarından bir kaçının bu sürgünlere katılmaları ve Hz. Bahauallah'ın dostlarından dört kişinin Ezeli'lerle beraber Kıbrıs'a gitmeleri ferman olundu.

Hz. Bahauallah, Gelibolu'dan ayrıldığı sırada Kendini bekleyen tehlike ve imtihanların ağırlığı karşısında arkadaşlarını şöyle uyardı: "Bu yolculuk bundan öncekilerin hiçbirine benzemeyecek. Başımıza geleceklere

tahammül edecek kuvvetli olmayan en iyisi istediği yere gitsin ve imtihanlardan kurtulsun, zira bundan böyle ayrılmak imkânsız olacaktır." Dostları tek fikir halinde kulaklarını bu uyarıya tıkadılar.

Hicri 2 Cemaziyülevvel 1286 (21 Ağustos 1868) günü kabile, İskenderiye'ye doğru, Avusturya bandıralı bir buharlı gemiye bindirildi. Vapur, Midilli'ye uğradı ve iki gün İzmir'de demirledi. Burada İsmullahul Münib lâkaplı Cenabı Münir ağır hastalandı ve büyük üzüntüsüne rağmen bırakıldığı hastanede bir süre sonra vefat etti. İskenderiye'de aynı firmanın bir başka gemisi ile Hayfa'ya hareket edildi. Port Said ve Yafa'da kısa duraklamalardan sonra Hayfa'ya indiler ve birkaç saat sonra bir yelkenli ile Akkâ'ya giderek 12 Cemaziyülevvel 1286 (31 Ağustos 1868) günü ikinci vakti karaya çıktılar. Hz. Bahauallah'ın Kendisini Hayfa'ya götürecek gemiye ayağını bastığı anda, Mirza Yahya ile gitmeğe mahkûm edilen dört kişiden biri olan ve "ferâgati, sevgisi ve Allah'a güveni"nden dolayı Hz. Bahauallah tarafından büyük övgüye mazhar olan Abdulgaffar, "Ya Baha-ül Ebha" nidası ile kendini denize attı. Kurtarılan ve büyük zorlukla kendine getirilen bu zati, inatçı yetkililer zorla Mirza Yahya'nın kafilesine kattılar ve hükmedildiği yere gönderdiler.

BÖLÜM XI

HZ. BHAULLAH'IN AKKA'DA KALEBENTLİĞİ

Hz. Bahauallah'ın Akkâ'ya varışı ile, O'nun kırk yıl süren elçiliğinin nihai safhası, bu elçiliğin tamamı müddetince devam eden sürgünlüğünün son sahnesi, daha doğrusu, doruğu, başlamış oluyordu. Bu sürgünlük O'nu başlangıçta ortodoks Şiiğin kalelerinin yanbaşına ve seçkin savunucuları ile temasa getirmiş, daha sonraları Osmanlı İmparatorluğunun merkezine götürerek, Sultana, vezirlerine ve din liderlerine hitap eden çığır açıcı beyanlarına yol açmıştı. Şimdi de, O'nu Allah tarafından İbrahim Peygambere vaad edilen, Hz. Musa Dinince kutsal kılınan, İbrani hocalarının, hakimlerinin, krallarının ve peygamberlerinin hayatları ve emekleri ile şereflendirilen, Hristiyanlığın beşiği olarak saygı gören ve Hz. Abdülbaha'nın şehadet ettiği gibi Zerdüş'tün "İsrail Peygamberlerinden bazıları ile görüştüğü" yer olan ve İslâmiyete göre Hz. Resulün yedi cennetten geçerek Rabbi'nin Arşına vardığı Miraca sahne olan Arzı Akdes sahillerine çıkmasına vasıta olmuştu. Bağdat, İstanbul ve Edirne sürgünü, bu kutsal ve gıpta edilen memleketin, bu "Allah'ın bütün Peygamberlerinin yuvasının," bu "Allah'ın sual olunmaz iradesinin Vadisinin, kar beyazı Noktanın, solmaz ihtişam ülkesinin" sınırları içinde ömrünün üçte birini ve

toplam elçilik yıllarının yarısından fazlasını geçirmeye mahkûm edilmişti. Hz. Abdülbaha şöyle buyurur: "Düşmanlarının zulmü, sürgünlüğü ve kovalanması olmasaydı, Hz. Bahauallah İran'ı nasıl terketmek zorunda kalırdı ve bu Kutsal Topraklarda nasıl otağ kurardı?"

Gerçekten, O'nun bize temin ettiği gibi böyle bir sonuçlanma "iki üç bin yıl öncesi Peygamberlerinin dillerinden haber verilmişti." "Tanrı, vaadin tutarak, Peygamberlerinden bazılarını, Ordular Rabbi'nin bu Kutsal Topraklarda zahir olacağı müjdesini vermişti." Eşiya Peygamber bu konuda Kitabında şöyle yazar: "Ey müjdeler veren Zion, yüksek dağlara çık; Ey iyi haberler getiren Orşelim, yüksek sesle bağır. Korkma, sesini yükselt ve Yahuda'nın şehirlerine de: İşte bakın Rabbiniz! İşte bakın Rabbiniz, Rabbiniz kudret eliyle gelecek ve kolu O'nun adına hükmedecek." "Davut Mezariminde şöyle haber verir: "Kaldırım başınızı, ey kapılar; kaldırım, ey ebedi kapılar ki, Baha Sultanı içeri girsin. Kimdir bu Baha Sultanı? Ordular Rabbi, işte O'dur Baha Sultanı." "Rabbin kusursuz cemali Zion'dan parladı. Rabbiniz geldi, O susmayacak." Keza Amos da O'nun gelişini önceden haber vermişti: "Rab Zion'dan kükreyecek ve Orşelim'den sesini duyuracak; çobanların kulübeleri matemde kalacak ve Kermil'in tepesi kuruyacak."

Bir tarafında "Lübnan'ın ihtişamı" uzanan, Kermil'in izzetinin karşısında, İsa Hristos'un vatanını çevreleyen tepelerin eteğinde yer alan Akkâ'yı ise Davut, "Kudretli Şehir" diye tarif etmiş; Hosea, "bir ümit kapısı" olarak anlatmış; Hızkiyal, "Sesi birçok akarsuların sesi gibi olan", "İsrail'in Tanrısının bahasının Doğu yönünden geleceği", "Doğu'ya bakan Kapı" sözleriyle ima etmiştir. Hz. Resul ise şöyle atıfta bulunmuştur; "İki dağ arasında...bir çayırılığın ortasında...deniz kıyısında...Tahtın altında asılı duran, beyaz ve beyazlığı Allaha hoş gelen...Allahın hususî bir rahmet gösterdiği Suriye'de bir şehir." Ayrıca, Hz. Bahauallah'ın da teyit ettiği gibi buyurmuştur: "Akkâ'yı ziyaret eden ve Akkâ misafirini ziyaret eden ne mübarektir." Bundan başka, "Orada bulunanları ibadete çağırmanın sesi Cennete yükselir" ve "Akkâ'nın yoksulları Cennetin padişahları ve emirleridir. Akkâ'da bir ay başka yerde bir yıldan evlâdır" buyurmuştur. Şeyh İbnül Arabi'nin eseri "Futuhât-i Mekkiyye"de yer alan, Hz. Muhammed'in gerçek sözü olarak kabul edilen ve Mirza Ebulfazl'ın "Feraid" kitabında alıntı yaptığı kayda değer bir Hadiste şu anlamlı kehanet bulunmaktadır: "Onların hepsi (Kaim'in arkadaşları) katledilecek, yalnız biri kalacak ve O, Allah'ın ziyafet Konağı olan Akkâ ovasına varacak."

Nebil'in tarihinde tanıklık ettiğine göre, Hz. Bahauallah, Edirne sürgünlüğünün daha ilk yıllarında, Seyyah Levhinde bu şehri ima ederek,

Nebil ve Akkâ kelimeleri ebced hesabıyla aynı değerde olduğu için ona "Nebil Vadisi" adını vermişti.

Bu Levihte buyrulur: "Varışımızda ışık bayrakları ile karşılaştık ve Ruhun Sesi nida etti ve dedi: 'Dünyada yaşayan herşey yakında bu bayrak altında toplanacak.'"

İki Doğu'lu despotun, amansız bir düşmanlık ve kısa görüşlülükle elele vererek, Hz. Bahau'llah'ı mahkûm ettikleri yirmidört yıllık sürgün, Sürgün'ün Kendi hayatında ve faaliyetlerindeki koşullarda mucize niteliğinde ve gerçekten devrim yaratan bir değişikliğin meydana geldiği bir dönem olarak tarihe geçecek ve özellikle, O'nun anavatnında aralıklı fakat son derece gaddar baskıların yaygın olarak tekrarlandığı, aynı zamanda inananlarının sayısının çoğaldığı, ve nihayet O'nun yazılarının kapsam ve hacmine muazzam bir artış olduğu bir devre olarak hatırlanacaktır.

Akkâ ceza sömürgesine gelişi, O'nun musibetlerinin sonu olması bir yana, büyük bir krizin başlangıcı oldu. Acı ıstıraplarla, ağır kısıntılara ve şiddetli çalkantılara yol açan bu kriz, vahamet bakımından Siyah Çal zindanında çekilen acıları da aşar ve Emri Edirne'de sarsan iç karışıklık dışında bütün bir asırlık tarihi boyunca hiçbir olayla kıyaslanamaz. O ceza şehrine sürgünlüğünün ilk dokuz yılının vahametini vurgulamak niyetiyle Hz. Bahau'llah şunları yazar: "Bil ki, bu Noktaya varışımızda oraya 'En Büyük Mahpes' (Sicni Azam) adını verdik. Daha önce başka bir diyarda (Tahran) zincirlere ve bukağılara vurduğumuz halde oraya bu adı vermeyi reddettik. Söyle: Bunun üzerinde düşünün, ey izan sahipleri!"

Nasireddin Şah'a yapılan suikastin doğrudan bir sonucu olarak katlandığı eziyetleri O, sadece Emrin dış düşmanlarının elinden çekmişti. Öte yandan, etkileri Hz. Bab'ın müminleri topluluğunu neredeyse parça parça eden Edirne' deki meşakkat ise, tamamen kendi içlerinden doğmuştu. Fakat, O'nu ve yoldaşlarını hemen hemen on yıl süreyle rahatsız eden bu yeni bunalım ise, başında sonuna yalnız dış düşmanların saldırılarının eseri olmayıp, bir yandan iç düşmanların düzenlerinden, bir yandan da O'nun adını taşıdıkları halde O'nun yüreğini ve kalemini inleyen işler işleyenlerin ağır kabahatlerinden kaynaklandı.

Eski çağlarda Ptolemis, Haçlılar devrinde St. Jean d'Acre adıyla bilinen ve Napolyon'un kuşatmasından başarıyla sıyrılmış olan Akkâ, Türk yönetiminde, Osmanlı İmparatorluğunun her köşesinden katillerin, eşkiyaların ve siyasî suçluların sürgün edildiği bir ceza sömürgesi olmuştu.

Etrafı iki sıralı sularla çevrili olan şehirde Hz. Bahauallah'ın, "yılanların soyu" diye adlandırdığı bir halk yaşamaktaydı; şehir içinde su yoktu; karanlık, pis ve çarpık sokakları rutubetli ve haşerat yuvasıydı. Kalem-i Alâ Sultan Levhinde buyuruyor: "Dediklerine göre orası dünya şehirleri içinde en harabı, görünüşte en çirkini, iklimi en kötü ve suyu en pis olanı imiş. Tıpkı bir baykuş yuvası gibi." Havası öyle kokuşmuş idi ki, bir atasözüne göre üzerinden uçan kuşlar düşüp ölürdü.

Sultan ve vezirleri, ağır suçlar işlemek ve başkalarını yoldan çıkarmak töhmeti altındaki sürgünlerin en sıkı şekilde hapsedilmeleri hakkında sarıh emirler vermişlerdi. Haklarında verilen ömür boyu mahpusluk hükmünün zamanla yok olmalarına neden olacağına güveniyorlardı. Sultan Adülaziz'in 5 Rebiülsani 1285 (26 Temmuz 1868) tarihli fermanı onları ebedî sürgüne mahkûm etmekle kalmayıp, ağır mahpusiyetlerine ve gerek birbirleri gerekse şehir halkı ile görüşmelerinin yasaklanmasına hükmetmişti. Sürgünlerin gelişinden hemen sonra bu ferman halka gözdağı vermek amacıyla şehrin en büyük camiinde halka okundu. Deraliye (İstanbul) nezdindeki İran Sefiri, Akkâ sürgünlüğünün başlamasından bir sene kadar sonra devletine yazdığı bir mektupta teminat veriyordu: "O'nun (Hz. Bahauallah) eşleri ve çocuklarından başka hiç kimse ile görüşmemesi ve hapis bulunduğu evden ne sebeple olursa olsun çıkmaması hususunda telgraf ve mektupla talimat verdim. Şam Başkonsolosu Abbas Kuli Han'ı...üç gün önce geri gönderip doğrudan doğruya Akkâ'ya gitmesini...mahpusiyet şartlarına sınıksız riayet edilmesi için her türlü tedbirin alınması hususunda vali ile istişare etmesini ...ve Şam'a dönmeden önce, orada Deraliye'nin emirlerine tam olarak itaat edilmesini sağlayacak bir temsilci tayin etmesini emrettim. Keza her üç ayda bir Şam'dan Akkâ'ya giderek durumu kendi gözleriyle görmesi ve Sefarete rapor yazması hususunda talimat verdim." Mahkûmlar öylesine tecrit edilmişlerdi ki, Hz. Bahauallah'ın suda boğulduğuna dair İsfahan Ezeli'lerinin çıkardıkları söylentilerden endişeye düşen İran Bahaileri, işin gerçeğini araştırmak için Julfa'daki İngiliz telgrafhanesinden yardım istediler.

Perişan bir yolculuğun sonunda Akkâ'ya inen sürgünler, çoluk, çocuk ve büyük demeden, "İranlıların Allahını" görmek için limanda toplanmış olan duygusuz bir kalabalığın meraklı bakışları karşısında kışlaya götürülüp kapatıldılar, başlarına nöbetçiler dikildi. Hz. Bahauallah Reis Levhinde anlatıyor: "İlk gece herkes aç ve susuz kaldı...Su isteyenlere bile su verilmedi." Avludaki havuzun suyu öyle pis ve acıydı ki, kimse içemedi. Adam başına verilen üç adet kara ve tuzlu ekmeğin, sonradan nöbetçilerin

nezaretinde çarşıya götürüldükleri zaman daha iyi cins iki somunla değiştirilmesine izin verildi. Daha sonra günlük ekmek tayınları yerine çok az bir para verilmeye başlandı. Gelişlerinden az bir zaman sonra iki kişinin dışında herkes hastalandı. Rutubetli sıcağın yanısıra sıtma ve dizanteri sefaletlerini büsbütün arttırıyordu. Üç kişi can verdi; bunlardan iki erkek kardeş, Hz. Bahauallah'ın şahadetine göre aynı gece "birbirlerine sarılmış olarak" öldüler. Ölülere kefen ve cenaze parası temin etmek için O, seccadesini sattırdı. Mezattan elde edilen küçük meblâğ, masraflar ödenmedikçe cenazeleri gömmeye yanaşmayan nöbetçilere verildi. Sonradan, Hz. Bahauallah'ın ifadesine göre, gerekli masrafın iki katı verildiği halde cenazelerin gasilsiz, kefensiz ve tabutsuz, kendi elbiseleri ile defnedildikleri öğrenildi. O şöyle buyurmuştur: "Her şeye kadir ve her şeyi Bilen Allaha başka kimse Bizim başımıza gelenleri bilmez...Dünyanın kuruluşundan bugüne kadar böyle bir zulüm ve cefa ne görüldü ne duyuldu." Kendinden bahsederek yazıyor: "O'nun ömrünün büyük kısmı düşmanlarının pençesinde eza görmeye geçti. O'nun acıları, zalimlerin O'nu insafsızca kapattıkları bu belâ Mahpesinde şimdi zirvesine çıktı."

Sımsıkı uygulanan yasağa rağmen Mahpesin kapılarına varabilen ve bazıları tâ İran'dan yaya gelmiş olan birkaç ziyaretçi, ikinci hendeğin ötesinde durup yüzlerini Mahpesin pencerelerine çevirmek suretiyle Mahpusun yüzünü uzaktan şöyle bir görmekle yetinmek zorunda kaldılar. Şehre girmeyi başaran bir iki kişi ise, O'nun yüzünü bile göremeden üzüntü içinde geri çevrildiler. Huzuruna ilk erebilen Emin-i İlahi lâkaplı fedakâr Hacı Abdülhasan Erdekânî, O' nunla ancak çarşı hamamında karşılaşabildi; Hz. Bahauallah'a yaklaşmadan veya tanıdığını belli edecek bir harekette bulunmadan O'nu görmesi önceden kararlaştırılmıştı. Musul'dan gelen bir başka ziyaretçi, Üstad İsmail Kaşı, hendeğin öte yanında saatlerce ayakta durup vecd içinde gözlerini Sevgilisinin penceresine diktikten sonra, gözlerinin zayıflığı yüzünden O'nun simasını göremeden ev olarak kullandığı Kermil Dağındaki mağaraya geri döndü. Bu olay, onun ümitlerinin kırılışını uzaktan üzüntü ile seyreden Mübarek Aileyi gözyaşlarına boğdu. Nebil bile kendini tanıdıkları şehirden acele ile kaçmak mecburiyetinde kalınca, aynı hendeğin karşısından Hz. Bahauallah'ı kısaca görmekle kaldı ve sert tedbirler yavaş yavaş gevşetilip sürgünlere katılması mümkün olana kadar Nazaret, Hayfa, Kudüs ve Hebron arasında dolaşıp durdu.

Bu musibetlerin ağırlığına bir de beklenmedik bir faciannın acısı ve elemi yüklendi. Hz. Abdülbaha'nın yirmi iki yaşındaki kardeşi, daha çocuk yaştaiken Tahran'dan Bağdat'a getirilip, Babasının Süleymaniye'den

dönüşünden sonra O' na katıldığı günlerden beri, Hz. Bahauallah'ın vahiy kâatibi ve O'nun sürgünlük yoldaşı olan takva sahibi Mirza Mehdi, En Pâk Dal, zamansız olarak suud etti. Bir akşam alaca karanlıkta, her zamanki gibi duaya dalmış olarak kışlanın çatısında gezinirken açık bir aydınlık penceresinden bir kat aşağıda duran bir tahta sandığın üstüne düştü ve göğüsünün delinmesi sonucunda yirmi iki saat sonra 23 Rebiülevvel 1287 (23 Haziran 1870) günü vefat etti. Vefatından önce son arzusu olarak, hayatının, Sevgililerinin huzuruna varmaktan menolunan kimseler için bir fide olarak kabul edilmesini kederli Babasından niyaz etti.

Hz. Bahauallah'tan oğlunun anısına, onun ölümünü, İbrahim'in kendi oğlunu kurban etme girişimi, İsa'nın çarmıha asılması ve İmam Hüseyin'in şehadeti gibi büyük kefarete olaylarının mertebesine yükselten bir münacat nazil oldu: "Ey Tanrı, Senin Bana bahsettiğini, Senin kullarını harekete geçirmesi ve dünyada yaşayanların belirlenmesi için Sana sunuyorum." ve yine, şehit oğluna şu kehanet dolu sözlerle seslendi: "Sen Tanrı'nın Emni ve bu ülkede O'nun Hazinesisin. Tanrı yakında Kendi iradesini senin vasıtanla zahir edecek."

Hz. Bahauallah'ın huzurunda gasledildikten sonra, "Baha'nın nurundan yaratılmış olan", "alçak gönüllülüğüne" Yüce Kalemin şahadet ettiği ve suudunun "esrarını" aynı Kalemin yazdığı o, kale nöbetçilerinin refakatinde şehir surlarının dışına taşındı ve Nebi Salih türbesine bitişik bir noktada toprağa verildi. Yetmiş yıl sonra naaşı buradan şanlı validesininki ile aynı zamanda çıkartılarak Kermil Dağı yamaçlarında kızkardeşinin kabrinin civarında ve Hz. Bab'ın mübarek türbesinin gölgesinde bir yere nakledilecekti.

Akkâ Mahpusunun ve sürgün yoldaşlarının katlandıkları belâlar bununla da bitmedi Bu elemli olaydan dört ay sonra, Türk kıtalarının seferberliği nedeniyle Hz. Bahauallah ile beraberindeki kimselerin kışlayı terketmeleri gerekti. O'na ve ailesine ayrılan şehrin batı mahallesindeki Malik'in evinde üç ay gibi kısa bir süre kaldıktan sonra, resmî makamlar tarafından bu evin karşısındaki Havvam'ın evine, birkaç ay sonra oradan Rebi'nin evine ve nihayet dört ay sonra Udî Hammar'ın evine nakledildiler. Bu son ev o kadar dardı ki, odalarından birini kadınlı erkekli onüç kişi paylaşmakta idiler. Arkadaşlarından bir kısmı başka evlerde, bazıları da Han-ı Avamid kervansarayında kalıyorlardı.

Sıkı mahpusiyetleri ancak hafiflemiş ve nöbetçileri yeni savulmuş idi ki, toplulukta için için kaynamakta olan bir iç bunalım ani ve felâketli bir

şekilde patlak verdi. Hz. Bahauallah Kendisi ile birlikte Akkâ'ya gelmiş olan sürgünlerden ikisinin yakışıksız davranışları yüzünden onları yanından uzaklaştırmaya mecbur kalmıştı. Seyyid Muhammed bu fırsattan yararlanmakta gecikmedi. Kendine katılan bu yeni yaşmaların desteği ve casusluk yapan eski taraftarları ile birlikte İstanbul'da başlattığından daha haince bir kötüleme, karalama ve dolap çevirme kampanyasına girişti. Maksudı zaten baĒnaz ve kuşkucu olan halkı yeni bir düşmanlık ve taşkınlık dalgasına kaptırmaktı. Şimdi Hz. Bahauallah'ın hayatı yeni bir tehlikenin tehdidi altındaydı. Taraftarlarını zalimlere karşı misillemede bulunmaktan birkaç kere sözlü ve yazılı olarak kesinlikle menetmiş ve hatta sevgili Efendisinin çektiği cefaların intikamını almaya niyetlenen sorumsuz bir Arap mümini Beyrut'a geri göndermiş olduğu halde, arkadaşlarından yedisi kendilerine eziyet edenleri gizlice bulup, aralarında Seyyid Muhammed ve AĒa Can da bulunan üçünü katlettiler.

Zaten baskı altında bulunan topluluk tarif edilemez bir dehşet ve yeise kapıldı. Hz. Bahauallah'ın öfkesi sınır tanımıyordu. Bu fiilin işlenmesinden kısa bir süre sonra nazil olan bir Levihte duygularını şöyle dile getirmiştir: "EĒer başımıza gelen işlerden söz etmiş olsaydık gökler yarılr, daĒlar toz olurdu." Bir başka yerde buyurur: "Benim mahpusluĒum Bana zarar veremez. Bana zarar verecek şey, Beni sevenlerin, Bana baĒlılık iddia edenlerin yüreĒimi ve kalemimi inleten işler işlemeleridir." Yine buyurur: "Benim mahpusiyetim Bana utanç getirmez. Hayır, Hayatıma yemin olsun ki Bana şeref getirir. Beni utandıracak şey, taraftarlarım arasından Beni sevdiklerini söyleyip de aslında Şeytanın peşinden gidenlerin davranışlarıdır."

Vahiy kâtibine Levihlerini yazdırdığı sırada Vali, komutasındaki kılıç çekmiş askerlerle evini kuşattı. Komutanları kadar halk da büyük heyecan içindeydi. Her taraftan baĒırıp çağırılmalar duyuluyordu. Hz. Bahauallah bir emirle Vilâyete çağrıldı, sorguya çekildi ve ilk gece oĒullarından biri ile beraber Şavirdi Hanının bir odasında gözaltında tutuldu, sonraki iki gece o civarda daha iyi bir yerde kaldı ve ancak yetmiş saat sonra evine dönmesine izin verildi. Hz. Abdülbaha ilk geceyi hapishanede zincirlere baĒı geçirdikten sonra Babasıyla birlikte olmasına müsaade edildi. Arkadaşlarından yirmibeşi daha bir başka hapishanede zincire vuruldular, fakat o iĒrenç suçu işleyen ve birkaç yıl hapsedilenlerin dışında hepsi altı gün sonra Şavirdi Hanına nakledilip altı ay orada gözaltında bulunduruldu.

Hız. Bahauallah'ın Vilâyete gelişinde şehrin kumandanı O'na dönerek pervasızca sordu: "Tarafdarlarınızdan bazılarının bu şekilde hareket etmeleri doğru mu?" Cevabını derhal aldı: "Eğer askerlerinizden biri kötü bir şey yaparsa onun yerine siz mi sorumlu tutulup ceza görürsünüz?" Sorgulama sırasında adı ve nereden geldiği soruldu. "Bu, güneşten daha açıktır" cevabını verdi. Aynı soru bir kere daha sorulunca şunu söyledi: "Bundan söz etmeyi uygun bulmuyorum. Elinizde bulunan hükümet fermanına bakınız." Soru, belirgin bir saygıyla bir kere daha tekrarlanınca, Hız. Bahauallah haşmet ve kudretle konuştu: "Adım Bahauallah (Tanrı'nın Işığı), memleketim Nur (ışık) dur. Bunu böylece bilesiniz." Müftüye dönerek üstü örtülü şekilde onu kınayan sözler söyledikten sonra orada toplananlara heyecan ve hiddet dolu kelimelerle hitap etti. Hiç kimse kendinde O'na cevap verecek cesareti bulamadı. Mülük Suresinden âyetler okuduktan sonra kalkıp toplantıyı terketti. Az sonra Vali haber gönderip evine dönmekte serbest olduğunu bildirdi ve olup bitenler için özür diledi.

Bu olayın ardından, zaten sürgünlere karşı kötü duygularla dolu olan halk, onların inandığı Dinin adını taşıyan her şeye karşı derin bir husumet besler oldu. Yüzlerine karşı açıkca ve çekinmeden onları imansızlık, dinsizlik, terörcülük ve küfür ile suçluyorlardı. Hız. Bahauallah'ın bitişik komşusu olan Abud, evini şimdi çok korktuğu ve çekindiği komşusunun evinden ayıran duvarı takviye etti. Mahpus sürgünlerin çocukları bile, o günlerde ne zaman sokağa çıkmak isteseler izleniyor, lânetleniyor ve taşlanıyorlardı.

Hız. Bahauallah'ın belâ ve musibet kâsesi artık dolup taşıyordu. Son derece aşığılâtıcı, endişe ve hatta tehlikelerle dolu bir durum sürgünlerin karşısında dikilmeye devam etti; tâ ki sarsılmaz bir iradenin tayin ettiği bir zamanda, sefalet ve hakaret dalgası gerilemeye ve Emrin kaderinde Hız. Bahauallah'ın Bağdat'ta ikametinin son yıllarında görülen devrim yaratıcı değişiklikten daha göze çarpıcı bir değişme başlayana kadar.

Halk içindeki bütün unsurların Hız. Bahauallah'ın masumiyetini zamanla kabul etmesi; O'nun öğretilerinin gerçek ruhunun, insanların ilgisizlik ve bağınazlıktan oluşan sert kabuğuna yavaş yavaş nüfuz etmesi; Emre ve taraftarlarına karşı fikri ümitsiz derecede zehirlenmiş olan eski valinin yerine akıllı ve insancıl bir kimse olan Ahmed Tefkik Bey'in getirilmesi; artık erkeklik çağının tam olgunluğuna ulaşan ve sıradan halkla temasları sayesinde gitgide Babasına kalkan olan Hız. Abdülbaha'nın durup dinmeyen gayretleri; suçsuz arkadaşların hapisliğinin uzatılmasına sebep olan memurların talih eseri azledilmeleri; hep bunlar bir tepkinin

oluşmasına yol açan olaylardı ve bu tepki Hz. Bahauallah'ın Akkâ'daki ikametinin ayrılmaz bir unsuru olacaktı.

Önce Hz. Abdülbaha ile ilişkilerinin, sonra da fesatçıların onu öfkelenmek amacıyla dikkatine sundukları Emri eserleri okumasının sonucu olarak yüreğinde yavaş yavaş bir bağlılık uyanan Vali, Hz. Bahauallah'a duyduğu saygının bir nişanesi olarak O'nun huzuruna ayakkabılarını çıkartmadan girmez oldu. Hatta en gözde danışmanlarının, gözetimi altındaki Mahpusun taraftarları sürgünler olduğuna dair şayialar çıktı. Kendi oğlunu, öğrenim ve aydınlanma için Hz. Abdülbaha'ya göndermeyi âdet edindi. Hz. Bahauallah ile uzun zamandır arzu ettiği bir görüşme sırasında, O'na bir hizmette bulunma ricasına karşılık, otuz yıldan beri kullanılmaz hale gelen su yollarını tamir ettirmesi önerilince bu öneriyi derhal uygulamaya girişti. Padişahın fermanına göre ziyaretçilerin şehre girmeleri yasak olduğu halde, aralarında ikisi de Tabersi savaşının gazileri olan mümin ve saygıdeğer Molla Sadık Horasani ile Bedi' nin babası da bulunan ziyaretçilere karşı hiçbir itirazda bulunmadı. Birkaç yıl sonra vali olan Mustafa Ziya Paşa ise o derece yumuşak davrandı ki, Mahpusun ne zaman isterse şehir kapılarının dışına çıkmakta serbest olduğunu bildirdi, fakat Hz. Bahauallah bu teklifi kabul etmedi. Hatta, bağnazlığı ile ün yapmış Akkâ Müftüsü Şeyh Mahmut bile, Emre döndü ve içinde yeni doğan coşku ateşiyle Hz. Muhammed'in Akkâ'ya dair hadislerinin bir derlemesini yaptı. Zaman zaman Akkâ'ya tayin edilen anlayışsız valiler bile, sahip oldukları keyfi kudrete rağmen, Emrin Kurucusunu hakikî hürriyete ve nihayetle maksadının gerçekleşmesine doğru götürmekte olan güçlere set çekemediler. Yıllar geçtikçe, Suriye'de ikamet eden edipler ve hatta ulema, Hz. Bahauallah'ın yükselmekte olan azamet ve kudretini kabul ettiler. Edirne'de iken Hz. Bahauallah'a karşı derin bir bağlılık gösteren ve bu arada Valiliğe yükselen Aziz Paşa sırf Hz. Bahauallah'a saygılarını sunmak, hayranlık ve ihtiram duyduğu bir Zat ile dostluğunu tazelemek için iki defa Akkâ'yı ziyaret etti.

Hz. Bahauallah hemen hemen hiçbir zaman Bağdat'taki gibi kişisel görüşmeleri kabul etmediği halde, artık nüfuzu öylesine derinleşmişti ki, şehir sâkinleri iklim ve sudaki belirgin iyileşmeyi, O'nun devamlı olarak şehirde ikametine yoruyorlardı. O'na verdikleri "haşmetli lider", "asaletmeab" gibi sıfatlar, halk arasında uyandırdığı saygının ifadesi idi. Bir keresinde, Vali ile birlikte huzuruna kabul edilen bir Avrupalı general öylesine etkilenmişti ki, "kapının yanında dizleri üstünde kaldı." Şehir kapılarının dışına çıkmaya razı etmek için Akkâ Müftüsü Şeyh Ali Miri, Hz. Abdülbaha'nın teklifi üzerine, O'na hapis-şehir duvarları arasındaki dokuz

yıllık mahpusiyetini sona erdirmeye izin vermesi için yalvardı. Şehrin doğusundaki bir nehrin ortasında Nameyn bahçesi adlı küçük bir ada vardı. Rıvzan sıfatıyla şereflendirilen ve O'nun, "Yeni Kudüs" ve "Yeşil Adamız" diye adlandırdığı bu yer, Hz. Abdülbaha tarafından O'nun için kiralanıp hazırlanan, Akkâ'nın birkaç kilometre kuzeyindeki Abdullah Paşa evi ile birlikte, on yıla yakın bir süre surların dışına adım atmamış ve beden hareketi olarak sadece yatak odasının zeminini biteviye adımlamış olan O Zat'ın şimdi en sevdiği dinlenme yerleri olmuştu.

İki yıl sonra, Hz. Bahauallah hapiste iken büyük bir servet harcanarak inşa edilen ve salgın bir hastalığın başlaması yüzünden sahibinin alelacele ailesiyle birlikte terkettiği Udî Hammar'ın sarayı önce kiralandı, sonra da satın alındı. Hz. Bahauallah bu binayı, "ulu konak", "Allahın insanlığa nasib ettiği en yüce manzara" olarak tarif etmiştir.

Hz. Abdülbaha'nın, eski Osmanlı Sadrazamlarından Mithat Paşa'nın daveti üzerin Beyrut'u ziyareti bu zamana rastlar. O şehrin devlet ve din liderleri ile münasebetleri, namılı Şeyh Muhammed Abdu ile birkaç kere görüşmesi, topluluğun itibarının son derece yükselmesine ve o topluluğun en seçkin üyesinin ününün yayılmasına neden oldu. Nasıra Müftüsü, ilim ve itibar sahibi Şeyh Yusuf O' nu görkemli bir şekilde karşıladı, Beyrut valilerine ev sahipliği yapan Müftü, Hz. Abdülbaha, kardeşi ve Akkâ Müftüsü ile şehre yaklaşırken, bütün ekâbiri birkaç kilometre öteden onları karşılamak için yola çıkardı. Bu Şeyh Yusuf'un daha sonra Akkâ'yı ziyaretinde Hz. Abdülbaha da onun için debdebeli bir karşılama hazırladı. Bütün bunlar daha birkaç yıl öncesine kadar O'na ve sürgün arkadaşlarına küçümseme ve aşağılama ile bakan kimselerin hasedini celbetti.

Sultan Abdülaziz'in haşin fermanı resmen iptal edilmemekle biraber hükmünü yitirmişti. Gerçi Hz. Bahauallah ismen hâlâ bir mahpustu ama, Hz. Abdülbaha'nın buyurduğu gibi, "Haşmet ve gerçek saltanat kapıları ardına kadar açıldı. Filistin yöneticileri O'nun nüfuz ve kudretine haset ettiler. Valiler ve mutasarrıflar, paşalar ve memurlar O'nun huzuruna çıkabilmek şerefi için tevazu ile ricada bulunurlardı, fakat bu ricaları O nadiren kabul ederdi."

İşte bu konakta seçkin Şarkiyatçı, Cambridge Üniversitesinden Prof. E. G. Browne'a, Behci'de Hz. Bahauallah'ın misafiri olduğu beş gün içinde arka arkaya dört mülâkat bahşedildi. (15-20 Nisan 1890). Bu mülâkatlar Sürgün'ün tarihî beyanı ile ölümsüzleştirildi: "Bu faydasız

çatışmalar, bu yıkıcı savaşlar sona erecek ve 'En Büyük Barış' kurulacak."Profesör, gelecek nesiller için unutulmaz bir tanıklıkta bulunmuştur: "Baktığım simayı tarif etmem mümkün değil, ama asla unutamam. O nüfuz edici gözler sanki insanın tâ içini okuyor, o geniş alından kudret ve yetki yayılıyordu...Kralların boşuna haset edeceği, imparatorların beyhude arzulayacağı bir bağlılık ve sevginin hedefi olan Kişinin önünde eğilirken kimin huzurunda olduğumu sormaya gerek yoktu." Ve devam ediyor: "Burada yaşadığım unutulmaz beş gün boyunca, ölüme benzer bir uykuyla uyuyan insanları değiştirmek ve canlandırmak için gözle görünmeyen fakat gitgide büyüyen bir güçle çalışan o kudretli ve olağanüstü ruhun kaynağı olan kimselerle konuşmak için, eşsiz ve unutulmaz fırsatlarım oldu. Gerçekten bu acayip ve insanı duygulandıran tecrübeyi yazık ki hakkıyla anlatabilmekten âcizim."

Aynı yıl Hz. Bahauallah'ın çadırı, "Celal Çadırı, İlyas Peygamberin vatanıolan ve Eşiya'nın "tüm kavimlerin toplanacağı Tanrı'nın Dağı"diye övdüğü Kermil Dağında, "Tanrının ve O'nun Bağı'nın Tepesinde" dikildi. Dört defa Hayfa'ya gitti, son seyahati üç ay sürdü. Bu sehayatlerden birinde çadırı Karmelit Manastırı civarında dikili iken O, "Asma bağı'nın Tanrısı", içindeki atf ve kehanetlerle dikkati çeken Kermil Levhini indirdi. Bir başka sefer, o dağın yamaçlarında dururken, ileride Hz. Bab'ın ebedi istirahatgâhı olacak ve O'na lâyük bir türbe inşa edilecek noktayı Hz. Abdülbaha'ya Bizzat işaret etti.

Ayrıca, Hz. Bahauallah'ın arzusu üzerine, İsa Hristos'un elçiliği ile ilişkili Göl'ün kıyısında araziler satın alındı. Buraları O'nun Emrinin izzetine tahsis ve takdis edilecek, ve Levihlerinde Kutsal Topraklarda "bir boydan bir boya" yükseleceğini ve "Ürdün Nehri ile civarındaki zengin ve mübarek arazilerde" kurulacağını haber verdiği ve yine aynı Levihlerde, "tek gerçek Tanrıya ibadet ve hizmete" vakfedilmesi için verdiği "sayılı ve etkileyici yapıların" öncüsü olacaktı.

Hz. Bahauallah'ın yazışmalarının muazzam bir boyuta varması; bu yazıların gönderilmesi ve dağıtılması için İskenderiye'de bir Bahai bürosu kurulması; Beyrut'a yerleşip, oradan geçen ziyaretçilerin haklarını koruyan sadık taraftarı Muhammed Mustafa'nın sağladığı imkânlar; mahpusluğu artık sözde kalmış olarak İran, Irak, Kafkaslar, Türkistan ve Mısır'da sayıları artmakta olan noktalarla nisbeten rahatça haberleşebilmesi; Cemal Efendi adıyla bilinen Süleyman Han Tanakabuni'yi Hindistan ve Burma'da sistemli bir tebliğ kampanyası başlatmakla görevlendirmesi; taraftarlarından birkaçını "Allah'ın Emrinin Elleri" tayin etmesi; Şiraz'daki Mübarek Evin

tamir edilerek, resmen Hz. Bab' ın zevcesinin ve onun kızkardeşinin emanetine bırakılması; İran, Hindistan ve Burma'da gezici mübelliğlerin gayret ve sebatının meyvası olarak çok sayıda Yahudi, Zerdüştü ve Budist'in hidayeti - ki bu kimselerin otomatik olarak Hristiyanlık ve İslâmiyetin ilâhi kaynaktan olduklarını kabul etmeleri ile sonuçlanmıştır - bütün bu gelişmeler, ne kadar kudretli veya düşmanca olurlarsa olsunlar, ne hükümdarların ne de din büyüklerinin yokedemiyeceği ve altememiyeceği bir liderliğin hayatiyetini gösteriyordu.

Bu arada unutulmaması gereken başka gelişmeler de oldu. Rusya Türkistan'ında yeni kurulan Aşkabad kentinde varlıklı bir toplum geliyordu. Anlayışlı bir hükümetin iyi niyeti sayesinde burada bir Bahai mezarlığı kuruldu, Bahai dünyasının ilk Maşrikül Ezkârı olan binalar yapıldı; Fazıl Kâini ve bilgili yazar Mirza Ebul Fazıl'ın konuşma ve yazılarının meyvesi olarak, Orta Asya'daki uzak Semerkant ve Buhara'da Emrin yeni ileri karakolları yerleşti; Hindistan' da Emrin Kurucusunun, O'nun "En Kutsal Kitabı"da dahil, beş ciltlik yazıları yayınlandı ve bu yayımlar daha sonraki yıllarda Doğu ve Batı dünyasında çeşitli yazı ve dillerde yayınlanıp dağıtılan Emrî literatürün öncüsü oldu.

Sürgün arkadaşlarından birinin ifadesine göre Hz. Bahauallah buyurmuştur: "Sultan Abdülaziz Bizi büyük bir zillet içinde bu beldeye sürgün etti, maksadı Bizi yoketmek ve aşağılamak olduğu için, karşımıza çıkan izzet ve rahatlık imkânlarını reddetmedik." Ayrıca, Nebil tarihinde bir keresinde şöyle söylediği yazılıdır: "Allah'a hamd olsun ki, artık bu bölgelerin bütün insanları Bize karşı teslimiyet göstermektedir." Yine aynı tarihten: "Osmanlı Sultanı Bize haksız ve sebepsiz yere zulmetmeye girişti ve Bizi Akkâ kalesine yolladı. Sultanın fermanı Bizimle hiç kimsenin görüşmemesini, Bizim herkesin nefretine maruz olmamızı emrediyordu. Ama İlâhi Kudret Eli Bizim öcümüzü süratle aldı. Önce Padişahın yeri doldurulamaz iki veziri ve mahremi olan Ali ve Fuat Paşalar üzerine belâ yelleri estiren bu El, daha sonra, Aziz'in kendine uzanıp onun defterini dürdü ve onu Kudret ve Kuvvet pençesi ile yakaladı."

Hz . Abdülbaha aynı konuda şöyle yazar: "Düşmanları O'nu hapsedmekle Mübarek Emri tamamen yoketmek niyetinde idiler, ama aslında bu hapisane Emrin en büyük yardımcısı ve gelişme vasıtası oldu...Bu şanlı Varlık, Emrini Sicn-i Azam'da yükseltti. Işığ bu Mahpesten parladı; ünü dünyayı fethetti ve Bahasının ilânı Doğu'ya ve Batı'ya ulaştı. O'nun ışığı başlangıçta bir yıldızdı, şimdi parlak bir güneş oldu. Bugüne kadar böyle birşey görülmemiştir."

O'nun Akkâ'daki yirmidört yıllık sürgünlüğünün şartlarının böyle kayda değer şekilde değişmesi karşısında Hz. Bahau'llah'ın Kendi kaleminden şu anlamlı sözlerin çıkmasına şaşılır mı? "Herşeye Kadir Allah...bu Hapishaneyi En Yüce Cennete, Cenneti Alâ'ya çevirdi."

BÖLÜM XII

HZ. BAHAU'LLAH'IN AKKA'DA KALEBENTLİĞİ

(Devam)

Hız. Bahau'llah ve O'na refakat eden küçük çevresi, onları dünya yüzünden silmeye yönelik bir sürgünlüğün şiddetli sıkıntılarına katlanırken, anavatanında devamlı olarak büyüyen müminler topluluğu, O'nun ve yoldaşlarının maruz kaldıklarından çok daha ağır ve uzun süreli baskı ve eziyetler altındaydılar. Gerçi bu baskılar, Emrin doğuşunu kanla yıkayan ve Hız. Abdülbaha'nın şahadetiyle tek bir yıl içinde "dörtbinden fazla cana kıyan, büyük bir kadın ve çocuk topluluğunu koruyucusuz ve desteksiz bırakan" kan deryasından daha küçük çaptaydı, ama doymak bilmeyen ve aman vermeyen düşmanın sonradan işlediği caniyane ve müthiş işler bir o kadar çeşitli ve daha vahşi idi.

Hız. Bahau'llah'ın, "insaf ve adalet şehirleri sakinlerini ağlatan işler işleyen" biri olarak "Zalimlerin Şahı" adıyla damgaladığı Nasıreddin Şah, şimdi olgunluk yaşına ve müstebit kudretinin doruğuna varmıştı. "Doğu'nun kadim geleneklerine sımsıkı bağlanmış" bir memleketin kaderinin tek hâkimi; canı istediği gibi yükseltip alçaltabileceği "rüşvetçi, yalancı ve sadakatsiz" vezirlerle çevrili; "her üyesinin şu veya bu yönden hem rüşvet veren, hem rüşvet alan rolünü oynadığı" bir yönetimin başı; Emre husumetinde, bir "din devleti"ni teşkil eden bir ruhban sınıfı ile müttefik; zulümde ileri gelen, taassup, zillet, tamah ve ahlâksızlıkla ün kazanmış bir millet tarafından desteklenen bu kaprisli hükümdar, artık Hız. Bahau'llah'ın şahsına el uzatamaz olunca, kendi ülkesi içinde bu çok korkulan ve yeni canlanmış topluluktan geri kalanları ezip yoketmeye girişti. Rütbe ve kudret bakımından kendinden sonra gelen üç oğluna iç işlerin idaresi için hemen hemen tüm yetkisini devretti ve memleketindeki bütün eyaletlerin valiliğini onlara verdi. Azerbaycan eyaletini tahtının varisi olan ve Şeyhi mezhebinin nüfuzu altına girdiği için mollalara karşı büyük saygı besleyen zayıf ve silik Muzafferüddin Mirza'ya ayırdı. Hayattaki oğullarından en büyüğü ve anası avamdan olan Zillüssultan adıyla maruf kurnaz Mesud Mirza'nın haşin ve

zalim idaresine Yezd ve İsfahan eyaletleri de dahil ülkenin beşte ikisi düşerken, en sevdiği oğlu, NaibüsSaltani ünvanını taşıyan Kâmrân Mirza'ya, Gilan ve Mazenderan'n idaresini ihsan etmekle beraber aynı zamanda Tahran Valisi, savaş bakanı ve ordunun baş kumandanı tayin etti. Babalarının gözüne girmek için yarışan bu son iki prens arasında öylesine bir rekabet vardı ki, her ikisi de kendi hükmü altındaki müçtehitlerin desteği ile, Hz. Bahau'llah'ın emri üzerine öz savunma için bile olsa silâhlı mukavemeti bırakan ve O'nun "Ölmek öldürmekten iyidir" hükmüne boyun eğen savunmasız bir toplumu kovalamak, yağmalamak ve yoketmek gibi sevaplı bir işte birbirlerini geçmeye uğraşıyorlardı. Bahailiğin liberal etkilerinin, hükümdarın kendisinden bile daha çok korkuttuğu Tahran'ın iki büyük müçtehidi Hacı Molla Ali Kâni ve Seyit Sadık Tabatabai, İsfahan'lı meslektaşları Şeyh Muhammed Bakır ve İsfahan Cuma İmamı Mir Muhammed Hüseyin gibi fesatçı ulema da, ellerindeki bütün kudret ve yetki ile düşmana vurmak için en küçük bir fırsatı bile kaçırmamak niyetindeydiler.

Tabii olarak bu kadar tehlikeli olan bir Durumda Emir yeraltına saklandı ve gelişmesinin bu sarsıntılı döneminin en büyük özelliğini tutuklamalar, sorgulamalar, hapisler, lânetler, yağmalar, işkence ve idamlar teşkil etti. Edirne'de başlayıp Akkâ'da büyük boyutlara ulaşan hac ziyaretleri, Hz. Bahau'llah'ın huzuruna varanların vasıtasıyla Levihlerin yayılması ve coşku dolu haberlerin dolaşması da, Edirne'de Emir mensuplarının arasında meydana gelen bölünmenin ve Emrin Liderinin hayat boyu sürgün cezasına çarptırılmasının Emrin sonu demek olduğunu boşuna hayal etmiş olan ulema ve halkın husumetini büsbütün körükledi.

Abadi'de Üstat Ali Ekber adında biri, o şehrin seyyidlerinden birinin tahriki ile yakalanıp öyle amansızca dövüldü ki, tepeden tırnağa kana boyandı. Takur köyünde Şah'ın emriyle köy halkının malları yağmalandı, Hz. Bahau'llah'ın üvey kardeşlerinden Hacı Mirza Rıza Kuli tutuklanıp Tahran'daki Siyah Çal Zindanına atıldı ve bir ay orada bırakıldı; Hz. Bahau'llah'ın bir başka üvey kardeşi de, yakalanıp kızgın demirlerle dağlandıktan sonra Derkala köyünde ateşe atıldı.

Nebil'in tebliği ile Emre yönelmiş olan "Şehitlerin iftiharını" lâkaplı Horasan'lı Ağa Buzurg, Nasıreddin Şah'a yazılan Levhi götüren onyedinci yaşındaki Şanlı Bedi, (harika) ki Hz. Bahau'llah'ın teyid buyurdukları gibi, "kudret ve kuvvet nefesi" ona üflenmişti, tutuklandı, üç gün arka arkaya vucudu dağlandı, kafası tüfek dipçığı ile vurula vurula ezilip hamur haline geldi ve cesedi bir çukura atılarak üzerine taş toprak dolduruldu. O,

Hız.Bahaullah'ın mahpusiyetinin ikinci yılında kışlada ziyaretinde bulunmuş ve adı geçen Levhi götürmeye gönüllü talip olarak, Şah'ın eline teslim etmek için yalnız başına ve yayan Tahran yollarına düşmüştü. Dört ay yolculuktan sonra Tahran'a vardı. Üç gününü oruç tutup bekleyerek geçirdi ve Şimran'a bir av seferine çıkan Şah'ın alayının karşısına çıktı. Sükûnet ve saygı ile Hükümdara yaklaşarak seslendi: "Ey Şah Sana Şeba'dan önemli bir haberle geldim." Hükümdarın emri ile Levih elinden alınıp cevap vermeleri için Tahran müçtehitlerine teslim edildiyse de, onlar Mektubu cevaplandırmaktan kaçınıp habercinin öldürülmesi tavsiyesinde bulundular. Şah, Sultanın vezirlerinin düşmanlığını körüklemek ümidi ile Levhi İstanbul'daki İran Sefirine yolladı. Hz. Bahaullah üç yıl boyunca o gencin yiğitliğini övmeye devam etti ve onun büyük fedakârlığına, "Elvahımın tuzu" kelimeleri ile atıfta bulundu. Babaları Zencan mücedelesinde şehit düşen Aba Beşir ve Seyyid Eşref'in aynı günde kafaları yine o şehirde kesildi. Aba Beşir, namaz için secdeye varırken cellâda darbesini nasıl indireceğini söylüyordu. Canavarca dövülmesinin sonucu olarak tırnak diplerinden kanlar boşanan Seyyid Eşref'in ise şehit arkadaşını kucaklamış olarak başı kesildi. İşte bu Eşref'in anasıdır ki, tek evlâdını imanından dönmeye ikna etmek ümidiyle hapishaneye gönderildiğinde, eğer Emirden dönerse onu evlâtlıktan reddedeceğini söyleyerek Aba Beşir'in izinde yürümesini emretti ve hatta kupkuru gözlerle, can verişini seyretti.

Zengin ve seçkin Muhammed Hasan Han Kaşî, Burucerd'de insafsızca yediği falaka dayağından öldü. Mirza Ağa Rıkapsaz, Mirza Rafi Hayyat ve Neshed'li Nebi, mahalli müçtehidin emriyle bir gece aynı anda boğazlandılar ve mezarları bir grup tarafından üzerlerine çöp ve pislik atılarak kirletildi. Kaşan'da ölümünden önce kendine uzatılan suyu reddeden ve yalnız şehadet şerbetine susadığını söyleyen Şeyh Abulkasım Mazkani, secde sırasında ensesine vurulan darbeyle öldü.

Edirne'de Hz.Bahaullah'ın Levihlerini sevgi ve bağlılıkla çoğaltan Mirza Bekir Şirazi, Kerman'da öldürüldü. Yaşlı ve hasta Gul Muhammed öfkeli bir kalabalık tarafından yerlerde çiğnendi, ik seydidin kabaralı kunduraları altında kaburgaları ezildi ve dişleri kırıldı, şehir dışında bir çukura gömülen cesedi ertesi gün çıkartılıp sokaklarda sürüklendi ve nihayet kırlarda bırakıldı. Sınırsız taassubu ile meşhur Meşhed'de, Bedi'nin babası ve Tabersi gazisi olan ve oğlunun şehadetinden sonra Hz.Bahaullah'ı ziyaret edip, hamiyet ateşiyle tutuşmuş olarak Horasan'a dönmüş bulunan seksenbeş yaşındaki Hacı Abdülmecid'in sinisini belinden boğazına kadar yardılar, kafasını mermer bir levhanın üstüne koyup gelen geçenin hakaretli bakışlarına maruz bıraktılar. Bu kalabalık, kesik başı utanç verici bir şekilde

çarşı pazarda dolaştırdıktan sonra, akrabalarına verilmek üzere morga bıraktılar.

İsfahan'da Şeyh Muhammed Bakır'ın emriyle Molla Kâzım'ın başı kesildi, cesedi hızla koşan bir ata çiğnetildikten sonra ateşe atıldı. Seyyid Ağa Can'ın kulakları kesilerek boynuna takılan yularla sokaklarda ve çarşıda gezdirildi. Bir ay sona da aynı şehirde ünlü iki kardeş olan "Mirza Muhammed Hasan" (Şehitlerin Sultanı) ile "Mirza Muhammed Hüseyin'in (Şehitlerin Sevgilisi) faciası vukua geldi. Cömertlik, emanet, şefkat ve imanlarıyla ün yapmış olan "ikiz parlak ışığın" şehadeti Cuma İmamı hain ve ahlâksız Mir Muhammed Hüseyin'in kışkırtmalarıyla oldu. Hz. Bahauallah'ın "dişi yılan" dediği bu adam, iş dolayısıyla iki kardeşe büyük miktarda borçluuydu. Onları Babi olarak ihbar etmek ve ölümlerini sağlamak suretiyle borçlarından kurtulmayı planladı. Zengin eşyalarla döşeli evleri yağma edildi, bahçedeki ağaç ve çiçeklere kadar bütün mallarına el konuldu; Hz. Bahauallah'ın "kurt" adını verdiği Şeyh Muhammed Bakır ölüm fermanlarını imzaladı; ZillüsSultan onayladıktan sonra zincirlere vuruldular, başları kesildi, Şah meydanına götürülerek aşağılık ve yırtıcı bir halkın hakaretlerine terkedildiler. Hz. Abdalbaha şöyle yazar: "Bu iki kardeşin kanlarının dökülüş şekli karşısında Julfa'nın Hristiyan rahibi o günde ağlayıp inledi." Hz. Bahauallah onların ölümünden duyduğu kederi ifade etmek ve erdemlerini övmek için birkaç yıl Levihlerinde onlardan bahsetti.

Molla Ali Can Mazenderan'dan Tahran'a yaya getirildi. Bu yolculukta çekilenzahmetlerin şiddetinden boynu yara içindeydi ve bedeni belinden ayaklarına kadar şişmişti. Şehadet gününde su istedi, abdest alıp namaz kıldı, cellâdına önemli bir miktar para hediye etti ve hâlâ ibadet etmekte iken boğazı bir hançerle kesildi, üç gün ortada bırakılan cesedine tükürüldü, çamur atıldı ve sonunda parça parça edildi. Hz. Bab'ın zamanında Emre iman etmiş olan Molla Ali Namık da, şiddetli bir hucuma uğradı ve kaburgalarının kazma ile kırılması sonucunda hemen öldü. Mirza Eşref İsfahan'da öldürüldü, cesedi "kurdun oğlu" Şeyh Muhammed Takı Necefi'nin ve çömezlerinin ayakları altında çiğnenip parçalandıktan sonra yakılmak için halkın eline teslim edildi, kararmış kemikleri bir duvarın altına gömüldü.

Yezd şehrinde, oranın müçtehidinin teşviki ve ZillüsSultan'ın oğullarından olan katı kalpli Vali Mahmud Mirza'nın emriyle bir gün içinde yedi kişi korkunç şekilde öldürüldü. Bunlardan ilki, Ali Asgar adlı yirmiyedi yaşında bir genç, boğulup cesedi bazı Yahudilere teslim edildi. Ölünün altı arkadaşını kendileriyle gelmeye zorlayan bu adamlar, etrafları

bir güruh insan ve davul ve boru çalan askerlerle çevrili olarak cesedi sokaklarda sürükleyip Telgrafhaneye geldiler. Burada seksenbeş yaşındaki Molla Mehdi'nin kafasını kesip aynı şekilde şehrin başka bir mahallesine sürüklediler, bir seyirci kalabalığının gözleri önünde, davul ve boru sesleriyle çılginlaşmış olarak Ağa Ali'yi de o şekilde öldürdüler. Geri kalan dört kişiyi yanlarında taşıyarak oranın müçtehidinin evine gittiler, halka hitap eden ve yaklaşan şehadetinden dolayı sevinçli olan Molla Al Sebzivari'nin boğazını kesip, daha canlıyken vücudunu bahçe beli ile parça parça ettiler, başını taşlarla ezdiler. Bir başka mahallede, Mehriz kapısının yakınında Muhammed Bakır'ı öldürdüler ve müzik sesi gitgide çılginlaşıp halkın naralarını bastırırken, geriye kalan yirmi yaşlarında iki kardeşin, Ali Asgar ve Muhammed Hasan'ın başlarını kestiler. Muhammad Hasan'ın midesini yardılar, kalbini ve ciğerlerini söktüler, sonra başını bir mızrağa saplayıp müzik eşliğinde sokaklarda gezdirdiler, bir dut ağacına asıp kalabalığa taşıdılar. Gövdesini annesinin evinin önüne attılar, kadınlar bu eve girdiler, dansedip eğlendiler. İlaç olarak kullanılmak üzere etlerinden parçalar kopardılar. Nihayet Muhammed Hasan'ın başını gövdesiyle birleştirdiler ve diğer şehitlerin naaşlarıyla beraber şehrin kenar mahallelerine götürüp kafatasları kırılana kadar haince taşıdılar. Cesetlerden kalanları Yahudilere zorla toplatıp Selsebil ovasında bir çukura attırdılar. Vali o günü halk için tatil ilân etti, dükkânlar kapatıldı, gece şehir ışıklandırıldı ve modern çağların en barbar eylemlerinden birinin tamamlanmış olduğu şenliklerle ilân edildi.

Emrin yeni müminlerinden Hamedan'da yaşayan Yahudiler ve Yezd'de bulunan Farslar da, Emrin ışığının nüfuz edemeyeceğini sandıkları çevreleri de aydınlatması karşısında öfkeyle çileden çıkan düşmanların saldırılarından kendilerini kurtaramadılar. Aşkabad'da bile , aralarında yaşamakta olan Hz. Bahauallah taraftarlarının yükselmekte olan itibarını kıskanan yeni yerleşmiş Şii toplumu, iki serseriye yetmiş yaşındaki Hacı Muhammed Rıza İsfahani'ye saldırttılar. Hacı Muhammed çarşının ortasında güpegündüz otuziki yerinden bıçaklanarak karaciğeri, midesi ve kalbi parçalandı. Çar tarafından Aşkabad'a gönderilen askerî mahkeme Şiiilerin suçunu tesbit ederek iki kişiyi ölüm, altısını de sürgün cezasına çarptırdı. Bu cezayı ne Nasıreddin Şah, ne de kendilerine başvuru Tahrân, Meşhed ve Tebriz uleması hafifletemedikleri halde, mazlum toplumun temsilcileri, Rus yetkililerini hayrete düşüren âlicenap bir şefaitle daha hafif cezalar elde etmeyi başardılar.

Bunlar, Hz. Bahauallah'ın Akkâ'da sürgünlük devrinde düşmanların yeni gelişmekte olan Emre inananlar topluluğuna reva gördükleri

muamelelerin tipik örnekleridir ve bu muamelenin bir yandan hayvanca bir merhametsizliğin, bir yandan da şeytanî bir maharetin eseri olduğu söylenebilir.

Nasıreddin Şah'a yapılan suikastı izleyen "engizisyon ve dehşet verici işkenceler" esasen Lord Curzon gibi önemli bir kişinin ifadesiyle Emre, "başka hiçbir etkinin sağlayamayacağı bir hayatiyet kazandırmıştı." Ezizet ve zulümlerin tekrar başlaması, bu yeniden dökülen şehit kanları, o mübarek Fidan'ın kendi vatan toprağına saldığı kökleri daha çok kuvvetlendirdi. Kendilerini yoketmeye azmeden ateş ve kan politikasına aldırmadan, aralarından koparılıp uzaklara gönderilen Liderin üzerine yağın elim darbelerden kedere kapılmadan Hz. Bab'ın Ahdinin Baş Bozucusunun iğrenç ve fesat dolu hareketlerinden etkilenmeden, Hz. Bahaullah'a inananlar sayıca çoğalmakta ve daha ilerde başarılan özgürce kaldırmaya ve kurumlarını yükseltmeye imkân verecek kuvveti sessizce toplamaktaydılar.

Kedleston Lordu Curzon 1889 Sonbaharında İran ziyaretinden hemen sonra, Emir konusunda, "Avrupalı ve özellikle İngiliz yazarlar arasında" yaygın bulunan "büyük zihin karışıklığı ve yanılgıları" dağıtmaya yönelik atıfları arasında, "Babi inancında olanların halen yirmide ondukuzunu Bahailerin teşkil ettiğine inandığımı" da yazdı. Daha 1865'te Kont Gobineau şöyle yazmıştı: "Genel kaniya göre Bahailer, İran halkının tüm sınıfları ve tüm dinler arasında yayılmışlardır, buna tek istisna Nusayriiler ve Hristiyanlardır, fakat özellikle aydın sınıflar ve ülkenin bilim adamları çok şüpheli kişiler olarak görülürler. Pekçok molların ve aralarında önemli müçtehitlerin, yüksek rütbeli yargıçların bulunduğu sarayda mühim mevkilere sahip ve Şah'a yakın kişilerin Bahai oldukları, haklı olarak, sanılmaktadır. Yakın zamanda yapılmış bir hesaba göre Tahran'da yaklaşık seksenbin kişilik nüfusun beşbininin bu dine mensup bulunduğu anlaşılmıştır." ve ayrıca der ki: "Bahailik İran ulusunun aydınları üzerinde büyük bir etki yapmış ve ülke topraklarından taşarak, Bağdat Paşalığına ve hatta Hindistan'a yayılmıştır." Yine yazar ki: "Orta Asya, yani İran, Hindistan'ın bazı noktaları, Asya TÜrkiye'sinin bir kısmı ve Bağdat civarları bu dinî hareketten çok tedirgin olmaktadır; bu çok ilginç hareket her hususta tetkik edilmeye değer. Bu hareket sayesinde, olayların gelişmesine, etkinliklere ve tâ eski devirlerde büyük dinlerin ortaya çıktığı zamanlarda tasavvur edilebilecek güçte felâketlere şahit olunur."

Hız. Bahaullah'ın Emrini açıklaması ve Mirza Yahya'nın isyanı hakkında Lord Curzon der ki: "Fakat bu değişiklikler, (Babiliği) sadece kaba bir politik, hatta metafizik heyecan şeklinde görenlerin anlayamayacağı

bir hızla gelişen propagandasını herhangi bir şekilde durdurmak şöyle dursun, tersine dana çok harekete geçirmiştir. Bugün en düşük tahminlere göre, İran'daki Babilerin sayısı yarım milyondur. Güvenilir kaynaklardan aldığım bilgiye göre, toplam olarak bir milyona yakın olduğuna inanıyorum. Vezirlerden ve saraya yakın soylulardan seyislere ve çüçülere kadar her sınıftan kişiler arasında bulunuyorlar, faaliyet alanları Müslüman din adamları arasına bile girmiş...Babiliğin ilk yıllarda devlet güçleri ile muhalefete düşmesi ve Babiler tarafından Şah'a suikast yapılmış olmasından, bu hareketin politik kökenli ve Nihilist nitelikte olduğu gibi yanlış bir anlam çıkarılmıştır...Babiler bugün Saltanatın diğer tabaası kadar sadıktırlar. Bu genç akideye yöneltilen sosyalizm, komünizm veya ahlâksızlık gibi iddiaların da aslı yoktur...O'nun (Hz.Bab) bildiği ve önerdiği tek komünizm şekli, Ahdi Cedit'te ve ilk Hristiyan Kilisesinde yer alan şekildir; yani malların Din mensupları arasında bölüşülmesi, sadaka verilmesi, bol bol hayır işlenmesi gibi. Ahlâksızlık isnadı ise, kısmen düşmanların haince uydurmalarından, kısmen de Bab'ın kadınlara çok daha geniş özgürlük tanınmasında doğmaktadır, çünkü bu, Şarklı kafasında gayriahlâki davranıştan farklı bir şey değildir." Ve Nihayet aynı kalem, ilerisi için şu tahminlerde bulunmuştur: "Eğer Babilik bugünkü hızıyla gelişmeye devam ederse, gün gelir, İran'da Müslümanlığı yerinden eder. Şayet yabancı bir dinin bayrağı altında ortaya çıksaydı, böyle bir şey muhtemel olamazdı sanırım. Fakat askerlerin hücum ettikleri karşı birliklerin safından ayrıлып gelmiş oldukları için, zamanla galip gelmesi için sebepler mevcuttur."

Hz. Bahau'llah'ın Akka'da kalebentliği, katlandığı çeşitli belâlar, İran'daki taraftarlarının uzayıp giden eza ve cefaları, O'nun kaleminden durmaksızın akan ve Emrinin ilerideki yönlenmesi, bütünlüğü, genişlemesi ve kuvvetlenmesinin doğrudan kaynağını teşkil eden kudretli İlâhi Vahiy ırmağını durdurmak bir yana, en hafif şekilde yavaşlatamadı bile. Gerçekten O'nun Sicn-i Azam' da mahpusluk yıllarındaki yazıları kapsam ve miktar bakımından, Edirne veya Bağdat'ta Kaleminden inenleri aşmıştır. O'nun Akkâ'daki hayatında meydana gelen köklü değişmeden çok daha dikkate değer, ruhani sonuçları bakımından, Emrinin düşmanları üzerinde, ana vatanında amansızca yürütülen baskı kampanyasından çok daha geniş etkileri olan, sürgünlük yıllarındaki yazılarının bu eşi görülmedik çeşitliliği, O'nun Emrinin evrimindeki en canlandırıcı ve en verimli safhalarından birini teşkil eder.

O'nun elçiliğinin doğuşunda Emrin üstünde esen kasırgaların ve O'nun Peygamberliğinin başlangıcında çöken kış perişanlığının ardından,

Tahrân'dan uzaklaştırılmasından hemen sonra, Bağdat'taki ikametinin sonuna doğru Elçiliğinin ilkbaharı denebilecek yıllar başladı; Müjdecisinin acıklı ölümünden sonra uyku halinde kalan İlahî Tohum'un içinde saklı güçlerin görülür şekilde fişkırması o yıllarda oldu. Edirne'ye gelişi ve Emrini ilân edişi ile Zuhur Güneşi en yüksek noktasına çıktı ve yazılarının uslu ve havasından da görüldüğü gibi, yaz ihtişamının şaşaası ile parladı. Akkâ'da hapislik dönemi, yavaş yavaş olgunlaşmayı getirdi ve Elçiliğinin en seçme meyvelerini devşirildiği bir dönem oldu.

Hız. Bahau'llah'ın bu dönemdeki yazıları, içerdikleri geniş alana bakılacak olursa, üç ayrı gruba ayrılır. Birinci grup Edirne'de Emrini ilân edişinin devamını teşkil eder. İkinci grup, çoğu O'nun Akdes Kitabında (En Kutsal Kitap) yazılmış olan Dinin kanun ve hükümlerini kapsar. Bu Dinin temelini oluşturan akide ve prensipleri kısmen şerh ve kısmen teyid eden Levihler ise üçüncü grubu meydana getirir.

Daha önce de belirtildiği üzere, O'nun Emrinin İlanı, özellikle sahip oldukları kudret ve yetki nedeniyle kendi milletlerinin kaderleri üzerinde özel ve kaçınılmaz bir sorumluluk taşıyan dünya hükümdarlarına yöneltilmişti. Akkâ Mahkûmu, oradaki mahpusluğunun ilk yıllarında istekleri, uyarıları ve öğütleri ile bu hükümdarlar ile birlikte, kendi taraftarları üzerinde en az onlar kadar yaygın nüfuza sahip bulunan dünyanın din liderlerine de seslendi. Bizzat teyid ettiği gibi: "Bu Mahpese varışımızda krallara Kudretli ve Mecid Rablarının haberini iletmeye niyet ettik. Bize emrolunanı birkaç Levihle onlara bildirmiş olmakla beraber, Allah'ın inayetinin bir nişanesi olarak, bir kere daha bildiriyoruz."

Edirne'deki nazil olan Mülûk Suresi ile daha önce tenbih ve ikaz edilen ve Hız. Bab'ın Kendini Açıkladığı gecede Kayyumul Esmâ'nın başlangıç bölümünde heyecanla çağrıda bulunduğu Doğu'lu ve Batı'lı, Hristiyan ve Müslüman dünya hükümdarlarına, Hız. Bahau'llah Akkâ'daki hapisliğinin en karanlık günlerinde Akdes Kitabının en asil sahifelerinin bazılarında hitapta bulundu. Bu sahifelerde onları, "En Büyük Kanuna" sınımsız yapılmaya çağırıyor; Kendini, "Sultanların Sultanı" ve "Milletlerin Arzusu" olarak açıkladı; onları Kendi "tâbileri ve "Kendi Sultanlığının alâmetleri" ilan etti; onların padişahlığına el koymak niyetinde olmadığını belirtti; saraylarını terkedip O'nun ülkesine girmek için acele etmelerini emretti; Emrine yardıma kıyam edecek hükümdarı, "insanlığın gözbebeği" olarak övdü; ve nihayet onların elinden Kendi başına gelen işler için onları suçladı.

Ayrıca, Kraliçe Viçtoriya'ya yazdığı Levihte, bu krallar "Büyük Barış" reddettikleri için, onları "Küçük Barışa" sınıksız yapılmaya çağırıyor, aralarında barış yapmaya, birleşip ordularını azaltmaya teşvik etti; onların "emanetleri" ve "hazinelere" olan halkın üzerine aşırı yüklenmemelerini emretti; aralarında biri öbürüne karşı silâh kullanırsa hepsinin birden ona karşı koymaları prensibini açıkladı; ve Kendine karşı "İslâm Sultanı" ve vezirleri gibi muamele etmemelerini hatırlattı.

O çağda Batı'nın en namlı ve nüfuzlu kralı olan, O'nun tarafından, "hükümdarların Başı" ilân edilen ve yine O'nun kelimeleriyle, Edirne'de kendi için indirilmiş olan Levhi "ardına atmış" olan Fransa İmparatoru III. Napolyon'a Hz. Bahauullah kışlada mahpus bulunurken ikinci bir Levih yazdı ve Akkâ'daki Fransız temsilcisi aracılığı ile gönderdi. Bu Levihte, maksadı "dünyayı canlandırmak" ve milletleri birleştirmek olan "Engellenemez Kişi"nin geldiğini haber verdi; Hz. İsa'nın Kendi Elçiliğinin Habercisi olduğunu kesin bir ifadeyle beyan etti; Kendinden yüz çevirmiş olan "İlim semasının yıldızlarının" düştüklerini ilân etti; Kralın samimiyetsizliğini ifşa etti; ve Tanrının Emrine yardım ve O'nun Ruhunu izlemek için kıyam etmediği takdirde, krallığının "kargaşaya düşeceğini," "imparatorluğunun elinden gideceğini," ve "ülkesi halkının ıstıraba duçar olacağını" açıkça bildirdi.

"Amerika Liderlerine ve o kıtadaki Cumhuriyetlerin Başkanlarına" hitap eden Akdes Kitabının unutulmaz bölümünde onları, "mülk mabedini insaf ve Allah korkusu süsü ile süslemeğe ve o mabedin başını kendi Rablarını hatırlama tacı ile taçlandırmaya" çağırıyor; "Mev'udun" zahir olduğunu beyan etti; onlara "Allahın Gününden" faydalanmayı öğütledi, onlara "yaraları insaf eliyle sarmayı," "zalimleri Takdir eden ve Herşeyi bilen Rablarının emirleri ile ezmeyi" emretti.

Kuvvetli ve kudretli Rus Çar'ı Nicolaevitch Alexander II'ye mahpus bulunduğu kışladan yazdığı bir Mektupta, "Eşiya Peygamberin dilinin övdüğü" ve "Tevrat ile İncilin ismiyle süslendiği" mev'ud Rab Pederin gelişini ilân ederek, "kıyam edip...milletleri Tanrıya çağırmasını" emretti; hükümdarlığının onu "En Yüce Sultan"dan uzak tutmaması için uyardı; Tahrân'daki Sefirinin yardımını ikrar etti ve Tanrı'nın onun için takdir ettiği makamı elden kaçırmamasını ihtar etti.

Aynı dönemde Kraliçe Victoria'ya yazdığı bir Mektupta, bütün insanların Rabbi olan Rabbinin sesine kulak vermeye davet etti; "dünyada olan her şeyden vazgeçmeye" ve yüreğini günlerin kıdemi olan Rabbinin

yöneltmeye çağırıldı; "İncilde bahsedilen herşeyin yerine gelmiş olduğunu" buyurdu; Tanrı tarafından kendine gönderilene yapacak olursa, "esir ticaretini yasak ettiği için" Allahın onu mükâfatlandıracağına temin etti; "meşveret dizginini halkın temsilcilerinin eline verdiği için" takdirde bulundu ve onlara, "kendilerini dünyada yaşayan herkesin temsilcileri olarak görmelerini" insanlar arasında "kusursuz adaletle" hüküm vermelerini öğütledi.

Birleşmiş bir Almanya'nın yeni ilân edilen imparatoru, Prusya Kralı Wilhelm I'e hitap eden Akdes Kitabının ünlü bölümünde, bu hükümdarı, Kendi Sesine Bizzat Tanrı'nın Sesi olarak kulak vermeye çağırıldı; kibir ve gurur yüzünden, "İlâhi Zuhur Pınarını" tanımaktan geri kalmaması için uyardı ve "kudreti kendi kudretinden üstün olanı (III. Napolyon)" ve "düşüp toz olan ve yitip gidene" unutmamasını öğütledi. Yine aynı kitapta, "Ren kıyılarını" işaret ederek, onlara karşı "intikam kılıçlarının çekileceği" ve o sıralarda "büyük bir haşmet" içinde olan "Berlin'de ah ve figanların" yükseleceği kehanetinde bulundu.

Aynı Kitabın, Avusturya İmparatoru ve Mukaddes Roma İmparatorluğunun varisi Franz Joseph'e hitap eden önemli bir bölümünde Hz. Bahauallah, hükümdarın Kudüs'ü ziyareti sırasında Kendisi ile ilgilenmediği için sitemde bulundu; onu, "Dal'a sarılır ve Kök'ü ihmal eder" bulunduğu hakkında Allah'ı şahit tuttu; onun yolda çıkmışlığından ötürü kederlendi; ve gözlerini açıp, "parlak ufuk üzerinden parıldayan Işığa" bakmasını emretti.

Akkâ'ya varışından az sonra Türk Sultanının Sadrazamı Ali Paşa'ya yazdığı ikinci Levhinde, onu "cehennem ateşini alevlendiren ve Ruhunu inleyen " zulmü için azarladı; yaptığı eziyetleri sıraladı; ezelden beri Peygamberleri fitnecilikle itham edenlerden biri olarak suçladı; zelil olacağını haber verdi; Kendinin ve sürgün arkadaşlarının ıstıraplarını etraflıca anlattı; sabır ve feragatlerini övdü; Allah'ın "gazap ve öfkesinin" onun ve hükûmetinin üzerine ineceğini, aralarında "fitne ve fesat baş göstereceğini," "Ülkelerinin dağılacağını" kehanet etti; ve eğer uyanık olsaydı bütün varlığından vazgeçip "Sicn-i Azam'ın harap hücrelerinden birinde yaşamayı tercih edeceğini" iddia etti. Fuad Levhinde, Sultanın Hariciye Nazırı Fuat Paşa'nın vakitsiz ölümüne değinerek, yukarıda bahsedilen kehaneti teyid etti: "Yakında onun benzerini de (Ali Paşa) bertaraf edeceğiz ve memleketi idare eden Efendilerinin (Sultan Abdülaziz) yakasına yapışacağız. Ben gerçekten Kudretli ve Cebbarım."

Hz. Bahau'llah'ın dünyanın her mezhepten din ulularına hitapta bulunduğu ve bazıları özel Levihler içinde yer alan, bazıları da yazılarının arasına serpiştirilmiş bulunan mesajları da, aynı derecede samimi ve kuvvetli bir ifade taşır; bu mesajlarda, Kendi Zuhurunun iddialarını açık ve seçik olarak ortaya koyar, onları Kendi çağırısına cevap vermeye teşvik eder ve bazı hallerde onların sapıklığını, aşırı küstah ve despotluğunu lânetler.

Akdes Kitabının ölümsüz sahifelerinde ve başka Levihlerinde bu din ulularının tümüne birden, "Allah'tan korkmayı," kalemlerine "dizgin vurmayı," "boş hayallerden ve kuruntulardan vazgeçip Yakın Ufkuna yönelmelerini" emreder. "Tanrı Kitabını (Akdes Kitabı) kendi aralarında geçerli mihenk ve bilimler ile ölçmemelerini" uyarır; aynı Kitabı, "insanlar arasında kurulu Yanılmaz Denge" olarak nitelendirir; onların görmezliğine ve yoldan çıkmışlığına esef eder; Kendi görüş, içgöz, ifade ve hikmet üstünlüğünü beyan der; Kendi yaradışında mevcut Tanrı vergisi ilmini ilân eder; O, "örtüleri yırtmış olmakla", onların insanları "Yeni bir perde ile perdelenmekten kaçınmalarını" ihtar eder; bu kimseleri, "Emrin, ilk günlerinde inkâr edilmesine sebep olmakla" suçlar ve Kendi tarafından gönderileni insaf ve hakkaniyetle okumalarını" ve sahip oldukları şeylerle "Gerçeği bâtil etmemelerini" temenni eder.

Akkâ ceza sömürgesindeki askerî kışlada bir mahpus olan O,Hristiyanlığın en kudretli Kilisesinin tartışılmaz başı, dünyevî ve ruhani yetki sahibi olan Papa Pius IX'a,yazdığı son derece önemli bir Mektupta "Rablar Rabbı olan O' nun bulutların gölgesinde geldiğini," ve "Oğul Rabbın gizlediği Kelimenin aşikâr olduğunu"bildirir. Ayrıca, Papa'nın Kendisini, eski Ferisilerin Hz.İsa'yı reddettikleri gibi reddetmemesini hatırlatır; saraylarını, onları arzu edene bırakmasını, sahip olduğu "süslü şeyleri satarak Allah'ın yolunda harcamasını," hükümdarlığını krallara terketmesini, "dünya milletleri arasında...kıyam edip" onları Kendi Emrine çağırmasını ister. Papa'yı Tanrı isimleri semasının güneşlerinden biri sayarak, "karanlığın üzerini kaplamaması için" kendini korumasını uyarır; "krallara, insanlara adaletle muamelede bulunmaları için nasihat etmeye" çağırır ve Rabbının izinde yürümesini ve O'ndan örnek almasını tavsiye eder.

Hristiyan Kilisesi Patriklerine gönderdiği belirli bir mesajda, Mev'udun gelişini ilân eder; "Tanrıdan korkmalarını" ve "hurafelerin boş sanılarına" kapılmamalarını ihtar eder, ellerinde olanı bir tarafa bırakıp, "Tanrının muhtar kudretiyle O'nun Levhine sımsıkı yapışmalarını" öğütler.

Aynı şekilde, o kilisenin başpiskoposlarına, "Bütün insanların Rabbinin görüldüğünü," kendilerinin "ölülerden sayıldıklarını" ve "Tanrı meltemiyle canlanıp bu aşikâr isimle ölümler arasından ayağa kalkanların" takdis edilmiş olduklarını beyan eder. Piskoposlara hitap eden bölümlerde, onları Tanrı bilgisi semasından düşen yıldızlar olarak nitelendirir, Kendi bedeninin "çarmıha özlüm duyduğunu" ve başının, "Rahmanın yolunda mızrağa heves ettiğini" teyid eder. Hristiyan papazları topluluğunu, "çanları terkedip" kiliselerinden çıkmağa çağırır; "milletler arasında En Ulu İsmi yüksek sesle ilân etmelerini" talep eder; kim insanları Kendi Adına çağıracak olursa, "dünyada olan her şeyin kudretinin ötesinde bir şeyi zahir etmiş olacağına" temin eder; "Hesaplaşma Gününün geldiğini" ihtar eder; ve bütün kalpleriyle, "Bağışlayıcı ve Cömert Rablarına" yönelmelerini öğütler. Çeşitli bölümlerde, "keşişler topluluğuna" hitap ederek, kilise ve manastırlara kapanmayı, kendilerinin ve insanların ruhları için faydalı şeylerle meşgul olmaya ve evlenmeye teşvik eder; ve O'nun peşinden giderlerse onları Kendi Melekûtuna mirasçı kılacağını, fakat O'na karşı gelirlerse, Kendi ıstırapı içinde buna da sabırla katlanacağını vaad eder.

Ve nihayet Hz. İsa'nın müminlerinin tamamına hitap eden birkaç bölümde Kendini, Eşiya Peygamberin bahsettiği "Peder," Misakı Ruh Hazretleri (Hz. İsa) tarafından tesis edilen "Teselli Edici," ve onları, "tüm hakikatlere" kılavuzlayacak "Hakikat Ruhı" olarak tanıtır; Kendi Gününü Tanrı'nın Günü ilân eder; Ürdün nehrinin "En Büyük Okyanusa" kavuştuğunu beyan eder; onların basiretsizliğini ve onlara "Melekût kapılarını" açmış olduğunu iddia eder; vaad edilen "Mabedin" Kudretli ve İnyetli Rablarının "irade eliyle" kurulduğunu teyid ve "örtüleri yırtarak" Kendi Adıyla Melekûtuna girmeye davet eder; Hz. İsa'nın havari Petros'a sözlerini hatırlatır; ve Kendi arkasından geldikleri takdirde onları "insanların dirilticisi" kılacağını temin eder.

Hz. Bahau'llah, Kitaplarının ve Levihlerinin sayısız hükümlerini bütün İslâm âlemi ulemasına hassaten ayırarak, ateşli bir dille onların zulmünü kınar; gurur ve kibirlerini ayıplar; varlıklarından vazgeçip susmalarını ve O'nun sözüne kulak vermelerinin ister; işledikleri işlerden dolayı, "halkın yüksek mertebesinin alçaldığını, İslâmın bahtının tersine döndüğünü ve kudret tahtının devrildiğini" iddia eder. "İran uleması topluluğuna" karşı daha özel bir şekilde kınayıcı kelimelerle hitapta bulunarak yaptıklarını ayıplar ve "izzetlerinin en sefil bir zillete dönüşeceği" ve "Takdir Edici, Hikmetli Tanrı'nın hükmedeceği ceza ile cezalandırılacakları" kehanetinde bulunur.

Ayrıca, Yahudilere En Büyük Kanunun geldiğini, "Kıdem Cemalinin" Onun ismini haykırarak niyaz eden "Davud'un tahtında saltanat sürdüğünü," "saklı Olan' ın Zion'dan görüldüğünü," ve "Tam, Eşsiz ve Alim Tanrının Sesinin Orselim'den duyulduğunu" beyan eder.

Zerdüş Dininin "ulu rahiplerine," "Emsalsiz Dostun" zahir olduğunu, O'nun "sözlerinde kurtuluşun bulunduğunu" "Kadiri Mutlak Elin bulutların ardından uzandığını," "O'nun haşmet ve azametinin âlâmetlerinin açığa çıktığını" haber verir; "Bu günde beşeriyetten ve beşerin bütün varlığından feragat edip yüzünü Kadir-i Mutlak'a çevirmeyen kimselerin amellerinin makbul olmayacağını" beyan eder.

Kraliçe Victoria'ya yazdığı Mektubun en önemli bölümlerinden bazılarında, Parlamentoların Anası İngiliz Parlamentosa olduğu kadar başka ülkelerin milletvekillerine de hitap eder. Bu hitaplarında, maksadının dünyayı canlandırmak ve milletleri birleştirmek olduğunu ifade eder; düşmanlarının O'na reva gördükleri muameleden bahseder; millet vekillerine, "meşveret etmeyi," sadece "insanlığa yararlı olacak işlerle" uğraşmalarını öğütler; "bütün dünyanın iyileşmesi için" "en tesirli devanın "bütün milletlerin tek bir evrensel Emirde, tek bir ortak Dinde birleşmeleri" olduğunu ve bunun ancak ve ancak "usta, güçlü ve ilhamlı bir Hekimin kudretiyle gerçekleşebileceğini" teyid eder. Ayrıca, Akdes Kitabında, bütün dünya için geçerli tek bir dil ve tek bir yazı şeklinin kabulünü önerir, ve bunun uygulamasının, o Kitapta Bizzat tasdik buyurduğu gibi, "insan cinsinin erginliğe ulaşmasının" işaretlerinden biri olacağını belirtir.

O'nun ayrı olarak "Beyan ehline", dünyanın hikmet sahiplerine, şairlerine, ediplerine, mistiklerine ve hatta tacirlerine hitap eden çok anlamlı sözlerinde, bu kimseleri Kendi sesine kulak vermeye, Kendi Gününü tanımayla ve Emirlerine uymaya teşvik eder.

Hız. Bahau'llah'ın Edirne'deki sürgünlüğünün son bölümünde ilk nağmeleri çınlayan ve Akkâ'daki kalebentliğin başlangıç yıllarında sona eren o tarihî İlânı tamamlayan sözlerin önemli noktaları özetle bunlardır. Krallar ve imparatorlar ayrı ayrı ve hep birlikte; Amerika kıtası Cumhuriyetlerinin en yüksek makam sahipleri; vekiller ve sefirler; Papa; İslâm Peygamberinin yeryüzündeki Vekili; Gizli İmam'ın Padişahlığının tacidar Emanetçisi; Hristiyan âleminin hükümdarları, patrikleri, başpiskoposları, papaz ve keşişleri; Sünni ve Şii tarikatlerinin başları; Zerdüş Dininin yüksek rahipleri; hem Saltanatın hem Hilâfetin mağrur merkezi İstanbul'un filozofları, din liderleri, akıl ve hikmet sahipleri ve

ahalisi; Zerdüş, Yahudi, Hristiyan ve Müslüman Dinlerinin sâlikleri; Beyan ehli; dünyanın hikmet sahipleri, edebiyatçıları, şairleri, mistikleri, tacirleri, halkın seçilmiş temsilcileri; Kendi vatandaşları, Kitaplarda, Mektuplarda ve Levihlerde, O'nun insanlık liderlerine hitaben bu önemli çağırısının temasını teşkil eden ihtar, ikaz, rica, beyan ve kehanetlerine doğrudan muhatap olmuşlardır: bu öyle bir çağırıdır ki, önceki dinlerin hiçbirinin tarihinde eşine rastlanmaz ve ancak İslâm Peygamberinin Kendi çağdaşları arasındaki bazı emirlere tevcih ettiği mesajlar uzak bir benzerlik arz eder.

Hız. Bahauallah Bizzat buyuruyor: "Dünyanın başlangıcından beri hiçbir zaman Mesaj böyle açıkca ilân edilmemiştir." Özellikle, dünya hükümdarlarına hitap eden ve Hız . Abdülbaha'nın "mucize" olarak nitelendirdiği Levihlerine atfen buyuruyor: "Onların herbirine özel bir ad verilmiştir. Birincisine, 'Gürleyen,' İkincisine, 'Darbe,' Üçüncüsüne, 'Kaçınılmaz,' dördüncüsüne , 'Aşıkâr,' beşincisine, 'Felâket,' ve diğerlerine, 'Hayret Verici Boru Sesi,' 'Yakın Olay,' 'Büyük Dehşet,' 'Borazan,' 'Boru' gibi isimler, isimlerin Sultanı'nın bütün insanlara hâkim olduğunu ve türlü şartta hâkim olmaya devam edeceğini bütün dünya milletlerinin kesinlikle bilmeleri ve iç ve dış gözleriyle şahit olmaları için verilmiştir." Ayrıca, O, bu levihlerin en önemlilerinin meşhur Heykel Suresi ile birlikte, insanın mabedini simgeleyen beş kollu yıldız şeklinde yazılmasını emretmiş ve bunun, Levihlerinden birinde İncil ehline hitap ederken, Zekeriya Peygamberin sözünü ettiği "Mabet" ile aynı olduğunu ifade ve "Rahmanın şaşaalı tanyeri," "Sebeplerin Sebebi Olanın kudret eliyle bina ettiği" kelimeleriyle tarif etmiştir. Bu İlan emsalsiz ve şaşırtıcı olmakla beraber, Sahibinin yaratıcı gücünün daha kuvvetli ve kudretli bir izharı olan ve Elçiliğinin en önemli noktası sayılabilecek Akdes Kitabının yayınlanması için sadece bir başlangıç olan İkan Kitabında zikredilen, Eşiya Peygamberin kehanette bulunduğu Kanunun saklandığı en büyük hazine olan ve Yeni Ahdın son bölümünün (Apokalips) yazarının "yeni cennet," "yeni dünya," "Allahın Çadırı," "Mübarek Şehir," "Gelin," "Tanrıdan inen Yeni Orşelim" sözleriyle tarif ettiği, hükümleri en az bin yıl bozulmadan geçerli kalacak ve sistemi bütün dünyayı kaplayacak olan bu "En Mukaddes Kitap," Hız. Bahauallah'ın fikrinin en parlak tecellisi, O'nun Devrinin Ana Kitabı ve O'nun Yeni Dünya Düzeninin Anayasası olarak görülmelidir.

Hız. Bahauallah'ın, yaklaşık 1873'de Udî Hammar'ın evine nakledilmesinden kısa bir süre sonra ve O'nun, düşmanları ve Emrini kabul etmiş taraftarları elinden çektiği sıkıntılarla henüz çevrili bulunurken indirilen bu Kitabın, O'nun Vahyinin paha biçilmez cevherlerinin saklandığı bir hazine; aşılacağı prensipler, kurduğu idarî kurumlar ve Sahibinin

seçilmiş Halefine verdiği görevler dolayısıyla dünyanın kutsal Kitapları arasında emsalsiz ve kıyaslanamaz bir yeri vardır. Çünkü, Peygamberin Bizzat ifade ettiği hükümlerin içinde mevcut olmadığı Eski Ahit ve Ondan önceki Kutsal Kitapların aksine; Hz. İsa'ya atfolunan birkaç sözün Din işlerinin gelecekteki idaresi hakkında açık bir kılavuzluk taşımadığı İncillerin aksine; hatta Allah'ın Resulü tarafından ifade edilen kanun ve hükümler bakımından açıklık taşımakla birlikte, son derece önemli olan halefiyet konusunda sessiz kalan Kuran'ın aksine, başından sonuna kadar Dinin Kurucusu tarafından Bizzat indirilmiş olan Akdes Kitabı, O'nun gelecekteki Dünya DÜzeni yapısının üzerinde kurulacağı temel kanun ve hükümleri gelecek kuşaklar için koymakla kalmayıp, aynı zamanda O'nun Halefine yüklediği yorumculuk görevi ve Emrinin bütünlük ve birliğini korumak için gerekli kurumlar hakkında da hükümler getirmektedir.

Gelecekteki dünya medeniyetinin bu Anayasasında Yazarı-ve aynı zamanda insanlığın Yargıcı, Yasa Koyucusu, Birleştirici ve Kurtarıcısı - dünya hükümdarlarına "En Yüce Yasa"nın ilânını haber verir; onları Kendi tâbileri ilân eder; Kendini "Sultanlar Sultanı" beyan eder; Ülkelerine el koymak niyetinde olmadığını açıklar; Kendi için "İnsanların kaplerine el koymak ve sahip olmak" hakkını saklı tutar; dünya din liderlerini, "Tanrı Kitabını" aralarındaki geçer akçe ile değerlendirmemeleri için uyarır; ve Kitabın insanlar arasında kurulu "Yanılmaz Mizan" olduğunu teyid eder.

Burada, "Adalet Evi" kurumunu resmen tayin, işlevlerini tarif ve gelirlerini tesbit eder, üyelerini "Adalet Erleri", "Allah'ın Velileri", "Rahmanın Eminleri" olarak tanımlar, gelecekteki Misakının Merkezine atıfta bulunur ve Kendi Kutsal Yazılarını yorumlama yetkisini O'na tevdi eder; ima yoluyla Velayet kurumuna değinir; Kendi Dünya Düzeninin devrim yapıcı etkisine tanıklık eder; Allah'ın Zuhurunun "En Büyük Yanılmazlık" doktrinini beyan eder; bu yanılmazlığın Peygamberliğin tabiatında mevcut ve sırf ona has olduğunu ifade eder; ve eder; ve en az bin yıl geçmeden bir başka Zuhurun görülmesi imkânını reddeder.

Ayrıca bu Kitapta zorunlu duaları belirtir; orucun zaman ve süresini tesbit eder, cenaze namazı dışında toplu ibadeti yasaklar; Kibleyi belirtir; Hukukullahı'ı (Allah'ın Hakkını) kurar;; miras hukukunu düzenler; Maşrikul Ezkâr Kurumunu takdir eder; Ondokuz Gün Ziyafetlerini, Bahai kutsal günlerini ve Artık Günleri tesis eder; ruhbanlık kurumunu kaldırır; köleliği, riyazeti, dilenciligi, inziva hayatını, kefarete cezalarını, mimbere çıkmayı ve el öpmeyi yasaklar; tek evliliği tavsiye eder; hayvanlara

zulmetmeyi, tembellik ve aylaklığı, dedikodu ve iftirayı kınar; boşanmayı takbih eder; kumar oynamayı, afyon, şarap ve diğer sarhoş edici içkiler kullanılmasını meneder; cinayet, kundakçılık, zina ve hırsızlık için verilecek cezaları belirtir; evliliğin önemini vurgulayarak temel koşullarını gösterir; bir ticaret veya meslekle meşgul olmak mecburiyetini getirir ve böyle bir meşguliyeti ibadet derecesine yüceltir; çocukların öğrenimi ve eğitimini sağlama gereğinin altını çizerek; ve her kişiye bir vasiyetname yazmak ve bağlı olduğu hükûmete tam olarak itaat etmek görevini yükler.

Bu hükümlerin dışında Hz. Bahau'llah müminlerine, bütün dinlerin mensupları ile ilişkilerini dostluk ve ahenk içinde ve ayırım yapmaksızın yürütmelerini öğütler; fanatizm, isyan, gurur, kavga ve nizadan çekinmelerini uyarır; saf temizliği, tam doğruluğu, lekesiz iffeti, emniyeti, konukseverliği, sadakati, nezakati, sabır ve tahammülü, adalet ve insafı teşvik eder; onlara "bir elin parmakları ve bir bedenün uzuvları gibi" olmayı öğütler; kıyam edip Kendi Emrine hizmete çağırır ve hiç kuşkusuz O'dan yardım göreceklərini temin eder. Ayrıca, beşeri meselelerin istikrarsızlığı üzerinde durur; gerçek özgürlüğün insanın O'nun emirlerine boyun eğmesinde bulunacağını ifade eder; hükümlerini uygulamada gevşek davranmamalarını öğütler; "Allah'ın Zuhurunun Güneşini" tanımanın ve O'nun açıkladığı bütün hükümlere itaat etmenin birbirinden ayrılmaz iki görev olduğunu ve bunlardan birinin diğeri olmadan kabul edilemeyeceği hükmünü teyid eder.

Amerika Kıtası Cumhurbaşkanlarına, Tanrı Günü'nün fırsatından yararlanıp adaletten yana çıkmaları için çağırısı; bütün dünyadaki parlamento üyelerini evrensel bir yazı ve dil kabul etmeye teşviki; III. Napolyon'u yenen I.cı Wilhelm'e uyarıları; Avustralya İmparatoru Franzis Joseph'i kınaması; "Ren Sahilleri" hitabında "Berlin'in ah ve vahlarına" atıfta bulunması; İstanbul'da kurulu "zulüm tahtını" suçlaması; "görünürdeki ihtişamının" yokolacağını ve ahalsinin duçar olacağı felâketleri haber vermesi; Kendi doğduğu şehre hitaben söylediği ümit ve teselli sözleri; Allah'ın orayı "tüm insanlık için sevinç kaynağı" kıldığını temin etmesi; "Horasan kahramanlarının sesinin" Rablarının övgüsü için yükseleceği hakkındaki kehaneti; Kerman'da "güçlü bir cesaretle davranmış" kişilerin yetişerek Kendini zikredeceklerine dair beyanı; ve nihayet, O'na büyük acılar tattıran hain bir kardeşe karşı, eğer pişmanlık getirecek olursa herşeyi bağışlayan cömert Tanrı'nın" onun insafsızlığını affedeceği yolundaki âlicenap teminatı; hep bunlar, Yazarı tarafından "gerçek mutluluğun kaynağı," "Yanılmaz Mizan, "Sıratı Müstakim (Doğru Yol)" ve "insanlığı

canlandırın" olarak nitelendirilen o Kitabın içeriğini daha da zenginleştirmektedir.

Hız. Bahauallah, bu Kitabın ana temasını teşkil eden kanun ve hükümleri belirgin olarak şöyle nitelendirir: "bütün yaratılmış şeylere hayat veren nefes", "en kudretli kale", "O'nun ağacının yemişleri", "Dünyada düzenin korunması ve dünya milletlerinin güvenliği için en yüksek vasıta", "O'nun hikmetinin ve şefkâtlı takdirinin lambaları", "O'nun gömleğinin hoş kokusu;" O'nun yaratıklarına "merhametinin anahtarları". Kendisi şahadet eder ki: "Bu Kitap, emir ve yasaklarımızın yıldızları ile süslediğimiz bir semadır." "Onu okuyan ve Kudret Sultanı, Herşeye Kadir Tanrı'nın onda gönderdiği âyetler üzerinde düşünene ne mutlu. Söyle, ey insanlar! Onu tevekkül elleriyle tutunuz...Hayatıma yemin olsun! O, insanların aklını şaşkırtacak bir şekilde gönderildi. O, gerçekten Benim tüm milletlere en büyük bürhanım, gökte ve yerde bulunanların hepsine Rahmanın beyyinesidir." Yine buyuruyor ki: "Onun lezzetini tadan dillere, onda saklı olanı gören gözlerle, onun remiz ve sırlarını kavrayan anlayışlı kalplere ne mutlu. Tanrıya yemin olsun! Onda izhar edilen öylesine muhteşem ve onun üstü kapalı imalarından zahir olan öylesine muazzamdır ki, onları tarife kalkışan dil ifadededen âciz kalır." Ve nihayet buyuruyor: "Akdes Kitabı öyle bir şekilde indirildi ki, o bütün ilâhî Dinleri celbeder ve kucaklar. Mübarek olsun onu okuyanlar! Mübarek olsun onu anlayanlar! Mübarek olsun onu tefekkür edenler; Mübârek olsun onun manasını düşünenler! Onun kapsamı öylesine geniş ki, bütün insanları, onlar daha onu bilmeden kucaklar. Onun hükümrânlığı, yaygın nüfuzu ve kudretinin büyüklüğü çok geçmeden dünyada görünecektir."

Hız. Bahauallah tarafından Akdes Kitabında Kendi Devrinin temel kanunlarının konmasını; Elçiliği sonunda yaklaşırken, Emrinin özünde yatan bazı kural ve ilkelerin izahı, daha önce ilân ettiği gerçeklerin tekrarı teyidi, koymuş olduğu, yasalardan bazılarının ayrıntılı olarak açıklanması, daha başka kehanet ve uyarıların nazil olması, ve Onun Akdes Kitabının hükümlerini tamamlamaya yönelik ek hükümlerin getirilmesi izledi. Bunlar Onun bu dünyadaki hayatının son günlerine kadar indirmeye devam ettiği sayısız Levhileri arasında yer alır ki, en kayda değer olanları İshrakat (Parıltılar), Beşarat (Müjdeler), Terazat (Süsler), Tecelliyat (Zahir Olanlar), Kelimatı Firdevsiye (Cennet Sözleri), Akdes Levhi, Dünya Levhi ve Maksut Levhi'dir. O yorulmak bilmez kalenin güçlü ve son akışı olan bu Levhiler, O'nun fikrinin en seçme meyvelerinden sayılır ve O'nun kırk yıllık elçiliğinin tekâmülünün alâmetidir.

Bu Levihlerde saklanan ilkelerin içinde en hayati olanı, Hz. Bahau'llah'ın vahyinin damgası ve öğretilerinin eksenini sayılabilecek insan ırkının birlik ve bütünlüğüdür. Bu birlik ilkesi öyle büyük önem taşır ki, Misakinin Kitabında Hz. Bahau'llah ona sarahaten atıfta bulunur ve Kendi Emrinin maksadının merkezi olduğuna açıkça ilân eder: "Biz gerçekten dünyada yaşayan herşeyi birleştirmek ve kaynaştırmak için geldik. Birlik ışığı öyle kudretlidir ki, bütün dünyayı aydınlatır." Vahyinin bu merkezî teması hakkında şöyle yazar: "Biz kanun koyucunun lisanı ile konuştuk; bir başka zamanda hakikati arayıcının ve mistiğin diliyle, fakat en yüce maksadımız ve en büyük emelimiz bu makamın izzet ve haşmetini açıklamaktadır." Birliğin "her hedeften daha üstün" bir hedef ve "bütün emellerin sultanı" bir emel olduğunu buyurur: "Dünya tek bir vatan ve insanla onun vatandaşlarıdır." İnsanlığın olgunluğa doğru evriminde son aşama olarak beşer birliğinin kaçınılmaz olduğunu teyid eder: "Yakında bugünün düzeni dürülecek ve yerine yenisi açılacaktır." "Dünya şimdi gebelik döneminde; en soylu meyvesini vereceği, ondan en yüksek ağaçların, en büyüleyici goncaların, en ilâhi nimetlerin fişkıracığı gün yaklaşıyor." Mevcut düzenin noksanlarından yakınıp, yurtseverliğin insan toplumlarında yöneltici ve yönetici bir kuvvet olarak ne kadar yetersiz olduğunu gösterir ve "insanlık sevgisini" ve onun yararlarına hizmet etmeyi insan çabasının en değerli ve övülecek amaçları sayar. Ayrıca, "her ülkede insanların Tanrıya inançlarının hayatiyetini kaybetmekte olduğuna," "dünyanın yüzünün sapıklık ve inançsızlığa" çevrildiğine kederlenir; dinin "dünya insanların korunması ve refahı için parlak bir ışık ve yıkılmaz bir kale" ve "dünyada düzenin kurulması için başlıca vasıta" olduğunu beyan eder; dinin esas maksadının insanlar arasında birlik ve ahenk olduğunu teyid eder; onun bir "nifak, ihtilâf ve nefret kaynağı haline getirilmemesi için uyarıda bulunur; ilkelerinin, önyargı ve bağnazlığa yol açmayacak şekilde bütün dünya okullarında çocuklara öğretilmesini emreder; "Tanrı'dan uzaklaşanların sapıklığının dinin zayıflamasına" yarayacağını ve "insanlığın uzuvlarını sarsacak" şiddette sarsıntılar olacağını haber verir.

Kollektif güvenliğin ilkelerini kayıtsız şartsız önerir, ulusal silâhlanmanın azatılmasını tavsiye eder; krallar ve başkanların milletler arasında barış kurmayı müzakere edecekleri bir dünya toplantısının gerekli ve kaçınılmaz olduğunu ilân eder.

İnsaf ve adaleti "insanların ışığı," onların "bekçisi," "varlık dünyasının açıklayıcısı, sevgi ve inayetin alemdarı" olarak över; şaşaasının emsalsiz olduğunu bildirir; "dünyanın düzenlenmesinin ve insanlığın huzurunun" ona bağlı olduğunu teyid eder. Onun "iki direği" olan "mükâfat

ve mücazat" ı insan cinsinin "hayat kaynağı" olarak nitelendirir; dünya insanlarını onun gelişi için kıpırdanmaya çağırır; büyük bir çalkantı ve ağır bir insafsızlık döneminden sonra onun güneşinin, tüm izzet ve bahası ile parlayacağını müjdelir.

Bundan başka "herşeyde itidal" prensibini öğretir; herşeyin, hattâ isterse "hürriyet, medeniyet ve benzerleri" olsun, "itidal sınırlarını aşması" halinde "insanlara kötü etki yapacağını" bildirir; batı medeniyetinin dünya milletlerini ağır şekilde rahatsız edip korkuttuğunu ifade eder ve "aşırıya kaçan bir medeniyetin alevlerinin şehirleri kül edeceği" günün yaklaştığını haber verir.

Meşvereti Kendi Dininin temel ilkelerinden biri olarak kurar; onu "yol gösterici ışık," "anlayış bahşeden", "İlâhi hikmet semasının iki yıldızından biri" diye tarif eder. Bilginin, "insan hayatının kanatları, ve yücelmesi için bir merdiven" olduğunu ifade eder; bilgi edinmeyi "herkese farz" kılar; "güzel sanatlar, el sanatları ve fen bilimlerini" varlık dünyasının yücelmesinde vasıta sayar; sanat ve meslek yoluyla kazanılan serveti över; dünya insanların bilim ve sanat adamlarına minnet borcunu kabul eder; insanlara yararı olmayan ve "lâfla başlayıp lâfla biten" bilgilerin öğretilmesine karşı çıkar.

"Bütün insanlarla dostluk ve arkadaşlık içinde geçinmek" emrini vurgular ve böylesine ilişkinin dünyada düzeni kuracak ve milletleri harekete getirecek "birlik ve ahengi" geliştireceğini kabul eder. Evrensel bir dil ve yazının kabul edilmesi lüzumunu tekrar tekrar belirtilir; çeşitli dillerin öğrenilmesi için ziyan olan zamana hayıflanır; tek bir dil ve yazının kabulü ile bütün dünyanın "tek bir şehir ve tek bir ülke" sayılacağını teyid eder; her ikisi hakkında bilgi sahibi olduğunu ve her kim Ondandır isterse Ona bu bilgiyi aktarmaya hazır olduğunu iddia eder.

Adalet Evi mütevellilerine Kendi yazılarında sarıh hüküm bulunmayan meselelerde hüküm koyma görevini emanet ederek "Tanrı'nın Kendi iradesini onlara ilham edeceğini" vaad eder. Cumhuriyet idealleri ile "Tanrı'nın alâmetlerinden biri" olarak nitelendirdiği krallık görkemini kendinde toplayacak meşrutî bir devlet şeklini övülecek bir başarı olarak tavsiye eder; tarım alanına özellikle özen gösterilmesini önemle hatırlatır; "süratle ortaya çıkan gazetelere" belirgin bir atıfta bulunarak onları "dünyanın aynası" ve "hayret verici ve kudretli bir olay" olarak tarif eder ve gazetelerin yayınlanmasından sorumlu herkese garaz, hırs ve önyargıdan

arınmak, adaletli ve insafli olmak, araştırmalarında titiz davranmak ve her zaman yayınların gerçeğliğinden emin olmak görevini verir.

En Büyük Yanılmazlık doktrinini daha geniş olarak açıklar; Kendi taraftarlarının "yaşadıkları memleketin hükümetine karşı sadakat, dürüstlük ve doğrulukla davranmak" yükümlülüğünü teyid eder; cihat ve kitap imha etme yasaklarını yeniden vurgular; insanlığın gövdesinde "göz" ve dünyaya bahşedilen "en büyük armağan" sözleriyle övdüğü bilgi ve hikmet sahibi kimseleri özellikle metheder.

Hz.Bahaullah'ın Akkâ sürgünlüğünün son kısmındaki yazılarının seçkin özelliklerinden bahsederken sözünü etmeden geçemeyeceğimiz diğer eserleri de vardır. Levhi Hikmet'te (Filozoflar Levhi) hakiki felsefenin temellerini koyar; İmam Hüseyin'in onuruna indirdiği Ziyaretname'de onu parlak kelimelerle methü sena eyler; "Soru ve Cevaplar"da Akdes Kitabının kanun ve hükümlerini açıklar; Bürhan Levhinde "Kurt" lâkaplı Şeyh Muhammed Bakır ile "Dişi Yılan" lâkaplı İşfahan Cuma İmamı Mir Muhammed Hüseyin'in işledikleri işlerden dolayı onları şiddetle kınar; Kermil Levhinde "gökten inen Tanrı Şehri"ni zikreder ve "çok geçmeden Allah'ın Gemisinin" o dağ üzerinde seyredeceğini" ve "Baha ehlini zahir edeceğini" haber verir. Ve nihayet, Hz. Bahaullah'ın kaleminden inen son önemli Levih olan, "Kurdun Oğlu" lâkaplı Şeyh Muhammed Taki'ye hitap eden Risalede bu haris şeyh, yaptıklarından pişmanlık duymaya çağırılır, Kendi yazılarının en karakteristik ve ünlü bölümlerinden bazıları tekrarlanır ve Emrinin doğruluğuna dair deliller gösterilir.

Suudundan bir sene kadar önce yazılan bir kitapla, Onun Vahyinin emsalsiz incilerinin mahfazası olan yüz cilt kitap yazan Yazarın bu harikulâde başarısı artık tamamlanmış sayılır. Bu ciltler sayısız öğütler, devrim yaratıcı ilkeler, dünyayı şekillendirecek kanun ve hükümler, dehşet verici uyarılar ve mühim kehanetler, ruhu yüceltici dua ve münacatlar, aydınlatıcı yorumlar, ateşli nutuk ve mesajlarla doludur ve hepsinin aralarına Doğu'nun ve Batı'nın krallarına, imparatorlarına ve vezirlerine, çeşitli dinlerin büyüklerine, insan hayatının kültür, politika, edebiyat, felsefe, ticaret ve beşer alanlarındaki liderlerine hitap eden veya onlara atıfta bulunan bölümler yerleştirilmiştir.

Hayatının akşamında Sicn-i Azamından bu geniş ve ağrılık taşıyan Zuhurun tamamını gözden geçiren Hz.Bahaullah şöyle yazar: "Gerçekten Biz insanlara öğüt vermek ve Muktedir ve Övülen Tanrının Bize emrettiğini onlara vermek görevinden geri kalmadık." Ayrıca buyurur: "Bu Zuhurda

hiçbir kimse için bir mazeret kalmış mıdır? Hayır, Kudretli Tahtın Rabbi olan Allaha yemin olsun ki, Benim alâmetlerim dünyayı kaplamış ve Benim kudretim bütün insanlığı kapsamıştır!"

BÖLÜM XIII

HZ. BAHALLAH'IN SUUDU

Emrin doğuşundan beri yarım yüzyıla yakın bir zaman geçmişti. Düşmanlık beşiğinde büyümüş ve bebeklik çağında Müjdecisi ve Liderinden mahrum bırakılmış olarak, ardarda gelen sürgünlere rağmen yarım asırdan kısa bir zamanda onun bahtını aşmayı, Mesajını ilân etmeyi, kanun ve hükümlerini koymayı, ilkelerini kurmayı ve kurumlarını emretmeyi başaran ikinci ve en büyük Yıldız'ının eliyle, düşman bir despot tarafından içine atıldığı tozlardan yükseltilmiş ve daha önce görmediği bir rahattın güneş ışıklarının keyfini çıkarmaya başlamıştı ki, Kaderin Eli birdenbire Kurucusunu ondan koparıp aldı, taraftarları elem ve kedere duçar oldular, inkârcıların sönmekte olan ümitleri canlandı ve siyasî ve dinî hasımları tekrar cesaretlenmeye başladılar.

Hız. Abdülbaha'nın şahadet ettiği gibi Hz. Bahauallah, şuudundan daha dokuz ay önce bu dünyadan ayrılmak arzusunu izhar buyurmuştu. O andan itibaren, açıkça hiç kimseye birşey söylemediği halde, huzurunda bulunan kimselere söylediklerinden, dünyadaki hayatının sonunun yaklaştığı gitgide daha çok belli oluyordu. Hicri 11 Şevval 1300 (8 Mayıs 1892) tarihinden bir gece önce hafifçe çıkan ateşi ertesi gün yükseldiği halde sonradan hafifledi. Bazı ahbablara ve hacılara mülâkatlar bahşetmeye devam etmekle beraber iyi olmadığı aşikârdı. Ateşi eskisinden daha şiddetle yükseldi, genel durumu gitgide kötüleşti ve rahatsızlığının sebep olduğu komplikasyonlar sonucunda Hicri 2 Zilhicce 1309 (29 Mayıs 1892) gününün şafak vaktinde, güneşin batışından sekiz saat sonra 75inci yaşında suud buyurdu. Belalarla dolu bir hayatın gâilelerinden nihayet azad olan ruhu, ondokuz yıl önce Müjdecisinin doğum gününün yıldönümü vesilesiyle indirdiği Rüya Levhinde tarif ettiği O'nun "başka diyarlarına", "isimler ehlinin gözlerinin asla değmediği" ve "beyazlar giyinmiş Aydınlık Genç Kızın" onu aceleyle çağırıldığı diyarlara doğru kanatlandı.

Suudundan altı gün önce, oğullarından birine dayanarak yatağında yatmakta iken, Konakta toplanmış olan birkaç hacı da dahil, müminlerin hepsini huzuruna çağırdı, bu onlarla son görüşmesi olacaktı. Etrafındaki ağlaşan kalabalığa şefkat ve sevgiyle hitap ederek, "Sizlerden hoşnudum,"

dedi, "çok hizmetler ettiniz, işlerinizde gayret gösterdiniz. Buraya her sabah ve her akşam geldiniz. Allah birliğinizin muhafazasında yardımcınız olsun. Allah sizlere Yaradılış Sultanının Emrini yüceltmenizi nasip etsin." Yatağının kenarında toplanan Kendi ailesine mensup olanlar da dahil, kadınlara karşı da benzeri cesaret verici sözler söyledi ve Gusn-u Azam'a (En Büyük Dal) tevdi ettiği bir belge ile onları O'nun himayesine emanet ettiğini bildirdi.

Suudunun haberi Sultan Abdülhamit'e derhal, "Baha Güneşi battı" kelimeleriyle başlayan bir telgrafla bildirildi ve mübarek naaşın Konak arazisinde defnedilmek arzusu hükümdara iletildi. Bu istek hemen kabul edildi ve Hz. Bahauallah Konağın batı yönünden bitişiğindeki üç evden en kuzeyde bulunan ve damadının ikamet ettiği evin kuzey ucundaki odasında istirahatete tevdi edildi. Defin işi suuduyla aynı günde, güneşin batışından az sonra yapıldı.

Hastalığı sırasında Hz. Bahauallah'tan özel bir görüşme imtiyazına nail olan; şimdi En Kutsal Türbe'de okunan Ziyaretnamenin metnini seçmekle Hz. Abdülbaha tarafından görevlendirilen; ve sınırsız kederi içinde, Mahbubunun suudundan kısa bir süre sonra kendini denize atarak boğulan teselli kabul etmez Nebil, o günlerin ıstırabını şöyle anlatır: "Sanırım ki toz dünyasında kopan ruhanî fırtına Allah'ın bütün âlemlerini titretmiştir...İç ve dış dilim içinde bulunduğumuz hali tariften âciz...Bu kargaşa içinde Konağı çevreleyen kırlarda toplanan Akkâ ve komşu köylerin sakinlerinin ağladıkları, bağırarak dövdükleri ve elemle haykırdıkları görülüyor."

Tam bir hafta boyunca, zengin ve fakir, büyük bir matemliler topluluğu kederli aileyle birlikte yas tutmaya koştular, aile fertlerinin cömertçe hazırladığı sofralarda gece ve gündüz yediler. Aralarında Şii, Sünni, Hristiyan, Yahudi ve Dürzilerin, şair, ulema ve devlet memurlarının bulunduğu ünlüler bu kaybın yasına katıldılar. Hz. Bahauallah'ın erdemlerini ve yüceliğini naat ettiler, bazıları Arapça ve Türkçe nesir ve nazım övgülerle duygularını ifade ettiler. Şam, Halep, Beyrut ve Kahire gibi uzak şehirlerden de böyle yazılar geldi. Bu parlak şahadetlerin hepsi, artık suud eden Liderin Emrini temsil eden ve Babasının anısına yazılan naatlara çok kere Kendi övgüleri de karışan Hz. Abdülbaha'ya sunuldu.

Hz. Bahauallah'ın suudunun Arz-ı Akdes'deki ve komşu memleketlerdeki Bahai olmayan kimseler arasında kendiliğinden yarattığı bu coşkun keder nişaneleri ve hayranlık ifadeleri, herşeye rağmen, Hakikat

Güneşinin batış saatinde, O'nun Emrine inanan ve sancağını İran, Hindistan, Rusya, Irak, Türkiye, Filistin, Mısır ve Suriye'de yükseltmeye azmeden sayısız binlerin yüreklerinden akan keder okyanusunun, onların sınırsız bağlılığının sayılamayacak kadar çok delilinin yanında bir damla gibi kalır.

Hız. Bahauallah'ın suudu ile birçok yönden dünya din tarihinde emsali bulunmayan bir dönem sonra erer. Bahai Devrinin ilk yüzyılı artık yarısını tamamlamıştı. Yüceliği, verimliliği ve süresi bakımından önceki Devirlere üstün olan ve üç yıllık kısa bir dönem dışında, yarım yüzyıllık devamlı ve ilerleyen bir Zuhur özelliği taşıyan bu Çağ artık kapanmıştı. Hz. Bab'ın ilân ettiği haber altın meyvesini vermişti. Kahramanlık Çağının en çarpıcı değilse de, en önemli evresi tamamlanmıştı. Dünyanın en büyük Yıldızı, Hakikat Güneşi, Tahran'da Siyah Çal'dan doğmuş, onu örten bulutlardan Bağdat'ta sıyrılmış, Edirne'de zirvesine yükselirken kısa bir süre tutulmuş ve nihayet Akkâ'da, tam bin yıl geçmeden bir daha görünmemek üzere batmıştı. Allah'ın yeni doğan Emri, bütün geçmiş dinlere yol gösteren Kutup Yıldızı, tamamen ve kayıtsız şartsız ilân edilmişti. Onun geleceğini haber veren kehanetler dikkate değer şekilde gerçekleşmişti. Gelecekteki Dünya Düzeni dokusunun atkısını ve çözgüsünü teşkil eden temel yasaları ve ana prensipleri açık seçik konmuştu. Kendinden önce gelen din sistemleri ile organik ilişkileri ve onlara karşı tutumu yanılığa yer bırakmıyacak şekilde belirlenmişti. Tohumundan geleceğin Dünya Düzeninin yetişip olgunlaşacağı birincil kurumlar itiraz götürmeyecek tarzda kurulmuştu. Dünyayı kucaklayan sisteminin birlik ve bütünlüğünü korumaya yönelik Misak, geri dönülmez şekilde gelecek kuşaklara miras bırakılmıştı. Tüm insan ırkının birleşeceği, En Büyük Barışın başlayacağı, bir dünya medeniyetinin kurulacağı vaadi tartışma kaldırmayacak biçimde yapılmıştı. Böylesine görkemli bir sonucun başlangıcı olarak kralların, din ulularının, hükümetlerin ve milletlerin başına gelmesi mukadder olan felâketleri haber veren dehşet dolu uyarılar tekrar tekrar dile getirilmişti. Daha sonra Kuzey Amerika kıtasında verilecek Görevin öncüsü olarak, Yeni Dünyanın Baş Yargıçlarına anlamlı bir çağırıda bulunulmuştu. İlk Bahai yüzyılının bitiminden önce, kraliyet ailesi mensuplarından birinin Emre iman edeceği bir milletle ilk temas kurulmuştu. Sicn-i Azam'a bakan Allah'ın kutsal dağında, değeri ölçülemeyecek, ruhsal ve kurumsal yararları gelecek on yıllarda ihsan eden ve ileride de ihsan edecek olan ilk itici kuvvet harekete geçmişti. Ve nihayet, o yüzyılın tamamlanmasından önce Doğu ve Batı'da altmış ülkeyi kaplayacak olan manevi bir fethin ilk sancakları zaferlerle dikilmişti.

Artık hayatının altıncı onyılıının eşiğinde bulunan Hz. Bahauallah'ın Dini, Kutsal Eserlerinin genişliği ve çeşitliliği ile; şehitlerinin çokluğu ile; taraftarlarının yiğitliği ile; inananlarının teşkil ettiği örnek ile; hasımlarının müstahak oldukları cezalar ile; etkisinin yaygınlığı ile; Müjdecisini emsalsiz kahramanlığı ile; Kurucusunun göz kamaştıran yüceliği ile; karşı koyulmaz ruhunun esrareniz işleyişi ile; Kurucusu tarafından çizilen yolda bölünmez ve bozulmaz olarak ilerlemeye ve o Kurucu'nun cömertçe bahsettiği ilâhî kudretin işaretlerini ve alâmetlerini birbirini izleyen nesiller önünde göstermeye ehil olduğunu lâıykıyla ispat etmişti.

Hz. Bahauallah'ın elçiliğinin çeşitli evrelerinde ya O'nun emrine bilerek eziyette bulunan, veya O'nun uyarılarına kulak asmayan, veya O'nun çağırısına cevap verme görevini yerine getirmeyen, yahut O'na ve Mesajına lâıyk olan karşılığı vermeyen Doğu ve Batı âlemi hükümdarları, vezirleri ve din adamlarının başlarına gelenlere burada özel bir dikkat göstermek gerekir. Emrini yıkmaya veya ona zarar vermeğe kalkışanlar hakkında Hz. Bahauallah şöyle buyurmuştur: "Allah zalimin zulmüne göz yummamıştır ve asla yummayacaktır. Bu Zuhurda özel olarak herbir zalimden intikam alacaktır." Hz. Bahauallah'ın elçiliğinin başlangıcından beri Allah'ın mücazat rüzgârlarının şiddetle eserek, hükümdarları tahttan indirdiği, hanedanları söndürdüğü, dini hiyerarşileri altüst ettiği, savaşlar ve ihtilaller yarattığı, prensleri ve bakanları makamlarından uzaklaştırdığı, gaspcıyı kovaladığı, zalimi devirdiği, hain ve asileri cezalandırdığı bu sahayı gözden geçirirken gözümüze çarpan manzara gerçekten muazzam ve dehşet vericidir.

Hz. Bahauallah'a yüklenen musibetlerin, Nasıreddin Şah ile birlikte baş müsebbibi olan, O'nun aleyhine üç sürgün fermanı imzalayan, Akdes Kitabında "zulüm tahtında" oturmakla damgalanan ve devrileceği Fuat Levhinde haber verilen Sultan Abdülaziz, sarayda çıkan bir isyan sonucunda tahttan indirildi, kendi başkentindeki Şeyhül İslamın fetvasıyla mahkûm oldu, dört gün sonra (1876) katledildi ve yerine deli olduğu ilân edilen yeğeni tahta çıktı. 1877-78 savaşının sonunda onbir milyon kişi Türk yönetiminden çıktı; Ruslar Edirne'yi işgal etti; ve 1914-1918 savaşından sonra İmparatorluk yıkıldı, saltanat kaldırıldı, Cumhuriyet kuruldu ve 600 sene devam eden bir saltanat sona erdi.

Hz. Bahauallah'ın, "zalimlerin şahı" dediği ve yakında "dünya için bir ders olacağını" bildirdiği; saltanatı Hz. Bab'ın ve Hz. Bahauallah'ın hapsi ile lekelenen; sonradan ısrarla O'nu İstanbul, Edirne ve Akkâ sürgünlüğüne gönderen; hain bir mollalar sınıfıyla birlikte, Emri beşiğinde boğmaya ahdetmiş kibirli ve zalim Nasıreddin Şah dramatik bir şekilde katledildi. Bu

olay, yeni bir devrin başlangıcı olarak büyük bir ihtişam içinde kutlama hazırlıkları yapılan ve İran milletinin tarihinde en büyük gün olmasına niyet edilen jübilesinin arifesinde, Şah Abdülazim türbesinde meydana geldi. Ondan sonra hanedanın bahtı gitgide karardı ve nihayet sefih ve sorumsuz Ahmet Şah'ın rezaletleri sonucunda Kaçar sülâlesi yıkılıp kayboldu.

Zamanın en önde gelen Batı'lı hükümdarı olan, Hz. Bahau'llah'ın gönderdiği Levhi küçümseyerek yere fırlattığı söylenen, O'nun tarafından sınanıp yetersiz bulunan, sonraki bir Levihte düşüşü açıkça bildirilen aşırı haris, ölçüsüz derecede mağrur, hilekâr ve yetersiz III. Napolyon, modern tarihe en büyük askerî yenilgi olarak geçen Sedan Savaşında (1870) şerefsizce yenildi; krallığını kaybetti ve geri kalan yıllarını sürgünde geçirdi. Ümitleri tamamen mahvoldu, tek oğlu Zulu savaşında öldü, çok gururlandığı imparatorluğu çöktü, Fransız-Alman savaşından daha vahşi bir iç savaş çıktı ve Prusya kralı Wilhelm I, Versay Sarayında Birleşik Almanya imparatoru olarak selâmlandı.

Akdes Kitabında nasihat edilen ve, "kudretli kendininkinden üstün birinin" akıbetinden ders alması öğütlenen, aynı kitapta "Berlin'de ah ve fğan yükseleceği" ve "Ren kıyılarınım et ve kanla kaplanacağı" haber verilen III. Napolyon'un fatihi, zafer sarhoşu Wilhelm I, iki defa suikaste uğradı, yerine geçen oğlu tahta çıktıktan üç ay sonra öldürücü bir hastalığa yenilerek tahtını küstah, inatçı ve kısa görüşlü Wilhelm II'ye bıraktı. Yeni hükümdarın gururu onun düşüşüne sebep oldu. Başkentte ani ve süratli bir ihtilâl yapıldı, birkaç şehirde komünizm başını kaldırdı, Cermen devletlerinin prensleri tahtlarını terkettiler ve kendisi rezilce Hollanda'ya kaçarak taht üzerindeki hakkından vazgeçmek zorunda bırakıldı. Dedesinin, doğuşunu şatafatla ilân ettiği imparatorluğun defterleri Weimar anayasası ile dürüldü ve son derece ağır şartlar getiren bir barış anlaşması, elli yıl öncesinin meşum kehanetini, "ah ve fğanı" yükseltti.

Kutsal Topraklara yaptığı hac ziyaretinde Hz. Bahau'llah'ı sormak görevini ihmal ettiği için Akdes Kitabında azarlanan, keyfi ve inatçı davranışlı Avusturya İmparatoru Franzis Joseph'i felâket ve facialar öyle bir sardı ki, milletin başına gelen musibetler bakımından onun saltanatının bir eşi daha görülmemiş oldu. Kardeşi Maximillian Meksika'da öldürüldü, veliahd Prens Rudolf utanç verici şartlarda yokoldu; İmparatorice katledildi; Arşidük Franiz Ferdinand ve eşi Saray Bosna'da cinayete kurban gittiler; "viran imparatorluk" çözülp parçalandı ve yokolan Mukaddes Roma İmparatorluğunun enkazı üzerine küçük bir cumhuriyet kuruldu; kısa ve

kararsız ömürlü bu cumhuriyet de Avrupa'nın siyasi haritasından silinip gitti.

İsmiyle hitap edilen bir Levihte Hz. Bahauallah'ın üç defa uyardığı, "milletleri Tanrı yoluna çağırma" emrettiği ve kendi hükümlerinin "En yüce Sultanı" tanımaktan menetmemesi için uyardığı, kudret ve kuvvet sahibi Rus Çar'ı Nicolaevitch Alexander II, birkaç suikastten kurtulduktan sonra nihayet bir caninin eliyle katledildi. Onun başlatıp halefi Alexander III'ün devam ettirdiği haşin bir baskı politikasının yol açtığı ihtilâl, Niçolas II döneminde Çarların imparatorluğunu bir kan seli içinde boğarak ardından savaş, hastalık ve açlık getirdi, asiller öldürüldü, rahipler susturuldu, aydınlar kovalandı, devletin dini inkâr edildi, Çar, eşi ve ailesi ile öldürüldü ve Romanof hanedanı yıkıldı.

Hz. Bahauallah'ın yazdığı bir Mektupta, "saraylarını onları isteyene bırakması", "sahip olduğu zengin ziynetleri satıp Allah'ın yolunda harcaması," ve "Melekûta" koşması emredilen Hristiyanlığın en büyük Kilisesinin tartışmasız başı olan Papa Pius IX, elem verici şartlar altında Kral Victor Emmanuel'in ordularına teslim olmak ve Papalık eyaletleri ile Roma'nın elinden alınmasına boyun eğmek zorunda kaldı. Papalık bayrağının bin yıldır üzerinde dalgalandığı "Ebedî Şehir" kaybının ve hükmü altındaki tarikatların zilletinin verdiği ruhî ıstırap, bedensel hastalığına eklenince, son yıllarını acı içinde geçirdi. Vatikan'daki haleflerinden birinin İtalya Krallığını resmen tanıması, Papanın dünya hükümlerinin sona ermesi demek oldu.

Osmanlı, Napolyon, Alman, Avusturya ve Rusya imparatorluklarının hızlı çöküşü, Kacar hanedanının yıkılması ve Papalığın dünya hükümdarlığının fiilen sona ermesi ile, Hz. Bahauallah'ın Sureyi Mülûk'ün başlangıç bölümündeki ihtarlarına kulak asmayan dünya hükümdarlarının başlarına gelen felâketler bitmiş olmadı. Portekiz ve İspanya monarşileri ile Çin imparatorluğunun cumhuriyete dönüşmesi; daha sonra halen sürgünde yaşayan Hollanda, Norveç, Yunan, Yugoslav ve Arnavut krallarının acayip akıbetleri; Danimarka, Belçika, Bulgaristan Romanya ve İtalya krallarının hemen hemen tüm yetkilerini kaybetmeleri; kalan hükümdarların bunca tahtı deviren çalkantılar karşısında herhalde duymakta oldukları endişeleri; bazı Doğu ve Batı hükümdarlarının saltanat tarihlerine gölge düşüren utanç ve şiddet hareketleri; daha yakın bir zamanda İran'da yeni bir hanedanın Kurucusunun anı devrilişi; hep bunlar Hz. Bahauallah'ın o ölümsüz Levihte haber verdiği "İlâhî Mücazatın"

örnekleridir ve O'nun Akdes Kitabında dünya hükümdarlarına karşı tebliğ ettiği suçlamanın ilâhî hakikatını göstermektedir.

Bir başka düşündürücü örnekte, İslâmiyetin en kudretli müesseselerinin yerleşmiş olduğu iki memlekette, gerek Sünni gerek Şii din liderlerinin son derece geniş nüfuzlarının sona ermesidir. Bu da, Hz. Bab ve Hz. Bahau'llah'a reva görülen zulümlerin doğrudan doğruya bir sonucudur.

"Emirül Müminin" olarak tanınan, mübarek Mekke ve Medine'nin koruyucusu, ikiyüz milyondan fazla Müslümanın ruhanî lideri, kendini İslâm Peygamberinin yeryüzündeki gölgesi ilân etmiş olan Halife, Türkiye'de saltanatın kaldırılması ile, o zamana kadar yüksek makamının bölünmez bir parçası sayılan dünyevî yetkisini kaybetti. Kısa bir süre için anormal ve sallantılı bir mevki işgal eden Halife Avrupa'ya kaçtı; İslâmiyetin en haşmetli ve kudretli müessesesi olan Hilâfet, Sünni âlemi içindeki toplumların hiçbirine danışılmadan kaldırdı ve böylece İslâm Dininin inancından resmen, tamamen ve daimi olarak ayrıldı; Şeriat kanunları kaldırıldı; din müesseseleri Vakıf hukukundan çıkarıldı; medeni kanun ilân edildi; tarikatlar yasaklandı; Sünni hiyerarşi bozuldu; Peygamberlerin ve İslamiyetin dili olan Arap dili kullanılmaz oldu ve yazısının yerini Latin alfabesi aldı; Kuran Türkçeye çevrildi; "İslamiyetin Kubbesi" İstanbul bir taşra kenti haline geldi; eşsiz incisi Aya Sofya Camii müze yapıldı. Bütün bu olanlar, Hristiyanlık Devrinin birinci yüzyılında Yahudi halkının, Kudüs şehrinin, Kutsallar Kutsalı Süleyman Mabedinin ve üyeleri Hz. İsa'nın dininin yeminli düşmanları olan din adamlarının akibetini hatırlatmaktadır.

Buna benzer bir deprem de, İran'daki din sistemini-henüz İran devletinden resmen ayrılmamış olmakla beraber - tâ temelinden sarstı. Milletin hayatına sınımsız kök salmış ve ülkedeki yaşamın her sahasında dallanıp budaklanmış olan bir "din devleti" hemen hemen çatlayıp bölündü. Memlekette Şiiliğin kalesi olan mollalar düzeni, felce uğrayıp itibarını yitirdi; İmanın gözde hocaları olan müçtehitlerin sayısı bir avuç kaldı; birkaçı dışında sarıklıların hepsi, geleneksel sarık ve cüppelerini lânet ettikleri Avrupa'lı kıyafetleri ile değiştirmeye amansızca zorlandılar; törenlerinin şaşaa ve debdebesi söndü; fetvaları hükümsüz kaldı; vakıf malları sivil idareye devredildi; cami ve medreseleri terkedildi; türbelerine tanınan sığınma hakkı kaldırıldı; dinî gösterileri yasaklandı; tekkeleri kapatıldı ve hatta Necef ve Kerbelâ hacları caydırıldı ve kısıtlandı. Peçenin kaldırılması, kadın ve erkeklere eşit haklar tanınması, İslamiyet ve Kuran dili Arapçanın küçümsenerek Farsçadan temizlenmeye gayret edilmesi de,

liderlerinin kendi kendilerine "Azizler Sultanının (İmam Ali) hizmetkârları" adını takmaya cüret eden, Safevî hanedanının sofu şahlarından saygı ve itibar gören ve Bab'ı Dinin doğuşundanberi onu lânetleyerek, akan kan sellerinin sorumluluğunu taşıyan ve davranışlarıyla hem kendi dinlerinin hem de milletin tarihini lekeleyen o reziller guruhunun gitgide düşüşünün ve nihayet sönüşünün başlangıcı oldu.

Ayrıca, Emrin müzmin düşmanları olan İslam mollalar sınıfını sarsan kriz kadar şiddetli olmamakla beraber, Hristiyan kilisesinin müesseseleri de bir bunalıma girdiler. Bunlar, Hz. Bahauallah'ın çağırısından ve uyarılarından sonra görünür şekilde bozuldu, itibarları ağır şekilde zedelendi, kudret, hak ve imtiyazları devamlı sınırlandı. Papalığın dünya hükümlerinin fiilen yıkılması; Katolik Kilisesinin Fransa Cumhuriyetinden ayrılmasına neden olan ruhban düşmanlığı dalgası; Rusya'da muzaffer çıkan Komünist Devletin Yunan Ortodoks Kilisesine karşı yürüttüğü sistemli hücum ve ülkelerin resmî dininin yıkılması, mallarına el konulması ve baskı görmesi; Roma Kilisesine bağlı olan ve onun kurumlarını güçlü bir şekilde destekleyen AvusturyaMacaristan imparatorluğunun bölünmesi; aynı Kilisenin İspanya ve Meksika'da çektiği eziyetler; bugün Hristiyan olmayan ülkeleri saran Katolik, Anglikan, Presbiteryen Misyonlarını lâikleştirme modası; Batı, Orta ve Doğu Avrupa'da, Balkanlarda, Baltık ve İskandinav ülkelerinde Katolik, Yunan Ortodoks ve Luteryen Kiliselerinin kıdemli kalelerini kuşatan dinsizliğin saldırgan gücü; bunlar da, Hz. Bahauallah'ın sesine kulak vermeden, Pederin bahasıyla geri gelen İsa ile kendi cemaatlerinin arasına giren Hristiyan din liderlerinin kararan bahtının en göze çarpan alâmetleridir.

Şüpheye hiç yer bırakmayan kelimelerle, "En Büyük Kanunun konduğunu," Kıdem Cemalin "Davud'un tahtına oturduğunu" ve "Kitaplarda (Zerdüş'tün Kutsal Yazıları) her ne haber verildiyse zuhura geldiğini ve aşikâr olduğunu" haber veren Hz. Bahauallah'ın sesinin yükselişinden sonra, Yahudi ve Zerdüşti din adamlarının da iktidarlarının gitgide zayıfladığını görmezlikten gelemeyiz. Ruhban sınıfının yetkilerine karşı çıkmalar; yerleşmiş âdetler, gelenekler ve törenlere karşı saygısızlık ve ilgisizlik, saldırgan ve çok kere düşmanca bir milliyetçilik duygusuyla dinin yetki alanlarına tekrar tekrar yapılan tecavüzler; özellikle Zerdüşt dininden olanları kaplayan genel bir gevşeklik, hiç şüpheye yer bırakmıyacak bir şekilde, Hz. Bahauallah'ın dünya din liderlerine tarihî hitaplarındaki uyarı ve gelecekte haberlerin doğruluğunu göstermektedir.

Bütün bunlar Doğu'nun ve Batı'nın hükümdarlarına ve ruhban sınıfına karşı Tanrı adaletinin mücazatıdır. Bu mücazat onların ya Hz. Bahau'llah'ın Emrine faal olarak muhalefet göstermeleri veya O'nun çağırısına cevap vermekten, Mesajını araştırmaktan, ıstıraplarını gidermekten ve O'nun Zuhurunun doğuşuna ve büyümesine tanık olan yüz yıl boyunca görünen hayret verici alâmetlere ve olağanüstü olaylara kulak vermekten geri kalmalarının doğrudan bir sonucudur.

O'un kısa ve özlü kehanetlerinden: "İnsanlar arasında iki sınıfın kudreti kaldırıldı: krallar ve rahipler," Dünya hükümdarlarına uyarısı: "Bu Levihte indirdiğimiz...nasihatlere kulak vermezseniz, ilâhi mücazat sizleri her yönden kaplayacak...O günde sizler...kendi güçsüzlüğünüzü anlayacaksınız." Bir başka yerde buyuruyor: "Musibetlerimizin çoğunu bildiğiniz halde saldırganın elini durdurmadınız." Ve bir suçlama daha: "...Biz...sabır göstereceğiz, nasıl ki şimdiye kadar sizlerin elinden Başımıza gelenlere sabır gösterdikse, ey hükümdarlar!"

Özellikle dünya din liderlerini itham ederek şöyle yazıyor: "Zulmün kaynağı ve kökü din adamlarıdır...Tanrı, gerçekten onlardan arınmıştır ve Biz de onlardan arınmışızdır." Açıkça belirtiyor: "Dikkatle baktığımızda, düşmanlarımızdan çoğunun din adamları olduğunu gördük." Onlara hitap ediyor: "Ey ruhban topluluğu! Bundan böyle kendinizde iktidar göremeyeceksiniz, çünkü Biz iktidarı elinizden aldık!..." "Eğer Tanrı Kendini zahir ettiğinde Ona inansaydınız, ne insanlar Ondan yüz çevirirlerdi, ne de bugün gördüğünüz işler Başımıza gelirdi." İslam din adamlarını kastederek: "Onlar bize karşı öyle bir zulümle kıyam ettiler ki, İslamiyetin gücünü tükettiler.." "İran mollaları dünya milletlerinden hiçbir milletin işlemediğini işlediler." "...İran mollaları ...Yahudilerin Ruh Hazretlerinin (Hz. İsa) kendilerine görüldüğünde yapmadıklarını yaptılar." Ve nihayet mana yüklü kehanetleri: "Sizin yüzünüzden halk aşağılandı, İslamiyetin bayrağı indirildi ve kudret tahtı devrildi." "Yakında sahip olduğunuz herşey yok olacak, izzetiniz zilletin en aşağılığına çevrilecek ve işlediklerinizin cezasını göreceksiniz." Hz.Bab daha da açık olarak haber veriyor: "Biz, gerçekten Hüseyin'le (İmam Hüseyin) savaşımlara...en ağır eziyetle ... eziyet edeceğiz." "Tanrı yakında, Bizim geri dönüşümüz zamanında, onlardan intikam alacak. O gerçekten, gelecek dünyada onlar için şiddetli bir azap hazırladı. "

Bütün bunları hatırlarken, Hz. Bahau'llah'ın ve müminlerinin katlandıkları acılardan teker teker sorumlu olan prensler, vezirler ve din adamlarına ne olduğunu da söylemeden geçmemek gerekir. O'nun Sicn-i

Azam'a sürgünlüğünün "hazırlayıcısı" olarak itham ettiği, meslekdaşı Ali Paşa ile birlikte, zaten Emre ve Emrin Liderine karşı bir tavır takınmaya eğilimli olan bir despotun korku ve şüphelerini körüklemek için canla başla çalışmış olan Türk Hariciye Nazırı Fuat Paşa planını gerçekleştirmeyi başardıktan bir sene kadar sonra, bir Paris seyahati sırasında Allah'ın gazabına uğrayarak 1869'da Nice'de öldü. Reis Levhinde kudret lisanı ile suçlanan ve düşüşü Fuat Levhinde açıkça haber verilen Sadrazam Ali Paşa ise, Hz. Bahauallah'ın, Akkâ'ya sürülmesinden birkaç yıl sonra görevinden azledildi, bütün yetkileri elinden alındı ve unutulup gitti. Nasireddin Şah'ın büyük oğlu ve memleketin üçte ikiden fazlasının hakimi, hakkında Hz. Bahauallah'ın "Cehennem Ağacı" buyurduğu ZillüsSultan Prens Mesud Mirza gözden düşerek, İsfahan'dan gayri bütün valiliklerden uzaklaştırıldı ve gelecekte yükselme ve ilerleme fırsatlarını tümünden yitirdi. Kalemî Alânın "Yeze Zalimi" olarak damgaladığı doymak bilmez Prens Celalüd Devle, yaptığı rezilliklerden bir sene kadar sonra mevkiini kaybetti, Tahran' a geri çağrıldı ve kurbanlarından gaspettiği malların bir kısmını geri vermeye mecbur edildi.

İran'ın Bağdat Başkonsolosu entrikacı, haris ve sefih Mirza Buzurg Han, bir müddet sonra azledildi, "felâketler altında ezildi, pişmanlıkla doldu ve şaşkınlığa düştü." Hz. Bahauallah'ın, "Tahran Yalancısı sözüyle kınadığı İran'daki Bahai toplumunun genç veya yaşlı, yüksek veya düşük, her erkek ferdini ölüme ve kadınlarını sürgüne mahkûm eden canavarca fetvanın sahibi ünlü Müçtehit Seyyid Sadık Tabatabai birdenbire hasta düşerek, kalbini, beynini kol ve bacaklarını kemiren ve sonunda ölüme götüren bir illete duçar oldu. Hz. Bahauallah'ı Akkâ'daki hükümet konağına amirane bir şekilde getiren mütehakkim Suphi Paşa mevkiini kaybetti ve ününü son derece lekeleyici şartlar altında geri çağrıldı. Kendilerine emanet edilen yüce Mahpusa ve arkadaşlarına insafsız davranan diğer mutasarrıflar da benzer akibetlere uğradılar. Nebil tarihinde anlatır ki: "Akkâ'da övülecek şekilde hareket eden her paşa uzun süre makamında kalıp Allah'ın inayetine nail oldu; halbuki düşmanca davranan mutasarrıflar İlâhi Kudret Eliyle çarçabuk uzaklaştırıldılar. Hz. Bahauallah'ın sevdiklerine zarar vermek için sözleştikleri gecenin hemen ertesinde telgrafla azil fermanları gelen Abdurrahman Paşa ve Muhammed Yusuf Paşa gibi. Bir daha da hiçbir göreve tayin edilmediler."

Hz. Bahauallah'ın kendine hitap ettiği Bürhan Levhinde şiddetle kınanan ve "dağın tepesindeki güneş ışığının son eserine" benzetilen "Kurt" lâkaplı Şeyh Muhammed Bakır gitgide gözden düştü, nedamet içinde ve

acınacak bir halde öldü. Hz. Bahau'llah'ın, "Kerbelâ zaliminden çok daha hain" olarak tarif ettiği yardakçısı "Dişi Yılan" Mir Muhammed

Hüseyin aynı sıralarda İsfahan'dan kovuldu, köyden köye dolaştı ve vücudundan iğrenç kokular yayılmasına sebep olan öyle pis bir hastalığa yakalandı ki, hanımıyla kızı bile yanına yaklaşamaz oldular. Öldüğünde mahalli makamların gözünden iyice düşmüştü, hiç kimse cenazesinde bulunmaya cesaret edemediğinden birkaç hamal tarafından mezara taşındı.

Şanlı Bedi'nin işkence ile öldürülmesinden bir sene kadar sonra başgösteren kahredici bir kıtlık İran'ı perişan etti ve halkı kırıp geçirdi. Zenginler bile aç kaldılar ve yüzlerce ana gulyabani gibi kendi çocuklarını yediler.

Bu bölümü bitirirken, Hz. Bab'ın Ahdinin Baş Bozucusu Nakızı Ekber'den de bahsetmek gerekir. Türklerin "Şeytan Adası" dedikleri Kıbrıs'ta yaşamını sefil bir şekilde sürdürmeye çalışan Mirza Yahya, hiyanet içinde beslediği ümitlerinin yok olduğunu görece kadar yaşadı. Önce Türk, sonra da İngiliz hükûmetinin yardımı ile geçinmekteyken, İngiltere vatandaşlığına girme isteği geri çevrilerek bir kere daha küçük düşürüldü. Seçtiği onsekiz "şahit" ten onbiri onu terkederek pişmanlık içinde Hz. Bahau'llah'a döndüler. O, kendi ve en büyük oğlunun adını lekeleyen bir rezalete bulaştı, daha önce kendine halef tayin ettiği o oğlu ile evlâtlarını bundan mahrum ederek yerine, ünlü bir Ezeli olan ve yukarıda adı geçen Mirza Eşref'in şehadeti sırasında yüreğini kaplayan korku ile dört gün arka arkaya mimbere çıkıp, hem Babi Dinini hem de kendine büyük güven göstermiş olan koruyucusu Mirza Yahya'yı en ağır bir dille reddeden sadakatsiz Mirza Hadi Devletabadi'yi tayin etti. Tuhaf bir kaderin sevkettiği bu büyük oğul yıllar sonra bir erkek ve bir kız yeğeni ile birlikte Hz. Bahau'llah'ın Halefi ve Misakının Merkezi Hz. Abdülbaha'nın huzuruna vardı, nedamet getirerek affedilmesini niyaz etti, O'nun tarafından lutuf bahşedildi ve ölümüne kadar, babasının budalaca, utanmazca ve acınacak şekilde söndürmeye gayret ettiği Emrin sadık bir taraftarı olarak yaşadı.

ÜÇÜNCÜ DÖNEM

HZ. ABDULBAHA'NIN VEKİLLİĞİ

1892 - 1921

BÖLÜM XIV

HZ. BAHAUĞLAH'IN MİSAKI

Bundan önceki bölümlerde ilk elli yılında Hz. Bab ve Hz. Bahauğllağ'a ilişkin olarak Emrin yükselmesini ve ilerlemesini anlatmaya çalıştım. Bahai Zuhurunun bu çifte güneşlerinin hayat ve görevleriyle ilgili olaylar üzerinde çok fazla durdumsa, onların görevleriyle ilişkili bir takım olayların çok ayrıntılı bir anlatımına kendimi kaptırdıysam, bunun tek nedeni, bu olayların gelecekteki tarihçiler tarafından Bahai Devrinin Risalet Çağı'nın en kahraman, en acıklı ve en önemli dönemi sayılacak bir devrin doğuşunu ilân etmesi ve kuruluşunu simgelemesidir. Gerçekten, incelediğimiz yüzyılın daha sonraki yıllarında olup bitenler, elli yıl hemen hemen kesintisiz süregelen bir Vahyin ortaya çıkardığı yaratıcı güçlerin karşı konmaz kudretinin çok yönlü alâmetlerini teşkil eder.

Hz. Bab'ın, Şiraz'ın üçra bir köşesinde Molla Hüseyin'e Kendi Elçilik görevini açıkladığı o unutulmaz gece, akla hayale sığmaz güçler taşıyan, dünyayı kucaklıyacak çapta ve yeryüzünü değıştirecek sonuçlar doğuracak, ilâhı bir elin yönettiğı dinamik bir süreç harekete geçti. Tahran'daki Siyah Çal zindanının karanlığında Hz. Bahauğllağ'a doğan Vahyin ilk haberleri ile muazzam bir hız kazandı. Bağdat'tan sürülmesinin arifesinde Emrinin açıklanması ile daha hızlandı. Ve aynı Emrin Edirne'deki fırtınalı sürgünlük yıllarında ilânıyla zirveye ulaştı. O Elçilik Sahibinin dünya hükümdarlarına ve din liderlerine tarihî emirleri, ricaları ve uyarılarının tam manası açığa çıktı. Ve nihayet, O'nun Akkâ kalesindeki son yıllarında koyduğu kanun ve hükümlerle, ifade ettiğı prensiplerle ve kutsallaştırdığı kurumlarla kemale erdi.

Tanrı Katından gelen sürecin salıverdiği güçleri yönetmek ve sevk etmek, O'nun suudundan sonra ahenkli ve devamlı işlemlerini sağlamak için Zuhur Sahibiyle organik bağlantısı olan, yetkisi mutlak ve ilâhî takdirin seçtiğı bir vasıtaya lüzum olduğu muhakkaktı. Hz. Bahauğllağ, suudundan önce kesin olarak koyduğu bir kurumla, Ahit ve Misakının kurumuyla, bu vasıtayı açıkça belirtmişti, Akdes Kitabında bu Ahit ve Misakını öngörmüş, suudundan hemen önceki günlerde yatağının yanına davet ettiğı aile fertleriyle son vedalaşmasında ondan bahsetmiş ve son hastalığında en büyük oğlu Hz. Abdülbaha'ya tevdi buyurduğu "Ahdimin Kitabı" adlı özel bir belgede buna yazmıştı.

Suudunu takip eden dokuzuncu günde, arkadaşları ve ailesi arasından seçilmiş dokuz tanığın huzurunda mührü açılıp, aynı gün öğleden

sonra O'nun Mukaddes Makamında, aralarında oğulları, Hz. Bab'ın akrabalarından bazıları, ziyaretçiler ve şehrin sakini müminlerin de bulunduğu bir kalabalık önünde okunan, Hz. Bahau'llah'ın "En Büyük Levih" olarak adlandırdığı ve "Kurdun Oğlu Risalesi"nde "Kızıl Kitap" diye atıfta bulunduğu, tamamı Kendi el yazısıyla yazılmış bu emsalsiz ve çığır açıcı belgenin, Hz. Bab'ınkiler de dahil, daha önceki hiçbir Dinin Kutsal Kitapları arasında eşi, benzeri mevcut değildir. Dünyanın din sistemlerinin herhangi birine ait kitapların hiçbir yerinde, hattâ Babi Zuhurunun Kurucusunun yazıları arasında, Hz. Bahau'llah'ın Bizzat kurduğu Misak ile kıyas edilebilir kuvvette bir Misak kurmuş olan tek bir belge bulunmamaktadır.

Misakın seçilmiş Merkezi teyit ediyor: "Bu Misak öylesine kesin ve kudretlidir ki, zamanın başlangıcından bugüne kadar hiçbir Dinde bir eşi gelmemiştir." "İnsan birliğinin ekseninin, Misakın kudretinden başka bir şey olmadığı şüphe götürmeyecek kadar açıktır." "Bil ki, dünya kurulduğundan beri eski Kitaplarda, Levihlerde ve Kutsal Yazılarda zikredilen 'Emin Vasıta' yalnızca Ahit ve Misak'tır." Ve: "Misak lâmbası dünyanın ışığı ve Kalemi Alâ'nın yazdığı kelimeler, kıyası olmayan sonsuz bir okyanustur.", "Ebha Tanrı, Enisa (Hayat) Ağacının gölgesinde yeni bir Ahit yaptı ve büyük bir Misak kurdu... Var mıdır böyle bir Misak önceki Dinlerin, çağların, devirlerin ve asırların hiç birinde? Görülmüş müdür Kalemi Alâ'nın yazdığı böyle bir Ahit? Allah'a yemin olsun ki, hayır!" Ve buyuruyor: "Misakın kudreti, dünyadaki bütün yaratılmış şeyleri canlandıran ve geliştiren güneşin sıcaklığı gibidir. Aynı şekilde, Misakın aydınlığı, insan fikrinin, ruhunun, yüreğinin ve canının terbiyesidir." Hz. Abdülbaha yazılarında Misakı, "Kesin Ahit" , "Evrensel Denge", "Tanrı lutfunun mîknatısı", "Yükseltilmiş Sancak", "Çürütülmez Şahadet," "geçmişteki mukaddes Dinlerde eşi görülmedik, herşeye kadir Ahit," "bu en izzetli devrenin ayırıcı özelliklerinden biri" kelimeleriyle zikreder.

Apokalips yazarının, "Tanrı Ahdinin Gemisi" diye övdüğü; Hz. Bahau'llah'ın Saklı Sözler'de bahsettiği Enisa Ağacının altında toplananları belirten; O' nun başka yazılarında, "Kurtuluş Gemisi" ve "dünya ile Ebha Melekutu arasında gerili İp" sözleriyle methettiği bu Misak, gelecek kuşaklara bir Vasiyetname ve Ahit ile bırakılmıştır. Akdes Kitabı ve Hz. Abdülbaha'nın makam ve mevkiini kesin bir şekilde açıklayan birkaç Levih ile birlikte, Misakın Rabbinin Kendi suudundan sonra, Emrin tayin edilmiş Merkezini ve gelecekteki kurumların Plancısını korumak ve desteklemek için Bizzat inşa ettiği kalenin temellerini teşkil eder.

Yazarı bu ağırlıklı ve eşsiz Belgede, Kendi tarafından "Varislerine" vasiyet edilen "mükemmel ve pahasız mirasın" niteliğini açıklar; Zuhurunun esas maksadını yeniden ilân eder; dünya milletlerini "mevkilerini yükseltecek olan" şeye sımsıkı yapışmaya çağırır; "Tanrının geçmişte olanları affettiğini" bildirir; insanın yüksek mertebesini belirtir; "Allah'ın kudretinin görüntüleri, izzet ve servetinin pınarları" olan yeryüzü hükümdarlarının iyiliği için müminleri dua etmeye yöneltir; onlara dünya saltanatını verir ve Kendine has saltanat için insanların gönüllerini seçer; kavga ve nizamı kesin olarak yasaklar; taraftarlarına, "insaf ve adalet süsü ile süslenmiş" hükümdarlara yardımcı olmalarını emreder; ve özellikle Ağsanına (oğullarına) "varlık dünyasında gizli azim kudreti ve mükemmel gücü düşüncelerini öğretir. Ayrıca onlara Afnan (Hz. Bab'ın akrabaları) ve kendi akrabaları ile birlikte "hep beraber Gusn-u Azam'a (En Büyük Dal, Hz. Abdülbaha) yönelmeleri talimatını verir" O'nun Akdes Kitabında zikredilen "Allah'ın kastettiği Kişi," "Ezelden mevcut Kök'ten yetişen en Büyük Dal" olduğunu tanımlar; "Büyük Dal"a (Gusn-u Ekber, Mirza Muhammed Ali) Gusn-u Azam'ın (En büyük Dal, Hz. Abdülbaha) mertebesinin altında bir mevki tanır; müminlere Ağsan'a (Dallara) saygı ve sevgiyle davranmalarını öğütler; Kendi ailesi ve akrabalarına ve Hz. Bab'ın yakınlarına saygı göstermelerini nasihat eder; oğullarına "başkalarının malı üzerinde herhangi bir hak" tanımaz, onlara, hem Kendi hem de Hz. Bab'ın akrabalarına, "Tanrı korkusunu , doğru ve yakışır olanı yapmayı",makamlarını yüceltecek şeyleri izlemelerini hatırlatır; insanlara, "düzen araçlarını kargaşalık sebebi haline getirmemelerini ve birlik vasıtalarını nifak için kullanmamalarını" ihtar eder ve müminlerin "tüm milletlere hizmet etmeleri" ve "dünyanın iyileştirilmesine" çalışmalarını öğütleyerek bitirir.

Hz. Abdülbaha'ya böyle eşsiz ve yüce bir mertebe bahşedilmesi, ne uzun zamandır O'nun hayatını ve hareketlerini gözlemek ayrıcalığına eren sürgünlük arkadaşlarını, ne kısa bir süre için de olsa O'nunla şahsen karşılaşmış olan ziyaretçileri, ne O'nun adına saygı ve gayretlerine takdir besleyen uzak ellerdeki büyük inanmışlar topluluğunu ve hatta ne de Arzı Akdes'te ve civar memleketlerde bulunup, Babasının hayatı sırasında O'nun sahip olduğu makamı bilen geniş dost ve ahbab çevresini şaşırtmadı, şaşırtamazdı.

O idi,hayırlı doğumu Hz. Bab'ın Kendi Elçiliğinin yüksek niteliğini ilk sahabeti Molla Hüseyin'e ifşa ettiği o asla unutulmayacak geceye rastlayan. O idi, daha küçücük bir çocukken Tahire'nin kucığında oturduğu sırada, o yılmaz dişi kahramanın sahabe arkadaşı bilgin ve ünlü Vahid'e

yönelttiği coşturucu iddiasının heyecanlı manasını zihnine yerleştiren. O idi, dokuz yaşında Siyah Çal'ı ziyaretinde bitkin, perişan, zincirlerin ağırlığı altında ezilmiş bir Baba'nın gözünden silinmeyen hayaliyle müşfik ruhu kavrulan. O'na yöneltilmişti, küçüklüğünde Babası o zindanda yatarken, O'nu taşa tutan, küfür ve lânetler yağdıran, alaylarıyla ezen sokak çocuklarının hainliği. O idi, Babasının hapisten salıverilmesinden hemen sonra, vatanından zalimce sürgün edilmenin eziyet ve meşakkatlerine, ve sonuçta Irak dağlarında inzivaya çekilmesine yol açan musibetlerine tahammülde O'nun kaderini paylaşan. O idi, taptığı Babasından ayrı düşmenin verdiği tesellisz kederle Nebil'e - sonradan onun tarihinde yazdığı gibi - daha küçük bir çocukken kendini ihtiyarlamış hissettiğini itiraf eden. O'nun eşsiz ayrıcalığı idi, henüz çocukluğunda Babasının daha açıklanmamış makamının tüm bahasını idrak eden ve bu idrakin zoru ile Kendini O'nun ayaklarına atıp hayatını yoluna feda etmek imtiyazını dileyen. Bağdat'ta daha ergenlik çağındayken O'nun kaleminden çıkmıştı, Ali Şevket Paşa'nın bir ricasına cevap olarak ve Hz. Bahauallah'ın önerisi üzerine yazılıp Paşa'da sınırsız bir hayranlık uyandıracak derecede aydınlatıcı meşhur bir İslam hadisinin yorumu. O'nun Bağdat'ta temas ettiği bilgili doktorlarla tartışma ve söyleşileriydi, Kendisi ve bilgisi hakkında daha sonra Edirne ve Akkâ'da çevresi genişledikçe gitgide artan hayranlığı ilk kez uyandıran. O'nun hakkında idi, Edirne Valisi, marifet sahibi Hurşit Paşa'nın şehrin seçkin ilâhiyatçılarından bir kısmının huzurunda genç Misafirin, o topluluğun fikrini karıştıran meselenin karmaşıklığını kısa ve hayret verici şekilde çözmesi üzerine duygulanarak alenen parlak övgülerde bulunması. Ve, O'nun bu başarısından, Paşa'nın son derece etkilenip o günden sonra bu Gencin böyle toplantılardan uzak kalmasına katlanamaması.

Hz. Bahauallah'ın Elçiliğinin alanı ve etkisi genişledikçe, çeşitli vesilelerle Onu Kendine vekil tayin etmek, Emrini halkın önünde savunmak fırsatını vermek, Levihlerini temize çekmekle görevlendirmek, Babasını düşmanlarından korumak sorumluluğunu yüklenmesine izin vermek, ve sürgünlük arkadaşlarını gözetmek ve menfaatlerini korumak görevini Ona bırakmak suretiyle gitgide daha büyük bir güvenle dayandığı kimse O idi. Şartlar elverdiğinde, Hz. Bab'ın ebedî istirahat yerini satın almak, mübarek naaşını Arz-ı Akdes'e nakletmek ve Kermil Dağında O'na lâıyk bir türbe inşa etmek gibi nazik ve önemli bir görevi yüklenen O idi. Hz. Bahauallah'ın Akkâ surları içinde dokuz yıllık mahpusiyetinden sonra serbest bırakılması için gerekli koşulları yerine getiren ve hayatı sona ermek üzereyken, o güne kadar uzak bırakıldığı huzur ve emniyeti bir nebze tadabilmesine imkan sağlayan baş etken O idi. O'nun yorulmak bilmez gayretleri sayesinde, şanlı

Bedi'nin Hz. Bahauallah ile unutulmaz mülâkatları gerçekleşmiş, Akkâ mutasarrıflarından bazılarının sürgünler topluluğuna karşı husumetleri saygı ve hayranlığa dönüşmüş, Celile denizi ve Ürdün Nehri kıyısındaki emlak satın alınmış, Emrin ilk yıllarının tarihi ve akideleri gelecek kuşaklar için en yetkili ve değerli bir şekilde yazıya dökülmüştü. O'nun Beyrut seyahati sırasında olağanüstü bir sıcaklıkla karşılanması, eski Osmanlı Sadrazamlarından Mithat Paşa ile temasları, Edirne'den tanıştığı ve sonradan Valiliğe terfi eden Aziz Paşa ile dostluğu, ve Babasının Elçiliğinin son yıllarında sayıları gitgide artan, Onun huzuru ile müşerref olmayı isteyen erkân, eşraf ve yüksek din adamları ile devamlı ilişkileri sayesinde, uğruna mücadele ettiği Emrin itibarı o güne kadar görülmedik derecede yükselmişti.

"Efendi" ünvanı yalnız O'nun imtiyazına verilmiş, Babası bu şereften bütün diğer oğullarını hariç tutmuştu. O sevecen ve yanılmaz Babanın O'na verdiği o eşsiz Sırrullah (Allah'ın Sırrı) sıfatı, aslında insan olduğu ve makamı Hz. Bahauallah ile Hz. Bab'ın makamlarından temelden ve kökten farklı bulunduğu halde, O'nun Emrinin mükemmel Örneği olmayı, insanüstü bilgi sahibi bulunmayı ve O'nun ışığını yansıtan lekesiz ayna olmayı hakketmiş bir Kimse için ne kadar isabetliydi! Babası Edirne'deyken Sureyi Gusn'da (Dal Levhi), "bu mukaddes ve ebha Varlık, bu Kutsallık Dalı", "Tanrı Hükümünün Kolu," Onun "insanlara en büyük inayeti," Onun "insanlığa behşettiği en mükemmel nimeti," vasıtasıyla "her çürümüş kemiğin canlanacağı," " O'na yönelenlerin Tanrıya yönelmiş sayılacağı," "kendilerini Dalın gölgesinden mahrum bırakanların hata çöllerinde kaybolacakları" kelimeleriyle kastettiği O idi. Aynı şehirde Hacı Muhammed İbrahim Halil'e hitap ettiği bir Levihte, oğulları arasında, "Tanrı'nın Kendi kudretinin alâmetlerini dilinden akıtacağı Kimse", "Tanrı'nın Kendi Emri için özellikle seçtiği Biri" sözleriyle atıfta bulunduğu O idi. Daha sonra Akdes kitabının Yazarının Kitabın ünlü bir bölümünde - ki sonradan "Ahdimin Kitab"ında açıklanmıştır - Kutsal Yazılarını yorumlamak görevini ihsan ettiği ve aynı zamanda, "Tanrı'nın irade buyurduğu , Kıdem kökünden büyümüş Dal" ilan ettiği O idi. Aynı dönemde nazil olan ve Mirza Muhammed Kuli Sebzivari'ye hitap eden bir Levihte, "Bütün yaratık âlemini kuşatan bu Okyanustan uzanan Körfez" denen ve müminlerin yüzlerini döndürmesi emredilen Kimse O idi. Beyrut'u ziyareti sırasında, Babasının vahiy kâtibine yazdırdığı bir mektupta parlak övgülerle hitap ettiği ve "bütün isimlerin etrafını tavaf ettiği Kimse," "Tanrı'nın en Kudretli Dalı," ve "Onun kadim ve değişmez Sırrı" kelimeleriyle yücelttiği O idi. Hz. Bahauallah'ın Bizzat yazdığı birkaç Levihte şahsen, "Gözümün Bebeği" diye hitap ettiği, "gökte ve yerde

bulunan herkesin kalkanı", "bütün insanlığın sığınağı", "Allaha inanan herkesin kalesi" şeklinde zikrettiği O idi. Babası O'nun şerefine indirdiği bir münacatta, "muzaffer kılmasını" ve Kudretli Tanrı'nın Kendi Zuhurunun "Habercileri" ve "Eminleri" için mukadder kıldığı şeyleri "O'na ve O'nu sevenlere...takdir etmesini" O'nun için niyaz etmişti. Ve nihayet bir başka Levihte şu önemli kelimeler yazılmıştı: "Tanrı'nın bahası Senin üzerine ve Sana hizmet edenlerin ve senin çevrende dönenlerin üzerine olsun. Vay, büyük vay ona ki Sana karşı gelir ve Seni incitir. Ne mutlu ona ki, Sana sadakat yemini eder; Senin düşmanın olan cehennem ateşinde kavrulsun."

Babasının Bağdat, Edirne ve Akk^daki kırk yıllık elçiliği boyunca devamlı olarak üzerine yağan paha biçilmez şeref, imtiyaz ve iyiliklerin üzerine şimdi de yüce bir görev olan Hz. Bahau'llah'ın Misakının Merkezliğine yükseltilmiş ve Tanrı Zuhurunun halefi tayin edilmiş oluyordu. Bu makam O'na, Babasının dinini uluslararası alanda yaymak, doktrinini genişletmek, ilerlemesine mani olan her engeli yıkmak, Bahai Dininin Altın Çağının yükselişinin alâmeti olan Misakın Meyvesi ve Dünya Düzeninin Habercisi olan İdari Düzeni yaratmak ve planlamak için olağanüstü bir güç verecekti.

BÖLÜM XV

MİRZA MUHAMMED ALİ'NİN İSYANI

Hız. Bahau'llah'ın suudunun ilk etkileri, yukarıda belirtildiği gibi, müminleri ve dostları arasında elem ve şaşkınlığın yayılması, uyanık ve heybetli düşmanlarında taze bir ümit ve yeni bir azim doğması oldu. Ağır bir buhrana uğrayan Emrin, o güne kadar içine düştüğü en şiddetli iki bunalımdan, yani iç ve dış düşmanlarının saldırılarından muzaffer çıktığı, elli yıllık hayatının hiçbir döneminde eşi görülmedik derecede itibar kazanacağı bir sırada, doğuşundan beri onun kaderin çizen Hak'kın yanılmaz Eli birden kendini çekti ve gerek dost gerek düşmanların bir daha asla kapanmıyacağına inandıkları bir gedik açıldı.

Fakat, Hız. Bahau'llah'ın Misakının Merkezi ve öğretilerinin yetkili Yorumcusunun sonradan Bizzat açıkladığı gibi, Tanrı Zuhuru ruhunun geçici olarak içinde yaşadığı çadırın yıkılması, onun dünyasal hayatın mecburiyeti olan kısıtlamalardan serbest kalışını simgeliyordu. Artık etkisi fiziksel sınırlarla sınırlanmadan, aydınlığı beşerî mahfazası ile gölgelenmeden o ruh bundan böyle, bu dünyadaki varlığının hiçbir aşamasında olmadığı gibi dünyaya enerji ve güç verebilecekti.

Ayrıca, Hz. Bahau'llah'ın yeryüzündeki muazzam görevi, suudu sırasında artık tamamlanmış, kemale ermişti. Elçiliği natamam kalmaktan uzak olarak her bakımdan tam sonucuna ulaştırılmıştı. Ona tevdi edilen Mesaj bütün insanlığın bakışına açılmıştı. Dünya liderlerine ve hükümdarlarına çağırısını korkusuzca duyurmuştu. Arzın hayatını canlandırması, hastalığını iyileştirmesi, esaret ve zilletten kurtarması mukadder olan doktrininin temelleri sarsılmaz şekilde kurulmuştu. Onun Emrini arındıracak ve adalelerini kuvvetlendirecek belâ dalgası önlenemez bir şiddetle taşmıştı. Onun dünya düzeni kurumlarının üzerinde yükseleceği toprağa bereketlendirecek kanlar bol bol akmıştı. Ve hepsinden önemlisi, o Emri devam ettirecek, bütünlüğünü sağlayacak, hiziplerden koruyacak ve dünyaya yayılmasını hızlandıracak Misak yıkılmaz bir temel üzerine yerleşmişti.

Onun, insanların hayal ve ümitlerinin ötesinde değer taşıyan dünyanın ve kurulduğundan beri beklediği o kıymetli inciyi içinde muhafaza eden Emri hayale sığmaz karmaşıklık ve büyüklükteki sorunlarla karşı karşıya kalan Emri hiç kuşkusuz artık emin bir eldeydi. Kendi sevgili Oğlu, gözünün bebeği, yeryüzündeki vekili, iktidarının Yürütücüsü, Misakının Ekseni, sürüsünün Çobanı, Dininin Örneği, kemalâtının Mazharı, Vahyinin Sırrı, fikrinin Yorumcusu, Dünya Düzeninin Mimarı, En Büyük Barışının Bayraktarı, yanılmaz kılavuzluğunun Odak Noktası, tek kelimeyle dinler tarihinde eşi emsali bulunmayan bir makamın sahibi; uyanık, korkusuz ve onun sınırlarını genişletmeye, ününü yaymaya, menfaatlerini korumaya ve maksadını gerçekleştirmeye azimli olarak ona bekçilik ediyordu.

Hz. Abdülbaha'nın, Babasının suudunun ertesinde, O'nun müminlerine hitaben kaleme aldığı duygulandırıcı ilân kadar, Kendi Levihlerindeki kehanetlerde, otuz yıllık bir görev sırasında devşirilen meyvalar ve elde edilen zaferlerin haklı çıkardığı bir azim ve güven havası taşıyordu.

Hz. Bahau'llah'ın Emrinin teselli bulmaz âşıkları üzerine çöken hüznün bulutu kalkmıştı. Doğuşundan beri o Emre ihsan edilmiş bulunan yanılmaz kılavuzluğun devamlılığı artık emniyetteydi. Bu günün, "gecesi olmayan bir Gün" olduğu vadinin manası anlaşılmıştı. Öksüz bir topluluk, en ümitsiz saatinde Hz. Abdülbaha'da Tesellisini, Kılavuzunu, Desteğini ve Savunucusunu bulmuştu. Asya' nın ortasında göz kamaştırıcı bir revnakla parlayan ve Hz. Bahau'llah'ın hayatı sırasında Yakın Doğu'ya yayılıp

Avrupa ve Afrika kıyılarını aydınlatan Işık, yani ilân edilen Misakın zorlayıcı etkisiyle ve Sahibinin vefatından hemen sonra, Kuzey Amerika kıtasına kadar ulaşacak ve oradan Avrupa ülkelerine uzanıp, daha sonra Uzak Doğu ve Avusturalya'yı nurlandıracaktı.

Ancak, Emir sancağının Kuzey Amerika'nın kalbine dikilmesinden ve oradan uzanarak Batı dünyasının çok geniş bir bölümünün en uçlarına kadar yerleşmesinden önce, Hz. Bahauallah'ın yeni kurulan Misakı, ona hayat veren Dinde olduğu gibi, inanmayan bir dünyaya karşı dayanışmasını ispat ve yıkılmazlığını ilân edecek bir ateş sınavından geçecekti. Emrin Bağdat'taki gençlik yıllarında karşılaştığı kadar ağır bir bunalım, Misakın daha doğuşunda onu temellerine kadar sarsacak ve en soylu meyvası olduğu Emri, bütün bir asır boyunca getirdiği en elim musibetlerden birine daha maruz bırakacaktı.

Başta Mirza Yahya'nın sayıları gitgide azalmakta olan taraftarları olmak üzeri siyasî ve dinî hasımların, Hz. Bahauallah'ın kurduğu sistemin hemen çözümlmesine ve sonunda yokolmasına alâmet saydıkları ve yanlış olarak bir hizipleşme sayılan bu kriz, O'nun Emrini tâ yüreğinde ve merkezinde, hem de Kendi ailesinden biri, Misak kitabında özel olarak adı geçen ve Misakın Merkezinden sonra ikinci sırada gelen bir kişi, Hz. Abdülbaha'nın bir üvey kardeşi tarafından başlatıldı. Bu kriz dört yıl boyunca bütün Doğu'daki müminlerin büyük bir kısmının zihinlerine ve yüreklerine şiddetli bir heyecan düşürdü, bir süre için Misakın Küresini gölgeledi, Hz. Bahauallah'ın Kendi akrabaları arasında kapanmaz bir gedik açtı, sonunda aile fertlerinin büyük çoğunluğunun kaderini mühürledi ve Emrin yapısında kalıcı bir çatlak yaratmamakla beraber, itibarını ağır derecede zedeledi. Bunalımın gerçek nedeni, Hz. Abdülbaha'nın mertebe, kudret, yetenek, bilgi ve erdem bakımından Babasının ailesinin diğer kişilerinin hepsinden bariz üstünlüğünün, yalnız baş Ahit Bozucu Mirza Muhammed Ali'nin değil, en yakınlarından bir kısmının da bağrılarında yakıcı, sönmeyen ve ruhlarını zehirleyen bir kıskançlık uyandırmasıydı. Mirza Yahya'nın ruhunu kemiren kadar kör, Nebi Yusuf'un üstünlüğünün kardeşlerinde uyandırdığı kadar öldürücü, Kabil'in sinesinde tutuşan ve kardeşi Habil'i öldürmesine yol açan kadar derine işlemiş bir haset birkaç yıldan beri, daha Hz. Bahauallah'ın suudundan önce, Mirza Muhammed Ali'nin yüreğinde tütmekteydi ve Hz. Abdülbaha'ya yalnız Hz. Bahauallah'ın dostlarının ve müminlerinin değil, aynı zamanda çocukluk yıllarından beri O'ndan zahir olan yaradılıştaki büyüklük karşısında Emrin dışındaki pek çok kimsenin de gösterdiği sayısız itibar, hayranlık ve yardım nişaneleri ile gizlice alevlenmekteydi.

Kendini müminler arasında ikinci en yüksek makama çıkaran bir Vasiyetnamenin hükümleri ile yatışmak şöyle dursun, Mirza Muhammed Ali'nin göğsündeki sönmeyen husumet ateşi, o Belgenin tam manasını anladığı anda büsbütün şiddetlendi. O dört elemli yıl boyunca Hz. Abdülbaha'nın elinden gelen herşeyi yapması, samimi ricaları, yağdırdığı inayet ve şefkat, nasihat ve ikazları, hatta ufuktaki fırtınayı dindirmek ümidiyle Kendi isteğiyle çekilmesi dahi fayda etmedi. Yavaş yavaş ve amansız bir inatla, yalanlar, yarı gerçekler, iftiralar ve aşırı abartmalarla bu "İsyanın Baş Müsebbibi," Hz. Bahaullah'ın hemen hemen tüm ailesi ile kendi çevresini oluşturanlardan büyük bir bölümünü kendi tarafına çekmeyi başardı. Hz. Bahaullah'ın hayattaki iki zevcesi, iki oğlu, kararsız Mirza Ziyauallah ve hain Mirza Bediullah, bir kız kardeşleri ve bir üvey kız kardeşleri ile kocaları, - bunların biri Hz. Bab'ın akrabası kötü ünlü Seyyid Ali, diğeri hilekâr Mirza Mecdettin idi - bu sonuncunun kız kardeşi ile üvey erkek kardeşleri (asil ve sadık merhum Ağa Kelim'in çocukları) yeni açıklanan Vasiyetnamedeki Misakın temellerini yıkmak için azimli bir gayretle birleştiler. Hatta Hz. Bahaullah'ın kırk yıllık vahiy kâtibi Mirza Ağa Can ve Edirne günlerinden beri Kalemi Alâ'dan nazil olan sayısız Levihleri temize çekmekle meşgul olan Muhammed Cevad Kazvini ve bütün ailesi de Ahit Bozanların tertiplerine kapılarak onlara katıldılar.

Terkedilen, ihanete uğrayan ve şimdi Konakta ve En Mübarek Türbenin etrafındaki evlerde toplanan akrabalarının hemen hepsi tarafından saldırılan, hem annesi hem de oğullarını kaybetmiş olan ve bekâr bir kız kardeşi, dört bekâr kız evladı, eşi ve üvey amcasından başka desteği kalmayan Hz. Abdülbaha, Kendine karşı cephe alan kalabalık iç ve dış düşmanlarının karşısında, yüksek makamının yüklediği büyük sorumlulukları taşımakta yalnız bırakılmıştı.

Ortak bir istek ve maksatla sınıksız kenetlenmiş, tükenmez bir gayretle çalışan, kendilerini destekleyen kudretli ve hain Cemal Burucerci ve yandaşları Kaş'lı Hacı Hüseyin, Hoy'lu Halil ve Tebriz'li Celil'in yardımlarından emin, ulaşabilecekleri her merkez ve şahısla geniş bir haberleşme sistemiyle temas kuran; İran, Irak, Hindistan ve Mısır'a gönderdikleri elçilerinden yardım gören, rüşvet ve yalanla kendi taraflarına çektikleri memurların davranışlarından cesaret bulan, bu İlâhî Misakı reddeden kişiler tekvücut halinde, vaktiyle Mirza Yahya ve Seyyid Muhammed'in Hz. Bahaullah'a yönelttikleri iğrenç ithamlar kadar ağır bir karalama ve kötüleme kampanyasına giriştiler. Dost ve düşmana, mümin ve gayrimümine, her kademedeki memurlara, açıkça veya ima yoluyla yazılı

ve sözlü şekilde , Hz.Abdülbaha'yı, Babasının Vasiyetnamesindeki talimata bile bile karşı gelen haris, inatçı, prensipsiz ve acımasız bir sahtekâr; maksatlı olarak kapalı ve müphem bir dille Kendine Zuhur Sahibine eşit bir rütbe yakıştıran; Batı ile mektuplaşmalarında, "Babasının bahası ile gelen" Allah'ın Oğlu, İsa Hristos'un dönüşü olduğunu iddia etmeye başlayan; Hintli müminlere yazdığı mektuplarda Kendini vaad edilen Şah Bahram olarak tanıtan; ve Babasının yazılarını yorumlamak yetkisini haksız yere ileri sürerek yeni bir din kurmaya ve risalet makamı sahiplerine mahsus olan En Büyük Yanılmazlığı Babası ile paylaşmaya teşebbüs eden biri olarak gösterdiler. Ayrıca O'nun, Kendi öz çıkarları uğruna, nifak kıskırtıcılığı, düşmanlık teşvikçiliği yaptığını ve afazozla tehdit ettiğini; öncelikle Hz. Bahaullah'ın ailesinin özel meselelerini düzenlediğini iddia ettikleri bir Vasiyetnameyi ezelden yazılmış, din tarihinde eşi emsalî bulunmayan dünya çapında önem taşıyan bir Misak haline getirmekle amacından sapırdığını; erkek ve kız kardeşlerini yasal hisselerinden mahrum ederek onların payını Kendi çıkarları için memurlara verdiğini; çıkan sorunları görüşmek ve anlaşmazlıkları çözmek için O'na yapılan bütün davetleri reddettiğini; Kutsal Metni gerçekten değıştirdiğini, araya kendi yazdığı bölümler eklediğini ve Babasının kaleminden inen önemli Levihlerinden bazılarının anlamını sapırdığını teyit ettiler; ve nihayet, bu davranışların sonucu olarak Doğu'lu müminlerin isyan bayrağını çektiğini, inanmışlar topluluğunun parçalandığını, gitgide gerilemekte olduğunu ve yok olmaya mahkum edildiğini ileri sürdüler.

Halbuki, Hz. Bahaullah hayatta iken, şimdi Hz. Abdülbaha'ya haksız olarak isnad ettiği iddiaları öne sürdüğü ve kendi imza ve mühürünü taşıyan yazılı bir beyanı açıkça ve utanmadan ortaya koyduğu için Babasının Kendi eliyle cezalandırdığı, şimdi kendini sadakat timsali, "İttihatçıların" alemdari, "Efendisine işaret eden parmak," Mübarek Ailenin koruyucusu, Ağsanın sözcüsü, Mübarek Yazıların bekçisi sayan bu aynı Mirza Muhammed Ali'ydi. Bir görevle Hindistan'a gönderildiği zaman, yayınlanmak için ona emanet edilen mübarek yazıların metni ile oynayan oydu. Hz. Abdülbaha'nın yüzüne karşı, nasıl Ömer Hz. Muhammed'ten sonra hilâfeti gaspetmişse, kendinin de aynı şeyi yapabileceğini söylemek yüzüzlük ve cüretini gösteren oydu. Kendinin Hz.Abdülbaha'dan önce öleceği saplantısıyla, O arzu ettiği bütün üne zamanla kavuşacağını temin ettiğinde, O'ndan fazla yaşayacağını garantisi olmadığı cevabını veren oydu. Mirza Bediullah'ın pişman olup Hz. Abdülbaha ile kısa süren barışıklığı sırasında yazıp yayınladığı itirafında şahadet ettiği gibi, Hz.Bahaullah'ın naaşı daha defnedilmeden, Babasının suudundan önce Hz. Abdülbaha'ya emanet ettiği iki çanta dolusu en değerli belgelerini bir hile

ile kaçırın oydu, Kalemî Alâ'nın Mirza Yahya'ya hitap ettiği bazı tekdir dolu bölümlerde tekrar tekrar geçen bir kelimeyi son derece ustalıkla bir şekilde tahrif ederek ve çıkartma yahut ekleme gibi bazı başka sahtekârlıklarla bunları yakıcı bir hırsla nefret ettiği bir Kardeş hakkında yazılmış gibi gösteren oydu. Ve yine, Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesindeki şahadete göre ihtiyaç ve kurnazlıkla O'nu öldürmek için komplo kuran ve bu niyetini oğlu Şuaullah'a yazdığı ve aslı Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesine ekli bir mektupta ima eden oydu.

Bu ve sayılamayacak kadar çok benzer davranışlar Hz. Bahauallah'ın Misakını aşikâr şekilde ihlâl etmişti. İlk etkileri sersemleştirici olan bir darbe daha Emre indirilmiş ve bir an için bünyesini sarsmıştı. Apokalips yazarının kehanet ettiği fırtına kopmuştu. "O'nun Ahdinin Gemisinin" zuhuruna eşlik edecek olan "yıldırımlar, gökgürültüleri ve zelzele" işte gelip çatmıştı.

Babasının suudundan hemen ardından meydana gelen bu acı olaydan Hz. Abdülbaha' nın duyduğu ıstırap öyle derindi ki, görevi esnasında kazandığı zaferlere rağmen hayatının sonuna kadar izlerini taşıdı. Bu ağır hadisenin O'nda uyandırdığı duyguların yoğunluğu, Mirza Yahya'nın isyanının yol açtığı sıkıntılı olayların Hz. Bahauallah'ta bıraktığı etkilere benziyordu. Levihlerinin birinde şöyle buyuruyor: "Kıdem Cemaline yemin olsun! Keder ve üzüntüm öyle büyük ki, parmaklarım arasındaki kalemim hareketsiz kaldı." Vasiyetnamesinin içinde yer alan bir münacatta yakınıyor: "Beni ruhu ezen bir belâlar, yüreği sıkın bir musibetler denizine batmış görüyorsun...Zorlu imtihanlar Beni çepçevre kuşattı ve her taraftan tehlikeler Beni sardı. Beni eşsiz bir belâlar denizine batmış, dipsiz bir çukura dalmış, düşmanlarımdan dertli , kuvvetli Misakını ve kesin Ahdini yaptığın akrabalarımın tutuşturduğu nefretin alevleriye kavrulmuş görüyorsun..." Vasiyetnamesinden bir başta bölüm:"Tanrım! Her şeyin Benim için ağladığını ve akrabalarımın elemelerimden keyiflendiğini görüyorsun. Ey Tanrım, İzzetine yemin olsun! Düşmanlarım arasında bile Benim sıkıntı ve dertlerimle üzülenler ve hasetçiler içinde Benim acılarıma, Benim sürgünlüğüme ve Benim musibetlerime gözyaşı dökkenler var." Son Levihlerinden birinde feryat ediyor: "Ya Baha-ül Ebha! Ben dünyadan ve dünya halkından feragat ettim, sadakatsizler yüzünden kalbim kırık ve keder doluyum. Bu dünya kafesinde ürkek bir kuş gibi çırpınıyor ve hergün Senin Melekûtuna uçmanın iştiyakını çekiyorum."

Hz. Bahauallah da bütün bu olaya ışık tutan manalı bir Levih indirmiştir; "Tanrı'ya yemin olsun, ey insanlar! Gözlerim yaş akıtıyor,

yüceler Topluluğundaki Ali'nin de (Hz.Bab) gözleri yaş akıtıyor; Yüreğim feryad ediyor; Ebha Çadırındaki Muhammed'in de yüreği feryad ediyor; Ruhum haykırıyor, Peygamberlerin de ruhları anlayış sahiplerinin önünde haykırıyor...Kederim Kendim için değil, Benden sonra Emrimin gölgesinde açık ve kuşkusuz bir saltanatla gelecek O'lan içindir, zira O'nun gelişini hoş karşılamıyacıklar, alâmetlerini inkar edecekler, saltanatını tartışacaklar, O'na karşı çıkacaklar ve Emrine ihanet edecekler..." Bir başka anlamlı Levihte şöyle buyuruyor: "Senin Ahdinin Tan Yıldızı Senin En Büyük Levhinin ufkunda doğduktan sonra, bir kimsenin ayağının Senin Doğru Yolundan kayması mümkün mü? Biz buna cevap verdik: Ey Benim en yüce Kalemim! Sen, Yüce ve Ulu Tanrı'nın Sana emrettiğini yapmakla mükellefsin. Senin yüreğini ve Benim şaşılacak Emrimin çevresinde tavaf eden Cennet sakinlerinin yüreklerini yakacak şeyleri sorma. Bizim Senden gizlediklerimizi bilmen gerekmez. Senin Tanrın gerçekten Settar (Ayıpları Örtücü) ve Allâm'dır (Her Şeyi Bilici)!" Hz. Bahauallah açık ve seçik bir ifadeyle daha belirgin bir şekilde Mirza Muhammed Ali'ye atıfta bulunuyor: "O gerçekten, Bana hizmet edenlerden biridir...Bir an için dahi Emrin gölgesinden dışarı çıkarsa, bir hiç olacaktır." Yine Mirza Muhammed Ali hakkında aynı derecede kesin bir dille diyor ki: "Gerçek Tanrı'ya yemin olsun! Emrimizden saçılanlardan onu bir an mahrum edecek olsak, o kuruyup toz olurdu." Hz. Abdülbaha da şahadet ediyor: "Bahauallah'ın kutsal yazılarının bin yerinde Ahit bozanların lânetlendiğine şüphe yoktur." Bu dünyadan ayrılmadan önce bu bölümlerden bir kısmını Bizzat derlemiş ve görevi boyunca O'na karşı dinmeyen bir nefret gösteren ve hem Kendi yetkisinin hem de Emrin bütünlüğünün dayandığı bir Misakın temellerini neredeyse sarsacak olanlara karşı bir uyarı ve güvence olarak bunları son Levihlerinden birinde biraraya getirmiştir.

BÖLÜM XVI

EMRİN BATI'DA YÜKSELMESİ VE YERLEŞMESİ

Mirza Muhammed Ali'nin isyanı birçok karanlık ve üzücü olaylara yol açmış, acı sonuçları daha birkaç yıl Misakın aydınlığını gölgelemeye, Misakın Merkezinin hayatını tehlide ve Doğudaki ve Batıdaki taraftarlarının zihinlerini bulandırmaya, faaliyetlerini engellemeye devam etmiş olmakla beraber, doğru bir bakış açısından incelendiğinde bu olayın, Hz. Bahauallah'ın Emrinin doğuşundan itibaren bütün yüzyıl boyunca zaman zaman başgösterip, zararlı unsurların ayıklanmasına, temellerinin

sağlamlaşmasına, esnekliğini ispat etmesine ve içinde saklı güçlerin biraz daha açığa çıkmasına sebep olan krizlerden başka birşey olmadığı görülür.

Artık ilâhî takdirin eseri olan bir Misakın hükümleri kesinlikle ilan edildiğine; Misakın maksadı açıkça anlaşıldığına ve esasları Emre inananların çoğunluğunun yüreklerinde sarsılmaz şekilde yerleştiğine; onu yıkmak isteyenlerin ilk saldırıları başarıyla püskürtüldüğüne göre, Misakın ait olduğu Emir, Yazarının parmağı ile çizilmiş yolunda ilerleyebilirdi. Esasen, parlak başarılar ve unutulmaz zaferler o Emrin doğuşuna âlâmet olmuş ve birkaç Asya ülkesinde, özellikle Kurucusunun anavatanındaki ışığının yayıcısı olan yeni Liderinin görevi, Kendi görüşüyle şuydu: Babasının Dininin aydınlığını Batı'ya götürmek, o Dinin ve ana prensiplerinin kavramlarını açıklamak, onun menfaatlerini geliştirmek için başlamış olan faaliyetleri kuvvetlendirmek ve nihayet, Kendi Vasiyetnamesinin hükümleriyle Kurumlaşma Çağ'ını açmak suretiyle Kendine tevdi edilmiş olan bozulmaz mülkü zenginleştirmek ve sınırlarını genişletmek.

Hız. Bahauallah'ın suudundan bir yıl sonra Hız.Abdülbaha, Misak bozucuların alay ve istihza ile karşıladıkları bir âyetinde, gelecek kuşakların O'nun elçiliğinin en büyük zaferlerinden biri olarak kabul edecekleri, neticede Batı dünyasına paha biçilmez bir inayet getirecek ve çok geçmeden Akkâ'daki sürgün arkadaşlarının keder ve endişelerini giderecek uğurlu bir olayı haber verdi. Bütün diğer Batı memleketlerinden önce, Batı'nın Büyük Cumhuriyeti, Tanrı'nın eşsiz nimetinin ilk mazharı, ve bu nimetin dünyanın beş kıtasındaki kardeş ülkelerin birçoğuna iletilmesindeki baş etken olarak seçilmişti.

Hız. Abdülbaha'nın Görevinin daha yeni başladığı ve henüz o güne kadar karşılaştığı en ağır bunalımın içinde bulunduğu bir zamanda, Hız. Bahauallah'ın Emrinin evrimindeki bu gelişme - Emrin Kuzey Amerika kıtasında yerleşmesi-mübalağasız, son derece önemlidir. Daha Emrin Şiraz'da doğduğu yıl Hız. Bab Kayumul Esmâ'da Doğu ve Batı milletlerine uyarıda bulunduğu o unutulmaz bölümün hemen ardından, "Batı'lı milletlere" doğrudan hitapta bulunarak onları, "şehirlerinden çıkıp" Tanrı'ya yardım etmeye, Kendi "tek ve bölünmez dini içinde kardeş gibi olmaya" çağırıyordu. Hız. Bahauallah bu gelişmenin beklentisi ile şöyle yazar: "Doğu'da O'nun Zuhurunun aydınlığı belirdi; Batı'da O'nun saltanatının âlâmetleri görüldü." Bir başka yerde haber verir: "Karada onun ışığını gizlemeye teşebbüs edecek olurlarsa, o mutlaka okyanusun ortasında sesini yükseltip şöyle haykıracaktır: 'Ben dünyaya hayat verdim'" Nebil, suudundan kısa

bir süre önce şöyle buyurduğunu tarihinde ifade eder: "Eğer bu Emir Batı'da zuhur etseydi, eğer âyetlerimiz Batı'dan İran'a ve öbür Doğu ülkelerine gönderilseydi, Batı milletlerinin Dinimizi nasıl kucaklayacakları aşikâr olurdu. Ama, İran halkı onu takdir etmekten âciz kaldı." Hz. Abdülbaha şahadet ediyor: "Zamanın başlangıcından bugüne kadar İlahi Zuhurun Işığı Doğu'dan yükselmiş ve parlaklığı Batı'yı aydınlatmıştır. Ama bu aydınlık Batı' da fevkalâde bir revnak kazanmıştır. Hz. İsa'nın ilân ettiği Dini düşününüz. İlk defa Doğu'da görüldüğü halde, ışığı Batı'nın üzerine düşene kadar kudreti tam olarak zahir olmamıştır." Teyid ediyor ki: "Hz. Bahau'llah'ın Emrinin şaşaası ile Doğu'nun yerini Batı'nın alacağı ve İlahî Kılavuzluğun ışığını yansıtacağı gün yaklaşıyor." Yine buyuruyor: "Batı aydınlığını Doğu'dan aldı, fakat bazı bakımlardan bu ışık yakında Batı'ya daha büyük bir aydınlık sağlayacak."

Bahai Zuhurunun Sahibi de daha belirgin olarak Amerika Kıtasını yönetenlere Akdes Kitabında kolektif bir hitapta bulunmakla emsalsiz bir şeref bahşetmiş ve onlara manâ dolu kelimelerle, "mümkün mabedini adalet ve Allah korkusu süsü ile süslemelerini, tepesini Rablarının anısıyla taçlandırmalarını" ihtar etmiş, "yaraları insaf elleriyle sarmalarını," "Zalimleri Hâkim ve Hakîm emirleriyle cezalandırmalarını," öğütlemiştir. Hz. Abdülbaha yazıyor: "Tek ve gerçek Tanrı'nın gözünde Amerika kıtası, O'nun ışığının tüm şaşaası ile parlayacağı ve özgürlerin toplanacağı yerdir." Şöyle kehanette bulunuyor: "Amerika kıtası çok büyük bir ilerlemenin işaretlerini ve delillerini taşımaktadır. Geleceği çok parlak olacaktır, zira etkileri ve aydınlığı uzaklara kadar ulaşmaktadır. O, milletlerin ruhanî lideri olacaktır."

Batı'nın Büyük Cumhuriyetini, Amerika kıtasının en ileri gelen milletini Kendi özel ayrıcalığı ile seçkin kılan Hz. Abdülbaha daha açık olarak buyuruyor: "Amerika halkı gerçekten En Büyük Barışın Çadırını diken ve insanlığın birliğini ilân eden ilk millet olmaya lâyıktır." "Bu Amerikan milleti, tarih sayfalarını süsleyecek, dünyayı gıpta ettirecek ve Doğu'da ve Batı'da halkının zaferi için takdis edilecek şeyleri başaracak güçte ve kudrettedir." "Dilerim ki Amerikan demokrasisi uluslararası anlaşmanın temellerini ilk atan millet olsun. İnsanlığın birliğini ilân eden ilk millet olsun. En büyük Barışın sancağını ilk açan onlar olsun." Yine buyuruyor: "Dilerim bu memleketin sakinleri...bugünkü maddi başarılarından öyle yükseklere ulaşsınlar ki, semavî aydınlık bu merkezden bütün dünya milletlerine yayılsın."

Hız. Abdülbaha Kuzey Amerika kıtasındaki müminlere Şu kelimelerle hitap etmiştir: "Ey Bahauallah'ın havarileri!...ulaŐmanız mukadder olan mevkiin azametini ve izzetini düşünün...BaŐarılarınız henüz tam olarak açıklanmadı, önemi henüz anlaŐılmadı." Ve, "Göreviniz dilin syleyemiyeceği kadar grke mlidir. TeŐebbsnz başarıyla talanacak olursa, Amerika elbette İlahi kudret dalgalarını yayacak bir merkez olacak ve Allah'ın Melekûtunun tahtı, ihtiyaÇ ve izzetinin bolluğu ile sağlamca yerleŐecektir." Ve nihayet, Şu heyecanlandırıcı teyidte bulunuyor: "Bu İlahi Haberin Amerikalı mminlerce Amerika sahillerinden ileriye doğru gtrldĞu ve Avrupa, Asya, Afrika, Avusturalya kıtalarından geçerek Pasifik Adalarına kadar yayıldığı anda, bu toplum kendini ebedi bir hükümdarlığın tahtında sımsıkı yerleşmiş bulacaktır...O zaman bttn dünya onun ihtiyaÇ ve azametinin övgüleri ile yankılanacaktır."

Böylece cömert inayetlere nail olan, bu derece bol nimetler bahşedilmiş bir kıtada seçkin bir yere sahip bulunan bir toplumun, elli yıllık varlığı boyunca, Hız. Bahauallah'ın Emrinin tarihine zaferlerle dolu birçok sayfa eklemeyi baŐarmasına elbette Şaşılmaz. Unutmamalı ki, Hız. Bahauallah'ın Misakının ilanı ile salıverilen yaratıcı güçler sayesinde vücut bulmasından beri, Hız. Abdülbaha'nın devamlı ihtimam kucağında beslenen, O'nun tarafından sayısız Levihlerle, geri dönen ziyaretçilere verilen talimatla, özel haberciler gönderilmekle, daha sonra Kuzey Amerika kıtasında Bizzat Kendi seyahatleri ile, bu seyahatler sırasında Misakın kurulması üzerinde önemle durulmasıyla ve nihayet İlahi Plan Levihlerinde yer alan emirleriyle emsalsiz vazifesini ifa için yetiŐtirilen toplum buydu. Bebekliğinin ilk günlerinden bugüne kadar sırf kendi gayretiyle, bugün Hız. Bahauallah'ın Emrine girmek Őerefiiyle vnebilecek Doğu'nun ve Batı'nın altmış ülkesinin çoğunda Hız. Bahauallah'ın sancağını dikmek için durmadan çalışarak başaran toplum buydu. Hız. Bahauallah'ın Dünya Düzeninin yükselmesinin müjdecisi olan idari kurumların ilk defa kalıbını oluŐturmak ve çerçevesini kurmak onuru bu topluma aitti. O Düzenin Habercisi, Akdes Kitabında emredilmiŐ en asil mseselerden biri ve tüm Bahai Dünyasının en heybetli binası olan Batı'nın Ana Mabedi, o toplum mensuplarının gayretleri ile Kuzey Amerika kıtasının bağrından yükselmiştir. O toplumun muhacirlerinin, mbelliğlerinin ve idarecilerinin yorulmaz çalışmaları sayesinde, Emri Kitapların sayısı muazzam derecede çoĐalmıŐ, amaçları ve maksatları korkusuzca savunulmuŐ ve yeni doğmakta olan kurumları sağlamca oluŐturulmuŐtur. En seçkin mbelliğlerinin hiçbir yardım görmeden ve bıķıp usanmadan gösterdikleri gayretlerin doğrudan sonucu olarak, bir Hükümdar kendiliğinden Bahai Dinine bağlanmış ve kendi kalemiyle, gelecek kuşaklara kalan tanıklığıyla inancını Şüphe

götürmez şekilde ilân etmiştir. Ve nihayet, Emre inananların ırk ve din sebepleriyle çeşitli derecelerde baskıya uğradıkları İran, Rusya, Mısır, Irak ve Almanya gibi memleketlerde muhtelif vesilelerle mazlumların davasını desteklemeye, yoksulların yardımına koşmaya ve din kardeşlerinin kurdukları bina ve kurumları korumaya harikulâde bir şevk, hamiyet ve azimle kıyam etmenin ebedî şerefi, Bahai Dininin Kahramanlık Çağındaki Şafak Söktürücülerin ruhani evlâtları olan bu toplumun üyelerine atfedilmelidir.

Batı'daki kardeş milletler arasında böyle emsalsiz bir görev verilmiş olan bir memlekette, bu muhteşem dinin Kurucusu hakkında alenen söylenmiş ilk sözlerin, Emrin uzun süredir mücadele ettiği ve çok defalar Ona ısrap çekirmiş olan bir ruhban sınıfının mensuplarından birinin ağzından çıkmış olması ne tuhaftır. Daha tuhafı, Emri ilk defa, Hz.Bab'ın Emrini Şiraz'da ilân edişinden elli yıl sonra Şikago'da duyurmuş olan kimsenin tek başına o şehirde diktiği sancağı birkaç yıl sonra terketmiş olmasıdır.

Hız. Bahauallah'ın suudundan bir yıl kadar sonra 23 Eylül 1893'de, Kuzey Suriye'deki Presbiteryen Misyonerlik işleri Müdürü Rahip Henry H. Jessup'un yazdığı ve Suriye'de görevli Rahip George A. Ford tarafından, Amerika'nın keşfinin dört yüzüncü yıldönümünü kutlamak için açılan Columbia Sergisi vesilesiyle Şikago'da toplanan Dünya Din Parlamentosunda okunan bir tebliğde, "maruf bir İran'lı Bilge'nin" Babi Aziz'in kısa bir süre önce Akkâ'da vefat ettiği ve suudundan iki yıl önce "Cambridge'li bir âlimin" O'nu ziyaret ettiği ve O' nun bu âlime ifade ettiği "asil ve İsa'ya benzer" sözleri yazarın tebliğinin sonunda dinleyicilere iletmek arzusunda olduğu bildirildi. Bir yıl geçmeden, Şubat 1894'de, Kahire'de iken Tahran'lı Hacı Abdülkerim'in tebliğiyle Emri kabul etmiş olan, Hız. Bahauallah'ın kendine bir Levih gönderdiği ve Hız. Abdülbaha ile yazışmış olan ve Aralık 1892'de New York'a gelen İbrahim Hayrullah adlı Suriye'li bir doktor Şikago'ya yerleşti ve inandığı Emri faal ve sistemli bir şekilde tebliğe başladı. İki yıl içinde izlenimlerini Hız.Abdülbaha'ya iletti ve çabalarının önemli başarılar sağladığını haber verdi. 1895'de ona Kenoska'da bir yer açılması nasip oldu ve tebliğ çalışmaları sırasında burayı haftada bir kere ziyarete devam etti. Ertesi yıl bu iki şehirdeki müminlerin sayısının yüzlere ulaştığı bildirildi. 1897'de Babüd-Din adlı kitabını yayınladı ve Kansas City, New York City, Ithaca ve Philadelphia şehirlerini ziyaret ederek buralarda çok sayıda kimseyi Emre kazandırdı.

Hız. Abdülbaha'nın Sabit lâkabını verdiği ve "İlk Amerikalı mümin" olarak vasıflandırdığı, 1894'de Emre iman etmiş olan cesur yürekli Thornton Chase, Hız. Abdülbaha'nın Liva (Sancak) lâkabını verdiği, Batı'nın ana mbelliği lmsz Louisa A. Moore, sonradan evlendiği Dr. Edward Getsinger, Howard McNutt, Arthur P. Dodge, İsabella D. Brittingham, Lillian F. Kapes, Paul K. Dealy, Chester I. Thatcher ve Helen S. Goodall, o ilk yıllarda Yeni Devrin çağırısı ile uyanan ve hayatlarını yeni ilân edilen Misaka hizmete için vakfeden kişilerin en sekinleridir. Bu kişilerin isimleri daima Hız. Bahauallah'ın Dininin Kuzey Amerika'daki ilk kıpırdanışlarına ilişkin olarak anılacaktır.

1898'de Mrs. Getsinger'in California'yı ziyareti sırasında Emre celbetmiş olduğu tanınmış hayırsever Mrs. Phoebe Hearst (Senatör George F. Hearst'in eşi) Hız. Abdülbaha'yı Kutsal Topraklarda ziyaret etmek niyetiyle aralarında Dr. Getsinger ve eşi de bulunan bir kaç mümini kendine refakate davet etti ve Akkâ'ya yapacakları tarihi ziyaretin hazırlıklarını tamamladı. Paris'te ikamet eden bazı Amerika'lılar, bu arada Mrs. Getsinger'in tebliğ etmiş olduğu Maray Ellis Bolles, Mrs. Hearst'in yeğenleri Miss Pearson ve Ann Apperson ile Mrs. Thornburgh ve kızı bu kafileye katıldılar. Mısır'da Dr. Hayrullah'ın kızları ve yeni tebliğ ettiği bykannelerinin de katılmasıyla sayıları çoğaldı.

Aralarında Dr. Getsinger ve eşinin bulunduğu ilk kafilesi 10 Aralık 1898'de Akkâ şehrine varan  parti halinde onbeş hacının gelişleri; Hız. Bahauallah'ın Misakının Merkezi ve O'nun Zuhurunun Batı'daki yeni habercileri arasında kurulan samimi kişisel ilişkiler; O'nun Türbesini ziyaretleri sırasındaki duygulandırıcı olaylar ve Hız. Abdülbaha'nın onlara hazireye (en iç bölümü) kadar yol göstermek suretiyle inayet buyurduğu büyük şeref; ikametlerinin kısalığına rağmen sevecen ve lutufkr bir Evsahibinin tenbih etme ve örnek olma yoluyla onlara kuvvetle aşıladığı ruh; O'nun ilham verici nasihatları, aydınlatıcı talimatı ve ilâhı sevgisinin pekçok alâmetlerinin ziyaretçilerin kalplerinde uyandırdığı ateşli hamiyet ve sarsılmaz azim - bütün bunlar Emrin Batı'daki gelişmesinde yeni bir çığır açıldığını belirten işaretlerdi ve bu hacılarla diğer inananlardan bazılarının sonradan yaptıkları işler bu ığırın ne derece önemli olduğunu ortaya koydu.

İzlenimlerini kaydeden ziyaretçi hamımlardan biri şunları yazıyor: "O ilk görüşmeden ne sevinç, ne keder, ne de isimlendirebileceğim birşey hatırlamıyorum. Birdenbire çok büyük bir ykseklığe srklendim, ruhum İlhı Ruh ile temasa geldi ve bu saf, mübarek ve kudretli g beni

kapladı...Gözlerimizi O' nun baha dolu simasından ayıramıyorduk; bütün söyledilerini işitiyorduk; daveti üzerine O'nunla birlikte çay içtik; fakat varlığımız sanki havada asılı gibiydi; birdenbire ayağa kalkıp aramızdan ayrılınca titreyerek yeniden hayata döndük; fakat Tanrı'ya şükürler olsun ki, asla, ah! asla bu dünyadaki aynı hayata değil." Aynı hanımın, mensup olduğu gruba verilen son mülâkat hakkındaki şahadeti şöyledir: "O'nun huzurunun kudret ve ihtişamı ile korkumuz tam bir inanca, güçsüzlüğümüz güce, kederimiz ümide dönüştü ve O'nun sevgisinde kendimizi unuttuk. Karşısında oturup sözlerini beklerken müminlerden bazıları acı acı ağladılar. Onlara gözyaşlarını silmelerini emretti, ama bir an yapamadılar. Bunun üzerine tekrar, Kendi hatırı için ağlamamalarını istedi ve bütün gözler kuruyana kadar bizlerle konuşmadı..."

Mrs. Hearst bir mektubunda tanıklık ediyor: "O üç gün hayatımın en unutulmaz günleri oldu...Efendimizi tasvir etmeye yeltenmeyeceğim, sadece bütün kalbimle O'nun Efendimiz olduğuna inandığımı ve bu dünyadaki en büyük mutluluğumun O'nun huzurunda bulunmakta ve O'nun mübarek yüzüne bakmakla şereflenmek olduğunu beyan edeceğim...Hiç kuşku yok ki Abbas Efendi bu günün ve bu neslin Mesih'idir ve O'ndan başkasını aramak gereksizdir." Bir başka mektubunda şöyle yazıyor: "O'nun yakınında bulunmakla kutsanmış kimseleri kuvvetle etkileyen ruhani hava tarif edilemez...O'na can ve gönülden inanıyorum ve kendine mümin diyen herkesin O'nun tüm azamet, izzet ve mecdini teslim edeceğini ümit ediyorum, zira O şüphesiz Tanrı'nın Oğlu'dur ve `Pederin ruhu O'nda yaşıyor.`"

Kendi ırkdaşları arasında Hz. Bahau'llah'ın Emrine Batı'da ilk iman eden kişi olan Mrs. Hearst'ın zenci uşağı Robert Turner dahi bu çığır açan ziyaret sırasında Hz. Abdülbaha'nın etkisiyle kendinden geçmişti. İmanı öylesine kavi idi ki sonradan sevgili hanımının içtenlikle benimsediği Emirden uzaklaşması bile, Hz. Abdülbaha'nın ona karşı gösterdiği şefkat ve lutfun yüreğinde uyandırdığı duyguların parlaklığını karartmamış ve şiddetini hafifletmemiştir.

Bu Tanrı aşkıyla mest hacıların bir kısmının Fransa'ya, diğerlerinin Birleşik Amerika'ya dönmeleri ile başlayan sistemli ve devamlı faaliyetler, hız kazanıp Batı Avrupa'ya ve Kuzey Amerika kıtasının eyalet ve vilâyetlerine yayıldıkça öylesine yoğunlaştı ki, Hz. Abdülbaha Akkâ'daki uzun mahbusiyetinden serbet kalır kalmaz şahsen Batı'ya seyahate karar verdi. Dr. Hayrullah'ın Arz-ı Akdes'ten dönüşünde (Aralık 1899) ihtirasıyla

sebepe olduğu harap edici krizle yolundan sapmadan; onun Nakızı Ekber ve yardakçıları ile elele vermesinin yarattığı heyecandan ümitsizliğe kapılmadan; yine onunla diğer nakızların ve emrin artan kudret ve nüfuzunu kıskanan Hristiyan papazların hücumlarına aldırmadan; uyanık bir Efendi'nin sözlü haberlerini ve özel direktiflerini ileten devamlı bir ziyaretçiler akını ile beslenen; sayısız Levihlerinde O'nun Kaleminden dökülenlerle canlanan; müminleri kılavuzlamak, yükseltmek ve pekiştirmek için O'nun emriyle arka arkaya gönderilen haberci ve öğreticilerden feyiz alan Amerikalı müminler topluluğu, bir seri teşebbüse girişmek üzere ayağa kalktılar. On yıl sonra Hz. Abdülbaha'nın takdis ve teşvik ettiği bu girişimler, Babasının Şeriatının Kurumlaşma Çağında o kimselere mukadder kılınan eşsiz hizmetlerin bir başlangıcını teşkil etti.

Bu hacılardan, yukarıda adı geçen Mary Bolles Paris'e döner dönmez Hz. Abdülbaha'nın kesin talimatına uyarak, orada Avrupa kıtasının ilk Bahai merkezini kurmaya muvaffak oldu. Mary Bolles'in gelişinden kısa bir süre sonra bu merkez, ilk İngiliz mümini, Hz. Abdülbaha'nın, anısına yaptığı hararetle övgü ile ölümsüzleştirdiği ünlü Thomas Breakwell; yazıları, tercümelere, seyahatleri ve diğer öncü hizmetleriyle memleketinde başlamış işleri yıllar boyunca pekiştiren, Emri ilk kabul eden Fransız Hippolyte Dreyfus; ve Arz-ı Akdes'e yaptığı uzun bir ziyaret sırasında çok çeşitli konularda Hz. Abdülbaha'nın emsalsiz açıklamalarını "Müfavezat" adlı kitapta toplayarak gelecek nesiller için ebedileştiren Laura Barney'in Emre katılmaları ile takviye oldu. Üç yıl sonra, 1902'de, bir Kanadalı ile evlenen Mary Bolles Montreal'e yerleşerek orada Emrin ilk temellerini attı.

Londra'da, o unutulmaz ziyaretin yaydığı yaratıcı güçlerin bir sonucu olarak Mrs. Thornborgh-Cropper'in başlattığı faaliyetler ilk İngiliz müminlerin ve özellikle Emre 1899'da iman eden Ethal J. Rosenberg'in gayretleri ile hareketlenip yayıldı ve sonraki yıllarda Britanya Adalarında idari kurumların kuruluşu gerçekleşti. Kuzey Amerika kıtasında, Mirza Muhammed Ali ve Amerika'ya gönderdiği oğlu Şuaullah tarafından teşvik edilen Dr. Hayrullah'ın Emri nakzetmesi ve reddiyeler yayınlaması, bu yeni palazlanmaya başlayan toplumun sadakati için çetin bir imtihan oldu; fakat Hz. Abdülbaha'nın ardı ardına gönderdiği Hacı Abdulkerim Tahrani, Hacı Mirza Hasan Horasani, Mirza Asadullah ve Mirza Ebul Fazl gibi haberciler, süratle müminlerin şüphelerini dağıtıp anlayışlarını sağlamlaştırarak toplumun dağılmasını önlediler ve yirmi sene sonra Hz. Abdülbaha'nın Vasiyet ve Ahitnamesinin açık hükümleriyle resmen kuruluşu başlayacak idari kurumların ilk nüvesini oluşturdular. 1900 yılında, sonradan "Adalet Evi" ve "Ruhaniyet Evi" adları verilen bir "Meşveret Heyeti" kuruldu.

Bahailiğin birinci yüzyılı daha tamamlanmadan, Kuzey Amerika kıtasında bir kıyıdan öbür kıyıya kadar yayılacak Mahfiller dizisinin ilki olan bu Heyet Şikago şehrinde kuruldu. 1902'de yine aynı şehirde, yavaş yavaş genişleyen bir toplumun kitaplarını ve yazılarını yaymak maksadıyla bir Bahai Yayıncılık Derneği oluşturuldu. New York'ta Emrin öğretilerini duyurmak için bir Bahai Bülteni çıkarılmaya başlandı. Daha sonra Şikago'da yayına geçen bir başka bülten, "Bahai News" zamanla "Star of the West" adlı bir dergiye dönüştü. Hz. Bahau'llah'ın "Saklı Sözler," "İkan Kitabı" "Hükümdarlara Levihler" ve "Yedi Vadi" gibi en önemli eserlerinden bazılarının, Hz. Abdülbaha'nın Levihlerinin ve Mirza Ebul Fazl ve başkalarının birkaç risale ve ilmî eserlerinin tercümeleme hızla girildi. Doğu'daki çeşitli merkezlerde başlatılan yazışmaların kapsam ve önemi gitgide arttı. Emrin kısa tarihçeleri, Emri savunan kitap ve broşürler, gazete makaleleri, seyahat ve hac anıları, naat ve şiirler de basılıp geniş ölçüde yayınlandı.

Aynı zamanda, sevgili Emirlerini istilâ eden belâlar ve imtihanlar fırtınasını zaferle atlatan gezginler ve duyurucular Emrin zaten kurulmuş olan kalelerini kuvvetlendirmek için kendiliklerinden kalkıştılar. Washington, Boston, San Francisco, Los Angeles, Cleveland, Baltimore, Minneapolis, Buffalo, Rochester, Pittsburgh, Seattle, St. Paul ve başka şehirlerde merkezler açıldı. Yeni doğan Allah Kelâmını kendi ülkelerin sınırları dışında duyurmaya hevesli cesur öncüler ya ziyaretçi olarak veya devamlı yerleşmek üzere başka yerlere seyahatler yaptılar ve onun aydınlığını Avrupa içerlerine, Uzak Doğu'ya ve Pasifik adalarına kadar götürdüler. Rusya ve İran'a giden Mason Remey daha sonra Howard Struven ile birlikte Bahai tarihinde ilk kez dünyanın çevresini dolaşarak Hawaii Adaları, Japonya, Çin, Hindistan ve Burma'yı ziyaret etti. Hooper Harris ve Harlan Ober yedi ay süren Hindistan ve Burma seyahatlerine Bombay, Poona, Lahor, Kalküta, Rangon ve Mandalay'a gittiler. Dr. K. E. Fisher'in izinde yürüyen Alma Knobloch Emrin sancağını Almanya'da dikti ve ışığını Avusturya'ya ilettili. Dr. Susan I. Moody, Sydney Sprague, Lillian F. Kappes, Dr. Sarah Clock ve Elisabeth Stewart, Tahran Bahailerini ile elele vererek Emrin çeşitli yararlarına hizmet etmek ve genişletmek için Tahran'a yerleştiler. 1894'te Maine eyaletindeki Green Acre kasabasında yaz konferanslarını başlatmış ve ırklar ve dinler arasında birlik ve kardeşliği yerleştirmek için bir merkez kurmuş olan Sarah Farmer, 1900'de Akkâ'yı ziyaretini müteakip bu konferansların yarattığı imkânları yeni kabul ettiği Dine inananların hizmetine sundu.

Ve nihayet, Bahai dünyasının ilk Maşrikûl Ezkarı'nın inşasına başlamış olan Aşkabad'lı dindaşlarından ilham alan ve kendi iman ve bağlılıklarını gözle görülür ve yaraşır bir şekilde ortaya koymak ateşiyle yanan Şikago Bahaileri bir İbadet Evi kurmak için Hz. Abdülbaha'dan izin istediler. Haziran 1903'te indirilen bir Levihte bu izin memnuniyetle verildi ve Şikago Bahaileri, sayılarının azlığına ve kaynaklarının kıtlığına rağmen, Amerika'lı, daha doğrusu Batı dünyası Bahailerinin bugüne kadar yaptıkları en büyük bir teşebbüse giriştiler. Hz. Abdülbaha'nın teşvikleri ve çeşitli Mahfillerin bağışları üzerine bu Mahfil üyeleri tasarladıkları bu muazzam girişimin başlatılması için memleketin çeşitli yerlerindeki dindaşlarını Şikago'ya davet ettiler. 26 Kasım 1907 günü toplanan delegeler, önerilen Mabet için uygun bir yer bulmak üzere dokuz kişilik bir komite seçti. 9 Nisan 1908'e kadar Michigan Gölü sahiline yakın iki arsanın alınması için ikibin dolar ödendi. Hz. Abdülbaha'nın talimatına uyarak, Mart 1909'da çeşitli Bahai merkezlerini temsil eden delegelerle bir konvenşın toplandı. Hz. Abdülbaha'nın, Hz. Bab'ın naaşını Kermil Dağında özel olarak inşa ettirilen bir türbede istirahatate tevdi ettiği günde, otuzaltı şehri temsil eden otuzdokuz delege, Illinois Eyaleti yasalarına tâbi ve Mabet'in mülkiyetine sahip olma ve inşa etme için gerekli fonları temin etmeye yetkili Bahai Mabedi Derneği adıyla daimî bir ulusul heyet kurdular. Aynı konvenşında bir tüzük yapıldı, Bahai Mabedi Derneğinin İcra Komitesi seçilerek kendilerine daha önceki konvenşında önerilen arazinin alım işinin tamamlanması için yetki verildi. Bu tarihi teşebbüs için Hindistan, İran, Türkiye, Suriye, Filistin, Rusya, Mısır, Almanya, Fransa, İngiltere, Kanada, Meksika, Hawaii Adaları, Mauritius ve altmış Amerikan şehirden gönderilen bağışların Hz. Abdülbaha'nın Amerika'ya varışından iki yıl önce, 1910'da yirmibin dolara ulaşması, Hz. Bahau'llah'ın Doğu'daki ve Batı'daki müminleri arasındaki dayanışmaya olduğu kadar, iş ilerledikçe Mabet binasının ve dış süslemelerinin tamamlanması için gerekli bir buçuk milyon dolardan fazla paranın temininde daha ağırlıklı bir pay alan Amerikalı müminlerin fedakârlıklarına da tanıklık etmektedir.

BÖLÜM XVII

HZ. ABDÜLBAHA'NIN YENİDEN MAHPUSİYETİ

Büyük imtihanlar geçirmiş olan cesur bir toplumun seçkin bir başarısı ve Hz. Bahau'llah'ın Batı dünyasında yeni kurulan Misakın ilk meyveleri sonucunda, o Toplumun kurulmasını emreden ve kaderini sonsuz bir dikkat ve öngörü ile izleyen Misakın Merkezini davet edecek kadar sağlam bir temel artık kurulmuştu. Ancak, Hz. Abdülbaha, birkaç yıldan

beri pençesine yakalandığı şiddetli krizden sıyrılmadıkça, Babasının Emrinin görkemli ve devamlı başarılarla yerleştiği bir kıtanın kıyılarına doğru unutulmaz seyahatini yapamıyacaktı.

Yine dışarıdan gelen ve şiddet bakımından Mirza Muhammed Ali'nin sebep olduğu krizden geri kalmayan, görev hayatının bu ikinci büyük krizi hayatını ağır bir tehlikeye soktu, O'nu içinde bulunduğu nisbeten özgür yaşayıştan birkaç yıl için mahrum bıraktı; ailesini, Doğu'daki ve Batı'daki dostlarını ümitsizliğe sürükledi ve amansız düşmanlarının alçaklığını ve şerefsizliğini her zamankinden daha aşikâr şekilde ortaya çıkardı. Bu kriz, ilk Amerikan hacıların Arz-ı Akdes'ten ayrılmalarından iki yıl sonra başladı, şiddeti artıp eksilerek yedi seneden fazla sürdü, Sebebi doğrudan doğruya Hz. Bahauallah'ın Misakının Baş Bozucusu (Nakızı Ekber) ve taraftarlarının devamlı entrikaları ve alçakça yalanları idi.

Ümitlerini bağladığı bir mezhep ayrılığı yaratma planları suya düşünce hayal kırıklığına uğrayan; Misakın bayraktarlarının, kendi manevralarına rağmen Kuzey Amerika'daki parlak başarılarından acı duyan; kurnaz ve zalim bir hükümdarın idaresinde, entrika ve şüphe ortamında gelişen bir rejimden cesaret alan; Batı'lı ziyaretçilerin Akkâ kalesine gelmelerinin ve Kermil Dağında Hz. Bab'ın Türbesinin yapımına başlanmasının kendine sağladığı fitne ve fesat imkanlarını sonuna kadar kullanmaya kararlı olan Mirza Muhammed Ali, kardeşi Mirza Bediullah ve kayınbiraderi Mirza Mecdettin'in destek ve yardımlarıyla gösterdiği büyük ve ısrarlı çabalar sonucunda Osmanlı hükümetinin ve memurlarının şüphesini tahrik etmeyi ve Hz. Abdülbaha'yı, Hz. Bahauallah'ın hayatında acısını çektiği mahbusiyete yeniden atmaya ikna etmeyi becerdi.

Mirza Muhammed Ali'nin baş yordakçısı olan bu kardeş, Hz. Abdülbaha ile barışması vesilesiye kendi eliyle imzalayıp mühürlediği ve yayınladığı yazılı itirafnamesinde, planlanan haince düzenlere şahadet etmektedir: Şöyle diyor Mirza Bediullah: "Başkalarından duyduklarımı nakletmiyorum. Sadece kendi gözlerimle gördüklerimi ve onun (Mirza Muhammed Ali) dudaklarından duyduklarımı anlatacağım. Mirza Muhammed Ali, Şam Valisi Nazım Paşa'ya Mirza Mecdettin ile hediye ve Farsça bir mektup göndererek yardım istemeyi planladı...Mirza Mecdettin, Hayfa'da bana anlattığına göre, Kermil Dağındaki inşaattan, Amerikalı müminlerin gidiş gelişlerinden ve Akkâ'daki toplantılardan Valiyi haberdar etmek için ne mümkünse yapmış. Tüm olayları öğrenmek isteyen Paşa ona çok nazik davranmış ve yardım vaad etmiş. Mirza Mecdettin'in dönüşünden birkaç gün sonra İstanbul'dan alınan şifreli bir telgrafla Hz. Abdülbaha'nın,

benim ve başkalarının hapsedilmemiz emri geldi. O günlerde Şam'dan Akkâ'ya gelen bir adam, dışardakilere Abbas Efendi'nin hapsedilmesine Nazım Paşa'nın sebep olduğunu anlatmış. İşin tuhafı şu ki, bu Mirza Muhammed Ali hapse girdikten sonra kendinin serbest bırakılması için Nazım Paşa'ya mektup yazdı...Fakat Paşa ne ilk ne de ikinci mektuba tek kelime cevap vermedi."

Hız. Abdülbaha, Hız. Bab'ın Emrini açıklamasının yıldönümünü kutlamak için gittiği Behci'den dönüşünde, 5 Cemaziyül Evvel 1319 (20 Ağustos 1901) günü, Akkâ Valisi ile yaptığı bir görüşme sırasında, Sultan Abdülhamid'in yavaş yavaş gevşetilmiş olan kayıtların yeniden konması ve Kendi ile kardeşlerinin şehir surları içinde sıkıca mahpus tutulmaları için emir verdiğini öğrendi. Sultanın fermanı başlangıçta çok sıkı olarak uygulandı, sürgünler topluluğunun hürriyeti şiddetle kısıtlandı, Hız. Abdülbaha yalnız ve yarımsız olarak, sorgu için arka arkaya birkaç gün çağrıldığı hükûmet konağında yargıçların ve yetkililerin uzun sorgularına maruz kaldı. İlk yaptığı iş, Vali tarafından celbedilen ve Sultanın emirleri tebliğ edilen kardeşleri için şefaatte bulunmak oldu, ama bu davranışı da o kardeşlerin düşmanlığını hafifletmeye ve hainlikliklerini azaltmaya yetmedi. Daha sonra, sivil ve askerî makamlar nezdindeki girişimleri ile Akkâ'da ikamet eden taraftarların serbest bırakılmalarını ve bir müdahaleye uğramadan geçimlerini sağlamaya devam etmelerini başardı.

Nakızlar kendileri için âlicenaplıkla şefaatte bulunan Birine karşı resmî makamlarca alınan tedbirlerle tatmin olmadılar. Polis Müdürü, kötülüğü ile ün salmış Yahya Beyin, nakızların çabaları sonucu Hız. Abdülbaha'ya dostane davrananların yerine geçirilen sivil ve askerî memurların, Akkâ ile İstanbul arasında gidip gelen ve O'nun evi içinde olup bitenleri dahi gözleyen gizli ajanları yardımıyla O'nu mahvetmeye çalıştılar. Memurlara, aralarında Hız. Bahauallah'ın mübarek hatırasını taşıyan eşyalar bulunan hediyeler sundular; O'nunla ilgili veya Hız. Abdülbaha'nın kendilerine bahsettiği malların satışından elde ettikleri paraları utanmadan ve alçak veya yüksek rütbelerine bakmadan memurlara verdiler. Hız. Abdülbaha'nın ya idamını veya sürülmesini sağlamak için şeni faaliyetlerine ara vermeden ve gevşemeden devam ettiler. Çeşitli vesilelerle Şam Valisine,, Beyrut Müftüsüne, Suriye ve Akkâ'daki Protestan misyonlarına ve hatta Muhammed Şah'ın Başveziri Hacı Mirza Akasi'ye duyduğu derin saygı derecesinde Sultan'ın nazarında itibar sahibi olan İstanbul'daki nüfuzlu Şeyh Abdül Huda'ya yanaşarak müracaat ve ricalarda bulundular ve kötü emellerini gerçekleştirmek için yardım aradılar.

Sözlü haberleri, resmî mektupları ve kişisel görüşmeleri sonucunda Nakızlar bu itibarlı şahısları derhal harekete geçme hususunda ikna ettiler. Yardımını diledikleri kimselerin özel ilgi ve önyargılarına hitap edecek iddiaları bulup kullanmak kurnazlığını gösterdiler. Hz. Abdülbaha'yı bazılarına, kendi haklarını çiğneyen, miraslarından mahrum eden, sefaletle iten, İran'daki dostlarını düşman eden, Kendine muazzam bir servet toplayan ve Hayfa'daki arazilerin üçte ikisine sahip çıkan merhametsiz bir gaspçı olarak gösterdiler. Bazılarına, Akkâ ve Hayfa'yı yeni bir Mekke ve Medine yapmak tasavvurunda olduğunu iddia ettiler. Bazılarına ise, Hz. Bahaullah'ın İslâmiyeti ikrar ve tebliğ eden Münzevi bir dervişten başka biri olmadığı halde, oğlu Abbas Efendi'nin Kendini yüceltmek maksadıyla O'nu Tanrı'lık mertebesine yükselttiğini, Kendi için de Allah'ın Oğlu ve İsa'nın dönüşü makamlarını yükselttiğini ileri sürdüler. Ayrıca, O'nu, devletin çarlarına zarar verecek emeller beslemekle, Sultan'a karşı bir isyan tasarlamakla ve bu isyanın alâmeti olarak ya Baha-ül Ebha sancağını Filistin ve Suriye'nin ücra köşelerinde kaldırmış olmakla, gizlice otuzbin kişilik bir ordu yetiştirmekle, Kermil Dağında bir kalenin ve büyük bir cephaneliğin inşası ile meşgul olmakla, aralarında yabancı güçlerin subayları da bulunan ve kılık değiştirmiş olarak O'na saygılarını sunmak için büyük sayılarda gelmekte olan bir İngiliz ve Amerikalı dostlar ordusunun maddi ve manevi desteğini sağlamakla ve bu kişilerle işbirliği yaparak komşu vilayatlere boyun eğdirmek, devletin yöneticilerini oradan kovmak ve sonuçta bizzat Sultan'ın yetkilerini elinden almak üzere planlar yapmakla suçladılar. Bu yalanlar ve rüşvetler sayesinde, bazı kimseleri hazırlamış oldukları belgeleri imzalamaya razı ettiler ve belgeleri ajanları vasıtasıyla Der Saadet'e (İstanbul) gönderdiler.

Çeşitli raporlarda yer alan bu ağır ithamlar, esasen tebaası arasında bir isyan çıkması korkusuna sabit fikir halinde kapılmış olan despot bir hükümdarın zihnini elbette karmakarışık edecekti. Meseleyi araştırmak ve sonuçlarını rapor haline getirmek maksadıyla bir komisyon kuruldu. Birkaç defa mahkemeye çıkarılan Hz. Abdülbaha Kendine yönelik suçlamaları itina ile ve korkusuzca yalanladı. Bu ithamların saçmalığını belirtti ve sözlerine delil olarak Hz. Bahaullah'ın Vasiyetnamesinin hükümlerini komisyon üyelerine açıkladı, mahkemenin Kendi hakkında verebileceği herhangi bir hükme boyun eğmeye hazır olduğunu belirtti ve O'nu zincirlere vursalar, sokaklarda sürülseler, lânet ve hakaret etseler, taşlayıp tükürseler, şehir meydanında assalar, vücuduna kurşunlar yağdırsalar dahi, Aziz Lideri Hz. Bab'ın izinden gitmiş ve O'nun ıstıraplarını paylaşmış olacağı için, bütün bu eziyetleri emsalsiz bir şeref sayacağını büyük bir açıklıkla ifade etti.

Hız. Abdülbaħa'nın karşılaştığı bu vahim durum; en ağır gelişmeleri bekleyen insanların yaydığı söylentiler; Mısır ve Suriye'de yayınlanan gazetelerde O'nu bekleyen tehlikelere dair ima ve yorumlar; düşmanlarının gitgide artan saldırgan tutumları; bu düşmanların, şüphe altındaki bir toplumun ve onun Liderinin mukaddereti hakkındaki kehanet ve uydurmalarından yüreklenen bazı Akkâ'lı ve Hayfa'lı kimselerin tahrik edici davranışları, O'nu ziyaretçilerin sayısını azaltmaya, hatta bir süre için ziyaretleri büsbütün durdurmaya ve mektuplarının Hayfa yerine Mısır'da bir temsilci vasıtasıyla gidip gelmesi ve Kendinden yeni bir haber çıkana kadar orada tutulması yolunda özel bir direktif vermeye mecbur bıraktı. Ayrıca müminlere ve sekreterlerine, ellerindeki bütün Bahai yazılarını toplayarak emin bir yere taşımaları ve evlerini Mısır'a nakletmeleri yolunda talimat vererek, alıştıkları üzere Kendi evinde bile toplanmalarını yasak etti. Bu huzursuz günlerde sayısız dostları ve hayranları bile bu işlere karışmaktan ve resmi makamların şüphesini uyandırmaktan çekinerek O'ndan uzak durdular. Ortamın en karanlık görüldüğü bazı günler ve gecelerde, O'nun yaşadığı ve yıllardır bir faaliyet merkezi olan ev tamamen terk edilmiş kaldı. Çevresinde gizli ve açık nöbet tutan casuslar, O'nun her hareketini gözlemekte ve ailesinin serbestliğini kısıtlamaktaydılar.

Ancak, temelini bizzat attığı ve yeri Hız. Bahauallah tarafından seçilerek kutsanmış olan Hız. Bab'ın türbesinin inşasından vazgeçmeyi veya kısa bir süre için de olsa durdurmaya kabul etmediği gibi, en büyük engellerin bile hergün inanılmaz bir sürat ve hacimde yorulmak bilmeyen kaleminden çıkan ve Doğu ve Batı'daki sayısız taraftar ve hayranlarından gelen çok sayıdaki mektup, rapor, soru, dua, iman ikrarı, özür dileme ve methiye yazılarına cevap teşkil eden Levihlerinin yazılmasının önlenmesine de izin vermedi. Gözleriyle görenler, O'nun hayatının bu sıkıntılı ve tehlikeli döneminde, Kendi eliyle günde en az doksan Levih kaleme aldığını ve pek çok gecelerini, akşamın alaca karanlığından şafak vaktine kadar yatak odasında, çeşitli sorumlulukları yüzünden gündüz meşgul olmaya zaman bulamadığı mektupları yazmakla geçirdiğine şahadet ediyorlar.

İşte bu sıkıntılı zamanlarda, görevinin en dramatik dönemindedir ki, hayatının en mutlu günleri ve kudretinin en yüksek zirvesinde, tükenmez bir enerji şaşılabacak bir vekar ve sükûnet ve sarsılmaz bir güvenle, göreviyle ilgili çeşitli projeleri başlattı ve karşı konmaz bir şekilde tatbik koyuldu. Bu dönemdedir ki, Bahai âleminin ilk Maşrikül Ezkârı (mabedi) fikri zihninde doğdu ve taraftarları Türkistan'ın Aşkabad şehrinde mabedin inşasına giriştiler. Bu dönemdedir ki, Anayurdunu karıştıran

huzursuzluklara rağmen, Şiraz' da Hz. Bab'ın mübarek ve tarihî evinin onarımı için emirler verdi. Bu dönemdedir ki, O'nun devamlı teşvikleri sayesinde, daha sonraki yıllarda yaptığı Batı seyahati sırasında Michigan Gölü kıyısındaki Batı Dünyası Ana Mabedinin arsasını ziyaret ederek Kendi elleriyle yerleştirdiği kitabe taşının yapılmasına yol açan ilk adımlar atıldı. Bu önemli dönemdedir ki, ayırabildiği kısa zaman içinde Babasının Emrinin bazı temel hususlarını açıkladığı, doğruluğuna dair naklî ve aklî deliller beyan ettiği, Hristiyan dini, Allah'ın Peygamberleri, Kitabı Mukaddesin kehanetleri, insanın kökeni ve makamı ve benzer konularda yetkili açıklamalarda bulunduğu masabaşı konuşmalarının meşhur derlemesi "Bazı Soruların Cevapları" (Mufavezat Kitabı) adı altında yayınlandı.

Bu dönemin en karanlık saatlerinde Hz. Bab'ın kuzeni ve Aşkabad Mabedinin baş kalfası muhterem Hacı Mirza Muhammed Taki'ye hitap eden yazısında Hz. Abdülbaha heyecan verici bir ifadeyle, Hz. Bahau'llah'ın Zuhurunun sınırsız büyüklüğünü beyan etti, yakın ve uzak düşmanlarının yaratacakları kargaşanın habercisi olan uyarılarını dile getirdi ve Ahdin meşalesini taşıyanların sonuçta onlara galip geleceklerini duygulandırıcı bir dille haber verdi. Yine aynı dönemin bu vahim bekleyiş günlerinde O, Kendi vefatından sonra yükselecek olan, Hz. Bab'ın haber verdiği Hz. Bahau'llah'ın yasa ve ilkelerini koymuş olduğu Dünya Düzeninin kurulmasına öncülük edecek İdari düzenin özelliklerini belirttiği ebedi bir belge olan Vasiyetname ve Ahdini kaleme aldı. Bu çalkantılı yıllardadır ki, sınırsız yerleşmiş bir Ahdin habercileri ve koruyucuları vasıtasıyla, devamlı gelişen Emrin henüz cenin halindeki idarî, ruhanî ve eğitim kurumlarını, o Emrin beşiği olan İran'da, İdari Düzenin beşiği Batı'nın Büyük Cumhuriyetinde, Kanada Dominyonunda, Fransa, İngiltere, Almanya, Mısır, Irak, Rusya, Hindistan, Burma ve Japonya'da, ve hatta ücra Pasifik Adalarında kurdu. Bu heyecan verici zamandır ki, artık Farsça, Arapça, İngilizce, Türkçe, Fransızca, Almanca, Rusça ve Burma dillerinde yazılı çeşitli kitap ve makaleleri içeren Bahai literatürünün tercümesi, yayınlanması ve dağıtımı hususlarına muazzam bir kuvvet O'nun tarafından sağlandı. O günlerde, etrafında kopan fırtınada her ne zaman bir durgunluk olsa, yukarıda adı geçen memleketlerden gelen ve Hristiyan, Müslüman, Musevi, Zerdüşti, Hindu ve Budist inançları temsil eden ziyaretçiler, dostlar ve araştırmacılar O'nun sofrasında toplanırlardı. O, Kendini çevreleyen tehlikelere rağmen, her Cuma sabahı kapısına gelen ve evinin avlusunu dolduran yoksullara Kendi elleriyle sadaka dağıtırdı; bu konudaki intizamı ve cömertliği O'na "Fukara Babası" sıfatını kazandırmıştı, O fırtınalı günlerde hiçbir şey O'nun güvenini sarsmıyor; yoksullara, yetimlere, hastalara ve ezilmişlere yaptığı yardımları hiçbir şeyin aksatmasına izin

vermiyor; hiçbir şey O'nu, Kendinden yardım isteyecek hali olmayanların veya bundan utananların yardımına bizzat koşmaktan engelliyemiyordu. Hz. Bab ve Hz. Bahau'llah'ı Kendine örnek almak azminde olan O'nu hiçbir şey düşmanlarından veya mahpusluktan kaçmaya ikna edemezdi. Bu konuda ne Akkâ'daki sürgün topluluğun ileri gelenlerin fikirlerine kulak veriyor, ne de bir İtalyan vapur şirketi acentasının akrabası olan ve O'na karşı sevgisinin ve ufuktaki tehlikeden korumak endişesinin saikiyle, O'nu istediği bir yabancı limana güvenle götürmek için bir İtalyan şilebi tahsis etmeyi öneren İspanya Konsolosunun ısrarlı ricalarını dinliyordu.

Hz. Abdülbaha sarsılmaz temkin ve vekarı ile, denize atılacağı, Trablus'da Fizan'a sürüleceği, darağacına çekileceği söylentileri arasında evinin bahçesinde ağaç ve asmalar dikiyor ve fırtına dindikten sonra meyvalarını sadık bahçıvan İsmail Ağa'ya toplatıp, yaptığı işlere hayret eden dostları ve alay eden düşmanlarına, Kendini ziyarete geldikleri zaman ikram ediyordu.

1907 kışının başlarında, Sultanın emriyle, Arif Bey'in başkanlığında dört üyeden oluşan tam yetkili bir başka komisyon anı olarak Akkâ'ya gönderildi. Birkaç gün önce Hz. Abdülbaha gördüğü bir rüyayı müminlerine anlatmıştı. Rüyasında, Akkâ açıklarında demirleyen bir gemiden, dinamit çubuklarına benzeyen birkaç kuşun havalandığını ve Kendi, ürkmüş şehir sakinleri arasında dururken başının etrafında döndüğünü ve patlamadan gemiye geri gittiklerini görmüştü.

Komisyon üyeleri karaya çıkar çıkmaz Akkâ'nın telgraf ve posta hizmetlerine el koydu; Vali de dahil, Hz. Abdülbaha'ya dostluk gösterdiğinden şüphe edilen memurlara işten el çektirdi; İstanbul hükümeti ile direkt ve gizli irtibat kurdu; Nakızların komşularının ve yakın dostlarının evlerine yerleşti; Hz. Abdülbaha'nın herhangi bir kimseyle görüşmesini önlemek için evinin etrafına nöbetçiler yerleştirdi; ve tuhaf bir usul izleyerek, tahkikat için beraberlerlerinde getirdikleri belgeleri daha önce imzalayarak İstanbul'a göndermiş olan Hristiyan ve Müslüman doğulu ve batılı kişileri tanık olarak çağırmaya başladı.

Nakızların ve özellikle şimdi keyif ve ümitle dolu olan Mirza Muhammed Ali' nin faaliyetleri bu büyük kriz sırasında doruğuna vardı. Artık zaferin yakın sayıldığı bu ateşli bekleyiş havasında ziyaretler, mülakatlar ve davetler çoğaldı. Halkın aşağı tabakalarından birçoğu, sürgünler şehirden uzaklaştırıldığı zaman arkada kalacak mallara sahip olacaklarına inandırıldılar. Hakaret ve iftiralar belirgin şekilde arttı. Hattâ,

uzun zamandır Hz. Abdülbaha'dan inayet gören yoksulların bir kısmı, ceza görme korkusuyla O'nu terkettiler.

Komasyon üyeleri sözde tahkikata devam ederken Akkâ'da kaldıkları bir aya yakın süre içinde Hz. Abdülbaha, Komasyonun O'na haberci ile iletildiği üstü kapalı tehdit ve uyarılara rağmen üyelerle görüşmeyi veya onlarla herhangi bir şekilde haberleşmeyi reddetti. Bu davranışı onları hayrete düşürdü, husumetlerini körükledi ve kötü emellerini gerçekleştirme azimlerini kuvvetlendirdi. Artık O'nu kuşatan tehlike ve sıkıntılar son haddine vardığı, Komasyon üyeleri ile birlikte bindirileceği gemi limanda hazır beklediği, bazan Akkâ, bazan Hayfa'da O'nun hakkında en çılgın söylentiler yayıldığı halde, yeniden dört duvar arasına kapatıldığından beri bir an terketmediği sükûn ve vekarına asla gölge düşmedi ve güveni hiç sarsılmadı. Hâlâ Akkâ'da bulunan müminlere o sıralarda şunları söyledi: "Gördüğüm rüyanın manası şimdi açıkça anlaşılıyor. Dilerim Tanrı'dan, bu dinamit patlamasın."

Bu arada Komasyon üyeleri bir Cuma günü Hayfa'ya giderek, Kermil Dağı üzerinde inşaatı kesintisiz devam etmekte olan Hz. Bab'ın türbesini denetlemişler, sağlamlığı ve boyutlarından etkilenerek, oradaki bekçilerin birine, bu masif yapı altında kaç adet mahzen bulunduğunu sormuşlardı.

Bu teftişten kısa bir süre sonra, bir gün gurup vakti, Hayfa açıklarında yatmakta olan geminin demir alarak Akkâ'ya doğru hareket ettiği görüldü. Heyecanlanan halk arasında, Komasyon üyelerinin de gemide oldukları haberi hızla yayıldı, Akkâ'da Hz. Abdülbaha'yı gemiye bindirecek kadar durup yoluna devam etmesi bekleniyordu. Geminin yaklaştığını öğrenen ailesi acı ve üzüntü içinde kaldılar. Orada kalan birkaç mümin Efendilerinden ayrılığın yaklaşması ile ağlaşıyorlardı. O acıklı saatte Hz. Abdülbaha ise evinin avlusunda yalnız ve sessiz bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu.

Ancak, karanlık basarken birden geminin ışıklarının başka tarafa çevrildiği ve teknenin yön değiştirdiği görüldü. Şimdi doğrudan İstanbul'a gitmekte olduğu anlaşılıyordu. Bu haber derhal Hz. Abdülbaha'ya iletildiğinde, o hâlâ yaklaşan karanlıkta, avluda gezinmekteydi. Geminin hareketini çeşitli yerlerden izleyen bazı müminler koşarak gelip bu iyi haberi doğruladılar. Hz. Abdülbaha'nın değerli hayatını tehdit eden en büyük tehlikelerden biri, böylece o tarihî günde Allah'ın lutfuyla ani ve kesin olarak bertaraf edilmişti.

Geminin böyle beklenmedik bir şekilde alelacele hareketinden az sonra, Sultan Cuma namazından sarayına dönerken önünde bir bomba patladığı haberi geldi.

Bu suikast girişiminden birkaç gün sonra Komisyon raporunu Sultana sundu, fakat Sultan olsun, hükümet olsun, bununla ilgilenemeyecek kadar meşguldüler. Mesele bir tarafa bırakıldı ve birkaç ay sonra tekrar ele alındığında, Akkâ Mahpusunu hükümdar düşmanının pençesinden ilelebet kurtaran bir olayın çıkışıyla tamamen kapandı. 1908'de sürat ve katiyetle başgösteren "Jön Türkler" ihtilâli, müstebit hükümdarı, askıya almış olduğu Anayasayı istemiye istemiye ilân etmeye ve eski rejimde hapse atılan bütün dinî ve siyasî mahkûmları salıvermeye zorladı. Bu durumda bile İstanbul'dan telgrafla Hz. Abdülbaha'nın bu mahpuslar arasında bulunup bulunmadığının sorulması gerekmiş ve olumlu cevap derhal gelmişti.

Birkaç ay sonra 1909'da Jön Türkler Şeyhülİslâm'dan, Anayasayı kaldırmak için yeni girişimlerde bulunan Sultan aleyhine bir fetva aldılar; böylece, onur kırıcı bir şekilde tahtından indirilen Sultan sürgüne gönderildi ve devletin mahpusu oldu. Aynı yılda bir gün içinde, aralarında Emrin aleyhtarları da bulunan nazır, paşa ve memurlardan otuzbiri idam edildi, Hz. Abdülbaha'nın sürülmesi tasarlanan Trablus'u daha sonra İtalyanlar zaptetti. Böylece, uzun Osmanogulları hanedanının "en hain, düzenbaz, kaypak ve zalim entrikacısı" olan "En Büyük Katilin" saltanatı sona erdi; o saltanat ki, "Muhteşem Süleyman'dan bu yana gelen yirmüç padişahın hükümdarlığı arasında kaybedilen topraklar bakımından en felâketlisi ve tabasının sefaleti yönünden en çok göze çarpanı" olmak niteliğini taşımaktaydı.

BÖLÜM XVIII

HZ. BAB'IN NAAŞININ KERMİL DAĞINDA DEFNEDİLMESİ

HZ. Abdülbaha'nın kırk yıllık mahpusluktan beklenmedik ve dramatik bir şekilde kurtulması, Nakızların besledikleri emellere kahredici bir darbe indirdi, tıpkı on sene önce O'nun yetkisini yoketmek ve Tanrı'nın bahsettiği makamdan uzaklaştırmak ümitlerinin yıkıldığı gibi... O'nun muzaffer serbestliğinin hemen ertesinde, öncekiler kadar şaşırtıcı ve çarpıcı bir üçüncü darbeye daha maruz kaldılar. Kendini özgür bırakan fermandan birkaç ay sonra, Sultan Abdülhamid'in devrildiği yıl içinde, Hz. Abdülbaha, Kendine Tanrı Katından tevdi edilmiş hakları hanel gelmeden korumak,

Babasının Dinini Kuzey Amerika kıtasına yerleştirmek ve hükümdar düşmanına galip gelmek imkânını vermiş olan aynı Yüce Gücün yardımıyla görevinin en önemli bir işini, yani Hz. Bab'ın naaşını Tahran'da saklı bulunduğu yerden Kermil Dağına nakletmeyi başardı. Birçok vesile ile Bizzat söylediği gibi, bu naaşın emniyetle nakli, onu yerliştirmeye lâayık bir türbenin inşası ve nihayet Kendi elleriyle ebedî istirahatgâhına tevdi edilmesi, görevinin başlangıcından beri Kendine en büyük vazife edindiği üç ana amaçtan birini teşkil etmekteydi. Bu başarı gerçekten birinci Bahai yüzyılının en önemli olayları arasında yer almaya lâayıktı.

Önceki bir bölümde belirtildiği üzere, Hz. Bab'ın ve şehadet yoldaşı Mirza Muhammed Ali'nin lime lime cesetleri, Hacı Süleyman Han'ın gayretleri ile, idamlarını izleyen ikinci gece, terkedildikleri hendek kenarından alınarak, Milan'lı müminlerden birinin ipek fabrikasına taşınmış ve ertesi gün tahta bir tabuta konarak güvenli bir yere götürülmüştü. Daha sonra Hz. Bahauallah'ın talimatıyla Tahran'a nakledilerek İmamzade Hasan türbesine konulmuştu. Oradan, Hacı Süleyman Han'ın Car Çeşme mahallesindeki evine taşınmış ve nihayet 1284 Hicri (1867-68) senesine kadar İmamzade Masum türbesinde gizlenmişti. O yıl Edirne' de Hz. Bahauallah'tan nazil olan bir Levihte, Molla Ali Ekber Şahmirzadi ve Cemal Burucerdî'ye naaşları derhal bir başka yere nakletmeleri emredildi; daha sonra adı geçen türbede tamirat yapılmış olması bu emrin ne derece isabetli olduğunu göstermektedir.

Şah Abdülazim semtinde uygun bir yer bulamıyan Molla Ali Ekber ve arkadaşı, araştırmaya devam ederlerken, Çeşmi Ali'ye giden yolun üzerinde metrük ve viran Maşaullah Mescidini buldular ve naaşları bu maksat için satın aldıkları ipekli bir kumaşla yeniden kefenlendikten sonra, kıymetli yüklerini Mescidin bir duvarının içine yerleştirdiler. Ertesi gün bu gizli yerin keşfedildiğini üzülen gördüler. Bu sefer Tabutu gizlice başkent kapısından çıkararak, Mecdül Eşref Tafrişli Hacı Mirza Seyyid Ali'nin damadı ve müminlerden Mirza Hasan Vezir'in evine göturdüler. Burada ondört ay kaldı.

Uzun zaman saklanan bu sırrı müminler keşfedince eve çok sayıda ziyaretçi dolmaya başladı. Bunun üzerine Molla Ali Ekber Hz. Bahauallah'a bir mektup yazarak kendine yol göstermesini rica etti. Menşed'li Hacı Şah Muhammed Eminül Beyan'a emaneti teslim alarak büyük gizlilik içinde hareket etmesi için talimat verildi.

Hacı Şah Muhammed, bir başka müminin yardımıyla tabutu İmamzade Zeyd türbesinin iç bölümüne taban döşemesi altına gömdü ve Mirza Esadullah İsfahani, Hz. Bahau'llah'ın gönderdiği bir kroki ile tam yerini öğrenene kadar burada kaldı. Hz. Bahau'llah'tan başka bir yere saklaması talimatını alan bu zat, önce Tahran'da kendi evine götürdü, sonra da 1316 (1899) yılına kadar çeşitli yerlerde, bu arada Hüseyin Ali İsfahani ve Muhamed Kerim Attar'ın evlerinde sakladı. 1899 'da Hz. Abdülbaha'nın talimatı üzerine aynı Mirza Esadullah birkaç başka müminle beraber naaşları İsfahan, Kirmanşah, Bağdat ve Şam üzerinden Beyrut'a, oradan deniz yoluyla Akkâ'ya götürdüler ve buraya, Hz. Bab'ın Tebriz'de şahadetinden elli kamerî sene sona Hicrî 1316 Ramazınının 19'unda (31 Ocak 1899) vardılar.

Aynı yıl içinde bu kıymetli Emanet Arz-ı Akdes'in kıyılarına ulaşarak Hz. Abdülbaha'nın ellerine teslim edildi. O, daha önce "Baha'nın Petrus'u," "İkinci Kolomb," "Amerika Fatihi" sıfatlarıyla onurlandırdığı Dr. İbrahim Hayrullah ile birlikte, Kermil Dağı üzerinde yeri satın alınan ve Hz. Bahau'llah'ın seçip takdis etmiş olduğu yere götürdü ve orada birkaç ay sonra inşasına başlayacağı binanın temelini Kendi elleriyle attı. Aynı sıralarda, Rangoon Bahailerinin sevgi nişanesi hediyeleri olan ve Hz. Bab'ın naaşının konacağı mermer lahit de, Hz. Abdülbaha'nın önerisi üzerine tamamlanıp Hayfa'ya sevk edilmişti.

Babası tarafından tevdi edilmiş olan tarihi görevin tamamlandığı zafer anına kadar hemen hemen on yıl boyunca Hz. Abdülbaha'yı uğraştıran çeşitli mesele ve meşgalelerin üzerinde durmaya gerek yok. Hz. Bahau'llah'ın ve daha sonra Oğlunun, yarım yüzyıl boyunca bir naaş korumak gayretleri sırasında karşılaştıkları tehlikeler, daha sonraki bir dönemde naaşın konacağı anıtın inşası esnasında, daha doğrusu, mahpusiyetten nihayet kurtulduğu ana kadar Misakın Merkezi'nin yüzyüze kaldığı tehlikelere bir başlangıç teşkil eder.

Mübarek Binanın arsasının, Nakızların etkisiyle uzun müddet satışa yanaşmayan kurnaz ve hesapçı sahibiyile yapılan uzun pazarlıklar; arsaya giden ve inşaat için mutlaka lazım olan yolun açılmasına ilişkin başlangıçta talep edilen fahiş fiyat; kolayca uyanan şüphelerinin, Hz. Abdülbaha'nın mükerrer izahat ve teminatı ile giderilmesi gereken her kademedememurun ardı arkası gelmeyen itirazları; bu binanın mahiyeti ve maksadı konusunda Mirza Muhammed Ali ve annesinin gaddarca suçlamalarının doğurduğu tehlikeli durum; Hz. Abdülbaha'nın Hayfa'dan uzun müddet zoraki uzak kalmasının ve daha sonra da Kendi başlatmış

olduğu büyük teşebbüse Bizzat nezaret edememesinin sebep olduğu gecikmeler ve karışıklıklar; işte bütün bunlar görevinin bu derece kritik bir döneminde, Hz. Bahau'llah'ın Kermil Dağını ziyaretlerinden biri sırasında O'na anahatlarını belirtmiş olduğu Planı tamamen icra edebilmek için Hz. Abdülbaha'nın aşması gereken başlıca engellerden bir kısmıydı.

Bu konuda birçok kereler şunları söylemişti: "O binanın her taşını ve oraya giden yolun her taşını, sonsuz gözyaşları ve muazzam bir masrafla bulup yerlerine yerleştirdim." Kendi kulağıyla duymuş biri de O'ndan şu sözleri nakleder; "Bir gece endişeler Beni öyle sardı ki, Bende bulunan Hz. Bab'ın bir münacatını tekrar tekrar okudum ve ancak böyle sakinleştim. Ertesi sabah arsanın sahibi geldi, özür diledi ve arsasını almam için rica etti."

Nihayet, saltanat sahibi düşmanın tahtını kaybettiği yıl içinde ve ilk Amerikan Bahai Konvenşininin, Maşrikül Ezkâr inşası için daimi bir millî teşkilat kurmak maksadıyla Şikago'da toplandığı sırada, iç ve dış düşmanların durmak bilmeyen manevralarına rağmen, Hz. Abdülbaha teşebbüsünü başarıyla sona erdirdi. Hicri 28 Sefer 1327 (1909) gününe rastlayan, mahpusiyetinin sona ermesini izleyen ilk Nevruz Bayramının birinci günü, Hz. Abdülbaha mermer lâhdi hazırlanmış olan mahzene büyük bir emekle naklettirdi ve akşam tek bir lâmbanın ışığında, Doğu'dan ve Batı'dan gelen müminlerin huzurunda, hem vakur, hem duygulandırıcı bir hava içinde, Hz. Bab'ın ve arkadaşının mübarek naaşlarının bulunduğu tahta tabutu Kendi elleriyle lâhde yerleştirdi.

Herşey bitip Şiraz'lı Şehit Peygamberin cismanî kalıntısı, sonunda, Allah'ın kutsal dağının bağrındaki ebedî istirahat mahalline güven içinde tevdi edildikten sonra, sarığını, papuçlarını ve cüppesini çıkartmış olan Hz. Abdülbaha, hâlâ açık bulunan lâhdin üzerine eğildi, gümüş rengi saçları yüzünün çevresinde dalgalanarak, siması aydınlık ve şekil değiştirmiş bir vaziyette, alnını tahta tabutun kenarına dayandı, yüksek sesle hıçkırdı ve oradaki herkesi Kendiyle beraber ağlatan bir ağlayışla ağladı, O geceyi duygularının ağırlığı altında uykusuz geçirdi.

Sonradan, bu yüce zaferi müminlere haber veren bir Levihte buyuruyor: "En sevindirici haber şu ki Hz. Bab'ın mübarek ve parlak naaşı ... düşmanların üstünlüğü yüzünden ve hainlerin korkusundan altmış sene oradan oraya nakledilip rahat ve huzur görmedikten sonra, Ebha Cemalin rahmetiyle Nevruz günü kutsal tabut içinde Kermil Dağındaki Mübarek Türkbeve törenle yerleştirildi...Tuhaf bir tesadüfle, aynı Nevruz Günü

Şikago'dan çekilen bir telgraf, Amerikan merkezlerinden her birindeki müminlerin birer delege seçerek o şehre gönderdiklerini...ve Maşrikül Ezkârın yeri ve inşaatı için kesin karara vardığını haber veriyordu."

Zuhuru İlyas Peygamberin geri dönüşünü simgeleyen Hz. Bab'ın naaşının Kermil Dağına nakli ve İlyas Peygamberin mağarasına yakın o mübarek dağda toprağa verilmesiyle, Hz. Bahauallah'ın, hayatının sonlarında tasarladığı o muhteşem Plan nihayet gerçekleşmiş ve tayin edilen Misakinin Merkezi'nin görevinin ilk ve çalkantılı yıllarındaki zahmetli emekleri ölümsüz bir zaferle taçlanmıştı. Hz. Abdülbaha'nın, tozunun bile Kendine ilham verdiğini beyan ettiği, kutsallık bakımından bütün Bahai aleminde yalnız Bahai Zuhurunun Kurucusunun Makberinden sonra gelen, İlahî aydınlık ve kudretin bu odak noktası, başlangıcı bilinmeyen bir zamandan beri kutsal sayılan o dağa ebediyen yerleşmişti. "Tanrının Dağı" Kermil'in bağrına sokulan, Batı'da İlyas'ın mağarası, Doğu'da Celile tepeleriyle çevrili, arkasında Şaron ovası bulunan, yüzü gümüş şehir Akkâ'ya dönük, ve onun ötesinde Bahai dünyasının Kalbi ve Kiblesi en Mübarek Makam'ın yer aldığı, "Rabbın gelişinin" bekleyişi içinde yurtlarını terkederek tam Hz. Bahauallah'ın Bağdat'ta Emirini açıkladığı yılda (1863) o dağın eteklerinde toplanan Alman Templar kolonisine gölge veren, aynı zamanda hem büyük hem de sade ve etkileyici bir yapı olan Hz. Bab'ın Türbesi, kahramanca bir gayret ve yıkılmaz bir kuvvetle artık "yüceler Topluluğunun etrafında tapınarak döndüğü Nokta" olarak yerleşmişti. Daha şimdiden olaylar göstermiştir ki, bu Anıtın genişletilmesi, çevresinin güzelleştirilmesi, civarında geniş yerler alınması ve Hz. Bahauallah'ın zevcesinin, oğlunun ve kızının istirahat yerlerine yakın bulunması suretiyle, bu binanın, yılların geçmesiyle, kuruluşuna saik olan yüksek maksada uygun bir şan ve şöhret kazanması mukadderdir. Ve yıllar geçip, gelecekteki Bahai Topluluğunun Dünya İdare Merkezinin etrafındaki müesseseler kuruldukça, aynı değişmez maksadın buraya bahşettiği görünmez güçleri zahir etmekten geri kalmayacaktır. Bu İlâhî müesese, gelecekteki düşmanlarının husumeti ne derece şiddetli olursa olsun, bütün ihtişamı tüm insanlığın karşısında aşikâr olana kadar karşı konulmaz şekilde gelişip büyümeye devam edecektir.

Hz. Bahauallah, o kutsal dağa anlamlı hitabında şöyle sesleniyor: "Ey Kermil, acele et! Zira Allah'ın Likasının aydınlığı...senin üstünde yükseldi...Sevin, zira bu günde Tanrı Tahtını senin üstünde kurdu ve seni Kendi alâmetlerinin şafak yeri ve Kendi Zuhurunun bürhanlarının fecri kıldı. Ne mutlu senin etrafında dönene ve Rabbın olan Alah'ın sana yağdırdığı ihsanları sayana." Yine aynı Levhinde buyuruyor: "Ey Kermil, Ziyon'a seslen" Ona müjde ver ve de: Senin fani gözlerinden gizlenmiş olan

geldi, Onun herşeyi kuşatan bahası zahir oldu. Sakın oturma, duraksama. İleri atıl ve gökten inen Allah'ın Şehrini, Allah'ın sevgililerinin, temiz yüreklilerin ve en yüce melekler ordusunun etrafında döndüğü semavî Kâbeyi tavaf et."

BÖLÜM XIX

HZ. ABDÜLBAHA'NIN AVRUPA VE AMERİKA SEYAHATLERİ

Hız. Abdülbaha'nın görev devresi esnasında en büyük başarısı olan, Hız. Bahauallah'ın Dininin Batı yarıküresinde yerleşmesi:,daha önce de belirtildiği gibi, muazzam güçleri harekete geçirip etkileri çok geniş alanlara yayılmıştı. Bunun sonucu olarak, Misakin itici gücü sayesinde Batı'lı müminlerin cesaretle başlayıp enerjiyle devam ettirdikleri çığır açan faaliyetlere Misakin Merkezinin fiilen ve şahsen katılması gerekli olmuştu.

Nakızların körlüğü ve sapıklığı yüzünden ortaya çıkan ve birkaç yıl süreyle Hız. Abdülbaha'nın niyetini icra etmesine engel olan kriz artık Allah'ın inayeti ile bitmişti. Birdenbire yolunun üzerindeki aşılmaz engel kalkmış, demirleri çözülmüş, Tanrının öfke ve intikam eli zincirleri O'nun boynundan alarak, en amansız düşmanın isteklerine kulak veren tacidar hasmı Abdülhamid'in boynuna geçirmişti. Ayrıca, Babasının O'na emanet ettiği Hız. Bab'ın mübarek naaşı, uzaktaki Tahran'da saklandığı yerden Arzı-ı Akdes'e getirilerek O'nun tarafından Kermil Dağı'nın bağına tören ve saygıyla tevdi edilmişti.

Bu sıralarda Hız. Abdülbaha'nın sağlığı bozulmuştu. Hemen hemen tamamı sürgün ve hapisteye geçen elem dolu hayatının gerginlik ve sıkıntılarının sebep olduğu birkaç hastalık çekiyordu. Yetmiş yaşının eşiğine gelmişti. Bunlara rağmen, kırk yıllık mahpusiyetinin sona ermesi, Hız. Bab'ın naaşının güvenli ve ebedî istirahat yerine yerleştirilmesi ve zihninin bu paha biçilmez Emanetin yerleştirilmesine ilişkin endişelerde azade kalması ile yüksek bir cesaret, güven ve azimle, hayatının akşamında, Kendinde kalmış olan gücünün tamamını, birinci Bahai yüzyılının tarihinde emsali bulunmayan boyutlarda kahramanca bir hizmete vakfetmeye koyuldu.

Gerçekten, önce Mısır'a, sonra Avrupa ve Amerikaya'ya yaptığı üç yıllık seyahat, eğer bunun tarihî önemini doğru değerlendirebilirsek, yüzyılın tarihinde son derece anlamlı bir dönüm noktası teşkil eder, Emrin

altmış altı yıl önce doğuşundan beri ilk defa Başı ve en yüksek Temsilcisi, Hz. Bab ve Hz. Bahau'llah'ın görev devrelerinde Emrin hürriyetini engellemiş olan zincirleri fırlatıp atıyordu. Emrin beşiğindeki taraftarlarının büyük kısmının faaliyeti, hâlâ baskı tedbirleriyle kösteklenmekle beraber, onun kabul edilmiş Liderine artık hareket serbestliği bahşedilmişti. Bu hürriyetten O, 1914-1918 Savaşına rastlayan kısa bir dönem hariç, hayatının sonuna kadar faydalandı ve dünya merkezindeki Emri kurumlar da o günden beri hiç mahrum kalmadılar.

Emrin bahtındaki bu büyük değişiklik, Hz. Abdülabaha'nın Doğu ve Batı'daki taraftarlarını hayranlık ve hayrete düşüren ve Emrin geleceği emrin üzerinde silinmez izler bırakan yoğun bir faaliyete geçmesi için bir işaret teşkil etti. Kendi ifadesiyle, hapse gençken girip yaşlı bir adam olarak çıkan, hayatında hiç kalabalık bir gruba hitap ederek konuşma yapmayan, hiçbir okula gitmeyen, Batı'lı çevrelerde dolaşmayan, Batı'nın âdetlerine ve diline aşina olmayan O, Avrupa'nın bazı önemli başkentlerinde ve Kuzey Amerika kıtasının büyük şehirlerinde mimber ve kürsülerden, Babasının Dininde saklı belirgin gerçekleri ilân etmekle kalmayıp, aynı zamanda daha önceki Peygamberlerin de İlâhî kaynağını isbat etmeye ve onlarla Emir arasındaki bağın mahiyetini açıklamaya koyuldu.

Kendi sağlığı ve hayatı için zarar ve tehlikeleri ne olursa olsun, bu meşakkatli yolculuğa çıkmak için sarsılmaz bir azimle karar vererek, sessizce ve önceden haber vermeden, Sultan Abdülhamid'in devrildiği ve Hz. Bab'ın naaşının Kermil Dağına resmen nakledildiği yılı izleyen 1910 yılında bir Eylül günü öğleden sonra vapurla Mısır'a hareket etti; bir ay kadar Port Said'de kaldıktan sonra Avrupa'ya gitmek maksadıyla tekrar gemiye bindi. Ancak, sağlık durumu İskenderiye'de inmesini ve yolculuğunu ertelemesini gerektirdi. İskenderiye'nin banliyösü Ramleh'de kaldıktan, Zeytun ve Kahire'yi ziyaret ettikten sonra ertesini yılın 11 Ağustosunda dört kişilik bir gurupla s/s Corsica gemisiyle Marsilya'ya hareket etti. Thonon-Les Bains'de kısa bir mola vererek 4 Eylül 1911'de Londra'ya vardı. Bir ay sonra Paris'e geçip burada dokuz hafta kaldı ve Aralık 1911'de Mısır'a döndü. Kışı yine Ramleh'de geçirdi. Batı'ya doğru ikinci seyahatine 25 Mart 1912'de Cedric gemisiyle başladı ve Napoli üzerinden doğrudan New York'a hareket ederek 11 Nisan 1911'de oraya vardı. Sekiz ay süren bu uzun gezide Amerika'yı bir kıyıdan bir kıyıya dolaştı; Washington, Chicago, Cleveland, Pittsburgh, Montclair, Bostan, Wocester, Brooklyn, Fanwood, Milford, Philadelphia, West Englewood, Jersey City, Camabridge, Medford, Morristwn, Dublin, Green Acre, Montreal, Malden, Buffalo, Kehosha, Minneapolis, St. Paul ,Omaha,

Lincoln, Denver, Glenwood Springs, Salt Lake City, San Francisco, Oakland, Palo Alto, Berkeley, Pasadena, Los Angeles, Sacramento, Cincinnati, Baltimore şehirlerini ziyaret etti. 5 Aralık'ta s/s Celtic gemisiyle New York'tan Liverpool'a, oradan trenle Londra'ya gitti. Oxford, Edinburg ve Bristol'u ziyaretten sonra Londra'ya döndü ve 21 Ocak 1913'te Paris'e doğru yola çıktı. 30 Mart'ta Stuttgart'a, 9 Nisan'da Budapeşte'ye, dokuz gün sonra Viyana'ya giderek, 25 Nisan'da Stuttgart'a, 1 Mayıs'ta Paris'e döndü ve 12 Haziran'a kadar orada kaldı. 13 Haziran günü s/s Himalaya ile Marsilya'dan Mısır'a gitmek üzere yola çıktı. Dört gün sonra Port Said'e vardı, İsmailiye ve Abukır'a yaptığı kısa ziyaretten ve uzunca bir süre Ramleh'de kaldıktan sonra Hayfa'ya dönerek, tarihi yolculuklarını 5 Aralık 1913'te tamamladı.

Hz. Abdülbaha, bu çığır açan seyahatleri sırasında, bazen bin kişiyi aşan kalabalıklar ve çeşitli grupları temsil eden topluluklar huzurunda, parlak bir sadelik ve inandırıcı bir güçle ve görev süresi içinde ilk defa olarak, Akdes Kitabında indirilmiş hüküm ve emirlerle birlikte Allah'ın insanlara en son Zuhurunun temelini teşkil eden Babasının dininin temel ve ayırıcı prensiplerini izah etti. Bu görev seyahatleri sırasında dünyanın fikir liderlerine ve halk kitlelerine ilân ettiği İlâhî düzenin temel unsurları arasında, bağımsızlık ve geleneklerinden arınmış ve bağımsız bir şekilde hakikatin araştırılması; Emrin ana prensibi ve temel doktrini olarak tüm insan ırkının bir olduğu; bütün dinlerin esasta birliği; din, ırk, sınıf ve millet taasubunun kınanması; din ile bilim arasında uyum ve ahenk bulunması; insan ırkı kuşunun yükselmesini sağlayan iki kanat olan erkek ve kadının eşitliği; zorunlu eğitimin getirilmesi; bir milletlerarası yardımcı dilin kabulü; aşırı zenginlik ve yoksulluğun kaldırılması; milletler arasındaki anlaşmazlıklarda hakemlik yapacak bir dünya mahkemesinin kurulması; hizmet ruhu ile yapılan çalışmanın ibadet derecesine yükseltilmesi; insan toplumunun hakim prensibi olarak adaletin ve bütün milletleri ve kavimleri koruyacak bir siper olarak dinin yüceltilmesi; insanlığın en büyük hedefi olarak devamlı ve evrensel barışın korunması prensiplerini açıkladı. "Çağın Ruhunu" adını verdiği Hz. Bahau'llah'ın Dininin bu hayat verici hakikatlerini izah ederken bir yandan da, şayet dünyanın devlet adamları önlemeyi başaramazlarsa, bütün Avrupa kıtasını ateşe verecek bir yangının yaklaştığını ciddiyetle ve tekrar tekrar uyardı. Ayrıca, seyahatleri sırasında, adı geçen kıtada vuku bulacak köklü değişiklikleri haber verdi, siyasî iktidarın ademi merkezîyetçiliği yolundaki hareketin kaçınılmaz olduğunu bildirdi, Türkiye'nin geçireceği sıkıntılara imada bulundu, Avrupa kıtasında Yahudilere yapılacak zulümleri anlattı ve, "İnsanlığın birliği bayrağının

dalgalanacağını, evrensel barış çadırının kurulacağını ve dünyanın başka bir dünya olacağını" kesin olarak ifade etti.

Hız. Abdülbaha'nın bu seyahatler sırasında gösterdiği hayatiyet, cesaret, tek bir düşünceye bağlılığı ve başarmayı ahdedtiği işe kendini adamışlığı, O'nu günlük işlerinde yakından izlemeğe mazhar olanların hayret ve hayranlığını celbedecek derecede idi. Mutad olarak yabancı ziyaretçilerin merak ve dikatini çeken, ve yanındakilerin ziyaret etmesi için O'nu sık sık teşvik ettikleri manzara ve yerlere kayıtsız kalarak; Kendi rahatına ve sıhhatine itina etmeden; günler boyunca şafaktan gecenin geç saatlerine kadar enerjisini son damlasına dek tüketerek; her türlü bağış veya seyahat masrafları için katkıyı reddederek; hastalara, kederlilere ve ezilmişlere ilgi ve yardımı hiç azalmadan; haklarından mahrum ırkları ve sınıfları savunmaktan asla ödün vermeden; yoksullara karşı cömertlikle yağmur gibi rahmetli olarak; ortodoksluk ve mezhepçiliğin uyanık ve fanatik taraftarlarının saldırılarını küçümseyerek; kürsü ve mimberde Yahudilere Hız. İsa'nın peygamberlik misyonunu, kilise ve sinagoglarda İslamiyetin İlâhî kaynağını, ve maddeciler, şüpheçiler ve dinsizlere İlâhî Zuhurun hakikatini ve dinin lüzumunu harika ve açıklık ve samimiyetle ispat ederek; çeşitli inanç ve mezheplerin kutsal mahallerinde daima Hız. Bahau'llah'ı açık bir dille yücelterek; birkaç vesile ile İngiltere ve Amerika' da mevki ve servet sahibi kişilere yaranmayı şiddetle reddederek; ve nihayet gemide olsun, sokakta dolaşırken, parklarda ve meydanlarda gezinirken olsun, resmî kabul ve ziyafetlerde, kulübe veya konaklarda olsun, Kendi taraftarları arasında veya bilginlerin toplantılarında olsun, yakından veya rastgele tanıştığı dost veya yabancı, mümin veya değil, zengin veya yoksul, yüksek veya düşük herkese karşı eşsiz bir içtenlik, samimiyet ve sıcaklıkla anlayış ve şefkat göstererek, bütün Bahai erdemlerini ve bütün Bahai ideallerini Kendinde tecessüm ettirmiş olan Hız. Abdülbaha, üç yoğun yıl boyunca maddiyatçılık çukuruna gömülmüş ve şimdiden savaşın gölgesine girmiş bir dünyaya , Babasının Zuhurunda saklı şifayı ve Tanrı katından gelen hakikatleri duyurmayı devam etti.

Mısır'a yaptığı birkaç ziyaret sırasında Hidiv İkinci Abbas Hilmi Paşa ile birden fazla görüşmede bulundu, Lord Kitchener'le tanıştırdı, Müftü Şeyh Muhammed Reşit ile tanıştı; ulemadan, paşalardan, İranlı erkândan, Türk Mebusan Meclisi üyelerinden, Kahire ve İskenderiye'nin ileri gelen gazetelerinin yazı işleri müdürlerinden, dinî ve mülkî tanınmış kuruluşların diğer lider ve temsilcilerinden çeşitli kimselerle ilişkiler kurdu.

İngiltere'yi ziyareti sırasında emrine tahsis edilmiş olan Cadogan Bahçelerindeki ev, bu büyük kenti Batı'daki çalışmalarının ilk mahalli olarak seçen Akkâ Mahpusunu görmeye koşan her çeşit ve sınıftan insan için gerçek bir ziyaretgâh oldu. Londra'da günlerinin vefalı ev sahibesi şöyle şahadet ediyor: "Ah, bu hacılar, bu misafirler, bu ziyaretçiler! O günleri andıkça kulaklarımızda dünyanın her ülkesiden gelenlerin ayak sesleri çınlıyor. Her gün, gün boyunca devamlı bir akın, sonsuz bir geçit! Rahip ve misyonerler, şarkiyatçılar ve gizli ilimlerin peşinde olanlar, maddiyatçılar ve mistikler, Anglikanlar, Katolikler, Non-conformistler,⁸ Teozoflar⁹ ve Hindular, Christian Scientistler (Hristiyan Bilimcileri)¹⁰ ve tıp doktorları, Müslümanlar, Budistler ve Zerdüştler. Bundan başka politikacılar, Selâmet Ordusu¹¹ askerleri ve insanlığın hayrı için çalışan başkaları; kadınlara oy hakkı verilmesini savunanlar, gazeteciler, yazarlar ve reformcular, terzi kızlar ve büyük hanımefendiler, sanat ve zenaat sahipleri, yoksul işçiler ve varlıklı tüccarlar, tiyatro ve müzik âlemi mensupları, hep geliyorlardı. Hiçbiri, hayatını başkalarının hayırına adayan bu mübarek Haberci tarafından iyi kabul görmeyecek derecede alçak veya yüksek değildi."

Hz. Abdülbaha'nın Batı'da topluma hitaben ilk konuşmasının bir Hristiyan mabedinde yapılması anlamlıdır. 10 Eylül 1911'de City Temple kilisesinin mimberiden binayı doldurup taşırın bir cemaate hitap etti. Papaz Reverend P. J. Campbell tarafından topluluğa takdim edildikten sonra, sade ve duygulandırıcı bir dil ve tınılı bir sesle Allah'ın birliğini ilân etti, dinlerin temelde bir olduğunu teyid etti ve her ırka, her dine ve her sınıfta mensup insan oğlu için birlik saatinin gelip çattığını haber verdi. Bir başka vesile ile, Muhterem Başdiyakos Wilberforce'un ricası üzerine 17 Eylül günü Westminster'de İlâhî Aziz Yuhanna cemaatine akşam ayininden sonra hitap etti ve konu olarak, Hz. Bahau'llah'ın İkan Kitabında teyid ve şerh ettiği üzere Ulûhiyetin üstün büyüklüğünü seçti. Bu olaya tanık olanlardan biri şöyle yazıyor: "Başdiyakos, Misafiri için Piskopos koltuğunu mihrap yerine

⁸ Resmi klisenin doktrin ve uygulamasını, ruhban sınıfını reddeden bir Protestan mezhebi (Çevirmenin notu)

⁹ İnsanın maddî vasıtalarla veya olağanüstü bir ruh hali içinde Allah veya meleklerle görüşmesine inanan Budizm veya Brahmanizme benzer bir felsefe. (Ç.N.)

¹⁰ Hastalığın yalnız insanın kafasında olduğuna, hastalığın ruhani olarak iyileşeceğine inanan ve hekime başvurmayı reddeden bir hristiyan mezhebi.(Ç.N.)

¹¹ Askeriyeye benzer örgütlü uluslar arası Protestan teşkilatı.(Ç.N.)

yerleştirdi ve yanında ayakta durarak Hz.Abdülbaha'nın hitabesinin tercümesini bizzat okudu. Son derece duygulanan cemaat, Başdiyakosun örneğine uydular ve kolları açık olarak ayakta duran ve harikulâde sesi okuduğu mnacatın kudreti ile sessizlik içinde yükselip alçalan Allah'ın Hizmetkrının kendilerini takdis etmesi için diz çöktüler.

Londra Belediye Başkanının daveti zerine, Başkanlık Konağında Belediye Başkanı ile kahvaltı etti; Teozoflar Derneği Başkanının ricası ile Derneğin merkezinde ve ayrıca Londra'daki Yüksek Fikir Merkezinin bir toplantısında konuşmalar yaptı; Bramo-Somaj Derneğinin delegeleri tarafından kendi dzenliyecekleri bir toplantıda konuşmaya davet edildi; Büyük Britanya Müslüman Cemaatinin daveti zerine Woking Camiini ziyarette ve dünya birliği konusunda bir hitabede bulundu; İnan prensleri, asilleri, eski nazırları ve Londra'daki İnan sefaretinin mensupları tarafından ağırlandı. Oxford'da Dr. T.K. Cheyne' in evinde konuk olarak kaldı ve o Şehirdeki Manchester Kolejinde, Dr. Estlin Carpenter'in başkanlık ettiği, yüksek akademik nitelikli "geniş ve çok ilgili" bir dinleyici kitlesine hitap etti. Londra'nın Doğu Yakasındaki Congregational Kilisesinin papazının daveti üzerine o kilisenin mihrabından bir konuşma yaptı; Caxton Hall'da ve Sir Thomas Berkeley'in toplantı başkanlığında Westminster Hall'da topluluklara hitap etti, hayatında grdği ilk sahne eseri olarak, Westminster Kilise Evinde, Hz. İsa'nın hayatını ve acılarını sergileyen "Hevesli Yrek" adlı bir Noel oyunu O'nu duygulandırıp gözlerini yaşarttı. Tavistock Place'de Passmore Edwards Meskeni salonunda Prof. Michael Sadler'ın başkanlığındaki drtyz altmış kişilik bir topluluk karşısında konuştu; Londra'nın yirmi mil uzağında bir yerde tatilde bulunan adı geçen Meskenin alışan kadınlarnı ziyaret etti; aynı yeri ikinci kez ziyaretinde, özellikle O'nu görmek için orada toplanmış olan çeşitli sınıflardan kimselerle görüştü; bunlar arasında birkaç ayrı mezhebin papazları, bir erkek okulunun müdürü, bir Millet Vekili, bir doktor, tanınmış bir politika yazarı, bir niversitenin rektör yardımcısı, gazeteciler, ünlü bir Şair ve Londra'dan bir Yargıç bulunuyordu. Bu İngiltere seyahatini kaleme alan biri Şunları yazıyor: "O, uzun zaman unutulmayacak. O gün öğle sonrası güneşinde cumbanın içinde oturmuş, odada etrafında, Eğitim, Sosyalizm, İlk Reform Tasarısı, denizaltıların ve telgrafın insanlığın girmekte olduğu yeni devirle ilişkisi gibi konuları tartışan insanlar dolu olarak O, kolunu çok hırpan fakat çok mutlu bir oğlan çocuğa sarmıştı. ocuk Abdülbaha'dan kumbarası ve hasta annesi için altı pens istemeye gelmişti."

İngiltere ve İşkoya'da geçirdiği o unutulmaz günlerde ziyaretine gelenler arasında Rahip Başdiyakos Wilberforce, Rahip R. J. Campbell,

Rahip Rhonddha Williams, Rahip Roland Corbet, Lord Lamington, Sir Richard ve Lady Stapley, Sir Michael Sadler, Zillüs Sultan'ın oğlu Celalüd Devle, O'nu birçok kereler ziyaret eden ve şerefine büyük bir ziyafet ve kabul resmi düzenleyen merhum Jalawar Mihracesi Sir Emir Ali; Rajputana Mihracesi, Sarawak Prensi, Prenses Karadja, Barones Barnekov, Lady Wemys ve kızkardeşi, Lady, Glencomer, Lady Agnew, Miss Constance Maud, Prof. E. G. Brown, Prof. Patrick Geddes, Christian Commonwealth'in yazı işleri müdürü Mr. Albert Dawson, Mr. David Graham Pole, Mrs. Annie Besant, Mrs. Pankhurst ve O'nunla uzun ve ciddi konuşmalar yapan Mr. Stead vardı. O'nunla özel bir konuşma inayet edilen kişiler üzerinde bıraktığı etkiyi ev sahibesi şöyle anlatıyor: "Böyle emsalsiz bir tecrübeyi yaşamak için müracaat edenlerin sayısı çoktu. Ne derece eşsiz olduğunu ancak huzuruna girenler idrak edebiliyor, bizler de O'nun yanından çıkanların yüzlerindeki ifadeden bir şeyler sezebiliyorduk. Bu, huşu, hayret ve sakin bir sevinç karışımı bir ifadeydi. Bazıları dış dünyaya çıkmaya isteksiz görünüyordu, sanki dünya işlerine tekrar dönmek onları bu uhrevî saadetten uzaklaştıracakmış da onlar bu saadeti elden kaçırmak istmiyorlarmış gibi bir halleri vardı." Yukarıda sözü geçen tarihçi de bu unutulmaz ziyaretin sonuçlarını özetlerken şunları kaydediyor: "Her cins ve durumdaki erkek ve kadınların zihinlerinde ve hatıralarında derin bir iz meydana geldi...Abdülbaha'nın Londra' da kalışı büyük memnuniyet uyandırdı, ayrılışı büyük üzüntüye sebep oldu. Arkasında pek çok dost bıraktı. Sevgisi, sevgi yaratmıştı. Yüreği Batı'ya açılmış, Batı'nın yüreği de Doğu'dan gelen bu şayanı hürmet varlığın etrafında kapanmıştı. Onu sözlerinde, yalnız duyanlara değil, genel olarak insanlara hitap eden bir şeyler vardı."

Bir süre Avenue de Camoens'de bir apartmanda kaldığı Paris ziyaretleride, Londra'daki dost ve taraftarlarının gösterdiklerinden geri kalmayan bir sıcak hüsnü kabul içinde geçti. Kendisini Paris'e izlemiş olan Londra'daki vefakâr ev sahibesi Lady Blomfield anlatıyor: "Londra'da olduğu gibi Paris'i ziyareti sırasında da günlük olaylar ruhani bir kisveye bürünüyordu...Adeti veçhile, Efendimiz her sabah etrafında toplanan ister cahil, ister âlim olsun, hevesli ve saygılı kimselere Hz. Bahauallah'ın öğretilerini şerh ediyordu. Bu kimseler Teozoflar, agnostikler¹², maddiyatçılar, ruhaniyatçılar, Hristiyan Bilimciler, sosyal reformcular, Hindular, Tasavvufçular, Müslümanlar, Budistler, Zerdüştiler ve başka birçokları dahil olmak üzere Doğu ve Batı'dan her milletin ve her inancın

¹² Allahın varlığı ve mahiyeti hakkında hiçbir şey bilinemeyeceğini iddia edenler, laedriler.(Ç.N.)

mensuplarıydılar." Ve,"Görüşme görüşmeyi takip ediyordu. Hristiyanlığın çeşitli dallarından gelen Kilise erkânından bazıları Hakikatın yeni görüntülerini keşfetmek için samimi bir arzu içindeydiler. ..Bir kısmı ise duyup da anlamasınlar diye kulaklarını tıkıyorlardı."

İran prensleri, asilleri ve sabık vezirleri, bu arada Paris Sefiri ZillüsSultan, Paris'teki Türk Sefiri Reşit Paşa, eski bir Beyrut Valisi, Türk paşaları ve sabık nazırları, Japonya'nın İspanya sarayındaki sefiri Vikont Arawaka, O'nun huzuruna varma imtiyazına erenler arasındaydılar. Esperantocular ve Teozoflar, İlähiyat Fakültesi öğrencileri ve Spiritüalistler (Ruhaniyatçılar) Birliğindeki dinleyiciler topluluklarına hitap etti; şehrin çok fakir bir mahallesindeki bir Misyonerler Salonunda rahibin daveti üzerine cemaate bir konuşma yaptı; çeşitli toplantılarda O'nun öğretilerine zaten aşına olan taraftarları, Babasının Dininin bazı noktalarına ait ayrıntılı açıklamaları O'nun ağzından sık sık dinleme fırsatını buldular.

Sağlığının bozuk olmasına rağmen, çok sevdiği coşkulu Alman ahabpları topluluğu ile kişisel ilişki kurmak için Stuttgart'a yaptığı kısa fakat asla unutulmayacak seyahatte, sadık taraftarlarının toplantılarına katıldıktan başka, Esslingen'de toplanan Gençler grubunu bol bol takdis etti ve Avrupa Esperantocularının Başkanı Prof. Christale'in daveti üzerine Esperanto Kulübünde büyük bir kalabalığa hitap etti. Württemberg'de Bad Mergentheim'ı ziyaretinin anısına, minnet dolu müminlerinden biri birkaç yıl sonra, 1915'te bir anıt dikti. Bu ziyaretin tanıklarından biri şunları yazıyor: "Alman ahabpların alçak gönüllülüğü, sevgisi ve bağlılığı Abdülbaha'nın kalbini sevinçle doldurdu, ahabplar O'nun kutsamalarını ve teşvik edici öğütlerini tam bir itaatle kabul ettiler...Ahabplar, Efendi'yi görmek için uzaktan ve yakından geldiler. Marquart Oteline devamlı bir ziyaretçi akını vardı. Orada Abdülbaha'nın sevgi ve lutufkârlıkla karşılaşması onları sevinç ve mutluluğa boğdu."

Hız. Abdülbaha birkaç gün kaldığı Viyana'da Teozofların bir toplantısında konuştu. Budapeşte'de ise Üniversitenin Rektörü ile bir mülakat yaptı, ünlü şarkiyatçı Prof.Arminius Vamberry ile birkaç kere görüştü, Teozoflar Derneğinde konuşma yaptı, Turancıların lideri, Türk Derneklerinin temsilcileri, subaylar, bazı milletvekilleri ve O'na samimi bir şekilde şehre hoşgeldiniz diyen Prof. Julius Germanus başkanlığındaki Jön Türklerden bir heyet tarafından ziyaret edildi. Dr. Rusztem Vamberry bugünler hakkında şöyle yazıyor: "Abdülbaha'nın Dunapalota Otelindeki odası, Doğu Mistisizminin ve Efendisinin hikmetinin bu sihirli daireye cezbedtiği kimseler için bir ziyaretgâh oldu. Kont Albert Anpoyi, Kilise

büyüklerinden Alexander Giesswein, dünya çapında ün sahibi Şarkiyatçı Prof. Ignatius Goldziher ve meşhur Budapeşte'li ressam ve Macar Teozoflar Derneği başkanı Prof. Robert A. Nadler O'nun ziyaretçileri arasındaydı."

Ancak, Hz. Abdülbaha'nın bu seyahatler esnasındaki sınırsız hayatiyetinin en şaşırtıcı tezahürlerine şahit olmak Kuzey Amerika kıtasında nasip olacaktı. Hz. Abdülbaha'nın taraftarlarının Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da kurdukları örgütlü toplumun kayda değer başarısı, Amerikan toplumunun O'nun Mesajını belirgin şekilde algılaması ve O'nun bu kıtada halkını bekleyen yüce kaderin bilincinde olması, seyahatlerinin bu en önemli bölümüne harcaacağı zaman ve enerjiye değerdi. Nisan'dan Aralığa kadar süren, O'nu Atlantik ve Pasifik sahilleri arasında götürüp getiren, üç cilt dolusu kitabın yazılmasına yol açan beşbin mili aşkın bu yolculuk O'nun gezilerinin doruğu oldu ve O' nun Kendi emeklerinin yaratacağını bildiği uzun etkili sonuçların gerçekleşmesi ile tamamen haklı çıktı. New York'ta taraftarları ile ilk toplantısında şöyle buyurmuştu: "Bu uzun yolculuk size karşı sevgimin büyüklüğünü ispat etmektedir. Birçok sıkıntı ve aksilik çıktı, fakat sizlerle buluşmanın düşüncesi ile hepsi yok oldu ve unutuldu."

İcra eylediği işlerin niteliği, bu ziyarete verdiği önemi göstermektedir. Chicago yakınında Michigan Gölü kıyısındaki yeni alınmış arazi üzerinde, Doğu ve Batı'dan gelen Bahailerin huzurunda Maşrikül Ezkâr'ın temelini Kendi eliyle atması; bundan böyle "Misakin Şehri" diye anılacak olan New York'a taraftarlarının bir toplantısında yeni tercüme edilen Dal Levhinin okunmasından sonra, Hz. Bahauallah'ın kurduğu Misakin neler getirdiğini dinamik bir şekilde teyid etmesi; "İlk Amerikan mümini," daha doğrusu, Batı aleminde Hz. Bahauallah'ın Dinini ilk kabul eden kişi olan Thornton Chase'in mezarını ziyaret için özel olarak gittiği Inglewood, California'daki duygulandırıcı tören; New Jersey'deki West Inglewood'da bir Haziran gününün yeşil dekorunda açık havada büyük bir mürit topluluğuna sunduğu sembolik ziyafet; birçok müminin toplandığı ve ilerde Batı yarıküresinin ilk yaz okullarından biri haline gelecek ve Amerikan Kıtasında bağış ile kurulan ilk müesseselerden biri olarak tanınacak olan Maine Eyaletinde ve Piscataqua nehrinin kıyısında yer alan Green Acre' daki Açık Toplantıyı takdis buyurması; Chicago'da yeni kurulan Bahai Mabedi Derneğinin son oturumuna katılan birkaç yüz kişilik bir dinleyici kitlesine hitabı; ve iki ayrı millete mensup, biri beyaz biri siyah ırktan iki mümini evlilik bağıyla birleştirmedeki örnek davranışı O'nun Amerikan müminler topluluğunu ziyaretinde yer alan seçkin işlevler arasındadır ve bu işlevlerin amacı Amerikalı müminlerin merkezî

Mabetlerini bina etmelerinin yolunu hazırlamak, onları yakında gelecek imtihanlar için kuvvetlendirmek, birliklerini pekiştirmek ve yakında başlatıp destekliyecekleri İdari Düzenin başlangıcını kutsamaktı.

Hız. Abdülbaha'nın kıtayı bir uçtan bir uca dolaşırken karşılaştığı insan kalabalıkları ile ilişkileri sırasında halka açık faaliyetleri de diğerleri kadar kayda değerdir. Sekiz ay boyunca günlerini dolduran ve çeşitli faaliyetlerin tamamını nakletmek bu kitabın sayfalarına sığmaz. Şu kadarını söyleyelim ki, yalnız New York şehrindeki halka açık konuşmalarının ve resmî ziyaretlerinin sayısı ellibeşten az değildir. Barış dernekleri, Hristiyan ve Musevi cemaatleri, kolej ve üniversiteler, yardım ve hayır kurumları, ahlâkî kùltürün üyeleri, bilim dernekleri, Esperantocu, Teozof, Mormon ve agnostik grupları, siyahilerin ilerletilmesi kurumları, Suriyeli, Ermeni, Yunan, Çinli ve Japon toplulukları, hep O'nun dinamik varlığı ile temasa geldiler ve Babasının Mesajını O'nun ağzından dinlemek imtiyazına nail oldular. Basın da, ister makale ve yorumlar, ister O'nun konuşmalarından haber vermede olsun, O'nun görüşünün genişliğini ve çağırısının niteliğini takdir etmekten geri kalmadı.

Mohonk Gölündeki barış konferanslarında yaptığı konuşma; Columbia, Howard ve New York Üniversitelerinde kalabalık toplulukları hitapları; Zencilerin İlerlemesi için Milli Birlik'in dördüncü yıllık konferansına katılması; ikibin kişinin toplandığı San Francisco'daki Musevi Sinagogu Emmanu-El Mabesinde Hız. İsa ve Hız. Muhammed'in peygamberlik görevlerinin gerçekliğini korkusuzca beyanı; Leland Stanford üniversitesinde bin sekizyüz öğrenci ve yüzseksen öğretim görevlisinin huzurunda yaptığı aydınlatıcı konuşma; New York'un kenar mahallelerindeki Bowery Misyona yaptığı unutulmaz ziyaret; Washington'da onuruna verilen parlak bir kabul töreninde başkent in sosyal hayatında sivrilmiş birçok kişinin O'na takdim edilmesi gibi olaylar, O'nun Babasının Dininin hizmetinde yüklendiği unutulmaz Misyona önemli noktalarını teşkil eder. Huzuruna eren Dış İşleri Bakanları, Sefirler, Kongre Üyeleri, seçkin haham ve kilise erkânı ve diğer mevki sahibi kişiler arasında Leland Stanford Üniversitesi Rektörü Dr. D. S. Jordan, Columbia Üniversitesinden Prof. Jackson, Oxford Üniversitesinden Prof. Jack, New York'tan Rabbi Stephan Wise, Dr. Martin A. Meyer, Rabbi Joseph L. Levy, Rabbi Abram Simon, Alexander Graham Bell, Rabindranath Tagore, Sayın Frank Vin K. Lane, Mrs. William Jennings Bryan, Andrew Carnegie, Sayın Franklin Macveagh, ABD Maliye Bakanı Lee McClung, Mr. Roosevelt, Amiral Wain Wright, Amiral Peary, Washington'daki İngiltere, Hollanda ve

İsviçre Büyük Elçileri, Türk Sefiri Yusuf Ziya Paşa, Thomas Seaton, Sayın William Sulzer ve Mısır Hidivinin kardeşi Prens Mehmet Ali bulunuyordu.

O'nun Amerika seyahati üzerinde yorumlarda bulunan bir kişi şunları yazıyor: "Abdülbaha 1912'de Amerika'yı ilk defa ziyaret ettiğinde, O'nu şahsen selamlamayı arzu eden ve O'nun sevgi dolu ruhani mesajını Kendi ağzından duymak isteyen büyük ve anlayışlı bir dinleyici kitlesini Kendini bekler buldu...O' nun kişiliğinde, konuşulan sözlerin ötesinde, huzuruna gelen herkesi derin etkileyen tarif edilemez bir şey vardı. Kubbe biçimi başı, heybetli sakalı, zamanın ve duyguların ötesine bakar gibi gözleri, yumuşak fakat nüfuz edici sesi, hemen farkedilen alçak gönüllülüğü, hiç eksilmeyen sevgisi, ama hepsinin üstünde, bütün varlığına ender rastlanır bir yücelik ihtişamı veren ve O' nu hem başkalarından ayırıp hem de en aşağılık ruhlarla yaklaştıran bir kudret ve yumuşaklık karışımı hissi...işte bütün bunlar ve tarif edilemez daha pek çok şeydi ki, çok sayıdaki dostlarında ifade edilemez derecede değerli ve silinmez anılar bıraktı."

Hız. Abdülbaha'nın Avrupa ve Amerika turu sırasındaki çeşitli ve yoğun faaliyetlerine doğru bir bakış her ne kadar yetersiz olursa olsun, O'nunla kişisel temaslarda sık sık meydana gelen acayip olaylardan bazıları zikredilmeden geçilemez. Hız. Abdülbaha'nın Batı eyaletlerine gitmek imkânını bulamayacağından korkan ve New England'a kadar tren biletini alamayacak durumda olan yılmak bilmez bir gencin cüretli bir azimle tâ Minneapolis'ten Maine'e kadar tren tekerlekleri arasındaki rotaların üzerine yatarak seyahat etmesi; İngiltere'de Thames nehrinin kıyılarında dolaşırken, sefalet ve acılarına son vermek için kendini öldürmeye karar veren bir köy papazının oğlunun bir dükkânın vitrininde Hız. Abdülbaha'nın fotoğrafını görerek O'nu araştırması, aceleyle evine koşması, O'nun sözlerindeki neşe ve teselli ile kendini yoketmek fikrinden vazgeçmesi ve böylece hayatında meydana gelen büyük değişiklik; gördüğü bir rüya üzerine Hız. İsa'nın dünyada olduğunda ısrar eden ve bir kitapçı dükkânının vitrininde resmini gördüğü Hız. Abdülbaha'yı derhal rüyasındaki İsa olarak teşhis eden küçük bir kızın annesinin olağanüstü tecrübesi- küçük kızın bu davranışı, Hız.Abdülbaha'nın Paris'te olduğunu okuyan anneyi ilk vapurla Paris'e giderek O'nun huzuruna varmaya zorlamıştı - Japonya'da basılan bir derginin yazı işleri müdürünün Tokyo'ya giderken seyahatini İstanbul'da kesip, "O'nun huzurunda bir akşam geçirmenin zevki" uğruna Londra'ya gitmesi; Hız. Abdülbaha'nın Aşkabat'tan Londra'ya yeni gelen bir İranlı ahabın elinden, Aşkabatlı fakir bir işçinin hediyesi olan bir parça kurumuş siyah ekmek ve buruşmuş bir elmaya sarılı bir yazma mendili olarak

misafirlerin önünde açtığı, Kendi yemeğine el sürmeden o kuru ekmekten lokmalar kopararak yediği ve orada bulunanlarla paylaştığı dokunaklı sahne; bunlar da O'nun unutulmaz seyahatlerinin bazı kişisel yönlerine ışık tutan sayısız olaylardan bir kaçıdır.

Avrupa ve Amerika şehirlerinden geçerken bu haşmetli ve şayanı hürmet varlığın çevresinde meydana gelen bazı sahneler de asla hatıralardan silinmeyecektir. Hz. Abdülbaha'nın elini, yanında alçak bir iskemlede oturan Başdiyakos Wilberforce'un başına muhabbetle koyarak, o seçkin kilise adamının sorduğu çeşitli sorulara cevap verdiği o kayda değer mülâkat; aynı Başdiyakos'un bütün cemaati ile birlikte İlâhî Aziz Yuhanna'nın önünde diz çöküp kutsandıktan sonra, ayakta İlâhiler söyleyen kalabalık arasından Misafiri ile elele kilisenin orta koridorundan geçerek arka bölüme doğru yürüdüğü daha da kayda değer sahne; Celalüd Devle'nin kendini O'nun ayakları dibine atarak geçmişte yaptığı kötülükler için O'ndan af dilemesi; Leland Stanford Üniversitesinde sıcak bir şekilde karşılaşması ve ikibine yakın öğrenci ve profesörün karşısında, Batt'ya getirdiği mesajın en asil gerçekleri üzerine konuşması; Bowery Misyonunda, New York fukarasından dört yüzünün önünden geçerek herbirinin O' nun mübarek ellerinden bir gümüş para aldığı dokunaklı menzara; Boston'da bir Suriyeli kadının, O'nun etrafında toplanan kalabalığı elleriyle iterek kendini ayaklarının dibine atması ve, "Sende Allah'ın Ruhunu ve İsa Hristos'u tanıdığımı itiraf ederim" diyerek haykırması; bir başka ateşli sahnede, Boston'dan New Heaven'deki Dublin şehrine doğru yola çıkarken hayranlık dolu iki Arabin önüne atılarak, hiçkırıklar içinde O'nun Allah'ın insanlığa gönderdiği Habercisi olduğunu iddia etmeleri; San Francisko'daki bir Sinagogda toplanan ikibin kişilik büyük bir Musevi cemaatinin, O'nun Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in iddalarının hakikatını isbat eden konuşmasını büyük bir dikkatle dinlemeleri; bir gece Montreal'de bir topluluğa hitap ederken, şerhettiği konuya Kendini kaptırıp sarığının başından düşmesi; Paris'teki bir Misyon salonunda verdiği konferanstan dönerken çok fakir bir mahallede aralarından geçtiği şamatacı kalabalığın O'nun varlığından duydukları huşu ile susup saygıyla yol açmaları; Hz. Abdülbaha'nın Londra'dan ayrılacağı sabah, O'na veda etmek için nefes nefese gelen bir Zerdüşti hekimin, kendi inancına özgü bir harekette bulunarak önce O'nun başını ve göğsünü güzel kokulu bir yağla meshetmesi, bilâhare orada bulunanların hepsinin ellerine dokunduktan sonra O'nun başına ve omuzlarına gül goncaları ve zambaklardan örülmüş bir çelenk geçirmesi; Çadogan Bahçelerindeki evine şafakla gelip, kapının açılarak içeri kabul edilmelerini sabırla merdivenlerde bekleyen kalabalık ziyaretçiler; kilisede veya Sinagogda olsun, saygı dolu geniş dinleyiciler topluluğu karşısında

canlı adımlarla platform üzerinde gidip gelen veya ellerini kaldırarak onları takdis eden muhteşem varlığı; Londra'da O'nun huzuruna alındıkları zaman kimse uyarmadan kendiliklerinden önünde eğilen sosyete hanımlarının gösterdikleri saygı, Inglewood mezarlığında sevgili müridi Thornton Chase'in mezarına eğilerek taşını öptüğü ve orada bulunan herkesin aynı hareketi tekrar ettiği dokunaklı görüntü; Woking Camiinde O'nun dünya birliği hakkındaki konuşmasını dinlemek için toplanan Doğu ve Batı'nın temsilcileri seçkin kadın ve erkek Hristiyan, Musevi ve Müslümanlar; işte bu gibi manzaralar da, yazılı anlatımı soğuk ve ruhsuz gelse bile, ilk etki ve gücünden çok şeyi hâlâ ifade edebilmektedir.

Hız. Abdülbaha'nın böyle unutulmaz sahnelerde baş rolü oynarken kimbilir kalbinden neler geçiyordu? Londra Belediye Başkanının yanında kahvaltı ederken, Hidiv sarayında olağanüstü bir saygı ile bizzat Hidiv tarafından karşılanırken, coşku dolu müminlerin ve dostların birçok Amerikan şehrinde düzenledikleri kalabalık toplantılara yaklaştığını haber veren "Allahu Ebha" avazlarını, şükran ve mecd münacaatlarını dinlerken kimbilir zihninde hangi düşünceler yer alıyordu? Niagara Şelalesinin gürleyen suları karşısında durup bu uzak ülkenin özgün havasını koklarken, kısa ve çok lüzumlu bir dinlenme anında Glenwood Springs'in yeşil ormanlarını ve kıvrık manzarasını seyrederken, Paris' te Trocadero parkının yollarında refakatindeki Doğu'lu ahablarla gezinirken, New York'ta akşamları Riverside Caddesinde muhteşem Hudson Nehri kıyılarında yalnız başına dolaşırken, Cenevre Gölüne bakan Thonon-Les-Bains sokağındaki Park Otelin terasını adımlarken, Londra'daki Serpentine Köprüsünden ağaçların altında göz alabildiğine uzanan inci gibi ışık dizisine bakarken kimbilir içinde hangi hatıralar uyanıyordu? Muhakkak ki zihnini dolduran anılar arasında, çocukluk yıllarındaki kederlerin, fakirliğin, herşeyi saran kötü talihin anıları; O'nun ve kardeşlerinin nafakalarını temin etmek için altın düğmelerini satan ve en karanlık saatlerinde, açlığını yatıştırması için eline bir avuç kuru un koyan annesine ait anılar; Tahran sokaklarında bir serseri güruhu tarafından kovalanıp alay edildiği çocukluk günleri; Akkâ kışlasında kaldığı, evvelce tenişirhane olan rutubetli ve karanlık oda ve aynı şehrin zindanındaki mahpusluğu yer almaktaydı. Ve yine herhalde, Hız. Bab'ın Azerbaycan dağlarında, geceleri bir lâmba bile bulundurmasına izin verilmeden mahpus tutulması, taze sinisini dolduran yüzlerce kurşunla zalimce ve elem verici şehadetini de düşünüyordu. Herşeyin üstünde zihni, büyük bir tutkuyla sevdiği ve çocukluğundan itibaren musbitlerine tanık olup paylaştığı Hız. Bahau'llah'ta toplanmış olmalıydı. Tahran'ın haşarat yuvası Siyah Çal zindanı; Amul'de falakaya yatırılması; Irak dağlarında bir

derviş hayatı sürdüğü iki yıl süresince keşkülünü dolduran fıkara yiyecekler; Bağdat'ta bir kat yedek çamaşırı dahi olmadığı ve müminlerinin bir avuç hurmayla yaşadığı günler; Akkâ'da yeşillığın yüzünden bile mahrum bırakılarak hapishane duvarları arkasında yaşadığı dokuz yıl; aynı şehrin hükûmet konağında alenen maruz bırakıldığı hakaret gibisinden acıklı geçmişin manzaraları, şimdi Kendine ve temsil ettiği Dine gösterilen saygı, değer ve onurun sayısız nişanelerine tanık olurken, O' nu minnet ve hüznün karışımı duygularla sarsıyor olmalıydı. Seyahatlerini kaydeden kişinin naklettiğine göre, Washington'da günün üçüncü randevusuna doğru hızla ilerlerken şöyle nida etmişti: "Ya Bahauallah! Ne işledin? Ya Bahauallah! Canım Sana kurban olsun! Ya Bahauallah! Ruhum Sana feda olsun! Nasıl belâ ve musibetlerle doluydu günlerin! Ne kadar şiddetliydi eziyetlerin! Ne sağlandı sonunda kurduğun temeller, ve ne izzetlidir yücelttiğin sancak!" Aynı kimsenin, anlattığına göre bir gün gezinmekte iken, "Cemali Mübarek'in Günlerini yad ederek Süleymaniye'deki ikametini, yalnızlığını ve uğradığı haksızlıkları hüznüyle andı. Bu olaylardan sık sık bahsettiği halde o gün o kadar hislerine kapıldı ki kederinden yüksek sesle hıçkırdı...Yanında bulunanlar, Kıdem Cemali'nin katlandığı elem ve acıları dinleyip, Oğlundan zahir olan rikkati görünce O'nunla birlikte ağladılar ve hüznün içinde kaldılar."

Yüz yıllık dramını çok anlamlı bir sahnesi oynanmıştı. İlk Bahai Yüzyılı tarihinin şanlı bir bölümü yazılmıştı. Misakın Merkezinin Kendi eliyle, hayal edilemeyen büyük imkânların tohumu Batı dünyasının bereketli topraklarında atılmıştı. Dinler tarihinde o güne kadar böylesine heybetli bir Şahsiyet bu derece büyük ve sarsılmaz değerde bir işin icrasına kıyam etmemişti. Bugün, otuzbeş yıla yakın bir zaman geçtikten sonra dahi ölçmeyi veya anlamayı başaramadığımız o kader dolu seyahatler bazı güçleri salıvermişti. Daha o zamanlar, Hz. Abdülbaha'nın Hz. Muhammed'in İlâhî vasıflarını şerheden hitabesinde kullandığı güçlü tezlerden ilham alan bir Kraliçe imanını beyan ve İslam Peygamberinin İlâhî bir kaynaktan geldiğine şahadet etmişti. Daha o günlerde, O'nun hitabelerinde sarahatle ifade ettiği prensipleri benimseyen bir Birleşik Devletler Başkanı, bu prensipleri, insanlığın refah ve güvenliği için yapılan en cesur ve asil bir öneri olarak seçkinleşen bir Barış Programına dahil etmişti. Ve vah ki daha o günlerde O'nun uyarılarına kulak tıkayan ve O'nun çağırısına koşmayı reddeden bir dünya kendini misli görülmedik şiddetle ve yankılarını henüz hiç kimsenin tam olarak tahmin edemediği iki dünya savaşının içine fırlatmıştır.

BÖLÜM XX

EMRİN DOĞU VE BATI'DA BÜYÜMESİ VE GELİŞMESİ

Hız. Abdülbaha'nın Batı'ya yaptığı tarihî seyahatlerin, özellikle sekiz aylık Amerika Birleşik Devletleri gezisinin O'nun dile gelmez nimetlerini ve hayret verici başarılarını tam olarak ancak gelecek nesillerin takdir edebilecekleri görevinin doruk noktasını teşkil ettiği söylenebilir. Nasıl Hz. Bahau'llah'ın Zuhur Güneşi, Edirne şehrinde dünya liderlerine Mesajını ilân etmesi ile en yüksek ihtişamına varmışsa, Misak'ın Yıldız da, o Misakın Merkezinin, Babasının Dininin izzet ve azamet sesini Batı milletleri arasında yükseltmeye kıyam etmesi ile semanın zirvesine çıkmış ve en parlak ışınlarını yaymıştı.

O İlahî kaynaklı Misak, kuruluşundan kısa bir müddet sonra, Misakın Baş Nakızının azimle harekete getirdiği karanlık güçlere kesin bir şekilde galip gelmekle, sarsılmaz kuvvetini en ufak şüpheye yer bırakmıyacak şekilde göstermişti. Meşalesini taşıyanların Batı Avrupa ve Amerika'nın uzak şehirlerinde süratle ve cesaretle kazandıkları eşsiz zaferler sayesinde enerji yüklü güçleri hemen ortaya çıkmıştı. Ayrıca, gerek Doğu'da gerek Batı'da Emrin birlik ve beraberliğini koruyabilme kabiliyeti, onun yüksek iddialarını tamamen haklı çıkarmıştı. Daha sonra, Sultan Abdülhamid'in tahtından indirilmesi ve bunun sonucu olarak, Misakın Merkezi'nin kırk yıllık mahpusiyetten kurtulması ile kaydedilen unutulmaz zafer, onun sarsılmaz gücünün yeni bir delili olmuştu. Onun İlahî kaynağından hâlâ kuşku duyanlar için, Hz. Abdülbaha'ya, korkutucu engellere rağmen Hz. Bab'ın naaşını Kermil dağındaki bir türbeye nakletme ve defnetme kudretini vemekle bir başka tartışılmaz kanıt daha sağlanmıştı. Ruhunu ve maksadını hürmetle kendi içinde saklayan Kimseye, görevinin en büyük başarılarından biri addedilmeye lâyık önemdeki bu üç yıllık Batı dünyası misyonuna girişme gücünü vermekle, bütün insanlık önünde, geniş imkânlarını o güne kadar misli görülmedik bir güç ve ölçüde ortaya koymuştu.

Bütün bunlar, herbiri üstün başarılar olmakla beraber, Misakın Merkezinin yorulmak bilmeyen ve kahramanca çabalarının meyveleri bu kadarda kalmıyordu. Babasının Dininin Doğu'da büyüüp gelişmesi; ilerdeki İdari Düzenin başlangıcı denilebilecek çalışmaların ve girişimlerin başlatılması; Bahai dünyasının ilk mabedinin Rus Türkistanında Aşkabad şehrinde inşası; Bahai yazılarının çoğalması; İlahî Plan Levihlerinin inmesi; Emrin Avustralya kıtasına girmesi, Hz. Abdülbaha'nın emsalsiz görevinin parlak sicilini süsleyen seçkin başarılarıdır.

Emrin Beşiği olan İran'da, o görev yılları boyunca dinmeyen bir siddetle devam eden baskılara rağmen, gözle görülür bir değişiklik oluyor ve yasaklanmış bir toplum o güne kadar sürdürdüğü yeraltı yaşamından yavaş yavaş çıkıyordu. Hz. Bahauallah'ın suudundan dört sene sonra, memleket tarihinde bir dönüm noktası olarak tasarlanan jübilesinin arifesinde Nasireddin Şah, Mirza Rıza adlı bir katilin elinden ecelini bulmuştu. Bu adamın müridi olduğu kötü ünlü Cemaleddin Afgani Emrin düşmanlarındandı ve Şah'ın oğlu ve Varisi Muzafferüddin'in saltanatı sırasında, zaten kovalanan ve eziyet edilen bir toplumu yeni sıkıntılara duçar eden meşrutiyet hareketinin başındakilerden biriydi. Şah'ın katledilmesinden bile önce o toplum sorumlu tutulmuş ve Hz. Bahauallah'ın Verka (Güvercin) lâkabını bahsettiği ünlü hoca ve şair Mirza Ali Muhammed, oniki yaşındaki oğlu Ruhullah ile birlikte Tahran hapishanesinde gayri insani bir şekilde öldürülmüştü. Canavar ruhlu Hacibüd Devle önce oğlunun gözleri önünde hançerini babanın karnına daldırıp onu parça parça doğradıktan sonra, inancından dönmeye için çocuğa ant vermiş, reddetmesi üzerine de onu ipe boğarak öldürmüştü.

Üç sene önce Muhammed Rıza Yezdi adlı bir genç adam kendi düğün gecesinde Yezd şehrinde hamamdan evine dönerken vurularak, Hz. Abdülbaha'nın görev devrinde şehitliğe eren ilk kişi olmuştu. Şah'ın öldürülmesinin sonucu olarak Haydariye Türbesinde "Şuhedayi Hamsin" (Beş Şehitler) olarak anılan beş kişi öldürülmüştü. Meşhed'de Hacı Muhammed Tebrizi adlı tanınmış bir tüccar öldürülerek cesedi yakılmıştı. Yeni hükümdar ile ahlâksız ve gerici veziri Atabek-ii Azam Mirza Ali Aşgar Han 1902'de, Emrin müminlerinin iki temsilcisine Paris'te bir randevu vermişler, fakat hiçbir olumlu sonuç çıkmamıştı. Tersine, birkaç yıl sonra yeni bir baskı fırtınası patlamış ve İran'da meşrutiyet hareketi geliştikçe, gericilerin Bahailere karşı asılsız ithamları ve onları milliyetçi davasının destekçisi ve kışkırtıcısı olarak suçlamaları ile bu baskılar siddetlenmiştir.

İsfahan'da Muhammed Cevad adında biri soyularak, telden örülmüş bir kırbaçla ağır şekilde dövülmüş, Kaşan'da Emrin Musevi kökenli inananları, hem Müslüman imamların hem de Yahudi hahamların isteği ile para cezasına çarptırılmışlar, dayak yemişler ve zincirlere vurulmuşlardı. Ancak, Hz. Abdülbaha'nın görevi sırasındaki en kanlı tecavüzler Yezd ve civarında olmuştu. O şehirde, merhametsizce kırbaçlanan Hacı Mirza Halebi-Saz'ın üzerine hanımı kendini atınca, o da fena halde dövülmüş, sonra Hacı'nın başı bir kasap satırı ile yarılmıştı. Onbir yaşındaki oğlu da

acımasızca dayak yemiş, çakırlarla bıçaklanmış ve işkenceyle öldürülmüştü. Yarım gün içinde dokuz kişi katledilmişti. Kadın, erkek, altı bin kişi kadar bir grup öfkelerini çaresiz kurbanlarından çıkarmış, hatta bazıları onların kanlarını içecek kadar ileri gitmişti. Bazı hallerde de, Mirza Esadullah Sabah'a yaptıkları gibi, mallarını yağma etmişler ve eşyalarını kapışmak için birbirleri ile dövüşmüşlerdi. Gösterdikleri zulüm ve vahşet karşısında bazı hükümet görevlileri, hele şehir kadınlarının utanç verici bir rol oynadıkları sahneleri gördükçe gözyaşlarını tutamamışlardı.

Taft'ta katledilen birkaç kişiden bazıları kurşunla vurulduktan sonra cesetleri sokaklarda sürüklenmişti. Hüseyin adlı yeni iman etmiş onsekiz yaşında bir genç, kendi babasının ihbarı üzerine annesinin gözleri önünde parça parça edilirken, Muhammed Kemal bıçak, kazma ve küreklerle doğranmıştı. Eziyetlerini ondokuz gün sürdüğü Menşed'de de benzer zulümler yapılmıştı. Seksenlik Seyyid Mirza üzerine atılan iki koca kaya parçası ile uykuda can vermiş; su isteyen Mirza Sadık'ın cellâdı, göğsüne saptığı bıçaktaki kanları yalamış; kurbanlardan Şatır Hasan'ın ölmeden önce cebindeki şekerleri katillerine dağıttığı ve elbiselerini onlara verdiği görülmüştü. Altmışbeş yaşındaki Hatice Sultan bir damdan aşağı fırlatılmış, Mirza Muhammed adlı bir mümin bir ağaca bağlanarak yüzlerce kurşuna hedef olmuş ve sonra cesedi yakılmış; üstad Rıza Saffar, kurşunlanıp cesedine hakaretler yağdırılmadan önce katilinin elini öpmüştü.

Banaduk, Dihbâlâ, Faraşah, Abbasabad, Hanza, Erdikan, Devlet Abad ve Hamedan' da işlenen bunlara benzer cinayetler arasında, Fatıma Begüm adında çok muteber ve cesur bir hanımın katledilmesi çarpıcı bir örnek teşkil eder. Bu hanım rezilce sürüklenerek evinden çıkarılmış, peçesi yırtılmış, gırtlığı kesilmiş, karnı deşilmiş ve vahşi kalabalık tarafından ellerine geçen her türlü silâhla dövüldükten sonra ağaca bağlanarak ateşe verilmişti.

Meşrutiyet heyecanının zirveye doğru tırmandığı günlerde Sari'de sonradan "Beş Şehitler" adı verilen itibar ve mevki sahibi beş mümin öldürülmüş, Neyriz'de düşman tarafından başlatılan Yezd'dekine benzer vahşi bir saldırıda ondokuz kişi hayatını kaybetmişti. Maktuller arasında bulunan altmışbeş yaşındaki âmâ Molla Abdülhamid kurşunlandıktan sonra cesedine karşı çirkin şeyler işlenmiş, bu arada önemli miktarda mal ve mülk yağma edilmiş, çok sayıda kadın ve çocuk canlarını kurtarmak için kaçmış, camilere sığınmış, evlerinin harebelerinde gizlenmiş, yahut yol kenarlarında barınaksız kalmıştı.

Seyan, Dug Abad, Tebriz, Avih, Kum, Necef Abad, Sengsar, Şarmirzad; İsfahan ve Cehrum'da hem dinî hem siyasi korkunç ve vicdansız düşmanlar, çeşitli bahanelerle Şah'ın 1906'da Meşrutiyeti kabulünden sonra dahi, ve halefleri Muhammed Ali Şah ve Ahmed Şah devirlerinde bile inançlarından dönmeyi veya Liderleri tarafından çizilen yoldan kıl kadar sapmayı azimle reddeden bir toplumun üyelerini katletmeye, onlara işkence ve hakaret etmeye, mallarını yağmalamaya devam ettiler. Hz. Abdülbaha'ya Batı seyahati sırasında, Arz-ı Akdes'e dönüşünden sonra, daha doğrusu hayatının sonuna kadar müminlerinin şahadeti ve doymak bilmeyen bir hasmın onlara karşı iğrenç fiillerinin üzücü haberleri geldi. Devlet Abad'da, Emri kabul edip hayatını onun hizmetine adayan Habibullah Mirza adlı hanedana mensup bir prens balta ile öldürülerek cesedi yakılmıştı. Meşhed'de âlim ve zâhit Şeyh Ali Ekber Kuçani kurşunla öldürülmüştü. Sultan Abad'da Mirza Ali Ekber ile yedi kişilik ailesi, kırk günlük bir bebeciğe kadar, vahşice katledilmişti. Nain, Şahmirzad, Bender Caz ve Kamsar' da çeşitli derecelerde şiddet olayları meydana gelmişti. Kermanşah'ta Bahailiğe Musevilikten gelen yirmibeş yaşındaki genç ve coşkulu şehit Yakup Müttehede, Hz. Abdülbaha'nın görev döneminde hayatını veren son kurban oldu ve isteği üzerine annesi oğlunun şahadetini Hemedan'da örnek bir sabır ve tahammülle kutladı. Her olayda müminlerin davranışları, Hz. Bahauallah'ın Dininin İranlı müminlerinin hayat ve hizmetlerinde seçkinleşen yılmaz ruh ve başeğmez sebata tanıklık etti.

Emre karşı zaman zaman yapılan ve kahramanlarında ender görülen bir özveri ruhu yaratan bu şiddetli eziyetlere rağmen Emir devamlı ve sessizce büyümekteydi. Hz. Bab'ın şahadetini izleyen karanlık günlerde bir girdaba kapılmış ve neredeyse sönme noktasına gelmiş, Hz. Bahauallah'ın elçiliği süresince yeraltına itilmiş olduğu halde, Hz. Bahauallah'ın suudundan sonra, hikmetli, uyanık ve sevecen bir Liderin yanılmaz rehberliği ve sonsuz ihtimamı sayesinde gücünü toplamaya ve yavaş yavaş, sonradan İdari Düzeninin kurulmasına yol açacak kurumlarının tohumlarını atmaya başladı. Bu dönemde ki, taraftarlarının sayısı hızla çoğaldı, memleketin artık bütün illerini kapsayan sınırları gittikçe genişledi ve ilerideki Mahfillerinin ilk şekilleri kuruldu. Bu dönemdedir ki, memleket ve devlet okulları ve kolejleri hemen hiç yok denecek ve mevcut dinî kurumlarda verilen eğitimin acınacak kadar zayıf olduğu bir zamanda, ilk okulları açıldı; Tahrان'daki erkek ve kız öğrenciler için Terbiye Okulunu, Hamedan'da Teyid ve Mevhibe okulları, Kaşan'da Vahdet-i Beşer, Barfuruş ve Kazvin'de diğer benzer eğitim kurumları izledi. Bu yıllardadır ki, Avrupa ve Amerika'dan misafir hocalar, hemşireler, öğretmenler ve doktorların hüviyetinde ruhani ve maddi olmak üzere somut ve etkin bir yardım ilk defa

ülkenin Bahai toplumuna ulaştı ve bu kişiler, Hz. Abdülbaha'nın, gerek Emrin gerekse onun doğduğu ülkenin yararlarına hizmet için zamanla geleceğini vaad ettiği yardım ordusunun öncülerini oluşturdu. Bu yıllardadır ki, o ülkede Hz. Bahau'llah'a inananlara verilmiş olan Babi sıfatı her tarafta kitleler tarafından terkedilerek yerine Bahai adı geçti ve Babi kelimesi artık sırf sayıları süratle azalan Mirza Yahya taraftarları için kullanılır oldu. Yine bu dönemdedir ki, İranlı müminlerin üstlendikleri tebliğ faaliyetlerini düzenleme ve canlandırma yolunda ilk sistematik teşebbüsler yapıldı; bu teşebbüsler toplumun temellerini sağlamlaştırmanın yanısıra, memleketteki toplum hayatında sivrilmiş bazı kişileri kendi saflarına cezbetmeye de vasıta oldu. Bu kişiler arasında Şii din adamlarından önemli kişiler ve hatta Emre en büyük zulümleri yapmış bazı kimselerin soyundan gelenler bile vardı. Bu görev yıllarındadır ki, Hz. Bahau'llah tarafından müminleri için bir ziyaretgâh olarak kutsanan ve artık böyle kabul edilen Hz. Bab'ın Şiraz' daki Evi, Hz. Abdülbaha'nın emri ve yardımları ile restore edilerek, Bağdat' taki Beyti Azam (En Yüce Ev) veya Akkâ'daki Makamı Ala'yı (Hz. Bab'ın Türbesi) ziyaretten herhangi bir sebeple mahrum kalanlar için Bahai hayatının ve faaliyetlerinin gitgide daha önemli bir odak noktası haline geldi.

Bütün bu işlerden daha göze çarpıcı bir husus, Bahai dünyasının ilk mabedini (Maşrikül Ezkâr) Aşkabad şehrinde inşa edilmesiydi; burası Hz. Bahau'llah' ın hayatında kurulmuş bir merkez olup inşaat hazırlıklarının ilk adımları o yaşarken atılmıştı. Hz. Abdülbaha'nın görevinin ilk on yılının sonlarında (1902) girişilen, gelişmesinin her safhasında O'nda teşvik gören; Hz. Bab'ın kuzenlerinden ve tüm kaynaklarını bu kuruluşa adanmış olan ve toprağı şimdi Kermil Dağının eteklerinde sevgili akrabasının Türbesinin gölgesinde bulunan muhterem Hacı Mirza Muhammed Taki Vekilüd Devle'nin bizzat başında durduğu; Misakın Merkezinin direktiflerine göre yürütülen; Hz. Bahau'llah'ın Akdes Kitabında zahir olan emrini yerine getirmeye kararlı Doğu'lu müminlerin heves ve fedakârlığının ebedi şahidi olan bu girişim, O'nun Dininin Kahramanlık Çağındaki müminlerinin hep birlikte gayretleri ile başlatılmış ilk büyük girişim olmakla kalmayıp aynı zamanda Bahailiğin tarihinin ilk yüzyılındaki en parlak ve kalıcı başarılarından biridir.

Temeli, Çar tarafından törende kendini temsil etmek görevi verilen Türkistan Genel Valisi General Krupatkin'in huzuruyla atılan binayı Batı'lı bir Bahai misafir inceden inceye şöyle tarif eder: "Maşrikül Ezkâr şehrin ortasında inşa edilmiş, yüksek kubbesi, şehre dışardan yaklaşanların millerce öteden görebileceği şekilde, ağaçların ve damların üzerinden

yükseliyor. Dört tarafı sokak olan bir bahçenin ortasında. Bu bahçenin dört köşesinde dört bina var: biri Bahai okulu; biri hacıların ve yolcuların konuk edildiği misafirhane; biri binanın bakıcıları için, dördüncüsü de hastane olarak kullanılacak. Arazinin birkaç yerinden Mabede doğru yaklaşan dokuz radyal yoldan biri binaya gelen esas yol olup bahçenin ana kapısından Mabedin taç kapısına uzanıyor. Planda binanın üç bölümden oluştuğu görülüyor; yani merkezdeki daire biçimi, kubbeli bölüm, bunu çevreleyen üzerinde yürünen bölüm ve bütün binanın etrafını dönen revak. Dokuz kenarlı bir eşkenar poligon planına göre yapılmış. Kenarların birinde, iki tarafında minareler bulunan anıtsal boyutlardaki ana giriş kapısı yer alıyor. İki kat yüksekliğindeki yüksek kemerli revakın mimarî düzeni, ziyaretçilere büyük zevk veren ve çoğunun dünyanın en güzel mabedi kabul ettikleri Hindistan, Agra'daki dünyaca ünlü Taç Mahal'i hatırlatıyor. Böylece, Taç kapı Arz-ı Akdes yönüne doğru açılıyor. Binanın tamamını çevreleyen, biri üstte, biri altta, iki sıra revak bahçeye doğru açılarak burayı dolduran yarı tropikal zengin bitkilerle uyum içinde nefis bir mimarî etki sağlıyor...Kubbe altının iç duvarları beş kat halinde ele alınmış. Önce kubbe altını çevresindeki yoldan ayıran dokuz kemer ve payandadan oluşan bir dizi. Sonra, çevre yolunun üstünde yer alan ve revakta taç kapının iki tarafındaki merdivenlerden çıkılan, yan galerileri kubbe çukurundan ayıran parmaklıklarla aynı şekilde bir düzenleme. Üçüncü olarak, içleri kabartmalarla doldurulmuş ve aralarında İsm-i Azam levhaları bulunan dokuz adet içi boş kemer. Dördüncü sırada dokuz adet kemerli büyük pencere, ve beşinci olarak onsekiz lomboz penceresi. Bu son katın üstünü çevreleyen saçaklığa, kubbenin iç yarı küre kabuğu dayanıyor. İçerisi alçı kabartmalarla özenle süslenmiş...Bina, kütlesi ve kuvveti ile insanı etkiliyor."

Yine aynı şehirde kurulan oğlan ve kız çocuklar için iki okul, Mabedin yakınındaki bir ziyaretçiler evi, büyüme halindeki bir toplumun işleriyle meşgul olmak için kurulan Ruhani Mahfil ve yardımcı heyetleri ve Türkistan eyaletinin çeşitli kent ve kasabalarındaki yeni faaliyet merkezlerini de zikretmeden geçemeyiz. Bütün bunlar, Emrin doğuşundan itibaren o ülkedeki hayatıyetine tanıklık etmektedir.

Daha az çarpıcı olmakla beraber paralel bir gelişme de Kafkaslarda meydana gelmiştir. Sayısı giderek artan Bahai hacıların İran'dan Türkiye yoluyla Arz-ı Akdes'e giderken mutlaka ziyaret ettikleri Baku'da ilk merkezin kurulması ve Mahfilin teşkilinden sonra örgütlenen yeni gruplar daha sonra kökleşmiş topluluklar haline gelerek Türkistan ve İran'daki kardeşleriyle işbirliğini arttırdılar.

Mısır'da Emre inananların sayısının devamlı çoğalmasıyla birlikte faaliyetlerinde genel olarak bir artış oldu. Hz. Abdülbaha'ya göre Emrin sancak ve aleminin, bu İslamiyetin tarihî ilim merkezinde dalgalanacağı mev'ud günü haber veren alâmetler olarak yeni merkezlerin kurulması; Kahire'deki ana merkezin kuvvetlenmesi; Mirza Ebul Fazl'ın yorulmak bilmeyen gayreti sayesinde Ezher Üniversitesinin seçkin talebe ve hocalarından bazılarının Emri kabul etmeleri; Hz. Bahau'llah'ın Farsça indirilmiş en önemli yazılarından bazıları ile diğer Bahai eserlerinin Arapçaya çevrilerek yayınlanması; Bahai yazarları ve bilginlerinin kitap, makale ve risalelerinin basılması; Basında Emri savunma ve mesajını yayma amacıyla makaleler çıkması; başkentte ve yakın merkezlerde idari kurumların tohumlarının atılması; topluluğun Kürt, Kıpti ve Ermeni kökenli yeni müminlerle zenginleşmesi; Hz. Abdülbaha'nın kademi ile kutsanan, daha sonraki yıllarda Emrin özgürlük kazanmasında tarihî bir rol oynayacak olan ve hem Arap hem İslam dünyasının fikir merkezi olarak emsalsiz mevki sayesinde, Emrin Doğu'da kesin yerleşmesinde mutlaka önemli ve kati bir sorumluluk taşıyacak olan bir ülkede devşirilen ilk meyveler olarak görülebilir.

Daha da kayda değer olan, Bahai faaliyetlerinin Hindistan ve Burma'daki gelişmeleridir. Üyeleri arasında artık Zerdüşti, İslam, Hindu ve Budist dinlerinin temsilcileri ile Sih topluluğundan gelenler de bulunan ve giderek büyüyen bir topluluk, ileri karakollarını Mandalay ve Burma'nın Hanthawaddy bölgesindeki Daidanaw Kalazoo köyü gibi uzak yerlere kadar ilerletmeye muvaffak oldu, sonradan bu sözü edilen köyde kendilerine ait bir okul, bir mahkeme, bir hastane ve gelirlerini Emrin hizmetine ayırdıkları ortak işletilen araziye sahip en az sekizyüz kişilik bir Bahai toplumu oluştu.

Hz. Bahau'llah'ın oturmuş olduğu evin tamamen tamir edilip yenilediği ve küçük fakat gözüpek bir topluluğun devamlı muhalefet karşısında işlerini düzenleyip yönetme çabası gösterdiği Irak'ta; bir Bahai merkezinin kurulduğu İstanbul'da; mahalli bir topluluğun temellerinin sıkıca atıldığı Tunus'ta; Bahai mübelliğlerin gittiği, yerleştiği ve tebliğ yaptığı Japonya, Çin ve Honolulu'da, Hz. Abdülbaha'nın kılavuzluk elinin pek çok eseri ve O'nun uykusuz nöbetinin ve devamlı çalışmasının elle tutulur etkileri kolayca görülebiliyordu.

Fransa, İngiltere, Almanya ve ABD'deki yeni kurulmuş topluluklar, O'nun bu memleketlere yaptığı unutulmaz ziyaretlerinden sonra da,

refahlarına ve ruhani ilerlemelerine karşı O'nun gösterdiği özel ilgi ve endişenin yeni nişâlerinden mahrum kalmadılar. O'nun bu ülkelerdeki üyelere gönderdiği direktifler ve Levihlerinin devamlı akışı ve gayretlerini durmadan teşviki sonucudur ki, Bahai merkezleri devamlı çoğaldı, açık toplantılar düzenlendi, yeni süreli yayınlar çıkarıldı, Hz. Bahau'llah'ın eserlerinden ve Hz. Abdülbaha'nın Levihlerinin en çok bilinenlerinden bazıları, İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde basılıp yayınlandı, bu yeni kurulmuş toplulukların işlerini düzenlemek ve temellerini sağlamlaştırmak için ilk girişimler başlatıldı.

Özellikle, Kuzey Amerika kıtasında, Hz. Abdülbaha'nın bahsettiği inayetlerden ve O'nun ülkelerine yaptığı uzun seyahat sırasında ortaya koyduğu örnek ve eylemlerden ilham alan büyümekteki bir topluluk, daha sonraki yıllarda icraya koyacakları görkemli bir girişime başladılar. 1920 Konvensini sırasında seçilen Kanadalı Fransız Bahai mimar Louis Bourgeois'nun planını uygulayarak inşa etmeği tasarladıkları mabet yerinin bir kısmını teşkil eden geriye kalan oniki parça arsayı satın alarak hafriyat ve temel mukavelesini yaptılar ve kısa zamanda bodrum katı inşaatı için gerekli hazırlıkları tamamladılar; bu çalışmalar, Hz. Abdülbaha'nın suudundan sonra üst yapının inşası ve dış süslemelerinin tamamlanması ile sonuçlanacak muazzam çabaların başlangıcı oldu.

Batı'ya yaptığı seyahatlar sırasında Hz. Abdülbaha'nın ciddi uyarılarında tekrar tekrar haber verdiği ve Arz-ı Akdes'e dönüşünden sekiz ay sonra başlayan 1914-18 savaşı O'nun hayatına yeniden bir tehlike gölgesi düşürdü, bu O'nun çalkantılı fakat görkemli görev yıllarını karartan son gölge idi.

Amerika birleşik Devletlerinin dünyayı sarsan bu savaşa geç girmesi, İran'ın tarafsızlığı, Hindistan'ın ve Uzak Doğu'nun savaş alanlarından uzaklığı, her ne kadar birkaç yıldan beri inançlarının ruhani merkeziyle ilişkileri tamamen kopmuş olsa da hâlâ nisbeten güvenlik ve özgürlük içinde işlerini yürütebilen ve son yıllardaki başarılarının meyvelerini güvenlik altına alabilen taraftarlarının büyük çoğunluğunun korunmasını sağladı.

Ancak, Arz-ı Akdes bu müthiş mücadelenin sonucunda, Emrin Kalbi ve Merkezi, Kurucusu ve Halefi üzerinde boğucu ve küçük düşürücü baskılar icra eden yabancı idarenin elinden temelli olarak çıkmış olmakla beraber, bu savaşın önemli bir kısmında şiddetli mahrumiyetler ve ciddi tehlikeler oranın sakinlerini çevrelemeye devam etti ve bir süre için

Hız.Abdülbaha'nın Akkâ'daki mahpusiyet yıllarının tehlikeleri yeniden belirdi. sivil ve askeri yetkililerin beceriksizliği, ihmali, zulmü ve kayıtsızlığının sebep olduğu mahrumiyetler gerçdi Hz.Abdülbaha'nın inayetskâr cömertliği, ileri grşllğ ve Őekfatli ilgisi sayesinde büyük ölçüde hafiflemişti ama, sıkı bir ablukanın getirdiği sıkıntılarla yeniden ađırlaŐtı. Hayfa devamlı olarak bir Müttefik bombardımanı tehlikesi altındaydı, bu tehdit bir ara o kadar yakınlaŐtı ki, Hz.Abdülbaha'nın, ailesinin ve mahalli cemaat yelerinin Akkâ'nın doğusundaki dağların eteğindeki Ebu Sinan köyüne geçici olarak yerleşmeleri gerekli oldu. Kendi yersiz kuŐkularıyla ve Emrin düşmanlarının kışkırtmalarıyla Emre karşı daima düşmanlık göstermiş olan cebbar, kudretli ve acımasız Osmanlı BaŐkumandanı Cemal Paşa, evvelce de Hz. Abdülbaha'ya büyük eziyetler etmiş ve hatta O'nu çarımıha germek ve Hz. Bahauallah'ın Türbesini yerle bir etmek niyetinde olduğunu belirtmişti. Hz.Abdülbaha, üç yıllık seyahatinin yorgunluğunun sebep olduğu bozuk sağlığının bitaplığın ıstırabını hâla çekiyordu. Dünyadaki Bahai merkezlerinin çoğu ile haberleşmenin tamamen kesilmiş olmasından büyük üzüntü duymaktaydı. Yaptığı çağırılara ve uyarılara insanlığın ilgisiz kalmasının neden olduğu insan kıyımını gördükçe ruhu acıyla doluyordu. Çocukluğundan beri Babasının Dini uğruna ve O'unun yolunda kahramanca göğüs gerdiği musibetler ve belâlar yüküne keder üstüne keder bindiriyordu.

Yine de, Akkâ kalesindeki mahpusiyeti sırasında katlandığı büyük mihnetlerin karanlığını hatırlatan bu kara günlerde Hz.Abdülbaha, Babasının Türbesi civarında bulunurken veya Akkâ'daki evinde yaşarken, yahut Kermil Dağında Hz. Bab'ın Türbesinin glgesindeyken, hayatında son kez olarak, bir kere daha, Amerikalı müminler topluluğuna, Kendi zel tevecchnn emsalsiz bir niŐanesini ihsan etti: bu dünyadaki görevinin sona ermesinin arifesinde İlâhi Plan Levihlerini indirerek onlara bir dünya misyonu verdi; bunun tam olarak neye delâlet ettiği, aradan çeyrek yüzyıl geçmesine rağmen bugün bile tam olarak ortaya çıkmış değildir ve bugüne kadar ortaya çıkan sonuçları, henüz başlangıç aşamasında olduğu halde, birinci Bahai yüzyılının ruhani ve idari tarihine büyük zenginlik kazandırmıştır.

Hız. Bahauallah çok önceden haber verdiği insan üstü sarsıntının ilk aşaması olan bu dehşetli savaşın sonunda Arz-ı Akdes'de Osmanlı idaresi sona erer ve Hz.Abdülbaha'yı mahvetmeye aht etmiş olan despot askerin defteri drlrken, başlarına gelen Şiddetli mcazattan ders almadan hâla Bahauallah'ın Ahdinin ışığının söndüğünü göreceklerini mit eden Nakızlardan geride kalanların son umutları da ebediyen kırıldı. Ayrıca, bir

yandan Hz.Bahaullah'ın Akdes Kitabında haber verdiği meşum olaylar gerçekleşti ve Kutsal Kitaplarındaki kehanetlere uygun olarak, "İsrail kovulmuşları"ndan büyük bir bölümünün, "sürüden geriye kalanların" Kutsal Topraklarda "toplanmasına" ve Hz. Abdülbaha'nın "Mufavezat Kitabında" bahsettiği "Emsasız Dal" ın gölgesinde "kendi sürülerine" ve "kendi öz sınırlarına" geri dönmelerine yol açtı, ve öte yandan aynı "Emsalsiz Dal"ın kehanetine göre dünya halklarının ve milletlerinin mutlaka hep birlikte kuracakları Dünya Mahkemesinin öncüsü olan Milletler Cemiyetinin kuruluşunu doğurdu.

Aşağıdaki olayların üzerinde uzun uzadıya durmaya hiç gerek yok; Hz. Abdülbaha'nın hayatını tehdit eden müthiş tehlikeyi haber alır almaz İngiliz müminlerin, O'nun güvenliğini sağlamak için derhal enerjik önlemlere baş vurmaları; bağımsız olarak alınan tedbirlerle Lord Curzon'a ve İngiliz Kabinesinin diğer üyelerine Hayfa'daki kritik durumun duyurulması; Lord Lamington'un derhal girişimde bulunarak, "Abdülbaha'nın makamının önemini belirtmek için" Dış İşleri Bakanlığına yazı yazması; Dış İşleri Bakanı Lord Balfour'un hemen bu yazıyı aldığı gün General Allenby'yi çağırarak, "Abdülbaha, ailesi ve dostları hakkında her türlü koruma ve yardım önlemi alınması" direktifini vermek hususunda acele göstermesi; daha sonra, Hayfa'nın ele geçirilmesini müteakip Generalin Londra'ya telgraf çekerek yetkili makamlardan, "Abdülbaha'nın güvende olduğunu dünyaya ilân etmelerini" istemesi ; aynı Generalin Hayfa harekâtının başındaki Komutana, Hz.Abdülbaha'nın güvenliğini sağlaması emrini vermesi ve böylece (İngiliz İstihbarat Servisinin aldığı haberlere göre) Osmanlı ordusunun Hayfa'yı boşaltma ve kuzeye doğru çekilme zorunda kalması halinde Hz. Abdülbaha'yı ve ailesini Kermil Dağında çarmla germe niyetini açıklamış olan Başkomutanın bu niyetini bozması.

İngiliz kuvvetlerinin Filistin'e girmesi ile Hz.Abdülbaha'nın vefatı arasında geçen üç yılda, maruz kaldığı eziyetlere rağmen, Emrin dünya merkezinde kazanmış olduğu itibar, dünyanın çeşitli yerlerindeki tebliğ çalışmalarının genişletilmesiyle daha da arttı. Altmış yıldan beri Emrin Kurucularının ve Misakın Merkezinin hayatlarını tehdit eden tehlike artık savaşın sonucunda tamamen ortadan kalktı. Emrin Baş ve Akkâ ovası ile Kermil Dağı yamaçlarındaki çifte mübarek Türbeler, geçmişin kötü idaresinin yerine geçen yeni ve liberal bir rejim altında bundan böyle ilk defa özgürlüğün keyfini tadacak ve bu özgürlük ileride daha genişleyerek Emrin kurumlarının daha iyi tanınmasına yol açacaktı. İngiliz yetkili makamları da, üzüntülü savaşın karanlık günlerinde Arz-ı Akdes sakinlerini ezen sıkıntıların yükünün hafifletilmesinde Hz.Abdülbaha'nın oynadığı rolü

takdir etmekte gecikmediler. Hayfa'da Britanya Valisinin konutunda O'nun için yapılan ve çeşitli topluluklardan önemli kişilerin katıldığı bir törende O'na şövalyelik verilmesi; ziyaretine gelen General ve Lady Allenby'yi Behci'de öğle yemeğine misafir etmesi ve sonra Hz.Bahaullah'ın Türbesine götürmesi; kısa bir süre sonra Irak hükümdarı olan Kral Faysal'la Hayfa'daki evinde yaptığı görüşme; daha sonra Viscount Samuel of Carmel ünvanı verilen Sir Herbert Samuel'in Filistin Yüksek Komiseri tayin edilmesinden önce ve sonra O'na yaptığı birkaç ziyaret; keza Hayfa'da ziyaretine gelen Lord Lamington ve o zamanki Kudüs Valisi Sir Ronald Storrs ile görüşmeleri; yüksek ve eşsiz makamını Müslüman; Hristiyan veya Yahudi olsun, bütün dinî topluluklar tarafından tanındığına dair işaretlerin artması; Akkâ ve Hayfa'daki Mübarek Türbeleri ziyaret etmek, O'na saygılarını sunmak, Allah'ın Emre ve müminlerine inayet ettiği emsalsiz himayeyi kutlamak ve Emrin Başu ile Dünya Merkezinin kesin olarak Osmanlı hakimiyetinden çıkmasına hamdetmek için Doğu'dan ve Batı'dan ziyaretçilerin Arz-ı Akdes'se akın etmeleri - bütün bu olayların herbiri kendine göre, Hz. Bahaullah'ın Dininin Hz. Abdülbaha'nın ilhamlı liderliğinde devamlı ve yavaş yavaş kazandığı itibarın yükselmesine katkıda bulundular.

Hz.Abdülbaha'nın görevi sonuna yaklaşırken, Emrin Doğu'da ve Batı'da, gerek kurumlarının biçimlenmesi ve kuvvetlenmesi, gerekse çalışma ve etki sınırlarının genişlemesi şeklinde, karşı konulamaz ve çok yönlü gelişmesinin işaretleri çoğaldı. Aşkabat şehrinde Bizzat başlatmış olduğu Maşrikül Ezkâr inşaatı başarıyla tamamlandı. Wilmette'de Batı Ana Mabedinin kazılarına başlandı ve binanın bodrum katının inşası için mukavele imzalandı. Bağdat'ta özel direktiflerine göre, Babasının hatıralarını taşıyan Beyti Azam'ın (En Büyük Ev) temellerinin takviyesi ve binanın restorasyonu için ilk adımlar atıldı. Arz-ı Akdes'te Emetul Mubarek'in girişimi ve Doğu ve Batı'daki Bahailerin katkıları ile Hz.Bab'ın Türbesinin Doğu yönündeki geniş bir arazi, ileride Emrin Dünya İdari Merkezinde ilk Bahai Okulunun kurulacağı yer olarak satın alındı. Hz. Abdülbaha'nın evinin yakınında Batı'lı Ziyaretçiler Evinin arsası alındı ve bina suudundan kısa bir süre sonra Amerikalı inananlar tarafından inşa ettirildi. Hz. Bab'ın naaşının toprağa verilmesinden az sonra, gelecek ziyaretçiler için Kermil Dağında Aşkabatlı birmümin tarafından yaptırılmış olan Doğu'lu Ziyaretçiler Evine sivil makamlar vergi bağışıklığı tanındılar; Emrin Kutsal Topraklarda yerleşmesinden sonra ilk defa böyle bir ayrıcalık tanınmış oldu. Ünlü bilim adamı ve entomolog Dr. Auguste Forel, Hz. Abdülbaha'nın kendine yazdığı ve O'nun yazıları arasında en güçlülerinden biri olan bir Levhin etkisiyle Emri kabul etti. Etkileri uzaklara ulaşan bir

başka Levhi de "Devamlı bir Barış için Merkezi Teşkilat" İcra Komitesinin bir yazısına karşı özel bir delegasyon eliyle Lahey'e gönderdiği cevaptır. Savaş sonrasında ilk Konvenşında açıklanan İlahî Plan Levihlerine karşı, büyük yürekli ve yiğit Hyde Dunn'un altmışiki yaşında olduğu halde derhal California'daki evini terketmesi ve eşinin desteği ve refakatinde muhacir olarak Avustralya'ya yerleşmesi ve orada Commonwealth yönetimi altındaki en az yediyüz şehir ve kasabaya Mesajı iletmesi ile yeni bir kıta Emre açıldı. Aynı Levihlere ve onların çağırısına hızlı bir karşılık olarak, Efendisi tarafından,"Melekûtun müjdecisi" ve "Misakın habercisi" sıfatlarına nail olan, Hz. Bahau'llah'ın yıldız hizmetkârı, yılmaz ve ölmez Martha Root'un yirmi yıl sürecek ve kürenin etrafını birkaç kez dolaşacak ve ancak vatanından uzakta, büyük bir aşkla bağlı olduğu Emrin hizmetinde vefat ettiği sona erecek olan tarihî seyahatlerinin ilkine çıkmasıyla yeni bir olaylar dizisi başlamış oldu. Bu olaylar, Bahai Devrinin Kahramanlık Çağını zaferle kapatan ve tarihe birinci Bahai yüzyılıının en haşmetli ve verimli dönemlerinden biri olarak geçecek bir hizmet döneminin kapanış safhasını belirlemektedir.

BÖLÜM XXI

HZ. ABDÜLBAHA'NIN VEFATI

Hz. Abdülbaha'nın büyük görevi artık tamamlanmıştı. Yirmidokuz sene önce Babasının tevdi ettiği tarihî misyonu görkemli bir şekilde sonuçlandırmıştı. Birinci Bahai yüzyılıının tarihinin unutulmaz bir bölümü yazılmıştı. Tâ başından beri katıldığı ve emsalsiz bir rol oynadığı Bahai Devrinin Kahramanlık Çağı sona ermişti. Şehadet şerbeti içen Emrin müritlerinin hiç birinin çekmediği kadar acı çekmiş, en büyük kahramanlarının hiç birinin taşımadığı kadar büyük yük taşımıştı. Ne Emrin Müjdecisinin, ne de Kurucusunun göremediği zaferlere şahit olmuştu.

Tükenmekte olan gücünün son damlalarını da harcadığı meşakkatli Batı seyahatlerinin sonunda şunları yazmıştı: "Dostlar, artık aranızda olmayacağım zaman geliyor. Yapılabilecek her şeyi yaptım. İktidarımın son zerresine kadar Hz. Bahau'llah'ın Emrine hizmet ettim. Hayatım boyunca gece gündüz çalıştım. Ah, müminlerin Emrin sorumluluklarını omuzlamalarını görmeyi ne kadar özlüyorum!.. Günlerim sayılı, artık benim için bundan başka bir zevk kalmadı." Birkaç yıl önce Kendi suuduna şöyle atıfta bulunmuştu: "Ey Benim sadık sevdiklerim! Herhangi bir zamanda Arz-ı Akdes'te musibetli olaylar olursa, asla sıkılmayın ve üzülmeyin .Ne korkun, ne de kederlenin. Çünkü her ne olursa, Allahın Kelimesinin

yücelmesine ve Onun İlâhî kokularının yayılmasına sebep olacaktır." Son Levihlerinden birinde dostlarına şöyle öğüt vermişti: "Abdülbaha'nın şahsına bakmayın, çünkü o ergeç sizlere veda edecektir; hayır, gözlerinizi Allah'ın Kelimesine çevrin...Allahın sevdikleri öyle bir istikametle kıyam etmelidir ki, Abdülbaha'nın Kendi gibi yüzlerce can bir anda elem oklarına hedef olsa, hiçbir şey onların...Allahın Emrine hizmetlerini etkilememeli veya azaltmamalıdır."

Vefatından birkaç gün önce Amerikalı müminlere hitap eden bir Levhinde, bu dünyadan ayrılmak yolunda içinde sakladığı özlemini şöyle açığa vurmuştu: "Ben dünyadan ve onun halkından feragat ettim...Bu dünya kafesinde ürkmüş bir kuş gibi çırpınıyorum ve her gün Senin Melekûtuna uçmayı özlüyorum. Ya Bahaül Ebha! Bana fedakârlık kadehinde içir ve beni azat et." Suudundan altı aydan daha kısa bir süre önce, Hz.Bab'ın bir akrabasının onuruna indirdiği bir münacatta şöyle yazmıştı: "Ey Tanrım! Kemiklerim zayıfladı ve ak saçlar başımda parlıyor...artık ileri yaşa vardım, güçlerimi kaybettim...Bende Senin sevdiklerinin hizmetine kıyam edecek takat kalmadı...Ey Tanrı, Tanrım! Senin yüce eşliğine yükselmemi...ve Senin en büyük rahmetinin gölgesi altındaki senin lutuf Kapına varmamı çabuklaştır..."

Gördüğü rüyalarından, yaptığı konuşmalardan ve indirdiği Levihlerden, sonunun hızla yaklaştığı gitgide daha iyi anlaşılıyordu. Vefatından iki ay önce, ailesine gördüğü bir rüyayı anlattı: "Büyük bir caminin içinde, en içteki Kibleye dönük mübarek mekânda, İmam'ın yerinde duruyordum. Çok sayıda insanın camiye doluştuğunu gördüm. Daha, daha birçok başkaları da içeriye doldu ve arkamda saf saf dizildiler, büyük bir kalabalık oldu. Yüksek sesle ezan okumaya başladım. Birdenbire Bana camiden dışarı çıkma fikri geldi. Kendimi dışarda bulunca Kendi Kendime dedimki, 'Ne sebeple dışarı çıktım da namazda imamlık etmedim? Fakat önemi yok; Ben ezanı okuduğuma göre bu büyük cemaat kendiliklerinden namaz duasını okurlar.'" Birkaç hafta sonra, evinin bahçesindeki bir odada otururken, etrafındakilere bir başka rüyasını nakletti: "Bir rüya gördüm ve baktım Cemali Mübarek (Bahauallah) gelip Bana, 'Bu odayı yık' dedi." Orada bulunanların hiçbiri bu rüyanın manasını anlamadı, tâ ki kısa zaman sonra suud ettiğinde "oda" nın Onun bedeninin mabedi olduğu anlaşılana kadar.

28 Kasım 1921 gününün ilk saatlerinde, 78 yaşındayken vaki olan vefatından bir ay önce, Hz.Abdülbaha'nın, erkek kardeşinin vefatına yas tutan bir mümine hitaben buyurduğu neşe ve teselli verici kelimelerle bu

olaya sarahatle işaret etmişti. Yine vefatından iki hafta kadar önce sadık bahçıvanına söylediği sözler, sonunun yakın olduğunu bildiğini açıkça belirtiyordu: "O kadar yorgunum ki," demişti, "herşeyi terkedip uçmam gerektiği saat geldi. Yürüyemeyecek kadar yorgunum." Ve şöyle eklemişti: "Cemali Mübarek'ın son günlerinde, Behci'deki çalışma odasındaki sedire yayılan kâğıtları toplamakla meşgulken Bana döndü ve buyurdu: 'Onları toplamanın faydası yok, onları bırakıp kaçmalıyım.' Ben de işimi bitirdim. Daha fazla birşey yapamam. Bunun için artık bırakmalı ve ayrılmalıyım."

Hızlı Abdülbaha bu dünyadaki hayatının son gününe kadar çocukluk günlerinden beri alışageldiği şekilde aynı sevgiyi yüksek ve düşük herkesin üzerine serpmeye, aynı yardımı yoksullara ve ezilmişlere yapmaya, Babasının Emrinin hizmetinde ifa ettiği görevleri yürütmeye devam etti. Suudundan önceki Cuma günü, derin bitaplığına rağmen, camide Cuma namazına katıldı; namazdan sonra âdeti üzere yoksullara sadaka dağıttı; indirdiği son Levihleri dikte etti; güvendiği bir yardımcısının, o gün yapılması için ısrar ettiği evliliğini kutsadı; evinde dostlarının her zamanki toplantısına katıldı. Ertesi gün ateşi yükseldi; Pazar günü evinden çıkamadığı için bütün müminleri, Misakın İlânının yıldönümü vesilesiyle İranlı bir ziyaretçinin Hz.Bab'ın Türbesinde düzenlediği bir ziyafete gönderdi; aynı gün öğleden sonra, halsizliği arttığı halde şaşmaz nezaketi ve şefkati ile Hayfa Müftüsünü, Belediye Başkanını ve Emniyet Müdürünü kabul etti; ve o gece - ömrünün son gecesi-yatağına çekilmeden önce ailesindeki herkesin, ziyaretçilerin ve Hayfa'daki ahbabların tek tek sağlık haberlerini sordu.

Saat 1:15'te yataktan kalktı, odasındaki bir masadan su alarak içti ve tekrar yattı. Daha sonra, O'na bakmak için uyumamış olan iki kızından cibinliği kaldırmalarını istedi ve nefes almakta zorluk çektiğinden şikâyet etti. Getirilen çiçek suyundan biraz içtikten sonra tekrar yattı ve yiyecek teklifine açıkça şu cevabı verdi: "Ben giderken yemek yememi mi istiyorsunuz? Bir dakika sonra ruhu, nihayet Sevgili Babasının izzetiyle kucaklanmak ve O'nunla ebediyen birleşme zevkini tatmak üzere ebedî yuvasına doğru kanat açtı.

Böylesine anî ve böylesine beklenmedik suudunun haberi bir orman ateşi gibi şehre yayıldı, derhal telgrafla dünyanın uzak köşelerine ulaştı ve Hz.Bahau'llah'ın Doğu'daki ve Batı'daki müminleri topluluklarını kederden şaşkına çevirdi. Telgraf ve mektuplarla uzaktan yakından, yüksek

ve sıradan kişilerden yağın mesajlarda yaşlı ve teselli bulmaz bir ailenin bireylerine övgü, bağlılık, üzüntü ve acılarına katılma ifadeleri yer alıyordu.

Britanya Kolonileri Dış İşleri Bakanı Mr. Winston Churchill derhal Filistin Yüksek Komiseri Sir Herbert Samuel'e telgraf çekerek, "Majestelerinin Hükümeti adına Bahai toplumuna, acısına katılma ve taziyetlerinin bildirilmesi" için direktif verdi. Mısır Yüksek Komiseri Viscount Allenby, Filistin Yüksek Komiserine gönderdiği telgrafla, "Merhum Sir Abdülbaha Abbas Efendinin akrabalarına ve Bahai toplumuna, muhterem liderlerinin kaybindan duydukları acıya içten katıldığının " iletilmesini istedi. Bağdat'ta Bakanlar Konseyi, başbakan Seyyid Abdurrahman' a, "Hz. Abdülbaha'nın ailesinin acılarına katıldıklarını" bildirmesi için yetki verdi. Mısır Seferî Kuvveti Başkomutanı General Congreve, Filistin Yüksek Komiserine bir mesaj göndererek, "merhum Sir Abdülbaha'nın ailesine en derin taziyetlerinin bildirilmesini" rica etti. Filistin sabık Yüksek İdarecisi General Sir Arthur Money, üzüntüsünü, O'na karşı duyduğu derin saygı ve hayranlığı, Ailesinin kederini paylaştığını bildiren bir mektup yazdı, Oxford Üniversitesi öğretim üyelerinden seçkin bir kişi, ünlü bir profesör ve âlim, kendi ve eşi adına şunları yazdı: "Düşüncelerini daima yükseslere yönelmiş ve burada yüce bir hayat yaşamaya çalışmış bir Kişi için perdelerin ötesine daha dolu bir hayata geçmek ne kadar güzel ve mübarek olmalı."

"London Times", "Morning Post", "Daily Mail", "New York World", "Le Tempes", "Times of India", ve diğerleri gibi çeşitli dillerde ve ülkelerde yayınlanan birçok gazetede, beşerî kardeşlik ve barış Davasına böylesine eşsiz ve yok olmayacak hizmetler ifa etmiş Kişi için saygı dolu yazılar çıktı.

Yüksek Komiser Sir Herbert Samuel derhal bir haber göndererek, sonradan kendi yazdığı gibi, "O'nun inancına olan hürmetimi ve Şahsına karşı saygımı ifade etmek için" cenaze törenine şahsen katılmak istediğini bildirdi. Salı sabahı yapılan törenle - Filistin o güne kadar böyle bir cenaze töreni görmemişti ülkedeki her sınıf, din ve ırkı temsil eden en az onbin kişi katıldı. Daha sonra Yüksek Komiser bizzat şöyle tanıklık etti: "Toplanan büyük bir kalabalık O'nun ölümüne yeriniyor, aynı zamanda Hayatına seviniyordu." Zamanın Kudüs Valisi Sir Ronald Storros da töreni şöyle tasvir etmişti: "Bu törendeki mutlak sadeliğin izhar ettiğinden daha büyük bir toplu matem ve saygı ifadesini hiç görmemiştim."

Hız. Abdülbaha'nın naaşının konduğu tabut ebedi istirahatgâhına sevdiklerinin omuzlarında taşındı, tabutun önünde yürüyen kortejin başında Şeref Kıtası görevini yapan Şehir Emniyet Kuvveti geliyor, onları sırasıyla sancakları açılmış olarak şehrin Müslüman ve Hristiyan izci çocukları, Kuran'dan ayetler okuyan bir Müslüman İlahici grubu, Müftünün öncülüğünde İslâm toplumunun ileri gelenleri, Latin, Grek ve Anglikan papazları izliyordu. Tabutun arkasında ailesi efradı, Britanya Yüksek Komiseri Sir Herbert Samuel, Kudüs Valisi Sir Ronald Stross, Fenike Valisi Sir Stewart Symes, hükümet görevlileri, çeşitli memleketlerin Hayfa'daki konsolosluk mensupları, Filistinli Müslüman, Yahudi, Hristiyan, Dürzi erkân, Mısırlılar, Yunanlılar, Türkler, Araplar, Kürtler,Avrupalılar ve Amerikalılar erkek, kadın, çocuk yürüyorlardı. Bu uzun yaşlılar katarı, kederli yüreklerden kopan hıçkırıklar ve iniltiler arasında Kermil Dağının yamaçlarından Hız.Bab'ın Türbesine doğru ağır ağır tırmandı.

Mübarek tabut Türbenin doğudaki girişinin yakınında bir musalla taşına kondu ve o büyük kalabalık huzurunda, Hayfa Müftüsü de dahil, Müslüman, Yahudi ve Hristiyan dinlerini temsil eden dokuz kişi cenaze hitabelerinde bulundular. Bunlar bitince, Yüksek Komiser tabuta yaklaştı ve yüzü Türbeye dönük şekilde başını eğerek Hız.Abdülbaha'ya son saygı duruşunda bulundu, onu diğer hükümet görevlileri takip ettiler. Bundan sonra tabut Türbenin hücrelerinden birine taşındı ve Hız. Bab'ın naaşının bulunduğu yere bitişik bir mahzende hüznün ve ihtiramla ebedi istirahat yerine tevdi edildi.

Vefatını izleyen bir hafta boyunca her gün evinde elli ilâ yüz Hayfalı yoksula yemek çıkarıldı, yedinci günde din veya ırk ayırımı yapılmaksızın bin kadar kişiye mısır dağıtıldı. Kırkıncı gün anısına yapılan etkileyici bir tezekkür ayinine Hayfa'dan, Akkâ'dan ve Filistin'le Suriye'nin civar yörelerinden altı yüzden fazla kişi davet edildi; aralarında çeşitli dinler ve ırklara mensup memurlar ve önemli kişiler vardı. Aynı gün yüzden fazla fakir doyuruldu.

Toplanan misafirler arasında bulunan Fenike Valisi, Hız.Abdülbaha'nın anısına şu sözlerle son bir saygıda bulundu: "Sanıyorum ki burada bulunanların çoğunluğu Sir Abdülbaha hakkında, O'nun sokaklarımızda yürüyen vakur bedeni, nazik ve lutufkâr davranışı, küçük çocuklara ve çiçeklere sevgisi, yoksullara ve acılılara karşı cömertliği ve ilgisi hakkında açık bir görüşe sahibiz, O, öylesine yumuşak, öylesine sadeydi ki, Huzurunda O'nun aynı zamanda büyük bir hoca olduğu, yazıları

ve konuşmalarının Doğu'da ve Batı'da yüzlerce ve binlerce insana teselli ve ilham kaynağı olduğu neredeyse unutulurdu."

Böylece, Babasının Kendine bahşettiği makam sayesinde, din tarihinde bir eşi daha olmayan bir kurumun timsali olan bir Zatın misyonu, Bahauallah Devrinin Havarilik, Kahramanlık ve en haşmetli çağının son dönemlerini kapsayan bir misyon sona ermiş oldu.

O'nun vasıtasıyla ki, Bahai Zuhurunun bıraktığı, "mükemmel ve paha biçilmez Miras" ilân edildi, desteklendi ve korundu. O İlahi Vasıtanın O'na bahşettiği kudretin etkisiyledir ki, Allahın bebeklik çağındaki Dininin ışığı Batı'ya nüfuz etti, Pasifik Adalarına kadar yayıldı ve Avustralya kıtasının kıyılarını aydınlattı. O'nun kişisel girişimiyledir ki, Taşyıcısının hayat boyu mahpusiyet acısını tattığı Haber dışarıya ulaştı, niteliği ve maksadı, tarihinde ilk defa olarak, Avrupa'nın ve Kuzey Amerika kıtasının büyük şehirlerinde coşkulu ve temsili dinleyicileri önünde açıklandı. O'nun hiç gevşemiyen uyanıklığı sayesinde ki, elli yıldır gizlendiği yerden nihayet çıkarılan Hz.Bab'ın mübarek naaşı güvenlikle Kutsal Toprağa nakledildi ve Bizzat Hz.Bahauallah tarafından tayin edilen ve Huzuru ile kutsanan noktaya ebediyen ve lâıyk olduğu şekilde yerleştirildi. O'nun yürekli girişimleri sonucundadır ki, Bahai dünyasının ilk Mabedi Orta Asya'da Rus Türkistan'ında yükseldi ve O'nun devamlı teşviki ile ki daha geniş boyutlardaki benzer bir projeye girişildi ve Kuzey Amerika kıtasının göbeğindeki arazi O'nun tarafından vakfedildi. Görevinin başlangıcından itibaren O'nu izleyen destekleyici inayet ile ki, taht sahibi düşmanı hakir düşerek tozlara bulandı, Babasının Misakını bozanların başı bozguna uğradı ve Hz.Bahauallah'ın Osmanlı topraklarına sürgün edilmesinden beri Emrin kalbini hep tehdit eden tehlike kesinlikle ortadan kalktı. Talimatına göre ve Babası tarafından beyan edilen prensiplere ve konan yasalara uygun olarak, suudundan sonra kurulacak olan idari Düzenin resmen başlatıldığıının habercisi olan kurumlar ilk şekliyle biçimlendi ve kuruldu. Yazdığı risaleler, açıkladığı binlerce Levihler, yaptığı konuşmalar, çoğu Farsça, bir kısmı Arapça ve birkaçı Türkçe olarak gelecek kuşaklara bıraktığı münacatlar, şiirler ve tefsirlerle kendini gösteren yorulmak bilmez çabaları sonucunda Babasının Zuhurunun dokusunu teşkil eden yasa ve ilkeler berraklaştı, temel noktalar yeniden beyan edilip yorumlandı, akidelerine devamlı uygulama getirildi ve hakikatlarının geçerliliği ve vazgeçilmezliği tamamen ve alenen ortaya kondu. Dile getirdiği uyarılarla, maddeciliğe dalmış ve Tanrısını unutmuş umursamaz bir insanlık, hayatının düzenini altüst edecek tehlikeleri gördü ve yoldan çıkmışlıktaki ısrarının sonucu olarak, bugüne kadar beşer topluluğunun temellerini sarsmaya devam eden

dünya sarsıntısının ilk şoklarını yaşadı. Ve nihayet, üyelerinin toplu başarıları Kendi görevinin tarihine büyük bir revnak vermiş olan yürekli bir topluluğa verdiği emirlerle bir Planı harekete geçirdi. Bu Plan, resmen başlatılmasından az zaman sonra Avustralya kıtasının açılmasına vasıta oldu ve daha sonraki bir tarihte kraliyet ailesinden birinin kalbinin Babasının Dinine kazandırılmasına vesile teşkil etti. Bugün de içindeki güçlerin karşı konmaz açılışı ile bütün bir yüzyılın kayıtlarına yarasır bir sonuç olarak bütün Latin Amerika Cumhuriyetlerinde ruhani hayatın harikulade hızlanmasına sebep olmaktadır.

Böyle mübarek ve verimli bir misyonun seçkin özellikleri gözden geçirilirken, Hz. Bahauallah'ın Misakinin Merkezinin yanılmaz kaleminin kaydettiği kehanetler de unutulmamalıdır. Bunlar, Emrin karşı konulmaz ilerlemesinin Batı'da, Hindistan'da ve uzak Doğu'da Hristiyan, Budist ve Hindu dinlerinin yerleşmiş ruhban düzenleriyle karşılaştığı zaman meydana gelecek hamlenin şiddetini haber veriyordu. Bunlar, Amerika, Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarında ortodoks din zincirlerinin kırılmasıyla ortaya çıkacak çalkantıyı haber veriyordu. Bunlar, beni İsrail'in eski vatanlarına döneceğini, Sünniliğin kalesi Mısır' da Hz. Bahauallah'ın bayrağının dalgalanacağını; İran'da Şii mollaların güçlü nüfuzunun kırılacağını; Hz. Bahauallah'ın Emrinin dünya merkezinde Nakızların biçare kalıntılarına yüklenecek sefalet yükünü; muzaffer Emrin bir dağın yamaçlarında yükselteceği kurumların ihtişamını ve bunların Akkâ şehri ile çok yakından bağlantısı sonucunda gelecekteki Bahai topluluğunun ruhani ve idari makamlarının içinde muhafaza edildiği tek bir büyük metropol kurulacağını; uzak bir gelecekte Hz. Bahauallah'ın ana vatanında genel olarak halkın ve özel olarak hükûmetin sahip olacakları büyük şerefi; Kuzey Amerika kıtasında İsm-i Azam'ın topluluğunun; onlara tevdi edilen dünya görevinin ifasının doğrudan sonucu olarak işgal edeceği eşsiz ve kıskanılacak mevkii haber veriyordu. Nihayet bunlar, herşeyin toplamı ve doruğu olarak, "Allahın sancağının milletler arasında yükseleceğini" ve "bütün insanlar tek bir halk oldukları zaman" tüm insan cinsinin birleşeceğini haber veriyordu.

Bu görevin tanık olduğu büyük dünyadaki devrimci değişiklikler de sözü edilmeden geçilemez; bu değişikliklerin çoğu Hz. Bab Şiraz'da Kendi Elçiliğini beyan ettiği gece Kayyumul Esmâ'nın ilk bölümünde ifade edilen ve bilâhare Hz. Bahauallah'ın Sure-i Mülûk ve Akdes Kitabında dünya hükümdarlarına ve din liderlerine hitap ettiği mana yüklü pasajlarda takviye edilmiş olan uyarıların doğrudan sonucuydu. Portekiz Monarşisi ve Çin İmparatorluğunun cumhuriyet olmaları; Rus, Alman ve Avusturya

imparatorluklarının çökerek hükümdarların zillete düşmeleri; Nasireddin Şah'ın suikaste uğraması; Sultan Abdülhamid'in tahttan indirilmesi, Hz. Bahauallah hayatta iken Sultan Abdülaziz'in katli ve III. Napolyon'un dramatik düşüşü ile Üçüncü İmparatorluğun yıkılması, Papanın kendi kendini hapsedmesi ve papalığın dünyasal egemenliğinin fiilen sona ermesi ile başlayan felaketli sürecin daha sonraki aşamalarıdır denebilir. Hz. Abdülbaha'nın suudundan sonra aynı süreç, İran'da Kacar Hanedanının yıkılması, İspanya Monarşisinin devrilmesi, Türkiye'de hem Saltanatın hem Hilâfetin kaldırılması, Doğu'da Şii İslamın ve Hristiyan Misyonlarının bahtlarının hızla kararması, ve bugün Avrupa'daki taç sahiplerinin birçoğunun karşılaştığı acı kaderle hızlanacaktı.

Bu konuyla ilgili olarak, Hz. Abdülbaha'nın görevinin çeşitli aşamaları sırasında yalnız O'nun şahsına değil, Hz. Bahauallah'ın Dinine de saygı göstermiş olan seçkin ve bilgi sahibi kimselerin adlarını da zikretmeden geçemeyiz. Bu isimler arasında Kont Leo Tolstoy, Prof. Arminius Vambery, Prof. Auguste Forel, Dr. David Starr Jordan, Muhterem Başdiyakos Wilberforce, Balliol'dan Prof. Jowett, Dr. T.K. Cheyne, Oxford Üniversitesinden Dr. Estlin Carpenter, Viscount Samuel of Carmel, Lord Lamington, Sir Valentine Chird, Rabbi Stephen Wise, Mısır'lı Prens Muhammed Ali, Şeyh Muhammed Abdu, Mithat Paşa ve Hurşit Paşa'nın gösterdikleri saygı ve takdir Hz. Bahauallah'ın Dininin, Yüce Oğlunun parlak liderliğinde kaydettiği muazzam ilerlemeye şahadet eder; bu saygı takdirlerin etkisi, daha sonraki yıllarda, Kraliçe Victoria'nın torunlarından ünlü bir Kraliçenin, Hz. Bahauallah'ın Risalet görevini tanıdığına tanıklık eden ve gelecek kuşaklara miras bıraktığı tarihî, mükerrer ve yazılı şahadeti ile daha yükselmiştir.

Hz. Bahauallah'ın Misakının ışığını söndürmek için canla başla çalışan düşmanlarına gelince, çektikleri müstahak cezaları, daha eski bir dönemde yükselmekte olan bir Dinin ümitlerini kırmak ve temellerini yıkmak için alçakça uğraşanların kaderinden daha az çarpıcı olmadı.

Müstebit Nasireddin Şah'ın bir suikast sonucu katledilmesine ve arkasından Kaçar Hanedanının yıkılmasına yukarıda değinilmişti. Sultan Abdülhamid tahttan indirildikten sonra devletin mahpusu olarak gözlerden uzak ve küçük düşürücü bir hayata mahkum oldu, diğer hükümdarlarca küçümsendi ve kendi tabaası tarafından hakarete uğradı. Hz. Abdülbaha'yı çarmıha germeye ve Hz. Bahauallah'ın mübarek türbesini yerle bir etmeye azmetmiş olan Cemal Paşa, hayatını kurtarmak için ülkesinden kaçarak sığındığı Kafkaslarda bir Ermeni tarafından katledildi. Amansız husumeti

ve güçlü etkisi Emrin Yakın Doğu ülkelerindeki ilerlemesine ciddi zararlar vermiş olan entrikacı Cemalüddin Afgani iniş çıkışlarla, değişikliklerle dolu bir meslek hayatından sonra yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle, başarısız bir ameliyat sonucu dilinin büyük bir kısmı kesilmiş olarak acılar içinde öldü. Hz. Abdülbaha'nın kaderini mühürlemek için İstanbul'dan gönderilmiş olan bahtsız soruşturma Komisyonunun dört üyesinden her biri O'nun için tasarladıklarından aşağı kalmayan zilletlere uğradılar. Komisyon başkanı Arif Bey bir gece yarısı Jön Türklerin gazabından kurtulmak için gizlice kaçmaya çalışırken bir nöbetçi tarafından vurularak öldürüldü. Ethem Bey Mısır'a kaçmayı becerdi, fakat yolda uşağı tarafından soyuldu; sonunda Kahire Bahailerinden para yardımı istemek zorunda kaldı ve bu isteği reddedilmedi. Daha sonra yardım için başvurduğu Hz. Abdülbaha, müminlerden Kendi adına ona bir miktar para verilmesini istediye de adam birdenbire ortadan kaybolduğu için bu emir yerine getirilemedi. Diğer iki üyeden biri uzak bir yere sürgün edildi, öteki az zaman sonra koyu birsefalet içinde öldü. Hz. Bahauallah'ın Misakinin Baş Nakızı Mirza Muhammed Ali'nin elinde istekli ve güçlü bir âlet olan Akkâ Polis Müdürü kötü şöhretli Yahya Beyin beslediği tüm ümitler boşa çıktı, mevkiini kaybetti ve sonunda Hz. Abdülbaha'dan para yardımı istemek zorunda kaldı. İstanbul'da Abdülhamid'in tahttan indirildiği yıl aralarında Emrin heybetli düşmanları bulunan nazırlar ve diğer memurlar dahil, otuzbir devlet erkânı bir gün içinde tutuklanıp zindana atıldılar: bu, müstebit bir rejimi sürdürmede, Emri ve kurumlarını yoketmeye çalışmada oynadıkları rolün çarpıcı bir cezası oldu.

İran'da, ümitlerinin zirvesinde, kudretinin kemalinde bulunurken şaşılacak bir şekilde sahneden indirilen hükümdarlardan başka, aralarında Saltanat Naibi Celalüd Devle Kâmran Mirza, Atabek-i Azam Ali Asgar Han ve "Kurdun Oğlu" Mirza Ali Asgar Han da bulunan ve mazlum bir topluluğa yapılan baskılara faal olarak katılmış olan çok sayıda prens, nazır ve müçtehid teker teker itibarlarını kaybettiler, meçhuliyete yuvarlandılar, hain emellerine erişme ümitlerini kaybettiler, ve bazıları o kadar korktukları ve hararetle nefret ettikleri bir Dinin yükselişinin ilk belirtilerini görecek kadar yaşadılar.

Arz-ı Akdes'te İran'da ve Amerika Birleşik Devletlerinde, Hz. Bahauallah'ın Dininin Hristiyan ülkelerindeki hızlı ilerlemesini gören ve bazıları bundan ürken Vatralsky, Wilson, Richardson veya Easton gibi Hristiyan kilisesi temsilcilerinden bazılarının bu ilerlemeyi durdurmaya kalkıştıklarını gördüğümüzde; ve bu kişilerin nüfuzunun son zamanlarda devamlı olarak zayıfladığına, kudretlerinin azaldığına, saflarının

bozulduğuna ve Avrupa'da, Orta Doğu'da ve Doğu Asya'daki eskiden kalma misyon ve kurumlarından bazılarının dağıldığına tanık olduğumuzda; bu zayıflamayı çeşitli Hristiyan ruhban düzenlerinin Hz. Abdülbaha'nın görevi sırasında, Kendini Hz.İsa'nın vaaadinin gerçekleşmesi ve O'nun Bizzat dua ettiği ve haber verdiği Melekûtun kurucusu olduğunu iddia eden bir Dinin inananlarına ve kurumlarına karşı başlattıkları muhalefete yoramaz mıyız?

Ve nihayet, İlâhi Misakın doğuşundan, hayatının sonuna kadar Hz. Abdülbaha' nın sözü edilen düşmanlarını hareket ettiren nefretten çok daha amansız bir nefret göstermiş olan, bunların hepsinden daha büyük bir enerjiyle O'nun aleyhine entrikalar kuran, Babasının Dininde dış düşmanların yaptığından çok daha üzücü bir utanç getiren bir adam, yoldan çıkardığı ve teşvik ettiği rezil bir nakızlar grubu ile birlikte, Mirza Yahya ve yandaşları gibi, kötü emellerinin boşa çıktığını, ümitlerinin yokolduğunu, gerçek amaçlarının ortaya çıktığını ve eski şeref ve izzetinin tamamen kaybolduğunu görmeye mahkûm oldu. Kardeşi Mirza Ziyauallah genç yaşta öldü; kuklası Mirza Aga Can üç sene sonra o kardeşin ardından mezara girdi; baş yordakçısı Mirza Bediullah davasına ihanet ederek kötü davranışlarını imzasıyla ilân etti, fakat sonra yeniden onunla birleşti ama kendi kızının utanç verici davranışları sonucunda ondan uzaklaştı. Mirza Muhammed Ali'nin üvey kardeşi Furugiye kanserden öldü, kocası Seyyid Ali, oğulları yanına varamadan bir kalp krizinden öldü, bu oğullarının en büyüğü daha sonra ömrünün en parlak çağında aynı akıbete uğradı. Kötü şöhretli Nakızlardan Muhammed Cevad Kazvini sefalet içinde yokoldu. Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesinde şahadet ettiği gibi, Misakın Merkezinin katledilmesinden medet uman ve babası tarafından İbrahim Hayrullah ile işbirliği yapmak için Amerika'ya gönderilen Şuaullah, bu şerefsiz görevden süngüsü düşmüş ve eli boş olarak geri döndü. Mirza Muhammed Ali'nin İran'daki en becerikli yordakçısı Cemal Burucerdi öldürücü ve iğrenç bir hastalığın kurbanı oldu; Hz.Abdülbaha'ya ihanet ederek Nakızlara katılan Seyyid Mehdi Dahaci Unutulmuş ve yoksul olarak öldü, karısı ve iki oğlu onu takip ettiler; İran, Hindistan ve Mısır'da Baş Nakızı temsil eden Mirza Hüseyin Ali Cahrumi, Mirza Hüseyin Şirazi Hurtumi ve Hacı Muhammed Hüseyin Keşani görevlerinde tamamen başarısız kaldılar; isyan bayrağını Amerika Birleşik Devletlerinde yirmi yıl boyunca taşıyan ve yazılı olarak Hz. Abdülbaha'yı, O'nun "sahte öğretilerini, Bahailiği yanlış temsilini, iki yüzlülüğünü" kınayan ve Amerika seyahatini "Allahın Emri" için bir "ölüm darbesi" olarak lekeleyen muhteris ve mağrur İbrahim Hayrullah, bu ifadelerinden az sonra, kurucularını kendinin Emre inandırdığı bir toplumun bütün üyeleri tarafından terkedilmiş ve hor görülüş olarak, son yıllarında

yetkisini söküp atmaya ant içtiği Hz. Abdülbaha'nın kabul edilmiş yükselişinin artan delillerine tanık olan bir ülkede ölüp gitti.

Hız. Bahauallah'ın Misakının baş nakızını açıkca destekleyenlere veya görünürde Hız. Abdülbaha'yı destekler görünüp gizlice ondan yana olanlara gelince, bazıları zamanla pişman olup affedildiler; bazıları hayal kırıklığına uğrayıp inançlarını tamamen yitirdiler; birkaçı mürted oldu ve gerisi dağılıp gitti; sonunda onu bir avuç akrabası dışında yalnız ve desteksiz bıraktılar. Hız. Abdülbaha'nın yüzüne karşı küstahça O'ndan daha fazla yaşayacağına garantisi olmadığını söyleyen bu kişi, Hız. Abdülbaha'dan sonra yirmi yıla yakın ve kendi davasının tamamen iflâs ettiğini görecektedir, bir zamanlar kalabalık taraftarları arasında yaşadığı bir konağın duvarları içinde sefil bir hayat sürdü; Hız. Abdülbaha'nın suudundan sonra budalaca sebep olduğu bir kriz yüzünden, Babasının Türbesine resmen muhafız olması devlet makamları tarafından kabul edilmedi; birkaç yıl sonra ihmali yüzünden, viran olmuş olan o konaktan çıkmak zorunda kaldı; vücudunun yarısı felç oldu, ölümünden önce aylarca acılar içinde yattı ve mahalli bir Müslüman mabedinin yakınında İslâm adetlerine göre gömüldü; mezarında bugüne kadar hâlâ bir taşı bile bulunmaması; ileri sürdüğü iddiaların boşluğunu, düştüğü şerefsizliğin derinliğini ve amellerinin lâıyk olduğu mücazatın şiddetini göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ DÖNEM

BAHAİ DİNİN KURUMLAŞMA ÇAĞININ BAŞLANGICI

1921 - 1944

BÖLÜM XXII

İDARİ DÜZENİN YÜKSELİŞİ VE KURULUŞU

Hız. Abdülbaha'nın suudu ile, başlangıcı O'nun doğumu ile aynı zamana rastlayan Bahai Devrinin birinci yüzyılının dörtte üçünden fazlası tamamlanmış oldu. Hız. Bab'ın ilan ettiği Dinin ışığı yetmişyedi yıl önce Şiraz ufuklarından yükselmiş ve İran semalarından parlayarak, halkı çağlar boyu kaplayan karanlığı aydınlatmıştı. O ışığın önemine kulak asmayan ve şaşaasına gözleri kapalı kalan devletin, din adamlarının ve halkın hep birlikte katıldıkları görülmemiş vahşette bir kan dalgası onun ihtişamının parlaklığını neredeyse doğduğu topraklarda söndürecekti. O Dinin bahtının en karanlık saatinde Hız. Bahauallah Tahran'da hapisshanedede bulunduğu sırada

onun hayatını yeniden canlandırmaya çağrılmış ve nihai maksadını gerçekleştirmekle görevlendirilmişti. Bağdat'ta, o Elçiliğin ilk haberi ile ilânı arasında geçen on yılın sonunda O, Hz. Bab'ın cenin halindeki Dininin içinde saklı bulunduğu Esrarı zahir ve verdiği meyveyi ifşa etmişti. Edirne'de hem Babi Dininin hem de daha önceki Dinlerin Mev'udu olan Hz. Bahau'llah'ın Mesajı insanlığa ilân edilmiş ve meydan okuyan sesi Doğu'da ve Batı'da dünyaya hükmedenlere duyurulmuştu. Akkâ hapishane kalesinin duvarları arkasında Allah'ın yeni doğan Zuhurunun Taşiyıcısı, Kendi Dünya Düzeninin dokusunu teşkil edecek olan yasaları koymuş ve ilkeleri getirmişti. Ayrıca suudundan önce, temellerini teşkil edecek ve kurucularının birliğini koruyacak olan Misakı kurmuştu. En Büyük Oğlu ve Misakının Merkezi Hz. Abdülbaha, bu eşsiz ve kudretli Vasıta ile donanmış olarak, Babasının Dininin sancağını Kuzey Amerika kıtasında yükseltmiş, Batı Avrupa, Uzak Doğu ve Avustralya'daki kurumları için zaptedilmez bir temel kurmuştu. Eserlerinde, Levihlerinde ve hitabelerinde gelecekteki İdari Düzenin ilkelerini açıklamış, yasalarını yorumlamış, doktrinini genişletmiş ve temel kurumlarını kurmuştu. Rusya'da ilk İbadet Evini yükseltirken, Kermil Dağı yamaçlarında Emrin Müjdecisine lâyık bir Türbe inşa ederek kendi elleriyle oraya yerleştirmişti. Avrupa'nın birkaç şehrine ve Kuzey Amerika kıtasına yaptığı seyahatlerinde Hz. Bahau'llah'ın Mesajını Batı'lı halklara tebliğ etmiş ve Allah'ın Emrinin itibarını daha önce görülmedik derecede yükseltmişti. Son olarak da, hayatının akşamında, İlâhi Plan Levihlerini açıklayarak Kendi büyüttüğü, öğrettiği ve yetiştirdiği bir topluluğa talimatını vermişti; bu Plan gelecek yıllarda o topluluğun üyelerinin dünyanın beş kıtasında Emrin ışığını yaymalarını ve idari kurumlarını kurmalarını sağlayacaktı.

Şiraz'da doğup Tahran'da yeniden kıvılcımlanan, Bağdat ve Edirne'de alevlenen, Batı'ya taşınan ve şimdi beş kıtanın kenarını aydınlatan o ölmez, o dünyaya can veren Ruhun, yayılan enerjilerine yön verecek ve büyümesini harekete geçirecek kurumlarda cisim bulmasının zamanı artık gelmişti. Emrin doğup yükselmesine tanık olan Çağ artık kapanmıştı. Bahau'llah Devrinin Kahramanlık Dönemi, Havarilik Çağı, Kurucularının yaşadığı, hayatına can geldiği, en büyük kahramanlarının mücadele edip şehadet şerbetini içtiği ve el değmemiş temellerinin kurulduğu o ilkel dönem, ihtişamıyla bugünün ve yarının zaferlerinin ne kadar parlak da olsa rekabet edemeyeceği o dönem, görevi yeni doğan Mesajın tohumunun olgunlaşmakta olduğu Çağ ile onun çiçeklendiğini ve nihayet meyve verdiğini görececek günler arasında bir bağ olarak görülebilecek Kişinin vefatı ile artık sona ermişti.

Şimdi o Devrin yapılanma Dönemi, Demir Çağı başlıyordu; bu çağda Hz. Bahauallah'ın Dininin mahallî, millî ve milletlerarası kurumları biçimlenecek, gelişecek ve tamamen kuvvetlenerek üçüncü dönemi hazırlayacaktı. Bu üçüncü ve son Dönem, Allah'ın beşeriyete en son Zuhurunun nihai meyvesini - olgunlaşması bir dünya medeniyetinin kurulmasını ve Bizzat Hz.İsa tarafından vaad edilen Pederin dünyadaki saltanatının resmen başlamasını temsil edecek meyveyimuhafaza eden, bütün dünyayı kucaklayan bir Düzenin ortaya çıkması mukadder olan Altın Çağ olacaktır.

Bu Dünya Düzenine, Hz. Bab Azerbeycan dağlarında kalebent iken, Babi Devrinin Ana Kitabı olan Farsça Beyanda sarahatle atıfta bulunmuş, gelişini ilân etmiş ve Görevini Kendinin müjdelediği Hz.Bahauallah'ın ismi ile ilişkilendirmişti. "Ne mutlu Ona ki, " diyor üçüncü Vahid'in onaltıncı bölümündeki dikkate değer beyanında, "nazarını Bahauallah'ın Nizamına diker ve Rabbi'na şükreder! Çünkü o mutlaka zahir olacaktır..." Bu aynı Dünya Düzenine, daha sonraki bir zamanda, o Düzenin işleyişini yönetecek yasa ve ilkeleri getiren Hz. Bahauallah, Kendi Dininin Ana kitabı olan Akdes Kitabında şöyle atıfta bulunuyor: "Bu En Büyük Düzenin titreşimlerinin etkisiyle dünyanın dengesi bozulmuştur. Eşini ölümlü gözlerin görmediği bu emsalsiz, bu harika sistem vasıtasıyla insanlığın düzenlenmiş hayatı devrime uğramıştır." Onun özelliklerini, en büyük Mimarını Hz. Abdülbaha Vasiyetnamesinde çizmiştir ve şimdi ilk kurumlarının temelleri, O'nun vefatından sonra Doğu'daki ve Batı'daki taraftarlarınca Bahai Dininin içinde yaşadığımız Kurumlaşma Çağında kurulmaktadır.

Böylece, birinci Bahai yüzyılının yirmiüç senesi, Emrin Kurumlaşma Çağının başlangıç aşaması, Bahai Dininin kemale ermesine şahit olacak Altın Çağda kurulacak olan gelecekteki Bahai Dünya Topluluğunun kurumlarının üzerinde yükseleceği İdari Düzenin doğuşu ve kuruluşu ile özdeş tutulacak bir geçiş Çağı olarak görülebilir. Bu İdari Düzeni vücuda getiren, hatlarını çizen ve sürecini başlatan Berat, Hz. Abdülbaha'nın gelecek kuşaklara en büyük mirası, Zihninden doğan en parlak eser, Babasının Dininin bölünmez unsurlarını teşkil eden üç çağın devamlılığını sağlayacak en güçlü araç olan Vasiyetnamesinin Kendidir.

Hz.Bahauallah'ın Misakı sırf O'nun Vasiyetnamesinin ve maksadının doğrudan işlemesiyle kurulmuştur.Öte yandan Hz.Abdülbaha'nın Vasiyetnamesi,Allah'tan gelen bir dinin güçlerini yaratan kişi ile O'nun tek Yorumcusu tayin edilen ve mükemmel örneği olarak tanınan kişi

arasındaki mistik ilişkidir doğmuş kabul edilebilir. Bu çağda Allah'ın Şeriatının Yaratıcısı tarafından serbest bırakılan yaratıcı enerjiler, O'nun yanılmaz Tefsircisi seçilen Kişinin zihninde icra ettiği etkilerle, geniş sonuçlarını bugünkü kuşağın, aradan geçen yirmüç yıla rağmen hâlâ tam kavramaktan aciz kaldığı o Belgeyi vücuda getirmiştir. Eğer doğru değerlendirebilirsek, bu Belge, ne onun yaratılması için itici kuvveti sağlayan kişiden, ne de onu doğrudan doğruya tasavvur eden Kimseden ayrı düşünülebilir. Bahai Zuhurunun Kurucusunun maksadı, daha önce de belirtildiği gibi, Hz. Abdülbaha'nın zihnine öyle nüfuz etmiş, Ruh, O'nun varlığına öylesine girmişti ve maksatları ve şaikleri birbirleriyle öylesine harmanlanmıştı ki, birincinin getirdiği doktrini ikincinin görevine ilişkin enyüce eylemden ayrı tutmak, Emrin en temel gerçeklerinden birini reddetmekle aynı anlama gelirdi.

Şurası bilinmelidir ki, bu tarihi Belge ile kurulan İdari Düzenin, kaynağı ve niteliği dolayısıyla, dünyanın din sistemlerinin tarihinde bir eşi daha yoktur. Hz. Bahauallah'tan önce hiçbir peygamberin, hatta Kitabında İslam Dininin yasaları ve nizamları açıkça konmuş olan Hz. Muhammed'in dahi, Hz. Bahauallah'ın öğretilerinin yetkili Yorumcusu tarafından kurulmuş bulunan İdari Düzenle mukayese edilebilir bir şeyi yetkiyle ve yazılı olarak kurmadığı kesinlikle söylenebilir. Bu Düzen, Kurucusunun formüle ettiği idari prensiplerle, kurduğu kurumlarla ve Emrin Velisine tanıdığı yorum hakkı ile, daha önce hiçbir dinde görülmedik şekilde, içinden geldiği Dini bölünmelerden korumaya yöneliktir ve koruyacaktır. Onun işlemlerini yöneten prensip, teokratik olsun veya olmasın, insanî kurumların yönetimi için insan zihninin yarattığı hiçbir sisteminkine benzemez. Hz. Bahauallah'ın Dininin İdari Düzeninin ne teoride ne de pratikte, şimdiye kadar insanların tanık olduğu hiçbir tip demokratik hükümet şekline, hiçbir otokrasi sistemine, hiçbir saf aristokratik düzene veya ister Yahudi, ister Hristiyan, ister İslâm, çeşitli teokrasilerin hiçbirine uygun olduğu söylenemez. Yapısı içinde, laik hükümetlerin kabul edilmiş üç şeklinin herbirinde mevcut bazı unsurlar mevcuttur, bunların herbirinin yaratılışında bulunan birtakım kusurlardan arınmıştır ve esas itibarıyla üzerinde kurulu bulunduğu İlâhi hakikatlerin bütünlüğünü hiçbir şekilde bozmadan herbirinde kuşkusuz mevcut bulunan hayırlı gerçekleri kendinde toplamıştır. İdari Düzenin Velisinin kullandığı irsî yetkisi, Kutsal Yazıları yorumlama hakkının sırf ona ait olması; Umumi Adalet Evinin güçleri ve hakları, ve Akdes Kitabında açıkça belirtilmeyen hususlar üzerinde hüküm verme hakkının yalnız Adalet Evine verilmesi; üyelerine, temsil ettiklerine karşı sorumluluktan ve onların görüşlerine, inançlarına ve duygularına göre davranmak yükümlülüğünden bağımsızlık tanıyan hüküm; dünya çapındaki

Bahai toplumunun tek yasama organı olan Heyetin inanlar topluluğu tarafından serbest ve demokratik şekilde seçilmesini öngören belirgin hükümler, hepsi bir arada, Hz. Bahau'llah'ın Zuhuruyla özdeşleşen Düzeni mevcut beşeri yönetim sistemlerinin hepsinden farklı kılan özellikler arasındadır.

Bu İdari Düzenin doğuşunda ve yirmiüç yıllık işleyişi boyunca, onun niteliğine iftira eden veya alay eden ve kötülleyen, yahut ilerlemesini durdurmaya yeltenen, veya taraftarlarının saflarında bölünme yaratmaya uğraşan Doğu'daki ve Batı'daki iç ve dış düşmanları, bu hain maksatlarına eremediler. Mısır'da kuruluşunun ilk yıllarında bu Düzenin yerine, kendi kısa görüşü ile düşünüp desteklediği "Bilimsel Toplumu" koymaya çalışan bir Ermeni bu çabasında tamamen başarısız kaldı. Yarattılmasının temeli olan Beratin gerçek olmadığını göstermek için ABD ve İngiltere'de gayretle uğraşan dalâlete düşmüş bir kadının tahrikleri ve hatta Filistin hükümet makamlarını bu meselede resmî bir tavır almak için ikna etmeye çalışması - ki bu isteğinin terslendiğini esefle görmüştü - ve aynı kadının acıklı bir şekilde yoldan çıkardığı Almanya'daki Emrin ilk öncü ve kurucularından birinin Emirden yüz çevirmesi, hiç etkili olmadı. Aynı dönemde İran'da utanmaz bir dönmenin sadece o Düzeni boğmaya değil, onu doğuran Dini de yıkmaya yönelik hayasız çabalarıyla yazıp dağıttığı ciltler de aynı akibete uğradı. Hz. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesi açıklanınca başta Mirza Bediullah olmak üzere, Bahai dünyasının en mübarek mahallinin korunmasını, tayin edilmiş Vasisinin elinden koparıp almaya kalkışan geride kalan Nakızların entrikaları da boşa çıktı ve itibarlarını biraz daha yitirdiler. Hristiyan ve gayri Hristiyan ülkelerde Ortodoks Hristiyanlığın bazı taraftarlarının aynı Düzenin temellerini yıkmak ve çizgilerini çarpıtmak amacıyla başlattıkları saldırıların gücü onun taraftarlarının sadakatini sarsmaya veya onları yüksek maksatlarından saptırmaya yetmedi. Hz. Bahau'llah'ın vahiy kâtibinin çarpıldığı cezadan ve kendi Efendisinin Doğu'da ve Batı'daki bazı kâtip ve tercümanlarının akıbetlerinden ders almayan Hz. Abdülbaha'nın sabık kâtiplerinden birinin, o Düzene hayat veren ölümsüz vesikanın amacını saptırmak ve temel hükümlerini geçersiz kılmak için giriştiği ve halen devam etmekte olan rezil ve sinsî manevraları bile onun kurumlarının Kurucusunun tesbit ettiği yolda yürümekten alıkoyamadı ve onun emin, uyanık ve yürekli taraftarlarının safında bir bölünmeye uzaktan dahi benzeyen bir şeyi başaramadı.

Hz. Abdülbaha tarafından imzalanıp mühürlenene, tamamıyla Kendi eliyle yazılan, ilk bölümü Akkâ kalesindeki mahpusiyetinin en karanlık dönemlerinden birinde vücuda getirilen, o Düzeni kuran Belge, gelecekteki

bir dünya medeniyetinin Beratı ki, bazı özellikleri itibarıyla Akdes Kitabı gibi bir büyük Kitabın eki ve tamamlayıcısı sayılabilir, Hz. Bahauallah'ın Dinine iman edenlerin temel inançlarını kesin ve kuşkusuz olarak ilân eder; şüphe götürmeyen bir dille Hz. Bab'ın görevinin çifte niteliğini izhar eder; Bahai Zuhurunun Kurucusunun makamını tam olarak ifşa eder; "bütün başkalarının O'nun kulu olduğunu ve O'nun emriyle amel eder olduğunu" beyan eder; Akdes Kitabının önemini ifade eder; miras yoluyla geçen bir makam olarak, Velayet kurumunun temel işlevlerini tesbit eder; Umumi Adalet Evinin seçim usullerini temin, genişliğini ve o kurumla ilişkisini tarif eder; Allah'ın Emrinin Ellerin yükümlülüklerini ve sorumluluklarını emreder; ve Hz. Bahauallah tarafından kurulan yıkılmaz Misakın erdemlerini sena eder. Ayrıca bu Vesika Hz. Bahauallah'ın Misakın destekleyenlerin cesaret ve sebatını över; tayin edilmiş Misakın Merkezinin çektiği acıları uzun uzun anlatır; Mirza Yahya'nın aşağılık davranışını ve Hz. Bab'ın uyarılarına kulak vermediğini hatırlatır; bir dizi suçlama ile Mirza Muhammed Ali'nin ihanet ve isyanını, oğlu Şuaullah ve kardeşi Mirza Bediullah'ın yordakçılığını açıklar; topluluktan uzaklaştırıldıklarını yeniden teyid eder ve bütün ümitlerinin hüsrana uğrayacağını haber verir; Afnan'ı (Hz. Bab'ın akrabaları), Emrin Elleri ve Hz. Bahauallah'a inananlar topluluğunun hepsini, O'nun Dinini öğretmek, uzaklara kadar yayılmak, yorulmadan çalışmak ve Hz. İsa'nın havarilerinin kahramanlığını örnek almak için kıyama davet eder; onları Nakızlarla ilişkide bulunmanın tehlikelerine karşı uyarır ve Emri samimiyezsiz ve ikiyüzlü kişilerin saldırılarından korumalarını emreder; inandıkları Dinin evrenselliğini davranışları ile göstermelerini ve yüksek ilkelerinin hakkını vermelerini öğütler. Aynı Belgede Yazarı, Akdes Kitabında tesis edilmiş olan Hukukullah'ın (Allah'ın Hakkı) önemini ve maksadını açıklar, bütün âdil hükümdarlara karşı itaat ve sadakat tavsiye eder; şehadet özlemini belirtir, düşmanlarının nedameti ve mağfireti için dualarını dile getirir.

Böylesine önemli bir Belgenin Yazarından gelen çağırığa uyan; yüksek görevlerinin bilincinde olan; Hz. Abdülbaha'nın beklenmedik ve ani suudunun yarattığı şokla harekete geçen, İdari Düzenin Mimarı olan O'nun kendilerine emanet ettiği Planla kılavuzlanan; onun büyüyen gücünü kıskanan ve emsalsiz önemine gözleri kapalı kalan hainlerin ve düşmanların saldırılarından yılmayan, Doğu'ya ve Batı'ya yayılmış Bahai toplulukları, gelecek nesillerin, geçmişteki bütün dinlerin mev'udu ve taçlanan ihtişamı olarak alkışlayacakları Dünya Düzenine dönüşecek şekilde tasarlanan, dünyayı kucaklayan İdari Düzenin temellerini kurarak kurumlaşma Çağını başlatmak için berrak bir görüş ve şaşmaz bir kararlılıkla ayağa kalktılar. Devamlı genişleyen bir topluluğun birliğini korumak ve işlerini verimli bir

şekilde yönetmek için öngörülen idari mekanizmanın kurulması ve sağlamlştırılması ile yetinmeyen Hz. Bahauallah'ın Dininin müminleri, Hz. Abdülbaha'nın suudunu takip eden yirmi yıl içinde, kendi davranışları ile o Dinin bağımsız niteliğini göstermeye, sınırlarını daha genişletmeye ve inanıp desteklediklerini ikrar edenlerin sayısını çoğaltmaya karar verdiler.

Bu üç yönlü çaba içinde, Hz. Abdülbaha'nın suudundan birinci Bahai yüzyılının sonuna kadar Amerikan Bahai toplumunun oynadığı rolün Emrin bütün dünyadaki gelişmesine muazzam bir hız kazandırdığını, Hz. Abdülbaha'nın bu toplumun üyelerine karşı olan güvenini haklı çıkardığını, onların geleceği hakkındaki yüksek övgülere ve sıcak ümitlere lâıyk olduğunu belirtmek gerekir. Gerçekten, bu toplumun üyelerinin, Bahai idari kurumlarının kurulmasında ve pekiştirilmesindeki etkisi o kadar ağır basmıştı ki, ülkelerinin Hz. Bahauallah'ın tasavvur ettiği ve Misakinin Merkezi tarafından kurulan İdari Düzenin beşiği olarak tanınmasını hakketmişlerdir.

Bu konuyla ilgili olarak hatırlamak gerekir ki, Hz. Abdülbaha'nın vefatından sonra artık resmen kurulacak olan bu idari Düzenin genişliği ve çalışmasının açıklanmasına ilişkin ön adımlar Hz. Abdülbaha, hattâ suudundan önceki yıllarda Hz. Bahauallah tarafından atılmıştı. Onun İran'daki bazı seçkin müminleri "Emrin Elleri" olarak tayin etmesi; Hz. Abdülbaha'nın Doğu'da ve Batı'daki ileri gelen Bahai merkezlerinde Mahalli Ruhani Mahfilleri ve meşveret heyetlerini (danışma kurullarını) kurması; Amerika Birleşik Devletlerinde Bahai Mabedi Derneğinin teşekkülü; Bahai faaliyetlerinin geliştirilmesi için mahalli fonların tesisi; Emre ve gelecekteki kurumlara tahsis edilen taşınmaz malların satın alınması; Bahai literatürünün dağıtılması için yayın derneklerinin kurulması; Bahai dünyasının ilk Maşrikül Ezkârının bina edilmesi; Kermil Dağında Hz. Bab'ın Türbesinin inşası; gezici mübelliğler ve ziyaretçilerin kalması için misafirhanelerin yapılması, Emrin Kahramanlık Çağının bitiminden hemen sonra bütün Bahai dünyasında kalıcı ve sistematik olarak kurulacak olan kurumların ilk habercileri sayılabilir.

Hz. Bahauallah'ın Dininin İdari Düzeninin çizgilerini belirten o İlahi Beratin hükümleri müminlere açıklanır açıklanmaz, onlar Emrin kahramanlarının, azizlerinin ve şehitlerinin hayatlarıyla kurulmuş olan temellerin üzerinde İdari kurumların çerçevesinin ilk kademesini yükseltmeye koyuldular. İlk adım olarak, gelecekte o kudretli yapının sütunlarını taşıyacak olan geniş ve sağlam bir kaide bina etmek gerektiğinin bilincine vararak; bu sütunlar sıkıca kurulduktan sonra, ileride bütün binayı

taçlandırarak son üniteyi, kubbeyi taşıyacaklarının tamamen farkında olarak; Nakızların Arz-ı Akdes'te yarattıkları krizle veya münafıkların Mısır'daki kıskırtmalarının sebep olduğu karışıklarla, veya Şii toplumunun Bağdat'ta Hz.Bahaullah'ın evine el koymalarından ortaya çıkan huzursuzluklarla, veya Rusya'da Emrin karşısına dikilen tehlikelerin artmasıyla, yahut Amerikan Bahai toplumunun ilk faaliyetlerinin, onların maksadını tamamen yanlış anlayan bazı çevrelerin küçümseme ve alayları ile karşılaşmasıyla yollarından çevrilmeden, ilahi kaynaklı bir Düzenin öncü kurucuları tam bir birlik içinde ve görüşleri, âdetleri ve dilleri arasındaki büyük farklılıklara rağmen, sıradan müninler tarafından seçilen kendi mahalli heyetlerini kurup sağlamlaştırmak,ve uzaklara kadar yayılmış olan Emre inananların faaliyetlerini yönetmek, koordine etmek ve genişletmek gibi çift yönlü bir görevi üstlendiler. İran'da, Amerika Birleşik Devletlerinde, Kanada Dominyonunda, Britanya Adalarında, Fransa, Almanya, Avusturya, Hindistan,Burma, Mısır, Irak, Rus Türkistanı, Kafkaslar, Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika, Türkiye, Suriye, Filistin, Bulgaristan, Meksika, Filipin Adaları, Jamaika, Kosta Rika, Guatemala, Honduras, San Salvador, Arjantin, Uruguay, Şili, Brezilya, Ekvator, Kolombiya, Paraguay, Peru, Alaska, Küba, Haiti, Japonya, Hawaii Adaları, Tunus, Porto Riko, Belucistan, Rusya, Ürdün, Lübnan ve Habeşistan'da, uzun zamandır baskı ve zulüm gören bir Dinin yükselmekte olan Düzeninin temellerini teşkil eden bu heyetler yavaş yavaş kuruldu. Zamanla kendilerini Bahai Zuhurunun Sahibi tarafından bahşedilen kalıcı ve daha iyi tanımlayıcı "Adalet Evleri" ünvanına dönüşecek olan "Ruhani Mahfiller" adı verilen; dokuz veya daha çok reşit müminin ikamet ettiği her şehir, kasaba ve köyde istisnasız olarak kurulan; her yıl en büyük Bahai bayramının ilk gününde kadın, erkek bütün reşit müminler tarafından doğrudan seçilen; fiil ve kararlarından dolayı seçmenlerine karşı sorumlu bulunmaktan çıkaran bir yetki ile donatılan; Hz.Bahaullah'ın ilân ettiği ve sonuç itibariyle kurulacak olan "En büyük Barış"ın saltanatını ancak o getirecek olan; "En Büyük Adaletin" hükümlerini her hal ve şart altında izlemeye ant içmiş olan; her zaman kendi yetki sınırları içindeki topluluğun iyiliği için çalışmakla, plan ve faaliyetlerden onlara bilgi vermekle ve önerilerde bulunmaları için çağrıda bulunmakla yükümlü olan; her türlü liberal ve insani hareketlerle ilişki kurarak Dinlerinin evrenselliğini ve kapsamlılığını göstermek hususundaki çok önemli görevlerinden haberdar bulunan; ister dini ister din dışı olsun her türlü hizipçi örgütten tamamiyle uzak kalan; yıllık olarak seçilen, kendilerine karşı sorumlu bulunan ve herbirine inceleme ve eylem için Bahai faaliyetlerinden belirli bir alanda görev verilmiş olan komitelerden yardım gören; bütün inananların gönüllü olarak katkıda buldukları mahalli fonlarla desteklenen ve Hz.

Bahaullah'ın Dininin temsilcileri ve eminleri olan, sayıları şimdiki halde birkaç yüz olan ve üyeleri dünya çapındaki Bahai topluluğunu teşkil eden çeşitli ırklara, inançlara ve sınıflara mensup bulunan bu Mahfiller son yirmi yıldaki başarıları sayesinde, Bahai toplumunun başta gelen enerji kaynağı ve onun idari yapısının en sağlam temeli olarak görülmeye hak kazandıklarını isbat etmişlerdir.

Hız. Bahaullah Akdes Kitabında buyuruyor: "Allah'ın takdirine göre, her şehirde bir Adalet Evi teşkil edilmeli ve onda Baha sayısında (9) müşavirler toplanmalı, ve bu sayıda fazla olursa ziyarı yoktur. Onlar insanlar arasında Rahimin eminleri olmalı ve kendilerini dünyada yaşayan herşey için Allahın tayin ettiği bekçiler olarak görmeli. Onlar, birlikte meşveret etmekle ve Allah'ın kullarının iyiliğini, O'nun hatırı için, tıpkı kendi iyiliklerini gözetir gibi gözetmekle ve uygun ve yerinde olanı seçmekle görevlidirler." Hız. Abdülbaha'nın bir Amerikalı mümine yazdığı Levihteki ifadesi de şöyledir: "Bu Ruhani Mahfillere Allah'ın Ruhı yardım eder. Korucuları Abdülbaha'dır. O. kanatlarını onların üzerine gerer. Bundan büyük bir inayet var mıdır? " Aynı Levihte işaret buyuruyor: "Bu Ruhani Mahfiller parlak lâmbalar ve cennet bahçeleridir, onlardan mübarek rayihalar her bölgeye yayılır ve bilgi ışıkları bütün yaratılmış şeyler üzerine düşer. Onlardan hayat ruhu her yöne yayılır. Gerçekten onlar, her zamanda ve her koşulda insanın ilerlemesinin kudret dolu kaynağıdır." Yazılarında onların Tanrı'dan gelen yetkisini hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde tesbit ediyor: "Herkes Ruhani Mahfile danışmadan hiçbir adım atmamakla yükümlüdür ve herkes muhakkak onun emirlerini can ve gönülden yerine getirmeli ve ona itaat etmelidir ki işler uygun şekilde düzenlensin ve iyi tertiplensin." Yine şöyle yazıyor: "Eğer meşveret sonucunda ittifakla karar alınırsa ne âlâ; fakat Allah korusun, fikir ayrılıkları çıkacak olursa, çoğunluğun sesi hâkim olmalıdır."

Hız. Bahaullah'ın Dininin İdare Düzeninin Mimarının kendilerine kurulması için talimat verdiği bünyenin kaidesi olan Mahalli Mahfillerin yapısını kurduktan sonra O'nun Doğu'daki ve Batı'daki müritleri, hiç duraksamadan, yüksek girişimlerinin bir sonraki ve daha zorlu aşamasına geçtiler. Bahai Topluluklarının sayı ve nüfuz itibarıyla yeteri kadar büyüdükleri yerlerde, etrafında bütün milli girişimlerin devredeceği eksenler olan Milli Mahfillerin kurulması için önlemler alındı. Hız. Abdülbaha'nın Vasiyetnamesinde "İkincil Adalet Evleri" olarak adlandırdığı bu kurumlar Umumi Adalet Evinin kuruluşundaki seçmen kurullarını teşkil ederler ve yetki sınırları içindeki kişilerin ve Mahalli Mahfillerin faaliyetlerini yönetmek, birleştirmek, koordine etmek, teşvik

etmek yetkisine sahiptirler. Örgütlenmiş mahalli toplulukların geniş tabanına dayanan ve kendileri, Bahai İdare Düzeninin zirvesi sayılan kurumları taşıyan sütunlar olan bu mahfiller, Rızvan Bayramının süresi içinde Konvenşın'da toplanan Bahai mahalli topluluklarını temsil eden delegeler tarafından nisbi temsil prensibine göre seçilirler; kendi alanları içinde Bahai faaliyetlerinin uyumlu ve etkin gelişmesini sağlamalarına imkan veren yetkiye sahiptirler; politikaları ve kararları dolayısıyla seçmenlerine karşı doğrudan hiçbir sorumluluk taşımazlar; delegelerin görüşlerine başvurmak, önerilerini almak, güven ve işbirliğini sağlamak ve onları planlarından, sorunlarından ve eylemlerinden haberdar etmek kutsal göreviyle yükümlüdürler; her sınıftan müminlerin katkıda bulunmaya teşvik edildikleri milli fonların kaynaklarıyla desteklenirler. Amerika'da (1925) (bu ülkedeki Milli Mahfil, Hz.Abdülbaha'nın görevi sırasında kurulmuş olan Bahai Mabedi Derneği kurumunun yerini almıştır), Britanya Adalarında (1923), Almanya'da (1923), Mısır'da (1924), Irak' ta (1931), Hindistan'da (1923), İran'da (1934), ve Avustralya'da (1934) kurulan; ulusal koşullara göre sayıları 9, 19, 95 veya 171 (9x19) olarak tesbit edilen delegeler tarafından seçimleri her yıl tekrarlanan bu milli organlar, kuruluşlarından itibaren Emrin Kurumlaşma Çağında yeni bir devrin doğuşunun işareti ve devamlı büyüyen bir topluluğun evriminde, birleşmesinde ve sağlamlaşmasında bir ileri aşamanın alâmeti olmuşlardır. Hiç bir ayırım yapılmaksızın kendi yetki alanları içindeki müminlerin tamamı arasından seçtikleri ve kendilerine karşı sorumlu olan ve herbiri Bahai hizmetlerinin belirli bir alanı ile görevlendirilen milli komitelerin yardımcı olduğu bu Bahai Milli Mahfilleri, faaliyet sahaları devamlı olarak genişledikçe, telkin ettikleri disiplin ruhuyla ve her türlü ırk, millet, sınıf veya renk bağınazlığından sıyrılmalarını sağlayan prensiplere sınıksız sarılmalarıyla, yeni kuvvetlenmekte olan bir Dinin genişleyen faaliyetlerini yürütme yetkisine sahip olduklarını isbat etmişlerdir.

Milli komiteler de kendi işlevlerinin yerine getirilmesinde daha az gayret ve bağlılık göstermiş değillerdir. Bahai topluluğunun seçilmiş milli temsilcilerinin siperi altında çalışan bu çeşitli gruplar, Emrin hayati çıkarlarının savunmasında; doktrininin açıklanmasında; yazılı eserlerinin yayılmasında; mali durumunun sağlamlaştırılmasında; tebliğ kuvvetlerinin örgütlenmesinde; ayrılmaz parçaları arasındaki dayanışmayı pekiştirmede, tarihi mahallerin satın alınmasında; kutsal kayıtların saklanması; bir parçası olduğu toplumun çeşitli kurumları ile temaslarda; gençlerinin eğitiminde; Doğu'daki kadın taraftarlarının durumlarını iyileştirmede, Emrin hayati ve çok yönlü çıkarlarına etkin olarak hizmet etmeye ehliyetli olduklarını yeteri kadar göstermişlerdir. Çoğunlukla Batı'dan kaynaklanan

ve örnek bir etkinlikle Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da faaliyet gösterip, şimdi çalışmalarını can çekişmekteki bir uygarlığın köhnemiş kurumları ile keskin bir tezat çizen bir canlılık ve amaç birliği ile yürüten bu milli komitelerin sadece adlarını sıralamak bile henüz gelişmesinin ikinci aşamasında bulunan evrim halindeki bir İdare Düzeninin harekete geçirdiği bu yardımcı kurumların faaliyet alanını göstermeye yeterlidir: Tebliğ Komitesi; Bölgesel Tebliğ Komitesi; Amerikalılar Arası Komite; Yayın Komitesi; Irk Birliği Komitesi; Gençlik Komitesi; Gözden Geçirme Komitesi; Mabet Bakım Komitesi; Mabet Rehberleri Komitesi; Mabet Kütüphanecisi ve Satış Komitesi; Erkek ve Kız Çocuklara Hizmet Komiteleri; Çocukların Eğitimi Komitesi; Kadınların İlerlemesi, Tebliğ ve Program Komiteleri; Hukuk Komitesi; Arşiv ve Tarih Komitesi; Sayım Komitesi; Bahai Sergileri Komitesi; Bahai Haberleri Komitesi; Bahai Haberler Servisi Komitesi; Braille (Körler Alfabesi) Transkripsiyon Komitesi; İlişkiler Komitesi; Hizmet Komitesi; Yazı İşleri Komitesi; Fihrist Komitesi; Kütüphane Komitesi; Radyo Komitesi; Muhasebe Komitesi; Yıllık Hatıra Komitesi; Bahai World Yazı İşleri Komitesi; Etüd Taslağı Komitesi; Uluslararası Yardımcı Lisan Komitesi; Bahai Eğitim Kurumu Komitesi; World Order Dergisi Komitesi; Bahai Halkla İlişkiler Komitesi; Bahai Okulları Komitesi; Yaz Okulları Komiteleri; Uluslararası Okul Komitesi; Broşür Literatür Komitesi; Bahai Kabristanı Komitesi; Haziretul Kuds Komitesi; Maşrikül Ezkâr Komitesi; Mahfil Geliştirme Komitesi; Milli Tarih Komitesi; Mütefferik Malzemeler Komitesi; Hür Edebiyat Komitesi; Tercüme Komitesi; Levhleri Kataloqlama Komitesi; Levihleri Yayına Hazırlama Komitesi; Ayarlama Komitesi; Reklâm Komitesi; Doğu ve Batı Komitesi; Sosyal Yardım Komitesi; Levihleri Transkripsiyon Komitesi; Gezici Mübelliğler Komitesi; Bahai Eğitimi Komitesi; Mübarek Mekânlar Komitesi; Çocukların Tasarruf Bankası Komitesi.

Mahalli ve milli Mahfillerin teşekkülü ve daha sonra mahalli ve milli komitelerin kurularak, Doğu'da ve Batı'daki Bahai topluluklarının seçilmiş temsilcilerinin gerekli yardımcıları olarak görev yapmaları, her ne kadar kendi başına kayda değerse de, bunlar Bahai dünya topluluğunun birleşmesine ve İdare Düzeninin sağlamaştırılmasına önemli katkısı olan yeni kurulmuş Milli Mahfillerin bir dizi girişiminin bir başlangıcıydı. Bu yolda atılan birinci adım, ilk olarak Amerikan Bahai topluluğunun seçilmiş temsilcileri tarafından 1927'de düzenlenip yayınlanan bir Bahai Milli yönetmeliği tasarısının hazırlanıp kabul edilmesiydi; sonradan bunun metni ulusal ihtiyaçlara göre küçük değişikliklerle Arapça, Almanca ve Farsça'ya çevrilmiştir. Bugün Birleşik Devletler ve Kanada, Britanya Adaları, Almanya, İran, Irak, Hindistan ve Burma, Mısır ve Sudan, Avustralya ve

Yeni Zelanda Bahailerinin Milli Ruhani Mahfillerinin kuruluş beratını teşkil eder. Gelecekteki Bahai Dünya Topluluğunun yönetmeliğinin formüle edilmesini müjdeleyen; bütün mahalli Mahfillerin incelenmesine sunulan ve milli Mahfilleri bulunan ülkelerde resmen tanınmış bütün müminlerce onaylanan bu milli yönetmeliğe benzeri bir belge daha eklenmiştir ki bu da, ilk önce New York Bahai topluluğu tarafından Kasım 1931'de kaleme alınan ve bütün mahalli Bahai yönetmelikleri için örnek olarak kabul edilen Bahai mahalli Mahfillerinin tüzüğünü içermektedir. Bu milli yönetmeliğin metninin içerdiği bir Güven Beyanının maddeleri, milli Bahai topluluğunun niteliğini ve amaçlarını tesbit etmekte, işlevlerini saptamakta, merkez bürosunu belirlemekte ve seçilmiş temsilciler kurulunun resmi mühürü ile mahalli ve milli Mahfillerin makamını, seçilme usullerini, yetki ve görevlerini açıklayan tüzükleri belirlemekte, Milli Mahfilin Umumi Adalet Evi ve Mahalli Mahfiller ile bireysel inananlarla ilişkilerini nitelendirmekte, Milli Konvansiyon'un hak ve yükümlülükleri ile Milli Mahfille ilişkilerini çizmekte, Bahai seçimlerinin niteliklerini anlatmakta ve bütün Bahai topluluklarında üyelerin oylama koşullarını belirtmektedir.

Hükümlerdeki niyetler ve amaçlar bakımından aynı olan bu mahalli ve milli yönetmeliklerin yazılması, bu idari kurumlara, dini ve ticari organların tâbi olduğu medeni yasalara uygun olarak hukuki bir hüviyet verilmesi için gerekli temeli sağlamıştır. Bu Mahfillere yasal bir mevki kazandıran bu tüzel kişilik onların gücünü büyük ölçüde sağlamlaştırmış ve kapasitelerini genişletmiştir; bu açıdan Birleşik Devletler ve Kanada Milli Ruhani Mahfilinin ve New York Bahailerinin Ruhani Mahfilinin başarıları bir kere daha Doğu'da ve Batı'daki kardeş Mahfiller için değerli bir örnek teşkil etmektedir. Amerikan Milli Ruhani Mahfilinin örf ve adet hukuku tarafından tanınan bir çeşit şirket olan gönüllü bir Vakıf olarak tüzel kişilik kazanması, Washington'da Dış İşleri Bakanlığının Mayıs 1929 tarihli ve Dış İşleri Bakanı Henry L. Stimson'un imzasını taşıyan bir belge ile, mukavele aktetme, malvarlığına sahip olma ve bağış kabul etme haklarını kazandırmıştır. Bunun ardından, Hindistan ve Burma Bahailerinin Milli Ruhani Mahfili 1933'de Pencap Eyaletinde Lahor'da 1860 tarihli Derneklerin Tescilli Yasasına göre benzeri hukuki yollara başvurarak tüzel kişilik kazanmış; Mısır ve Sudan Bahailerinin Milli Ruhani Mahfili Aralık 1934'te Kahire Karma Mahkemesi tarafından tescil edilmiş; Avustralya ve Yeni Zelanda Bahailerinin Milli Ruhani Mahfili Ocak 1938'de, Güney Avustralya Eyaleti Genel Tescil Bürosunun Tescil Memuru Vekilinin tanıklığı ile kaydolmuş ve Ağustos 1939'da Britanya Adaları Milli Ruhani Mahfili, 1929 tarihli Şirketler Yasasına göre kâr amacı gütmeyen sınırsız bir şirket olarak

London City'de Şirketler Tescil Memuru Muavini tarafından tescil edilmiştir.

Bu Milli Mahfillerin yasal kişilik edinmelerine paralel olarak, Şubat 1932'de Chicago Bahai Mahfilinin teşkil ettiği örneği izleyen pek çok sayıda Bahai mahalli Mahfilleri de birbirlerinden çok uzaklarda yer alan Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan, Meksika, Almanya, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda, Burma, Kosta Rika, Belucistan ve Hawaii Adaları gibi ülkelerde aynı şekilde tüzel kişilik sahibi olmuşlardır. Almanya'da Esslingen, Meksika'da Mexico City, Kosta Rika'da San Jose, Avusturalya'da Sydney ve Adelaide, Yeni Zelanda' da Aucland, Hindistan'da Delhi, Bombay, Karaçi, Poone, Kalküta, Secunderabad, Bangalore, Nellore, Ahmedabad, Serampore, Ardkerie ve Baroda, Belucistan'da tuetta, Burma'da Rangoon, Mandalay ve Daidanow-Kalazoo, Kanada'da Montreal ve Vancouver, Hawaii Adaların'da Honolulu ve ABD'de Chicago, New York, Washington D.C., Boston, San Francisco, Philadelphia, Kenoska, Teaneck, Racine, Detroit, Cleveland, Los Angeles, Milwaukee, Minneapolis, Cincinnati, Winnetth, Phoenix, Columbus, Lima, Portland, Jersey City, Wilmette, Peoria, Seattle, Bing Lampton, Helena, Richmond, Highlands, Miami, Pasadena, Oakland, Indianapolis, St. Paul, Berkeley, Urbana, Springfield ve Flint Bahaileri Ruhani Mahfilleri yavaş yavaş ve kendi eyallet ve vilayetlerindeki resmi makamlara hepsi hemen hemen aynı olan Bahai mahalli yönetmeliklerini sunduktan sonra, kanunen tanınan ve kendi ülkelerinde geçerli medeni kanunların koruması altında bulunan dernek veya şirketler olarak örgütlenmişlerdir. . Bahai Yönetmeliğinin hazırlanması nasıl Bahai Ruhani Mahfillerin tüzel kişiliği için bir zemin sağlamışsa, mahalli ve milli makamların Bahai topluluklarının seçilmiş temsilcilerini resmen tanımaları da milli ve mahalli Bahai bağış fonlarının kurulmasına yol açmıştır. Etkileri çok uzaklara yayılan bir öneme sahip önceki başarılarında olduğu gibi bu girişimin öncülüğünü Amerikan Bahai Topluluğu yapmıştır. Bu bağış fonlarının çoğunluğu, dini nitelikleri nedeniyle ve tüzel kişiliğe sahip Bahai organlarının resmi makamlara müracaatlarının sonucu olarak devlet ve belediye vergilerinden bağışık tutulmuşlardır, halbuki bu şekilde bağışıklık kazanan mülklerin değeri birçok ülkede önemli bir miktar tutmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde şimdiden 1.75 milyon dolarlık varlığı bulunan ve Amerikan Bahaileri Topluluğunun Mütevvelileri sıfatıyla Milli Ruhani Mahfil tarafından 1928, 1929, 1935, 1939, 1941 ve 1942'de bir dizi Vakıf Senedi ile kurulan Emrin milli fonları içinde şimdi Wilmette, Illinois'deki Maşrikül Ezkâr ve bekçi evinin arazi ve binaları;

bitişindeki Haziretul Kuds (Bahai Milli Ofisi) ve buna ek idare bürosu; Maine Eyaletinde bulunan Green Acre'deki Han, Ahbaplar Evi, Bahai Salonu, Sanat ve Elisheri Stüdyosu, bir çiftlik, bazı evler, birkaç parça arazi ve Hz. Abdülbaha'nın ayak izleri ile kutsanan Monsalvat'taki iştirak; Geyserville, California'da Bosch Binası, Bahai Salonu, bir meyve bahçesi, Redwood Korusu, bir öğrenci yurdu ve Çiftlik Binaları; Haziran 1912'de Hz. Abdülbaha'nın New York Büyük Şehir bölgesi Bahailerine verdiği unutulmaz Birlik Ziyafetine sahne olan Batı Englewood, New Jersey'de Wilhelm Evi, Evergreen Kabini, bir çam korusu ve yedi adet arsa üzerinde binalar; Malden, Massachusetts'de O'nun huzuru ile mübarek kılanan Wilson Evi ve arazi; Pine Valley, Colorado'da Matthews Evi ve Çiftlik Binaları; Muskegan, Michigan'da arazi ve Portsmouth, NLehw Haven'de bir kabristan yeri bulunmaktadır.

Emrin kaynağı olan ülkedeki Bahai malvarlığı Amerikan Bahai Topluluğunun bağış fonlarından çok daha önemli ve toplam olarak çok daha yüksek değerdedir, ancak İran Bahai Topluluğu, milli ve mahalli mahfillerine tüzel kişilik edinemediği için bunların tapuları emaneten şahıslar adına kayıtlıdır. Hz. Abdülbaha'nın görevi sırasında topluluğun mülkiyetine geçmiş olan Hz. Bab'ın Şiraz' daki Evine ve Hz. Abdülbaha'nın görev yıllarında topluluğa intikal etmiş olan Hz. Bahauallah'ın Takur, Mazenderan'daki ecdadından kalma Evine, Hz. Abdülbaha'nın vefatından sonra başkentin kıyılarında Elburz Dağı yamaçlarında Hz. Bahauallah'ın doğduğu şehre nazır geniş mülkler ilâve olmuştur ve bunlar üç buçuk milyon metrekarelik bir alan üzerinde bir çiftlik, bir bahçe ve bir bağı içermekte ve İran'daki ilk Maşrikül Ezkârın gelecekteki yeri olarak tutulmaktadır. Bu ülkede Bahai emlakinin sayısını büyük ölçüde arttıran edinimler arasında Tahran'da Hz. Bahauallah'ın doğduğu ev; Şiraz'da Hz. Bab'ın Evine bitişik ve aralarında Dayısının evi de bulunan birkaç bina; Tahran Haziretul Kuds'u; Hz. Bab Buşir'de ticaretle meşgul iken işgal ettiği dükkan; hapis bulunduğu Çehrik köyünün bir mahallesi; Tebriz'e giderken kaldığı Hacı Mirza Cani'nin evi; Şiraz'da gittiği çarşı hamamı ve bazı bitişik evler; Neyriz'de Vahid'in evinin yarısı ve Hüccet'in Zeman'daki evinin bir kısmı; Hz. Bahauallah'ın Bedeşt mezrasında kiraladığı üç bahçe; Kuddus'un Barfuruş'ta gömülü olduğu yer; Kalantar'ın Tahran'daki evi; Tahire'nin hapsedildiği yer; Hz. Bab'ın Azerbeycan Urmiye'de gittiği çarşı hamamı; Hz. Bab'ın naaşının gizlendiği Mirza Hüseyin Ali Nur'un evi; Babiye ve Molla Hüseyin'in Meşhed' teki evi; Şehitlerin Sultanı ve Şehitlerin Mahbubu'nun İsfahan'daki ikametgâhı, ve daha birçok arsa ve ev, bu arada Emrin kahramanları ve şehitlerinin gömüldükleri yerler vardır. Bu emlakın çoğu, pek az istisna ile İran'da son zamanlarda alınmıştır; İran'lı müminlerin

seçilmiş temsilcilerinin devamlı ve genel denetimi altında çalışan özel bir milli komite tarafından korunmakta, her yıl sayıları arttırılmakta ve gerektiğe restore edilmektedirler.

Hız.Bahaullah'ın Dininin İdare Düzeninin doğuşundan beri Hindistan, Burma, Britanya Adaları, Almanya, Irak, Mısır, Avustralya, Ürdün ve Suriye gibi başka ülkelerde de devamlı olarak edinilen çeşitli ve sayıları artmakta olan milli malları da zikretmeden geçemeyiz. Bunlar arasında Irak Bahaileri Haziretul Kudsu, Mısır Bahaileri Haziretul Kudsu; Hindistan Bahaileri Haziretul Kudsu; Avusturalya Bahaileri Haziretul Kudsu, Esslingen Bahai Evi, Britanya Adaları Bahaileri Yayıncılık Vakfı, Bağdat'taki Bahai Hacılar Evi ve İran, Mısır ve Türkistan'ın başkentlerinde kurulan Bahai Kabristanları özellikle sayılabilir. İster arazi, okullar, idari merkezler, sekreteryalar, kütüphaneler, mezarlıklar, yurtlar, ister yayınevleri şeklinde olsun, bu çeşitli yerlere geniş olarak yayılmış, kısmen Milli Mahfillerin tüzel kişilikleri adına tescilli, kısmen de resmen tanınan müminlerin emaneten elinde bulunan bu mülkler son yıllarda milli Bahai bağış fonlarının devamlı genişlemesine ve bunların temellerinin sağlamlaşmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca daha az manalı olmakla beraber, hayati önem taşıyan mahalli bağış fonları da Emrin milli emlakini desteklemektedir ve Bahai mahalli Mahfillerinin tüzel kişilik edinmelerinin sonucu olarak Doğu'da ve Batı'daki çeşitli ülkelerde yasal olarak kurulmakta ve korunmaktadır. Özellikle, İran'da bu mülkler ister arazi, idare binaları, okullar, ister başka kurumlar şeklinde olsun, dünya çapındaki Bahai toplumunun bağış fonlarının alanını büyük ölçüde zenginleştirmiştir.

Mahalli ve Milli Bahai Mahfillerinin kurulmaları ve tüzel kişilik kazanmaları, ilgili komitelerinin kurulması, milli ve mahalli Bahai yönetmeliklerinin hazırlanması ve Bahai bağış fonlarının tesisi ile aynı zamanda, bu yeni kurulan Mahfiller tarafından, büyük kurumsal önem taşıyan girişimler başlatılmıştır; bunlar arasında en önemlisi, Bahai Milli Mahfillinin yeri ve gelecekte bütün Bahai idari faaliyetlerinin odağını teşkil edecek olan Haziretul Kudsların kurulmasıdır. İlk defa İran'dan doğan, şimdi de her yerde "Mübarek Cemaat" anlamına gelen resmi ve ayrırcı sıfatla bilinen, başlangıcı belki de adı geçen ülkede Emrin mazlum müminlerinin gecenin karanlığında bazan yeraltında yaptıkları gizli toplantılara kadar giden bu kurum, henüz gelişmesinin ilk aşamalarında bulunduğu halde, organik Bahai topluluğunun iç işlerinin kuvvetlenmesinde bir pay sahibidir ve bu topluluğun devamlı büyümesinin ve artan gücünün gözle görünür bir başka kanıtıdır. İşlevleri, sadece Bahailerin ibadet yeri olan Maşrikül Ezkârın işlevlerini tamamlayıcı nitelikte olan bu kurum, ister

mahalli ister milli olsun, Sekreterlik, Maliye, Arşiv, Kütüphane, Yayınevi, Toplantı Salonu, Konsey Salonu, Misafirler Yatakhane gibi onu meydana getiren bölümler tek bir yerde bir araya toplanıp hep birlikte çalıştığında, bütün Bahai faaliyetlerinin odağı sayılacak ve kendine yakışan bir şekilde, gerek Emirle gerekse genel olarak insan cinsi ile olan ilişkilerinde Bahai topluluğunu harekete getiren hizmet idealinin sembolü olacaktır.

Mahalli ve Milli Bahai topluluklarının temsilcileri, kendi komitelerinin üyeleri ile birlikte, Hz. Bahau'llah'ın Akdes Kitabında bir ibadet evi olarak takdir edilen Maşrikül Ezkârın duvarları arasında bugün seher vaktinde toplandıklarında, idari faaliyetlerinin sahnesi olan Haziretul Kuds'deki günlük çalışmaları içindeki görev ve sorumluluklarını O'nun Dininin seçilmiş kâhyalarına lâyük şekilde yerine getirebilmek için ihtiyaçları olan ilhamı burada bulacaklardır.

Michigan Gölü kıyılarında, Amerika Kıtasında kurulan ilk Bahai merkezinin kenarlarında ve ilk Batı Maşrikül Ezkârının gölgesinde; İran'ın başkentinde,Emrin beşiğinde; Bağdat'ta En Kutsal Evin civarında; Aşkabad şehrinde, Bahai dünyasının ilk Maşrikül Ezkâr'ının bitişiğinde; hem Arap hem İslâm alemlerinin en önde gelen merkezi olan Mısır'ın başkentinde; Hindistan'ın başkenti Delhi'de, ve hattâ, uzak Avustralya'nın Sydney şehrinde, bu ülkelerde kurulu Bahai topluluklarının milli idare merkezlerinin zamanla tüm izzet ve kudretiyle kurulması ile sonuçlanacak ilk adımlar atılmış bulunmaktadır.

Ayrıca bu adı geçen ülkelerde bazı başka yerlerde de bu kurumun mahalli düzeyde, mahalli Bahai topluluğunun sahip olduğu veya kiraladığı bir ev şeklinde kurulması için de ilk önlemler alınmıştır. Bunlar arasında en önde gelenleri İran'ın çeşitli vilayetlerinde müminlerin, içinde buldukları çeşitli güçlüklerle rağmen, satın almayı veya inşa etmeyi başardıkları muhtelif idare binaları bulunmaktadır.

İdare Düzeninin evriminde eşit önem taşıyan bir başka etken, özellikle ABD'de, yaz okullarının kurulmasında kaydedilen dikkate değer başarıdır; bu okullar belirgin bir Bahai atmosferi içinde dostluk ruhunu teşvik etmek, Bahai mübelliğlere gerekli eğitimi sağlamak, Emrin tarihini ve öğretilerini öğrenmek ve başka dinler ve genel olarak insan toplumları ile ilişkilerini daha iyi kavramak için tasarlanmıştır.

Kuzey Amerika kıtasının üç büyük bölümü için bölgesel merkezlerde,California dağlarındaki Geyserville'de (1927), Maine

eyaletinde Piscataqua kıyılarındaki Green Acre'da (1929) ve Davison, Michigan yakınındaki Louhelen Çiftliğinde (1931) kurulan ve yakın bir tarihte Pine Valley, Colorado'da, başka ülkelerde, özellikle Latin Amerika'da hizmet etmek isteyen Bahai mübelliğlerin eğitimine ayrılan Uluslararası Okulun eklendiği bu üç cenin halindeki Bahai eğitim kurumu, programlarını devamlı genişleterek, Doğu'da ve Batı'daki diğer Bahai toplulukları için bir örnek oluşturmuşlardır. Bahai kutsal kitaplarının ve Emrin erken tarihinin derinliğine incelenmesiyle; İslâm öğretilere ve tarihi üzerine kurslar düzenlenmesiyle; ırklar arası dostluğu geliştirmek için konferanslarla; katılanlara Bahai İdare Düzeninin süreçlerini öğretecek laboratuvar çalışmalarıyla; Gençliğe ve çocukların eğitimine ayrılan özel oturumlarla; kalabalık önünde konuşma dersleriyle; Mukayeseli Dinler üzerine konuşmalarla; Emrin çeşitli yönleri hakkında grup tartışmalarıyla; kütüphaneler kurulmasıyla; tebliğ dersleriyle; Bahai ahlâkı ve Latin Amerika üzerine kurslarla; kış okulu toplantılarının düzenlenmesiyle; açık oturumlar ve ibadet toplantılarıyla; sahne oyunları ve gösterilerle, piknikler ve diğer dinlence faaliyetleriyle Bahailere ve Bahai olmayanlara açık olan bu okullar, İran, Britanya Adaları, Almanya, Avustralya, Yeni Zelanda, Hindistan, Irak ve Mısır'daki diğer Bahai topluluklarının, ilerde Bahai üniversitelerine pekâlâ dönüşebilecek benzer kurumlar kurmalarına imkan sağlayacak ilk adımları atmaları için ilham veren asil bir örnek olmuşlardır.

İdare Düzeninin gelişmesine ve kurulmasına katkıda bulunan diğer etkenler arasında, İran ve ABD'de şimdiden ilerlemiş bulunan ve daha yakın bir geçmişte Hindistan'da, Britanya Adalarında, Almanya'da, Irakta, Mısır'da, Avustralya'da, Bulgaristan'da, Hawaii Adaların'da, Macaristan'da ve Havana'da başlatılmış olan Bahai Gençliğinin örgütlü çalışmaları zikredilebilir. Bu çalışmalar, yıllık dünya çapında Bahai Gençlik Sempozyumlarını, Bahai yaz okullarında Gençlik oturumlarını, gençler için bültenler ve dergileri, bir uluslararası haberleşme Bürosunu, Emre katılmak isteyen gençlerin tescili için imkânları, öğretilerin etüdü için anahatların ve referansların yayınlanması ve ileri gelen bir Amerikan üniversitesinde resmi bir üniversite faaliyeti olarak bir Bahai etüd grubunun örgütlenmesini kapsamaktadır. Ayrıca bu çalışmalar arasında, Bahai evlerinde ve merkezlerinde yapılan "etüd günleri", Esperanto ve diğer dillerin öğrenimi için dersler, Bahai kütüphanelerinin düzenlenmesi, okuma odalarının açılması, Bahai piyesleri ve gösterilerinin prodüksiyonu, hitabet yarışmaları yapılması, yetimlerin eğitimi, kalabalık karşısında konuşma derslerinin düzenlenmesi, tarihi Bahai kişiliklerin anılarını yaşatma programları, gruplararası bölgesel konferanslar ve yıllık Bahai konvensinleri ile ilişkili olarak gençlik toplantıları da bulunmaktadır.

Yine bu Düzenin gelişmesine yardımcı olan ve onun sağlamlaşmasına katkıda bulunan daha başka etkenler de vardır: Doğu'da ve Batı'daki Bahai topluluklarının çoğunda işlev yapan, Bahai toplum hayatının ibadet, idare ve sosyal taraflarını üç yönlü olarak vurgulayan Ondokuz Gün Ziyafetlerinin sistematik olarak tesisi; Bahai çocuklarının bir sayımını yapmaya ve onlar için laboratuvar kursları, münacat kitapları ve başlangıç kitapları temin etmeye yönelik faaliyetlerin başlaması; Emrin siyaset dışı niteliği, Bahailik dışındaki dinsel örgütlerde üyelik, tebliğ yöntemleri, Bahailiğin savaş hakkındaki tutumu, Yıllık Konvenşının kurumları, Bahai Ruhani Mahfili, Ondokuz Gün Ziyafeti ve Milli Fon üzerine yetkili beyanların formüle edilmesi ve yayınlanması. Ayrıca, Hz. Bahauallah ve Hz. Abdülbaha'nın Levihlerinin doğrulanması, derlenmesi, tercümesi, kataloglanması ve saklanması; kutsal hatıraların ve tarihî belgelerin korunması için Milli Arşivlerin kurulması; Doğu'lu müminlerin ellerinde bulunan Hz. Bab, Hz. Bahauallah ve Hz. Abdülbaha'nın orijinal Levihlerinin doğrulanması, ve transkripsiyonu; doğuştan bugüne kadar Emrin ayrıntılı bir tarihinin derlenmesi, Cenevre'de bir Bahai Uluslararası Bürosunun açılması; Bahai bölge konvenşınlarının yapılması; tarihi yerlerin satın alınması; kişi veya olayların anısına kurulan Bahai kütüphaneleri ve İran'da, gelişmekte olan bir çocuklar için Tasarruf Bankasının kurulması da zikredilmelidir.

Bu yeni kurulan milli Bahai topluluklarının resmi veya gayriresmi temsilcilerinin, Avrupa, Asya ve Amerika'nın çeşitli ülkelerinde dini birlik, barış, eğitim, ululararası işbirliği, ırklararası dostluk ve diğer insani amaçlarla yapılan pekçok çeşitli kongre, dernek, toplantı ve konferansların faaliyet ve usullerine katılmakta oldukları de unutulmaması gereken hususlar arasındadır. 1924'de Londra'da toplanan Britanya İmparatorluğu içinde bazı Yaşayan Dinler Konferansı ve aynı kentte 1936'da yapılan Dinlerin Dünya Dostluğu gibi örgütlerle; her yıl Avrupa'nın çeşitli başkentlerinde toplanan Evrensel Esperanto Kongreleri ile; Aydınlar İşbirliği Enstitüsü ile; 1933'de Chicago'da yer alan İlerleme Yüzyılı Sergisi ile; 1938' ve 1939'de San Francisco'da yapılan Golden Gate Uluslararası Sergisi ile; Calcutta'da yapılan Dini Kongrenin ilk Konvenşını ile; aynı şekilde toplanan İkinci Bütün Hindistan Kültür Konferansı ile; Indore'deki Bütün Dinler Ligi Konvenşını ile; Arya Samaj, Brahmo Samaj ve Hindistan'ın çeşitli şehirlerinde yapılan Teozofik Derneği ve Tüm Asya Kadınlar Kongresi ile; Gençlik Dünya Konseyi ile; Tahran'da Doğu' lu Kadınlar Kongresi ile; Honolulu'da Pan-Pasifik Kadınlar Konferansı ile; Buenos Aires, Arjantin'de Barış için Uluslararası Kadınlar Ligi ve Halk

Konferansı ile ve diğerleri ile şu veya bu şekilde sürdürülen ilişkiler, iki amaca, Hz. Bahauallah'ın Dininin evrensellik ve kapsamlılığını göstermeye, ve bunlarla İdare Düzeninin uzaklara yayılan organları arasında hayatî ve dayanıklı bağlar kurmaya hizmet etmiştir.

Bu organlar ve Doğu'da ve Batı'da bazı en yüksek devlet makamları, İran'da İslâmiyetin liderleri, Milletler Cemiyeti ve hatta kraliyete mensup kişilerle, henüz emekleyen İdare Düzeninin davasını yürütmek için sonsuz çabalar sarfeden Emre inananların haklarını savunmak, yazılı eserlerini tanıtmak, amaç ve maksatlarını ortaya koymak için yapılan temaslar da gözardı edilmemeli ve hafife alınmamalıdır. Bu Düzenin şampiyon kurucuları olan Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada Bahaileri Milli Ruhani Mahfili üyelerinin, Hz. Bahauallah'ın Türbesinin anahtarlarının Türbenin muhafızlarına geri verilmesi için Filistin Yüksek Komiserine; ülkesi içinde zulüm gören kardeşleri adına adalet istemek tam için dört kere İran Şah'ına; aynı konuda İran Baş Vezirine; Bahai Dinine gösterdiği tarihi saygı için minnet ifadesiyle Romanya Kraliçesi Marie' ye; dinler arasında ahenk ve barış çağırısıyla İran'da İslâmiyet büyüklerine; Bağdat'taki Beyti Azam'ın güvenliğini sağlamak amacıyla Irak Kralı Faysal'a; Rusya'daki Bahai toplulukları adına Sovyet Makamlarına; Alman kardeşlerinin çektikleri sıkıntılar konusunda Alman makamlarına; dindışlarının ortodoks İslâmiyetin boyunduruğundan kurtarılması hakkında Mısır Hükümetine; İran'daki Bahai eğitim kurumlarının kapatılması ile ilgili olarak İran Bakanlar Kuruluna; Türkiye'de Emrin çıkarlarını savunmak için Birleşik Devletler Dış İşleri Bakanlığı ile Washington'daki Türkiye Büyük Elçisine ve Ankara'da Türkiye Bakanlar Kuruluna; Lua Getsinger'in naaşının Kahire'deki Protestan mezarlığından, Mısır'da kurulan ilk Bahai kabristanına naklinin kolaylaştırılması için aynı Dış İşleri Bakanlığına; Keith Ranson-Kehler'in görevi ile ilgili olarak Washington'daki İran Büyük Elçisine, Bahai literatürü eklenmiş olarak Mısır Kralına; Evrensel Barış konusundaki Bahai öğretilerini belirterek Birleşik Devletler ve Kanada Hükümetlerine; Romanya Kraliçesi Marie'nin vefatı vesilesiyle Amerikalı Bahailer adına Washington'daki Romanya Elçisine; Hz. Bahauallah'ın Akdes Kitabında Amerikan Cumhuriyetlerinin Başkanlarına yaptığı çağırışı ve Hz. Abdülbaha'nın bazı münacatlarını bildirmek için Başkan Franklin D. Roosevelt'e yazılan yazılar; Bahai İdare Düzeninin belirmesi tarihinde başlıbaşına kayda değer ve aydınlatıcı bir bölüm teşkil eder.

Bütün bu yukarıdakilere ilave olarak, Emrin Dünya Merkezi ile Bahai milli ve mahalli mahfillerinden Filistin Yüksek Komiserine telgraf ve mektupla iletilen Hz. Bahauallah'ın Türbesinin anahtarlarının ilk muhafızına

teslim edilmesi ricaları; Hz. Bahauallah'ın Bağdat'taki Evinin restorasyonu için Doğu ve Batı'daki Bahai merkezlerinden Irak makamlarına yapılan müracaatlar; daha sonra Bağdat İstinaf Mahkemesinin bu konudaki kararını takiben Britanya Sömürgeler Bakanlığına yapılan başvuru; Bahai dilekçe sahipleri tarafından ileri sürülen iddialar lehine Cemiyet Konseyinin verdiği karar için şükran ifadesi olarak Doğu ve Batı'lı Bahai toplulukları adına Milletler Cemiyetine gönderilen mesajlar ile bir yandan Uluslararası Bahai Merkezi ve Bahai Mübelliğlerinin ilk örneği Martha Root ve öte yandan Romanya Kraliçesi Marie arasında, Kraliçenin tarihi Emri takdirinin yayınlanmasından sonra teati edilen birkaç mektup, annesinin vefatı vesilesiyle Yugoslavya Kraliçesi Marie'ye ve eşinin acıklı ölümü üzerine Kent Düşesine dünya Bahai Topluluğu adına yazılan mektuplar vardır.

Özel olarak şunları da zikretmeden geçemeyiz: Hz. Bahauallah'ın Bağdat'taki Evine el konulması üzerine Irak Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin, Milletler Cemiyeti Manda Komisyonuna sunduğu dilekçe; aynı Mahfilin Irak Kralı I ci Gazi' ye babasının vefatından sonra ve evlenmesi vesilesiyle gönderdiği mesajlar; Kralın ani vefatı dolayısıyla bugünkü Irak Saltanat Naibine yazdığı taziyet mektubu, Mısır'daki İslâm Şer'iyeye Mahkemesinin kararı üzerine Mısır Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin Mısır Başbakanına, İç İşleri ve Adalet Bakanlığına yazıları, İran Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin Şah'a ve İran Kabinesine ülkedeki Bahai okullarının kapatılması ve Bahai eserlerinin yasaklanması ile ilgili mektupları. Ayrıca, İran Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin, anneleri Kraliçe Marie'nin vefatı vesilesiyle Romanya Kralına ve Kraliyet Ailesine yazdığı mektuplar, Türkiye'deki deprem kurbanları için İran'lı müminlerin bağışlarını içeren ve Tahran'daki Türkiye Büyük Elçisine iletilen mektup; Martha Root'un Cumhurbaşkanı Von Hinderburg ve Almanya Dış İşleri Bakanı Dr.Stresemann'a Bahai eserleri ile birlikte gönderdiği mektuplar; Keith Ranson-Kehler'in İran Şah'ına arka arkaya arz ettiği dilekçeler ve o ülkeye yaptığı unutulmaz ziyaret sırasında çeşitli bakanlarla yüksek makamlardaki kişilere yazıları da kayda değer.

Bahai İdare Düzeninin ilk kıpırdanışlarıyla birlikte ve Milli Bahai topluluklarının doğuşu ve idare, eğitim ve tebliğ kurumlarının kurulması ile aynı zamanda, bu İdare Düzeninin kalbi ve beyni olan Arz-ı Akdes'te Hz. Bahauallahın Kermil Levhini nazil ettiği ve Hz. Bab'ın Türbesinin müstakbel yerini ziyaret ettiği unutulmaz günlerde harekete geçirdiği o güçlü süreç de karşı konmaz bir şekilde işlemeye başladı. Hz. Bahauallah'ın suudundan az sonra bu yerin satın alınmasıyla, daha sonra Hz. Bab'ın naaşının Tahran'dan Akka'ya nakli ile, Hz. Abdülbaha'nın mahbusiyetinin en

sıkıntılı günlerinde Türbenin inşası ile ve nihayet naaşının Kermil Dağının kalbine ebedi olarak yerleşirilmesiyle, Türbenin hemen civarında bir hacılar evinin yapılmasıyla ve o dağ üzerinde ilk Bahai eğitim kurumunun yerinin satın alınmasıyla büyük bir ivme kazandı.

Hz.Bahau'llah'ın tasarladığı hayret verici Planın açığa çıkardığı güçler,. Osmanlı İmparatorluğunun 1914/1918 savaşından yenik çıkmasından sonra Hz. Bahau'llah'ın Dininin dünya merkezine tanınan özgürlükten yararlanarak artık daha anlayışlı bir rejimin yönetiminde, bu Plana bahşedilen büyük kudreti dünyaya açıklamaya yönelik kanallara serbestçe akabilirdi. Hz.Abdülbaha'nın da Hz. Bab'ın Türbesinde tanımlenerek o dağın kutsallığını arttırması, Hayfa şehrinde ilk defa olarak bir elektrik santralinin kurulup, Kendi ifadesiyle, Azerbaycan'daki kalebentliği sırasında "yanar bir lâmbadan" bile mahrum bırakılan Kişinin Türbesine bir ışık seli akıtması; Türbeye üç bölme daha eklenerek, Hz.Bahau'llah'ın o Anıtın ilk birimi için yaptığı planın tamamlanması; Nakızların bütün manevralarına rağmen istirahatgâhın etrafındaki arazilerin genişletilerek, Kermil sırtından, eteklerine sokulmuş Templar Şövalyeleri kolonisine kadar uzaması ve bunların en az dört yüzbin sterlin olarahtahmin edilen bir varlığı temsil etmesi, Bahai anıtlarına adanan ve kuzeyde Akkâ ovasında, güneyde Beersheba mahallesinde, doğuda Ürdün vadisinde yer alan yaklaşık ikibin beşyüz dönümlük dört parça arazinin alınması; Hz.Abdülbaha'nın tasarısına göre Hz.Bab'ın Türbesinin gölgesinde uzanan şehirden Türbeye doğrudan bir yaklaşım olacak bir seri terasın açılması; Türbenin arazisinde her gün halka açık olan, turistleri ve şehir halkını kendine cezbeden parklar ve bahçelerle güzelleştirilmesi de Emrin dünya merkezindeki uluslararası kurumların ve tesislerin harikulâde genişlemesinin ilk işaretleri olarak görülebilir. Filistin Yüksek Komiserliği tarafından Hz.Bab'ın Türbesini çevreleyen ve O'na adanan arazinin tamamına, civarındaki okul ve arşiv binalarına, yakınındaki Batı'lı Hacı Evine ve Behci'deki konağa, Hz.Bahau'llah' ın Akkâ'daki Evine, şehrin doğusundaki Rızvan bahçesine tanınan vergi bağıışıklığı; mülki makamlara yapılan iki resmi müracaat sonucunda Amerika ve Hindistan Milli Ruhani Mahfillerinin Filistin Şubelerinin Filistin'de resmen tanınan dinî dernek olarak kurulmaları (bunları: içten sağlamaştırma amacıyla bütün Bahai dünyasındaki Milli Ruhani Mahfillerin Şubelerinin aynı şekilde kuruluşu izleyecektir.); Hz.Bab'ın Türbesine adanan yaklaşık ellibin metrekare tutarındaki, tapularının çoğu Hz. Bahau'llah'ın Misakının Baş Nakızının oğlu tarafından Hayfa'daki arazilerin tescil memuru sıfatıyla imzalanmış olan emlâkın, en az otuz işleme Amerikan Milli Ruhani Mahfilinin şubesine devri ayrıca özel bir anlam taşımaktadır.

Aynı derecede anlam ve önem taşıyan işler de, Kermil Dağında, biri Hz. Bab'ın Türbesine bitişik, öteki Varaka-i Ulya'nın istirahat yerinin hemen yakınında olmak üzere kurulan iki uluslararası Arşivde, Bahai tarihinde o zamana kadar oraya buraya dağılmış ve çoğunlukla güvenlik maksadıyla gizlenen paha biçilmez hazinelerin ilk kez toplanması ve ziyaretçi hacılara şimdi teşhir edilmesidir. Bu hazineler arasında Hz. Bab'ın ve Hz. Bahauallah'ın portreleri, kişisel hatıraları olarak Hz. Bab'ın saç, tozu ve elbiseleri; Hz. Bahauallah'ın saç lüleleri ve kanı, kalem kılıfı, giysileri, brokarlı tacı, Süleymaniye günlerinden kalan keşkülü, saati ve Kuran'ı; Hz. Bahauallah'ın Kendi eliyle yazdığı Saklı Sözlerin bir bölümü; Hz. Bab'ın Vahiy kâtibi Seyyid Hüseyin'in elyazısıyla Farsça Beyan, Hz. Bab'ın kaleme aldığı Diri Harflere yazılan Levihlerin asılları ve Müfavezat'ın elyazması gibi, bazıları tezhipli, paha biçilmez değerde el yazmaları ve Levihler bulunmaktadır. Ayrıca bu kıymetli koleksiyonun içinde, Hz. Abdülbaha'ya ait eşyalar ve nesnelere; Gusn-u Athar'ın kan lekeli elbiseleri, Kuddus'un yüzüğü, Molla Hüseyin'in kılıcı, Hz. Bahauallah'ın babası Vezirin mühürleri, Romanya Kraliçesinin Martha Root'a hediye ettiği broş, Kraliçenin ona ve başkalarına yazdığı mektupların ve Emre övgülerinin asılları ve Emrin Kurucuları tarafından indirilen, bütün Doğu'da Bahai Mahfilleri tarafından doğruluğu teyid edilen ve kopyaları çıkarılan ve Onların büyük hacimdeki yayınlanmış yazılarına eklenen en az yirmi ciltlik münacaat ve Levihler de bulunmaktadır.

Bundan başka, Hz. Bahauallah'ın o kutsal dağda başlattığı olağanüstü işin muhteşem gelişmesine ve devamlı pekişmesine bir başka delil teşkil eden husus, Hz. Bab'ın Türbesinin sınırları içindeki okul arazisinin bir kısmının Hz. Abdülbaha'nın "çok sevgili" kızkardeşi, "Ezelden Mevcut Kökten fişkırın Yaprak", Bahauallah'ın "parlak kaftanının güzel kokusu," O'nun tarafından "başka hiçbir kadının daha yüksek olmadığı bir makama" yüceltilen, herbiri daha önceki dinlerde kendi hemcinsleri arasında parlayan Sara, Asiye, Meryem Ana, Fatma ve Tahire gibi ölümsüz kadın kahramanlarla eş makama sahip Varaka-i Ulya'nın ebedi istirahat yeri olarak ayrılmasıdır. Ve nihayet İlahi Plandan akan nimetlerin bir başka kanıtı da birkaç yıl sonra, "Bahanın ışığından yaratılmış," "Allah'ın Emaneti", O'nun Arz-ı Akdes'deki "hazinesi," Babası tarafından dünyanın yeniden canlanması ve insanların birleşmesi için "rehine" olarak sunulan, Hz. Bahauallah'ın şehid oğlu Gusn-u Athar'ın naaşının, ölümle ayrılışından elli yıldan fazla geçtikten sonra, Hz. Bahauallah'ın Misakının Baş Nakızının kardeşi ve yaverinin itirazlarına rağmen, aynı mübarek mahalle

naklidir. Gusn-u Athar'ın naaşının toprağa verildiği gün validesi, Hz. Abdülbaha'nın bir Levhinde işaret ettiği, Eşiya Kitabının 54. babının tamamının işaret ettiği, O Peygamberin ifadesiyle "kocası Orduların Rabbi" ve "tohumu Yahudi olmayanlara varis olacak" olan ve Hz. Bahauallah'ın levhinde "Dünyaların her birinde O'nun eşi" olmaya mukadder kıldığı azize Nevvab'ın naaşı da aynı yere nakledildi.

Bu üç ebedi istirahatgâhın, Hz. Bab'ın Türbesinin gölgesinde, Kermil Dağının kalbinde, Bahai dünyasının Kiblesi olan Akkâ körfezinin karşısındaki kar beyazı kente bakan nefis güzellikteki bahçeler içinde bir araya getirilmesi, eğer manasını doğru olarak değerlendirebiliyorsak, Hz. Bahauallah'ın, Allah'ın tahtının makarrı olarak sıfatlandırdığı bir yerin ruhani gücünü kuvvetlendirmektedir. Ve, dünyanın en büyük üç din sistemi tarafında zaten sayı gören ve kutsal sayılan bir toprakta, Emrin Ruhani Merkezinden asla ayrılmaması mukadder bulunan ve onun yakınında çalışacak olan gelecekteki Bahai Topluluğunun daimi dünya İdare Merkezinin zamanla kurulmasına giden yolda yeni bir aşamayı simgelemektedir.

Amerikan Bahai toplumunun Hz. Bahauallah'ın Dinine hizmetlerini ölümsüzleştiren en asil fiillerinden biri olan Batı'nın ilk Maşrikül Ezkârının üst yapısının inşası ve dış süslemelerinin tamamlanması da daha az önem taşımamaktadır. Verimli çalışan ve yeni kurulmuş olan bir İdare Düzeninin aracılığı ile tamamlanan bu girişim kendi başına, yapılmasını mümkün kılan toplumun itibarını yükseltmiş, gücünü kuvvetlendirmiş ve yardımcı kurumlarını genişletmiştir.

Fikri ilk defa kırkbir yıl önce doğan, üyeleri Aşkabad Maşrikül Ezkârını yapanların ortaya koyduğu örnekten ilham alarak Amerika'da benzer bir Mabet inşa etmek için izin müracaatında bulunan Chicago Bahaileri "Ruhaniyet Evi"nin Batı dünyasının ilk Bahai merkezi - Mart 1903'te kendiliğinden Hz. Abdülbaha'ya sunduğu dilekçe ile başlayan; aynı yılın Haziran ayında yazdığı bir Levihle O'nun onayı ve yüksek takdiri ile mübarek kılınan; Mabedin yerini seçmek için Kasım 1907'de Chicago'da toplanan çeşitli Amerikan Mahfillerinin delegeleri tarafından başlatılan; aynı şekilde Mart 1909'da yapılan ilk Amerikan Bahai Konvenşımından kısa bir süre sonra kurulan "Bahai Mabedi Birliği" adlı dini bir şirket vasıtasıyla milli bir temel üzerine kurulan; burayı Mayıs 1912'de ziyareti sırasında Hz. Abdülbaha'nın şahsen başkanlık ettiği bir ithaf töreniyle onurlandırılan bu girişim, birinci Bahai Yüzyılında Hz. Bahauallah'ı Dininin İdare Düzeninin en büyük zaferi, o unutulmaz günden sonra o Düzenin temeli

Kuzey Amerika kıtasında sıkıca yerleşerek Bahai toplumunun, görevlerini iyi ifa etmek için hazırladığı araçları kullanacak hale gelmesine kadar kesintili olarak devam etti.

Amerikan Bahailerinin 1914 Konvenşnında Mabet arazisinin satın alınması tamamlandı. Daha önce Hz. Abdülbaha'nın Mabedin mimarî planlarının seçilmesi için direktif verdiği New York'ta toplanan 1920 Konvenşnı, bir yarışma halinde sunulan birkaç plan arasında Fransız-Kanada'lı mimar Louis J.Bourgeois' nin planını seçti ve daha sonra bu seçimi Hz.Abdülbaha Bizzat onayladı.

Binanın zeminden 36 metre derinlikteki kaya tabakasına kadar uzanan orta bölümünü taşıyan dokuz büyük dubanın açılması ve bodrum yapısının inşası için kontratlar sırasıyla Aralık 1920 ve Ağustos 1921'de yapıldı. Ağustos 1930' da mevcut ekonomik krize ve Amerikan tarihinde eşi görülmedik bir işsizlik dönemine rağmen, üst yapının inşası için bir başka kontrat, yirmidört ek alt kontrat ile birlikte yapıldı ve iş 1 Mayıs 1931'de tamamlandı; arazinin Hz. Abdülbaha tarafından kutsanmasının ondokuzuncu yıldönümüne rastlayan aynı gün yeni yapıda ilk dua toplantısı yapıldı. Kubbenin tezyinine Haziran 1932'de başlandı ve Ocak 1934'te bitirildi. Üstteki pencereler bölümünün süslemeleri 1935'te ve galeri biriminin ki Kasım 1938'de tamamlandı. Nisan 1940'da başlanan anahat tezyini ise İkinci Dünya Savaşının başlamasına rağmen Temmuz 1942'de bitti; onsekiz basamak daire biçimi merdiven, Mabedin dışının bitirilmesi tarihi olarak planlanan Emrin yüzüncü yıldönümünden onyediy ay önce ve Chicago müminlerinin dileğinin Hz.Abdülbaha'ya sunulup O'nun tarafından kabulünden kırk yıl sonra yerine yerleştirildi.

Ağır ağır olgunlaşan bir İdare Düzeninin ilk meyvesi, birinci Bahai yüzyılında yükseltilen en soylu yapı ve gelecekteki bir dünya medeniyetinin simgesi ve habercisi olan bu kendine has yapı, Kuzey Amerika kıtasının kalbinde, Michigan Gölünün batı kıyısında yer almakta ve otuz dönüm civarındaki kendi arazisi ile çevrili bulunmaktadır. Bir milyon doların üstündeki maliyeti, Amerikan Bahai toplumu tarafından, zaman zaman Doğu ve Batı'daki Hristiyan, Müslüman; Yahudi, Zerdüşti, Hindu ve Budist asıllı resmen kabul edilmiş müminlerin gönüllü katkılarının yardımıyla, karşılandı. İlk devresinde Hz.Abdülbaha ile ve inşaatın tamamlanma aşamalarında Varaka-i Ulya, Gusn-u Athar ve annelerinin anısıyla ilişkilidir. Orijinal ve kendine mahsus bir planı olan saf beyaz dokuzgen yapı, kaidesini çevreleyen beyaz bir merdivenden yükselmekte ve tepesi

muhteşem ve mükemmel nisbetli bir kubbeyle kapanmaktadır. Bu kubbe, uçlarına doğru incelen ve simetrik olarak yerleştirilmiş, hem süsleme hem işlevsel önem taşıyan, zirveye doğru uzanarak nihayet gökyüzüne yükselen ortak bir birimde buluşan dokuz adet kirişi taşımaktadır. Çerçevesi betona gömülmüş yapı çeliğinden olup, süsleme malzemeleri kristal kuvartz, opak kuvartz veya beyaz Portland çimentosundan yapılmıştır ve berrak dokulu, taş kadar sert vedayanıklı, hava ve su geçirmeyen, dantel kadar ince bir şekilde dökülmüş bir bileşim oluşturmaktadır. Bodrum katının zemininden kirişlerin tepesine kadar 57.30 metre yükselmekte ve 14.70 metre yüksekliği olan yarım küre biçimli kubbeyi 27 metrelik bir dış çapla sarmaktadır; bunun yüzeyinin üçte bir kısmında, gündüz dışardan içeri, gece içerden dışarı ışık verecek delikler açılmıştır. 13.5 metre yüksekliğinde pylonlarla desteklenmiştir. Bir tanesi Akkâ'ya yönelik olan dokuz adet girişin üzerlerinde Hz.Bahau'llah'ın yazılarından seçilmiş bölümler ve kapıların üstündeki kemerlerin herbirinin ortasında İsm-i Azam yazılıdır Her türlü tören ve ayinden arınmış olarak sırf ibadete vakfedilen Mabette 1600 kişinin oturabileceği bir oditoryum vardır ve civarında kurulacak yoksullar için bir yetimhane, bir hastahane, bir dispanser, bir düşküler evi, ziyaretçiler için bir yatakhane ve bir sanat ve fen koleji gibi sosyal hizmetlere dönük yardımcı kurumlarla tamamlanacaktır. Henüz iç bezenmesine başlanmadığı halde, inşaatından çok önce Hz.Abdülbaha'nın bu bina hakkındaki ümitlerini ve beklentilerini gerçekleştirecek derecede Birleşik Devletler ve diğer ülkelerin basınında, teknik bültenlerde ve dergilerde büyük ilgi ve geniş yorumlara sebep olmuştur. Maketi, sanat merkezleri, galeriler, eyalet fuarları ve milli sergilerde teşhir edilen, - bu arada 1933'de Chicago'da açılan İlerleme Yüzyılı Sergisinde Dinler Salonunu hergün gelen en az onbin kişi görmüş olmalıdır -, Modeli Chicago' da Fen ve Endüstri Müzesindeki daimi serginin bir bölümünü teşkil eden, şimdi kapıları uzaktan ve yakından gelen ziyaretçilerle dolup taşan ve Haziran 1932'den Ekim 1941'e kadar dünyanın hemen hemen her ülkesinden gelen ziyaretçilerinin sayısı 130.000'i geçen, Hz.Bahau'llah'ın Dininin bu "Sessiz Mübelliği"nin O'nun Dininin bilgisinin ve öğretilerinin yayılmasına, İdare Düzeninin çerçevesi içinde işleyen başka hiçbir kuruluşun tek başına uzaktan bile yaklaşmadığı bir ölçüde katkıda bulunduğu güvenle söylenebilir.

Hz. Abdülbaha'nın kehanetine göre, "Amerika'da Maşrikül Ezkârın temelleri atıldığında ve o İlahi Bina tamamlandığında, varlık dünyasında şaşılacak ve heyecan verici bir hareket doğacak...O ışık noktasından, Allah'ın Emrini öğreten ve Allah'ın öğretilerini yayan bir tebliğ ruhu dünyanın her yanına nüfuz edecek." ilahi Plan Levihlerinde teyid ediyor,

"Kuşkusuz bu Maşrikül Ezkâr' dan binlerce Maşrikül Ezkâr doğacaktır." Yine yazıyor: "Bu, Allah'ın Melekûtunun dünyada başlangıcının işaretidir." Buyuruyor ki, "Bu, o büyük kıtanın ortasında dalgalanan görünür Sancaktır." Mabedin arazisini vakfederken söyledikleri şöyle: "Doğu'da ve Batı'da binlerce Maşrikül Ezkâr yapılacaktır, fakat Batı'da bina edilen bu birincinin büyük önemi vardır." Bu Mabet ile ilgili bir başka sözü: "Bu Maşrikül Ezkâr organizasyonu gelecek yüzyıllar için bir model teşkil edecek ve onların anası mertebesinde olacaktır."

Mabedin mimarı şöyle tanıklık ediyor: "Onun başlangıcı insandan değildir, çünkü nasıl müzisyenler, sanatçılar ve şairler ilhamlarını bir başka yerden alıyorlarsa, Mabedin mimarı da bütün çalıştığı yıllar boyunca, Kendini mecd için yüceltilen bu binanın yaratıcısının Bahauallah olduğunun daima bilincindeydi." "Bu yeni tasarıma...Bahailiğin birlik öğretisi - tüm insanlığın bütün dinlerinin birliği - sembolik biçimde yerleştirilmiştir. Matematiksel çizgilerin birleşimi evrendekileri simgelemektedir ve dairelerin karmaşık bir biçimde birbiriye birleşmesiyle, daire içinde dairelerle bütün dinlerin tek din halinde birleşmesini gözönünde canlandırıyoruz." "Binanın dışını çevreleyen onsekiz basamaklık bir daireden oditoryum katına çıkılacak. Bu onsekiz basamak Bab'ın ilk onsekiz sahabelerini ve bunların çıktığı kapı Bab'ın Kendini simgelemektedir." "Tarihi dinlerin saf orjinal öğretilerinin özü aynı olduğuna göre...Bahai Mabesinde, büyük mimari üslupların herbirinin çizgilerinin özünü ifade eden ve bunları bir bütün halinde birleştiren kompoze bir mimari kullanılmıştır."

Mimarlar Cemiyeti Başkanı ünlü mimar H. Van Buran Magonigle, Mabedin Haziran 1920'de New York'taki Mühendislik Bilimleri Binasında sergilenen bir alçı maketini gördükten sonra şunları söylemişti: "Bu, 13.yüzyıldan beri mimarideki ilk yeni fikir. Mimarın düşündüğü Işık Mabesinde, genellikle anlaşılan şekliyle yapı gizleniyor, görünür destek mümkün olduğu kadar ortadan kalkıyor ve bütün yapı bir rüyadaki hava gibi bir madde kazanıyor. Bu, bir fikri, ışık fikrini içine alan dantel gibi bir zarf, yer ile gök arasında yerleştirilen bu ışık, şekilleri kısmen yakıp tüketecek ve periler âlemine çevirecek ışıkla tekrar tekrar delinen örümcek ağına benzer bir mahfaza."

Tanınmış "Architectural Record" yayınında bir mimarın yazdıkları şöyle: "Mabedin sütunlarını kaplayan ve pencerelerle kapılarını çevreleyen süslemelerin geometrik şekillerinde dünyanın bütün dini sembelleri görülüyor. İşte gamalı haç, daire, haç, üçgen, çifte üçgen veya altı uçlu

yıldız (Süleyman'ın mühürü), ama bundan da öte, ruhani kürenin soylu sembolü...beş uçlu yıldız, Grek Haçı, Roma Haçı ve hepsinin üstünde, Mabedin yapısına şeklini veren ve süslemelerinde tekrar tekrar yer verilen, bugün dünyada ruhani izzetin timsali harikulâde dokuz uçlu yıldız."

Amerika Birleşik Devletlerinin en tanınmış heykeltaşlarından biri olan George Grey Barnard'ın tanıklığı; "Gotik dönemden bu yana en büyük eser ve gördüklerimin en güzeli."

Torino'dan sabık Mimarlık Profesörü Luigi Quaglino'nun modeli gördükten sonraki ifadesi: "Bu dünyada mimarlıkta devrim yapacak yeni bir eser ve şimdiye kadar gördüklerimin en güzeli. Şüphe yok ki tarihte kalıcı bir sayfası olacak. Bu, başka bir dünyadan bir ilham."

Mabedin modeli New York'taki Kevorkian Galerisinde teşhir edildiği zaman Sherwin Cody New York Times Gazetesinin magazin bölümünde şunları yazdı: "Amerikalılar, bu binada bir sanatçının bir Dini Milletler Cemiyeti kavramını işlediğini görecektedir kadar durmak zorunda kalacaklar." Ve nihayet, Illinois Üniversitesi Güzel ve Uygulamalı Sanatlar Fakültesi Dekanı Dr. Rexford Newcomb'un, bu günde ve gelecekte Bahai Dünyasının en kutsal ibadethanesi olan bu Mabedin özellikleri ve tecessüm ettirdiği idealler hakkındaki övgüleri: "Bu 'Işık Mabedi'nin insan tecrübesi alanına açılan dokuz büyük kapısı, her ırk ve iklimten, her din ve inançtan, her derecedeki özgürlük veya kölelikten gelen kadın ve erkeklere işaret ediyor ve onları içeri girerek modern dünyanın ilerlemesi için şart olan kardeşliği tanımaya ve kabul etmeye çağırıyor...Ortaçağ katedrallerinin göklere uzanan çizgileri gibi daha yüksek ve daha iyi şeyleri hedef alan bu sivri kubbe de, yalnız taşıdığı sembolizmle değil, aynı zamanda yapısal uygunluğu ve nefes güzellikteki biçimi ile, Mikelanji'n Roma'daki St. Pierre kilisesinin kubbesinin inşasından beri eşi görülmemiş bir güzellik yaratmıştır."

BÖLÜM XXIII

BAHAİ KURUMLARINA SALDIRILAR

Hz. Bahau'llah'ın Dininin İdare Düzeninin yükselmesini ve yerleşmesini simgeleyen kurumlar - bunların gelişme tarihinde sık görüldüğü gibi - bu Düzene hayat veren Dinin yetmiş yıldan fazladır maruz kaldığı ve hâlâ acısını çektiği saldırılar ve baskılardan başışık kalamadı. Dünyanın beş kıtasına yayılan dalları ile çeşitli ırkları, dilleri, sınıfları ve

dinsel gelenekleri temsil eden; dünya yüzüne dağılan ve doktrinini birkaç dilde öğreten yazılarla donanmış bulunan; berrak görüşlü, korkusuz, uyanık ve her türlü özveri pahasına hedefine varmaya azimli olan; ilâhî kaynaklı bir İdare Düzeni mekanizması ile organik olarak bütünleşmiş bulunan; mezhepler ve politika dışı, medeni yükümlülüklerini yerine getiren, fakat milletlerüstü bir nitelik taşıyan; kendi toplumunun hayatını yöneten yasa ve hükümlere sınıksız yapışan, birbirine sıkıca bağlanmış bir topluluğun, taassuba batmış, sahte ilâhlara tapan, dolambaçlı bölünmelerle parçalanmış, çağdışı doktrinlere ve yanlış standartlara körükörüne bağlı bir dünyada ortaya çıkması, elbette ki er veya geç, daha önceki bir devirde bu toplumun Kurucuları ve onların müritleri etrafında fırtınalar koparan eziyetler kadar göze çarpıcı olmasa bile onlar derecesinde ağır bunalımlara sebep olacaktı. Ya bu Dinin Allah'tan gelen yetkisine baş kaldıran veya inanaçlarını tamamen inkâr eden iç düşmanlarının olsun politik veya dinî dış düşmanlarının olsun, saldırdıkları bu toplumun yeni doğan Düzeni, doğusundan beri evriminin her aşamasında, onun henüz gonca halindeki hayatını söndürmek veya amacını saptırmak için beyhude uğraşan güçlerin etkisini şiddetle hissetmiştir.

Hız. Abdülbaha, bu İlâhî Düzenin anahatlarını Vasiyetnamesinde belirtirken, çapı ve şiddeti büyüyecek ve bütün dünyada yankılanan bir fesat çıkaracak olan bu saldırılar üzerinde önemle durmuştu: "Çok geçmeden Afrika'da, Amerika'da güruhların velvelesi, Avrupalının ve Türkün avazı, Hindistan'ın ve Çin'in nalesi uzaktan ve yakından duyulacak. Hepsi bütün güçleriyle O'nun Emrine karşı kıyam edecekler. Sonra Rabbın askerleri...Misakın ordularıyla takviye edilmiş olarak kalkacaklar ve, 'Gör, mağlup aşiretlerin başına gelen kargaşayı!' âyetinin doğruluğunu izhar edecekler."

Daha şimdiden bazı ülkelerde bu yıkılmaz, dünyayı saran Düzenin bekçileri ve seçilmiş temsilcileri, onun iddialarından bihaber veya prensiplerine düşman, yahut yükselen gücünden çekinen sivil makamlar veya şerî mahkemeler tarafından davalarını savunmaya veya ona bağlılıklarını reddetmeye yahut faaliyetlerini durdurmaya celbedilmişlerdir. Daha şimdiden Tanrının intikamcı gazabını unutan saldırgan bir el onun kutsal makamlarına ve binalarına el uzatmıştır. Daha şimdiden bazı ülkelerde onun savunucuları ve taraftarları kâfir ilân edilmiş, yasaların ve düzenin yıkıcısı olarak lekelenmiş, hayalci, vatansevmez, vatandaşlık görevlerine ve sorumluluklarına aldırılmaz olarak damgalanmış, veya faaliyetlerini itirazsız durdurmaları ve kurumlarını dağıtmaları emredilmiştir.

Bu Sistemin, dünya makamı olan, nabzının attığı, Kurucularının tozunun yattığı, amaçlarını açıklayan, hayatına enerji veren ve kaderini şekillendiren süreçlerin kaynaklandığı Arz-ı Akdes'te, üzerinde kurulduğu temellerin sağlamlığını bütün dünyaya ilân etmeye yarayan darbe daha ilk doğduğu anda indirildi. Başta haddini bilmez Mirza Bediullah olmak üzere, bir avuç kalmış olan Nakızlar, küllenen ümitleri Hz.Abdülbaha'nın anî suudu ile yeniden kıvılcımlanan Başnakız Mirza Muhammed Ali'nin dürtüklenmesi ile Hz. Bahauallah'ın Türbesinin anahtarlarını zorla ele geçirdiler; bekçisi ciddi ruhlu Abdülkasım Horasani'yi kovdular ve reislerinin resmî makamlar tarafından Türbenin yasal koruyucusu olarak tanınmasını talep ettiler. Uzun araştırmalardan sonra Akkâ'daki İngiliz subayına, anahtarları eski bekçisine iade etme direktifini veren Filistin makamlarının kararlı davranışlarıyla uğradıkları sefil yenilgiden ders almaksızın, Hz.Abdülbaha'nın kederli fakat azimli müritlerinin saflarında yarıklar açmak ve sonuçta O'nu izleyenlerin kurmayla gayret ettikleri kurumun temellerini çökertmek ümidiyle başka yöntemlere baş vurdular. Bahai İdare Düzenini kuranlara can veren idealleri hınzırca saptırarak; sadakatlerini ifsat etmeyi umdukları kimselerle, orijinal hacminde olmamakla beraber, yıkıcı bir yazışmayı devam ettirmek; yaklaşabildikleri yetkililer ve önemli kişilerle temaslarında gerçekleri bile bile çarpıtmak; rüşvet ve tehdit yoluyla Hz.Bahauallah'ın Evinin bir kısmını satın almaya teşebbüs etmek; Bahai topluluğunun, Hz.Bab'ın Türbesinin civarındaki bazı arazileri satın almasını önlemeye yönelik çabalar göstermek; ve bu arazilerden bazılarının tapularını tüzel kişilik sahibi Bahai mahfillerine devrederek temellerini sağlamlaştırma planını suya düşürmek yoluyla, Misakin Baş Nakızının hayatının sönmesiyle kendi kaderleri mühürlenene kadar zaman zaman uğraşmaya devam ettiler.

Hız. Bahauallah'ın suudundan beri O'nun Evini karşı konmadan işgal eden Nakızların, ihmalleri nedeniyle acınacak bir şekilde bakımsız kalın bu Evi boşaltmaları; daha sonra tamir edilerek Hz. Abdülbaha'nın uzun zamandır beslediği arzusunun yerine gelmesi; bir Amerikalı müminin bu amaç için kurduğu jeneratörle aydınlatılması; eski işgalcilerin bütün değerli hatıraları, Hz. Bahauallah'ın suud ettiği odadaki tek bir şamdan dışında, boşaltmış oldukları bütün odaların yeniden tefrişi; Bahai tarihî belgelerinin, hatıraların ve en az kırk dilde yazılı beşbin ciltten fazla Bahai eserlerinin duvarları arasında toplanması; Akkâ'daki ve Kermil Dağındaki diğer Bahai kurumlarına ve emlakine tanınmış olan devlet vergileri bağışıklığının buraya da tanınması; ve nihayet, bir özel konuttan Bahailerin ve Bahai olmayanların ziyaret ettikleri bir hac merkezine dönüştürülmesi; Hz.Bahauallah'ın Misakininin ışığını söndürmek için hâlâ ümitsizce

çalayanların ümitlerini biraz daha kırdı. Ayrıca, daha sonra Hz. Bab'ın Kermil Dağındaki makamının civarındaki alanın satın alınıp korunmasında ve bu emlakın bir kısmının tapularının Amerika Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin yasal olarak kurulmuş olan Filistin Şubesine devrinde kaydedilen başarılar da en azından, Hz. Abdülbaha'nın görev süresi boyunca fesat çıkarıcıların başı olan kişinin ölümüne ilişkin olaylar kadar, bu düşmanlara çabalarının boşluğunu ve davalarının ümitsizliğini göstermeye yaradı.

Daha ciddi bir nitelik taşıyan ve daha geniş yankılar uyandıran bir başka olay, Hz. Bahauallah'ın Makamının anahtarlarının Nakızlar tarafından bekçisinden gaspedildiği sıralarda, bir diğer kutsal Bahai makamının, Hz. Bahauallah'ın Irak'taki sürgünlüğünün tamamına yakın kısmını içinde geçirdiği ve satın aldığı, daha sonra da bir ziyaretgâh olarak kutsanan ve O'nun Bağdat'tan ayrılışından sonra devamlı ve itirazsız şekilde taraftarlarının mülkiyetinde kalan Evin, Iraklı Şiiler tarafından zaptedilmesidir. Hz. Abdülbaha'nın suudundan bir yıl kadar önce başlayan ve Irak'daki rejim değişikliğinden sonra O'nun talimatı üzerine Evin yeniden yapılması için alınan tedbirlerle yoğunlaşan bu bunalım geliştikçe, giderek genişleyen bir şekilde yayıldı. Birbirini izleyen davalarda inceleme konusu oldu; önce Bağdat'ta mahalli Şii Caferiye Mahkemesi, sonra sırasıyla Sulh Mahkemesi, Asliye Mahkemesi ve Irak Yargıtayı, ve nihayet bugüne kadar varlık kazanmış en büyük uluslararası organ olan ve tüm manda altındaki mntıklar üzerinde denetim ve kontrol yetkisine sahip bulunan Milletler Cemiyeti. Siyasi ve dini birçok sebebin bir araya gelmesiyle henüz çözüme kavuşmamış olmakla beraber, Hz. Bahauallah'ın kehaneti şayanı dikkat bir şekilde gerçekleşmiştir ve tayin edilen zamanı geldiğinde ve çözüm yolları İlâhi Kattan sağlandıkça, O'nun Levihlerinde takdir buyurmuş olduğu yüksek kaderi ortaya çıkacaktır Bu Eve, hiçbir hak sahibi olmayan fanatik düşmanları tarafından el konulmasından çok önce o, "gelecek günlerde orası öylesine istismar edilecek ki görür her gözden yaşlar olacak" buyurmuştur.

Bir alt mahkemenin kararını bozan ve Evi Şiilere veren Yargıtayın çoğunlukla verdiği olumsuz karar sonucunda bu kutsal mülkü kullanmaktan mahrum kalan ve mahkeme tarafından hemen sonra kazançlarını daha da sağlamlaştırmak amacıyla binayı vakıf mülküne çevirerek "Hüseyniye" adını veren Şiilerin davranışından tahrik olan Bağdat Bahaileri Ruhani Mahfili, uğradıkları haksızlığın düzeltilmesi için Bağdat'taki hükümet makamları ile üç yıldır sürdürdükleri müzakerelerin boşuna olduğunu anladılar. Bu nedenle Irak Bahailerinin Milli temsilcisi sıfatıyla 11 Eylül 1928'de Irak Yüksek Komiseri aracılığı ile, Milletler Cemiyeti Misakı'nın

22 ci Maddesinin hükümlerine uygun olarak, tüm Manda altındaki Mintıkların yönetiminin denetiminden sorumlu Cemiyetin Daimi Mandalar Komisyonuna başvurarak bir dilekçe sundular; Komisyon bu dilekçeyi Kasım 1928'de kabul ederek onayladı. Manda İdaresinin bu dilekçeyle ilgili olarak aynı Komisyona sunduğu muhtıradaki, Şiilerin bu Ev üzerinde "akla gelebilecek hiçbir hakları" bulunmadığı, Caferiye mahkemesi hakiminin verdiği kararın, "aşikâr şekilde yanlış, haksız ve kuşkusuz dinî taaassuptan etkilendiği," Bahailerin bu karar üzerinde tahliye edilmelerinin "gayrimeşru," yetkilerinin davranışlarının "son derecede yersiz" ve Yargıtay kararlarının "politik düşüncelerin etkisinde kaldığından" şüphe duyulduğu açık ve kesin bir ifade ile belirtiliyordu.

İdarenin Cemiyet Konseyine sunduğu ve Daimi Manda Komisyonunun 1928 sonbaharında Cenevre'de yapılan 14cü oturumun zabıtlarında yayınlanan, sonradan Arapçaya çevrilerek Irak'ta yayınlanan raporda, "Komisyon, Konseyin dikkatini, dilekçenin incelenmesinin telkin ettiği düşünce ve sonuçlara çeker...Konseyin Britanya Hükûmetinden, dilekçe sahiplerinin maruz kaldıkları adaletsizliğin derhal tashihi yolunda Irak Hükûmeti nezdinde girişimde bulunmasını tavsiye eder" denmektedir.

Komisyon oturumlarına katılan Britanya'nın resmî temsilcisi, "Manda İdaresinin Bahailerin bir haksızlığa uğradığını kabul ettiğini" beyan ederken, aynı oturumda Şiilerin fiilinin Irak Anayasasını ve Kuruluş Yasasını ihlâl ettiği hususuna değinildi. Ayrıca Finlandiya temsilcisi Konseye verdiği raporunda bu "adaletsizliğin sırf dinî hırsla açıklanması gerektiğini" ifade ve "dilekçe sahibine haksızlığın düzeltilmesini" talep etti.

Cemiyetin Konseyi bu raporu ve Komisyonun ortak görüşlerini ve sonuçlarını inceledikten sonra 4 Mart 1929'da, daha sonra tercüme edilerek Bağdat gazetelerinde yayınlanan, Manda İdaresinde "Dilekçelerin uğradığı haksızlığın derhal telâfisi maksadı ile Irak Hükûmeti nezdinde şikâyetle bulunması" direktifini veren bu kararı oybirliği ile kabul etti. Buna göre Genel Sekretere, Komisyonun vardığı sonuçları hem Manda idaresine hem de ilgili dilekçe sahiplerine bildirmesi hususunda direktif verdi; bu direktif Britanya Hükûmeti tarafından Yüksek Komiseri aracılığı ile usule uygun olarak Irak Hükûmetine iletildi.

Britanya Dış İşleri Bakanı Mr. Arthur Henderson adına Cemiyet Sekreterliğine yazılan 12 Ocak 1931 tarihli bir mektupta, Konseyin varmış olduğu sonuçların, "Bağdat'taki bazı evlerle ilgili olarak Bahai topluluğunun

ileri sürdüğü görüşleri incelemek ve bu meselenin âdil bir çözümü için tavsiye geliştirmek amacıyla...nihayet özel bir komite kurmaya karar veren Irak Hükûmeti tarafından büyük bir titizlikle dikkate alındığı" bildiriliyordu. Bu mektup ayrıca, Komitenin raporunu Ağustos 1930'da verdiğini, Hükûmet tarafından kabul edildiğini, rapordaki önerileri Bahai toplumunun "prensip olarak kabul ettiğini," ve Bağdat'taki yetkili makamların "gelecek malî yılda bu önerilerin uygulanması için ayrıntılı planlar ve tahminler yapılması" yolunda direktif verdiklerini de belirtiyordu.

Bu önemli davanın daha sonraki tarihçesi, uzun uzadıya sürüp giden müzakereler; ortaya çıkan gecikmeler ve karışıklıklar; kralın, bakanlarının ve danışmanlarının katıldıkları sayıca "yüzden fazla" danışma toplantısı; Cenevre'de 1929, 1930,1931, 1932 ve 1933'de toplanan Manda Komisyonu oturumlarında zapta geçen "esef," "hayret" ve "endişe" ifadeleri; üyelerin, Şii toplumunu harekete geçiren "hoşgörüsüzlük ruhunu," Irak mahkemelerinin yanlış davranışını, sivil makamların "zayıflığını" ve bu haksızlığın temelinde yatan "dinî ihtirası" kınamaları; dilekçe sahiplerinin "son derece uzlaştırıcı tavırlarına" tanıklık etmeleri, tekliflerin yeterliliği hakkındaki "kuşkuları" ve yaratılan durumun "ciddiyetini", Bahailerin "açıkça adaletten mahrum edildiklerini", ve Irak Hükûmetinin, millet olarak durumu ne olursa olsun ifa etmek mecburiyetinde olduğu bir "manevi borç" altına girdiğini kabul etmeleri üzerinde fazla durmaya gerek yok.

Hem Britanya Yüksek Komiseri hem Irak Başbakanının zamansız ölümlerinin şanssız sonuçları; Irak'ın Milletler Cemiyeti üyeliğine kabul edilerek Büyük Britanya Mandasının lağvedilmesi, Kralın beklenmedik ve trajik ölümü; bir şehir planlama projesinin varlığından çıkan sorunlar; Başbakan Vekilinin Ocak 1932' de Yüksek komisere yazılı olarak verdiği teminat; kralın ölümünden önce Şubat 1933'de Dış İşleri Bakanının huzurunda, Evin istimlak edilerek gerekli paranın ertesi yılın baharında tahsis edileceği hakkındaki vaadi; aynı Dış İşleri Bakanının, Başbakan Vekilinin, verdiği sözün yerine getirileceği hususunda Başbakanın gerekli teminatı verdiğine dair kesin beyanatı; aynı Dış İşleri Bakanı ve Maliye Bakanının, Cenevre'deki Milletler Cemiyeti toplantısında ülkelerini temsil ederken, merhum Kralın vaa dinin tam olarak yerine getirileceği hususundaki olumlu ifadeleri hakkında ayrıntıya girmek de gereksizdir.

Şu kadarını belirtmek yeter ki, bütün bu bitmez tükenmez gecikmelere, itirazlara ve savsaklamalara ve yetkili makamların hem Milletler Cemiyeti Konseyinin hem de Daimi Manda Komisyonunun tavsiyelerine uymadaki açık ihmallerine rağmen, bu unutulmaz

muhakemenin ve hakikat ve adalet davasının dünyanın en yüksek mahkemesinde savunulmasının Emre kazandırdığı tanıtım, dostlarında hayranlık yaratacak ve düşmanlarını endişeye sevkedecek kadar geniş oldu. Hz. Bahau'llah'ın Dininin Kurumlaşma Çağının başlangıcından beri pek az olay, yüksek makamlarda, amansız düşmanların bu Dinin en kutsal yerlerinden birine yönelttiği bu şiddetli ve sebepsiz saldırının hükümetler ve sefaretler üzerindeki etkilerine benzeyen yankılar uyandırmıştır.

Hz. Bahau'llah şu çok anlamlı kelimeleri yazmıştı: "Ey Allahın Evi, eğer kâfirler kudsiyet peçeni yırtarlarsa kederlenme. Allah seni yaratılmışlar âleminde Kendi hatırlama mücevheriyle süslemiştir. Böyle bir ziyeti hiç kimse asla kirletemez. Rabbinin gözü her hal ve şartta sana yönelmiş kalacaktır." Aynı Evle ilgili olarak bir başka bölümde şu kehanette bulunmuştur: "Allah, zamanı geldiğinde hakikat kudreti ile onu bütün insanların gözünde yüceltecek. Onu kendi Melekûtuna Alem, etrafını müminler topluluğunun çevrelediği bir Mabet kılacak."

Hz. Bahau'llah'ın Dininin Nakızlarının, O'nun mübarek Türbesinin emanetçiliğini ele geçirmek için topluca yaptıkları cüretkâr saldırılara, ve Bağdat'daki Evinin Irak 'lı Şii topluluğu tarafından keyfi olarak el konmasına ilâveten birkaç yıl sonra daha güçlü bir düşman bir başka üzücü saldırı başlattı. Doğuda uzun zamandır gelişmekte olan iki Bahai topluluğunun kurmuş oldukları İdare Düzeninin yapısına karşı bu saldırı, bu toplulukların fiilen dağılması ve Bahai dünyasının ilk Maşrikül Ezkârı ile çevresinde yükselen birkaç yardımcı kuruma el konulması ile sonuçlandı.

Bu toplulukların gösterdikleri cesaret, ateşlilik ve ruhani hayatîyet; İdarî kurumlarının yüksek düzeyde örgütlenmiş durumu; gençlerinin dinî öğretim ve eğitimi için sağlanan imkânlar; Emrin akidelerine yakın fikirlerle dolu bazı geniş fikirli Rus vatandaşlarının Emri kabulleri; dini, aile hayatının kutsallığını, özel mülkiyeti, sınıflar arasında mutlak eşitlik doktrinini vurgulayan ilkelerinin ne gibi sunuclara varacağına daha iyi anlaşılması gibi hususların bir araya gelmesi, iktidarı elinde tutanların önce şüphesini, sonra da şiddetli husumetini celbederek birinci Bahai yüzyılının en ciddi bunalımlarından birine yol açtı.

Bu bunalım gelişip Türkistan ve Kafkasya'nın uzak merkezlerine kadar yayıldıkça yavaş yavaş bu toplulukların özgürlüğünü sınırlayan kayıtlar konulmasıyla, seçilmiş temsilcilerinin sorgulaması ve tutuklanmasıyla, mahalli Mahfillerin ve bunların Moskova, Aşkabat, Baku ve yukarıda sözü edilen illerin başka yerlerindeki komitelerinin

dağılmasıyla ve her türlü Bahai gençlik faaliyetlerinin durdurulmasıyla sonuçlandı. Hattâ Bahai okullarının, çocuk yuvalarının, kütüphanelerinin ve okuma odalarının kapatılmasına, dış Bahai merkezleri ile her türlü haberleşmenin ele geçirilmesine, Bahai baskı makinalarına, kitap ve belgelerine el konmasına, bütün tebliğ çalışmalarının yasaklanmasına, Bahai yönetmeliğinin hükümsüz kılınmasına, her türlü milli ve mahalli fonun feshine ve Bahai olmayanların Bahai toplantılarına katılmalarına yasak konmasına sebep oldu.

1928 ortalarında, dinî binaların istimlakı yasası Aşkabat Maşrikül Ezkârına da uygulandı. Ancak, bu bina beş yıllığına kiralanıp, mahalli makamlar tarafından 1933'de kira anlaşması aynı süre için uzatılarak, bir ibadethane olarak kullanılmasına devam edildi. 1938'de Türkistan ve Kafkasya'daki durum hızla kötüye giderek beşyüzden fazla müminin - bunlardan birçoğu öldü - ve bazı kadınların hapsedilmelerine, mallarına el konmasına, arkasından bu toplulukların bazı tanınmış üyelerinin Sibiryaya, kutup ormanlarına ve Arktik Okyanusu yakınındaki başka yerlere sürülmelerine, bu topluluklardan geriye kalanların çoğunun İran vatandaşı olmaları nedeniyle sınırdışı edilerek İran'a gönderilmelerine ve nihayet Mabedin tamamıyla istimlak edilerek bir sanat galerisine çevrilmesine yol açtı.

Almanya'da da, genişlemesine ve pekişmesine Alman müminlerin gitgide daha büyük ve kesin katkılarda buldukları İdare Düzeninin yükselmesi ve kurulmasından az sonra baskı önlemleri başladı. Bunlar, her ne kadar Türkistan ve Kafkas Bahailerinin çektikleri musibetler kadar elemli olmadıysa da, içinde bulunduğumuz savaştan¹³ hemen önceki yıllarda bu ülkedeki bütün örgütlü Bahai faaliyetlerinin fiilen durmasına sebep oldu. Barış ve evrenselliği gizlisiz saklısız vurgulayan ve ırkçılığı reddeden Emrin halka tebliği resmen yasaklandı; Bahai konvenşinlarının toplanması men edildi, yaz okulu iptal edildi ve her türlü Bahai literatürünün yayını durduruldu. İran'da ise Şiraz, Abadi, Erdebil, İsfahan ve Azerbaycan ile Horasan'ın bazı bölgelerinde arasına patlak veren ve eskiden büyük güç sahibi olan Şii ulemasının bahtındaki belirgin gerileme sayesinde sayısı ve şiddeti bir hayli azalmış olan zulüm ve eziyetler dışında, yeni kurulan ve henüz pekişmemiş olan İdare Düzeninin kurumlarına, bunların çapını daraltmak, özgürlüğünü zincirlemek ve temellerini sarsmak amacıyla sivil makamlar tarafından başkentte ve illerde kısıtlamalar konuyordu.

---

¹³ İkinci dünya Savaşı (Ç.N.)

Yetmişbeş yıl süreyle üzerini kaplayan ve neredeyse boğacak olan ardı ardına gayri insani eziyetlere rağmen felâketlere alışmış ve maneviyatı çökmemiş, ülkenin her ilinde merkezlerini kurmuş, birbiriyle sınıksız kaynaşmış bir milli topluluğun müphemiyetten yavaş yavaş ve hiç beklenmedik şekilde sıyrılması; üyelerinin, Dinlerinin ruhunu ve ilkelerini yaymak, yazılarını yayınlamak, yasa ve hükümlerini uygulamak, bunlara karşı gelenleri cezalandırmak, dış ülkelerdeki dindaşları ile devamlı bir ilişkiyi sürdürmek ve idare Düzeninin binalarını ve kurumlarını kurmak yolundaki azimleri, bu topluluğun ya amaçlarını yanlış anlayan veya hayatını söndürmeye kasteden yetki sahiplerinin endişe ve husumetini çökmemezlik edemezdi.

Üyelerinin sırf idari nitelikteki konularda ülkelerinin sivil yasalarına itaat etmekle beraber, kendilerine diğer hususlar meyanında, doğruluğa sınıksız yapışmalarını, inançlarını gizlememelerini, evlenme ve boşanmayla ilgili hükümlere riayet etmelerini, Hz.Bahau'llah'ın koyduğu Kutsal Günlerde çalışmaktan geri durmalarını emreden O'nun temel ruhanî prensiplerine, kurallarına ve yasalarına uymakta ısrar etmeleri er veya geç onları İslâmiyeti İran devletinin resmî dini olarak tanımış olan ve dolayısıyla İslâmiyetin resmî temsilcileri tarafından kâfir olarak lânetlenen kimseleri tanımayı reddeden bir rejimle çatışmaya sürüklendi.

Bahai toplumu temsilcilerinin, Bahai Kutsal Günlerinde çalışmanın durdurulması hakkındaki açık hükmün Bahai kurumlarınca ihlâl edilmesini reddetmelerinin doğrudan bir sonucu olarak, ülkede Bahai topluluğuna ait okulların kapatılması; bütün Bahai nikâh belgelerinin iptali ve bunların devletin Nikâh Dairelerinde tescilinin reddi; her türlü Bahai literatürünün basım ve yayını ile bunların ülkeye sokulmasının yasaklanması; çeşitli merkezlerdeki Bahai belgelerine, kitaplarına ve hatıralarına el konulması; bazı illerde Haziretul Kuds'ların kapatılması ve bazı yerlerde eşyalarının zaptedilmesi; her türlü Bahai gösterisi, konferans ve toplantılarının yasaklanması; İran'daki Bahai merkezlerinin birbirleri ile ve dış ülkelerdeki Bahai toplulukları ile haberleşmelerine sıkı bir sansür konması ve bazan mektupların teslim edilmemesi; Bahai Dinine bağlı oldukları bahanesiyle sadık ve yasalara saygılı vatandaşlara iyi hal kâğıtlarının verilmemesi; devlet memurlarının işten kovulması, subayların rütbelerinin indirilmesi veya ordudan atılması, ya Dinlerinin ruhanî prensiplerine bağlı kalmak yolundaki manevî yükümlülüklerini terketmeyi veya bu Dinin evrensel ve gayrisiyasî karakterine aykırı harekette bulunmayı kabul etmeyen bazı inananların tutuklanması, sorguya çekilmesi, hapsedilmesi, para cezası ve diğer cezalara çarptırılması şeklindeki hareketler, toprakları sayısız Bahai

şehitlerinin kanları ile sulanmış olan memlekette, kökleri kuvvetini bu hamaset ve fedâkarlıktan alan nevzad bir İdari Düzenin yükselişine karşı koymak ve özgürlük mücadelesini boşa çıkartmak için atılan ilk adımlar sayılabilir.

BÖLÜM XXIV

EMRİN VE KURUMLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE TANINMASI

Hız.Bahau'llah'ın Dininin İdare Düzeninin çerçevesinin kurulmasına yönelik ilk adımlar O'nun Doğu'daki ve Batı'daki taraftarlarınca aynı zamanda atılırken, Mısır'ın küçük bir köyünde bu Düzenin birincil kurumlarından birini kurmaya çalışan bir avuç mümin şiddetli bir saldırıya uğradı; tarihî perspektiften bakıldığında bu saldırı, gelecek kuşaklar tarafından yalnız Emrin Kurumlaşma Çağında değil, aynı zamanda birinci Bahai Yüzyılının tarihinde bir dönüm noktası olarak görülecektir. Gerçekten, bu saldırının arkasından gelen olayların Emrin evriminde yine bir bölüm açtığı söylenebilir.Bu evrim ki Emri birbirini izleyen baskı, özgürük, bağımsız bir Zuhur olarak ve bir devlet dini olarak tanınma aşamalarından geçirip, Bahai devletinin kurulmasına yol açacak ve Bahai Dünya Topluluğunun vücuda gelmesiyle sonuçlanacaktır.

Hem Arap hem Müslüman âlemlerinin kabul edilmiş merkezi olmakla haklı olarak övünebilecek bir ülkeden kaynaklanan; en büyük İslâm topluluğunun dinî temsilcilerinin girişimleri ile başlattıkları eylemle hız kazanan; bu topluluğun bazı üyelerinin kendi aralarında bir mevki sahibi olan Emre inanmış bazı kişilerin faaliyetlerini bastırmak amacıyla başlattıkları bir dizi kargaşanın doğrudan sonucu olan, çabalayan bir toplumun bahtındaki bu önemli gelişme, doğrudan doğruya o toplumun kurmaya başlamış olduğu İdare Düzeninin sağlamlaşmasına ve itibarının artmasına oldukça büyük bir katkıda bulundu. Ayrıca, yankıları diğer İslâm ülkelerine daha geniş olarak yayıldıkça ve büyük önemi hem Hristiyanlar hem Müslümanlarca daha iyi anlaşıldıkça, şimdi büyümesinin şekillenme aşamasında bulunan Emrin geçiş döneminin sona ermesini hızlandıracaktır.

Yukarı Mısır'ın Beni Suef vilayetinde Beba bölgesinin Kavmus Seyide köyünde bir Bahai mahfili kurulmasının köy muhtarının sinesinde tutuşturduğu dinî bağnazlık sonucu olarak muhtar, bölge polis müdürü ve Vali nezdinde ciddi suçlamalarda bulundu; bu suçlamalar Müslümanları öylesine tahrik etti ki kurbanlarına karşı utanılacak işler işlediler ve neticede köy noteri, Adalet Bakanlığının yetkisi altında şer'i davacı sıfatıyla o köyde

yaşayan üç Bahai aleyhine, Müslüman olarak kıyılan şer'i nikâhlarından sonra kocalarının İslâmiyetten çıkmaları nedeniyle Müslüman eşlerinin kendilerinden boşatılması talebiyle dava açtı.

Beta şer'i istinaf mahkemesinin 10 Mayıs 1925'te verdiği ve sonradan Kahire yüksek dinî makamlarınca onaylanıp kesinleştirilen, Müslüman makamlar tarafından bastırılıp yayınlanan Görüş ve Kararı ile üç Bahai davalının nikâhları iptal edildi ve kâfirler İslâm yasalarını ve hükümlerini ihlâl ettikleri için lânetlendiler. Bu karar o kadar ileri gitti ki, kesin, şaşırtıcı ve gerçekten tarihî bir ifadeyle bu kâfirlerin inandıkları Dinin, daha önceki dinlerden tamamen bağımsız ayrı bir din olarak görüldüğünü beyan etti; o zamana kadar Doğu'da olsun Batı'da olsun, Emrin düşmanları böyle bir beyana ya itiraz etmiş ya kasten bilmemezlikten gelmişlerdi.

İslâmın temel akide ve hükümlerini izah eden, Bahai öğretilerinin ayrıntılı bir açıklamasını yapan ve bunları Akdes Kitabından, Hz.Abdülbaha'nın ve Mirza Ebul Fazl'in yazılarında çeşitli alıntularla destekleyen, bazı Bahai yasalarına özel atıfta bulunan ve bu ifadelerin ışığında davalıların Muhammed'in Dininden fiilen çıktıklarını gösteren bu mahkeme ilâmında en tartışılmaz sözlerle şu ifade kullanıldı: "Bahai Dini, İslâm inançları, ilkeleri ve yasalarından farklı ve bunlarla çatışan kendine ait inanç, ilke ve yasalara sahip yeni ve tamamen bağımsız bir Dindir. Dolayısıyla hiç bir Bahai Müslüman ve hiçbir Müslüman Bahai sayılamaz, tıpkı hiçbir Budist, Brahmin veya Hristiyanın Müslüman yahut hiçbir Müslümanın bu dinlerin mensubu sayılamayacağı gibi." Davalı tarafların nikâh mukavelerinin iptaline ve karı kocaların boşanmalarına hükmeden bu resmî ve unutulmaz ifade şöyle sona eriyordu: "Şayet bunlardan herhangi biri (kocalar) pişman olur,... Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna...Allah'tan getirdiği herşeye...iman ve ikrar ederse...ve azametli İslâm Dinine dönerse... ve Muhammed'in Peygamberlerin ve Nebilerin sonu olduğuna, onun Dininden sonra hiçbir din gelmeyeceğine, hiçbir hükmün onun hükmünü bozmıyacağına, Kuran'ın Allah'ın Kitaplarının sonuncusu ve Allah'ın Peygamberlerinin ve Nebilerinin son Zuhuru olduğuna inanır, ikrar eder ve şahadet ederse...o kabul edilecek ve nikâhını tazelemek hakkı olacaktır..."

Hız.Bahaullah'ın Dinine düşman oldukları bilinen kimselerin bizzat gösterdikleri tartışılmaz kanıtlarla desteklenen ve Halifeliği yeniden kurmak yoluyla İslâmiyetin başı olmaya özenen bir ülkede yapılan ve o ülkenin en yüksek din liderlerinin onayını kazanan bu çok büyük önem ve anlam

taşıyan ifade, İran ve Irak'taki Şii İslâm büyüklerinin bir asırdır dile getirmekten kaçındıkları, vaktiyle Emre bir kült, bir Babi hizbi, İslâmiyetin bir damgasını vuran veya onu dinlerin bir sentezi olarak gören Batı'lı din adamları da dahil, muhalifleri ilk ve son olarak susturan bu beyan, Doğu ve Batı'daki Bahai toplulukları tarafından, Hz. Bahau'llah'ın Dinini ortodoks İslâmiyetin zincirlerinden kurtaran ilk özgürlük Beratı olarak karşılandı; bu Dinin nihai ve dünya çapında tanınmasına doğru ilk adım, ona inananlar tarafından değil, düşmanlarınca atılmıştı.

Hz. Bahau'llah'ın Dininin İdare Düzeninin kurucuları, hesaba gelmez imkânlarla dolu bu kararı kendi yetenekleri için bir mihenk taşı olarak karşılamakta ve kabul etmekte gecikmediler. Onlara, ifasına kendilerini hazır hissettikleri bir yükümlülük getiriyordu. Sahipleri tarafından, düşmanlarını İslâm mahkemesine başvurmadan ölemek ve böylece onları şaşkıncı ve zora düşürücü bir durumda bırakmak niyetiyle tasarlanmışken, Mısır Bahai topluluğu ve daha sonra diğer kardeş topluluklar tarafından, kendilerinin bağımsızlığını ileri sürmek ve devlete kabul ettirmeye çalışmak için derhal kullandıkları bir manivela oldu. Birkaç dile çevrilip, dünyadaki Bahai toplulukları arasında yayılarak yavaş yavaş bu toplulukların seçilmiş temsilcileri ile Mısır, Arz-ı Akdes, İran ve hattâ Amerika Birleşik Devletleri hükûmet makamları arasında, bu makamların Emri bağımsız bir din olarak resmen tanımalarını sağlamak için müzakerelerin başlatılmasına yol açtı.

Mısır'da bir dizi önlemin alınması için bir işaret teşkil etti ve bu önlemlerin topluca etkisiyle, hâlâ resmen İslâm dinine bağlı bulunan ve yasa ve yönetmelikleri büyük ölçüde din liderlerinin görüş ve beyanlarına uygun olarak şekillenen hükûmetin böyle bir tanımayı kabul etmesi kolaylaştı. Mısırlı müminlerin, o ülkedeki şer'i mahkemelerle her türlü ilişkiden kaçınmak ve kendilerine teklif edilebilecek bir dinî makamı reddetmek suretiyle kendi Dinlerinin akidelerinden kıl kadar ayrılmamak hususundaki katı kararlılıkları; evlenme, boşanma, miras ve defin gibi özlük haklarına ilişkin Akdes Kitabındaki temel hükümlerin kanunname haline getirilip yayınlanması ve bu yasaların Mısır Kabinesine sunulması; Mısır Millî Ruhani Mahfiline nikâh ve boşanma belgelerinin verilmesi; bu Mahfilin Bahai nikâh, boşanma ve cenaze usullerine ilişkin tüm görev ve sorumlulukları üzerine alması; bu topluluğun bütün üyelerinin, Bahai öğretilerine göre çalışmanın haram olduğu dokuz Mübarek Güne riayet etmeleri; topluluğun seçilmiş milli temsilcilerinin Mısır Başbakanına, İç işleri ve Adalet Bakanlarına sundukları, Amerika Millî Ruhani Mahfilinin Mısır hükûmetine hitaben benzeri bir yazısıyla desteklenen ve ekinde,

Mahkeme ilâmının bir sureti ve millî Bahai yönetmelik ve tüzüğü bulunan bir dilekçe ile bu Mahfilin, kendi özlük hakları ile ilgili bütün meselelerde Dinlerinin Kurucusunun koyduğu yasa ve hükümleri uygulamaya yetkili bağımsız bir mahkeme işlevini görecek bir kurul olarak kabul edilmesini talep etmeleri, bu Dinin zamanla o ülkede kardeş dinlerle tam bir eşitlik temeli üzerinde yerleşmesine yol açacak tarihî bir beyanın ilk sonuçları olarak göze çarpmaktadır.

Bu çığır açan beyanın bir neticesi ve Port Said ile İsmailiye'deki fanatik halkın Bahai topluluğu üyelerinden bazılarının cenazeleri ile ilgili olarak zaman zaman çıkardıkları rahatsızlıkların doğrudan bir sonucu, Adalet Bakanının talebi üzerine Mısır Baş Müftüsünün verdiği resmi ve dikkate değer fetva oldu. Verilmesinden az sonra Mısır basınında yayınlanan bu fetva Emrin bağımsızlığını daha da sağlamlaştırdı. Fetva, İsmailiye'nin tanınmış Bahai hemşerilerinden Muhammed Süleyman'ın cenaze alayını öfkeli bir gruhun kuşatması ile başlayan olağanüstü şiddette bir ayaklanmadan sonra verildi. Bu ayaklanma öyle bir velvele kopardı ki müdahale etmek zorunda kalan polis cenazeyi kurtarıp evine geri getirdikten sonra gece vakti cemaat katılmadan çölün kıyısına götürüp yaban yerde gömmeye mecbur kaldı.

Fetva 24 Ocak 1939'da Mısır İç İşleri Bakanının Adalet Bakanına yazılı bir soru yönetmesi ve Mısır Bahaileri Millî Ruhani Mahfilinin yayınladığı özlük haklarına ilişkin Bahai hükümlerinden bir derlemenin suretini ekleyerek, Mahfilin Kahire, İskenderiye, Port Said ve İsmailiye'deki Bahai topluluklarına kabristan olarak dört parça arazi tahsis edilmesi hususunda Mısır Hükümetine verdiği dilekçe hakkında Müftüden görüş istemesi üzerine verildi. Müftünün Adalet Bakanlığından gelen yazıya verdiği 11 Mart 1939 tarihli cevap şöyleydi: "21 Şubat 1939 tarihli...Bahai cenazelerinin Müslüman kabristanlarına definin caiz olup olmadığını soran...mektubunuzu ve eklerini aldık. Beyan ederiz ki, bu topluluk, ikrar ettikleri inançlarından görüldüğüne göre Müslüman sayılamaz. 'Özlük haklarına ilişkin Bahai Hükümleri' dedikleri şeyin ve ekteki belgelerin okunması yeterli kanıt sayılmıştır. Üyeleri arasında evvelce Müslüman olan her kim varsa, bu topluluğun sahte iddialarına inancı dolayısıyla İslâmiyeti terketmiştir ve dışında kalmıştır ve hak Dini İslâm'da tesbit edilmiş olan mürtedlikle ilgili hükümlere tâbidir. Bu topluluk Müslüman olmadığı cihetle, önceden Müslim veya gayri Müslim olsunlar, ölümlerinin Müslüman mezarlıklarına defni caiz değildir."

Mısır'da İslâm kanunlarının en yüksek tefsircisinden gelen bu nihaî, açıkça ifade edilmiş ve yetkili ifadenin sonucu olarak ve önce Kahire Bahai topluluğuna, o şehirde ikamet eden serbest düşünceliler için ayrılmış olan mezarlık alanının bir bölümünün tahsisine yol açan uzun müzakerelerden sonra Mısır Hükûmeti, İsmailiye Bahailerine ölümlerini gömmek için iki parsel arazi verilmesine rıza gösterdi; tarihî önem taşıyan bu karar ağır baskılar altındaki muztarip toplumların üyeleri tarafından memnuniyetle karşılandı, Dinlerinin bağımsızlığını isbat için bir ileri adım daha teşkil etti ve temsilci kurumlarının yetki alanının genişlemesine hizmet etti.

Mısır Bahaileri Milli Mahfilinin, kardeş İran Mahfili tarafından desteklenen kararı üzerine, ünlü Mirza Ebul Fazl'ın naaşı bu iki resmen tahsis edilmiş Bahai Kabristanlarının birincisine nakledilerek onun yüksek makamına lâyük bir kabre yerleştirildi, böylece Doğu'da bu cinsten ilk resmi Bahai kurumu yaraşır bir şekilde kurulmuş oldu. Az sonra bu başarı Batı'nın büyük şöhretli ana mübelliği Mrs.E. Getsinger'in naaşının Kahire'deki Hristiyan Mezarlığından çıkarılarak, Amerika Bahaileri Milli Mahfilinin ve Washington'daki Dış İşleri Bakanlığının yardımıyla, bu kabristanın kalbinde ve Emrin o seçkin yazarı ve taraftarının istirahat yerinin bitişiğindeki bir yere yerleştirildi.

Bu beyanlardan önce Hz.Abdülbaha'nın Görevi sırasında bir Bahai kabristanı kurulmuş olan Arz-ı Akdes'te Bahai cenazelerini Akkâ'daki kibleye karşı defnetmek yolundaki tarihî karar alındı; bu hareketin önemi, nikâh ve boşanma konularında evvelce yapıldığı gibi, İslâm mahkemelerine başvurmaktan vazgeçme ve cenaze defninde Hz.Bahaullah'ın koyduğu usullere tamamen ve gizlenmeden uyma kararıyla daha da arttı. Bunun hemen ardından, Hayfa'daki mahalli Bahai topluluğu 4 Mayıs 1929'da Filistin Yönetimine sunduğu bir dilekçe ile, dinî inanç_ ları ne olursa olsun ülkede yaşayan herkes için uygulanacak özlük haklarıyla ilgili tekdüze bir medenî kanunun kabulüne kadar, topluluğun Yönetim tarafından resmen tanınması ve "halen Filistin'deki diğer dinî toplulukların sahip olduğu kendi işlerini yönetme hakkının tam olarak tanınması" istendi.

Bu dilekçenin hemen kabul edilerek - ki son derece önemli ve Emrin herhangi bir memleketteki tarihçesinde eşi görülmemiş bir tasarruftur - mahalli topluluğun verdiği nikâh belgelerinin sivil makamlarca resmen tanınmasının ve bunların geçerliliğini Filistin'deki İran Hükûmeti resmi temsilcisinin zımnen kabulünün ardından alınan bir dizi kararla, Bahai topluluğu için mübarek sayılan veya dünya merkezinde Kurucularının

Türbelerine vakfedilmiş olan bütün emlak ve kurumlara vergi bağışıklığı tanındı. Ayrıca bu kararlarla, Bahai kutsal yerlerinde süs veya mobilya olarak kullanılan her türlü eşyaya gümrük resimlerinden bağışıklık getirildi ve Amerika ve Hindistan Bahai Milli Ruhani Mahfillerinin şubelerine, ülkenin yasalarına uygun olarak "dini dernekler" sıfatıyla işlev yapmak ve bu Mahfillerin temsilcisi olarak emlak edinmek ve idare etmek imkanı tanındı.

Sayıları bakımından ülkede yaşayan Hristiyan, Musevi ve Zerdüsti azınlıklardan üstün olan çok daha büyük bir topluluğun, sicil ve şer'i makamların geleneksel düşmanlıklarına rağmen, idari kurumlarının yapısını yükseltmeyi başardığı İran'da böylesine önemli bir açıklama karşısındaki tepkiler üyelere ilham verecek ve bu hiç beklenmedik şahadetin kendilerine sağladığı büyük yararlardan mümkün olduğu kadar geniş şekilde faydalanmaya teşvik edecek nitelikte oldu. Şimdi acı bir şekilde gururları kırılan zalim, kibirli ve aman vermez, herşeye gücü yeten bir mollalar takımının yakıcı eziyetlerinden geçmiş olan, müphemiyetten yeni kurtulmaya başlayan muzaffer bir topluluk, bağımsız bir dini topluluk sayılmak ve tüm imkânlarıyla bütünlüğünü, üyelerinin dayanışmasını ve seçici kurumlarının sağlamlığını korumak amacıyla, Kurucularının kendileri için koydukları sınırlar içinde, talep ve iddialarını ortaya koymakta her zamankinden daha azimliydi. Tescilli düşmanları artık öyle bir memlekette, öyle bir dilde ve öyle önemli bir konuda öylesine kesin ve kapsamlı bir beyanda bulunduktan ve doktrininin özünde yatan ayırıcı gerçeklerin bazılarının o kadar uzun zamandır üstüne çekilmiş olan örtüyü yırtıp attıktan sonra, gücünü kısıtlamaya, toplum hayatını boğmaya ve o ülkedeki diğer dini topluluklarla kayıtsız şartsız eşit olma hakkını reddetmeye kasteden kayıtlar konmasına artık sessiz kalamaz ve itirazsız hoş göremezdi.

Artık Müslüman, Yahudi, Hristiyan veya Zerdüsti sayılmamaya kesin azmetmiş olan bir topluluğun üyeleri, ilk adım olarak, kendi dinleri hakkında tescilli düşmanlarının iddia ettiği farklı konumu itiraz götürmez şekilde haklı çıkaracak önlemleri almaya karar verdiler. Tamamen idari nitelikteki meselelerde ülkelerinin yasalarına kayıtsız şartsız uymak yolundaki açık, kutsal ve kaçınılmaz görevlerini unutmadan, fakat kendi Dinlerinin bağımsızlığını, mevcut her türlü yasal yolla iddia ve isbata kesin kararlı olarak bir hareket planı geliştirdiler ve kendileri için tesbit ettikleri hedefe doğru bir adım daha ilerletecek işlere giriştiler.

Ne fedakârlık pahasına olursa olsun inançlarını saklamamak hususundaki sabit karar; özlük haklarıyla ilgili hiçbir meseleyi Müslüman,

Hristiyan, Musevi veya Zerdüsti mahkemelerine havale etmemek yolundaki sarsılmaz tutumları; ülkedeki tanınmış dinlerden biriyle ilgili herhangi bir örgütle ilişkili olmayı veya dinî bir mevki kabul etmeyi reddetmek; Akdes Kitabındaki dua, oruç, nikâh, boşanma, miras, cenaze defni, afyon ve alkollü içkilerin kullanılmasına ilişkin zorunlu hükümlere evrensel riayeti; tanınan Bahai mahfillerinin direktifi ve mührü ile doğum, ölüm, evlenme ve boşanma belgelerinin verilmesi ve duyurulması; ilk defa Mısır Bahai Milli Mahfilinin yayınladığı "Özlük Hakları Meselelerine İlişkin Bahai Hükümleri"nin Farsçaya tercüme edilmesi; Bahai Mübarek Günlerinde çalışılmaması; dinî kökenleri ne olursa olsun, her sınıftan müminin bir arada gömülmesini sağlamak amacıyla başkentte ve diğer illerde Bahai kabristanlarının kurulması; nüfus kâğıtlarında, evlenme cüzdanlarında, pasaportlarda ve diğer belgelerde bundan böyle Müslüman, Hristiyan, Yahudi veya Zerdüsti olarak kaydedilmemek hususunda ısrar; Hz. Bahau'llah'ın Akdes Kitabında tesbit ettiği şekilde Ondokuz Gün Ziyafetinin kurumsallaştırılmasına verilen önem; artık şer'i mahkemelerin görev ve işlevlerini üstlenen seçilmiş Bahai Mahfillerince topluluğun yoldan çıkan üyelerine bu Mahfillere ve komitelerine seçme ve seçilme hakkından mahrum etmek şeklinde yaptırım uygulamaları; bütün bunlar, İdare Düzeninin yapısını kurmuş olan ve Mısır'da verilen tarihî adlî hükmün etkisiyle harekete geçerek, dinî hasımlarının o kadar katiyetle şahadet ettiği durumlarının sivil makamlarca tanınmasını zorla değil fakat ikna yoluyla sağlamak niyetinde olan bir topluluğun ilk kıpırdanışlarını göstermektedir.

Bu ilk girişimin kısmen başarıya ulaşmasının iktidardaki yetkililerin zaman zaman kuşkusunu uyandırmasının, uyanık düşmanları tarafından fena halde yanlış tanıtılmasının hiç de şaşılacak yanı yok. Sivil makamlarla müzakerelerin bazı yönlerinde, meselâ İran vatandaşlarına verilen pasaportlarda din hanesinin kaldırılması konusunda bir hükümet kararnamesi çıkarılmasında, ve bazı yerlerde üyelerin belirli resmi belgelerdeki din hanesini doldurmamaları ve evlenme, boşanma, doğum ve ölüm belgelerini kendi Mahfillerinde tescil ettirmeleri ve cenaze törenlerini kendi usullerine göre yapmaları konusunda zımnî izin verilmesinde başarılı olundu. Ama bazı başka konularda çok ciddi engellerle karşılaşıldı; tamamiyle topluluk finansmanı, mülkiyeti ve kontrolünde bulunan okullar, Bahai mübarek günlerinde açık kalmayı reddettikleri için zorla kapatıldı; kadın ve erkek üyeleri kovuşturmaya uğradı; orduda ve devlet memuriyetinde görevli olanların bazıları işten atıldı; literatürün ithali, basımı ve yayını yasaklandı; her türlü Bahai genel toplantıları men edildi.

Devletine karşı kutsal yükümlülüklerine sadık ve yurttaşlık görevlerinin bilincinde olan Bahai toplumu bütün diğer memleketlerde olduğu gibi bu ülkede de sivil makamların zaman zaman çıkardığı veya gelecekte çıkaracağı bütün idari karar ve yönetmeliklere itaat göstermiştir ve gösterecektir. İran'daki okullarını derhal kapatmaları buna bir delildir. Ancak, üyelerin inançlarını inkâr etmeleri veya ruhanî, temel ve İlâhi kaynaklı ilke ve kurallara sadakatsizlik göstermeleri manasına gelen emirlere boyun eğmeyi ısrarla reddedecek ve davalarına bağlılıklarından feragat etmelerini isteyen dünyevî bir makamın direktiflerine uymaktansa, tıpkı hayatlarını Kurucularının yoluna feda etmiş olan yirmibin şehit gibi, hapsedilmeyi, sürülmeyi ve ölüm de dahil her türlü eziyeti tercih edeceklerdir.

O şehitlerin bazılarının soyundan gelen korkusuz kişilerin, kendilerine Müslüman olduklarını ilân etmeleri için baskı yapan çalkantılar içindeki Fars Eyaletinin Valisine gönderdikleri unutulmaz haberde, "Abadi'de yaşayan hepimizi, erkek, kadın ve çocuk gözetmeden parça parça doğrasanız da sizin isteklerinize boyun eğmiyeceğiz" deniyordu; bu mesaj onlara meydan okuyan Valiye ulaşır ulaşmaz meseleyi daha fazla kurcalamaktan vazgeçti.

Amerika Birleşik Devletlerinde İdare düzenini kurmak ve mükemmel hale getirmekle ilham verici bir örnek teşkil etmiş olan Bahai topluluğu, Mısır'daki şer'î mahkemelerin kararının taşıdığı yankıları tâ uzaklara ulaşan imkânları ve bu kararın Arz-ı Akdes'te uyandırdığı tepkinin önemini takdir etti ve İran'daki kardeş topluluğun gösterdiği cesaret ve sebatan teşvik buldu. Değerli başarılarını, Hz. Bahaullah'ın Dininin Kuzey Amerika kıtasında kazandığı mevki daha göze çarpıcı hale getirecek yeni eylemlerle desteklemeye karar verdi. Sayıları İran'lı inananlardan daha azdı. Birliğe dahil eyaletleri yöneten yasaların çokluğu ve çeşitliliği nedeniyle, Doğu'daki inananların karşılaştıklarından kökten farklı ve daha çok karmaşık bir durum içindeydiler. Fakat İlâhi kaynaklı bir Düzenin gelişmesine güçlü bir hareket kazandırma sorumluluğunun bilinciyle, şimdiye kadar soylu bir biçimde destekledikleri bir Zuhurun bağımsızlığını vurgulayacak hareketlere cesaretle giriştiler.

Milli Ruhani Mahfilin Federal makamlar tarafından Emre vakfedilen emlaké mütevellî sıfatıyla tasarruf etmeye hak sahibi bir dinî kurum olarak tanınması; Bahai vakıflarının kurulması ve onun yararına yönetilen mallar olarak sivil makamlardan bağışıklık sağlanması...topluluk üyelerini birbiriyle birleştiren bağların niteliğini daha çok ortaya çıkaracak

kararlar ve önlemlerle desteklendi. Günlük ibadet farzı hakkında Akdes Kitabında yer alan bazı temel hükümlerin özenle vurgulanması; oruç tutulması, evliliğin bir ön koşulu olarak ana babanın rızasının alınması; boşanmanın değişmez bir şartı olarak karı koca arasında bir yıllık ayrılık; her türlü alkollü içkiden uzak kalma; Hz.Bahau'llah'ın aynı Kitapta hükmettiği Ondokuz Gün Ziyafetinin kurumlaştırılmasına verilen önem; her türlü dinî örgütte üyeliğin ve ilişkinin sona erdirilmesi ve dinî bir makam ve mevki kabul edilmemesi Bahai Ahbaplığının farklı niteliğini vurgulamaya ve onu halkın gözünde geçmişin dinî sistemleriyle ilgili ayinlerden, törenlerden ve insan yapısı kurumlarından ayrı tutmaya yararmıştır.

Kuzey Amerika kıtasında kurulan ilk merkez olan, kardeş mahfiller arasında ilk tüzel kişilik kazanan ve Batı'da bir Bahai Mabedi kurulmasına yol açacak ilk adımı atan Chicago Bahaileri Ruhani Mahfilinin, Akdes Kitabı hükümlerine uygun olarak yasal nikâh töreni yapılmasının resmen tanınması ve daha önce bu Mahfilin resmî onayını almış olan nikâh cüzdanlarının tescili için Illinois devlet makamlarına yaptıkları müracaat özel ve tarihî bir önem taşımaktadır. Bu dilekçenin ilgili makamlarca kabulü sonucunda, bütün mahalli Mahfillerin tüzüğünün değiştirilerek onlara yasal Bahai nikâhı kıyma imkânının sağlanması ve Chicago Mahfili başkanı veya sekreterini bütün Bahai nikâhlarına o kurumu temsil etme yetkisinin verilmesi; 22 Eylül 1939'da Illinois Devleti tarafından ilk Bahai evlenme izni çıkarılarak adı geçen Mahfilin Bahai nikâhları kıymak ve Bahai Nikâh Cüzdanları vermek için yetkili kılınması; daha sonra Birleşik Devletlerin New York, New Jersey, Wisconsin ve Ohio gibi diğer eyaletlerindeki Mahfillerin de kendilerine aynı imtiyazların verilmesi için aldıkları başarılı önlemler de ayrıca Emrin bağımsız bir din olma durumunun tanınmasına katkıda bulundu.

Bunlara benzer ve o kadar önemli bir tanıma da, bugünkü savaşın patlak vermesinden sonra Amerika Birleşik Devletleri Savaş Bakanlığından geldi; Bakanlık İaşe Şubesi Başkanı, Amerika Bahaileri Milli Ruhani Mahfiline yazdığı 14 Ağustos 1942 tarihli bir yazıyla, savaşta hayatlarını kaybeden ve askerî yahut sivil mezarlıklara gömülen Bahailerin mezar taşlarına İsm-i Azam sembolünün yazılmasını ve böylece bu mezarların Hristiyanları ve Musevileri belirleyen Latin Haçı veya Yahudi Yıldızından tefrik edilmesini onayladı.

Amerika Bahaileri Milli Ruhani Mahfilinin zikre değer bir başka başarılı girişimi Washington D.C'deki Fiyat İdaresi Bürosuna müracaat ederek Bahai Mahalli Ruhani Mahfillerin başkan ve sekreterlerinin dinî

toplantıları yönetmeye ve bazı eyaletlerde nikâh kıymaya yetkili görevliler sıfatıyla görevli oldukları mahallerin dinî ihtiyaçlarını karşılayabilmek için benzin yönetmeliğine göre benzin kuponu imtiyazı istemeleridir.

Hindistan, Irak, Büyük Britanya ve Avustralya gibi ülkelerdeki Bahai toplulukları da ne bu tarihî kararın yayınlanmasından sağlanan yararları takdir etmekten, ne de herbiri kendi kapasitesine ve mevcut koşulların koyduğu sınırlamalara göre, bu alenî şahadetin yarattığı imkânları, idari yapısını zaten kurdukları Emrin bağımsızlığını bir de kendileri göstermek için kullanmaktan geri kalmadılar. Akdes Kitabındaki hükümleri mümkün olduğu ölçüde uygulayarak; hangi mezhepten olursa olsun dini kurumlarla her türlü bağları kopararak ve üyelikten vazgeçerek; Emrin evrimindeki bu büyük dönüm noktasını işaretleyen ve nihai yerleşmesini kolaylaştıran bu çok önemli hususu daha fazla duyurmak amacını taşıyan bir politikayı geliştirerek; bu topluluklar, daha doğrusu bütün örgütlü Bahai organları, ister Doğu'da ister Batı'da olsun, buldukları yer ne kadar ücra, gelişmişlik düzeyleri ne kadar yetersiz olursa olsun, aralarındaki dayanışmanın bilincinde ve önlerinde açılan ihtişamlı manzaranın farkında olarak, tek ses halinde Hz. Bahau'llah'ın Dininin bağımsız niteliğini ilâna ve onun nihâi ve dünya çapında tanınmasını engelleyen veya geciktiren dinî ve din dışı zincirlerden kurtaracak yolları açmaya kıyam etmişlerdir.

Daha çok, hiçbir yardım görmeden kendi çaba ve başarıları sayesinde dinlerinin ulaştığı mevkie, hayatın çeşitli yollarına mensup gözlemcilerin gösterdikleri saygı ve itibarı memnunlukla karşılamışlar ve zamanla fethedecekleri zirvelere doğru dik ve zorunlu tırmanış için ek bir teşvik saymışlardır.

Filistin Hükümeti sabık başsavcılarından Profesör Norman Bentwick şöyle tanıklık ediyor: "Gerçekten Filistin artık üç değil, dört Dinin diyarı sayılacaktır, çünkü din ve hac merkezi Akkâ ve Hayfa'da bulunan Bahai inancı bir dünya dini niteliğini almaktadır. Ülkedeki bugüne kadar olan etkisine bakılacak olursa, uluslararası ve dinlerarası anlayışta bir etken olacaktır." Seçkin İsviçre'li bilim adamı ve psikiyatr Dr. Auguste Forel'in beyanı da şöyle: "1920'de Karlsruhe'de, yetmiş yıl önce İran'lı Bahau'llah'ın Doğuda kurduğu günah çıkarma hücresinin üstüne çıkan Bahai dünya dinini öğrendim. Bu, dogması ve rahibi olmayan, bu küçük küremizdeki bütün insanları birleştiren gerçek bir 'Sosyal Refah' dinidir. Ben Bahai oldum. Umarım bu din insanlığın yararı için yaşar ve gelişir! En büyük arzum budur." Ayrıca şöyle diyor: "Bir dünya devleti, bir evrensel dil ve bir

evrensel din mutlaka olacaktır. Benim görüşümle, insanlığın birliği için Bahai Hareketi, bugün evrensel barış ve kardeşlik için çalışan en büyük harekettir." Müteveffa Romanya Kraliçesi Marie' nin kaleminden çıkan ifade: "Bütün itikatları bağlayan bir din...Tanrı'nın iç ruhuna dayanan bir din...Bütün nefretlerin, entrikaların, şüphelerin, kötü sözlerin, hatta bütün saldırgan vatanseverliğin Tanrının bir temel kanununun dışında kaldığını, ve özel inançlar yüzeysel olduğu halde İlâhi aşkla çarpan yüreğin aşiret ve ırk tanımadığını öğretiyor."

BÖLÜM XXV

ULUSLARARASI TEBLİĞ FAALİYETLERİNİN GENİŞLEMESİ

Hızlı Bahau'llah'ın Dininin İdare Düzeninin yapısı yavaş yavaş yükselir, görünmez güçlerin etkisiyle Emrin bağımsızlığı gitgide daha geniş ölçüde düşmanlarınca kabul edilir ve dostlarınca işbat edilirken, aynı zamanda sonuçlarla dopdolu bir başka gelişme de harekete geçirilmekteydi. Bunun amacı Emrin sınırlarını genişletmek, ikrarlı taraftarlarının ve idari merkezlerinin sayısını çoğaltmak ve yazılı eserlerini zenginleştirmeye, genişletmeye, çeşitlendirmeye ve daha daha uzaklara duyurma işine yeni ve giderek büyüyen bir hız kazandırmaktı. Gerçekten tecrübeler, İdare Düzeninin diğer ayırıcı nitelikleri bir yana, sırf modelinin bile tebliğ çalışmalarında verimlilik ve hızlılığı kesinlikle teşvik ettiğini göstermişti; Kurucuları, Emrin daha tam bir özgürlüğe doğru ilerledikçe hamiyetlerinin devamlı olarak arttığını ve hizmet şevklerinin büyüdüğünü görmüşlerdir.

Üç çeyrek asırdan beri Herbiri Kendi yolunda ve Kendi çalışmalarına çizilen sınırlar içinde, kudretli Allahın, kaderini çizmek için Kendilerini görevlendirdiği Emrin ününü yaymak yolunda kahramanca çalışan Dinin Kurucularının öğütlerine, çağırılmasına ve vaadlerine de ilgisiz kalmadılar.

Dünya hükümdarlarına, kalkınıp Emrini tebliğ etmelerini emreden Dinin Müjdecisi Kayyumul Esmâ'da şunları yazmıştı: "Ey krallar topluluğu! Bize gönderilen âyetleri doğrulukla ve aceleyle Türkiye ve Hindistan halklarına iletiniz ve onların ötesinde...hem Doğu'daki hem Batı'daki ülkelere..." Yine aynı kitapta buyurmuştur: "Ey Batı'lı insanlar, şehirlerinizden çıkıp Tanrı'ya yardımcı olunuz." Hz.Bahau'llah'ın Akdes Kitabında Kendine inanlara hitabı şöyledir: "Sizi Ebha Ufkumuzdan gözlüyoruz, her kim Benim Emrime hizmet için kıyam ederse ona yücelik

Topluluklarının orduları ve Bana yakın olan melekler takımı ile yardım edeceğiz." "...Ey Baha ehli, Allahın Emrini tebliğ et, zira Allah herkese Onun haberini ilân etme görevini takdir buyurmuştur ve bunu bütün ameller içinde en sevaplısı sayar." Açıkça belirtiyor: "Yapmalı bir kimse Baha adına kıyam eder ve Onun sevgisi zırhını kuşanırsa, herşeye kadir Allah ona zafer ihsan edecektir, dünyanın ve semanın güçleri ona karşı saf tutsa bile." Bir başka yerde buyuruyor: "Her kim Bizim Emrimizin zaferi için çalışırsa, karşısına onbinlerce düşman ordusu çıksa da Allah onu muzaffer kılacaktır." Diyor ki: "Enerjilerinizi Allahın Emrini yayma üzerine toplayın. Her kim bu yüce göreve lâyıkta, ayaklansın ve buna uğraşsın. Yapamayanların görevi, kendi yerine Zuhuru ilân edecek birini tayin etmektir..." "Vaad ediyor: "Emrimizi tebliğ etmek maksadıyla vatanlarını terkedenleri Sadık Ruh kendi kudretiyle güçlendirecek...Böyle bir hizmet gerekten bütün iyi amellerden üstündür ve her sevabın süsüdür." Hz.Abdülbaha Vasiyetnamesinde şunları yazıyor: "Bu günlerde herşeyden daha önemli olan dünya milletlerini ve halklarını kılavuzlamaktır. Emrin tebliği son derece önemlidir, zira o,temelin en büyük köşe taşıdır." Aynı belgede şöyle beyan ediyor: "İsa'nın havarileri kendilerini ve dünyada olan herşeyi unuttular, bütün gâilelerini ve mallarını terkettiler, kendilerini benlikten ve ihtirastan arındırdılar ve tam bir feragatle uzaklara dağıldılar, dünya insanlarını doğruya kılavuzlamaya giriştiler, tâ ki sonunda dünyayı bir başka dünya yaptılar, küreyi aydınlattılar ve son anlarına kadar Allah'ın Sevgilisinin yolunda fedakârlık ettiler. Nihayet, çeşitli diyarlarda şehit edildiler. Eylem insanları onların adımlarını izlesin." Aynı Vasiyetnamede büyük bir ağırlıkla ifade ediyor "Bu haksızlık gören ve kanadı kırık kuşun semavî topluluğa uçma zamanı geldiğinde...dostlara ve sevilen kişilerin hepsine, kıpırdanıp kalkarak yürekleri ve ruhları ile hep birlikte...Onun Emrini tebliğ etmek ve Dinini yaymak...vaciptir...Onlara düşen bir an durup dinlenmeden...her ülkeye yayılmalılar...ve her bölgede dolaşmalılar. Dinlenmeden hareket ederek ve sonuna kadar istikamet göstererek her ülkede Ya Bahaül Ebha nidasını yükseltmeliler..ki Doğu'da ve Batı'daki her yerde büyük bir kalabalık Allah'ın Kelâmının gölgesine toplansın, kutsallığın tatlı kokuları yayılsın, insanların yüzleri aydınlansın, yürekleri İlahî Ruh ile dolsun ve ruhları cennetlik olsun. "

Bu tekrarlanan emirlere itaat eden, bu parlak vaadlere kulak veren, görevlerinin yüceliğini farkedene, Hz.Abdülbaha'nın örneğinden teşvik alan, aralarından ani ayrılmasından kedere kapılmayan, içerdeki ve dışardaki düşmanlarının saldırılarından yılmayan Doğu'daki ve Batı'daki dostları dayanışmalarının gücü ile Emrin uluslararası yayılmasını hızlandırmak için her zamankinden daha büyük bir gayretle işe giriştiler; bu yayılma artık

birinci Bahai yüzyılının tarihindeki en önemli gelişmelerden biri sayılmayı hakkecek boyutlara varacaktı.

Önceleri aralıklı, rastgele ve örgütlenmeden dünyanın her kıtasında başlatılan, sonradan yavaş yavaş gelişen bir İdare Düzeninin ortaya çıkmasının sonucu olarak sistemli şekilde yönlendirilen, merkezden yönetilen ve beceriyle yürütülen, Hz. Bahauallah'a inananlarca birçok ülkede, fakat göze çarpar şekilde Amerika'da üstlenilen her yaştan ve her cinsten, acemiler ve deneyliler, gezgin mübelliğler ve yerleşikler tarafından devam ettirilen tebliğ girişimleri, kapsamlılığı ve bunlardan yayılan kutsallık sayesinde, Bahai Dininin ilk çağının erken yıllarını ölümsüzleştiren sergüestler dışında hiçbir hadisenin gerisinde kalmıyacak bir olaylar zinciri teşkil etmektedir.

Babi Dininin dokuz yıl boyunca İran'ı aydınlatmış ve komşu Irak'a yansımış olan, Hz. Bahauallah'ın otuz dokuz yıllık Elçiliğini parlaklığını Hindistan, Mısır, Türkiye, Kafkaslar, Türkistan ve Burma'ya yayan, daha sonra ilahî kaynaklı bir Misakın itici kuvveti ile Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Fransa, Büyük Britanya, Almanya, Avusturya, Rusya, İtalya, Hollanda, Macaristan, İsviçre, Arabistan, Tunus, Çin, Japonya, Hawaii Adaları, Güney Afrika, Brezilya ve Avustralya'ya ulaşan Emrin Işığı şimdi birinci Bahai yüzyılı sona ermeden önce otuzdört bağımsız memleket ile Amerika, Asya ve Afrika kıtalarında, İran Körfezinde, Atlantik ve Pasifik Okyanusundaki bazı bağımlı ülkelere taşınacak ve buraları aydınlatacaktır. Hz. Abdülbaha'nın vefatından sonra Hz. Bahauallah'ın Zuhurunun sancağı Norveç, İsveç, Danimarka, Belçika, Finlandiya, İrlanda, Polonya, Çekoslovakya, Romanya, Yugoslavya, Bulgaristan, Arnavutluk, Afganistan, Habeşistan, Yeni Zelanda ve ondokuz Latin Amerika Ülkesinde yükseltilmiş ve bunların çoğunda O'nun Dininin İdare Düzeninin yapısal temeli kurulmuştur. Ayrıca Alaska, İzlanda, Jamaica, Porto Rico, Filipinlerdeki Solano Adası, Cava, Tasmanya, Bahreyn ve Tahiti Adaları, Sudan, Belucistan, Güney Rodezya ve Belçika Kongosu gibi bazı bağımlı ülkelerde yeni Müjdenin ulakları yerleşmişlerdir ve onun kurumları için fethedilmez bir temeli kurmak amacıyla her türlü çabayı göstermektedirler.

Birinci Bahai yüzyılının son on yıllarında bu emsalsiz zaferler, hitaplar ve konferanslarla, basın ve radyoyla, çalışma sınıfları ve ocakbaşı toplantıları düzenleyerek, Emrin prensiplerine yakın ideallere sahip derneklerin, kurumların ve kulüplerin faaliyetlerine katılarak, Bahai yazılı eserlerini dağıtarak, çeşitli sergilerle, mübelliğ yetiştirme kursları açarak, devlet adamları, bilimler, yayıncılar, hayırseverler ve kamu fikrinin diğer

liderleriyle temaslar kurarak - bu faaliyetlerin çoğu, bu ülkelerin ve dominyonların büyük bir kısmının ruhani fethi sorumluluğunu doğrudan üstlenmiş olan Amerikan Bahai topluluğu üyelerinin becerikliliği sayesinde yürütmüştür - ve herşeyin üstünde, ister gezici isterse yerleşmiş mübelliğler olarak bu seferlere katılan öncülerin (muhacir) sarsılmaz kararlılığı ve sapmaz sadakati ile kazanılmıştır.

Hız.Bahaullah'ın Dininin Batı'daki taraftarlarının ve özellikle de yiğit Amerikan Bahai toplumu üyelerinin uluslararası tebliğ çalışmalarından da bahsetmeden geçemeyiz. Bunlar, ellerindeki her fırsattan yararlanarak, ya misal ve nasihat veya eserleri yayma yoluyla Emri bakir alanlara taşımış ve zamanla yeşerip, yukarıda adı geçen ülkelerde elde edilen kadar önemli bir hasat verecek tohumları ekmişlerdir. Bu gibi çabalarla, Allah'ın can verici Zuhurunun meltemleri dünyanın en uzak köşelerine kadar eserek Laponya, dünyanın en kuzeyindeki yerleşim yeri olan Spitzbergen Adası, kürenin en kuzey ve en güney uçları olan Norveç'teki Hammerfest ile Şili'deki Macellanlar, Pasifik Okyanusunda Pago Pago ve Fiji, Yucatan eyaletindeki Chicken Itza, Batı Hint Adalarında Bahamalar, Trinidad ve Barbados, Doğu Hint Adalarında Bali ve İngiliz Kuzey Borneo'su, Patagonya, İngiliz Ginesi, Seyşel Adaları, Yeni Gine ve Seylan gibi uzak ve soğuk yüzölçümlü yerlere yeni bir ruhanî hayatın tohumlarını taşımıştır.

Sözü edilmesi gereken bir başka husus, kişilerin ve Mahfillerin dünyanın çeşitli yerlerindeki azınlık grupları ve ırkları ile temas kurmada gösterdikleri özel gayret ve hamiyettir; Amerika Birleşik Devletlerinde Yahudiler ve Zenciler, Alaska'da Eskimolar, Arjantin'de Patagonya Kızılderilileri, Peru'da İnka Kızılderilileri, Kuzey Carolina'da Cherokce Kızılderilileri, Wisconsin'de Oneida Kızılderilileri, Meksika'da Meksika Kızılderilileri, Yucatan'da Mayalar, Kuzey İskandinavya'da Laponlar, Rotoura, Yeni Zelanda'da Maoriler gibi.

Cenevre 'de uluslararası bir Bahai Bürosunun kurulması özel ve değerli bir yardımcı olmuştur; Avrupa kıtasında Emri tebliğ çalışmalarının yayılmasını kolaylaştırmak amacını taşıyan bu merkez. Arz-ı Akdes'teki dünya idare merkezine yardımcı olarak, Doğu'daki ve Batı'daki Bahai toplumları ile temasları sürdürmektedir. Emir için bir enformasyon bürosu ve emrî eserlerin dağıtım merkezi işlevini yapan bu büronun parasız okuma odası ve ödünç kitap veren kütüphanesi, gezginci mübelliğlere ve ziyaretçi müminlere karşı konukseverliği ve çeşitli derneklerle ilişkileri ile gerek kişilerin gerek Bahai Milli Mahfillerinin tebliğ girişimlerinin kuvvetlenmesine büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır.

Bazıları kişiler tarafından, bir kısmı örgütlenmiş Mahfillerin hazırladığı planlarla yürütülen bu tebliğ çalışmaları ile, Hz. Bahauallah hayatta iken safları arasında İranlılar, Araplar, Türkler, Ruslar, Kürtler, Hintliler, Burmalılar ve Zencileri katan ve daha sonra Hz. Abdülbaha'nın günlerinde Amerikalı, İngiliz, Alman, Fransız, İtalyan, Japon, Çinli ve Ermeni müminlerin katılması ile kuvvetlenen Hz. Bahauallah'ın Dini artık tescilli taraftarları arasında Macar, Hollandalı, İrlandalı, İskandinav, Sudanlı, Çek, Bulgar, Fin, Habeş, Arnavut, Leh, Eskimo, Amerikan Kızılderili, Yugoslav, Latin Amerikalı ve Maori gibi çok farklı etnik grupların ve milletlerin bulunmasıyla övünebilirdi.

Emrin sınırlarının böylesine kayda değer genişlemesi, sahasına giren unsurların çeşitliliğinde böylesine bir çoğalmanın yanısıra, yazılı eserlerinin hacminde ve dağıtılmasındaki muazzam gelişme de, Hz. Bahauallah'ın Elçiliğinin son yıllarında O'nun yazılarının birkaç baskısının yayınlanması yolunda atılan ilk adımlarla keskin bir tezat teşkil etmektedir. Hz. Bab ve Hz. Bahauallah'ın günlerinde yarım yüzyıl boyunca onların öğretilerinin vahyedildiği iki dile münhasır kalan, sonra Hz. Abdülbaha'nın hayatında İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe, Rusça ve Burma dillerinde yayınlanan baskılarla genişleyen Bahai literatürünün sınırları O'nun vefatından sonra en az yirmidokuz dilde daha basılıp yayınlanan, kitap, makale, risale ve broşürlerin çoğalmasıyla devamlı olarak genişledi. Çoğunlukla Bahailerin kişisel girişimi, kısmen de Bahai Mahfillerinin aracılığı ile İspanyolca ve Portekizce, üç İskandinav dilinde, Fince, İzlanda ve Hollanda dillerinde, İtalyanca, Çekçe, Lehçe, Macarca, Romence, Sırpça, Bulgarca, Yunanca ve Arnavutça, İbranice ve Esperanto, Ermenice, Kürtçe ve Amharik dilinde, Çince ve Japonca, beş Hint dilinde, yani Urdu, Gujerati, Bengali, Hindu ve Sindhi dillerinde kitaplar yayınlandı, geniş ölçüde dağıtıldı ve Doğu'da ve Batı'da özel ve genel kütüphanelere girdi. Ayrıca şimdi Emri eserler Letonya, Litvanya, Tamil, Mahratti, Pushtoo, Telegu, Kinarese, Singhalese, Malyalan, Oriya, Penjabi ve Rajasthani dillerine çevrilmektedir.

Kürenin her kıtasında üretilen ve genel kütüphanelere yerleştirilen, azimli ve yorulmak bilmez öncüler tarafından dünyanın en uzak köşelerine kadar götürülen literatürün bolluğu da dikkat çekicidir ve bu girişimde Amerikan Bahai topluluğunun üyeleri bir kere daha kendilerini göstermişlerdir. Hz. Bahauallah'ın büyük önem taşıyan ve daha önce tercüme edilmemiş yazılarından seçilmiş pasajlar içeren bir İngilizce kitabın ve O'nun "Kurdun Oğluna Mektup" eserinin İngilizcesinin, yine aynı dilde

O'nun kaleminden inen münacat ve düşüncelerinin bir derlemesinin yayınlanması; "Saklı Sözler" in sekiz, "İkan Kitabı"nın yedi ve Hz. Abdülbaha'nın "Mufavezat"ının altı dile çevrilip yayınlanması; Hz. Abdülbaha'nın İngilizceye çevrilen Levihlerinden üçüncü cildinin derlenmesi; Bahai inancının ilkeleri ve Emrin İdare Düzeninin kaynağı ve gelişmesi hakkında kitap ve risalelerin yayınlanması; tarihçi ve şair Nebil-i Zandi'nin yazdığı ve sonra Arapça yayınlanan, Almanca ve Esperanto'ya çevrilen Bahai Zuhurunun ilk Günlerinin Hikâyesinin İngilizce bir tercümesi; batılı yazarlar ve eski kilise rahipleri tarafından Bahai öğretileri, idari kurumlar ile dünya federasyonu, ırkların birliği ve mukayeseli dinler gibi yakın konular üzerine yorumlar ve açıklamalar, Bahai yazılarının çeşitliliğini ve bunların dünya üzerinde geniş yayılımını göstermektedir. Ayrıca, Akdes Kitabındaki hükümlere ilişkin belgelerin, Tevrat ve İncil'deki kehanetleri konu alan kitap ve broşürlerin, Hz. Bahau'llah'ın, Hz. Abdülbaha'nın ve bazı Bahai yazarların yazılarının gözden geçirilmiş baskılarının, çok çeşitli Bahai kitaplarına ve konularına ilişkin rehberlerin ve etüt anahtarlarının, Bahai İdaresi derslerinin, Bahai kitap ve sergileri, yıldönümü kartları ve takvimleri, şiirleri, şarkıları ve törenlerine ait katalogların, Bahai çocukları için ders özetlerinin ve bir münacat kitabının, ve İngilizce, Farsça, Almanca, Esperanto, Arapça, Fransızca, Urduca, Burmaca ve Portekizce haber sirkülerleri, bültenler ve dergilerin yayınlanması, Bahai yayınlarının sayısının kabarmasına ve çeşitlerinin zenginleşmesine katkıda bulunmuştur.

Özel bir değer ve önem taşıyan bir yayın, uzun yıllar boyunca iki yılda bir basılan Bahai faaliyetlerine ait uluslararası bir yayının birbirini izleyen ciltleridir. Bol resimli ve belgeli bu yayın, diğer konular arasında Emrin ve İdare Düzeninin amaç ve maksatlarını belirten bir beyanı, kutsal kitaplarından seçmeleri, faaliyetlerinin incelenmesini, beş kıtadaki merkezlerinin bir listesini, eserlerinin bir bibliyografyasını, Doğu'da ve Batı'da yaşayan tanınmış kişilerin Emrin idealleri ve başarıları hakkındaki övgülerini ve günümüzün sorunlarıyla ilgisi üzerine makaleleri içermektedir.

Emrin temiz yürekli ve ölümsüz tanıtıcısı J.E. Esslemont'un yazdığı, daha şimdiden otuz yedi dile çevrilen ve ayrıca onüç dile çevrilmekte olan, İngilizce baskısı onbinleri bulan, Amerika Birleşik Devletlerinde en az dokuz kere basılan, Esperanto, Japonca ve İngilizce çevirileri körler için Braille alfabesiyle hazırlanan, kral ailelerinin, "muhteşem bir sevgi ve iyilik, kuvvet ve güzellik kitabı" olarak övdüğü, herkese tavsiye ettiği ve "bu kitap nedeniyle hiçkimse daha iyi olmamazlık

edemez" dedikleri, Bahai tarihini ve öğretilerini tanıtan o parlak, yetkili ve kapsamlı kitabın yayınlanmasına ve uzaklara ulaşan etkisine özel olarak işaret edilmedikçe, birinci Bahai yüzyılının son on yıllarında kaleme alınan Bahai literatürünün gözden geçirilmesi eksik kalır.

Britanya Milli Ruhani Mahfili tarafından, "Bahai Publishing Co." adı altında tescil edilen ve Britanya Adalarının her tarafında Bahai literatürünün yayıncısı ve toptan dağıtıcısı görevini yapan bir Yayıncılık Vakfının kurulması; Doğu'daki çeşitli Bahai Mahfillerince Hz. Bab, Hz. Bahaullah ve Hz. Abdülbaha'nın hakikiliği tevsik edilmiş ve yayınlanmamış yazılarının el yazmalarından kırk cildinin derlenmesi; Akdes Kitabının "Sorular ve Cevaplar" başlıklı Ekinin İngilizceye tercümesi ve Mısır ve Hindistan Bahai Milli Ruhani Mahfillerince Kişisel Durumlarla İlgili hususlarda Bahai Hükümlerinin Özetinin Arapça ve Farsça olarak yayınlanması ve ayrıca Hindistan Mahfilinin ölümlerine ilişkin kısa bir özeti bastırması; Yeni Zelanda'da bir Bahai Maori tarafından bir broşürün Maori diline çevrilmesine de önemle değinmek gerekir. Tahran Bahaileri Ruhani Mahfili tarafından, Hz. Abdülbaha'nın Batı seyahati sırasında yaptığı hitabelerden önemli bir kısmının toplanarak yayınlanması; Emrin ayrıntılı bir tarihinin Farsça olarak hazırlanması; Doğu'daki birkaç Milli Ruhani Mahfilce Bahai evlenme ve boşanma belgelerinin Farsça ve Arapça olarak bastırılması; İran Bahaileri Milli Ruhani Mahfili tarafından nikâh ve vefat belgelerinin çıkarılması; Emre miras bırakmak isteyen müminlerin kullanması için miras formlarının hazırlanması; Hz. Abdülbaha'nın yayınlanmamış Levihlerinden büyük bir kısmının Amerikan Bahai Milli Ruhani Mahfilince derlenmesi; Hz. Bahaullah'ın ve Hz. Abdülbaha'nın bazı önemli yazıları da dahil, birkaç Bahai kitabının Zamenhof'un Bahailiği kabul eden kızı tarafından Esperanto'ya tercümesi; Belgrat Üniversitesinin en ünlü âlimlerinden Profesör Bogdan Popovitch'in bir Bahai risalesini Sırpçaya çevirmesi ve Rumen Prensesi İleana'nın (halen Avusturya Anton Arşidüşesi) kendiliğinden, İngilizce yazılı bir Bahai broşürünü anadiline çevirmeyi teklif etmesi ve bunun bilâhare prensesin anavatanında dağıtılması olayları da zikre değer.

Bahai yazılarının Braille alfabesinde basılmasındaki ilerlemeyi de kaydetmek gerekir; Braille transkripsiyonları Hz. Bahaullah'ın "İkan Kitabı", "Saklı Sözler", "Yedi Vadi", "ışrakat", "Heykel Suresi", "Hikmet Sözleri", "Hz. Bahaullah'ın Münacatları ve Tefekkürleri" eserleriyle Hz. Abdülbaha'nın "Mufavezat", "Dünya Barışının İlânı", "Abdülbaha'nın Hikmeti", "Yeni Dünya Düzeninin Hedefleri" eserleri ile "Bahaullah ve

Yeni Devir" kitabının İngilizce (iki baskı), Esperanto ve Japonca çevirilerini, İngilizce, Fransızca ve Esperanto dilinde yazılmış broşürleri içermektedir.

Birinci görevleri Emrî literatürün zenginleştirilmesi ve böyle pek çok dile çevrilmesi olan kimseler, ellerindeki her türlü imkânı kullanarak, gerek kişilerle günlük ilişkilerinde, gerekse dinlerinin amaç ve ilkelerini tanıtmak istedikleri kuruluşlarla resmi temaslarında bunları yaymaktan ve tanıtmaktan da geri kalmamışlardır. Hz. Bahau'llah'ın Dininin bu enerjik, uyanık ve sebatkâr habercilerinin ve onların seçilmiş temsilcilerinin nezaretinde son yıllarda Bahai eserlerinin yayınlanmasındaki muazzam artış en yüksek övgülere lâyıktır. Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da bu eserlerin yayın ve dağıtım görevini üstlenen başlıca ajansların hazırlayıp dağıttıkları raporlara göre 28 Şubat 1943 tarihinde sona eren onbir ay içinde 19,000 kitap, 100,000 risale, 3,000 etüt özeti, 4,000 takım seçme yazılar ve 1,800 adet yıldömünü ve Mabet kartı ve broşürü satılmış veya dağıtılmış; iki yıl içinde Amerika' daki Mabedin özelliklerini ve amacını belirten 376,000 broşür basılmış; San Francisso ve New York'ta açılan iki Dünya Fuarında 300,000 den fazla literatür dağıtılmış; oniki aylık bir sürede 1,089 kitap çeşitli kütüphanelere hibe edilmiş ve Milli İlişkiler Komitesi aracılığı ile bir yılda 2,300'den fazla mektup, 4,500'den çok broşür yazarların, radyo spikerlerinin, Yahudi ve Zenci azınlıkları temsilcilerinin ve uluslararası meselelerle ilgili örgütlerin eline ulaştırılmıştır.

Amerikan Bahai topluluğunun seçilmiş temsilcileri ve gezici mübelliğleri, başka memleketlerdeki Mahfillerin de yardımıyla, bu büyük miktarlardaki literatürü mevki ve makam sahibi kişilere takdim ederlerken, bu eserlerin üretilmesi çabaları kadar övünülecek bir gayret ve azim göstermişlerdir. Emrin çeşitli yönlerini ele alan Bahai literatürü, ya tek tek müminler veya Bahai topluluklarının seçilmiş temsilcileri tarafından, bazılarına şahsen, bazılarına uygun kişilerin aracılığı ile, olmak üzere, İngiltere Kralına, Romanya Kraliçesi Marie'ye, Başkan Franklin D Roosevelt'e, Japon İmparatoruna, müteveffa Cumhurbaşkanı von Hindenburg'a, Danimarka Kralına, İsveç Kraliçesine, Bulgaristan Kralı Ferdinand' a, Habeşistan İmparatoruna, Mısır Kralına, Irak Kralı merhum Faysal'a, Arnavutluk Kralı Zogo'ya, Çekoslavakya Cumhurbaşkanı müteveffa Masaryk'e, Meksika, Honduras, Panama, El Salvador, Guatemala, Porto Rico Cumhurbaşkanılarına, General Çan Kay Şek'e, Sabık Mısır Hidivine, İsveç Velihtına, Windsor Düküne, Kent Düşesine, Avusturya Arşidükü Anton'a, Yugoslavya Prensesi Olga'ya, Mısır Prensesi Kadriye'ye, Wisborg Prensesi Estelle Bernadotte'a, Mahatma Gandi'ye,

Hindistan Mihracelerinden birkaçına, Avustralya Devletler Topluluğunun bütün Başkanlarına ve daha alt makamlardaki başka kişilere sunulmuştur.

Bu tek tek mübelliğler ve Mahfiller, bu literatürü halkın istifadesi için devlet, üniversite ve halk kütüphanelerine yerleştirerek okumaya meraklı büyük halk kitlelerine, Hz. Bahauallah'ın Zuhurunun tarihini ve hükümlerini öğrenmek fırsatını yaymak görevlerini de ihmal etmemişlerdir. Bu kütüphanelerin en önemlilerinin bazılarının adlarını zikretmek bile beş kıtaya yayılan bu faaliyetlerin genişliğini göstermeye yetecektir: Londra'da British Museum, Oxford'da Bodlerian Kütüphanesi, Washington'da Kongre Kütüphanesi, Lahey'de Barış Sarayı Kütüphanesi, Washington'da Kongre Kütüphanesi, Lahey' de Barış Sarayı Kütüphanesi, Oslo'da Nobel Barış Vakfı ve Nansen Vakfı Kütüphaneleri, Kopenhag'da Kraliyet Kütüphanesi, Cenevre'de Milletler Cemiyeti Kütüphanesi, Hoover Barış Kütüphanesi, Amsterdam Üniversite Kütüphanesi, Ottawa'da Parlamento Kütüphanesi, Allahabad Üniversitesi Kütüphanesi, Aligarth Üniversite Kütüphanesi, Madras Üniversite Kütüphanesi, Bolepur'da Shantineketan Uluslararası Üniversite Kütüphanesi, Haydarabad'ta Osmaniye Üniversitesi Kütüphanesi, Kalküta'da İmparatorluk Kütüphanesi, Delhi'de Camia Milli Kütüphanesi, Mysore Üniversitesi Kütüphanesi, Rangoon'da Bernard Kütüphanesi, Poona'da Jerabia Wadia Kütüphanesi, Lahor Halk Kütüphanesi, Lucknow ve Delhi Üniversite Kütüphanesi, Johannesburg Halk Kütüphanesi, Rio de Janeiro Ödünç Kitap Kütüphanesi, Manilla Milli Kütüphanesi, Hong Kong Üniversite Kütüphanesi, Reykjavik Halk Kütüphanesi, Seyşel Adalarında Carnegie Kütüphanesi, Küba Milli Kütüphanesi, San Juan Halk Kütüphanesi, Ciudad Trujillo Üniversitesi Kütüphanesi, Porto Rico'da Üniversite ve Carnegie Halk Kütüphaneleri, Canberra'da Parlamento Kütüphanesi, Wellington Parlamento Kütüphanesi. Bütün bunlar ile Avustralya ve Yeni Zelanda'nın bütün önemli kütüphaneleri, Meksika'da dokuz kütüphane, Mukden, Manchukuo'da birkaç kütüphane ve Amerika Birleşik Devletleri ile Kanada'da binden fazla halk kütüphanesi, yüz hizmet kütüphanesi ve Kızılderili kolejler de dahil, ikiyüz üniversite ve kolej kütüphanesine Hz. Bahauallah'ın Dini hakkındaki yetkili kitaplar yerleştirilmiştir.

Amerikan Bahai topluluğunun özel bir komite vasıtasıyla Emrî eserlerin dağıtılması için hazırlanan kapsamlı bir plâna eyalet hapishanelerinin kütüphaneleri, ve savaş başladıktan sonra ordu kütüphaneleri de dahil edilmiştir. Bu uyanık ve girişimci topluluk körleri de unutmamış ve üyeleri tarafından Braille alfabesine geçirilen Bahai kitapları Amerika Birleşik Devletlerinin onsekiz eyaletinde, Honolulu (Hawaii),

Regina (Saskatchewan) da otuz kütüphane ve kuruma, Tokyo ve Cenevre'deki körler kütüphanelerine, aynı zamanda Kuzey Amerika kıtasının çeşitli büyük kentlerindeki halk kütüphanelerine bağlı çok sayıda ödünç kitap veren kütüphanelere konmuştur.

Bu konuyu bitirirken, Bahai literatürünün tercümesi ve yayılması için atılan adımlardaki büyük payının yanısıra tebliğ alanındaki muazzam ve gerçekten emsalsiz çalışmalarıyla, bütün dünyadaki çağdaşı olan Bahai mübelliğlerinin başarılarını gölgede bırakan bir şeref ve şan kazandığı gibi, bütün bir yüzyıl boyunca Emri öğretenlerin zaferlerini geride bırakan bir hanıma özel bir yer ayırmadan edemem. Bahai gezgin mübelliğlerin ilk örneği ve Hz. Abdülbaha'nın vefatından sonra, Hz. Bahaullah'ın yükselttiği birinci El olan Martha Root'un çok yönlü hizmetleri ve hayatının en yüce eylemi eğer doğru olarak değerlendirilecekse, ona Emrin Önde Gelen Sefiresi ve kadın veya erkek, Doğu' lu veya Batı'lı, mübelliğlerin iftiharî ünvanını vermek gerekir.

İlahi Plan Levihlerinin Amerika Birleşik Devletlerinde açıklandığı yılda, Hz. Abdülbaha'nın bu Levihlerdeki çığır açan çağırısına uyararak ilk kıyam eden; sarsılmaz bir azim ve yüce bir feragat ruhuyla hemen hemen yirmi yıl süreyle dolaşan ve kürenin etrafını dört defa devreden dünya seyahatlerine çıkan, bu arada üç kez Çin'e ve Japonya'ya, üç kez Hindistan'a giden, Güney Amerikada'ki önemli her şehri ziyaret eden, Yeni Gün'ün haberini krallara ve kraliçelere, prenslere ve prenseslere, cumhurbaşkanlarına, bakanlara ve devlet adamlarına, politika yazarlarına, profesörlere, rahiplere ve şairlere, hayatın çeşitli sınıflarından çok sayıda insanlara ulaştıran, resmî veya gayriresmî olarak dinî kongreler, barış dernekleri, Esperanto cemiyetleri, Sosyalist kongreleri, Teozofî dernekleri, kadın kulüpleri ve başka benzer örgütlerle temas kuran bu yılmak bilmeyen ruh, çabalarının niteliği ve kazandığı zaferlerin mahiyeti ile, Hz. Abdülbaha'nın Batı'daki seyahatleri sırasında Kendi müritlerine gösterdiği örneğe en yakın gelen bir kişi olmuştur.

Romanya Kraliçesi Marie'nin huzuruna ilki Ocak 1926'da Bükreş'te Controceni Sarayında, ikincisi 1927'de Sinaia'daki Pelisor Sarayında, ardından ertesi yılın Ocak ayında Kraliçe ve kızı Prenses İleana'nın Yugoslav Kral ve Kraliçesinin misafiri olarak kaldıkları Belgrat kraliyet sarayında onları ziyaretinde, sonra Ekim 1929'da Karadenizde Balciç'teki Kraliçenin "Tekna Yuva" yazlık sarayında, Ağustos 1932 ve Şubat 1933'de artık Avusturya Arşidüşesi Anton olan Prenses İleana'nın Viyana yakınında Mödling'deki evinde ve bir yıl sonra Şubat Controconi Sarayındaki bir

başka kabulde ve son olarak Şubat 1936'da aynı sarayda olmak üzere sekiz defa kabul edilmesi, daha sonra Kraliçenin kendi kaleminden çıkan mektupların da tanıklık ettiği gibi, ziyaretçilerinin haşmetmeab ev sahibi üzerinde bıraktığı derin izler nedeniyle bu unutulmaz seyahatlerin en seçkin özelliği olarak ortaya çıkmaktadır. Emrin bu yorulmaz taraftarının, Yugoslavya Prensi Paul ve Prensesi Olga'dan Belgrat Kraliyet Sarayını ziyaret etmesi için aldığı üç davetiye; Doğu ve Batı üniversitelerinde ve kolejlerinde verdiği dört yüzden fazla konferans; ikisi dışında bütün Alman üniversitelerini ikişer kere ve Çin'de yüze yakın üniversite, kolej ve okulu ziyaretleri; gittiği hemen hemen her ülkedeki gazete ve dergilerde çıkan sayısız makaleleri; pek çok radyo yayınları; özel ve devlet kütüphanelerine verdiği sayısız kitaplar; 1932'de Silâhsızlanma Konferansı sırasında Cenevre'de elliden fazla ülkenin devlet adamlarıyla yaptığı görüşmeler; meşakkatli seyahatleri sırasında Dr. Esslemont'un "Bahauullah ve Yeni Devir" Kitabının çok sayıda dile tercümesi ve baskısının denetiminde gösterdiği titiz çalışmalar; mevki ve bilgi sahibi kimselerle karşılıklı yazışmaları ve onlara Bahai kitapları takdimi; İran seyahati ve orada Bahai tarihî mahallerini ziyaret ederken Emrin kahramanlarının anılarına gösterdiği duygulandırıcı saygı; Edirne'yi ziyaretinde Hz.Bahauullah'a duyduğu coşkun sevgisiyle, orada sürgünken O'nun oturduğu evleri ve tanıştığı kimseleri arayıp bulması ve şehrin valisi ile belediye başkanı tarafından ağırlanması, Emrî kurumların kurulduğu veya başlandığı her şehirde yöneticilerine derhal yardım elini uzatması, birçok yönlerden birinci Bahai yüzyılının tarihinde eşi bulunmayan bir hizmetin en parlak noktalarıdır.

Onun görevlerini ifa ederken görüştüğü kişilerin listesi de son derece etkileyicidir. Bunlar arasında, yukarıda sözü edilenlere ilâveten, Norveç Kralı Haakon, Irak Kralı Faysal, Arnavutluk Kralı Zogo ve aile bireyleri, Yunan Prensesi Marina (halen Kent Düşesi), Yunan Prensesi Elizabeth, Çekoslavakya Cumhurbaşkanı Thomas G.Masaryk ve Eduard Benenş, Avusturya Cumhurbaşkanı,Dr. Sun Yat Sen, Columbia Üniversitesi Rektörü Dr. Nicholas Murray Butler, Belgrat üniversitesinden Prof. Bogdan Popovitch, Türkiye Dış İşleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey, Çin Dış İşleri ve Millî Eğitim Bakanları, Litvanya Dış İşleri Bakanı, Mısır'lı Prens Muhammed Ali, Stephen Raditch; Patiala, Benares ve Tranvancore Mihraceleri, Kudüs Valisi ve Büyük Müftüsü, İsveç Başpiskoposu Dr. Erling Eiden, Sarajini Naidu, Sir Rabindranath Tagore, Mısır feminist lideri Huda Şaravi, Japon İmparatorluk Ailesi Nazırı Dr.K. Ichiki, Tokyo İmparatorluk Üniversitesi emekli profesörü Tetrujiro Inouye, Japonya Lordlar Meclisi üyesi Baron Yoshiro Sakatani ve Edebiyat Fakültesi Dekanı

ve Türk Tarihi Enstitüsü Başkanı Mehmet Fuat gibi kraliyet mensupları ve seçkin şahsiyetler bulunmaktadır.

Ne yaşlılık ve hastalık, ne ilk çabalarını köstekliyen literatür azlığı, ne çalışmalarına ek bir yük getiren kaynak kıtlığı, ne maruz kaldığı aşırı hava şartları, ne de seyahatlerinde karşılaştığı siyasî çalkantılar dinamik ve azize ruhlu kadının gayret ve hamiyetini kırdı ve maksadından saptırdı. Tek başına ve bazan son derece tehlikeli koşullarda farklı inanç, ırk ve sınıflardan insanlara berrak ve gür bir sesle Hz.Bahaullah'ın haberini duyurmaya devam etti, tâ kahramanca bir metanetle tahammül gösterdiği öldürücü ve ıstıraplı bir hastalığa rağmen, yeni başlatılan Yedi Yıllık Plana yardımcı olmak için vatanına koşarken uzaklardaki Honolulu'da yıkılana kadar. Orada, her ikisine de öylesine güçlü bir emek verdiği Doğu ve Batı Yarıküreleri arasındaki bu sembolik noktada 28 Eylül 1939'da vefat etti ve Hz.Bahaullah'ın Devrinin kurumlaşma Çağındaki en güzel meyvesi sayılabilecek bir hayatı sona erdi.

Hz.Abdülbaha'nın Vasiyetnamesinde, Hz. İsa'nın havarilerinin izinde yürüyerek,"bir dakika durup dinlenmeden" "bütün bölgelerde gezmek" ve "sonuna kadar durmadan sabit kalarak" "her ülkede ya Bahaül Ebha nidasını yükseltmek çağırısına bu ölümsüz kahraman kadın bugünkü ve gelecekteki kuşakların gurur duyacakları ve izinden yürümeleri gereken bir itaatle koştu.

"Rüzgâr gibi azade", yolculuklarının "en güzel azığı" olarak "tüm güveniyle" Allah' a sarılan o, çağırısına derhal uyduğu Hz.Abdülbaha'nın Levihlerinde o kadar dokunaklı şekilde ifade ettiği arzusunu harfiyen yerine getirdi; "Keşke o bölgelere gidebilseydim, yayan ve fakrû zaruret içinde olsam bile; ve şehirlerde, köylerde, dağlarda, çöllerde ve denizlerde 'ya Bahaül Ebha' nidasını yükseltip İlahî öğretileri yayabilseydim! Ne yazık ki bunu yapamıyorum. Ne büyük keder benim için! Allahım Sen buna muvaffak buyur."

Yugoslavya Prensesi Olga onun anısına şu sözlerle saygı gösterdi: "İyi Bn. Martha Root'un vefatını öğrenmekten derin üzüntü duydum. Hiç haberimiz olmamıştı. Vaktiyle onun ziyaretlerinden hep memnun olduk. Ne kadar iyi ve yumuşaktı, gerçekten barış için çalışırdı. Yaptığı işler çok özlenecek."

Hz.Bahaullah'ın Misakının Merkezinin Yanılmaz Kalemî onun için sunları yazmıştır: "Sen, gerçekten, Melekûtun bir habercisi ve Misakın bir

Müjdecisisin. Sen, gerçekten, kendini feda ediyorsun. Sen tüm milletlere şefkat gösteriyorsun. Sen, zamanı geldiğinde binlerce hasat verecek bir tohum ekiyorsun. Sen, ebediyen yapraklar ve çiçekler açacak, yemişler verecek ve gölgesi gündün güne yayılacak bir ağaç dikiyorsun."

Hız.Bahullah'ın Dininin bu yıldız hizmetkârının O'nun Emrine yaptığı hizmetler arasında en mükemmeli ve en önemlisi, Romanya Kraliçesi Marie'nin hayatının en karanlık anlarından birinde, acı bir ihtiyaç, şaşkınlık ve keder saatinde o coşkulu ve cüretli öncünün getirdiği Habere Kraliçenin neredeyse anında gösterdiği tepki olmuştur. Bir mektubunda şöyle yazmıştı: "Bütün haberler gibi, derin bir keder, bir iç çatışması ve üzüntü anında geldi ve bunun için tohum derine düştü."

Hız.Bahullah'ın anlamlı bir Levhinde takdir sözleriyle hitap ettiği bir Kraliçenin ikinci oğlu Edinburgh Dükünün büyük kızı, aynı Kaleminden bir Mektubun yazıldığı Çar Alexander II'nin torunu; soy ve evlilik yoluyla Avrupa'nın en büyük aileleri ile akraba olan; doğuştan Anglikan dini mensubu; evliliği dolayısıyla ikinci vatanının resmi dini olan Yunan Ortodoks Kilisesi ile yakından ilişkili; marifetli bir yazar, cazip ve parlak bir kişilik sahibi; tabiaten yüksek yetenekli, berrak görüşlü, cesur ve coşkulu, insanî karakterli her işe candan bağlı olan, kardeş kraliçeler arasında yalnız o, kraliyet aileleri içine doğmuş veya girmiş kişiler içinde sadece o, içinden gelen duygularla kendiliğinden Hız.Bahullah'ın Mesajının azametini ilan etmiş, O'nun Babalığını ve aynı zamanda Hız.Muhammed'in Peygamberliğini ikrar etmiş, Bahai öğretilerini tüm insanlara tavsiye etmiş, onların kudretini, yüceliğini ve güzelliğini övmüştü.

İnancını kendi hısım akrabalarına, özellikle en küçük kızına korkusuzca itiraf etmesiyle; geleceğe bıraktığı en büyük ve kalıcı mirası olan birbiri ardına üç methiyesi ile; Bahai yayınlarına katkısı olarak ayrıca yazdığı üç takdîrnamesi ile; dost ve yakınlarına, bu arada rehberi ve manevî annesine hitap ettiği birkaç mektubu ile; kendisi ve en küçük kızının sipariş ettikleri Bahai Kitaplarının ona verdiği müjdeye inancının ve şükranının çeşitli nişaneleri ile; ve nihayet Emrin Kurucularının Türbelerini ziyaret amacıyla Arz-ı Akdes'e yapacağı gerçekleşemeyen seyahati ile bu şanlı kraliçe, ileride kıyam edecek ve Hız.Bahullah'ın kelimeleriyle, "insanlığın gözbebeği, yaradılışın alnında parlayan süs, bütün dünya için inayetin pınarbaşı" olarak övülecek Allah'ın Emrinin krallar soyundan destekçileri arasında ilki olmayı hakketmiştir.

Kişisel bir mektubu önemli bir şahadette bulunmuştu: "Benim sınıfımdan bazıları, benim ileri çıkarak tacidar başların söylemesi mutad olmayan sözler söylememe şaşıyorlar ve onaylamıyorlar, ama ben içimden gelen ve karşı koyamadığım bir teşvikle hareket ediyorum. Kendimin de daha büyük Ellerde bir araç olduğumu başımı eğerek kabul ediyor ve bundan seviç duyuyorum."

Martha Root'un Bükreş'e varışında Majeste Kraliçeye gönderdiği bir not ilişigindeki "Bahauallah ve Yeni Devir"nin bir nüshası Kraliçenin ilgisini öylesine çekmişti ki, sabahın erken saatlerine kadar okumasını sürdürmesine ve iki gün sonra 30 Ocak 1926'da Bükreş'teki Controceni sarayında Martha Root'u huzuruna kabulüne yol açmıştı; bu görüşme esnasında Kraliçe,"bu öğretilerin dünyanın sorunlarını çözeceğine" inandığını ikrar etmişti; bunu aynı yıl kendi girişimi ile, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da ikiyüze yakın gazetede yayınlanan ve bilâhare tercüme edilip Avrupa, Çin, Japonya, Avustralya, Yakın Doğu ve Adalar'da yayınlanan çığır açıcı üç beyanını yazması izlemiştir.

Bu şahadetlerinden ilkinde, Hz.Bahauallah ve Hz.Abdülbaha'nın yazılarını, "bütün sınırların ötesine, dini merasimler ve dogmalar hakkındaki bütün anlaşmazlıkların üstüne uzanan büyük bir barış çağırısı...Bahauallah ve Oğlu Abdülbaha'nın bizlere verdiği harika bir mesaj! Onlar bunu saldırganlıkla kurmadılar, çünkü onun özünde saklı ebedi hakikat tohumunun mutlaka köklenip yayılacağını biliyorlar...Bu İsa'nın yeniden verilen haberi, neredeyse aynı kelimelerle, fakat O'nun günü ile bugün arasındaki bin yıldan fazla zamanın farkına uyarlanmış" diye ifade etmişti. Dr. Benjamin Jovett'tin, öğrencisi Prof. Lewis Campbeli ile konuşmasında Emri, "İsa Hristos'un gününden beri dünyayı aydınlatan en büyük ışık" diye selâmlayan ve onu "dikkat etmesini" ve asla gözünden kaçırmamasını öğütleyen anlamlı sözlerine benzer kelimelerle Kraliçe şu uyarıda bulunmuştur: "Eğer bir gün Bahauallah veya Abdülbaha ismi karşınıza çıkarsa yazılarını bir tarafa itmeyin. Kitaplarını arayın ve onların yüce, barış getiren, sevgi yaratan kelimeleri ve öğretileri, bırakın benimkine olduğu gibi sizin de kalplerinize nüfuz etsin...Onları arayın ki daha mutlu olasınız."

Arap Peygamberinin makamı üzerine önemli bir fikir belirttiği bu şahadetlerinden birinde şöyle beyan etmişti: "Tanrı heptir. Her şeydir. O bütün varlıkların arkasındaki güçtür...İçimizde bize iyiyi ve kötüyü gösteren ses O' nun sesidir. Ama biz çoğunlukla bu sese kulak tıkar veya yanlış anlarız. Bunun içindir ki O Seçkinlerini dünyaya bizler arasına gelerek

Kelâmını açıklamaları, manâsını anlatmaları için seçti. Bunun içindir Peygamberler; bunun içindir İsa, Muhammed, Bahauallah, zira insanın zaman zaman dünyada Tanrı'yı ona getirecek, gerçek Tanrı'nın varlığına bilincini bileyecek bir sese ihtiyacı var. Bize gönderilen bu seslerin beden haline gelmesi lazım ki biz dünya kulağı ile onları dinleyelim ve anlayalım."

Bu şahadetlerin takdiri olarak Hz.Bahauallah'ın Doğu'daki ve Batı'daki inananları adına Kraliçeye bir yazı gönderildi, cevap olarak yazdığı çok duygulandırıcı mektubunda şöyle diyordu: "Gerçekten Bahauallah ve Abdülbaha'nın Mesajı ile bana büyük bir ışık geldi...En küçük kızım da sevgili Efendilerimizin öğretilerinden büyük kuvvet ve teselli buluyor. Biz Mesajı kulaktan kulağa iletiyoruz ve duyurduğumuz herkes birdenbire önlerini aydınlatan bir ışık görüyor, müphem ve anlaşılmaz birçok şey eskisinden çok parlak ve ümit dolu oluyor. Mektubumun Emir uğruna acı çekenlere bir deva olması benim için ne büyük mutluluk, bunu Allahın benim mütevazi katkım olarak kabul ettiğine dair bir işaret sayıyorum. Kendimi böyle alenen ifade etme vesilesinin bana verilmesi de O'nun eseridir, zira gerçekten herbir halkası beni bir adım daha ileri götüren bir olaylar zinciriydi, sonunda herşey gözlerimin önünde açıkça belirdi ve neden böyle olduğunu anladım. O sonunda bizi böylece nihai kaderimize kılavuzladı...Perde yavaş yavaş kalkıyor, keder onu iki parçaya yırttı. Beni hakikate bir adım daha yaklaştıran da keder oldu, bunun için kedere karşı sesimi çıkarmıyorum!"

Paris'te yaşayan yakın bir Amerikalı arkadaşına yazdığı anlamlı ve dokunaklı bir mektubunda şöyle diyordu: "Son zamanlarda Abdülbaha adlı birinden büyük bir ümit kazandım. O'nun ve Babasının ilginç Mesajı gerçek dine karşı bütün özlemlerimi giderdi...Demek istiyorum ki, bu Kitaplar beni inanılmaz derecede güçlendirdi, şimdi artık ümit dolu olarak her an ölüme hazırım. Ama Tanrı'dan beni henüz çağırmasını niyaz ediyorum, çünkü yapılacak daha çok işim var."

Daha sonraki Emir için takdir dolu yazılarından biri: "Bahai öğretisi barış ve anlayış getiriyor. Uzun zamandır ümit kelimeleri arayanları bir araya toplayan geniş bir kucak gibi. Birçok dine inananlar arasındaki devamlı çekişmelerden kederlenmiş ve birbirine karşı hoşgörüsüzlükten bıkmış iken, Bahai öğretilerinde, çoğu kez reddedilen ve yanlış anlaşılan İsa'nın gerçek ruhunu buldum" Bir harikûlade itiraf daha: "Bahai öğretisi ruh sükûn ve kalbe ümit getiriyor. Güvence arayanlar için Babanın sözleri, uzun zamandır çölde dolaşanlara pınar gibi geliyor."

Martha Root'a şunları yazmıştı: "Bahauallah'ın güzel hakikati daima benimle, bana yardımcı ve ilham verici. Yazdıklarım, bana getirdiğiniz düşünceler için yüreğimin minnetle dolup taşmasındandır. Faydalı olduğumu düşündüğünüze sevindim. Sözlerimi çok kişi okuduğu için hakikatı biraz daha yakına getireceğini düşündüm."

Yakın Doğu'da yaptığı bir seyahati sırasında, Bahai Kutsal Makamlarını ziyaret etmeyi arzu etti ve en küçük kızının refakatinde Hayfa'dan geçerek hedefine gözle görece kadar yaklaşmıştı ki, tasarladığı hac ziyaretini yapmasına izin verilmedi. Bu durum onun gelişini heyecanla bekleyen Varaka-i Ülya'yı da çok üzdü. Birkaç ay sonra Haziran 1931'de Martha Root'a hitaben bir mektubunda şunları yazdı: "Ileana da ben de kutsal Makamları ziyaretten menedildiğimiz için büyük hayal kırıklığına uğradık... fakat o sırada acı bir kriz geçiriyordum ve her hareketim bana karşı çevriliyor ve zalim bir şekilde politik istismara uğruyordu. Büyük ıstırap çekmeme sebep oldu ve hürriyetimi zalimce kısıtladı...Fakat hakikatin güzelliği duruyor, ve hüznü bir hayatın bütün acıları içinde ona tutunuyorum...Yolculuğunuzun verimli olduğuna sevindim, ülkeden ülkeye götürdüğünüz Mesajın ne kadar güzel olduğunu biliyor ve size devamlı başarılar diliyorum."

Bu acı hayâl kırıklığından sonra Akkâ'da, evvelce Hz. Bahauallah'ın işgal ettiği bir evde oturan bir çocukluk arkadaşına yazdığı bir mektuptan: "Sizden haber almak, ve Hayfa yakınında oturduğunuzu ve benim gibi Bahai öğretilerine inandığınızı düşünmek gerçekten çok güzel. O evde oturmanız benim için çok ilginç...Çok ilgilendim ve her fotoğrafı dikkatle inceledim. Pek güzel bir yer olmalı...Oturduğunuz ev inanılmayacak kadar çekici ve hepimizin ihtiram duyduğumuz bir kişiyle olan ilişkileriyle değer kazanmış..."

Candan sevdiği Emre karşı son aleni takdirini ölümünden iki sene önce ifade etmişti: "Bugün dünya böyle bir şaşkınlık ve huzursuzluk bunalımı ile karşı karşıya bulunurken her zamankinden fazla Emirde sabit kalmalı ve ayırıp kopararı değil, birleştireni aramalıyız. Iştığı arayanlar için Bahai öğretileri, onları daha fazla derin anlayışa, güvenceye, bütün insanlar için barış ve iyi niyete kılavuzlayacak bir yıldızdır."

Martha Root'un aydınlatıcı notları bir makalesinde yer alır: "Majesteleri ve kızı Asaletmeab Prenses Ileana (şimdi Arşidüşes Anton) Bahai Hareketi hakkındaki her kitabı baskıdan çıkar çıkmaz ilgiyle

okumuşlardır...Eşi Majeste Kral Ferdinand'ın vefatından sonra beni 1927'de Sinaia'daki Pelisor Sarayında kabul eden Kraliçe bana bir mülakat lutfederek ölümsüzlük konusundaki Bahai öğretilerinden bahsetti. Masanın ve kanapenin üzerinde birkaç Bahai kitabı vardı, herbirinde ölümden sonraki hayat hakkında öğretileri okumaktaydı. Benden selâmlarını...İran'daki ahabplara ve bir sene önce Birleşik Devletler'e seyahati sırasında ona büyük yakınlık gösteren birçok Amerikalı Bahai'ye iletmemi istedi...19 Ocak 1928'de Kraliçenin ve Prenses İleana'nın Yugoslavya Kraliçesinin misafiri buldukları Belgrat Kraliyet Sarayında tekrar görüştük. Bahai kitaplarından bazılarını yanlarında getirmişlerdi. Aziz Kraliçenin söylediklerinden en uzun süre hatırlayacağım kelimeler şunlar: 'Gerçekleştiğimiz nihai hayal, Bahai düşünce tarzının, bu kadar kuvvetli oluşu ile yavaş yavaş Hakikatin gerçek ifadesini arayanlar için bir ışık olmasıdır...'Sonra 16 Şubat 1934'de Controceni Sarayındaki görüşmede, 'Bahauallah ve Yeni Devir' in Romence tercümesinin Bükreş'te yeni basıldığı Majesteye bildirilince, halkının bu değerli öğretiyi okumaya nail olmasının onu çok mutlu ettiğini söyledi...Bugün 4 Şubat 1936'da Majeste beni Bükreş'te Controceni Sarayında tekrar kabul etti. Romanya Kraliçesi Marie, saat altı olduğu için yumuşak bir ışıkla aydınlatılan kütüphanesinde beni bir kere daha samimiyetle kabul etti...Ne unutulmaz bir ziyaret!...Bana, Londra'dayken bir Bahai olan Lady Blomfield'le tanıştığımı, onun, büyükannesi Kraliçe Victoria'ya Hz.Bahauallah' ın Londra'da gönderdiği Mesajın orijinalini kendisine gösterdiğini söyledi. Benden Bahai Hareketinin, özellikle Balkan ülkelerinde nasıl ilerlediğini sordu...Birkaç Bahai kitabından, 'İkan'ın derinliğinden bahsetti ve bilhassa 'Bahauallah'ın Yazılarından Seçmeler'in harikülade bir kitap olduğunu söyledi! Kendi sözleri şöyle: 'Bu Kitabı yalnız başlarına okusalar ve ruhlarına genişlemek için zaman tanısalar, şüpheçiler bile onda büyük bir kudret bulurlar.' Kendisinden, Bahailer için tarihi kıymeti olan broştan söz etmek için izin istedim. 'Evet, anlatabilirsiniz' dedi. 1928'de aziz Majesteleri bana bir armağan vermişti; bu, birkaç yıl önce Rusya'daki akrabalarının Kraliçeye hediye ettikleri güzel ve nadir bir broştu. Üzerinde minik elmas parçaları bulunan ve bir büyük inci ile birleştirilen dövme altın ve gümüşten iki kanat biçimindeydi. Kraliçe gülerek, 'Hep siz başkalarına hediyeler veriyorsunuz, bu da benim size armağanım olsun' diye kendi eliyle broşu elbiseme takmıştı. Kanatlar ve inci onu 'Işık taşıyan Bahai' gibi gösteriyordu. Aynı hafta broş Chicago'daki Bahai Mabedine armağan edilmişti...Milli Bahai Konvansınının o bahardaki oturumunda bir tereddüt uyanmıştı: Kraliçenin bir armağanı satılabilir mi, yoksa Hz.Bahauallah'ın Dinini yaymağa kalkışan ilk Kraliçenin bir hatırası olarak mı saklanmalı? Ancak, hemen satılmış ve parası Mabebe verilmişti, çünkü bütün Bahailer Amerika Birleşik

Devletlerinde kendi türünün ilki olan bu haşmetli bina için azami yardımı yapıyorlardı. Bu nefis broşu satın alan Los Angeles, California'lı Bahai Mr. Willard Hatch onu 1931' de Hayfa'ya götürmüş ve çağlar boyunca Bahai hazineleri arasında durmak üzere Kermil Dağındaki Arşive yerleştirmiştir..."

Romanya Kraliçesi Marie 1938 Temmuz'unda vefat etti. Doğu'daki ve Batı'daki tüm Bahai toplulukları adına bir taziyet mesajı kızı Yugoslavya Kraliçesine iletildi. Verdiği cevapta, "Bahauallah'ın bütün inananlarına candan teşekkür" ediliyordu. İran Bahaileri Milli Ruhani Mahfili, Hz.Bahauallah'ın ana vatanındaki Emrin bütün müminleri adına keder ve üzüntülerini belirten Farsça ve İngilizce yazılı bir mektubu oğlu Romanya Kralına ve Romanya Kraliyet Ailesine gönderdi. Martha Root Prenses İleana'ya derin sevgi dolu bir başsağlığı mektubu yazdı ve bu yazıya bir şükran cevabı geldi. Kraliçenin anısına yapılan toplantılarda, onun Hz.Bahauallah'ın Babalığına inancını cesaretle ve çığır açan ikrarı, İslâm Peygamberinin makamını tanıması ve kaleminden çıkan yazıları şerefle anıldı. Vefatının birinci yıldönümünde Washington D.C. Katedralindeki Bethlehem Şapelinde Romanya Sefiri tarafından düzenlenen ve başta Dış İşleri Bakanı olmak üzere devlet erkânının, Ordu ve Donanma temsilcilerinin, İngiliz, Fransız, İtalyan Sefirlerinin ve diğer Avrupalı sefaret ve elçilik heyetleri temsilcilerinin, Hz.Bahauallah'ın Melekûtunda kazandığı ölümsüz şanın yanısıra bu dünyada da kendi ülkesinin sınırları dışında pekçok kişinin saygı ve sevgisini kazanmış olan Kraliçeye saygılarını sunmak için katıldıkları toplantıya Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada Bahaileri Milli Ruhani Mahfili, müteveffa Kraliçe için minnet dolu hayranlık ve sevgisinin bir nişanesi olarak gösterişli bir çelenkle iştirak etti.

Kraliçe Marie'nin İlâhî Mesajı kabulü, Hz.Bahauallah'ın çok önceleri, mahpusiyeti sırasında gördüğü ve Akdes Kitabında İlân ettiği hayalin ilk meyveleridir. "Ne mübarektir," buyurmuştu, "Benim özgemden yüz çevirip Benim Melekutunda Benim Emrime yardım için kıyam eden Hükümdar!...Herşey onun ismini sena etmeli, onun makamına saygı göstermeli ve onun, görünür ve görünmez ülkelerde yaşayan herşeyin Kadir Koruyucusu olan İsmimin anahtarlarıyla şehirler fethetmesine yardımcı olmalıdır. Böyle bir hükümdar insanlığın gözbebeği, yaradılışın altında parlayan süs, bütün dünya için inayetin pınarbaşısıdır. Ey Baha Ehli, bütün varınızı, hayır, hatta hayatınızı ona yardım için sununuz."

Martha Root'un bu önemli uluslararası hizmetleri sayesinde ebedî bir izzetle onurlanan Amerikan Bahai toplumunun, Birinci Bahai yüzünlü

sonuna yaklaşırken, üyelerinin memleket içinde ve dışındaki elbirliğiyle çalışmalarıyla, o yüzyıl içinde Emrî tebliğ faaliyetleri incelendiğinde asla küçümsenemeyecek çapta ve nitelikte yeni başarılar sağlaması mukadderdi. Bu muazzam başarıların ve onlardan doğan hayret verici sonuçların, dikkatle hazırlanan bir plana uygun olarak işleyen yeni kurulmuş ve İdare Düzeninin bütün organlarının harekete geçirilmesinden etkilendiğini ve Hz. Bahau'llah'ın Emrinin hizmetinde yüz yıllık yüce çalışmalara lâıyk bir sonuç olduğunu söylemek mübalâğa olmaz.

Onun Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'daki müminleri topluluğunun böyle muhteşem bir yüzyılın son yıllarında zafer bayrağını taşımalarına hiç şaşmamalı. Bu toplumun, Bahai Devrinin Kahramanlık Çağının son yirmi ve Kurumlaşma Çağının ilk onbeş yılındaki başarıları zaten geleceği için iyi şeyler vadeliyordu ve Bahai Devrinin birinci yüzyılının tamamlanmasından önce nihai zaferine götüreceği yolu açmıştı.

Hemen hemen yüz sene önce Hz. Bab Kayyumul Esmâ'da, "Batı halkına", "şehirlerinden çıkmaları" ve Emrine yardımcı olmaları için açık bir çağırıda bulunmuştu. Hz. Bahau'llah, Akdes Kitabında bütün Amerika Cumhuriyetlerinin Başkanlarına hitap ederek onları kıyama ve "dağılmışları adalet eliyle bağlamaya," Rablarının "emirleri sopesıyla" "zalimleri ezmeye" davet etmiş ve ayrıca yazılarında "Batı'da Kendi Saltanatının görüneceğini" haber vermişti. Hz. Abdülbaha ise Babasının Zuhurunun Batı'ya yaydığı "aydınlığın" "olağanüstü bir parlaklık" kazanacağını ve "Melekûtun ışığının" Doğu'dakinden "daha büyük bir ışıkla Batı'yı aydınlatacağını" beyan etmişti. Amerika kıtasını özellikle, "Onun ışığının şaşaasının zahir olacağı, O'nun Dininin sırlarından örtülerin kalkacağı ülke" olarak övmüş ve "bütün milletlerin ruhanî lideri olacağını" teyit etmişti. Daha da belirgin olarak Batı'nın Büyük Cumhuriyetini, o kıtanın en ileri gelen milletini işaret etmiş ve halkının, "gerçekten En Büyük Barışın Çadırını dikmeye ve insanlığın birliğini ilâna lâıyk" ve "tarihin sayfalarını süsleyecek işleri başarmak, dünyayı kendilerine gıpta ettirmek hem Doğu'da hem Batı'da kutsanmak için imkân ve kudretle donatılmış" olduğunu beyan etmişti.

Elçiliğinin ilk işi Hz. Bahau'llah'ın sancağını o Cumhuriyetin ortasında açmak oldu. Arkasından, o kıyılara uzun seyahati, o ülkedeki müritlerinin topluluğu tarafından inşa edilen ilk İbadet Evini takdisi ve nihayet hayatının sonlarında, Kendisi nasıl Babasının Dininin sancağını, orada dikmişse, onların dünyanın bütün kıtalarında, bütün ülkelerinde ve adalarında dikmeleri için müritlerini görevlendirdiği İlâhî Plân Levihlerinin

açıklanması geldi. Ayrıca onların en ünlü Cumhurbaşkanlarından birinin, yaydığı idealler ve başlattığı kurumlar, Hz.Bahau'llah'ın bildirdiği Barış "şafağının" sökmesine yol açtığını ilân etmiş; onların ülkesinden "semavî aydınlığın" bütün dünya insanları üzerinde akacağı" ümidini belirtmiş; o Levhlerinde onları "Bahau'llah'ın Havarileri" tayin etmiş; onların "girişimleri ve bahası ile sıkıca kurulacağını" temin etmiş; ve "bu İlâhî Mesajın" onlar tarafından "Avrupa, Asya, Afrika ve Avustralasya kıtalarında, tâ Pasifik Adalarına kadar yayıldığı anda bu toplumun kendini ebedî bir saltanatın tahtı üzerinde sağlam yerleşmiş bulacağı" ve "bütün dünyanın onun haşmet ve azametine övgülerle çınlayacağı" şeklinde heyecan verici bir beyanda bulunmuştu.

O topluluk, daha onu yaratan, şefkatle büyüten, tekrar tekrar kutsayan ve nihayet ona bu kadar belirgin bir görev bahşeden Kişi hayatayken, arazisini almak ve temelini atmakla, Maşrikül Ezkâr'ın kurulması işine başlamıştı. Benimsediği Emri yaymak için Doğu'ya ve Batı'ya mübelliğlerini göndermiş, toplum hayatının temellerini kurmuş ve O'nun suudundan sonra Mabedin yapısını yükseltmiş, dış tezyinatına başlamıştı. Üstelik, Emrin İdare Düzeninin çerçevesini kurmak, davasını desteklemek, bağımsızlığını isbat etmek, eserlerini zenginleştirmek ve yaymak, mazlum taraftarlarına maddî ve manevî yardım sağlamak, hasımlarının saldırılarını geri püskürtmek ve kraliyet aileleri mensuplarının Kurucusuna bağlılıklarını kazanmak yolunda üstün bir pay almışlardı. Böyle bir muhteşem başarı, yüzyıl sonuna yaklaştıkça, bir Plânın başlatılması ile doruğuna ulaşacaktı. Hz.Abdülbaha tarafından onlara verilen görevin ifasında ilk kademe olan bu Plan, yedi yıllık kısa bir sürede, Maşrikül Ezkâr'ın dış tezyinatını başarıyla tamamlayacak, Kuzey Amerika kıtasındaki Ruhani Mahfillerin sayısını hemen hemen ikiye katlayacak, aynı kıtadaki Bahai noktalarının sayısını bin üçyüz yirmi ikiye çıkaracak, Amerika Birleşik Devletlerinin her eyaletinde ve Kanada'nın her ilinde İdare Düzeninin yapısal temelini kuracak, Orta ve Güney Amerika'daki yirmi Cumhuriyetin hepsinde sağlam bir demir atarak yörüngesi içindeki hükümler devletlerin sayısını altmışa yükseltecekti.

Artık Amerikan Bahai toplumunu kuvvetli eylemlere teşvik için çok ve çeşitli güçler bir araya gelmiştir; Hz. Bahau'llah'ın parlak öğütleri ve vaadleri, ve Kendi adına İbadet Evleri kurulması emri; Hz.Abdülbaha'nın Kuzey Amerika kıtasının Batı, Orta, Kuzeydoğu ve Güney eyaletlerinde ve Kanada'da ikamet eden müminlere hitap eden ondört Levhinde verdiği direktifler; Amerika Maşrikül Ezkar'ının geleceği hakkındaki kehanet dolu sözleri; coşkulu bir işbirliğini geliştirmekte ve etkinleştirmekte yeni İdare

Düzeninin etkisi; elinde bir avuç iyi çevrilmemiş broşürden başka birşey bulunmadığı halde Güney Amerika'ya giden ve oradaki her önemli şehri ziyaret eden Martha Root'un ortaya koyduğu misal; İran'a seyahat ederek bakanlarla, din ve devlet adamlarıyla yaptığı çeşitli mülâkatlarda o ülkedeki ezilen kardeşlerinin davasını savunan, Şah' a yedi kez dilekçe sunan, kulak asmadığı yaşına ve bozuk sağlığına nihayet İsfahan'da yenik düşen ilk Amerikalı şehit, korkusuz ve parlak Bn. Ketih Ransom-Kehler'in sebatı ve fedakârlığı. O topluluğu yeni fedâkarlıklara ve maceralara iten başka etkenler arasında, Brezilya'da Emrin ilk merkezini kuran, Güney Amerika kıtasının etrafını dolaşarak Batı Hint Adalarına giden ve Orta ve Güney Amerika'daki çeşitli memleketlerde yazılı eserler dağıtan bazı muhacirlerin yerleşme ve seyahat şeklinde kesintili olarak yaptıkları çalışmaları desteklemekteki hevesleri; süratle bozulan uluslararası durum karşısında âcil sorumluluklarının bilincinde olmaları; birinci Bahai yüzyılının hızla sonuna yaklaştığını ve otuz yıl önce başlatılmış bir girişimi buna lâayık şekilde tamamlama arzuları bulunmaktadır. Sahanın genişliğiyle, sımsıkı yerleşmiş kilise örgütleriyle, yerleşecekleri bazı ülkelerdeki politik istikrarsızlıkla, karşılaşılabilecekleri iklim şartlarıyla, aralarında yaşayacakları İnsanlarla dil ve gelenek farklarıyla engellenmeden ve Kuzey Amerika'da Emrin âcil ihtiyaçlarının şiddetle bilincinde olarak, Amerikan Bahai toplumunun üyeleri, Kuzey Amerika'nın her bâkir eyalat ve ilinde bir Ruhani Mahfil kurmaya, Orta ve Güney Amerika Cumhuriyetlerinin her birinde ikamet eden bir inananlar çekirdeği oluşturmaya ve Maşrikül Ezkâr'ın dış tezyinatını tamamlamaya yönelik, itinayla plânlanan ve sistematik olarak yürütülen üç yönlü bir kampanyayı başlatmak için tek vücut halinde ayağa kalktılar.

Bu soylu Plânın icrası için, idare ve eğitimle ilgili yüz faaliyet düşünüldü ve uygulandı. Cömert para bağışları yaparak; bir Amerikalı Komite ve yardımcı Bölgesel Tebliğ Komiteleri kurarak; Bahai mübelliğlerine eğitim verecek bir Uluslararası Okul tesis ederek; bâkir alanlara muhacirler yerleştirerek ve gezici mübelliğler göndererek; İspanyolca ve Portekizce dillerinde literatür dağıtarak; gruplar ve mahalli Mahfiller tarafından mübelliğ eğitim kursları ve yaygın öğretim başlatarak; gazete ve radyo yayınları yaparak; Mabedin diyalarını ve maketlerini sergileyerek; üniversite ve kolejlerde toplumlararası konferans ve konuşmalar düzenleyerek; yaz okullarında tebliğ kurslarını ve Latin Amerika etütlerini yoğunlaştırarak; ve daha başka faaliyetlere girilerek, Yedi Yıllık Planın uygulayıcıları, birinci Bahai yüzyılının bütün tarihi boyunca Hz. Bahau'llah'a inananların başlattıkları en büyük toplu girişimini zaferle sonuçlandırdılar.

Gerçekten, o yüzyılın sona ermesinden önce, yalnız Mabel inşası programdan onaltı ay önce tamamlanmakla kalmamış, aynı zamanda her Latin Cumhuriyetinde minik bir çekirdek yerine Meksika'da Mexico City ve Puebla, Arjantin'de Buenos Aires, Guatamela'da Guatamela City, Şili'de Santiago, Uruguay'da Montevideo, Ekvator'da Quito, Colombia'da Bogota, Peru'da Lima, Paraguay' da Asuncion, Honduras'ta Tegucicalpa, El Salvador'da San Salvador, Costa Rica'da San Jose ve Puntarenas, Küba'da Havana, Haiti'de Port-au-Prince Ruhani Mahfilleri kurulmuştu. Ayrıca, yeni Latin Amerikalı müminlerin katıldıkları yaygın tebliğ çalışmaları Meksika, Brezilya, Arjantin, Şili, Panama ve Costa Rica Cumhuriyetlerinde başlatıldı ve canla başla yürütüldü; müminler bütün Latin Amerika Cumhuriyetlerinin başkentlerinin yanısıra Meksika'da Veracruz, Cananea ve Tacubaya, Panama'da Balboa ve Christobal, Brezilya'da Recife, Ekvator'da Guayaquil ve Ambato, Şili'de Temuco ve Magellanes şehirlerinde de yerleştiler; Mexico City ve San Jose Bahaileri Ruhani Mahfilleri tüzel kişilik edindiler; Mexico City'de kütüphane, okuma odası ve konferans salonundan oluşan bir Bahai merkezi kuruldu; Havana, Buenos Aires ve Santiago'da Bahai Gençlik Sempozyumları düzenlendi ve Buenos Aires'ta Latin Amerika için bir Bahai eserleri dağıtım merkezi kuruldu.

Bu dev girişim de, başlangıç aşamasında, Amerikalıların ruhanî birliğini pekiştirecek bir inayetten mahrum kalmıyacaktı; bu inayet, Misak Gününün şafağında hem Avrupa'daki hem de Kanada'daki ilk Bahai merkezlerinin kurulmasından sorumlu olan, yetmiş yaşına ve bozuk sağlığına rağmen Arjantin'in başkentine altıbin millik bir yolculuğa kalkan ve orada muhacirlik hizmetinin henüz başlangıcında bulunurken anı olarak vefat eden ve böyle bir ölümün o Cumhuriyette başlatılmış olan işlere kazandırdığı hızla, Latin Amerika için bir Bahai literatürü merkezi ve diğer faaliyetler yoluyla bu ülkenin kardeş cumhuriyetler arasında en ileri duruma gelmesine imkân veren bir hanımın fedakârlığından fişkırmıştır.

Arjantin toprağında istirahate tevdi edilen May Maxwell; tozu Sydney şehrinde Antipodes'te yatan Hyde Dunn; uzak İsfahan'da medfun Keith Ransom-Kehler, Tahran'da gömülü Susan Moody, Lillian Kappes ve yürekli arkadaşları, Mısır' ın, başkentinde ebedî uykusunu uyuyan Lua Getsinger ve nihayet Pasifik'in bağrındaki bir adada toprağa verilmiş olan Martha Root, hizmet ve fedakârlıkları ile Amerikan Bahai topluluğuna, üyelerinin, tarihî ilk Bütün Amerika Konvenşininde zor kazanılan

zaferlerini kutlarken ebediyen minnet duyacakları bir revnak kazandırmanın eşsiz şerefini taşımaktadırlar.

Kendi Milli Mabetlerinin - ki bu Hz. Bahauallah'ın bahasına yükseltilen en kutsal Mabettir - duvarları arasında toplanan; aynı zamanda hem Babi Devrinin Doğuşunun, Bahai Devrinin başlamasının, Bahai Küllî Devrinin Doğuşunun, Hz. Abdülbaha'nın doğumunun yüzüncü yıldönümünü, hem de Emrin Batı Yarıküresinde kuruluşunun ellinci yıldönümünü kutlayan; bu kutlamada, Batı dünyasında kurulan ilk Batı merkezi olmakla övünmeyi hakkeden bir şehrin yakınında toplanan Amerika Cumhuriyetlerinin temsilcileriyle bir araya gelen bu topluluk bu ciddi günde, Hz. Bahauallah'ın onlar için çizdiği Plânın ilk aşamasını başarıyla tamamlayarak Doğu ve Batı'daki kardeş topluluklara ebedî bir şaşaa yaydıklarını ve birinci Bahai Yüzyılının tarihinin son sahifelerini altın harflerle yazdıklarını haklı olarak düşünebilirler.

GERİYE VE İLERİYE BAKIŞ

Bahai Devrinin birinci yüzyılı işte böyle sona erdi; bu çağ yüceliği ve verimliliği ile din tarihinin tamamında, daha doğrusu insanlık tarihinde, emsali görülmedik bir devirdir. Allah'ın harekete getirdiği, ölçüsüz imkânlar bahşedilmiş, işleyişi esrarlı, ilerlemesine karşı koymaya çalışanlara takdir edilen mücazati müthiş, beşeriyetin yeniden canlanması ve kurtuluşu için sonsuz zenginlikte vaatlerle dolu bu süreç Şiraz'da harekete geçirilmiş, sırasıyla Tahran, Bağdat, Edirne ve Akka'da hız kazanmış, denizlerin ötesine uzanmış ve yaratıcı etkilerini Batı'ya dökmüş, harika ve dünyaya enerji veren gücünün ilk alâmetlerini Kuzey Amerika kıtasının ortasında zahir etmişti.

Asya'nın kalbinden fıskırarak Batı'ya ilerlerken karşı konmaz gücü hızlanmış ve nihayet dünyanın çevresini bir baha kuşağı ile sarmıştı. Fars eyaletinde bir tüccarın oğlu tarafından vücade gelmiş, Nur'lu bir soylu O'nu yeniden şekillendirmiş, gençliğinin ve erkekliliğinin en güzel yıllarını sürgünde ve hapiste geçiren Bir Kişinin çabaları ile kuvvetlenmiş ve en çarpıcı zaferlerini kaynağından kürenin çevresinin yarısı kadar uzaklıktaki bir ülkede ve bir halkın arasında kazanmıştı. Kendine yöneltilen her saldırıyı püskürtmüş, ilerlemesini önleyen her engeli devirmiş, kuvvetini tüketmeye çalışan her mağrur hasmını zelil etmiş, devrim yaratan gücünün istekli araçları olmaya kalkınanlar arasındaki zayıf ve en hakirleri inanılmaz cesaret doruklarına yükseltmişti. Müthiş facialar ve müstahak cezalarla içiçe

geçmiş kahraman mücadeleler ve eşsiz zaferler yüz yıllık tarihinin desenini oluşturmuştu.

Şii İslâmın İsna Aşariye mezhebinden çıkan Şeyhilik ekolünün bir avuç öğrencisi bu sürecin işleminin sonucu olarak, birbirleriyle kenetli, berrak görüşlü, diri ve en az yirmibin şehidin fedakârlığı ile kutsanan; milletler üstü, hizipsiz, politika dışı, bir dünya din olmak iddiasında olan ve bunun işlevlerini üstlenen; beş kıtaya ve adalara yayılan; dalları altmıştan fazla bağımsız ve onyedi bağımlı ülkeye uzanan; kırk dile çevrilip yayınlanan bir literatürle donanan; birkaç milyon dolar tutarında vakıfları kontrol eden, Doğu' da ve Batı'da birkaç devlet tarafından tanınan; amaç ve görüş bütünlüğüne sahip, profesyonel din adamı bulunmayan; tek bir inanca bağlı; tek bir yasayı uygulayan; tek bir amaçla hareket eden; bir İdare Düzeni vasıtasıyla organik bağı olan; nitelikleri İlâhi kaynaklı ve eşsiz bulunan; dünyanın ileri gelen bütün dinlerinin, çeşitli sınıfların ve ırkların temsilcilerini yörüngesinde toplayan; vatandaşlık yükümlülüklerine sadık; yurttaşlık sorumluluklarının ve aynı zamanda mensubu bulunduğu toplumun karşısındaki tehlikelerin bilincinde; o toplumun dertlerini paylaşan ve kendi yüce kaderine güvenen bir dünya topluluğuna dönüşmüş ve genişlemişti.

Bu topluluğun nüvesi, Şiraz'da Emrini Molla Hüseyin'e Beyan ettiği geceden hemen sonra Hz.Bab tarafından oluşturulmuştu. Doğuşu, Şah'ın, hükümetinin, halkının ve ülkedeki tüm mollalar hiyerarşisinin ittifakla katıldığı bir velveleyle karşılaşmıştı. Genç Kurucusunun kaderi Mekke'den hac dönüşünden hemen sonra Azerbaycan dağlarında çabuk ve zalim bir mahpusiyet olmuştu. Makü ve Çehrik'teki yalnızlığında Ahd ve Misakını kurmuş, yasalarını koymuş ve yazılarının büyük çoğunluğunu gelecek kuşaklara iletmışti. Başlarında Hz. Bahauallah olarak müritlerinin Bedeşt köyündeki konferansında dramatik koşullar altında İslâmi hükümler ilga edilmiş ve yeni devirinkiler konmuştu. Tebriz'de Tahtın Varisi'nin ve Azerbaycan ulemasının huzurunda, vaad edilen ve çoktandır beklenen Kaim'den başkası olmadığı iddiasını alenen ve kayıtsız şartsız dile getirmişti. Mazenderan, Neyriz, Zencan ve Tahran'da mahvedici şiddetteki fırtınalar O'na inananları biçmiş ve O'nu en soylu ve en değerli yardımcılarından mahrum bırakmışti. Kendi de Bizzat Dininin fiilen yok olduğuna ve Diri Harflerden çoğunun kaybına tanık olmuş ve şahsen bir seri acı hakaretlere uğradıktan sonra Tebriz'de kışla meydanında kurşuna dizilmişti. Olağanüstü şiddette bir kan gölü Dininin en büyük kadın kahramanını yutmuş, tekrar inananları yok etmiş ve güvendiği Vahiy Kâtibi

ve son arzularının mahfazasının hayatını söndürmüş ve Hz. Bahau'llah'ı Tahran'ın en iğrenç zindanının derinlerine sürüklemiştir.

Siyah Çal'ın kokuşmuş havasında, o tarihî Beyandan dokuz yıl sonra, Hz. Bab'ın ilân ettiği Haber ilk meyvesini vermiş, vaadi yerine gelmiş ve Bahai Devrinin Kahramanlık Çağının en şaşaalı, en parlak dönemi gelmişti. Hz. Bahau'llah'ın Nasıreddin Şah'ın emriyle alelacele Irak'a sürülmesi, Süleymaniye dağlarına ani çekilişi ve Bağdat'taki mürit arkadaşlarının mazlum topluluğundan geriye kalanların uğradığı hakaret ve şaşkınlık sonucunda, dünyanın en büyük Yıldızı, yeni doğan Hakikat Güneşi'nin önü kısa bir süre için perdelenmişti. Hızla gerileyen bir toplumun bahtı, O'nun iki yıllık inzivasından geri dönmesiyle düzelmeye başlamış, arkasından o toplumun yeniden toparlanması, ahlâkının düzelmesi, itibarının artması, doktrininin zenginleşmesi gelmiş ve İstanbul'a sürgünlüğünün arifesinde en yakın arkadaşlarına Necibiye Bahçesinde Elçiliğini beyan etmesiyle doruk noktasına varmıştı. Çabalama halindeki bir Dinin tarihi boyunca karşılaşacağı en şiddetli bunalım olan, Hz. Bab'ın adayının isyanı ve o ve onu baştan çıkararak şeytani aklın işledikleri rezillikler Emrin yeni toparlanmış güçlerini Edirne'de neredeyse bozguna uğratmış ve Hz. Bahau'llah'ın yarattığı İsm-i Azam topluluğunu ateşe atarak mahvetmesine ramak kalmıştı. Bu "Sanem-i Azam" (En Büyük Put) kirliliğinden arınan, kendini kavrayan, fesattan yılmayan, yıkılmaz bir Din, Hz. Bab'ın kurduğu Misakın kuvvetiyle karşılaşacağı en heybetli engelleri artık aşmış ve bu saatte, Hz. Bahau'llah'ın Doğu'daki ve Batı'daki dünyanın krallarına, hükümdarlarına ve din liderlerine Elçiliğini ilân etmesiyle şerefine zirvesine ulaşmıştı. Bu emsalsiz zaferin hemen ardından O'nun acılarının doruğu olarak, Sultan Abdülaziz'in fermanı ile menfa yeri olan Akkâ'ya sürülmesi gelmişti. Uyanık düşmanları bunu, çok korkulan ve nefret edilen bir hasmın kesin olarak yok edilmesinin bir işareti olarak sevinçle karşılamış ve bu sürgünlük Hz. Bahau'llah'ın "Sicn-i Azam" olarak andığı bu kale şehrinde o Dinin başına içerden ve dışardan o güne kadar görmediği belâlar yağdırmıştı. Ancak, yeni doğan bir Dinin kanun ve hükümlerinin belirlenmesi ve temel prensiplerinin ifadesi ve teyidi gelecekteki İdare Düzeninin atkısı ve çözücü, yavaş yavaş olgunlaşan bir Zuhurun bu belâlara rağmen, bir adım daha ilerlemesini ve güzel yemişini vermesini sağlamıştı.

Hz. Bahau'llah'ın suudu sadık yardımcılarını keder ve şaşkınlığa düşürmüş, O'nun Tanrı'dan gelen yetkisine isyan etmiş olan Emrin hainlerinin ümitlerini canlandırmış ve siyasî ve dinî hasımlarını teşvik

etmişti. O'nun yarattığı vasıta, Bizzat kurduğu Misak, suudundan sonra, O'nun kırk yıllık Elçiliği boyunca salıverdiği güçleri yöneltmiş, Emrinin birliğini korumuş ve O'nu kaderine ulaşmak için ilerletmeğe gerekli itici kuvveti sağlamıştı. Bu yeni Misakın ilânını, o Vasıtanın hükümlerine göre sadece Misakın Merkezinin rütbesinden sonra gelen en büyük makam bahşedilmiş olan Kendi oğullarından biri tarafından ortaya çıkarılan bir başka kriz takip etmişti. O ölümsüz ve eşsiz Belgenin açıklanmasıyla meydana çıkan güçlerin harekete geçirdiği nakzedilmez bir Din (Nakızlara karşı ilk zaferini tescil etmiş olarak) Hz.Abdülbaha'nın liderliğinde Batı'yı aydınlatmış, Avrupa'nın Batı kıyılarını ışıklandırmış, sancağını Kuzey Amerika'nın kalbinde açmış ve Müjdecisinin ölümlü bedeninin Arz-ı Akdes'e nakli ve Kermil Dağında bir türbede defnedilmesiyle, ve keza Rus Türkistanı'nda ilk İbadet Evinin kurulmasıyla doruğa varan bir süreci harekete geçirmişti. Doğu'da ve Batı'da kazanılan bu önemli zaferlerin hemen ardından ortaya çıkan, Hz.Bahaullah'ın Misakının Baş Nakızının canavarca entrikalarıyla ve müstebit Abdülhamid'in fermanlarıyla açıklanabilecek bu büyük kriz, yedi yıldan uzun bir süre, Emrin Kalbini ve Merkezini yakın tehlikelerle karşı karşıya getirmiş, inananları endişe ve keder içinde bırakmış ve yapılması ve pekişmesi için tasarlanan işlerin icrasını geciktirmişti. Müstebitin tahttan indirilmesinden ve rejiminin çökmesinden sonra Hz.Abdülbaha'nın Avrupa ve Amerika'daki tarihi yolculukları, Elçiliğinin ilk yıllarında üstlendiği dev çaplı girişimleri sağlamlaştırmış, Babasının Dininin itibarını daha önce görülmedik derecede yükseltmiş, gerçeklerinin uzaklara kadar duyurulmasına vasıta olmuş, ve nurunun tâ Antipod'lara kadar Uzak Doğu'ya yayılmasına yol açmıştı. Zalim Cemal Paşa'nın tahrik ettiği ve yıkıcı bir dünya savaşının sebep olduğu endişelerin getirdiği mahrumiyetlerin ve bozulan iletişimin daha da körüklediği bir başka büyük bunalım - ki bu, Emrin dünya merkezinde geçireceği kriz olacaktı - Bizzat Emrin Başını olduğu kadar, çifte Kurucularına mahfaza olan en kutsal makamları ciddi bir tehlikeye atmıştı. Bu acıklı çatışmanın kasvetli günlerinde İlâhi plân Levihlerin açıklanması Hz.Abdülbaha'nın Görevinin son yıllarında, gelecekteki İdare Düzeninin destekçileri olan Batı'daki en ileri gelen Bahai toplumunun üyelerine, birinci Bahai yüzyılının sonlarında Emre ve İdare kurumlarına ebedi bir şeref kazandıracak bir görev yüklemişti. Bu uzun ve üzücü çatışmanın sonucunda o despot asker yenilerek ümitleri hüsrana uğramış, Emrin Kurucusunun ve Misakının Merkezinin üzerlerindeki altmış beş yıllık tehlike gölgesi temelli kalkmış, yazılarındaki kehanetler gerçekleşmiş, Dininin ve Liderinin itibarları daha da artmış ve Mesaj Avustralya kıtasında yayılmıştı.

Emrin İlk Çağının kapanışını simgeleyen Hz.Abdülbaha'nın ani suudu, Babasının suudunda olduğu gibi, sadık müminlerini keder ve korkuya boğmuş, Mirza Yahya ve Mirza Muhammed Ali'nin sayısı azalan taraftarlarında yeni ümitler uyandırmış, Misakın Merkezinin ilham verdiği ve büyük iktidarla öncülük ettiği toplulukların tez elden dağılacağını bekleyen siyasi ve dini hasımlarını hummalı bir faaliyete sevkmişti. O'nun, Bahai Devrinin Kurumlaşma Çağını başlatan, Hz.Bab'ın ilân ettiği ve Hz.Bahau'llah'ın tasavvur ettiği ve Kendinin yasa ve ilkelerini koyduğu bir Düzenin hatlarını çizen Berat olan Vasiyetnamesinin ilânı, Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika'daki bu toplulukları birlikte hareket etmeye sevkemiş, mahalli ve milli Mahfilleri kurmak, bu Mahfillerin yönetmeliklerini yapmak, çeşitli ülkelerde devlet makamlarının bu kurumları tanımalarını sağlamak, idari merkezleri kurmak, Batı'daki ilk Mabedin üst yapısını bina etmek, Emri Vakıfları kurmak ve sınırlarını genişletmek ve dünya merkezi ile Kuzey Amerika'da bu vakıfların dinî karakterinin devlet makamlarınca tam tanınmasını temin etmek suretiyle bu Düzenin çerçevesini kurmalarına ve sağlamlaştırılmalarına imkân vermişti.

Bu güçlü süreç, yani Bahai dünya İdare Düzeninin yapısal temelini atılması, başladığı sırada Mısır'da bir İslâm şer'i mahkemesinin şiddetli ve tarihî bir kınama hükmü, Emrin Müslüman kökenli bütün müminlerini resmen İslâmiyetten taretmiş, onları küfre sapmış olarak lânetlemiş ve haklarından mahrum edilen bir topluluğun üyelerini, o güne kadar görmedikleri nitelikte imtihanlar ve tehlikelerle karşı karşıya bırakmıştı. Irak'ta Şii hasımların tahrikiyle bir Bağdat sivil mahkemesinin verdiği hükme ilâveten, Rusya'da daha da heybetli bir düşmanın kararı Emri bir yandan en kutsal Hac merkezlerinin birinden, öte yandan Hz.Abdülbaha'nın başlattığı ve Kendi Elçiliği sırasında inşa ettirdiği ilk Mabedi kullanmaktan mahrum bırakmıştı. Nihayet, eski bir düşmanın bu beklenmedik beyanından ilham alan ve kurumlarına indirilen bu çifte darbeden gözleri yılmayan, sınıksız yerleşmiş bir İdari Düzenin organları vasıtasıyla zaten birleşmiş ve tam donanımlı olan Hz.Bahau'llah'ın müminleri, inançlarının tam özgürlüğe doğru gidişinin ilk adımı olarak, Dinlerinin bağımsız niteliğini isbat ederek, Akdes Kitabında hükmedilmiş temel yasaları yürürlüğe koyarak, bağımsız bir Dinin müminleri sıfatıyla tanınmak hakkını devlet makamlarından talep ederek ve bazen kazanarak; dünyanın en yüksek mahkemesinden zalimlerin elinden çektikleri zulümlerin kınanması kararını elde ederek; otuzdört yeni ülkede ve onüç dominyonda yerleşerek; eserlerini yirmidokuz yeni dilde yayarak; Emrin destekçileri safına bir Kraliçeyi dahil ederek; ve nihayet, o yüzyıl sona ererken ikinci İbadet Evinin dış tezyinatını tamamlamalarına ve

H.z.Abdülbaha'nın Emrin dünya çapında ve sistematik yayılması için tasarladığı Plânın ilk aşamasını başarılı bir sonuca ulaştırmalarına imkân veren bir girişimi başlatarak birinci Bahai yüzyılının ölümsüz tarihini taçlandırmaya kıyam etmişlerdi.

Bütün bir yüzyılın bu karışık tarihine baktığımız zaman, Doğu'da olsun, Batı'da olsun, krallar, imparatorlar, prensler ya onun Kurucularının çağırısına kulak vermemişler, ya Onların Mesajını küçümsemişler, ya sürgüne ve uzaklara göndermişler, ya taraftarlarına barbarca zulmetmişler, veya onların öğretilerini ısrarla itibardan düşürmeye çalışmışlardı. Onlar Allah'ın gazabına uğrayarak birçoğu tahtlarından oldular, bazıları hanedanlarının söndüğünü gördüler, birkaçı katledildi veya zilletle düştüler, bazıları krallıklarının felâket içinde çözülüp gitmesi karşısında çaresiz kaldılar, bazıları kendi ülkelerinde madur duruma düştüler. Baş düşmanı olan Hilâfet, Kurucusuna karşı kılıcını çekmiş ve üç kere sürgünlüğüne ferman vermişti. Toz olup gitti ve bu çöküşünde, hemen hemen ikibin yıl önce Hristiyanlığın birinci yüzyılında Hz.İsa'ya zulmedenlerin başında gelen Yahudi hiyerarşisinin Romalı efendilerinin elindeki akıbetlerinin aynısına uğradı. Şii, Sünni, Zerdüştü ve Hristiyan, çeşitli dinî tarikatlar Emre şiddetle saldırmış, inananları küfre sapmış olarak damgalamış, onun dokusunu bozmak ve temellerini yıkmak için durmadan uğraşmışlardı. Bu tarikatların içinde en korkulu ve düşmanca olanları ya yıkılmış veya fiilen dağılmış, bazılarının itibar ve nüfuzu hızla gerilemiş, hepsi onların ayrıcalıklarının kısıtlamaya ve kendi otoritesini ortaya koymaya azimli laik bir gücün darbesine maruz kalmışlardı. Dönmeler, asiler, hainler, küfre sapanlar, o Dine inananların sadakatlerini bozmak, saflarını yıkmak ve kurumlarına saldırmak için, gizlice veya açıkca ellerinden geleni yapmışlardı. Bu düşmanlar birer birer, bazıları yavaş yavaş, bazıları dramatik bir hızla bozguna uğramış, dağılmış, savrulmuş ve unutulmuşlardı. Emrin ileri gelenlerinden, ilk müminlerinden, en öndeki destekçilerinden, Kurucularının arkadaşlarından ve sürgünlük yoldaşlarından, Kurucusunun ve Misakın Merkezinin Vahiy Kâtiplerinden ve yazıcılarından ve hattâ Zuhurun akrabaları arasında bazılarından, ki bunlara Hz.Bab'ın adayı ve Hz.Bahau'llah'ın Misak Kitabında ismini zikrettiği Kendi oğlu da dahildir, birçoğu O'nun gölgesinden çıkmışlar, silinmez rezilliklerle ona utanç getirmişler ve daha önceki dinlerde görülmedik boyutlardaki bunalımları tahrik etmişlerdi. İstisnasız hepsi sahip oldukları gıpta edilecek makamları kaybetmişler, bazıları plânlarını suya düşüğünü görece kadar yaşamış, bazıları aşağılanmış ve sefalet içinde kalmış, utanmazca terkettikleri dinin birliğini bozacak veya ilerlemesini köstekleyecek bütün güçlerini kaybetmişlerdi. Nazırlar, sefirler ve diğer devlet erkânı onun amacını

saptırmak için gayret göstermişler, Kurucularının arka arkaya sürgünlüğüne önyak olmuşlar ve temellerini sarsmak için garazla çalışmışlardı. Bu entrikalarıyla bilmeden kendi düşüşlerini hazırlamışlar, hükümdarlarının güvenini kaybetmişler, utanç kadehini dibine kadar içmişler ve kendi bozulmaz kaderlerini çizmişlerdi. Sapmış ve tamamen kayıtsız bir insanlık Emrin çifte Kurucularının ve daha sonra Batı'daki hitabeleri sırasında Misakın Merkezinin çağrılarına ve uyarılarına kulak tıkamıştı. Eşi görülmedik çapta, harab edici iki savaşta dengesi bozulmuş, gençleri biçilmiş ve köklerine kadar sarsılmıştı. Öte yandan, zayıflar, önemsizler ve ezilmişler bu derece kudretli bir Emre bağlılıkları ve onun çağırısına cevap vermeleri sayesinde, adları ve eylemleri insanlığın manevî tarihini süsleyen ölmez ün sahibi erkek ve kadınlara eşit, hattâ bazan onları gölgede bırakacak cesaret ve şecaat dolu işler başarmışlardı.

İster dışardan dünyevi ve ruhani yetki sahipleri, isterse içerden kara kalpli düşmanlar tarafından olsun, yeni doğmakta olan gücüne indirilen darbelere rağmen Hz. Bahauallah'ın Dini, kırmak veya bükülmek bir yana, kuvvetten kuvvete, zaferden zafere ulaşmıştı. Gerçekten, eğer doğru okunacak olursa, tarihinin sırasıyla bunalımlar ve zaferler şeklindeki bir dizi nabız atışının, onu İlâhi kaynaklı kaderine biraz daha yaklaştırdığı söylenebilir. Hz. Bab'ın ilân ettiği Zuhurun doğuşunu karşılayan vahşi fanatizmin ardından tutuklanması ve mahpusiyeti, Dininin hükümlerinin konması, Misakın kurulması, Bedeşt' te o Devrin başlatılması ve Tebriz'de makamının alenen ilân edilmesi gelmişti. Taşradaki yaygın ve daha şiddetli ayaklanmalar, Hz. Bab'ın idamı ve onu takiben su gibi akan kanlar ve Hz. Bahauallah'ın Siyah Çal'da mahpusiyetinden sonra o zindanda Baha Zuhurunun şafağı sökmüştü. Hz. Bahauallah'ın Irak'a sürülmesi, dağlara çekilmesi, mürit arkadaşlarını kaplayan şaşkınlık ve keder de yerini Babi topluluğunun yeniden canlanmasına bırakarak, Necibi'ye Bahçesinde Elçiliğinin ilânı ile zirveye ulaşmıştı. Sultan Abdülaziz'in O'nu İstanbul'a çağırın fermanından ve Mirza Yahya'nın çıkarttığı bunalımdan sonra o Elçilik dünyanın tacidarlarına ve dinî liderlerine ilân edilmişti. Hz. Bahauallah'ın menfa yeri Akkâ'ya sürülmesi ve buna eşlik eden bütün dertler ve sefaletler de O'nun Zuhurunun kanun ve hükümlerinin açıklanmasına ve hayatının son tasarrufu olan Misakının kurulmasına yol açmıştı. Mirza Muhammed Ali ve avanesinin isyanının meydana çıkardığı ateşle imtihanı, Hz. Bahauallah'ın Dininin Batı'da tanıtılması ve Hz. Bab'ın naaşının Arz-ı Akdes'e nakli izlemişti. Hz. Abdülbaha'nın yeniden hapsedilmesi ve buna ilişkin tehlikeler ve üzüntülerden sonra Abdülhamit tahttan indirilmiş, Hz. Abdülbaha azat edilmiş, Hz. Bab'ın naaşı Kermil Dağına defnedilmiş ve Misakın Merkezi Avrupa ve Amerika' da başarılı yolculuklar yapmıştı.

Harap edici bir savaşın çıkması ve Cemal Paşa ile Nakızların O'nu maruz bıraktıkları büyük tehlikeler, İlahî Plan Levihlerinin açıklanmasına, o azametli kumandanın çekilmesine, Arz-ı Akdes'in bağımsız kalmasına, Emrin dünya merkezindeki itibarının artmasına ve faaliyetlerinin Doğu'da ve Batı'da genişlemesine yol açmıştı. Hz.Abdülbaha'nın vefatı ve O'nun ayrılışının sebep olduğu çalkantıları, Vasiyetnamesinin ilânı, Bahai Devrinin Kurumlaşma Çağının başlaması ve bütün dünyayı kapsayan bir İdare Düzeninin temellerinin atılması takip etmişti. Ve nihayet Hz.Bahaullah'ın Türbesinin anahtarlarının Nakızlar Tarafından gaspedilmesi, Bağdat'taki evinin Şii cemaatine zorla işgali, Rusya'da baskıların başlaması ve Bahai topluluğunun Mısır'da İslâmiyetten tardedilmesinin yerini, Emrin bağımsız bir din statüsünün Doğu'da ve Batı'daki inanları tarafından ilân edilmesi, bu statünün dünya merkezinde tanınması, Milletler Cemiyeti Konseyinin onun iddialarının haklı olduğuna karar vermesi, Uluslararası tebliğ faaliyetlerinin ve literatürünün olağanüstü gelişmesi, hanedan mensuplarının onun ilâhi kaynağına şahadet etmeleri ve Batı dünyasındaki ilk İbadet Evinin dış süslemelerinin tamamlanmasına bırakmıştı.

Hz. Bahaullah'ın Dininin kademeli olarak açılışına ilişkin musibetler gerçekten eski dinlerin çektiklerinden daha ağırdır. Ancak, o dinlerin aksine, bu musibetler onun birliğini bozmakta veya geçici bile olsa taraftarlarının saflarını kırmakta tamamen başarısız olmuştur. Bütün bu sınavları atlama ile kalmayıp, arınmış ve bozulmamış, karşı konmaz ilerleyişinin ilerde yaratabileceği herhangi bir bunalımı karşılayacak ve atılacak daha büyük bir güçle donanmış olarak çıkmıştır.

Bu büyük imtihanları geçiren yenilmez Dinin bir asır içinde başardığı işler ve kazandığı zaferler cidden ne büyüktür! İkinci Bahai yüzyılının eşiğinde onu daha da büyük tamamlanmamış işler ve gelecekteki zaferler beklemektedir. Varlığının ilk yüzyılının kısa süresinde ışığını beş kıtaya yaymaya, dünyanın en ücra köşelerinde ileri karakollarını yerleştirmeye, bütün insanlıkla bozulmaz Misakını kurmaya, dünyayı kapsayan İdare Düzeninin yapısını yükseltmeye, tam özgürlüğünü ve dünya çapında tanınmasını engelleyen zincirlerin çoğunu söküp atmaya, hükümdar, siyasî ve dinî düşmanlarına karşı ilk zaferlerini kazanmaya ve bütün kürenin ruhani fethi için sistemli seferlerin ilkini başlatmaya muvaffak olmuştur.

Ancak, onun dünya çapındaki İdare Düzeninin çerçevesinin kurulmasındaki son aşama olan, dünya ruhani merkezi yakınında işlev

yapacak olan kurum henüz kurulmamıştır. Emrin evrensel tanınmasının ve Dünya düzeninin ortaya çıkmasının zaruri ön şartı olan, dinî ortodoksluk zincirlerinden tam kopması henüz gerçekleşmemiştir. Hz.Abdülbaha'nın Plânına göre, sisteminin hayırlı etkilerinin, İdare Düzeninin yapısal temelini henüz kurulmadığı her ülke ve adaya uzatılmasına yönelik birbiri ardına kampanyalar henüz başlatılmamıştır. O'nun müjdelediği gibi, İslâm âleminin en büyük ilim yuvasının direklerinde dalgalanacak olan "Ya Bahaül Ebha" sancağı henüz çekilmemiştir.Hz.Bahau'llah'ın Akdes Kitabında bir Hac merkezi tayin edilen Bağdat'taki Beytül Azam henüz kurtarılmamıştır. O'nun şerefine yükselecek ve yeri yakın bir zaman önce alınmış üçüncü Maşrikül Ezkâr ile Doğu ve Batı'da kurulmuş olan iki Mabedin müstemilâtları daha inşa edilmemiştir. Hz.Abdülbaha'nın öngördüğü Hz. Bab'ın Türbesini taçlandırarak son ünite olan kubbe henüz yükselmemiştir. Bahai Zuhurunun Ana Kitabı Akdes Kitabının kanunname şekline getirilmesine, kanun ve hükümlerinin sistematik ilânına henüz başlanmamıştır. Bu kanun ve hükümleri uygulamaya yasal olarak yetkili Bahai mahkemelerinin kurulması için ilk adımlar daha atılmamıştır. Bahai dünyasının ilk Maşrikül Ezkâr'ının tamiri ve onu öylesine bağlılıkla kuran bir toplumun yeniden yaratılması daha başarılamamıştır. Hz. Bahau'llah'ın Akdes Kitabında haber verdiği, O'nun anavatanının tahtını süsleyecek ve O'nun mazlum müminlerini kendi hükümdarlık himayesinin gölgesinde toplayacak olan hükümdar henüz ortaya çıkmamıştır. Hz. Abdülbaha'nın kehanetine göre, Emrin ilerlemesine karşı şimdilik kayıtsız kalan din liderlerinin birlikte hareketinden doğacak çatışmaya daha girilmemiştir. Hz. Bahau'llah'ın Dünya Düzeninin saldırdığı yaratıcı enerjilerden ilham ve yön alan, zirvedeki şaşaa ile parlayacak, dünyanın bütün halklarının ve milletlerinin birleşmesine tanık olacak Emrin Altın Çağı, En Büyük Barışın kuruluşu, Baba'nın dünyadaki saltanatının ilânı, tüm insan ırkının rüşde ermesi ve bir dünya medeniyetinin kurulması henüz doğmamıştır ve onun bahası bilinmemektedir.

Bu bebek yaştaki Allah'ın Dininin başına,gelecek onyıllarda veya yüzyıllarda ne gelirse gelsin, dünya çapındaki gelişmesinin bir sonraki aşamasında hangi kederler, tehlikeler ve musibetler çıkarsa çıksın, bugünkü veya yarınki hasımlarının saldırıları hangi köşeden yönetilirse yönetilsin, katlanacağı aksilikler ve terslikler ne olursa olsun, onun yükselişi ve kuruluşuna ilişkin harikulâde olayları kendi sınırlı zihinlerimizden elverdiği kadar idrak etme imtiyazına sahip olmuş bizler, hayatının ilk yüzyılında başarmış olduklarının, gelecekteki zamanın bilinmeyen sınırlarına kadar uzanan yüce görevini tamamen ifa edene dek ileri doğru yürümesi,daha yücelere ulaşması, her engeli aşması, yeni ufuklar açması ve daha büyük

zaferler kazanması için yeterli bir teminat olduğundan en ufak şüphe duymayacağız.

(SON)

Bahai Eserleri
Basım ve Dağıtım A.Ş.